

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÇEVİRİ EĞİTİMİNDE TERİMBİLİM VE TERİM YÖNETİM
ARAÇLARININ KULLANIMI

Dilber ZEYTİNKAYA
(Doktora Tezi)

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
FRANSIZCA ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÇEVİRİ EĞİTİMİNDE TERİMBİLİM VE TERİM YÖNETİM
ARAÇLARININ KULLANIMI

TERMINOLOGY AND THE USE OF THE TERM MANAGEMENT TOOLS IN
TRANSLATION TRAINING

Dilber ZEYTİNKAYA
(Doktora Tezi)

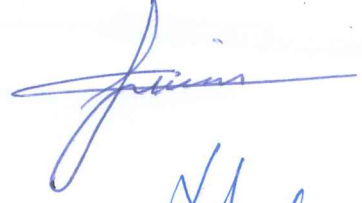
Danışman
Doç. Dr. Füsun SARAÇ

İstanbul, 2019

Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2019

ONAY

Dilber ZEYTİNKAYA tarafından hazırlanan “Çeviri Eğitiminde Terimbilim ve Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı” konulu bu çalışma, 11./12/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
TEZ DANIŞMANI	Doç. Dr. Füsun SARAÇ	
JURİ ÜYESİ	Doç. Dr. Yaprak Türkân YÜCELSİN TAŞ	
JURİ ÜYESİ	Prof. Dr. Mesut ŞEN	
JURİ ÜYESİ	Prof. Dr. Z. Emine BOGENÇ DEMİREL	
JURİ ÜYESİ	Prof. Dr. Arsun URAS YILMAZ	

ÖZGEÇMİŞ

2008-2012	Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Lisans Programı
2012-2014	Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı, Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı
2014-2019	Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitimi Ana Bilim Dalı, Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora Programı
2013 – ...	Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Araştırma Görevlisi

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum: Marmara Üniversitesi

E-posta: dilber.zeytinkaya@marmara.edu.tr

İTHAF

Merve ZEYTİNKAYA'ya

ve

Kansere Karşı Mücadele Veren Yüce Gönüllere İthafen...

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

11/12/2019

Dilber ZEYTİNKAYA

ÖN SÖZ

Destegini hiçbir zaman esirgemeyerek yapıcı eleştirileri ile yol gösteren, uzakları yakın eden ve bu yolda emin adımlarla ilerlememe vesile olan, araştırmalarımın motive edici gücü kıymetli hocam Prof. Dr. Murat DEMİRKAN'a,

Değerli katkılarıyla yoluma ışık tutan, hoşgörüsünü ve şefkatini hiçbir zaman esirgemeyerek çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren, çıkmaza girdiğim dönemlerde defalarca terk ettiğim ve bir o kadar da geri döndüğüm bu yolculuktaki en önemli isimlerden kıymetli hocam, tez danışmanım Doç. Dr. Füsün SARAÇ'a,

Çalışmam süresince bilimsel yönüyle meselelere her zaman farklı gözle bakmamı sağlayarak ufkumu genişleten değerli hocam Prof. Dr. Mesut ŞEN'e,

Titizlikle önerilerde bulunup büyük bir nezaketle yaklaşan, insani değerleri, nezaketi ve mütevazılığı ile örnek aldığım değerli hocam Doç. Dr. Yaprak Türkân YÜCELSİN TAŞ'a,

Bu zorlu süreçte daha yakından tanıma şansı bulduğum, karşımıza çıkan her türlü güçlükte ne pahasına olursa olsun vazgeçmeyerek yeni bir görüşme tarihi belirlediğimiz ve görüşme sorularımı tüm içtenliğiyle yanıtlayarak araştırmanın sonuçlarını ortaya koymamda payı büyük olan kıymetli Prof. Dr. Z. Emine BOGENÇ DEMİREL'e,

Akademik yolculuğumdaki kilit noktalarda hep yanımda olan ve kıymetli görüşlerini paylaşarak beni yine onurlandıran değerli Prof. Dr. Arsun URAS YILMAZ'a,

Akademik misyon ve vizyonu ile yol gösteren, asil duruşuyla hiçbir an desteğini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Gülhanım ÜNSAL'a,

Her daim destek olup cesaretlendirerek motivasyonumu yüksek tutmama vesile olan, yoğun tempoda devam ettirdiğim bölüm işleri arasında kaybolmama fırsat vermeyerek tüm özverisini ortaya koyan değerli Dr. Öğr. Üyesi Osman COŞKUN'a,

Alanla ilgili bilgisini paylaşıp görüş ve önerilerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli Doç. Dr. Erdinç ASLAN'a,

Doktora ders aşamasında tanışma şansı bulduğum değerli hocam Prof. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ'a,

Başta Marmara Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümüm öğretim elemanlarına olmak üzere, araştırma kapsamında anketleri özveriyle yanıtlayan Türkiye’deki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümü öğretim elemanlarına ve öğrencilerine, asistanlığım süresince kendilerinden mesleğim ve yaşam adına çok şey öğrendiğim, öğrenmeye de devam edeceğim güzel yürekli meslektaşlarıma ve öğrencilerime en derin teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her anında güçlü bir dayanak gibi varlıklarını hissettiğim, en büyük şansım, mutluluk kaynağım, her koşulda yoluma ışık tutan, bugünümün mimarı kıymetli aileme; anneme, babama, ağabeyime ve kız kardeşime en içten teşekkürü bir borç bilirim. Sizden mahrum kaldığım zamanlarda gösterdiğiniz anlayışınıza minnet borçluyum.

Ailemin çınarları; anneannem, babaannem ve dedelerim yılların verdiği tecrübe ile tevazu göstererek sevginizi, desteğinizi hiç esirgemediniz. Saygı kayığına binilmeden sevgi denizinden geçilemeyeceğini öğrettiniz. Bu sürecin vazgeçilmez destekçileri sizsiniz. Zor zamanların üstesinden nasıl gelerseniz, omurganız da o yönde şekillenir. Hayatta başımıza gelen her anın bir anlamı, atacağımız her adımın bir önemi, atmadığımız adımların da bir sonucu var. Bir ömürlük hayatlara dokunabilme umuduyla çevremizi kök hücre bağışi konusunda bilinçlendirmek için seçilmiş elçilerdik biz, ulaşabildiğimiz kadar yüreğe ulaşmak ise temennimiz. Abla olmanın paha biçilmez bir servet olduğunu hissettiren, gücümü varlığından aldığım, canımın diğer yarısı, genetik ikizim. Süzülen her damlaya ziyadesiyle değen bir yolculuktu bu... Bir yerlerde çok derinde bir bağ var, hücrelerimizde... Zaten bütündük, artık biriz...

En zor zamanlarda sabrın gücünü kanıtlayanlara,

Acıyı, sevinci doruklarda hissettiğim her an’a,

Sevginin iyileştirici gücüne,

Hayata,

Sağlığa,

Sonsuz teşekkürler...

Dilber ZEYTİNKAYA

ÖZET

Günümüzde çevirmen ihtiyaçları doğrultusunda çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarını güncellemeleri gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Çeviri eğitimi veren kurumlarda müfredatın terimbilime yönelik derslerden yoksun olması, akademik alanda adımlar atılmasını gerektirmiştir. İlgili alanda akademik bir bilinçlenmenin tam anlamıyla vuku bulamamasının neticesinde gerçekleştirilen bu araştırmada, Terimbilimin ve terim yönetim araçlarının çeviri eğitimindeki yeri sorgulanmaya çalışılmıştır. Çeviri eğitimi veren bölümlerin müfredatlarının, çeviri dünyasının gerektirdiği çevirmen ihtiyaçları doğrultusunda güncellenmesi gerektiği gerçeği çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Tez kapsamında karma yöntem araştırma modeli tercih edilmiş, açımlayıcı sıralı karma yöntem deseni kullanılmıştır. Öğretim elemanı görüşleri, öğrenci görüşleri ve öğretim programı (müfredat) analizi çalışmanın üç sacayağını oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni, Türkiye’deki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri öğretim elemanlarından ve öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğretim elemanları nezdinde uygulanacak olan anketin örneklemini, Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim elemanları ile Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin üçüncü ve son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretim elemanlarına ve öğrencilere yönelik iki adet anket hazırlanmıştır. Otuz üç öğretim elemanının ve yüz otuz bir öğrencinin anket sorularına verdikleri yanıtlar SPSS 26 programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Araştırmanın nitel aşaması kapsamında çalışma grubunda yer alan toplam altı öğretim elemanı ve altı öğrenci yapılandırılmış görüşme sorularını gönüllü olarak yanıtlamışlardır. Görüşmelerden elde edilen yanıtlar, NVivo 11 programına aktarılmıştır. Araştırmada ayrıca doküman inceleme yöntemi kullanılmış ve Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin ders programları dikkate alınarak Terimbilim dersine yönelik envanter toplama çalışması gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarında yer alan ders içerikleri incelenmiş ve terimbilim dersleri tespit edilmiştir. Veri analizi esnasında terimbilim ile ilgili derslerin adları, bu derslerin içeriği, hangi yarıyılta yer aldığı, zorunlu ya da seçmeli olarak genel dersler içerisindeki yerleri ve AKTS bilgileri tasnif edilmiştir. Tez çalışması kapsamında

yürütölen geniş çaplı literatür araştırması ile öğretim elemanları ve öğrencilerin gönüllü katılımlarıyla ortaya konan anket ve görüşme sonuçları neticesinde çeviri eğitimi alan öğrencilerin öğretim programlarında Terimbilim adlı dersin bulunmasının gerekliliği üzerinde durularak Terimbilim I ve Terimbilim II adlı derslere yönelik içerik önerisi sunulmuştur.

Terimbilimin çeviri alanındaki yerini ve önemini göstermesi açısından öğrencileri ve öğretim elemanlarını bu alana yaklaştırmak amacıyla hazırlanan bu tezin ileriye dönük fayda sağlayacağı düşünölmektedir. Bu çalışmanın, çeviri eğitiminde terimbilime özel bir yer ayrılması gerektiği hususunda yol gösterici olması beklenmektedir. Bu kapsamda ilgili alanda kısıtlı olan kaynak sayısına ekleme yapılarak alandaki yabancı kaynaklara erişemeyenlere referans olmaya değeri nitelikte bir çalışma ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Terimbilim, Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık, Çeviri Teknolojileri, Terim Yönetim Araçları, Çeviri Eğitimi, Karma Yöntem

TERMINOLOGY AND THE USE OF THE TERM MANAGEMENT TOOLS IN TRANSLATION TRAINING

ABSTRACT

It is an undeniable fact that in the direction of the needs of translators, the departments of translation training should update their curriculum. The lack of curriculum-oriented courses in translation-training departments required steps to be taken in the academic field. As a result of the lack of academic awareness on terminology, this research was carried out and the place of terminology and the term management tools in the translation training was tried to be researched. The fact that the curriculum of the departments providing translation training should be updated in line with the needs of the translators constitutes the basis of the study. The mixed method research model was preferred and descriptive mixed method design was used within the scope of the dissertation. The views of the instructor, the students' views, and the curriculum analysis constitute the three pillars of the study. The study population consisted of Translation Studies, and Translation & Interpreting departments in Turkey are comprised of faculty members and students. The pilot study has been conducted among the lecturers (N=33) of the department of Translation Studies and Translation & Interpreting as well as the junior and senior students (N=131) of these departments. Two questionnaires were prepared for academic staff and students as a data collection tool. Their responses were analyzed through SPSS 26 program.

In the qualitative phase of the study, six instructors and six students in the study group voluntarily answered the structured interview questions. The responses obtained from these interviews were transferred to NVivo 11 program. In addition, secondary data on curriculum oriented courses were obtained and the inventory collection on the terminology concerning courses given by the departments of Translation Studies, and Translation & Interpreting was gathered. The contents of the courses in the curriculums of these departments based in our country were examined and terminology courses were classified accordingly. During the secondary data analysis, the names of the courses related to terminology, the contents of these courses, the semester they were given, whether they are compulsory or elective courses, and their ECTS information are categorized. The researcher examined the contents of the curriculum of these departments

based in our country. As a result of the extensive literature survey conducted within the dissertation and the results of the surveys and the interviews with the voluntary participation of the lecturers and students, it should be emphasize that there should be the courses called Terminology I and Terminology II within the curriculum of Translation Studies, and Translation & Interpreting departments.

In order to show the importance and the place of the terminology in the field of translation, it is thought that thanks to this dissertation, the students and the lecturers would be familiarized with the field of Terminology which will be beneficial. This study is expected to be a guide to the need for a special place in terminology in translation training. In this context, by adding to the limited number of sources in this related field, this study is expected to be one of the sources for those who can't reached the specific works written in a foreign language.

Key words: Terminology, Translation Studies, Translation and Interpretation, Translation Technologies, Term Management Tools, Translation Training, Mixed Method

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ.....	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
TABLolar LİSTESİ	xvi
GRAFİKLER LİSTESİ	xxii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxv
RESİMLER LİSTESİ	xxvii
KISALTMALAR.....	xxviii
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	9
1.5. Araştırmanın Sayıltıları	9
BÖLÜM II: ALANYAZIN	10
2.1. Kuramsal Terimbilim.....	10
2.1.1. Terim, Tanım, Kavram, Belirtim	10
2.1.2. Terimbilim	13
2.1.3. Terimbilim Alanında Benimsenen Yaklaşımlar	15
2.1.4. Türkiye’de Terim Türetme Yöntemleri.....	19
2.1.5. Terimbilim Uzmanları ve Görevleri.....	21
2.1.6. Uzmanlık Alanı Çevirisi ile Teknik Çeviri Arasındaki Farklar.....	23
2.1.7. Terim Yönetim Uzmanlığı Sertifika Programı	25
2.2. Uygulamalı Terimbilim	27
2.2.1. Terimbilimin Tarihsel Gelişimi	27

2.2.1.1. Batı Dünyasında Terimbilim	27
2.2.1.1.1. Eugen Wüster Terimbilim Ödülü	30
2.2.1.2. Türkiye’de Terimbilim.....	31
2.2.2. Türkiye-Fransa-Kanada Ekseninde Terimbilim	34
2.2.3. Uluslararası Boyutta Terimbilim Odaklı Dersler.....	37
2.2.4. Terim Sözlüklerinin Hazırlanışı.....	40
2.2.5. Terimlerin Derlenmesi	45
2.2.6. Terim Yönetim Süreci	46
2.2.7. Terim Kayıtlarının İşlenmesi	48
2.3. Çeviri Teknolojileri ve Bilgisayar Destekli Terim Yönetimi.....	49
2.3.1. Bilgisayar Öncesi ve Sonrası Çeviri Aşamaları.....	49
2.3.2. Geçmişten Günümüze Makine Çevirisi	50
2.3.3. Makine Çeviri Teknolojisi Yaklaşımları	56
2.3.4. Teknolojinin Terimbilime Katkıları.....	59
2.3.5. Bilgisayar Destekli Çevirinin Makine Çevirisinden Farkı	65
2.3.6. Yerelleştirme.....	66
2.3.7. Terimlerde Standartlaştırma	69
2.3.8. Terim Çalışmalarında Telif Hakları	72
2.3.9. Gelişen Teknolojinin Akademiye, Çevirmenlere Mevcut ve Olası Etkileri.....	74
2.4. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları ve Terim Yönetim Araçları	77
2.4.1. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının Gelişimi.....	77
2.4.2. Uluslararası Terim Merkezleri.....	78
2.4.3. Ulusal Terim Merkezleri	81
2.4.4. Terimbilim Alanında Uluslararası ve Ulusal Bloglar	83
2.4.5. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları.....	87
2.4.6. Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları.....	89
2.4.7. Bilgisayar Destekli Terim Çıkartma Araçları.....	104
2.5. Çeviri Eğitiminde Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı	107
2.5.1. Memsources Terim Yönetim Aracının Çeviri Eğitiminde Kullanımı	110
2.5.2. Nubuto Terim Yönetim Aracının Çeviri Eğitiminde Kullanımı.....	122
2.5.3. Mobil Çeviri Teknolojileri.....	126
2.5.3.1. Memsources Mobil.....	127

2.6. Çeviri Eğitiminde Terimbilim.....	133
2.6.1. Terimbilimin Çevirideki Yeri ve Önemi	133
2.6.2. Türkiye’de Çeviri Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumları	136
2.6.2.1. Devlet Üniversiteleri.....	137
2.6.2.2. Vakıf Üniversiteleri	139
2.6.2.3. KKTC Üniversiteleri.....	140
2.6.3. Lisans Programlarında Terimbilim Dersine Yer Vermeyen Üniversiteler	141
2.6.3.1. Devlet Üniversiteleri.....	141
2.6.3.2. Vakıf Üniversiteleri	141
2.6.3.3. KKTC Üniversiteleri.....	142
2.6.4. Lisans Programlarında Terimbilim Ders İçerikleri.....	142
2.6.5. Lisans Programlarında Çeviri Teknolojileri ve Teknik Çeviri	151
2.6.6. Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programları Kapsamında Terimbilim	159
2.6.6.1. Devlet Üniversiteleri.....	159
2.6.6.2. Vakıf Üniversiteleri	160
2.6.7. Türkiye’deki Çeviribilim Yüksek Lisans Programları ve Terimbilim.....	160
2.6.8. Türkiye’deki Çeviribilim Doktora Programları ve Terimbilim.....	162
2.6.9. Terimbilim Ders İçeriği ve Öğretim Planı Önerisi	162
BÖLÜM III: YÖNTEM	166
3.1. Araştırma Modeli.....	166
3.2. Evren, Örneklem ve Çalışma Grubu.....	167
3.2.1. Nicel Aşama.....	167
3.2.2. Nitel Aşama	168
3.3. Veri Toplama Araçları	169
3.3.1. Nicel Aşama.....	169
3.3.1.1. Nicel Aşamanın Geçerliliği.....	170
3.3.1.2. Nicel Aşamanın Güvenirliği.....	170
3.3.2. Nitel Aşama	171
3.3.2.1. Nitel Aşamanın Geçerliliği.....	172
3.3.2.2. Nitel Aşamanın Güvenirliği	173
3.3.3. Öğretim Programı Analizi	173
3.4. Verilerin Toplanması.....	174

3.4.1. Nicel Aşama.....	174
3.4.2. Nitel Aşama	176
3.5. Verilerin Analizi.....	176
3.5.1. Nicel Aşama.....	176
3.5.2. Nitel Aşama	178
BÖLÜM IV: BULGULAR.....	180
4.1. Nicel Araştırma Kapsamında İstatistiksel Bulgular	180
4.1.1. Öğretim Elemanlarına Yönelik Frekans Tabloları ve Grafikler	180
4.1.2. Öğrencilere Yönelik Frekans Tabloları ve Grafikler	210
4.2. Nicel Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular	238
4.2.1. Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması ..	238
4.2.2. Öğrencilerin Görüşlerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması	248
4.2.3. Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerin Terim Yönetim Araçlarının Öğretime İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	263
4.3. Nitel Araştırma Kapsamında Betimsel Bulgular.....	271
4.3.1. Öğrencilere Göre Terimbilim Dersinin Önemi.....	273
4.3.2. Öğretim Elemanlarına Göre Terimbilim Dersinin Önemi	274
4.3.3. Öğrencilere Göre Terimbilim Dersinin Amacı.....	276
4.3.4. Öğretim Elemanlarına Göre Terimbilim Dersinin Amacı.....	277
4.3.5. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının Kullanımı	279
4.3.6. Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı.....	280
4.3.7. Teknoloji Alanında Kişisel Gelişim.....	282
4.3.8. Terimbilim Dersinin Faydaları	284
4.3.9. Terimbilim Dersi ile İlgili Zorluklar	286
4.3.10. Terimbilim Dersinden Beklentiler	287
4.3.11. Terimbilim Dersinin Verilmesi Gereken Yarıyıl ve Haftalık Ders Saati	289
4.3.12. Terimbilim Ders İçeriğinin Düzenlenmesi	290
4.3.13. Terimbilim Ders Adının Düzenlenmesi	293
4.3.14. Terimbilim Dersinin Türü (Zorunlu/Seçmeli)	293
4.3.15. Lisansüstü Seviyede Terimbilim Dersi	293
4.3.16. Kuramsal ve Uygulama Ağırlıklı Terimbilim Dersi	295
4.3.17. Terimbilim Dersi ile İlgili Öneriler.....	297
4.4. Nicel ve Nitel Bulguların Karşılaştırılması.....	299

4.4.1. Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı.....	299
4.4.2. Teknoloji Alanında Kişisel Gelişim.....	300
4.4.3. Terimbilim Dersi ile İlgili Zorluklar	301
4.4.4. Terimbilim Dersinin Seviyesi.....	302
4.4.5. Terimbilim Dersinin Türü (Zorunlu/Seçmeli)	302
4.4.6. Terimbilim Dersinin Haftalık Saati.....	303
4.4.7. Terimbilim Dersinin Öğretim Yılı	304
4.4.8. Terimbilim Dersinin İşleniş Şekli ve Başarı Değerlendirmesi	305
BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER.....	306
5.1. Sonuç	306
5.2. Öneriler	311
KAYNAKÇA.....	316
EKLER	335
Ek 1: Güvenilirlik Analizi Kapsamında Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket.....	335
Ek 2: Güvenilirlik Analizi Kapsamında Öğrencilere Yönelik Anket.....	340
Ek 3: Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket.....	344
Ek 4: Öğrencilere Yönelik Anket.....	349
Ek 5: Öğretim Elemanlarına Yöneltilen Görüşme Soruları.....	354
Ek 6: Öğrencilere Yöneltilen Görüşme Soruları.....	355

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.6.1. Terimbilim ve Belgelemenin Yeri.....	24
Tablo 2.1.6.2. Karşılaştırmalı Çerçeve Geleneksel ve Bilgisayarlı Yöntem.....	25
Tablo 2.2.4.1. Sözcük Bilgisi ve Terim Bilgisi Arasındaki Farklar	41
Tablo 2.2.4.1. Sözcük Bilgisi ve Terim Bilgisi Arasındaki Farklar-Devamı.....	42
Tablo 2.2.4.2. Terminografi ve Sözlükbilim Arasındaki Farklar	42
Tablo 2.2.4.3. Terim Bankaları ve Terim Veri Tabanlarıyla İlişkili Özellikler	43
Tablo 2.2.6.1. Veri Kategorileri	46
Tablo 2.2.6.1. Veri Kategorileri - Devamı	47
Tablo 2.3.6.1. Web Sitesi Yerelleştirme	68
Tablo 2.5. Terim Derlemi.....	109
Tablo 2.6.4.1. Atılım Üniversitesi	143
Tablo 2.6.4.2. Çankaya Üniversitesi.....	143
Tablo 2.6.4.3. Ege Üniversitesi	144
Tablo 2.6.4.4. Hacettepe Üniversitesi.....	145
Tablo 2.6.4.5. İstanbul Üniversitesi.....	146
Tablo 2.6.4.6. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	146
Tablo 2.6.4.7. Kırıkkale Üniversitesi.....	147
Tablo 2.6.4.8. Kırklareli Üniversitesi	148
Tablo 2.6.4.9. Marmara Üniversitesi	148
Tablo 2.6.4.10. Mersin Üniversitesi	149
Tablo 2.6.4.11. Yıldız Teknik Üniversitesi.....	150
Tablo 2.6.4.12. Amasya Üniversitesi.....	151
Tablo 2.6.5.1. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	151
Tablo 2.6.5.2. Amasya Üniversitesi.....	152
Tablo 2.6.5.3. Atılım Üniversitesi	152
Tablo 2.6.5.4. Boğaziçi Üniversitesi.....	152
Tablo 2.6.5.5. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	153
Tablo 2.6.5.6. Çankaya Üniversitesi.....	153
Tablo 2.6.5.7. Dokuz Eylül Üniversitesi.....	153
Tablo 2.6.5.8. Hacettepe Üniversitesi.....	154

Tablo 2.6.5.9. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	154
Tablo 2.6.5.10. Marmara Üniversitesi	155
Tablo 2.6.5.11. Sakarya Üniversitesi	156
Tablo 2.6.5.12. Selçuk Üniversitesi	157
Tablo 2.6.5.13. Siirt Üniversitesi	157
Tablo 2.6.5.14. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	157
Tablo 2.6.5.15. Trakya Üniversitesi	158
Tablo 2.6.5.16. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	159
Tablo 2.6.9.1. Terimbilim I	164
Tablo 2.6.9.2. Terimbilim II	165
Tablo 3.3.1.1. Faktör Analizi Tablosu	170
Tablo 4.1.1.1. Cinsiyet Dağılımı Frekans Tablosu	180
Tablo 4.1.1.2. Yaş Dağılımı Frekans Tablosu	181
Tablo 4.1.1.3. Unvan Dağılımı Frekans Tablosu	182
Tablo 4.1.1.4. Üniversite Türü Dağılımı Frekans Tablosu	183
Tablo 4.1.1.5. Üniversite Dağılımı Frekans Tablosu	184
Tablo 4.1.1.6. Görev Süresi Dağılımı Frekans Tablosu	185
Tablo 4.1.1.7. BDTY Kullanım Bilgisi Frekans Tablosu	186
Tablo 4.1.1.8. BDTY Kullanımı Frekans Tablosu	187
Tablo 4.1.1.9. Kullanılan BDTY Araçları Frekans Tablosu	188
Tablo 4.1.1.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri Frekans Tablosu	189
Tablo 4.1.1.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim Frekans Tablosu	190
Tablo 4.1.1.12. BDTY Araçlarının Öğretimiyle İlgili Ders Frekans Tablosu	191
Tablo 4.1.1.13. Ders Verme Süresi Frekans Tablosu	192
Tablo 4.1.1.14. Ders Verme Düzeyi Frekans Tablosu	193
Tablo 4.1.1.15. Ders Verirken Rahat Hissetme Düzeyi Frekans Tablosu	194
Tablo 4.1.1.16. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu	195
Tablo 4.1.1.17. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi Frekans Tablosu	196
Tablo 4.1.1.18. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu	197
Tablo 4.1.1.19. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği Frekans Tablosu	198
Tablo 4.1.1.20. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı Frekans Tablosu	199

Tablo 4.1.1.21. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar Frekans Tablosu ..	200
Tablo 4.1.1.22. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli Frekans Tablosu	201
Tablo 4.1.1.23. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller Frekans Tablosu	202
Tablo 4.1.1.24. BDTY Araçlarının Öğretimi Frekans Tablosu.....	203
Tablo 4.1.1.25. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi Frekans Tablosu	204
Tablo 4.1.1.26. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyıllar Frekans Tablosu.....	205
Tablo 4.1.1.27. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyıllar Frekans Tablosu	206
Tablo 4.1.1.28. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri Frekans Tablosu	207
Tablo 4.1.1.29. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım Frekans Tablosu.....	208
Tablo 4.1.1.30. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Frekans Tablosu	209
Tablo 4.1.2.1. Cinsiyet Dağılımı Frekans Tablosu	210
Tablo 4.1.2.2. Yaş Dağılımı Frekans Tablosu.....	211
Tablo 4.1.2.3. Üniversite Türü Dağılımı Frekans Tablosu	212
Tablo 4.1.2.4. Üniversite Dağılımı Frekans Tablosu.....	213
Tablo 4.1.2.5. Eğitim Dili Dağılımı Frekans Tablosu	214
Tablo 4.1.2.6. Sınıf Dağılımı Frekans Tablosu	215
Tablo 4.1.2.7. BDTY Kullanım Bilgisi Frekans Tablosu	216
Tablo 4.1.2.8. BDTY Kullanımı Frekans Tablosu	217
Tablo 4.1.2.9. Kullanılan BDTY Araçları Frekans Tablosu	218
Tablo 4.1.2.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri Frekans Tablosu	219
Tablo 4.1.2.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim Frekans Dağılımı	220
Tablo 4.1.2.12. BDTY Araçlarının Kullanım Bilgisi Frekans Tablosu.....	221
Tablo 4.1.2.13. Rahat Hissetme Düzeyi Frekans Tablosu	222
Tablo 4.1.2.14. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu.....	223
Tablo 4.1.2.15. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi Frekans Tablosu.....	224
Tablo 4.1.2.16. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu	225
Tablo 4.1.2.17. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği Frekans Tablosu	226
Tablo 4.1.2.18. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı Frekans Tablosu	227

Tablo 4.1.2.19. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar Frekans Tablosu ..	228
Tablo 4.1.2.20. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli Frekans Tablosu	229
Tablo 4.1.2.21. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller Frekans Tablosu	230
Tablo 4.1.2.22. BDTY Araçlarının Öğretimi Frekans Tablosu.....	231
Tablo 4.1.2.23. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi Frekans Tablosu	232
Tablo 4.1.2.24. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyıllar Frekans Tablosu.....	233
Tablo 4.1.2.25. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyıllar Frekans Tablosu	234
Tablo 4.1.2.26. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri Frekans Tablosu	235
Tablo 4.1.2.27. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım Frekans Tablosu.....	236
Tablo 4.1.2.28. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Frekans Tablosu	237
Tablo 4.2.1.1. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Ne Amaçla Kullanıldığını Bilme Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması.....	238
Tablo 4.2.1.2. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Kullanma Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması	238
Tablo 4.2.1.3. Öğretim Elemanlarının Hangi BDTY Araçlarını Kullandıklarına İlişkin Betimsel İstatistikler	239
Tablo 4.2.1.4. BDTY Araçlarının Terimbilim Dersi Dışında Kullanıldığı Dersler ..	240
Tablo 4.2.1.5. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Öğretimi İle İlgili Eğitim Alma Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması.....	240
Tablo 4.2.1.6. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Öğretimi İle İlgili Ders Verme Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması.....	241
Tablo 4.2.1.7. BDTY Araçlarının Öğretimi İle İlgili Ders Verme Süreleri.....	241
Tablo 4.2.1.8. Öğretim Elemanlarının BDTY Öğretimi Derslerinde Kendilerini Rahat Hissetme Durumları.....	242
Tablo 4.2.1.9. BDTY Öğretiminin Müfredatta Yer Almasına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması.....	242
Tablo 4.2.1.10. Öğretim Elemanlarının Ülkemizde BDTY Araçları Öğretimi İle İlgili Akademik Bilinçlenme Düzeyine İlişkin Görüşleri	243
Tablo 4.2.1.11. BDTY Araçları Öğretiminin Diğer Çeviri Derslerinde De Olması Gerektiği İle İlgili Görüşleri.....	243
Tablo 4.2.1.12. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Etkili Bir Üniversite-Sektör İşbirliği Olması Gerektiği İle İlgili Görüşleri	244

Tablo 4.2.1.13. BDTY Araçlarının Öğrencilerin Çeviri Edinçlerinin Gelişimine Olumlu Katkı Sağladığına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması	244
Tablo 4.2.1.14. Öğretim Elemanlarına Göre BDTY Eğitiminde En Çok Karşılaşılan Sorunlar	245
Tablo 4.2.1.15. Öğretim Elemanlarının BDTY Araç Kullanımını Öğrenme Yolları	246
Tablo 4.2.1.16. BDTY Araçlarının Öğretimi Öğrencileri Çeviri Dünyasının Hangi Rolüne Hazırlar İle İlgili Betimsel İstatistikler	247
Tablo 4.2.2.1. Öğrencilerin BDTY Araçları Farkındalıklarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması.....	248
Tablo 4.2.2.2. Öğrencilerin BDTY Araçları Kullanmalarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması.....	249
Tablo 4.2.2.3. BDTY Araçlarının Üniversitelerde Kullanılması İle İlgili Betimsel İstatistikler	250
Tablo 4.2.2.4. Terimbilim Dersi Dışında BDTY Araçlarının Kullanımı İle İlgili Betimsel İstatistikler	251
Tablo 4.2.2.5. Öğrencilerin Lisans Düzeyinde BDTY Dersi Almalarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması	252
Tablo 4.2.2.6. Öğrencilerin BDTY Araçlarını Kullanmayı Bilme Durumlarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması	253
Tablo 4.2.2.7. Öğrencilerin BDTY Araçları Kullandıkları Derste Rahat Hissetme Durumlarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması	254
Tablo 4.2.2.8. Öğrencilerin BDTY Araçları Öğretiminin ve Kullanımının Çeviri Eğitiminde Olmasına Dair Fikirlerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması	255
Tablo 4.2.2.9. Öğrencilerin BDTY Öğretimi Konusundaki Akademik Bilinç Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması.....	256
Tablo 4.2.2.10. Öğrencilerin BDTY Öğretiminin Bütün Çeviri Derslerinde Olmasına Dair Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması	257
Tablo 4.2.2.11. Öğrencilerin BDTY Öğretiminde Üniversite-Sektör İşbirliği Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması.....	258
Tablo 4.2.2.12. Öğrencilerin BDTY Araçlarının Çeviri Edincine Katkısına Dair Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması.....	259
Tablo 4.2.2.13. BDTY Eğitiminde En Çok Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Betimsel İstatistikler	260
Tablo 4.2.2.14. Öğrencilerin BDTY Araçlarını Kullanmayı Nasıl Öğrendikleri İle İlgili Betimsel İstatistikler	261
Tablo 4.2.2.15. BDTY Araçlarının Öğretiminin Çeviri Dünyasının Hangi Rolüne Hazırladığı İle İlgili Betimsel İstatistikler.....	262

Tablo 4.2.3.1. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Zorunlu Öğretimine Dair Görüşlerinin Karşılaştırılması	263
Tablo 4.2.3.2. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Eğitiminin Hangi Düzeyde Verilmesine Dair Görüşlerinin Karşılaştırılması	264
Tablo 4.2.3.3. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Öğretiminin Lisans Programının Hangi Yılında Verilmesine Dair Görüşlerinin Karşılaştırılması	265
Tablo 4.2.3.4. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Lisans Düzeyinde BDTY Araçları Öğretimi İçin Yarıyıl Tercihleri	266
Tablo 4.2.3.5. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Yüksek Lisans Düzeyinde BDTY Araçları Öğretimi İçin Yarıyıl Tercihleri	266
Tablo 4.2.3.6. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Doktora Düzeyinde BDTY Araçları Öğretimi İçin Yarıyıl Tercihleri	267
Tablo 4.2.3.7. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Terimbilim Dersinin Teorik Kısımının Haftada Kaç Ders Saati Olması İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması ..	268
Tablo 4.2.3.8. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Terimbilim Dersinin Uygulama Kısımının Haftada Kaç Ders Saati Olması İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması ..	268
Tablo 4.2.3.9. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Dersi Öğretim Yaklaşımı Tercihlerinin Karşılaştırılması	269
Tablo 4.2.3.10. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Tercihlerinin Karşılaştırılması	270

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1.1.1. Cinsiyet Dağılımı	180
Grafik 4.1.1.2. Yaş Dağılımı	181
Grafik 4.1.1.3. Unvan Dağılımı	182
Grafik 4.1.1.4. Üniversite Türü	183
Grafik 4.1.1.5. Üniversite Dağılımı	184
Grafik 4.1.1.6. Görev Süresi	185
Grafik 4.1.1.7. BDTY Kullanım Bilgisi	186
Grafik 4.1.1.8. BDTY Kullanımı	187
Grafik 4.1.1.9. Kullanılan BDTY Araçları	188
Grafik 4.1.1.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri	189
Grafik 4.1.1.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim	190
Grafik 4.1.1.12. BDTY Araçlarının Öğretimiyle İlgili Ders Dağılımı	191
Grafik 4.1.1.13. Ders Verme Süresi	192
Grafik 4.1.1.14. Ders Verme Düzeyi	193
Grafik 4.1.1.15. BDTY Ders Verirken Rahat Hissetme Düzeyi	194
Grafik 4.1.1.16. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri	195
Grafik 4.1.1.17. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi	196
Grafik 4.1.1.18. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri	197
Grafik 4.1.1.19. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği	198
Grafik 4.1.1.20. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı	199
Grafik 4.1.1.21. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar	200
Grafik 4.1.1.22. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli	201
Grafik 4.1.1.23. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller	202
Grafik 4.1.1.24. BDTY Araçlarının Öğretimi	203
Grafik 4.1.1.25. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi	204
Grafik 4.1.1.26. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyıllar	205
Grafik 4.1.1.27. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyıllar	206
Grafik 4.1.1.28. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri	207

Grafik 4.1.1.29. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım	208
Grafik 4.1.1.30. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri.....	209
Grafik 4.1.2.1. Cinsiyet Dağılımı	210
Grafik 4.1.2.2. Yaş Dağılımı	211
Grafik 4.1.2.3. Üniversite Türü Dağılımı.....	212
Grafik 4.1.2.4. Üniversite Dağılımı	213
Grafik 4.1.2.5. Eğitim Dili Dağılımı.....	214
Grafik 4.1.2.6. Sınıf Dağılımı.....	215
Grafik 4.1.2.7. BDTY Kullanım Bilgisi	216
Grafik 4.1.2.8. BDTY Kullanımı.....	217
Grafik 4.1.2.9. Kullanılan BDTY Araçları	218
Grafik 4.1.2.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri	219
Grafik 4.1.2.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim	220
Grafik 4.1.2.12. BDTY Araçlarının Kullanım Bilgisi Dağılımı	221
Grafik 4.1.2.13. Rahat Hissetme Düzeyi	222
Grafik 4.1.2.14. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri	223
Grafik 4.1.2.15. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi.....	224
Grafik 4.1.2.16. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri	225
Grafik 4.1.2.17. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği.....	226
Grafik 4.1.2.18. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı	227
Grafik 4.1.2.19. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar	228
Grafik 4.1.2.20. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli	229
Grafik 4.1.2.21. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller	230
Grafik 4.1.2.22. BDTY Araçlarının Öğretimi	231
Grafik 4.1.2.23. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi	232
Grafik 4.1.2.24. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyıllar	233
Grafik 4.1.2.25. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyıllar	234
Grafik 4.1.2.26. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri.....	235
Grafik 4.1.2.27. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım	236

Grafik 4.1.2.28. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerin Başarı Değerlendirmesinde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri.....	237
Grafik 4.1. Katılımcıların Derse Göre Dağılımı.....	272
Grafik 4.2. Katılımcıların Sınıf veya Unvanları.....	273
Grafik 4.3. Terimbilim Ders Türü	293
Grafik 4.4. Lisansüstü Seviyede Terimbilim Dersi	294

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.3.3.1. Çeviri Geri Dönüşüm Teknolojisi	57
Şekil 2.3.4.1. Çeviri Belleğinden Terim Bankasına Geçiş Süreci.....	62
Şekil 4.1. Öğrenci ve Öğretim Elemanı Karşılaştırma	271
Şekil 4.2. Terimbilim Proje Haritası.....	272
Şekil 4.3. Terimbilim Dersinin Önemi İle İlgili Kelime Bulutu - Öğrenci.....	274
Şekil 4.4. Terimbilim Dersinin Önemi İle İlgili Kelime Bulutu - Öğretim Elemanı	275
Şekil 4.5. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Önemi İle İlgili Kelime Bulutu	275
Şekil 4.6. Terimbilim Dersinin Önemi - Terimbilim.....	276
Şekil 4.7. Terimbilim Dersinin Amacı İle İlgili Kelime Bulutu - Öğrenci.....	277
Şekil 4.8. Terimbilim Dersinin Amacı İle İlgili Kelime Bulutu - Öğretim Elemanı.	278
Şekil 4.9. Terimbilim Dersinin Amacı.....	278
Şekil 4.10. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Amacı İle İlgili Kelime Bulutu	278
Şekil 4.11. Terimbilim Dersinin Amacı ve Önemi Düşünce Haritası	279
Şekil 4.12. Tüm Katılımcıların Derste Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının Kullanımı İle İlgili Kelime Bulutu	280
Şekil 4.13. Tüm Katılımcıların Derste Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı İle İlgili Kelime Bulutu	281
Şekil 4.14. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları, Terim Yönetim Araçları Düşünce Haritası	282
Şekil 4.15. Tüm Katılımcıların Teknoloji Alanında Kişisel Gelişim İle İlgili Kelime Bulutu.....	283
Şekil 4.16. Teknolojik Yeterlik Sağlamada Bireysel Çaba ve Eğitim.....	284
Şekil 4.17. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Faydaları İle İlgili Kelime Bulutu	285
Şekil 4.18. Terimbilim Dersinin Faydaları	285
Şekil 4.19. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Zorlukları İle İlgili Kelime Bulutu.....	287
Şekil 4.20. Terimbilim Dersinin Zorlukları	287
Şekil 4.21. Dersten Beklentiler.....	288
Şekil 4.22. Terimbilim Dersinden Beklentiler Düşünce Haritası.....	289
Şekil 4.23. Terimbilim Dersinin Zamanı ve Ağırlığı - Öğrenci.....	291

Şekil 4.24. Terimbilim Dersinin Zamanı ve Ağırlığı - Öğretim Elemanları.....	291
Şekil 4.25. Terimbilim Dersinin Zamanı ve Ağırlığı – Bütün Katılımcılar.....	292
Şekil 4.26. Ders Saati.....	292
Şekil 4.27. Dersin Zamanı.....	292
Şekil 4.28. Terimbilim Dersinin İşlenmesi ve Değerlendirilmesi	296
Şekil 4.29. Dersin İşlenişi – Ölçme ve Değerlendirme.....	296
Şekil 4.30. Dersin İşlenişi	297
Şekil 4.31. Terimbilim Dersi İle İlgili Öneriler.....	298
Şekil 4.32. Ders İle İlgili Öneriler	298

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.3.2.1. Paris Fuarı, İcatlar Yarışması.....	51
Resim 2.3.2.2. Mosane Uluslararası Fuarı, İcatlar Yarışması.....	51
Resim 2.3.2.3. Mekanik Beyin olarak adlandırılan cihaz	52
Resim 2.5.1.1. Memsorce.....	111
Resim 2.5.1.2. Memsorce.....	112
Resim 2.5.1.3. Memsorce.....	113
Resim 2.5.1.4. Memsorce.....	115
Resim 2.5.1.5. Memsorce.....	115
Resim 2.5.1.6. Memsorce.....	116
Resim 2.5.1.7. Memsorce.....	117
Resim 2.5.1.8. Memsorce.....	118
Resim 2.5.1.9. Memsorce.....	120
Resim 2.5.1.10. Memsorce.....	121
Resim 2.5.2.1. Nubuto	123
Resim 2.5.2.2. Nubuto	123
Resim 2.5.2.3. Nubuto	124
Resim 2.5.2.4. Nubuto	125
Resim 2.5.2.5. Nubuto	125
Resim 2.5.3.1.Memsorce Mobil	127
Resim 2.5.3.2. Memsorce Mobil	128
Resim 2.5.3.3. Memsorce Mobil	128
Resim 2.5.3.4. Memsorce Mobil	129
Resim 2.5.3.5. Memsorce Mobil	129
Resim 2.5.3.6. Memsorce Mobil	130
Resim 2.5.3.7. Memsorce Mobil	130
Resim 2.5.3.8. Memsorce Mobil	131
Resim 2.5.3.9. Memsorce Mobil	131
Resim 2.5.3.10. Memsorce Mobil	132
Resim 2.5.3.11. Memsorce Mobil	132

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AET	Association Européenne de Terminologie (Avrupa Terimbilim Derneği)
AFNOR	Association Française de Normalisation (Fransız Standartları Enstitüsü)
AFTERM	Association Française de Terminologie (Fransız Terimbilim Birliği)
AKTS	Avrupa Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System - ECTS)
ALPAC	Automatic Language Processing Advisory Committee (Otomatik Dil İşleme Danışma Kurulu)
ASI	Austrian Standards International (Avusturya Standartları Enstitüsü)
ATIO	Association of Translators and Interpreters of Ontario (Ontario Mütercim Tercümanlar Derneği)
AUF	Agence Universitaire de la Francophonie (Frankofon Üniversiteler Ajansı)
BDÇ	Bilgisayar Destekli Çeviri (Computer-Assisted Translation-CAT)
BDTY	Bilgisayar Destekli Terim Yönetimi
BİT	Bilgi İşlem Teknolojileri
BLEU	Bilingual Evaluation Understudy (Çift Dilli Değerlendirme Dublörlüğü)
BM	Birleşmiş Milletler
BTML	Banque de Terminologie Multilingue (Çok Dilli Terim Bankası)
BTQ	Banque de Terminologie du Québec (Québec Terim Bankası)
CD-ROM	Compact Disc Read-Only Memory (CD, Kompakt Disk)
CECRL	Cadre Européen Commun de Référence Pour Les Langues (Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni)
CERN	Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire (Avrupa Nükleer Araştırma Merkezi)
CMS	Content Management System (İçerik Yönetim Sistemi)
COGETERM	Commission Générale de Terminologie et de Néologie (Genel Terminoloji ve Neoloji Komisyonu)
CRTT	Centre de Recherche en Terminologie et Traduction (Terminoloji ve Çeviri Araştırma Merkezi)
CSV	A Comma Separated Values (Virgülle Ayrılmış Değerler)

ÇB	Çeviri Belleği (Translation Memory - TM)
DAD	Dictionnaire Analytique de la Distribution (Perakende Sözlüğü)
DAMT	Dictionnaire Analytique de la Mondialisation et du Travail
DICAUTOM	Consultation Automatique de Dictionnaires Pour Traducteurs Humains
DiCoEnviro	Dictionnaire Fondamental de l'Environnement (Ekoloji Sözlüğü)
DiCoInfo	Dictionnaire Fondamental de l'Informatique et de l'Internet (Bilişim Sözlüğü)
DVD	Digital Versatile Disc (Çok Amaçlı Sayısal Disk)
EAFI	European Association for Terminology (Avrupa Terimbilim Derneği)
ECQA	European Certification and Qualification Association (Avrupa Sertifikasyon ve Yeterlilik Kurumu)
FSEK	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
GALA	Globalization and Localization Association (Küreselleştirme ve Yerelleştirme Derneği)
GDT	Grand Dictionnaire Terminologique (Büyük Terimler Sözlüğü)
GMS	Globalization Management System (Küreselleşme Yönetim Sistemi)
GNOME	GNU Network Object Model Environment (GNU Ağ Nesne Modeli Ortamı)
HTML	HyperText Markup Language (Hiper Metin İşaretleme Dili)
H.Ü	Hacettepe Üniversitesi
IATE	Interactive Terminology for Europe (Avrupa için Etkileşimli Terminoloji)
IBM	International Business Machines (Uluslararası İş Makineleri)
IEC	International Electrotechnical Commission (Uluslararası Elektroteknik Komisyonu)
IHCP	Institute for Health and Consumer Protection (Sağlık ve Tüketicilerin Korunması Enstitüsü)
Infoterm	International Information Centre for Terminology (Uluslararası Terim Bilgi Merkezi)
ISIT	Instituto Superior de Interpretes y Traductores (Meksika - Mütercim Tercümanlık Enstitüsü)

ISO	International Organization for Standardization (Uluslararası Standartlar Teşkilâtı)
ISONET	Uluslararası Standartlar Teşkilâtı (ISO) Bilgi Ağı
ISTI	Higher Institute of Translators and Interpreters of Brussels (Brüksel Mütercim-Tercümanlık Yüksek Enstitüsü)
ITS	Intelligent Transportation Systems (Akıllı Ulaşım Sistemleri)
IUFRO	International Union of Forest Research Organizations (Uluslararası Orman Araştırmaları Organizasyonu Birliği)
İOS	İphone Operating System (İphone İşletim Sistemi)
İ.Ü	İstanbul Üniversitesi
JRC	Joint Research Centre (Ortak Araştırma Merkezi)
JSON	JavaScript Object Notation (JavaScript Nesne Gösterimi)
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin İstatistiği
LISA	Localization Industry Standards Association (Yerelleştirme Endüstrisi Standartları Birliği)
MARTIF	Machine-readable Terminology Interchange Format (Makine Tarafından Okunabilen Terminoloji Değişim Biçimi)
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
METEOR	Metric for Evaluation of Translation with Explicit ORdering (Açık Sıralı Çeviri Değerlendirme Metriği)
Moodle	Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment (Esnek Nesne Yönelimli Dinamik Öğrenme Ortamı)
MT	Machine Translation (Makine Çevirisi – MÇ)
XML	Extensible Markup Language (Genişletilebilir İşaretleme Dili)
M.Ü	Marmara Üniversitesi
NIST	National Institute of Standards and Technology (Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü)
NLP	Neuro-Linguistic Programming (Nöro Linguistik Programlama - Sinir Dili Programlaması)
OCR	Optical Character Recognition (Optik Karakter Tanıma – OKT)

OLF	Office de la Langue Française (Fransız Dili Dairesi)
OLST	Observatoire de Linguistique Sens-Texte
OQLF	Office Québécois de la Langue Française (Fransız Dili Québec Dairesi)
OS	Operating System (İşletim Sistemi)
PDF	Portable Document Format (Taşınabilir Belge Formatı)
PER	Position Independent Word Error Rate (Konumdan Bağımsız Hata Bulma Oranı)
RDF	Resource Description Framework (Kaynak Tanımlama Çerçevesi)
SDL	Specification and Description Language
SFT	La Société Française de Terminologie (Fransız Terimbilim Kurumu)
SÖZMER	Sözlükbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
STD	Sivil Toplum Diyaloğu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAUS	Translation Automation User Society (Çeviri Otomasyonu Kullanıcıları Topluluğu)
TB	Terim Bankası
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBX	TermBase eXchange (Standard Değişim Formatı)
TDK	Türk Dil Kurumu
TER	Translation Error Rate (Çeviri Hata Oranı)
TermNet	Uluslararası Terimbilim Ağı (International Network for Terminology)
TermTürk	Hacettepe Üniversitesi Terminoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi
TGT	Théorie Générale de la Terminologie (Genel Terimbilim Teorisi)
TIPPS	Terminoloji Bilgi Politikaları, Portal ve Hizmetler
TMS	Terminology Management System (Terim Yönetim Sistemi)
TMX	Translation Memory Exchange File (Çeviri Belleği Değişim Dosyası)
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSD	Türk Sözlükbilimi Derlemi
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TUÇED	Türkiye Çevirmenler Derneği
TÜBA	Türkiye Bilimler Akademisi

TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TVT	Terim Veri Tabanı
TXT	Text (Metin Dosyası)
TYA	Terim Yönetim Araçları
t.y.	Tarih Yok
UNC	University of North Carolina at Chapel Hill (Kuzey Karolina Üniversitesi)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
UNWTO	Dünya Turizm Örgütü
UQAM	Université du Québec à Montréal (Kanada Quebec Montreal Üniversitesi)
URL	Uniform Resource Locator (Standart Kaynak Bulucu)
WER	Word Error Rate (Sözcük Hata Oranı)
WWW	World Wide Web (Dünya Çapında Ağ)
XLIFF	Localisation Interchange File Format (Yerelleştirme Değişim Dosyası Biçimi)
XML	Extensible Markup Language (Genişletilebilir İşaretleme Dili)
XTM	Extensible Threat Management (Genişleyebilir Tehdit Yönetimi)
YÖK	Yükseköğretim Kurumu
YTÜ	Yıldız Teknik Üniversitesi

BÖLÜM I: GİRİŞ

İletişimin gerçekleşebilmesi için başat bir rol üstlenen dil aracılığıyla bilim, sanat ve teknik gibi alanlarda ortaya konan düşünceler, uslar, bilgiler terimlerle iletilir. İletişimin mihenk taşlarından olan çeviribilim alanı da terimbilim alanıyla paralel ilerleme kaydetmektedir. Bir uygulama alanı olan terimbilimin kuramsal alanı da uygulama alanından beslenmektedir. Terimbilim çalışmalarının birçok ülkede politik sistemin içerisinde yer almasıyla dil politikaları uygulanmaya başlanmış, toplum ile terim arasındaki ilişki ortaya çıkmış, bu durum ise toplumterimbilim alanının göz ardı edilemeyeceği gerçeğini gün yüzüne çıkarmıştır.

Terim çalışmalarının çeviri ile ilerlemesi kaçınılmazdır. Nitekim ortaya somut bir ürün konabilmesi için çeviribilim ile paralel çalışmalar yürütülmesi beklenmektedir. Bu nedenle ülkemizde, terimbilim alanının gelişimine katkıda bulunabilmek için çeviri eğitiminde öğretim elemanları ile öğrencilerin görüşleri doğrultusunda terimbilim dersi ve terim yönetim araçlarının kullanımı üzerine bir araştırma ortaya konmaya çalışılacaktır. Uluslararası işbirlikleri neticesinde teknik metinlerin çevirisine ihtiyacın giderek artması, terim, kavram, terim yönetimi gibi kavramların irdelenmesine zemin hazırlamıştır. Bilime sunulacak bu çalışmayla özellikle çeviribilimde terimbilim alanının önemine dikkat çekmek, örnek bir Terimbilim ders içeriği sunmak, somut veriler ortaya koymak ve terim çalışmalarının çoğalmasına katkı sağlamak hedeflenmektedir. Terimbilimin milli birlik açısından önemi göz ardı edilemez. Nitekim terimler bir kültür ürünüdür. Buna paralel olarak terimlerin toplumun kullanımına girmesine aracılık eden terim sözlüklerinin ve terim veri tabanlarının teknolojik yenilikleri, ilerlemeleri kucaklayacak şekilde geliştirilmeleri beklenmektedir.

Tezin giriş bölümünde araştırmanın problemi, konusu, amacı, önemi üzerinde durulacak, araştırmanın sınırlılıkları ve sayıltıları ortaya konacaktır.

Alanyazın bölümünde kuramsal terimbilim başlığı altında terim, kavram, belirtim, terimbilim, toplumterimbilim gibi kavramların sözlükbilimci ve araştırmacılar tarafından sunulan farklı tanımlarına yer verilecek, terimlerin genel özelliklerinden ve terim üretme

yöntemlerinden bahsedilecektir. Terimbilim uzmanlarının görevleri ve uzmanlık alanı çevirisi ile teknik çeviri arasındaki farklar üzerinde durulup nasıl sertifikalı terim yönetim uzmanı olunacağı hakkında bilgiler sunulacaktır.

Terimbilim-sözlükbilim çalışmalarının tarihsel gelişimi ve uygulamalı terimbilim başlığı altında terimbilim alanındaki çalışmalar karşılaştırılacak, terimbilimin tarihsel gelişim süreci, Türkiye-Fransa-Kanada ekseninde terim sözlükleri ve hazırlanma süreçleri, terim çalışmalarının temel ilkeleri, terimlerin derlenmesi, terim yönetim süreci vurgulanacaktır.

Çeviri teknolojileri ve bilgisayar destekli terim yönetimi başlığı altında bilgisayar öncesi ve sonrası çeviri aşamaları, geçmişten günümüze makine çevirisi, makine çevirisi yaklaşımları, teknolojinin terimbilime katkıları, bilgisayar destekli çevirinin makine çevirisinden farkı, yerelleştirme, terimlerde standartlaştırma (ölçünleştirme), terim çalışmalarında telif hakları, gelişen teknolojinin akademiye, çevirmenlere mevcut ve olası etkilerine değinilecektir.

Bilgisayar destekli çeviri araçları - terim yönetim araçları başlığı altında bilgisayar destekli çeviri araçlarının gelişimi, uluslararası terim merkezleri, ulusal terim merkezleri, ücretli ve ücretsiz bilgisayar destekli çeviri araçları, bilgisayar destekli terim yönetim araçları, bilgisayar destekli terim çıkartma araçları, terimbilim alanında faaliyet gösteren uluslararası ve ulusal bloglara yer verilecektir.

Çeviri eğitiminde terim yönetim araçlarının kullanımı başlığı altında Memsource, Nubuto aracılığıyla nasıl veri tabanı oluşturulabileceği ve nasıl çeviri eğitiminde kullanılabileceği üzerinde durulacaktır. Mobil çeviri teknolojileri irdelenecektir.

Çeviri eğitiminde terimbilim başlığı altında terimbilimin çevirideki yeri ve önemi, meslek profili, gereklilikler, eğitim içerikleri, Türkiye’de çeviri eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının öğretim programlarında terimbilime yönelik derslerin yeri sorgulanacak ve Terimbilim ders içeriği önerisi sunulacaktır.

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi yer alacaktır.

Bulgular bölümünü, nicel araştırma kapsamında istatistiksel bulgular, nitel araştırma kapsamında betimsel bulgular ile nicel ve nitel bulguların karşılaştırılmasına ilişkin elde edilen bulgular oluşturmaktadır.

Sonuç bölümünde ise elde edilen sonuçlara yer verilecek ve öneriler sunulacaktır.

Terimbilim alanındaki terimlerin kullanımında kavram karmaşasının önüne geçmek amacıyla tezin genelinde yabancı kökenli kelimeler yerine Türkçe karşılıkların kullanılması tercih edilmiş ve terim birliği sağlanmaya çalışılmıştır. Terminoloji yerine terimbilim; terminoloji yönetim araçları yerine de terim yönetim araçları ifadesinin kullanımı tercih edilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Çeviri sektörünü etkileyen teknoloji alanında tanık olunan devingenlik, eğitim öğretim sürecinde dönüşümlere yol açmakta ve mevcut düzeni değiştirmektedir. Gelişen teknoloji, geleneksel çeviri eğitimini bir kenara bırakarak bilgisayar destekli çeviri araçlarının kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Günümüzde çevirmen ihtiyaçları doğrultusunda, çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarını güncellemeleri gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu minvalde iş hayatının, çeviri sektörünün gereklerine uyum sağlayabilecek niteliklere sahip mezunlar yetiştirmek eğitim kurumlarının başlıca hedefleri arasındadır. Çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarına Terimbilim dersinin eklenmesi, ders içeriklerinin güncellenmesi ve çeviri teknolojileri kapsamında terim yönetim araçları konusunda öğrencilere yeterlilik kazandırılması gerektiği bu araştırmanın savları arasındadır.

Türkiye’de gerçekleşen uluslararası anlaşmalar, uluslararası kuruluşların ülkemizde faaliyet göstermeye başlaması gibi etkenler çeviriye yönelik ihtiyacı artırmış, bu ihtiyaç doğrultusunda ülkemizde farklı illerde çeviri bölümleri kurulmuştur. Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin artan mezun sayısı, çeviri piyasasındaki rekabeti artıran etmenler arasındadır. Bu bağlamda yaşanan paradigma kayması karşısında eğitim alanında yenilikler yapılması, ders içeriklerinin günün koşulları neticesinde yeniden şekillendirilmesi gereği baş göstermektedir. Bu bölümlerin öğretim programları incelendiğinde terimbilime yönelik derslerin farklı adlar altında toplandığını belirtmek

mümkündür. Yazılım satın alma sorunu, uzman öğretim elemanı eksikliği, dersin kaçınıcı sınıfta, zorunlu mu seçmeli mi okutulması gerektiğinin net olarak belirlenememesi, ders içeriğinin belirsizliği gibi etmenler terimbilime yönelik derslerin çeviri bölümlerinin öğretim programlarında standart bir zemine oturtulamadığının kanıtıdır. İlgili problemin çözümü için çeviri eğitimi veren öğretim elemanlarının, çeviri bölümü öğrencilerinin bu alanda eğitim alması son derece önemlidir.

Türkiye’de eğitim veren bazı Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında neden terimbilime yönelik ders yer almamaktadır? Terimbilimin çeviri eğitimindeki rolü ve yeri nedir? Terimbilim dersinin içeriği nasıl olmalıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Türkiye’deki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde terimbilimin yerini sorgulamak amacıyla yapılan bu çalışma ile çeviri eğitiminde terimbilimin önemini, tarihsel gelişim serüvenini kuramsal ve uygulamalı boyutta ele alarak alan ile ilgili eksikliği gidermeye çalışmak ve alana katkı sağlayacak nitelikte bir çalışma ortaya koymak hedeflenmektedir. Bu tez çalışması, günümüzde pratik anlamda üzerinde durulan fakat kuramsal temellere dayandırılmayan terimbilim alanına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Çeviri eğitimi veren kurumlarda müfredatın terimbilime yönelik derslerden yoksun olması, akademik alanda adımlar atılmasını gerektirmiştir. Terim yönetim araçlarının çeviri eğitimindeki yeri sorgulanmaya ve kullanımına pedagojik açıdan odaklanılmaya çalışılacaktır. Bu tezin terim yönetim araçlarının müfredat içerisindeki yerini göstermesi bakımından önem taşıdığı belirtilebilir. İlgili alanda akademik bir bilinçlenmenin tam anlamıyla vuku bulamamasının neticesinde bu araştırma gerçekleştirilmektedir. Çeviri eğitimi veren bölümlerin müfredatlarının, çeviri dünyasının gerektirdiği çevirmen ihtiyaçları doğrultusunda güncellenmesi gerektiği gerçeği çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye’de önemi henüz yeterince kavranamamış olan terimbilim alanına yer verilecek, araştırmanın nesnesi olan terim ele alınacak, kuramsal ve uygulama boyutunda incelenecektir. Terimbilim alanında yabancı dillerde yayınlanmış çok sayıda

yayın mevcuttur. Nitekim Türkiye’de terimbilim alanında yapılan çalışmalar nicelik bakımından azdır. Eğitim-öğretimin ilk kademesinden yükseköğrenime kadar terimbilim alanında yürütülen çalışmaların sayısının artırılması önem teşkil etmektedir.

Bilim evrensel bir karaktere sahiptir. Bu alanda uluslararası işbirliği vazgeçilmez unsurlardan biridir. XIX. yüzyılda bilimin uluslararası bir nitelik kazanması, bilim insanları için terimlerin kullanımını düzenleyen bir takım kuralların varlığını zorunlu hale getirmiş ve terimbilim çalışmaları bir endüstri haline gelmiştir. Teknolojinin hızla gelişmesi oluşan yeni kavramların adlandırılmasını değil, kullanılan terimler üzerinde bir anlaşma sağlanmasını da gerektirmiştir. Terim incelemelerinin amacı, hem ulusal hem de uluslararası alanda terimleri ve kavramları standart hale getirmektir. Bilgisayar destekli terim yönetim araçlarına çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarında daha fazla yer vermesi ile terimbilim dersine ilginin ve önemin artırılması amaçlanmaktadır. Terimbilim alanının genel olarak tanıtılması, çeviri eğitimindeki yerinin incelenmesi, çeviri bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin terim yönetim araçlarının kullanımı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Terimbilim alanındaki eğitim gereksinimlerinin analizi, öğretim programını tasarlarlarken aranan hedefler ve öğrenciler tarafından edinilmesi gereken yeterlilikler, terimbilimin kuramsal ve uygulamalı boyutta öğretme-öğrenme yöntemleri, öğretim programları (müfredat) içeriklerinin tasarlanması, sanal öğrenme modellerine göre hazırlanan ders içerikleri, terimbilim eğitimindeki son eğilimler ve yenilikler, sınıfta kullanılan bilgisayar destekli araçlar gibi eğitimle ilgili tüm hususların dâhil olduğu eğitim deneyimlerini bir araya getirmek araştırmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Bu tez, şu araştırma sorularının cevaplarını bulmayı hedeflemektedir: Terimbilim dersi ile terim yönetim araçlarının çeviribilim alanındaki yeri ve önemi nedir? Küresel koşulların günümüzde çeviri etkinliğini oldukça etkilediği ve muhtemelen gelecekte de etkileyeceği göz önüne alındığında, terim yönetim araçlarının sunduğu avantajlar ve getirdiği zorluklar nelerdir? Türkiye’de lisans düzeyinde çeviri eğitimi sunan bölümlerin öğretim programlarında, terimbilim dersi kapsamında terim yönetim araçlarının öğretilmesiyle ilgili dersler ne oranda temsil edilmektedir? Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin bilgisayar destekli terim

yönetim (BDTY) araçlarının kullanımı ve öğretimi üzerine görüşleri nelerdir? Terim yönetim araçları (TYA) ile ilgili derslerin öğretilmesinde göz önünde bulundurulması gereken pedagojik faktörler nelerdir?

Öğretim elemanlarının yanıtları doğrultusunda ortaya konacak ilişki temaları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, unvanları ile terim yönetim araçlarını kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılanların yaşları ile terim yönetim araçlarını kullanıp kullanmamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terimbilime yönelik ders verirken kendilerini rahat hissedip hissetmemeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminin çeviri bölümleri müfredatlarında yer alması gerekip gerekmediği konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretimi konusunda akademik bir bilinçlenme olup olmadığı konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminde etkili bir üniversite-sektör işbirliği konusunda aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının çeviri edincine olumlu katkısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğrencilerin yanıtları doğrultusunda ortaya konacak ilişki temaları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile terim yönetim araçlarının ne amaçla kullanıldığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile lisans düzeyinde eğitim alıp almadıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile terimbilime yönelik derste kendilerini rahat hissedip hissetmemeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminin çeviri bölümleri müfredatlarında yer alması gerekip gerekmediği konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretimi konusunda akademik bir bilinçlenme olup olmadığı konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminde etkili bir üniversite-sektör işbirliği konusunda aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldığı üniversite ile terim yönetim araçlarının çeviri edincine olumlu katkısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin BDTY araçlarının öğretimine ilişkin yanıtları doğrultusunda ortaya konacak ilişki temaları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Öğrenci ve öğretim elemanlarının BDTY araçlarının zorunlu öğretimine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrenci ve öğretim elemanlarının BDTY araçları eğitiminin hangi düzeyde verilmesi gerektiğine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrenci ve öğretim elemanlarının BDTY araçları öğretiminin lisans programının hangi yılında verilmesi gerektiğine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrenci ve öğretim elemanlarının lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde BDTY araçları öğretimi için yarıyıl tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

- Öğrenci ve öğretim elemanlarının terimbilim dersinin teorik ve uygulama kısmının haftada kaç ders saati olması ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrenci ve öğretim elemanlarının öğretim yaklaşımı tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrenci ve öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirme yöntemleri tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Timurtaş (1996) “henüz terimbilim alanında ilerleme kaydetmeyen bir ilim kolundan, esaslı bir gelişme beklemenin yersiz” (s.317) olduğundan söz eder. Bu bağlamda bir toplumun geleceği için terimbilimin önemi yadsınamaz. Bu çalışmanın, çeviri eğitiminde terimbilime özel bir yer ayrılması gerektiği hususunda yol gösterici olması beklenmektedir. Dilin unsurları içerisinde en sık yenilenen ve değişim gösterenler terimlerdir. Zira terimler bir dilin gelişmişlik düzeyini sergiler ve ilgili alan hakkında bilgiler sunar. Bilim ve sanat dallarının belkemiği olan terimler sayesinde medeniyet gelişim gösterir. Bir dilin terimleri ne derece fazla ise gelişmişlik düzeyi de o derece yüksektir. Terim çalışmaları, çeviri çalışmalarıyla paralel bir düzlemde ilerlemelidir. Çeviri bölümü öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin gelişen teknolojiye ayak uydurması, yenilikleri takip etmesi dikkate değer ölçüde kendilerine yarar sağlayacaktır. Terim çalışması, bilginin paylaşılmasına ve teknik iletişimin düzenlenmesine aracı olarak önem taşımaktadır. Araştırma, Türk alanyazınında yeterince yer verilemeyen hem kuramsal hem de uygulama boyutunda ele alınacak olan Terimbilim dersi ile bilgisayar destekli terim yönetim araçları konusuna ışık tutmaktadır. Bu kapsamda ilgili alanda kısıtlı olan kaynak sayısına ekleme yapılmış olacak ve alandaki yabancı kaynaklara erişemeyenlere referans olmaya değer nitelikte bir çalışma ortaya konmaya çalışılacaktır. Çeviri teknolojileri kapsamında çeşitli araştırmalar yürütülmüştür. Ülkemizde Terimbilim dersi özelinde herhangi bir tez çalışmasına rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın alana katkı sağlayacak mahiyette olması önemini ortaya koyar niteliktedir. Türkiye’de çeviri eğitimi veren Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin

öğretim programlarını, ders içeriklerini yeniden gözden geçirmelerine ve terimbilime yönelik derse müfredatlarında yer vermelerine katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu bilimsel araştırma kapsamında elde edilen bilgiler ışığında, Terimbilim dersinin akademik çeviri eğitimi içerisine nasıl entegre edilebileceği ve bu çeviri eğitimi süresince belirtilen öğelerden nasıl faydalanılabileceği hususunda bilgilendirici olması mevcut çalışmayı önemli hale getirmektedir. Gerçekleştirilen literatür taramasında çeviri eğitiminde bir kısım teknolojik araçlara yer verildiği ancak çeviri eğitiminde terimbilim konusunun kuramsal ve uygulamalı boyutta etraflıca işlenmediği görülmektedir. Bu bakımdan çeviri eğitiminde terimbilim konusunun işlenmesi araştırmaya özgün değer katmakta ve ilgili alandaki bilimsel boşluğu doldurmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Nicel araştırmadan elde edilen bulgular; konu açısından, öğretim elemanları ve öğrencilerin Terimbilim dersine yönelik görüşleri ile sınırlıdır. Zaman açısından, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı Güz yarıyılı ile sınırlıdır. Örneklem açısından, lisans 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Nitel araştırmadan elde edilen bulgular; zaman açısından, 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılı Bahar yarıyılı ile sınırlıdır. Örneklem açısından, lisans 1. ve 3. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Teknoloji, sürekli bir gelişim içerisinde. Bu nedenle, araştırmanın sınırlılıkları kapsamında tezin yazıya dökülmesi ile savunma tarihine kadar yaşanabilecek gelişmeler ve yeni teknolojiler tez kapsamında değerlendirilmeyecektir.

1.5. Araştırmanın Sayıltıları

Örneklemde yer alan öğretim elemanlarının ve öğrencilerin ankete samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğretim elemanlarının ve öğrencilerin görüşme sorularına samimi cevaplar verdiği varsayılmıştır. Örneklem evreni temsil edici niteliktedir.

BÖLÜM II: ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Terimbilim

Kuramsal terimbilim kapsamında terim, tanım, kavram, belirtim gibi unsurların tanımlarına yer verilecek, terimbilim alanında benimsenen yaklaşımlara değinilecek, terimlerin genel özellikleri, Türkiye’de terim üretme yöntemleri, terimbilim uzmanlarının görevleri, uzmanlık alanı çevirisi ile teknik çeviri arasındaki farklar ortaya konacak, nasıl sertifikalı terim yönetim uzmanı olunabileceği belirtilecektir.

2.1.1. Terim, Tanım, Kavram, Belirtim

Terimler, belirli bir kavrama karşılık gelen ve net bir anlam ifade eden dil birimleridir. Teknik ve özel alanlar ile uzmanlık alanlarına özgü terimler, bahsi geçen alanlarla ilgilenen kişilerce iletişimin kusursuz gerçekleşebilmesini sağlamanın yanı sıra ilgili dilin söz varlığının gelişimine de önemli katkıda bulunurlar. Mecaz anlam, yan anlam taşımayan terimler, gerçek anlamlarıyla bir dilde tutunmaya çalışırlar. Bilim, sanat, teknik alanlarda önemli yere sahip oldukları yadsınamaz bir gerçek olan terimlerin kelimelerden farkı, bilim insanları arasındaki iletişimin belkemiğini oluşturmastır. Nitekim terimlerin varlığı, birliği beraberinde getirir, anlaşmazlığı ortadan kaldırır. Toplumların uygarlık düzeyinin gelişimi, bir toplumun terimlerinin sayısı ile doğru orantılıdır. Günümüzde kullanılan İngilizce “term”, Fransızca “terme” kelimesi, Latince sınır anlamına gelen “terminus” kökünden türemiştir. Günümüz Türkçesindeki “terim” kelimesi de “terminus” kökü model alınarak türetilmiştir. “Eskiden “ıstılah” adıyla adlandırılan terim, Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar “ıstılahat-ı ilmiyye”, “ıstılahat-ı fenniyye”, “ıstılahat-ı edebiyiye” şeklinde kullanılmagelmıştır. Bir süre Rusçadaki termin kelimesi kullanılmıştır” (Zülfikar, 1991/2011, s. 20).

“Uluslararası Standartlar Teşkilâtı ISO’ya bağlı *Teknik Komite 37* terimbilimin ilkeleri ve yöntemleri üzerinde çalışmaktadır. *Teknik Komite 37*’nin, terimbilim alanında yayımladığı ISO 704 “Terimbilimin İlkeleri ve Yöntemleri” isimli standartta terim, bir kavramı ifade etmeye yarayan sözcük ya da sözcük grubu” olarak açıklanmaktadır” (ISO 704 Principes et Méthodes de la Terminologie’den aktaran Koçak, 2005, s. 7).

“Terimin modern kullanımı İngiltere’de gelişim göstermiştir. William Whewell’in yapmış olduğu tanım, terim kelimesine bilimsel anlam kazandırmıştır, ancak uygulaması sadece birkaç bilim alanıyla sınırlı görünmektedir: çeşitli konuların tanımlanmasında kullanılan terimler sistemi” (Rey, 1995, s. 15) şeklide betimlenmiştir.

“Bir terim, özel bir alanda benzer dil özelliklerini kapsayan bir birimdir” (Cabr , 1999, s. 35).

“Terimler, uzmanlık alanlarına yönelik anlamlara sahip leksikal birimlerdir” (L’Homme, 2004, s. 22).

Berke Vardar’ın (2002) *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, terim kavramını ihtiva etmektedir: “Terim: (Alm. Terminus, Fr. Terme, İng. Term)  zel bir bilgi ya da etkinlik alanına, bir bilim, uygulayım ya da uzmanlık dalına özgü sözcük” olarak tanımlanmaktadır (s. 192).

Zülfikar (1991/2011) terim ile tanımı birbirine karıştırmamak gerektiğine de inir: “Soyut veya somut bir nesneyi kısa yoldan adlandırmaya yarayan açıklamalar, o nesnenin tanımı olamazlar” (s. 21).

Terim ile tanım kavramları arasındaki fark şu şekilde açıklanabilir: Nicelik bakımından terim, kısa ifadelerle açıklanabilen standart bir anlama sahiptir. Tanım ise genişletilmiş anlam açıklamalarıdır. Nitelikli tanım, güvenilir kaynağa dayanmalı, çıkış noktası ( st kavram) g z önüne alınmalı, bir özel alana özgü, anlaşılır olmalı, alan uzmanı tarafından kontrol edilmelidir. Eş anlamlılık, argo, geniş tanım, dar tanım, olumsuz tanım, artık bilgi, başka dillerden  eviri tanımlarda kaçınılması gerekenler arasındadır. Kavram (mefhum), bir nesneler kümesinden soyutlama yoluyla elde edilen özelliklerden oluşan düşünce birimidir. “Kavram, zihinsel bir süreci temsil eder” (L’Homme, 2004, s. 25). Kelime, tanım, dil gibi etmenler terime kaynaklık eden unsurlardır. Kavram, nesnelerin zihindeki tasarımıdır ve soyut, genel anlamı ifade eder. Terim ise bu kavramların dil aracılığıyla karşılanmasıdır ve özel anlamı ifade eder. Bir terim, tek bir kavramı ifade eder, yani tek anlamlılık esastır. Nitekim terim kavramı, tekg nderimlilik, tekanlamlılık üzerine kuruludur. Adlandırılma ve kavram olmak üzere iki içeriğe sahip olan terimler belirli bir kavrama gönderme yapar. Kavramın içeriği, bir kavramın bütün özelliklerinin toplamı ve kapsamı, aynı hiyerarşik düzeyde bulunan bütün kavramların altında yer alan

diğer kavramların toplamıdır. Bir kavramın bütün özelliklerini taşıyan nesnelerin toplamıdır. Kavram sistemi, birbirleri arasında bir bütün oluşturacak şekilde ilişki bulunan kavramlardan oluşur. Kavram sistemleri oluşturulurken açık, net ve anlaşılır olması, kullanımı kolay ve basit olması, geliştirilebilir nitelikte yeniliklere ve değişikliklere uygun olması beklenmektedir.

Özetlemek gerekirse terimler, farklı bilimsel, teknik alanların ve uzmanlık alanlarının mevcudiyetini kanıtlayan yegâne unsurlardır. Bir nevi bilimsel, teknik alanların ve uzmanlık alanlarının izdüşümüdür. Dilde öncelikle harfler var olur, harflerin bir araya gelmesiyle sözcükler oluşarak dile tutunur. Böylelikle sözcüklerin tekabül ettiği kavramlar ortaya çıkar, kavramları karşılayan ise terimlerdir. Bir nesnenin insan zihninde beliren görüntüsünü ifade eden kavramı imgeden ayıran en büyük özellik, özel niteliklerden ziyade genel nitelikler taşımasıdır. Kavramlar bir varlığa gönderme yaparken, terimler kavramlara gönderme yapar. Dolayısıyla terimler, somut veya soyut kavramları niteleyen belirtilimlerdir.

Bir terimin etkisini belirleyen, dilde tutunmasını sağlayan birçok ölçüt mevcuttur (Rotislav Kocourek'den aktaran Chénard-Nantel ve Guilloton, 1984, s. 215):

- Sistematik, özel alan tanımı
- Kullanımın belirlediği tanım
- Belirsizliğe yol açmayacak şekilde terim kullanımı veya çokanlamlılığın belirtilmesi ve eş anlamlılığın giderilmesi
- Dilsel kabul edilebilirlik
- Kök, türeme gibi leksikal açıdan uygunluk
- Ezber ve telaffuz kolaylığı
- Uluslararası nitelik
- Kısalık, özlülük.

Belirtim; bir nesnenin ölçüsü, niteliği, yeri gibi ayırt edici özelliklerinin ortaya çıkarılarak belirgin kılınmasıdır. Belirtim oluşturma aşamasında ödünçlemeler, indirgenmiş belirtilimler, tanımlık, çekim, tireler, tek sözcüklü belirtilimler, çok sözcüklü belirtilimler, yazılım arayüzleri dikkate alınanlar arasındadır.

Alain Rey (1979) terimbilimde iki önemli sorunun mevcudiyeti üzerinde durmuştur (s. 93-95):

- Belirtilerin tanımlanması
- Belirtilerin seçimi.

Günün geçer dil kullanımına ve kurallarına uygun, kısa, anlaşılır, akılda kalıcı, net, kolay çevrilebilir olması, farklı çağrışımlara neden olmaması ve kolay okunabilmesi beklenen belirtilerin değerlendirmesinde açıklık, kısalık, bağdaşıklık, standartlara uygunluk, uluslararasılık, türetilebilirlik, telaffuz edilebilirlik dikkate alınan ölçütler arasında yer alır. Belirtilerin yazılış biçimlerinde standartların varlığı, büyük harf, rakam, özel işaretler, tire kullanımıyla ilintilidir.

2.1.2. Terimbilim

Terimbilim nedir? sorusuna yanıt aramak, bahsi geçen alanda yaşanan kavram karmaşasının önüne geçebilmek için son derece önemlidir. İlgili kavramın bazı araştırmacılar tarafından “terim bilimi” şeklinde ayrı ve bazı araştırmacılar tarafından da “terimbilim” şeklinde bitişik olarak yazıldığını belirtmek mümkündür. Terimbilime karşılık “terminoloji” kavramı da sıklıkla kullanılmaktadır. Tez çalışması kapsamında ilgili kavramın “terimbilim” olarak kullanımı tercih edilmiştir.

Terimbilim, terimleri gelişim, kullanım, standartlaşma bağlamında inceleyen bir bilim dalıdır. “Terimbilim sözcüğü ilk olarak Alman Profesör Christian Gottfried Schütz’ün (1747-1832) yazılarında geçmeye, 1801 yılından sonra da İngilizcede “nomenclature” sözcüğüyle birlikte yer almaya başlamıştır” (Altay, 1999, s. 36). “Terimbilim kavramı, on sekizinci yüzyılın ikinci yarısında kabul görmüştür” (Rey, 1995, s.15). Koçak’ın (2015) belirttiği üzere, “terimbilim Latince terim anlamına gelen “terminus” ve mantık anlamına gelen “logie” sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur” (s.14).

Çalışmanın bu bölümünde terimbilimin farklı tanımlarına işaret edilecektir. Sözlükbilim ve anlambilim ile yakından ilişkili olan terimbilim kelimesinin ilk anlamı bir bilim ya da sanat dalına, bir yazara ya da bir sosyal varlığa ait kelimeler kümesidir. Aynı terim daha dar bir anlamda uzmanlık alanlarında kullanılan terimleri ve kavramları

bilimsel olarak inceleyen dil disiplini. Türk Dil Kurumu'nun sözlüğünde terimbilime atfedilen tanım: “bilim dalları, sanat kolları ve çeşitli uzmanlık alanlarıyla ilgili kavramları tespit edip bunları adlandırmaya yarayan terimleri türetmeyi, terimlerle ilgili sorunları incelemeyi amaç edinmiş dilbiliminin bir dalı, terminoloji” (“TDK”, 2018).

Dil uzmanları tarafından terimbilim kavramı çeşitli ifadelerle tanımlanmıştır:

“Terimbilim, uzmanlık alanlarını kapsayan bir disiplindir, yeni bir çalışma alanı değildir, ancak son yıllarda ilkeleri, temelleri ve metodolojisi sistematik olarak gelişim göstermiştir” (Cabr , 1999, s. 1).

“Terimbilim çokanlamlıdır. Nitekim hem bir yöntembilim hem de bir alana ait terimlerin tümüdür. Bu alan, bilimsel ve uygulanabilir, tanımlayıcı ve analitiktir” (Mayar, t.y., s. 149). Bu bağlamda terimbilim alanının çok yönlülüğü üzerinde durulmaktadır.

Terimbilimin özerk bir bilim dalı olup olmadığı konusunda farklı görüşler mevcuttur. Genel kabule göre terimbilim, uygulamalı dilbilimin bir dalı olarak varsayılır ve pek çok disiplinle yakından ilişkilidir. Bunlar arasında dilbilim, sözlükbilim, sözcükbilim, çeviribilim yer almaktadır.

Terimbilim alanındaki çalışmalarıyla bilinen Fransız terimbilim uzmanı Daniel Gouadec (1993) tarafından yapılan tanımlamalar ise şu şekildedir: “Terminoloji, terimleri inceleyen, terimlerin kullanım koşullarını irdeleyen disiplindir. Terminografi, terimlerle ilgili bilgileri bir araya getiren, bilgisayar destekli sözlüklerin hazırlanması gibi uygulamaları kapsayan bir eylemdir. Terminotik ise terminoloji ve bilgisayar bilimin bir araya gelmesiyle oluşur” (s. 47-48). Bilimsel çalışmaların ve düşüncelerin ürünü olan terimler, yeni kavramların ve yeni tekniklerin ortaya çıkmasını sağlar. Bunların birer bilgi haline gelmesi için adlandırılmaları elzemdir.

Cabr 'ye (1999) göre, terimbilim kelimesi en az üç farklı kavramı ifade eder:

- Terim çalışmalarını yöneten ilkeler ve kavramsal temeller
- Terminografik çalışmalarda kullanılan kurallar
- Belirli bir özel alana ait terimler kümesi (s. 32).

Terimbilim alanında terim sözlükleri hazırlama faaliyeti terim yazımcılığı (terminografi) olarak adlandırılmaktadır. Terim listelerinin oluşmasını sağlayan

kelimeler, terimlerdir. Aynı zamanda terimbilim ile ilgili bazı kaynaklarda terim için “terminolojik birim” ifadesine de rastlanmaktadır.

Berke Vardar’ın *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, terimbilim kavramını ihtiva etmektedir: “Terimleri inceleyen, bu incelemeye yön veren ilkeleri belirleyen, terim yaratımıyla ilgili sorunları ele alan uygulamalı dilbilim dalıdır” (Vardar, 2002, s. 192). Uygulamalı dilbilimi dil öğretimi, bilimsel çeviri, teknik yazarlık gibi başka disiplinleri de kapsar.

“Terimbilim, teknik ve bilimsel terim çalışması olarak geniş ölçekli tanımlanabilir. Günümüzde, terim çalışmaları teknik ve bilimsel söylem çalışmalarına doğru ilerlemektedir. Çoğu terimin söylemde yaratıldığı bilinmekte ve veri işleme ile kullanılabilir. Ancak analiz süreci, hâlâ insan zekâsı tarafından yerine getirilmek durumundadır” (Depecker, 2014, s. 34-35).

Terimbilim, kuramsal açıdan terimlerin sınıflandırılmasını ve belgelenmesini, ait olduğu dil içerisindeki işleyişi inceleyen terimler bütünüdür. Terminografi kavramı, terimbilimsel sözlükbilim anlamına gelmektedir. Teknik sözlüklerde yer alan maddebaşlarının belirlenmesi ve tanımlanması odak noktasıdır. Bu bağlamda teknik sözlükbilimi kavramına da yer verilebilir. Teknik sözlükbilimi, derlem, amaç, kapsam yönünden genel sözlükbilimden farklılık taşımaktadır. Terminografi ile terimbilim arasındaki fark, leksikografi ile leksikoloji arasındaki farkla eşdeğerdir. Özel sözlükbilimi ve özel amaçlı dil sözlükbilimi kavramları da terimbilim alanında yapılan çalışmalarda sıklıkla yer almaktadır. Sonuç olarak terimbilim, iletişimde yaşanabilecek sorunları gidermek için oluşturulan özellikle belirli bir alana ait sistemler bütünüdür. Terimbilimin konusu, bir bilim dalına ait kavramları tanımlamak için uygun terimler üretmektir.

2.1.3. Terimbilim Alanında Benimsenen Yaklaşımlar

Terimbilimin çalışma alanları arasında terimlerin derlenmesi, yayılması, yayımlanması, kullanılması, çevrilmesi ve yorumlanması yer almaktadır. Aynı zamanda tek dillilik ve çok dillilik, disiplin ve disiplinlerüstü, kavramsal ve sistemsel, tanımlayıcı (deskriptif) ve kural koyucu (preskriptif) olmak üzere de incelenebilir.

Terimbilim çalışmalarının, dilbilim odaklı, çeviri odaklı ve standartlaştırma, dilsel planlama odaklı terimbilim olmak üzere üç büyük akımdan oluştuğu belirtilir. Dilbilim odaklı olarak terimbilim Viyana, Prag ve Moskova ekolleri tarafından temsil edilir. Çeviri odaklı terimbilim kapsamında terim veri bankalarının oluşumundan bahsetmek mümkündür. Dilsel planlama odaklı terimbilim 1960’larda ortaya çıkmış ve bu kapsamda dil politikaları şekillenmeye başlamıştır.

Antia (2001)’ya göre terimbilimin üç aşaması mevcuttur (s. 78):

- Epistemoloji
- Dilbilim
- Sosyoloji

Berke Vardar (2002) ise belirleme, çözümleme, yaratım ve ölçünleme olmak üzere terimbilim uygulamalarını dört aşamalı olarak belirler (s. 196-198).

Cabré (2003), terimbilimin konusunu şu şekilde gruplandırmaktadır (s. 183):

- Bilgi birimleri (Bilişsel bileşen)
- Dil birimleri (Dilbilimsel bileşen)
- İletişim birimleri (Sosyo-iletişimsel bileşen)

Genel Terimbilim Kuramı, L’Homme’a (2005) göre, terimbilim dört grupta sınıflandırılabilir (s.1115):

- Toplumterimbilim (Gaudin 1993, 2003)
- Metinsel terimbilim (Bourigault, Slodzian 1999)
- Sosyo-bilişsel yöntem (Temmerman 2000)
- İletişimsel terimbilim (Cabré 2003)

Rachele Raus, 2013 yılında yayımlanan *La Terminologie Multilingue. La traduction des termes de l’égalité H/F dans le discours international* adlı kitabında terimbilim alanındaki yaklaşımlara değinir:

-Klasik Yaklaşım: Eugen Wüster, “klasik” olarak adlandırılan terimbilim akımının öncüsüdür. Terimlerin birbirleriyle ilişkisi, eşdizim çalışması bu yöntemde oldukça önemlidir. Klasik yaklaşım, terimsel anlatım biçimine yönelik ilginin oluşmasına katkıda bulunur. Bu alanda Wüster, terimbilimin kurumsallaştırılması aşamasında önemli bir rol

üstlenmiştir. Viyana ekolü olarak da adlandırılan klasik yaklaşım, Avrupa ülkeleri ve diğer ülkelerde gelişim gösteren terimbilime atfedilen girişimlerin ilkidir.

-Normatif Preskriptif Yaklaşım: Guy Rondeau (1984) terimbilimsel çalışmaların gerçekleştirildiği üç merkezden bahseder: Rusya, Çekoslovakya, Québec. “Radio-Canada terim bankası ile tanınan Robert Dubuc, Montréal’de TERMIUM sistemi üzerinde çalışmaktadır” (Raus, 2013, s. 12). Normatif yöntem, Kanada, İsviçre gibi çiftdilli, çokdilli ülkelerle ilintilidir. Normalizasyon, somut bir dilbilim politikasının varlığına bağlıdır. UNESCO çok uzun zamandır azınlık dilleri ve çokdilliliği korumaya yönelik dilbilim politikası yürütmektedir.

Raus’e (2013) göre betimleyici yaklaşımlar; toplumterimbilimsel yaklaşım, iletişimsel yaklaşım, bilişsel yaklaşım, etnik yaklaşım, metin-söylemsel yaklaşım olmak üzere sınıflandırılmaktadır.

-Toplumterimbilimsel Yaklaşım: Terimlerin toplumdilbilimsel incelenmesi toplumterimbilim olarak adlandırılmaktadır. Louis Guilbert, Monique Slodzian, Jean-Claude Boulanger, Pierre Lerat özellikle Yves Gambier bu akımın öncüleridir. François Gaudin tarafından da bu alanda çalışmalar yürütülmüştür. Bu yöntemde araştırmacıları ilgilendiren, terimlerin dile nasıl yerleştiğini gözlemlemek için toplumterimbilimsel araştırmalar yürütmektir. Bu durum, artzamanlı terimbilim çalışmalarının yapılmasına imkân tanımıştır. “Loic Depecker, terimi “yaşam unsuru” olarak tanımlar. Adbilimsel ve kavrambilimsel yöntemlerin birleştirilmesi gerektiği görüşünü ortaya koyar” (Raus, 2013, s. 13; Depecker, 2002, s. 99). Dardo de Vecchi şirket jargonundan örnek vererek “pragmaterminoloji”den bahseder. Terimi “kimlik belirtisi” olarak nitelendiren Gaudin’e benzer yönde çalışmalar ortaya koymuştur.

-İletişimsel Yaklaşım: Terimbilim alanında çalışmalar İspanya’da da yürütülmektedir. Maria Teresa Cabré, genel iletişimsel yaklaşıma göre, çok yönlü terminolojik bir birimin incelenmesi gerektiği görüşünü ortaya koyar ve terimin anlamını genişletebilme üzerinde durur. Toplumterimbilimsel yaklaşımda olduğu gibi, terim kelime ile ters düşmez, aksine terimbilimi dilbilime yakınlaştırır. Zira terim ve kelime aynı tür birimlerdir. Bu nedenle farklı bir şekilde nitelendirilmeleri doğru olmaz. Bir terimin değeri, kullanıldığı bağlam tarafından belirlenir.

-Bilişsel Yaklaşım: Günümüzde betimleyici yaklaşımlar, geleneksel paradigmayı altüst eder. Bilişsel yaklaşımın toplumterimbilim ile yakın ilişki içerisinde olduğu belirtilebilir. Rita Temmerman (2000), sosyo-bilişsel modeli tanımlar. Gerçek kavram sistemleri ve kavram kartları yaratmakla ilgilenen bu yaklaşımda, merkezde kavram yer alır. Sylvie Vandaele, özel alan çevirisi esnasında terimleri kavram aracılığıyla çeviriye katan bilişsel yaklaşımı temel alır.

-Etnik Yaklaşım: Terimbilim etnik yaklaşımı, özellikle Afrika'da gelişim göstermiştir. Diğer yaklaşımlarda olduğu gibi, bu yaklaşımda da kavram oldukça önemlidir. Yerelleştirme sürecinde, hukuk alanı oldukça sorun yaratan sektörlerden biri olmuştur. Bu alandaki kültürel farklılıklar kavramlarla sınırlı değil; söylem ve uygulama ile ilgilidir. Diploması alanı da etnik yaklaşımın kullanım alanlarından biridir.

-Metin-Söylem Temelli Yaklaşım: Bilgisayar ve yapay zekâ alanında yaşanan gelişmeler, özellikle doğal dil işleme, 1990'lı yıllardan itibaren çok dilli terim çalışmalarının büyük ölçüde ilerleme kaydetmesini sağlamıştır. Bu tür çalışmalarda, çeviride tek dilli, çok dilli terimlerin çıkarımı için temel kaynak olarak metinler kullanılır. Doğal dil işleme için hazırlanan metin derlemleri çok dillidir. Metinsel terimbilim (Raus, 2013, s. 15; Bourigault ve Slodzian, 1999) dilbilimsel derlemin yönlendirilmesinde temel eğilimler arasında yer almaktadır. Geleneksel terimbilime alternatif olarak gösterilen metinsel yaklaşım, betimsel terminografiyi tercih imkânı sunar. 1993 yılında Didier Bourigault, Anne Condammies ile birlikte "Terminoloji ve Yapay Zeka" çalışma grubunu oluşturmuştur. "Terimbilim ile ontolojinin bir araya gelmesiyle "ontoterimbilim" kavramı ortaya çıkmıştır" (Raus, 2013, s. 15). Metin söylem temelli yaklaşım, metni ve söylemi terimbilimcilerin çalışma alanına dolayısıyla merkeze dâhil eder.

-Karma Yaklaşım: Terimbilimde karma yaklaşım, hem dilbilim inceleme araçlarını hem de istatistik araçlarını kullanan derlem dilbiliminde yer alan güncel eğilimlere göndermede bulunur. Bu bağlamda yazılımlar aracılığıyla terimlerin çıkartılması esnasında dilbilim ve istatistik yöntemleri birbirlerini tamamlar. Terimbilim ve terminografi arasındaki ayrımı şu şekilde açıklamak mümkündür: Terimbilim, onomasiolojik çalışma üzerine kuruludur, terminografi ise terimlerin kullanımını

betimler. Nicel ve nitel araştırmaları kapsayan bu iki yöntem günümüzde sık sık bir araya gelmeye başlamıştır.

-Çok Dilli Terimbilim Yaklaşımı: Çok sayıda eş anlamlı kelimenin varlığı ilgili terimin karşılanmasında sorun teşkil eder. İnternet üzerinde yapılacak küçük bir araştırma sonucunda çevirmen, kullanımların ve kavramların açık bir şekilde ifade edilmediğini anlar, çok sayıda eşdeğer ifadeyle karşı karşıya kalır. Bu nedenle çevirmenden, terim bankalarını bilinçli bir şekilde kullanabilmesi ve hâlihazırdaki terim fişleri üzerinde düzenleme yapabilecek yetiye sahip olması beklenir.

2.1.4. Türkiye’de Terim Türetme Yöntemleri

Bir kelimenin terim olarak adlandırılabilmesi için ait olduğu özel alana dair tek bir manayı karşılaması gerekmektedir. Geleneksel terimbilim ilkeleri kapsamında terimlerin kendine özgü özellikleri mevcuttur. Terimler ile terim olmayan kelimeler arasındaki ayrımı ortaya koyacak nitelikli çalışmalara duyulan ihtiyaç terimbilimciler tarafından da vurgulanmaktadır. Sağlam (2007), terimlerin özelliklerini: “uluslararası özelliğe sahip, sistematik bir düşünce için ürün, ilgili alan diline özgü, bilimsel kavram için tek karşılığı olan, anlamları sınırlı ve sabit, açık seçik, ölçünlü” olarak vurgulamıştır (s. 170). Terimlere duygusal yan anlam verilmez; “tek terimtek kavram” ilkesi esastır. Kelimeden hareket ederek anlamlandırmayı amaçlayan kavrambilimsel yöntem uygulanır. Kavramdan hareketle terimleri adlandırmayı amaçlayan adbilimsel yaklaşım uygulanır. TDK, terimlerin üretilmesi konusunda birinci derecede yetkili kurumdur. Çeşitli terim türetme yöntemlerinden bahsedilebilir.

Burcu İlkay Karaman (2017) terim türetme yöntemlerini diliçi terim oluşturma ve çeviri odaklı terim oluşturma olmak üzere ikiye ayırmaktadır (s. 112-133):

A) Diliçi terim oluşturma:

1- var olan kaynakların kullanımı

- (çok anlamlılık (anlam aktarımı, benzetme, düz değişmece, eğretileme)
- (eş adlılık)

2- var olan kaynakların değişimi

- dönüştürme
- sıkıştırma (başharfleme, kısaltma, kırpma)
- takılama/türetme
- özelleme
- birleştirme

3- yeni kaynakların kullanımı

- oluşturma/neoloji
- ödünçleme

B) Dillerarası/çeviri odaklı terim oluşturma: açıklama, ödünçleme, oluşturma, birleştirme, özelleme, anlam katma, niteleme, türetme, dönüştürme, sıkıştırma, başharfleme, kısaltma.

Pala (1996) terimlerin milli dilden türetilmesinin gerekliliğine değinmektedir:

Terimler insan zihninde çağrışım yapmak, ilgi alanında bulunan kişiler için bir ışık yakmakla yükümlüdürler. Buna terimin aydınlık olma özelliği denir. Bu özellikten yoksun terimler, insanı ezberciliğe sürükler. Bu durumda düşünme eylemi verimli olmaz. Bunun en kolay çözümü terimlerin milli dilden türetilmesidir (Pala'dan aktaran Yumru, 2010, s.11).

Terimlerin milli dilden türetilmesi, dile daha hızlı yerleşmelerini sağlayacaktır. Nitekim ana dilde türetilen terimlerin öğrenilmesinin ve hatırlanmasının yabancı dillerden doğrudan alınan terimlere nazaran daha kolay olduğu belirtilebilir.

Alain Rey'e (1979) göre, terim türetme süreci "kısaltma, çeviri, birleştirme, ödünç alma, terimleştirme, türetme" (s. 55-113) gibi yöntemleri kapsar.

Terimbilimin sorunları kapsamında dış sorunlar ve iç sorunlardan bahsetmek mümkündür. "Dış sorunlar kapsamında ISO standartlarına uyum, otorite boşluğu, terim politikaları, terim birliği; iç sorunlar kapsamında terim türetme (çıkartma), çeviri, tanımlama, çok adlılık, çok anlamlılık, terim derlemleri, terim sözlükleri yer almaktadır" (Boz, 2017, s. 229). Kavramları çağrışım yoluyla öğrenmenin terimlerin kalıcılığını artırarak ezberciliği ortadan kaldırdığı, öğrenmeyi kolaylaştırdığını ortaya koyan çalışmalar yürütülmüştür. Terim türetme konusunda bilim insanlarına, toplumun aydın kesimine sorumluluklar düşmektedir. Terim oluşturma veya terim türetme, terimce çalışması yürüten terimbilimcilerin sorumluluğundadır. Terim karşılığı bulunamadığında neologlar devreye girer ve yeni sözcükler türetirler.

2.1.5. Terimbilim Uzmanları ve Görevleri

Terimbilim uzmanı kelimesinin yanı sıra terimbilimci, terminolog kelimeleri de sıklıkla tercih edilmektedir. Dorothy Nakos-Aupetit (1976), terimbilim uzmanlarını, telefonla arayarak danışan ve terimbilim uzmanlarına giderek yerinde danışan olmak üzere gruplara ayırmıştır (s. 256-257):

Aramalar başlığı altında bilgi almak için çeviri bürosunu arayanlar üç gruba ayrılmaktadır:

- Kelime hazinesini geliştirmek isteyen kişiler: etkin bir şekilde sözlük kullanmayı bilmeyenlerdir.
- Öğrenciler: uzmanlık alanlarına ait sözlüğü bulunmayan ve bir ifadenin karşılığını sözlüklerde aramaya üşenen ya da kendine güveni olmayan kişilerdir.
- Şirket yöneticileri, şirket temsilcileri, uzmanlar: terimin tam karşılığını arayan kişilerdir. Terminologlar kendilerine genellikle hemen çözüm üretirler.

Terimbilim uzmanlarına yerinde danışan çeviri bürosu müşterileri ise dört gruba ayrılmaktadır:

- Fırsatçı: terimbilimcilerin ilgili konuda fikrini almakta acele eder.
- Konuşkan: terim dışında her konudan bahseder.
- Mükemmelliyetçi: karşılığı bulunmayan terimin karşılığını ararlar.
- Bilinçli araştırmacı: neredeyse tüm çevirmenler bu kategoride yer alır. Kütüphanede boşuna bilgi ararlar, başkasına çoktan danışmışlardır fakat istediklerini alamazlar. Bu durumda terimbilimcilere giderler. Çabaları genellikle takdir edilir. Zira onlar terimbilimcilerin sadık müşterileridir.

Gouadec (1993)'e göre, terminolog, terminograf ve terminotisyenin amaçları (s. 49-50):

- Terminolog: terminolojiyi inceler, terminografinin yöntemlerini ortaya koyar.
- Terminograf: terminolojik verilerin sayımını yapar, verileri derler, terminoloji veri dosyalarını oluşturur.
- Terminotisyen: sanal ortamda terimlerin toplanması, düzenlenmesi, yönetimi ve dağıtımını gibi süreçlerden sorumlu kişidir.

L'Homme'a (2004) göre, terimbilim uzmanlarının yedi görevi mevcuttur (s. 45):

- Derlem oluşturma: terminolog elektronik ortamda metinleri bir araya getirir. Farklı yazılımlar tarafından kullanılabilen formatta metinleri dönüştürür.
- Terimleri işaretleme: terminolog (bu liste içinde seçim yapmak durumundadır)
- Verilerin toplanması: terim çıkartma araçlarıyla terimlerin çıkartılması
- Verilerin analizi ve sentezi
- Verilerin kodlanması
- Terminolojik verilerin düzenlenmesi
- Terminolojik verilerin yönetimi.

Terimbilimcilerin görevleri arasında; belge seçimi (belirli bir uzmanlık alanında belge seçimi), bu belgeleme işleminin incelenmesi (basit ve karmaşık terimleri ayırma, bağlam seçimi), seçilen terimlerin işleme alınması (kavram analizi, eş anlamlıların işleme konması, tanımların yazımı), yayıma hazır terimbilim dosyaları oluşturmak sayılabilir.

Gouadec'e (1993) göre, terminotisyen (terimbilim ve bilişim uzmanı) ile terminografin karşılaştıkları sorunlar (s. 50):

- Terminolojik ve terminografik süreç ile üretim süreci arasındaki çatışma
- Zaman darlığı ve sürelerin kısalığı
- Güvenilir terminoloji oluşturmak için gereken önemli yatırımlar
- Araç ve kaynakların eksikliği.

Terimbilim uzmanları, kurallara uygun olarak belirtiler oluşturulmasından, hedef gruba yönelik tanımlamalardan, kayıtların onaylanmasından ve kullanıma sunulmasından sorumlu kişilerdir.

Terim veri tabanı (TVT) uzmanları bir terim veri tabanında yer alan terimlerin hizmete sunulmasından teknik olarak sorumlu olan kişilerdir. Kavramların tanımlanmasından ve belirtilerin kullanımından sorumlu olan alan uzmanları ile çalışırlar. Dil uzmanları, yabancı dildeki eş değer terimleri sağlar ve mevcut kayıtlara ilişkin geri bildirimlerde bulunur. Gelecekte terimbilimcilerin kullanımına sunulacak indeksleme yazılımları, sorgulama yazılımları, "akıllı" terim bankaları gibi çeşitli yeniliklerden söz etmek mümkündür.

Terimbilim uzmanlarının muhtelif görevlerini özetlemek gerekirse; terim bankalarının iyileştirilmesi çalışmalarına katılabilirler, bu terim bankalarının sanal ortama aktarılma sürecinde etkin rol oynayabilirler. Küçük çapta terim bankaları oluşturabilirler, mevcut terim yazılımlarını kullanabilirler, terim listelerini otomatik işleme alabilirler.

2.1.6. Uzmanlık Alanı Çevirisi ile Teknik Çeviri Arasındaki Farklar

Uzmanlık alanlarındaki çevirilere karşılık “teknik çeviri” kavramı da sıklıkla kullanılmaktadır. Yazınsal alandaki çevirilerle kıyaslandığında teknolojik gelişmelerin ve uluslararasılaşmanın bir gereği olarak günümüzde her alanda kendini göstermektedir. Uzmanlık alanı çevirisi, ticari, hukuki, sosyolojik, ekonomik ve siyasi metinlerin çevirisini kapsar. Teknik çeviri ise teknik ve bilimsel metinleri kapsar. Bir uzmanlık metninin çevirisi, iki önemli boyutta değerlendirilebilir: metnin konusu ve içeriği, metnin dili ve biçimi.

Çeviri ve terimbilim birbirinden ayrı düşünülemez. Buna rağmen uzmanlık alanı çevirisi dersi ile Terimbilim dersi farklı açılardan değerlendirilmelidir. Nitekim kavramların adlandırılmasını ve bu kavramların öğretimini kapsamına rağmen öncelikli amacı, çeviri eğitimi vermektir. Uzmanlık alanı çevirisi dersi, belge ve terim araştırması yönteminin edinimini gerektirir.

Sevimay’a (2018) göre,

Bir romanda kahramanların meşgalesi nedeniyle otomobil aksamaları konusunda veya kamyoncu jargonu hakkında bilgi sahibi olmanız, bir başka romanda kurgu gereği arkeoloji ve sanat tarihi terimleriyle hemhal olmanız, bir başkasında ise felsefi terim ve tanımlamaların engin sularında yüzmeniz, doğru ve varsa yerleşmiş karşılıkları aramanız gerekebilir (s. 112).

Teknik metin çevirisi sürecinde araştırma evresi son derece önemlidir. Bu süreç anlama, anlamı ortaya çıkarma ve yeniden ifade etme düzeyini kapsamaktadır. Çevirmenin özel alan bilgisi eksikliği, terim karşılayamama sorunlarının başında gelmektedir. Sözcük düzeyinde terime karşılık bulamama sorunuyla sıklıkla karşı karşıya kalınmaktadır. Teknik metin çevirmeni, her alanda bilgi sahibi olamayabilir bu durumda kendisinden kaynaklara en kısa sürede kesin bir şekilde ulaşabilmesi beklenir. Zira teknik çevirilerde ortaya çıkan terimler çevirmeni zorlayan etmenlerden biri olarak nitelendirilebilir.

Çevirmenin temel kaygılarından biri olan uzmanlık terimleri kolay bir şekilde bağlam içinde öğrenilebilir. Fransız sosyolog Pierre Bourdieu (1986), bütün yaşamı şekillendiren etkinlikler, tutumlar örüntüsünün içinde bireyin öğrenme ve içselleştirme süreçlerini ihtiva eden “habitus”un varlığından söz eder. Douglas Robinson (1997/2019), uzmanlık metinlerinin sezgisel çevirisi için sezgisel kuralı şu şekilde açıklar:

Kendinizi kaynak yazarın profesyonel etkinliklerine ya da habitusuna hayali olarak yansıtmak, sözcük ve ifadeleri tek tek seçmeniz ve en sonunda da “terminoloji” ya da kayıta odaklanmaktan daha tutarlı bir şekilde kayda geçirmenizde size rehberlik edecek olan profesyonel etkinlikler ya da habitus (Robinson, 1997/2019, çev. Gürses, s. 149).

Terimbilimin sosyolojiden bağımsız düşünölemeyeceğı göz önünde bulundurulduğunda özümseme ve içselleştirme süreçlerini kapsayan sosyolojik çözümlemelerin de terimbilimin araştırma alanları arasında yer aldığını belirtmekte fayda vardır. Terimler bir anlamda dilsel araçlardır. Sezgisel çevirinin gerekli kıldığı sezgisel kural, çevirmene “habitus”un rehberlik etmesidir. Çevirmenlerin tercüme edilecek metinlerle nasıl başa çıkılacağına bilincine vâkıf olması gerektiğı aşikârdır.

Tablo 2.1.6.1. çeviri süreci ile belgeleme, terim oluşturma sürecini göstermektedir (Mareschal, 1988, s. 265):

Tablo 2.1.6.1. Terimbilim ve Belgelemenin Yeri

Çeviri süreci	Belgeleme ve terim oluşturma süreci
Çeviri metne yönelik üst okuma	Uzmanlık alanını belirleme
Metni inceleme/anlama	Uygun belge seçimi
Çıkış dilinden varış diline aktarım	İlk okuma
Cümle yapısını yeniden kurma	Anlambilimsel açıdan dakik araştırma
Yeniden okuma	Anlatım biçimsel ve terimbilimsel açıdan eşdeğerlik araştırması
Gözden geçirme	

Tablo 2.1.6.1. incelendiğinde Mareschal (1988) çevirinin çeviri metne yönelik üst okuma, metni inceleme/anlama, çıkış dilinden varış diline aktarım, cümle yapısını yeniden kurma, yeniden okuma, gözden geçirme süreçlerinden geçtiğine değinmektedir.

Belgeleme ve terim oluşturmanın ise uzmanlık alanını belirleme, uygun belge seçimi, ilk okuma, anlambilimsel açıdan dakik araştırma, anlatım biçimsel ve terimbilimsel açıdan eşdeğerlik araştırması gibi süreçlerden geçtiğini vurgulamaktadır.

Tablo 2.1.6.2. Geleneksel ve bilgisayarlı yöntemi karşılaştırmalı çerçeve de göstermektedir (Auger, Drouin ve L’Homme, 1991, s. 122).

Tablo 2.1.6.2. Karşılaştırmalı Çerçeve de Geleneksel ve Bilgisayarlı Yöntem

Geleneksel Yöntem	Bilgisayarlı Yöntem
Belge araştırması	
Optik belge seçimi	Yazılı derlemi oluşturmak için optik veya manuel sisteme verileri yükleme
İnceleme	
Geçici terim seçimi	Yazılım aracılığıyla okuma
Mutlak terim seçimi	
Terminoloji oluşturma	Araştırma sonrası terimleri işaretleme
Bağlamları bir araya getirme	
Bağlam seçimi	Bağlamları eşzamanlı olarak birbirinden ayırma Bağlamı sınırlandırma
Uygulama	
Bağlamın işleme konması	Bağlamların anlambilimsel açıdan incelenmesi

Tablo 2.1.6.2. incelendiğinde Auger, Drouin ve L’Homme tarafından sınıflandırılan geleneksel ve bilgisayarlı yöntem; belge araştırması, inceleme, mutlak terim seçimi ve uygulama boyutunda değerlendirilmiştir. Bu bağlamda bilgisayarlı yöntemin geleneksel yönetime nazaran farklılıkları ortaya konmuştur.

2.1.7. Terim Yönetim Uzmanlığı Sertifika Programı

Avrupa Sertifikasyon ve Yeterlilik Kurumu, ECQA (*European Certification and Qualification Association*) tarafından verilen Terim Yönetim Uzmanlığı Sertifikası,

özellikle terminolog, çevirmen, yerelleştirme uzmanı ve teknik dokümantasyonda çalışan profesyoneller için uygundur. Ayrıca çeviri şirketlerinde, diğer ticari işletmelerde (mühendisler, BİT uzmanları, bilgi ve bilge yöneticileri, web uzmanları, tercümanlar, teknik yazarlar vb.), üniversitelerde, Sivil Toplum Kuruluşlarında (STK) çalışan kişilerin yanı sıra serbest çalışanların da başvurabileceği bu sertifikasyon geleceğe yönelik önemli bir adımdır. Zira mesleki yeterliliği belgelemede kullanılabilir. Avrupa'daki enstitüleri ve dünyadaki binlerce profesyoneli bir araya getiren kar amacı gütmeyen bir kurum olan ECQA; tek dilli, iki dilli veya çok dilli terim listeleri oluşturmak, düzenlemek ve yönetmek için temel bilgilerin edinilmesine aracı olur. Eğitim, beş teorik ve bir uygulamalı olmak üzere toplam altı modülden oluşmaktadır. Katılımcılara bir dizi materyal (Moodle tabanlı e-öğrenme platformunda), çevrimiçi bir ders (canlı bir web semineri şeklinde), sorular ve cevaplar için bir tartışma forumu imkânı sunulur.

Terim Yönetim Uzmanlığı Sertifika Programı¹ altı modülden oluşmaktadır. İlgili sertifikaya sahip olmak için aşağıda belirtilen modülleri tamamlamak gerekmektedir:

Modül 1: Terim Yönetimi Anlayışı başlığı altında terim nedir? Neden terim yönetimi?

Modül 2: Terim Yönetimi Becerileri başlığı altında terimler nasıl aranır, toplanır ve saklanır? Tek dilli ve çok dilli terimler nasıl yönetilir? Terim projeleri nasıl yönetilir?

Modül 3: İş Süreci ve Yönetim Becerileri başlığı altında iş vakası nasıl sunulur? Maliyetlerin ve yatırımların geri dönüşü nasıl hesaplanır? İlgili paydaşlar nasıl dâhil edilir? İlgili organizasyon birimleri ile nasıl işbirliği yapılır?

Modül 4: Ekip Çalışması ve İletişim Becerileri başlığı altında ekip iletişimi nasıl sağlanır? Farklı ekipler nasıl yönetilir? Neden çatışma yönetimi? Ekibinizi nasıl eğitir ve nasıl motive edersiniz?

Modül 5: Uygulama Senaryoları başlığı altında katılımcıların proje konularının belirlenmesi. Katılımcıların projelerinin sunumu.

Modül 6: Standartlar ve Yasal Konular başlığı altında hangi standartlar önemlidir? Terim yönetiminde telif hakkı sorunları nasıl ele alınmalıdır?

¹ <https://www.ecqa.org/>

İlgili sertifikaya sahip olabilmek için yukarıda listelenen altı modülün başarıyla tamamlanması yeterlidir.

2.2. Uygulamalı Terimbilim

Terimbilim çalışmalarına Fransa ve Kanada ekseninde sıklıkla yer verildiğini belirtmek mümkündür. Bu nedenle Türkiye’de yürütülen terimbilim faaliyetleriyle Fransa ve Kanada’da yürütülen faaliyetler bu bölümde karşılaştırmalı çerçevede değerlendirilecektir. Uluslararası boyutta terimbilim odaklı derslere dikkat çekilecektir. Terim sözlüklerinin hazırlanma süreçleri, terimsözlüksel yayın türleri konularını takiben terim çalışmalarının temel ilkeleri vurgulanacak, terim çalışmalarında iş sürecine temas edilecektir.

2.2.1. Terimbilimin Tarihsel Gelişimi

Terimbilimin tarihsel gelişim süreci iki aşamalı olarak incelenmeye çalışılacaktır. İlk aşamada Batı’da gerçekleşen terimbilim çalışmaları tarihsel boyutta değerlendirmeye alınacak, sonraki aşamada ise Türkiye’de gerçekleşen terimbilim çalışmalarına yer verilecektir.

2.2.1.1. Batı Dünyasında Terimbilim

Terim uzmanları, çeviride karşılaşılan zorluklar neticesinde terimbilimin ortaya çıktığını vurgulamaktadır. XIX. yüzyılda Sanayi Devrimi ile birlikte farklı terimler ortaya çıkmış ve terim çalışmaları hız kazanmıştır. “Batı uygarlığında Plato’nun Cratylus adlı eseri terim bilimi üzerine yazılan ilk metin olarak kabul edilmektedir” (Altay, 1999, s. 35). 1906’da Alfred Schlomann tarafından çok dilli terim sözlüğü hazırlanmıştır.

XV. yüzyılda Albrecht Dürer tarafından matematik alanında, XVI. yüzyılda Andreas Vesalius tarafından anatomi alanında, XVII. yüzyılda Antoine Lavoisier ve Claude Louis Berthollet tarafından kimya alanında, Carl von Linné tarafından botanik ve zooloji alanında yazılan kitaplar Avrupa’da terimbilim alanında yürütülen çalışmalar arasında önemli bir yere sahiptir. Böylelikle bilimsel kavramlar adlandırılmış ve ilgili alanda terimler ortaya çıkmıştır. “Terimbilimine yönelik sistemli ilgi Avusturya, Sovyetler

Birliği (Rusya) ve Çekoslovakya’da eş zamanlı olarak gelişim göstermiştir. (...) daha sonra Fransa, Kanada, Belçika, İskandinavya gibi ülkelerde de görölmüşür” (Akşehirli, 2008, s. 51).

Hem araştırma hem de uygulama alanında incelemelerin sürdürülebileceği terimbilimin ilk kurucuları Eugen Wüster, Louis Guilbert, Alain Rey, Rotislav Kocourek’dir.

Avusturya (Viyana) ekolünün öncüsü kabul edilen Eugen Wüster (1898-1977) modern terimbilimin kurucusu olarak addedilmektedir. Terimbilimin ilkelerini oluşturur ve bu alandaki yöntemleri ele alır. Sovyet ekolünün kurucusu D. S. Lotte (1889-1950) terimbilim alanında çalışmalar yürütmüşür. Wüster ve Lotte terimbilim çalışmalarıyla döneme damgasını vurmuşür. İlk terim bankaları oluşturulmuş ve terimlerde standartlaşma çalışmalarına başlanmıştır. Louis Guilbert, *La créativité lexicale* adlı kitabında terimlerden bahsetmiştir. Alain Rey, *La terminologie: noms et notions* adlı kitabıyla terimbilimi kuramsal açıdan değerlendirek ilgili alana katkıda bulunmuşür. Alain Rey’e (1979) göre, “terimbilim uygulamaları, gereksinimlerin ve araçların belirlenmesi (betimleme, yaratım, aktarım, ölçünleme) ve terimlerin kullanımı için yayılması (yayınlar, terim sözlüklerinin oluşturulması gibi) biçiminde olmaktadır” (s. 55-113). Rotislav Kocourek, *Terminologie et linguistique de spécialité* (1994-1995) ve *Essays in French and English Linguistics: Words and Terms, Meanings and Texts* (2001) adlı kitaplarıyla terimbilim alanına katkıda bulunmuşür.

Terimbilim, dilsel ihtiyaçların oluşmasında payı olan sosyal değışikliklere bağlı olarak gelişim göstermiştir. XIX. yüzyılda bilim uluslararası bir nitelik kazanmaya başlamış ve terimbilim alanında birtakım kuralların geliştirilmesi gerçeği kendini göstermeye başlamıştır.

Terimbilimin temelini üç ekol oluşturmaktadır:

- Avusturya Ekolü (Viyana Ekolü)
- Prag Ekolü: terimlerin yapısı ve terim standartları gibi konularda kuramsal çalışmalar ortaya koymuşür.
- Sovyet Ekolü (Moskova Ekolü): terimbilimi uygulamalı bir alan olarak kabul eder ve kavram adlandırmada ortaya çıkan sorunlara çözümler arar.

Eugen Wüster aslen bir mühendistir ve Avusturya (Viyana) Ekolü'nün temsilcisidir. Öncüsü olduğu Genel Terimbilim Teorisi (TGT) ile terimbilimin temel prensiplerini ortaya koymuştur. Asıl amacı terimlerde standartlaşmayı sağlamak olan Wüster, kavramdan yola çıkarak kavramı adlandırmak gerektiğini savunur. Terimbilimcilerin görevinin kavramlar arası ilişkileri çözümlemek olduğuna değinir. Terimbilim çalışmaları, yöntem ve standartlar üzerinde yoğunlaşır.

Modern terimbilim başlangıç, oluşum, ilerleme ve yayılma olmak üzere dört evrede gelişim göstermektedir. Terimbilimin gelişiminin başlangıç döneminde (1930-1960) Wüster ve Lotte terimbilimsel çalışmalar ortaya koymuştur. Wüster, 1968 yılında yayınladığı *Dictionnaire Multilingue de la machine-outil: notions fondamentales* adlı eserinde adbilimsel yaklaşıma değinmiştir. İkinci aşama (1960-1975) bilgisayarın ve belgeleme tekniklerinin gelişim gösterdiği ve veri bankalarının oluşturulmaya başlandığı dönemdir. Terimleri standartlaştırma çalışmaları ön plandadır. İlerleme aşaması (1975-1985) dil planlamasını kapsar. Son dönemde ise (1985 ve sonrası) bilgisayar bilimi gelişim göstermiş, terimbilimdeki gelişmelerin en önemli itici gücü olmuştur.

1994 yılında Toubon Yasası'na göre, reklam panolarından film adlarına kadar, tüm kamusal metinlerde arı, duru Fransızca kullanılması öngörülmüştür. İngilizce ya da yabancı dil kullananların para cezasına çarptırılması söz konusudur. ABD ve İngiliz ürünleri sunan restoranlar, yemek menülerinde kendi özgün dillerinin yanı sıra yemeklerin Fransızca çevirilerini vermekle yükümlüdür. Terimbilimsel çalışmaların gelişmesinde söz konusu yasanın da payı son derece önemlidir. Fransız Devleti, doğrudan terim üretmeye katılmaktan ziyade süreç boyunca ilgili kurumlara destek vererek ilgili alandaki çalışmaların sayısının artmasına öncülük etmiştir.

Fransa'da yeni terimlerin benimsenmesi üç aşamada olmaktadır: Her bakanlıkta oluşturulan, terimler ve yeni sözcük yapımı uzmanlık yarkurulu, kendi alanına ilişkin terimsel gereksinimi inceleyerek, oluşturduğu yeni terim önerilerini, tanımlarıyla birlikte, terimler ve yeni sözcük yapımı genel yarkuruluna iletiyor. Genel Yarkurul da bunları uyum ve ayrıcalıkları açısından değerlendirdikten sonra, Fransız Akademisi'nin onayına sunuyor. Akademi'nin onayından sonra terimler ve tanımları Resmi Gazete'de yayınlanıyor (Yaman, 2006, s. 71).

Terimbilim alanında geçmişten günümüze yürütülen çalışmalar arasında terimbilim alanına yönelik çıkarılan dergiler kayda değer bir başarı sağlamıştır. Bunlar arasında *Terminologie et Traduction* adlı dergi, Kanada kökenli ve Fransız dil kurumuna ait

Terminogramme adlı dergi, *Terminologie et Traduction* dergisi, *Terminologie, Traduction, Rédaction* adlı Kanada Çeviribilim Topluluğu'na ait dergi ve Kanada'da yayımlanan *Meta* dergisi örnek gösterilebilir.

Terimbilim alanındaki diğer çalışmalar arasında *Realiter*, *RITerm*, *Linmiter* yer almaktadır. *Realiter*: Terimbilim alanında Neo-latin dilleri konuşan ülkeleri içeren bir Terimbilim Ağı'dır. *RITerm*: İspanyolca ve Portekizce konuşan ülkelerin üyeleri arasında işbirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. *Linmiter* projesi, Avrupa düzeyinde yürütülen bölgesel ve azınlık dilleri koruma ve geliştirme faaliyetlerinin bir parçasıdır.

2.2.1.1.1. Eugen Wüster Terimbilim Ödülü

Terimbilimin öncüsü Eugen Wüster adına UNESCO, Infoterm ve Viyana Üniversitesi işbirliğiyle 1997 yılından bu yana verilen "Eugen Wüster Terimbilim Ödülü²"nın sahipleri aşağıda listelenmiştir:

1997: Prof. Dr. Heribert Picht (Danimarka)

1998: Prof. Dr. Christer Laurén (Finlandiya)

2001: Prof. Dr. Juan C. Sager (ABD)

2004: Prof. Dr. Amelia de Irazazabal Nerpell (İspanya) ve Prof. Dr. Robert Dubuc (Kanada)

2006: Prof. Dr. John Humbley (Avustralya) ve Prof. Dr. Teresa Lino (Portekiz)

2007: Prof. Dr. Maria Teresa Cabré (İspanya) ve Prof. Dr. Alan K. Melby (ABD)

2010: Prof. Dr. Sue Ellen Wright (ABD) ve Prof. Dr. Klaus-Dirk Schmitz (Almanya)

2014: Prof. Dr. Key-Sun Choi (Güney Kore)

2016: Prof. Dr. Bassey Edem Antia (Güney Afrika)

2018: Prof. Dr. Gerhard Budin (Avusturya)

² Eugen Wüster Terimbilim Ödülü. 15 Kasım 2019 tarihinde <https://tinyurl.com/yjjxz7lp> adresinden edinilmiştir.

2.2.1.2. Türkiye’de Terimbilim

Türkiye’de yürütülen terimbilimsel çalışmalar kapsamında çeşitli terim üretme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Türkçülüğün Esasları adlı eserde belirtildiği üzere Ziya Gökalp Cumhuriyet döneminde terim üretme çalışmaları yürütmüştür. Şemsettin Sami de Kamus-i Türki ve Kamus-i Fransevi adlı sözlüklerinde terimlere yer vermiştir. Terimbilimsel gelişmenin yaşandığı Klasik Dönem, Tanzimat Dönemi, Birinci ve İkinci Meşrutiyet Dönemi, Cumhuriyet Dönemi’nde terimbilime yönelik çalışmalar incelenebilir.

Tanzimat Dönemi’nde (1839-1908) Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye-i Osmaniye-i Şahane’de tıp dili ve terimlerine yönelik yaşanan sorunlar nedeniyle Fransızca öğretim dili olarak benimsenmiştir. “Türkçe terimler bulunmadığı için 1827’de öğretime başlayan Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye-i Osmaniye-i Şahane’de, eğitim-öğretim dili olarak Fransızca kullanılmıştır” (Karadağ ve Gökdağ, 2016). Tanzimat dönemi aydınları, terimlerin doğrudan yabancı dillerden alınmasını değil, Osmanlıcaya aktarılması görüşünü savunmuşlardır. Osmanlı aydınlarında Şemsettin Sami, dilde yalınlaşmayı desteklemiştir. Tanzimat Fermanı’ndan sonra Fransa ile yakın ilişki kurulmuş ve çok sayıda terim Fransızcadan Türkçeye geçmiştir.

İkinci Meşrutiyet Dönemi’nde (1908-1923) dil ve terim sorunu devlet politikası olarak benimsenmiş ve bu hususta çalışmalar yürütmek üzere komisyonlar kurulmuştur. Bilim dallarında terimlerin üretilmesi için Darülfünun’da terim komisyonları oluşturulmuştur. Yabancı terimlere Türkçe karşılıklar bulunması görüşü Cumhuriyet Dönemi’nde gün yüzüne çıkmıştır. Cumhuriyet Dönemi (1923-1932) terimbilim alanında önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemdir. Terimlerin Türkçeleştirilmesi görüşü benimsenmiş ve bu doğrultuda TBMM’ye “Türkçe Kanunu” önerilmiştir. Süer Eker’in değindiği üzere bu öneri, Türkçe Kurulu ve Terim Kurulu oluşturulmasını kapsamaktadır.

Türk Dil Kurultayı, 1933 yılında Türkçenin bir bilim dili olarak gelişim göstermesi için belirli aralıklarla toplanmıştır. Bu süreçte terimleri Türkçeleştirme çalışmalarına hız verilmiştir. “Lügat-Istılah Kolu kurulmuş, Celal Sahir Erozan başkanlığına getirilmiş” (Kahraman, 2017, s. 1295) ve terimler ait oldukları bilim dallarına göre sınıflandırılmış, Terim Merkez Kurulu bünyesinde çalışmalarını sürdürmüştür. Tarama sözlüğü

hazırlanmıştır. “1934’te düzenlenen İkinci Türk Dil Kurultayı’nda terim kolu, sözlük (lûgat) kolundan ayrılmıştır” (Gürlek ve Şen, 2014, s. 191). 1936’da düzenlenen Üçüncü Türk Dil Kurultayı’nda terim alanında ilkeler ortaya konmuş, Türkçeleştirme çalışmaları için mühim adımlar atılmıştır. Bu nedenle önem teşkil eden bir kurultaydır. Tüm dillerin Türkçeden doğduğu görüşünü savunan, Türkçe tüm kelimelerin kökeninin de Türkçe olduğu savını destekleyen ve Atatürk’ün savunduğu Güneş-Dil Teorisi benimsenmiştir. Eker’in (2013) de değindiği gibi, terim çalışmaları ders kitaplarındaki bir takım düzenlemelerle kendini göstermiş, Arapça terimlerin Türkçeleştirilmesi kararı alınmıştır.

1942’de dördüncü Türk Dil Kurultayı düzenlenmiş, İsmail Hakkı Baltacıoğlu terim kolu başkanlığına getirilmiştir. Baltacıoğlu, “1942-1957 seneleri arasında Türk Dil Kurumu Terim Kolu Başkanlığı yapmıştır” (Özüçetin ve Mutlu, 2016, s. 138). 1945’teki beşinci Türk Dil Kurultayı’nda “terim ve sözlük kolu, on altı uzmanlık bölümüne ayrılmıştır” (Kahraman, 2017, s. 1297). 1949 yılında altıncısı düzenlenen Türk Dil Kurultayı’nda en çok tartışılan konu terimler olmuştur. Çeşitli bilim dallarında terimler sözlükleri hazırlanmıştır. 1954’te yedinci kez, 1957’de sekizinci kez, 1960’da dokuzuncu kez, 1982’de ise onuncu kez toplanan Türk Dil Kurultayı’nda terimler üzerinde sıklıkla durulmuştur. 1983 yılında “Terim Kolu, Terim Bilim ve Uygulama kolu” (Eker, 2013, s. 77) adını almıştır. Üzerinde durulan dönemlerde Türk terimbilim alanında ufuk açan çalışmalara imza atılmıştır. Bu bağlamda terim çalışmalarına hız kazandırmak maksadıyla Hamza Zülfikar 1991 yılında “*Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*” adlı kitabını yayımlamıştır.

Cumhuriyet Dönemi’nde terimbilim alanında çalışma yürüten kurumlar şu şekilde sıralanabilir: Türk Dil Kurumu, Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye Bilimler Akademisi, Kültür Bakanlığı, Türk Standartları Enstitüsü, Dil Derneği, Türkiye Bilişim Derneği, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler. Çeşitli kurum ve kuruluşlar, bireysel çalışmalar, araştırmacılar da terimbilimsel üretime katkıda bulunmuşlardır.

TDK’nın internet sayfasında yer alan Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, Bilim ve Sanat Terimleri Sözlüğü, Uluslararası Metroloji Sözlüğü, İlaç ve Eczacılık Terimleri Sözlüğü, Hemşirelik Sözlüğü kurumun yürüttüğü terimbilim çalışmalarına

örnek verilebilir. Türk dil planlaması kapsamında yürütülen terimbilim çalışmaları ile yeni türetilen terimlerin yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.

Üniversitelerde tıp ve mühendislik alanlarında daha çok ihtiyaç duyulması bakımından terimbilime yönelik derslere yer verilmektedir. Üniversiteler, terim çalışmalarına yönelik sempozyumlar, kurultaylar, etkinlikler düzenleyerek konunun uzmanları arasında bilgi alışverişini sağlar. 2008 yılında Hacettepe Üniversitesi tarafından “TermTürk” adlı terim araştırma merkezi kurulmuştur. Bu dönemde ulusal çalışmalardan uluslararası düzeyde çalışmalara geçiş yaşandığı belirtilebilir. Kırıkkale Üniversitesi tarafından 2011 yılında “I. Uluslararası Çeviribilim ve Terimbilim Kurultayı: Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde olan Türkiye’de Çeviri Sorunları ve Çözüm Yolları” başlığıyla düzenlenen ilk bilgi şölenidir.

Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde de terimbilim çalışmaları büyük önem arz etmektedir. Zira askeriye'nin tüm mensuplarının anlayabileceği biçimde terimlerin uygulamaya konulması önem taşımaktadır.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Türkçenin bilim dili olarak gelişmesi amacıyla terimbilim alanında çeşitli terim sözlükleri hazırlamıştır. Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü adı altında Sosyal Bilimler Terimleri Sözlüğü, Doğa Bilimleri Terimleri Sözlüğü, Mühendislik Terimleri Sözlüğü, Tıp Terimleri Sözlüğü <http://www.tubaterim.gov.tr/> internet adresi üzerinden erişime sunulmuştur. Her bir sözlüğün kullanımını kolaylaştıracak açıklayıcı bilgiler ve sözlüğün oluşmasında katkısı bulunanlar listelenmiştir.

18.11.1960 tarih ve 132 sayılı kanunla kurulan Türk Standartları Enstitüsü, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlıdır. Kısa adı ve markası TSE’dir. Türk Standartları Enstitüsü, terimlerin ölçünleştirilmesi için yani belirli uzmanlık alanlarında özdeş terimleri benimseme ve yayma çalışmalarında bulunmuştur.

Bilişim kültürünü yayma maksadıyla 1971 yılında kurulan Türkiye Bilişim Derneği, bilgisayar, bilişim terimlerinin Türkçeleştirilmesi hususunda çalışmasını yürütmüş ve TBD Bilişim Terimleri Karşılıklar Sözlüğü oluşturulmuştur.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), yeni türetilen terimlerin kitlelere ulaşmasında ve benimsenmesinde oldukça önemli bir paya sahiptir. Bu alanda makale, bildiri, tez olmak üzere yürütülen bireysel çalışmalar da mevcuttur. Terimbilim çalışması, yabancı terimlere Türkçe karşılıklar bulma çalışması olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Tanzimat Dönemi'nden beri ilgili konu tartışılmalıdır.

2.2.2. Türkiye-Fransa-Kanada Ekseninde Terimbilim

İnsanoğlunun üzerine düşen, dilin gelişimine katkıda bulunmak, dili korumak ve gelecek nesillere aktarmaktır. Bu doğrultuda milletler, sözlükbilim ve terimbilim çalışmalarına yönelmiş, gelişen uluslararası ilişkiler ve anlaşmalar, terimbilim çalışmalarına ivme kazandırmıştır.

Aktif bir terimbilim politikası benimseyen Kanada, çok sayıda terim bankasına sahiptir. Fransa'da ve Kanada'nın Québec eyaletinde terimbilim alanında eğitimler verilmeye başlanmış ve derlem çalışmaları hız kazanmıştır. 1975-1985'li yıllar Kanada ekolünün yaratılmasının temellerini oluşturmuştur.

Fransa ve Kanada terimbilim alanında ciddi bir dil politikası izlemiş ve yeni terim üretme yöntemleri ortaya koymuşlardır. Bu kapsamda terim üretme kurum ve komisyonları kurarak terim üretme hususunu bir dil politikası olarak benimsemişlerdir. Dil kurumları ve eğitim-öğretim merkezleri de bu alanda çalışmalarını sürdürmüştür.

Terimbilim ile doğrudan ilgili kurumsal düzenlemelere değinmek gerekirse; Kanada'nın Québec eyaletinde Fransızca resmî dildir. Québec eyaletindeki Fransızca'yı anadil olarak kullanma politikası, terimbilim çalışmalarını gerekli kılmıştır. Çeviri çalışmalarının varlığı, terimbilime yönelik ihtiyacın da ortaya çıkmasının nedenidir. 1960 yılında terimbilim merkezi kurulmuştur. 1961 yılında terimbilimin tarihsel gelişiminde önemli bir yer tutan hadise yaşanmıştır: "Québec'teki Fransız dilini desteklemek ve dil kullanımını teşvik etmek amacıyla 1961 yılında *l'Office de la Langue Française (OLF)* isimli kurum açılmıştır. Bu kurum günümüzde *l'Office Québécois de la Langue Française* adı altında faaliyet göstermektedir" (Demirkan, Zeytinkaya ve Başkan, 2017, s.4). Fransız Dili Dairesi içerisinde oluşturulan yarkurulların görevi: terimlerin dökümünü yapmak, terim eksikliklerini saptamak, önerilen terimleri bir araya

getirmektir. 1962 yılında süreli yayın “*Mieux dire*” yayımlanmıştır. 1966 yılında normalizasyon, teknik ve bilimsel açıdan terimbilim çalışmalarını kapsayan bir bilimsel toplantı gerçekleştirilmiştir. 1968 yılında redaktörlere ve çevirmenlere yönelik “*Actualité terminologique*” aylık olarak yayımlanmaya başlamıştır. 1968 yılında çeviri alanında terimbilimsel ihtiyaçlara yönelik bir kurumun kurulması gerektiği görüşünü ortaya çıkaran bir kolokyum düzenlenmiştir. 1969 yılında bilgisayarlı terimbilim programı oluşturulmuştur. Ulusal demiryolu, bünyesinde çalışan personelin ihtiyaçlarına yönelik 1966 yılında özerk bir terimbilim bürosu kurulmuştur. Bu büro, 1968 yılında “*Les Vocabs*” yayımlamıştır.

70’li yıllarda terimbilim kuramsal temele dayandırılmıştır. 1970 yılında Montréal Üniversitesi nezdinde terimbilim bankası oluşturulmuş, 1975 yılında redaktörlerin ve çevirmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda “*Mission Terminologique*” terim bankası kurulmuştur. 1976 yılında üç aşamadan oluşan yeni bir düzenleme gelmiştir: terim araştırması, normalizasyon ve dilbilim, belgeleme ve işletme. 1977 yılında Québec Terim Bankası (Banque de Terminologie du Québec/ BTQ) herkes tarafından erişilebilir hale gelmiş, TERMINOQ I ve TERMINOQ II terimbilim çalışmalarını içermektedir. *Office québécois de la langue française* tarafından oluşturulan Büyük Terimler Sözlüğü (*Le Grand Dictionnaire Terminologique/ GDT*), Fransızca terimleri ve İngilizce karşılıklarını da sunmaktadır. Geniş terim yelpazesine sahiptir. Çeşitli alanlardan Fransızca, İngilizce ve Latince terimler içerir, çevrimiçi olarak ücretsiz kullanılabilir.

Kanada’da terimbilimin eğitimdeki yerine değinmek gerekirse, Montréal Üniversitesi çeviribilim bölümlerinin öğretim programına terimbilimi ekleyen ve yüksek lisans, doktora tezleri kapsamında terimbilim alanındaki çalışmaları kabul edip destekleyen ilk üniversitedir. Kanada Québec Montreal Üniversitesi (UQAM), “*LIN2552 Introduction à la terminologie*” Terimbilime Giriş adlı 3 kredilik bir ders sunmaktadır.

Liczner (2016) doktora tez araştırmasında Marie-Claude L’Homme’un başında bulunduğu ve Montreal Üniversitesi’ne bağlı *Observatoire de linguistique Sens-Texte* araştırma grubu bünyesinde yürütülen çalışmaların neticesinde ortaya çıkan DiCoInfo ve DiCoEnviro gibi çevrimiçi sözlüklere değinmektedir. “DiCoInfo, bilişim, internet sözlüğü, DiCoEnviro (henüz yeni bir proje) ise ekoloji sözlüğüdür. Fransızca, İngilizce,

İspanyolca ve Portekizce dil seçenekleri mevcuttur. (Portekizce seçeneği yalnızca DiCoEnviro sözlüğünde bulunmaktadır)” (Liczner, 2016, s. 89). Tez kapsamında perakende alanında DAD, küreselleşme ve çalışma alanında DAMT gibi çok dilli özel alan sözlüklerinin varlığına da değinilmektedir.

Laval Üniversitesi de çeviribilim derslerinde terimbilime yer vermiştir. 1973 yılından itibaren Ottawa Üniversitesi bünyesinde “Terimbilime giriş” dersi verilmektedir. 1974 yılında Québec Üniversitesi terimbilim alanında tez çalışmalarının yapılması fırsatını sunmuş, aynı yıl Ontario Mütercim Tercümanlar Derneği (ATIO) çeviride terimbilime yönelik bir kolokyum (bilimsel toplantı) düzenlemiştir. Terimbilime yönelik çalışmalar Québec ve Kanada’da üstelik uluslararası düzeyde kendini göstermiştir.

Kanada’da bulunan Laval Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Dilbilim ve Çeviri Bölümü’nde Pierre Auger, “*Terimbilim ve Terminografi*” adlı dersin yanı sıra “*Toplumterimbilim*” alanında da ders vermektedir.

Fransa’da bulunan Rennes II Üniversitesi, “*Terimbilim*” dersi sunmaktadır. Bu alanda kapsamlı çalışmalara imza atıldığını belirtmek mümkündür.

Paris Diderot Üniversitesi bünyesinde “*Terimbilim*” dersi verilmektedir. Dersin öğretim görevlileri bu alanda önemli çalışmalar ortaya koyan Mojca Pecman, Geneviève Bordet, Dardo de Vecchi’dir. Uzmanlık alanlarında bilgisayar destekli Fransızca-İngilizce terim bankası oluşturma, derlem dilbilim gibi konulara değinilmektedir.

Fransa’da bulunan Savoie Mont-Blanc Üniversitesi “*Terimbilim*” alanında eğitim imkânı sunmaktadır. İlgili eğitimin kapsamı; terimbilim yaklaşımları, terimbilim araçları, terimbilim politikalarıdır. Yirmi kişiyle sınırlı olan eğitimin hedefleri: Kavram ve terimleri yönetme ve tanımlama, bilgiyi sermayeleştirme ve iletme, çokdilliliğin yönetimine katkıda bulunma, teknik iletişimi sağlamadır. Sekiz zorunlu modül ve bir seçmeli modül olmak üzere toplam dokuz modül içerir. Her bir modül terimbilimin temelleri ve yöntemler, bilgi yönetimi, standartlaştırma, dijital uygulamalar ve proje modülüne ek olarak AB’de terminoloji ve çeviri, tıbbi terminoloji seçeneklerini içermektedir.

2.2.3. Uluslararası Boyutta Terimbilim Odaklı Dersler

Araştırmanın bu bölümünde uluslararası boyutta bazı üniversitelerin ilgili bölümlerinde Terimbilim odaklı derslerin yeri sorgulanmaya çalışılmış ve somut örnekler verilerek uluslararası boyutta da Terimbilim alanının önemine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Lübnan’da bulunan Saint-Joseph Beyrut Üniversitesi, Beyrut Mütercim Tercümanlık Okulu, Çeviribilim Yüksek Lisans Programı Terimbilim alanında “*103TMRPM2 Terminologie: Réflexion et Pratique*” adında 3 kredilik bir ders sunmaktadır. İlgili ders, öğrencilerin terim yönetimi alanında becerilerinin gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Saint-Joseph Beyrut Üniversitesi, Beyrut Mütercim Tercümanlık Okulu ayrıca “*Çeviriye Yardımcı Araçlar: SDL Trados Studio - İleri Seviye*” başlıklı eğitim sunmaktadır. Projelerin oluşturulması, dosyaların otomatik hazırlanması, otomatik kalite güvence parametrelerinin yapılandırılması, özelleştirilmiş terim veri tabanlarının oluşturulması ve dışa aktarılması eğitimin amaçları arasındadır.

İsviçre’de bulunan Cenevre Üniversitesi, Sürekli ve Uzaktan Eğitim Merkezi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü’nde, “*Çeviri Teknolojileri: Çeviri bellekleri, post editörlük, yerelleştirme, terim yönetimi*” adlı ders verilmektedir. Ders kapsamında MemoQ, Wordfast, SDL MultiTerm gibi araçların kullanımı üzerinde durulmaktadır.

Cenevre Üniversitesi’nde Çeviri ve Teknoloji yüksek lisansı yapmayı tercih eden öğrenciler, güncel çeviri teknolojileri kapsamında çeviri araçları, terimbilim, yerelleştirme ve proje yönetimi konularında kendilerini geliştirme imkânı bulurlar. Öğrenciler ayrıca, “*Terimbilim*” ile “*Yerelleştirme ve Makine Çevirisi*” alanlarında da uzmanlaşabilirler.

Amerika Birleşik Devletleri’nde bulunan Minnesota Üniversitesi’nde Betty Tapias-Heinrich tarafından “*TRIN 900: Special Education for Interpreters*” adlı ders verilmektedir. Çevirmenlere yönelik hazırlanan ders kapsamında terimbilimde süreçler, kavramlar gibi konulara yer verilmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Mütercim Tercümanlık Enstitüsü, Monterey Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü bünyesinde terim yönetimine yer verilmektedir. Öğrenciler ayrıca bilgisayar destekli çeviri araçları, terim yönetimi, web sitesi yerelleştirmesi, oyun yerelleştirmesi konularında sağlam bir temel alırlar.

Almanya'da bulunan Heidelberg Üniversitesi, Modern Diller Fakültesi, Çeviri Çalışmaları bünyesinde “*Terim Yönetimi ve Yazılım Yerelleştirmesi*” ile “*Sözlükbilim ve Terimbilim*” gibi derslere yer verilmektedir.

İngiltere'de bulunan Manchester Üniversitesi, Çeviri ve Kültürlerarası Araştırmalar Merkezindeki Çeviri ve Kültürlerarası Çalışmalar programında “*Çeviri Teknolojileri*” dersi bulunmaktadır. Çeviri belleği, terim yönetim araçları ve makine çeviri sistemleri de dâhil olmak üzere yazılımların kullanımı konusunda eğitim verilir. Üniversite ortaklık programı sayesinde ücretsiz SDL Trados Studio ve Multiterm sertifika eğitimlerinin yanı sıra MemoQ, MemSource Cloud, MateCat ve Lilt kullanım imkânı sunulmaktadır.

Yunanistan'da bulunan Atina Metafrasi Çevirmen Okulu, “*SDL Trados Studio Professional*” eğitimi ve sertifikası vermektedir. Bu kapsamda terim veri tabanı oluşturma yöntemleri de öğretilmektedir.

Litvanya'da bulunan Kaunas Teknoloji Üniversitesi, Sosyal Bilimler, Sanat ve Beşeri Bilimler Fakültesi bünyesinde “*Teknik Metinlerin Çevirisi ve Yerelleştirme*” adlı ders verilmektedir. Öğrencilerin görsel-işitsel medya çevirisi, terim yönetimi ve çeviri teknolojilerinin kullanımı konularında beceri kazanmaları amaçlanmaktadır.

Malta Üniversitesi “*Çeviri, Terminoloji ve Sözlü Çeviri Çalışmaları*” alanında eğitim imkânı sunmaktadır.

Norveç'te bulunan Agder Üniversitesi, Çeviri ve Kültürlerarası İletişim Lisans Programı kapsamında “*İngilizce-Norveççe Özel Alan Çevirisi*” adlı dersi alan öğrencilerin makine çevirisi sonrası düzeltme, bilgisayar destekli çeviri araçlarını kullanma, terim çıkartma ve terim listeleri oluşturma gibi becerilere sahip olmaları beklenmektedir.

Pakistan’da bulunan Uluslararası İslam Üniversitesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü’nde Terimbilim alanına yönelik 3 kredilik “*Translation of variety of terminology TI(C)-139*” adlı ders verilmektedir.

Ukrayna’da bulunan Odesa Milli Meçnikov (Mechnikov) Üniversitesi, Çeviri Bölümünde “*Terim Çalışmaları*” dersi verilmektedir.

Latin Amerika’nın diller ve etnik köken bakımından geniş bir çeşitliliğe sahip olduğu belirtilebilir. Türkiye ve Latin Amerika arasındaki ilişkiler ülkelerin dil politikalarını etkilemiş ve sosyo-ekonomik nedenler terimbilim alanının irdelenmesine zemin hazırlamıştır. Diller konusunda yaşanan gelişmeler, devletlerin yasal politikalarıyla paralel ilerleme kaydetmiş, coğrafi uzaklık ve dış politika bölgeyle ilişkilerin durgun seyretmesine sebep olmuştur. Bu nedenle ekonomik, ticari ve kültürel ilişkilerin artırılması amaçlanmakta ve bu kapsamda bölgede Büyükelçilikler açılmaktadır. Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi maksadıyla Türk Ticaret Müşavirliklerinin sayısı artırılmaktadır. Kültürel ve akademik işbirliği kapsamında Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri’nin açılması yönünde çalışmalar yürütülmektedir. Latin Amerika ülkelerinde de Terimbilim odaklı çalışmaların varlığından söz etmek mümkündür.

Güney Afrika Üniversitesi’nde bulunan, Beşeri Bilimler Fakültesi, Çeviri Araştırmaları Afrika Dilleri Bölümü, doktora programında “*Terminology 710 (LEX 710)*” adında Terimbilim dersi verilmektedir. Temel terimbilim kavramlarına giriş, terimbilim ve ilgili disiplinler, standartlaştırma, terim listelerinin derlenmesi gibi konular işlenmektedir.

Meksika’da bulunan Mütercim Tercümanlık Enstitüsü (ISIT) bünyesinde “*Especialidad en Terminología*” adında Terimbilimde Uzmanlaşma dersi verilmekte, Terimbilim alanında kuramsal ve uygulamalı boyutta bilgiler sunulmaktadır. Birinci dönem verilen dersler: Terminoloji I, Genel dilbilim, terim araştırma yöntemleri. İkinci dönem verilen dersler: Terminoloji II, Anlambilim ve Edimbilim, Terminoloji ve Bilişim. Üçüncü dönem verilen dersler: Terminoloji III, Neoloji.

Tezin sınırlılıkları doğrultusunda her ülke bazında araştırma yürütülmemiştir. Fakat bundan sonra yürütülecek araştırmalarda ülkelerin Terimbilim politikaları ve Terimbilim alanında yürütülen eğitim faaliyetleri karşılaştırmalı çerçevede incelenebilir.

2.2.4. Terim Sözlüklerinin Hazırlanışı

Uzmanlık alanlarına ait her alanda teknik terim bankalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzün gerektirdiği koşullar doğrultusunda yenilenmeleri, gereksinimleri karşılayacak miğfer nitelikte olmaları ve gelişen teknolojiye uyum sağlayabilecek düzeyde hazırlanmaları önem teşkil etmektedir.

Sözcük, dilin var olabilmesi adına konulan ilk tuğladır. Üzerine eklenecek her bir tuğla, dilin korunup gelecek nesillere aktarılmasında son derece mühim bir öneme sahiptir. Oluşan yapının sağlam ve yıkılmaz olabilmesini belirleyen faktör ise bu uğurda hazırlanan sözlüklerdir. Anlamı, yazılışı, okunuşu bilinmeyen sözcükleri teyit etme ihtiyacıyla başvurulmuş öncül bir referans kaynağı olan sözlükler, aynı zamanda bir milletin olmazsa olmazıdır. Namusunun yani dilinin korunup gelecek kuşaklara aktarımından mesul bir başyapıt olmanın yanı sıra ilgili ülkeyi tüm gerçekliğiyle yansıtan bir aynadır. Bir nevi uygarlığın yansımasıdır. Bu nedenle toplumsal bir unsurdur (Zeytinkaya, 2014, s. 5).

Sözlükbilim alanının alt başlığında yer alan terimbilimsel sözlükbilimi, çalışma konuları: terim sözlükleri düzenleme, derleme, kullanım ve değerlendirme ile ilgili etkinliklerdir. Terim sözlüklerinin hazırlanma süreci önemli bir bilgi birikimi gerektirir. Sözlüklerde yer alan bütün yapı, bütüncül yapı, parçacıl yapı, içyapı gibi temel yapılar hakkında bilgi sahibi olmaları başat bir öneme sahiptir. Terim sözlüklerinin hazırlık aşamasında dikkat edilmesi gereken hususlar mevcuttur. Terimlerin anlam ve ses bakımından uygunluk sağlaması, kolay bir şekilde telaffuz edilebilmesi, Türkçe ek ve köklerden türetilmesi gerekmektedir.

Auger'e (1989) göre, terim sözlüklerinin hazırlanması dört evre sonucu gerçekleşir:

- Kaynakların seçimi ve kaydı
- Uzmanlık alanı metinlerini işleme alma ve düzenleme
- Toplanan verilerin depolanması
- Son ürünün farklı biçimlerde yayımlanması (s. 486).

Zülfikar (1991/2011) "*Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*" adlı kitabında, 170 Türkçe terim türetme biçimlerinden bahsetmektedir. Biçimsel açıdan bir terim sözlüğünde şu özelliklerin bulunması gerektiğine değinir:

- Terim sözlüklerinde madde başları koyu renkte olmalıdır. Madde başının yazımında eğik değil, düz yazı biçimi tercih edilmelidir.
- Madde başı olan terimin ait olduğu bilim dalının alt dallarına ilişkin bir açıklama yapılması gerekebilir. Bu sebeple bir kısaltmayla terimin ait olduğu bilim dalı belirtilmelidir.
- Tanım tümcesi zamanı kodlayan bir biçimle sonlandırılmaz. Yani tanım tümcesinin sonuna -dır biçimlemi eklenmez (s. 331-333).

Bu bağlamda terim kayıtlarında dikkat edilmesi gereken hususlar arasında eş anlamlıların aynı kayıt içine, eşyazımlıların farklı kayıt içine yazılması önem teşkil etmektedir. Her alana tek bilgi girişi yapılmalı ve veri kategorileri (sözcük türü, cinsiyet vb.) ayrıntılı bir şekilde tanımlanmalıdır.

Terim çalışmalarında öncelikle terim bankasının kullanım amacı saptanır, hedef kitle, kullanıcı grubu belirlenir, terim yönetim yazılımı ile terimlerin veri kaydı gerçekleştirilir, mevcut terim bankaları taranır, belirtilmeler derlenir, tanımlar, örnekler sunulur. Terim bankalarının kullanım amaçları arasında yazılı çeviri veya sözlü çeviriye hazırlık örnek gösterilebilir. Tek dilli ya da çok dilli terim bankası, tek yönlü ya da iki yönlü terim bankası ise terim bankalarının kullanım alanına örnek gösterilebilir. Rondeau (1984), terim bankalarını aşağıdaki altı ölçüte göre sınıflandırır: “terim bankasının tasarlandığı hedefler, içerdiği verilerin niteliği, hedef kullanıcılar, verilerin organizasyonu, kullanılan dile yaklaşım, içerdiği verilerin dağıtılma biçimleri” (Cabr , 1999, s. 178). Terim s zl   veya terim veri tabanı hazırlamak üzere proje ekibi oluşturularak her dil için dil uzmanları belirlenir. Konu ağacı oluşturularak sınırlılıklar saptanır. Her dile özgü terim listesi hazırlanarak terimler veri tabanına girilir. Ardından kontrol edilir, gerekli değişiklikler yapılır. Akabinde son kontrol yapılır. Terimler ana terim veri tabanına eklenir. Elektronik ortamda pdf olarak terim s zl   yayımlanır ya da basılır.

Sözcük bilgisi ve terim bilgisi arasındaki farkları ortaya koyan  zellikler Tablo 2.2.4.1’de sunulmuştur:

Tablo 2.2.4.1. Sözcük Bilgisi ve Terim Bilgisi Arasındaki Farklar

Sözcük bilgisi	Terim bilgisi
Bir dilin bütün kelimelerini kapsar.	Bir bilim ya da sanat dalına, bir disipline ait terimleri içerir.
Göstergenin nedensizli�i kabul edilir.	Önceden belirlenen ilkelere bağlı olarak, kavramları adlandırma biçimlerini sistematik hale getirmeye çalışır.
Temel amaç genel söz varlığını tespit etmek, bunları tanımlamak ve kullanıma sunmaktır.	Bilimsel amaçlar için bir dilin terimler bütününü sunmak amaçlanır. Sadece belli bir kesime hizmet eder.
Hareket noktası “dil”dir.	Hareket noktası bilim dalı veya konu alanıdır.

Tablo 2.2.4.1. Sözcük Bilgisi ve Terim Bilgisi Arasındaki Farklar-Devamı

Dilin yazılı ve sözlü biçimleri ile ilgilenilir.	Dilin yazılı biçimi merkez kabul edilir.
Tanımlayıcı, deskriptif yaklaşım kullanılır.	Terimlerin anlamı ve tanımı noktasında kural koyucu, normatif ya da preskriptif yaklaşım söz konusudur.
Kelimeler tanımlanırken duygusal yan anlamlar da verilir ve bunlar bazen anlamı değiştirecek niteliktedir.	Terimlere duygusal yan anlam verilmez; “tek terimtek kavram” ilkesi esastır.
Kelimeden hareketle anlamlandırmayı amaçlayan kavrambilimsel yaklaşım uygulanır.	Kavramdan hareketle adlandırmayı amaçlayan adbilimsel yaklaşım uygulanır.

Tablo 2.2.4.1’de belirtilen farklılıklar, sözcük bilgisinin ve terim bilgisinin birbirinden tamamen farklı alanlar olduğunu göstermez. Aksine, her iki disiplin de birbirini tamamlar.

Tablo 2.2.4.2. Terminografi ve Sözlükbilim Arasındaki Farklar

	Terminografi	Sözlükbilim
Çalışmanın amacı	Terimler ve terminoloji	Kelimeler
Alan	Uzmanlık dili	Genel dil
Bakış açısı	Normatif / tanımlayıcı	Açıklayıcı
Yöntem	Kavramların analizinden başlayarak terimlerin bu kavramların tanımları olarak atanması	Kelimelerin analizinden başlayarak anlamları aramak
Sağlanan bilgi	Kavram sistemi ve kavramsal ilişkiler, tanımlar	Kelimeler, bir dizi dilbilgisi, anlamları, kullanımları, örnekleri vb.
Düzenleme	Sistematik veya tematik	Alfabetik
Kullanıcılar	Uzmanlar, terminologlar	İnsanlar

Tablo 2.2.4.2’de görüldüğü üzere Kageura (2014, s. 57), terminografi ve sözlükbilim arasındaki farkları amaç, alan, bakış açısı, yöntem, sağlanan bilgi, düzenleme ve kullanıcılar açısından değerlendirmiştir.

Tablo 2.2.4.3. Terim Bankaları ve Terim Veri Tabanlarıyla İlişkili Özellikler

	Terim Bankaları	Terim Veri Tabanları
Kim tarafından üretilir	Terim uzmanları	Çevirmenler
Kullanılan yöntem	Önceden belirlenmiş kurallara ve yöntemlere göre çeşitli terminologlar tarafından bağımsız olarak üretilen kayıtların toplanması	Bir çevirmen/tercüman tarafından üretilen kayıtların toplanması (kişisel terim tabanı)
Hedef kullanıcı	Kurum içi çeviri ekipleri (genellikle daha geniş bir kitleye ulaşılabilir olmasına rağmen)	Çevirmenler
Amaç	Çoğu zaman kuralcıdır ve hem anlamaya hem de üretime yardımcı olması amaçlanmıştır; standartlaştırma amacıyla geliştirilebilir	Genellikle tanımlayıcı ve üretim odaklı
Araştırma yöntemi	Ekseriyetle tematik	Ekseriyetle teknik
Kapsam	Genellikle geniş bir alan yelpazesi	Bir etki alanıyla sınırlı
Tercih edilen kaynaklar	Orijinal dil materyalleri; sıkı kontrol edilen kaynaklar	Orijinal dil materyalleri ve giderek artan iki dilli kaynaklar (örneğin, çeviri belleği veri tabanları); sıkı ve orta derecede kontrol edilen kaynaklar
Kayıtların içeriği	Detaylı, eksiksiz, birçok alan	Değişken detay seviyeleri, genellikle eşdeğerlere odaklanan minimalist kayıtlar
Kayıt birimi	Terimler (kanonik, kabul edilmiş, meşru biçimde)	Terimler ve araştırma gerektiren diğer karakter dizgileri veya birimleri (genel dil birimleri)
Yöntem	Onomasiyolojik (kavram tabanlı)	Onomasiyolojik (kavram tabanlı) ve semasiyolojik (terim, ifade tabanlı hatta karakter dizisi tabanlı)
Diğer araçlara entegrasyon derecesi	Sınırlı, genellikle tek başına	Terim çıkartma araçları, çeviri belleği sistemleri ve sözcük işlemcileri ile sık sık bütünleşir

Tablo 2.2.4.3’de görüldüğü üzere Bowker (2014, s. 307), terim bankaları ile terim veri tabanları arasındaki ayrıma değinmiş, kim tarafından üretildiği, hazırlanma sürecinde

kullanılan yöntem, hedef kullanıcılar, amaç, yöntem, kapsam, tercih edilen kaynaklar, içerik, diğer araçlarla entegrasyon derecesi bakımından sınıflandırmıştır.

Terimsözlüksel yayın türleri çerçevesinde terimsözlük, terimce, açıklamalı terimsözlük, adlar dizini, eş anlamlılar dizini, terimbankası değerlendirilebilir. Terimsözlük kapsamında her kavrama ait bilgilerin açıklaması verilir. Terimce, terim dizini olarak da adlandırılmaktadır. Bir dildeki terimlerin anlamlarının diziminden veya başka bir dile çevirilerinden ibarettir. Açıklamalı terimsözlük: bir bilim dalına özgü terimlerin alfabetik olarak dizildiği, tanımların ve açıklamanın yer aldığı tekdilli bir sözlüktür. Adlar dizini: adlar kataloğu olarak da adlandırılmaktadır. Bir bilim dalına özgü terimler, sistematik olarak düzenlenir. Eş anlamlılar dizini: terimler, kavramsal bağlantılara göre dizilir. Terim bankası: çeviri amaçlı oluşturulur. Dilin ölçünleştirilmesinde de kullanılır. Standart bir terim bankası; “dilbilgisel çözümleme ve kelime hizalama, tam metin otomatik iki dilli hizalama, toplama ve veri tabanı depolaması, aday belirleme, filtreleme, kategorizasyon ve sıralama, gözden geçirme ve düzenleme, çok kullanıcı destek ve çeşitli formatlarla dışa aktarma (ör. TBX, MultiTerm, Excel)” (Steurs, 2010, s. 167) gibi adımları içerir.

Terim sözlüklerinin otomatik tanzimi, bilgisayar destekli çeviri sistemleri bünyesinde kullanılabilen uzmanlık alanı sözlüklerinin hazırlanması, çok dilli veri bankalarına erişim, otomatik metin oluşturma gibi süreçler terimbilimin uygulama alanı kapsamında değerlendirilebilir.

Ateşman (2015) terim çalışmalarının farklı şekillerde yürütülebileceğine değinmektedir:

- Araştırma alanına bağlı olarak konu temelli, metin temelli ve noktasal terim çalışması
- Amaca bağlı olarak betimleyici ve belirleyici terim çalışması
- Zamana bağlı olarak önceden yapılan, paralel ve sonradan yapılan terim çalışması (s. 45-46).

Terim çalışmalarını noktasal ya da sistemli, özel alana yönelik ya da tüm özel alanı kapsayıcı, betimleyici ya da normlaştırıcı, tek dilli ya da çok dilli olmak üzere gruplandırmak mümkündür. Normlaştırıcı terim çalışması genellikle belirtiler ve

tanımlarla sınırlıdır. Bir işletmedeki terimleri standartlaştırmak amacıyla yetkili standartlaştırma kuruluşları tarafından yapılır. Betimleyici terim çalışması normlaştırıcı terim çalışmasının ön aşamasıdır.

Terimbilim alanında çalışma yürüten çevirmenler ve terim uzmanları tarafından yerine getirilen rutin süreçler mevcuttur. Çevirmenlerin terim tutarlılığı konusunu dikkate almaları çeviri metnin kalitesini korur, düzeltme için ayrılacak zamandan tasarruf edilmesini sağlar, kalite kontrol sürecini kolaylaştırır. Terim uzmanları yeni kavramları isimlendirerek terim türetme çalışmalarına destek olurlar, terim tutarlılığını sağlamak için teknolojik araçlar kullanırlar, kavramsal alan hakkında derinlemesine araştırma yaparak bilinçlenirler.

2.2.5. Terimlerin Derlenmesi

Gelişen teknoloji aracılığıyla terimler bilgisayar üzerinde derlenir, bir arada toplanır, kayıt altına alınır ve daha sonra yeniden erişilmek üzere kullanıma sunulur. Bu minvalde oluşturulan terim bankaları çevirmenler ve kurumlarca kullanılabilir. İki temel terim derleme yaklaşımından söz edilebilir: belirli bir amaç doğrultusunda terim bankası oluşturulabilir veya terimler sistematik olarak sürekli derlenebilir.

Bilgisayar destekli terim derlemi, insan müdahalesini gerekli kılar. Teknoloji, birtakım kolaylıkları beraberinde getirerek terimbilim uzmanlarının iş sürecini hafifletmiştir. Büyük verileri yönetme bakımından rahatlık sağlayan bilgisayar yazılım programları aracılığıyla derlenip bir araya getirilen terimler, kaydedilerek saklanabilir ve daha sonra istenildiğinde kullanılabilir. Gelişen teknoloji, farklı kaynaklardan tek tek aranarak oluşturulan ve daha sonra bilgisayara aktarılan terim bankalarını geçmişte bırakarak metin tabanlı elektronik bilgi erişim sistemlerini ortaya çıkarmıştır. Derlenmesi ve güncellenmesi süreklilik gerektiren terimler, metin tabanlı, derlem tabanlı olarak bilgisayar üzerinde sistematik derlenebilmektedir. Terimsel veri, tutarlı bir şekilde toplanmalı, terimin elde edildiği kaynak mutlaka belirtilmelidir. Terimsel verilerin geçerlilik süresinin mevcudiyeti terimin işleniş tarihinin sisteme girilmesini gerekli kılar. Bağlam içerisinde dilbilimsel açıdan kayıt altına alınmak durumunda olan terimlerin yer aldığı kaynak ve erek metinler arasındaki ayrımı belirtmek önem teşkil eder.

Terim kaydı için uluslararası kabul görmüş bazı kurallar mevcuttur. Sager (1990), bir terimi kaydederken girdi, yani terim(ler), kayıt numarası, terimin ait olduğu bilim dalı, terime ait tanım, terimin kullanım biçimi gibi veri niteliklerinin mutlaka olması gerektiğinden söz eder. Terim kaydı oluşturma aşamasında, öncelikle tarama işlemine tabii tutulan terimler ile tek dilde bir taban listesi oluşturulur. Kavramsal çözümleme yapılarak kavramlar farklı dillerde eşleştirilir. Terim kaydı esnasında terimler girilerek çok dilli kayıtlar oluşturulur, kullanıma ilişkin etiketler atanır ve paylaşımına sunulur. Nihai kayıtlar ile içerik yönetimi sağlanabilir ve kayıtlar güncel tutulur.

2.2.6. Terim Yönetim Süreci

Terimbilimin uygulama alanı içerisindeki en temel süreçlerinden birisi olan belge araştırma sürecinin ardından alan ağacı oluşturularak terim çalışması başlatılmış olur. Terminolojik kayıt/terminolojik madde, bir kavrama, belirtme ilişkin veridir. Madde başı (kayıt terimi), tanım, not, dilbilgisi, konu, dil, ülke, kaynak terminolojik verilere, veri kategorilerine örnektir. Terim veri tabanında veri yapısının belirlenmesi sürecinde yönetim, kavram ve kayıt düzleminde, dil düzleminde, belirtim düzleminde Ateşman (2015) tarafından *Terminoloji Çalışması En İyi Uygulamalar 2.0* adlı eserinde irdelenen veri kategorileri Tablo 2.2.6.1’de listelenmektedir:

Tablo 2.2.6.1. Veri Kategorileri

Yönetim düzlemindeki veri kategorileri	Kavram ve kayıt düzlemlerindeki veri kategorileri	Dil düzlemindeki veri kategorileri	Belirtim düzlemindeki veri kategorileri
Kayıt numarası	Kayıt numarası	Tanım	Belirtim
Tarih	Özel alan/konu alanı/ürün/bölüm/departman/proje	Tanımın kaynağı	Belirtimin kaynağı
Yazar (oluşturan, denetleyen, onaylayan, değiştiren vb.)	Sınıflandırma/notasyon	Açıklama	Belirtimin türü

Tablo 2.2.6.1. Veri Kategorileri - Devamı

Yönetim düzlemindeki veri kategorileri	Kavram ve kayıt düzlemlerindeki veri kategorileri	Dil düzlemindeki veri kategorileri	Belirtim düzlemindeki veri kategorileri
Kaynak	Oluşturan	Açıklamanın kaynağı	Sözcük türü
Nitelik bilgisi	Değiştiren	Dilin statüsü	Cinsiyet
Notlar	Oluşturulma tarihi	Şekil	Sayı
	Değiştirilme tarihi	Şeklin kaynağı	Coğrafi bölge
	Tanım		Belirtimin statüsü
	Tanımın kaynağı		Geçerlilik alanı
	Kaydın statüsü		Tanım
	Açıklama		Tanımın kaynağı
	Açıklamanın kaynağı		Bağlam
	Şekil		Bağlamın kaynağı
	Şeklin kaynağı		Açıklama
			Açıklamanın kaynağı

Çeviri amaçlı terim çalışmasında mutlaka bulunması gereken veri kategorileri arasında belirtim ve kaynağı, eş anlamlılar, tanım ve kaynağı, bağlam ve kaynağı, özel alan, tarih, yazar yer almaktadır.

Veri yapısının belirlenmesinde kavram odaklılık, belirtimin özerkliği, ögesellik, granüllük, terminolojik verilerin değişimi, veri kategorileri yer almaktadır.

Terim yönetim sistemleri ile diğer sistemler arasında verilerin dışarıya verilmesi veya verilerin dışarıdan alınması) gerekebilir. Veri değişiminde kullanılan formatlar arasında CSV, MultiTerm XML, TBX sayılabilir.

2.2.7. Terim Kayıtlarının İşlenmesi

Üzerinde durulacak konu alanı tespitinin ardından çalışmaya katılacak alan uzmanları belirlenir, kullanılacak belgeler derlenir, değerlendirilir ve belirtiler kavramlara atanır. Terim yönetimi çeviri ve düzeltme için harcanan zamanı ve dolayısıyla maliyetleri azaltır. Çevirmenlerin daha tutarlı ve daha kaliteli çeviriler üretmelerine yardımcı olur. Kurum, personeller, ortaklar ve diğer paydaşlar arasındaki iletişimi geliştirir. Terim listelerinin profesyonelce yönetilmemesi, kurumların etkili iletişim kurmasını önleyebilir ve imajlarına zarar verebilir. Bir çeviriye özel terim araştırması zaman alan ve emek isteyen bir görev olduğundan, bu araştırmayı yeni çeviriler için tekrarlamak bir anlam ifade etmemektedir. Bu nedenle, zamandan tasarruf etmek ve personel kaynaklarını korumak için çevirmenler araştırma sonuçlarını ve diğer ilgili bilgileri hem kendileri hem de meslektaşları tarafından erişilebilen merkezi bir terim veri tabanına kaydederler. İyi yönetilen süreç, terim araştırmasına harcanan zamanı önemli ölçüde azaltabilir.

Çevirmenlerin yanı sıra yayın için metin yazmakla sorumlu kişiler de terim kullanabilir. Yöneticiler (kaynakların sağlanması için), terminologlar, çevirmenler ve konu uzmanları (veri girişlerinin onaylanması için) terim yönetiminde rol oynayabilir. Özel alan bilgisine sahip ekip tarafından gerçekleştirilen terim yönetimi, kurumda işin kalitesini sağlamak için en az bir tam zamanlı terminolog bulunmasını gerektirir. Terim girişleri terminologlar veya çevirmenler tarafından yapılabilir. Konu uzmanları, yeni ve güncel terimleri sağlamaya ve kontrol etmeye yardımcı olabilir. Uzmanlar ayrıca, taslaklar hazırlayabilir ve terime dâhil edilecek kavramların tanımlarını kontrol edebilirler.

Terim uzmanlarına, çevirmenlere ve alan uzmanlarına yöneltilebilecek bir dizi sorular mevcuttur: Terimbilim alanındaki projeye kimler katılacak? Sistemi geliştirmek ve terim veri tabanı oluşturmak için tam zamanlı bir terim uzmanı çalıştırmalı mı? Çevirmenler, terimin oluşturulmasına ve korunmasına katkıda bulunacak mı? Çevirmenlerin terim çalışmalarına etkili bir şekilde katkıda bulunmaları için ne tür bir eğitim gerekecektir? Alan uzmanları terim çalışmasına dâhil olmalı mıdır?

2.3. Çeviri Teknolojileri ve Bilgisayar Destekli Terim Yönetimi

Bu bölümde bilgisayar öncesi ve sonrası çeviri aşamaları, geçmişten günümüze makine çevirisi, makine çevirisi yaklaşımları, teknolojinin terimbilime katkıları, bilgisayar destekli çevirinin makine çevirisinden farkı, yerelleştirme, terimlerde standartlaştırma (ölçünleştirme) ve terim çalışmalarında telif hakları gibi konuların uygulamalı terimbilimdeki yerleri üzerinde durulacaktır.

2.3.1. Bilgisayar Öncesi ve Sonrası Çeviri Aşamaları

Günümüzde çeviride kullanılan bilgisayar destekli çeviri ve yerelleştirme araçlarına detaylı bakışın ardından bilgisayar destekli çeviri teknolojisi hakkında ayrıntılı bilgi sunularak çalışma mantığına, verimliliğe katkısına değinilecektir. Çeviri ve bilgisayar arasındaki ilişki her ne kadar makine çevirisi için yazılım geliştirme ile başlasa da çeviri teknolojilerinin patlaması elektronik sözlüklerin ve terim veri tabanlarının geliştirilmesiyle yaşanmıştır.

Bilgisayar çevirisi, bilgisayar destekli çeviri, makine çevirisi olarak da adlandırılan çeviri teknolojileri, yeni bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Nasıl adlandırılırsa adlandırılırsın, şu an çalışma alanının içeriğini ve sınırlarını belirlemeye yardımcı olacak bir dizi ilkenin oluşturulması bu yeni alanın sınıflandırılması ve yapılandırılması için birtakım ölçütler oluşturulması elzemdir.

Çevirmene yardımcı olabilecek sistemlerin sınıflandırılması önerilmektedir: “altyapı, çeviri öncesi terim düzeyi, çeviri sırasındaki terim düzeyi, çeviri sonrası terim düzeyi, çeviri öncesi segment düzeyi, çeviri sırasındaki segment düzeyi, çeviri sonrası segment düzeyi, tercüme iş akışı ve fatura yönetimi” (Melby’den aktaran Alcina, 2008, s. 7). Çevirmenin sahip olduğu çeviri teknolojilerine ilişkin bilgi ve beceriler her geçen gün artmak durumundadır.

Bilgisayar öncesi çeviri aşamaları; çeviri işini bulma ve alma, metni anlama, çeviri ve çeviri sonrası olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Öncelikle ilanlar, meslektaşlar, tanıdıklar vs. aracılığıyla müşteri ve çeviri işi bulunur. Belgegeçer, elektronik posta yoluyla çeviri işi alınır ve metni anlama süreci tamamlanır. Aynı çevirmen tarafından veya farklı bir çevirmen tarafından hedef metin gözden geçirilir. Metin müşteriye geri

yollanır. Proje raporu yazılır, çeviri sırasında kullanılan veriler doğrultusunda terim kayıtları hazırlanır. Çeviri esnasında sözcük işlemciler, yazım, denetleme ve düzeltme araçları, gözden geçirme (belgeyi koruma ve değişiklikleri kaydetme) araçları ve çeviri bellekleri kullanılır.

2.3.2. Geçmişten Günümüze Makine Çevirisi

Doksanlı yıllardan sonra teknoloji yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş, kurumların çalışma anlayışını değiştirerek çeviribilim alanında yenileşme hareketinin öncüsü olmuştur. Teknolojik gelişmeler yaşamın her alanını etkilemeye başlamış, bilgisayar destekli çeviri araçları, çeviri bellekleri, otomatik çeviri araçları vb. yazılımlar çeviri alanının hizmetine sunulmuştur.

İlk bilgisayar bilimcisi ve enformasyon kuramcısı olarak anılan Leibniz'in çalışmaları bu alanın öncüsü olarak kabul edilmiştir. J. J. Becher, 1661 yılında "*Zur Mechanischen*" adlı eserinde rakamsal remizleri ile birlikte Latince 10000 kelimeyi kapsayan bir sözlük ortaya koymuş ve bu kitap, makine çevirisi alanında öncü fikir olarak addedilmiştir. Otomatik çeviri üzerine Dünya'daki ilk metin modern zamanların makine çevirisinin öncüsü, dilbilimci, mucit Federico Pucci (1986-1973) tarafından yazılmıştır. Bu metin, Floransa Ulusal Merkez Kütüphanesi'nin koleksiyonunda yer almaktadır. Pucci'nin Aralık 1929'da basına sunduğu "mekanik tercüman" konusundaki çalışması bu alanda öncü sayılan Georges Artsrouni ve Peter Petrovič Smirnov-Trojanskij'nin çalışmalarından önce gelmektedir. Çeviri makineleri; elektrik, mekanik, fono-elektrik, fotoelektrik ve tele-elektrik gibi makinelerin oluşmasına katkıda bulunmuş ve "mekanik beyin" dâhil olmak üzere birçok başka türde üretime yol açmıştır.

³Resim 2.3.2.1. Paris Fuarı, İcatlar Yarışması

Mayıs 1935'te İcatlar Yarışmasında Pucci, gümüş madalya ile ödüllendirilmiştir.

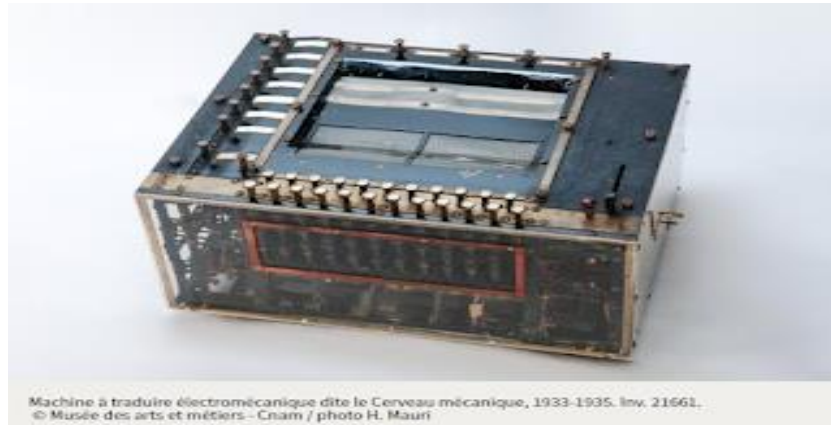
⁴Resim 2.3.2.2. Mosane Uluslararası Fuarı, İcatlar Yarışması

1950'de Liège'de düzenlenen Mosane Uluslararası Fuarı'nda Pucci gümüş madalya ile ödüllendirilmiştir.

1935 yılında gerçekleşen (Concours Lépine) mucitler yarışmasında “mekanik çevirmen” adlı cihaz, 1949 yılında “Dinamo-mekanik çevirmen” tanıtılmıştır. 1933-1935 yıllarında Fransız mühendis Georges Artsrouni'nin “mekanik beyin” adını verdiği otomatik çeviri yapılmasına olanak sağlayan cihaz tasarlanmış ve patentli alınmıştır.

³ Jean-Marie Le Ray (2019). 90ème anniversaire du concept de traduction automatique selon Federico Pucci <https://tinyurl.com/ye5d3v38> adresinden edinilmiştir.

⁴ İbid

⁵**Resim 2.3.2.3. Mekanik Beyin olarak adlandırılan cihaz**

İkinci Dünya Savaşı döneminde gizli bilgileri edinmek amacıyla kriptografi (şifreli yazı) çözme makineleri geliştirilmiştir. “Enigma” bunlardan bir tanesidir. Makine çevirisi alanındaki araştırmalar, uluslararası askeri çatışmalara kısmi bir tepki olarak doğmuştur. Tarihine bakıldığında, makine çevirisinin savaş sonrası enternasyonalizm düşüncesi, Soğuk Savaş dönemiyle ilgili kaygılar ve askeri çatışmalar sonucu geliştiği görülür. “Ayrıca, Nazilerin kendi aralarındaki konuşmalarının çözülmesi için kullanılan teknikler (kriptografi vb.) makine çevirisinin gelişmesine katkı sağlamıştır. Weaver buna “kriptografik çeviri” adını vermiştir” (Raley, 2003, s. 291). Geliştirilen bu makineler vasıtasıyla savaş sonrası bilgisayar destekli çeviri çalışmaları hızlanmıştır. 1933 yılında Rus Peter Petrovič Smirnov-Trojanskij, bir dilden diğer dillere çeviri yapan makineyi tescil ettirmiştir.

1946-1947 yıllarında İngiliz fizikçi Andrew D. Booth’un bilgisayar destekli çeviri geliştirme düşüncesini ortaya koyduğu kaynaklarda belirtilmektedir. 1949 yılında Warren Weaver bir çeviri modeli önermiştir. 1951-1952 yıllarında ilk makine çevirisi konferansı Yehoshua Bar-Hillel tarafından gerçekleştirilmiştir. 1954 yılında BM ve Georgetown Üniversitesi’nde makine çevirisi sistemi kamuoyuna ilk defa sunulmuştur. 250 kelime ihtiva eden bu sistem, Rusçadan İngilizceye 49 cümlelerin çevirisini yapabiliyordu. “1954 yılında gerçekleştirilen The Georgetown deneyinde altmıştan fazla Rusça cümle otomatik olarak İngilizceye çevrilmiştir. Deneyde 6 dil kuralı ve 250 kelimelik bir sözlük

⁵ Jean-Marie Le Ray (2019). 90ème anniversaire du concept de traduction automatique selon Federico Pucci <https://tinyurl.com/ye5d3v38> adresinden edinilmiştir.

kullanılmıştır. Sistem organik kimya bağlamında özelleştirilmiş ve oldukça başarılı sonuçlar elde edilmiştir” (Polat, 2016, s. 5-6). Makine çevirisi alanında yürütülen araştırmaların bu deneyle birlikte başladığı belirtilmektedir.

Otomatik Dil İşleme Danışma Kurulu, (Automatic Language Processing Advisory Committee) 1964 (ALPAC) raporu sonrasında 1966-1980 yılları arasında makine çevirisine yönelik araştırmalar duraklamıştır. 1966 yılında Otomatik Dil İşleme Danışma Kurulu’nun yayınladığı ALPAC raporundan sonra, bu alana yapılan yatırımlar azalmıştır. Zira rapora göre, makine çevirisi insan müdahalesi olmadan kaliteli sonuç vermemekte, üstelik pahalı bir hizmet olarak görülmektedir. 1958-1966 yılları arasında Soğuk Savaş döneminde belgelerin bilgisayarla otomatik çevrilmesini sağlayan SYSTRAN sistemi ile bilgisayarlı çeviri kavramı gündeme gelmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle 1980’lerden sonra makine çevirisine olan ilgi artmış, makine çevirisi sistemleri çeviri bürolarının yanı sıra özel ve kamu kurumları, askeri kurumlar ve şirketler tarafından da kullanılmaya başlanmıştır.

Makine Çeviri Sistemleri, genel, özelleştirilebilir ve uyarlanabilir olmak üzere gruplandırılabilir. Genel Makine Çevirisi: Google Translate, Bing, Yandex ve Naver gibi çeviri imkânı sunan platformları ifade eder. Özelleştirilebilir Makine Çevirisi: bir alanda (tıbbi, yasal) terim doğruluğunu geliştirmek için tercih edilebilir. Uyarlanabilir Makine Çevirisi: çevirmenlere öneriler sunar ve girdiler gerçek zamanlı olarak öğrenilebilir.

Makine çevirisi kavramı yerini bilgisayar destekli çeviri kavramına bırakmış çevrimiçi sözlükler, yerelleştirme programları, çeviri araçları gibi uygulamalar ortaya çıkmıştır. Martin Kay 1980 yılında, “İnsanların ve Makinelerin Dil Çevirisindeki Gerçek Yeri” başlıklı çeviri belleklerinin temelini oluşturan bir makale yayımlamıştır. “Martin Kay, makine destekli çeviri sisteminin oluşturulmasını önermiştir. Bu sistem içerisinde kelime seçimi ve terminoloji panellerinin olmasını önerdiğinden Kay, çoğuna göre interaktif çeviri sistemlerinin ortaya konmasında öncü kişilerden biridir” (Wai’den aktaran Çetiner, 2015, s. 7). 1980 yılında kullanıma sunulan Interlingua, örnek tabanlı makine çevirisine örnektir. 1988 - 1990 yılları arasında istatistiksel makine çevirisi gündeme gelmiştir. 1990 yılında çeviri aracı Reverso kullanıma sunulmuştur. 2000 yılında istatistiksel makine çevirisi, örnek tabanlı makine çevirisi, hibrid makine çevirisi,

2004 yılında Web 2.0 teknolojisi geliştirilmiştir. 2010 yılında Google ile gerçek zamanlı, mobil, hibrid yöntemler kullanılmaya başlanmış, yapay sinir ağlarıyla çeviri yapabilen araçlar gün yüzüne çıkmıştır. Aslan (2019), günümüzde makine çevirisinin kalitesinin değerlendirilmesinde çeşitli metriklerin varlığına değinmektedir. “Bu metriklerden bazıları şunlardır: BLEU, METEOR, NIST, WER, PER, TER” (s. 107). Makine çevirilerinin ortaya koyduğu çeviri kalitesi, otomatik kalite değerlendirme metrikleriyle ölçülmeye çalışılmaktadır.

Yabancı dil alanında teknolojik gelişmelere ve yeniliklere daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Teknik terimlerin tutarlı bir şekilde çevrilmesi, çevirmenlerin bilgisayar bilgisine sahip olmaları gerektiğiyle yakından ilişkilidir. Çeviri sektöründe rekabet edilebilmesi için teknolojik gelişmelere ayak uydurulması elzemdir. Zamana ve mekâna bağlılığı ortadan kaldırarak çeviri sürecini hızlandıran ve maliyeti düşüren çeviri bellekleri kullanıldıkça zenginleşir. Zira ilk kullanılmaya başlandığında boş olan kimi çeviri belleklerinin tam sürümlerinin maliyeti oldukça fazladır. Buna ek olarak daha sonra getirilen güncelleştirmeler de ücretli olabilmektedir.

Amparo Alcina (2008), çeviri araçlarına değindiği *Translation Technologies: Scope, Tools And Resources* başlıklı yazısında çeviriye yardımcı teknolojilerin sınıflandırılmasında farklı ölçütlere değinir:

- Çevirmenin bilgi donanımı
- İletişim ve belgeleme araçları
- Masaüstü yayıncılık
- Dil araçları ve kaynakları
- Çeviri araçları (s. 23).

Teknik metinlerin, teknik belgelerin, kullanım kılavuzlarının çevirilerinde bilgisayar destekli çeviriden sıklıkla yararlanılır. Çeviri belleği ve terim yönetimi gibi özellikleri bulunan bilgisayar destekli çeviri yazılımları metin düzenleme arabirimlerine, önceki çevirilerin sisteme eklenmesini sağlayan eşleştirme yazılımlarına ve metin dönüştürücülere sahiptir. Çeviri belleği sistemleri oluşturmanın temelinde metin eşleştirme yer almaktadır. SDL Trados programının sunduğu WinAlign uygulaması metin eşleştirmede sıklıkla kullanılmaktadır.

Bilgisayar destekli çeviri yazılımları, çeviri belleğinde çeviri birimlerini depolar. Çeviri esnasında aynı veya benzer kullanımlara rastlandığında ortaya çıkan benzerlikler çevirmenin kullanımına sunulur. Böylelikle çevirmen zamandan tasarruf etmiş olur. Çeviribilim bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden, çeviri teknolojilerinin farkında olmaları ve bu teknolojilerin yetkin kullanıcıları olarak üniversite eğitimlerini tamamlamaları beklenir.

Bilgisayar Destekli İnsan Çevirisi ya da Makine Destekli İnsan Çevirisi sistemi kapsamında bilgisayar destekli çeviri araçları, makine çevirisi, terim veri tabanları, çeviri bellekleri, derlem analiz araçları, metin eşleştirme araçları ele alınmaktadır.

Uygulamalı çeviri çalışmaları bağlamında çeviri teknolojisi adı altında otomatik çeviri araçları ve bilgisayar destekli çeviri araçları yer almaktadır. Otomatik çeviri araçları, tek ve ağ kullanımlı makine çevirisi sistemlerini kapsar. Bilgisayar destekli çeviri araçları kapsamında çeviri belleği ve terim yönetim sistemine sahip çeviri araçları, belge yönetimi ve proje yönetimi yapan yerelleştirme araçları, dile bağlı ve dilden bağımsız dilbilim araçları sıralanabilir.

Bilgisayar destekli terim yönetiminin güncellenmesi zor, zahmetli olması, sınırlı arama olanağı sunması eksi yönleri arasında değerlendirilebilir. Ucuz, güvenli ve kullanım kolaylığı (resim, formül, değişik karakter ekleme) sağlaması ise artı yönleri arasında gösterilebilir. Mevcut terim kaynaklarına erişim disket, CD-ROM, DVD, genel ağ, intranet aracılığıyla sağlanabilir. Terim bankası oluşturmak için metin düzenleme yazılımlarından, genel amaçlı veri tabanı sistemlerinden, terim yönetim yazılımlarından faydalanılmaktadır.

Metin düzenleme yazılımlarında “arama”, “gezinme” ve “kopyalama” özellikleri yer almaktadır. MS Word, WordPad, Notepad gibi metin düzenleme yazılımları ucuz olmasına rağmen yavaştır ve veri tabanı bağlantısı eksiktir. Genel amaçlı veri tabanlarına MS Access, FileMaker, OpenOffice, Informix, Oracle, Sybase, MySQL, PostgreSQL örnek verilebilir. Sabit kayıt sunması, erişimi güç olması, metin düzenleme yazılımlarıyla etkileşimi eksik olmasına rağmen farklı şekillerde yapılandırılabilir nitelikte, hızlı ve tutarlı veri tabanlarıdır.

Terim yönetim yazılımları arasında yer alan MultiTerm, tlTerm, TermStar, TermBase genel veri tabanlarının tüm özelliklerine sahip olmamasına rağmen belleğe yerleşmeye uygun yapısı sayesinde çevirmenler için dilsel veri işlemek amacıyla geliştirilmiş birçok metin düzenleme yazılımıyla birlikte çalışabilir. Terim yönetim yazılımları; tek dilli, iki dilli, çok dilli özelliğe sahiptir, belirtim veya kavram odaklıdır, belirtim özerkliği sunmaktadır. Sabit yapı veya değiştirilebilir yapıda olan bu yazılımlar, çevrimiçi veya çevrimdışı kullanılabilir.

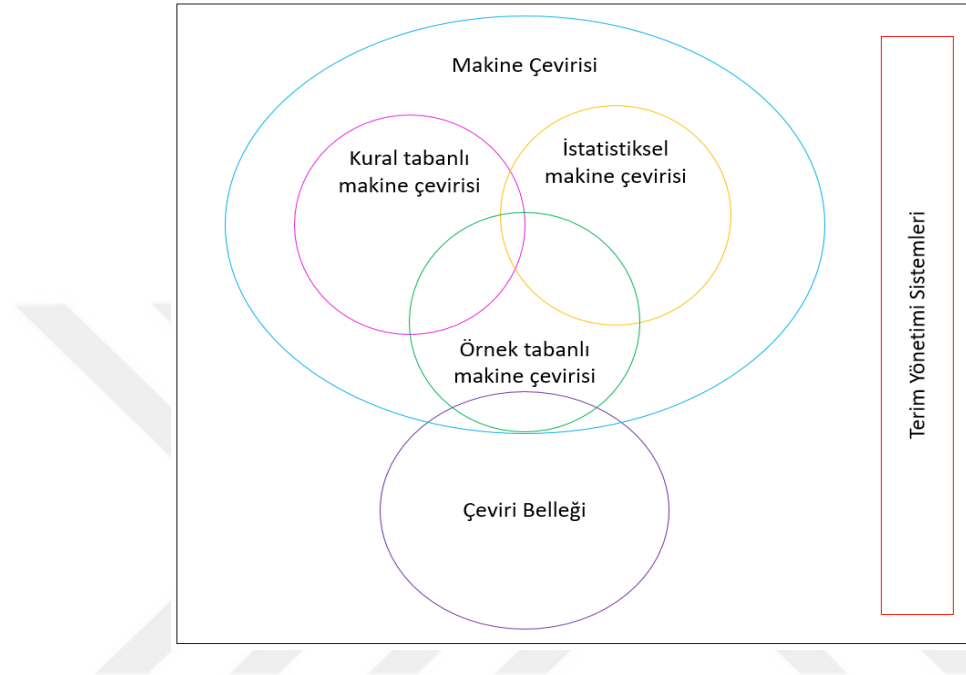
“İş akışı: proje kurulumu, çeviri, kalite yönetimi ve teslimat olmak üzere üçe ayrılır” (Reynolds, 2014, s. 280). Proje kurulumu aşamasında hangi çeviri belleğinin kullanılacağına hem çevirmen hem de proje yöneticisi karar verir. Çevrilecek metin çeviri belleği sistemine yüklenince çevirmenlerin üzerinde çeviriyi gerçekleştireceği segmentlere ayrılır. Çeviri belleği, ard arda çevrilecek segmentleri içerir. Sistem, çeviri sonuçlarını veren pencerede yer alan terim veritabanını ve çeviri belleğinden alınan sonuçları önerir. Terim ve çeviri belleğinden alınan sonuçlarda karmaşıklık yaşanması durumunda çevirmen uygun terimi ve çeviri segmentini seçebilecek tecrübeye ve yeteneğe sahip olmalıdır. Çeviri tamamlandıktan sonra kalite denetimi gerçekleştirilmelidir. Proje sonunda denetimi gerçekleştirilen çeviri, çeviri belleğinin güncellenmesini sağlayacaktır.

2.3.3. Makine Çeviri Teknolojisi Yaklaşımları

Makine çevirisi, 1950’li yılların başında ortaya çıkmış ve ilgili alanda çok sayıda araştırma yürütülmüştür. Günümüzde de bu alandaki çalışmaların sayısı ivme kazanmış, yüksek hacimdeki içeriklerin çevirisi için ayrılan kısıtlı zaman, makine çevirisine duyulan ihtiyacı artırmıştır. Makine çeviri teknolojisinin hızı ile çevirmenlerin tecrübelerinin birleştiği noktada kaliteli çeviriler ortaya çıkmaktadır. Makine çevirisi sonrası düzenlemenin, profesyonel bir çevirmen tarafından yapılması tercih edilmektedir.

Bilgisayar destekli çeviri araçlarının türleri: Bulut Tabanlı, Hibrit Tabanlı, Bilgisayar Tabanlı olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Makine çeviri teknolojisinin yaklaşımları şu şekilde özetlenebilir: ilk olarak Kural Tabanlı Makine Çevirisi, sonra Örnek Tabanlı Makine Çevirisi, daha sonra İstatistiksel Makine Çevirisi, son olarak Nöral Makine

Çevirisi çalışmaları ortaya konmuş ve Hibrit (Melez) Bilgisayar Çevirisi sistemleri oluşturulmuştur. Makine çevirisi oluşumunda kullanılan yöntemler giderek artmaktadır. Bunlara Sözlük Tabanlı Makine Çevirisi, Çeviri Hafızası Makine Çevirisi, Ara Dil Makine Çevirisi yaklaşımları eklenmiştir.

Şekil 2.3.3.1. Çeviri Geri Dönüşüm Teknolojisi

Şekil 2.3.3.1’de görüldüğü gibi, Reynolds (2014) çeviri geri dönüşüm teknolojisinden söz eder. Çeviri geri dönüşümü ile daha önce tercüme edilmiş içeriğin yeniden kullanılmasını sağlayan bir teknoloji kastedilmektedir (s. 277).

1-Kural Tabanlı Makine Çevirisi: diğer bir adı Öge Dizilişi yöntemidir. Kaynak ve hedef dile yönelik dilbilgisel bilgi kullanır. 1980’lerin ortalarına kadar kural tabanlı makine çevirisi çalışmaları devam etmiştir. Bilgisayar yazılımının dilbilgisi kurallarını biçimlendirmeye çalıştığı kural tabanlı yaklaşımın zorluğu arasında dilbilgisi kurallarının manuel olarak belirlenmesi gösterilebilir. Dilbilimsel kuralların dikkate alınıp çevirinin gerçekleşmesine imkân tanıyan yöntemdir. APERTIUM kural tabanlı makine çeviri platformudur.

2-İstatistiksel Makine Çevirisi: çeviri çıktısını ortaya koymak için istatistiksel model kullanır. 1990’lı yıllardan sonra IBM öncülüğünde önem kazanmıştır. Daha önce çevrilmiş metinlere başvurarak çeviriyi gerçekleştirmeye çalışan istatistiksel yaklaşım

son yıllarda önemli ölçüde gelişmiştir. Kural tabanlı ve örnek tabanlı makine çevirilerine zıt bir yöntem olan istatistiksel makine çevirisi kapsamında Moses, Google Translate, Microsoft Research tarafından geliştirilen Bing Translation yer alır. Kural tabanlı çeviri sistemlerindeki gibi dil kurallarının manuel olarak geliştirilmesinin gerekmemesi bu yaklaşımın avantajları arasında sayılabilirken dillere ait bileşik kelimeler, deyimler, özel morfoloji, farklı kelime sıraları, sentaks, sözlük dışı kelimelerin olması ise dezavantajları arasında gösterilebilir. Kelime Tabanlı Çeviri ve İfade Tabanlı Çeviri olmak üzere iki uygulama çeşidine sahiptir.

3-Örnek Tabanlı Makine Çevirisi: daha önce bir insan tarafından yapılmış çevirileri örnek alan makine çevirisidir. Çeviri Belleği veri tabanının geniş kapsamlı olması, ortaya konacak çevirilerin de tutarlı olmasını sağlayacaktır. Ana bilgi tabanındaki paralel metinlerin kullanımıyla karakterize edilen bir yöntemdir. Örnek tabanlı makine çevirisinde, şekilsel karşılaştırma yöntemlerini kullanarak seçimler yapılır. Eşleştirme, hizalama, birleştirme süreçleri önem kazanmaktadır.

4-Nöral Makine Çevirisi: 2016 yılından beri kullanımda olan bir çeviri aracıdır. Büyük verilerin çevirisinde tercih edilmektedir. Nöral makinenin asıl işlevi, cümleleri çevirdiği dilin dilbilgisi kalıplarını ve yaygın kullanımlarını dikkate alarak çeviriyi yeniden düzenleyip kullanıcıya sunmasıdır. Uzun cümlelerde ve nadir kelimeleri anlamada başarısız olabilir fakat nöral makine çevirisi gelişim aşamasındadır.

5-Hibrit (Melez) Makine Çevirisi Sistemleri: Hibrit makine çevirisinde, makine çevirisi programıyla entegreli olarak kullanılan birden fazla makine çevirisi yaklaşımı bulunmaktadır. Bu sistemlere geçilmesinin nedeni, makine çevirisinin tek bir teknik kullanarak tatmin edici doğruluk seviyesine ulaşamamasıdır. Bu nedenle kural tabanlı ve istatistik tabanlı çeviri yaklaşımlarından yararlanılır. Belgeleri bilgisayarla otomatik çeviren sistem SYSTRAN ve Wordlingo Translation hibrit makine çevirisi sistemlerine örnektir.

6-Bağlam Tabanlı Makine Çevirisi: Makine Çevirisi sistemlerinin yaşadığı bağlam yoksunluğu sorununa çözüm olarak geliştirilmiştir. Paralel metinler kullanılmaz ve çiftdilli sözlük aracılığıyla bütüncelerden yararlanılır. İhtiyaç duyulan bilgiler mevcut derlem içinden alınır.

7-Sözlük Tabanlı Makine Çevirisi: Sözlük bilgisine göre uygulanan bir çeviri yöntemidir. Metnin kelime kelime çevrilmesi söz konusudur. Bu işlem sırasında morfolojik analiz yapılabilir. Uzun kelime listelerinin, envanterlerin veya ürün/hizmet kataloglarının çevirisinde faydalı olabilir.

8-Çeviri Hafızası Destekli Makine Çevirisi: Makine çevirisi yazılımlarında kullanılan bir çeşit veri tabanıdır. Bu veri tabanı, kaynak dildeki metin segmentlerinin, diğer hedef dillerdeki karşılıklarını tutar. Bu segmentler, blok, paragraf, cümle veya ifade olabilir. Metnin tamamen çevrilmesini sağlar. Zira hedef segmentin boş olmasına izin vermez. Bu yaklaşımın kullanıldığı standartlar arasında TMX, TBX, XLIFF, TransWS sayılabilir.

9-Ara Dil Makine Çevirisi: Bu yöntem kural tabanlı makine çevirisinin farklı bir yaklaşımıdır. Makine aracılığıyla önce kaynak dildeki metin, hedef veya kaynak dilden bağımsız başka bir ara dile çevrilir, daha sonra bu ara dilden hedef dile çeviri yapılır.

10-Kullanıcı Tabanlı Çeviri: Google Translator Toolkit: “Google Çevirmen Araç Seti”, Google Translate, Para-link, Babylon vb. kullanılarak çeviri gerçekleştirilebilir. Kullanıcı tabanlı çeviri aynı zamanda kitle kaynaklı çeviri, fan çevirisi, işbirliğine dayalı çeviri, gönüllü çeviri, açık çeviri, toplum çevirmenliği olarak da adlandırılmaktadır. Facebook sosyal ağının içerik çevirisi kullanıcılarına yaptırılmıştır. Bu durum kitle çevirisi kapsamında değerlendirilmekte ve kullanıcı tabanlı çeviriye örnek teşkil etmektedir.

2.3.4. Teknolojinin Terimbilime Katkıları

Çağdaş terimbilimin yakın ilişki içerisinde olduğu alanlardan biri de bilgisayar bilimidir. İnsanın hem günlük hem de bilimsel pek çok faaliyet alanında önemli bir rol oynayan bilgisayarlar, terimbilim çalışmaları nezdinde büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Dünyadaki pek çok terimbilim kuruluşu terimlerin depolanması, bilimsel metinlerdeki terimlerin tespiti, bunların anlam ve işlev analizi, terim bankalarının oluşturulması, terim fişlerinin hazırlanması ve kullanıcıya sunulması gibi çalışmalarda bilgisayarı temel araç olarak kullanmaktadır. Bu nedenle bilgisayar bilimindeki gelişmeler, terimbilim için de ayrı bir önem taşımaktadır.

Teknolojik araçlar ve internet çevirinin vazgeçilmez parçalarıdır. Nitekim yazılı çeviriler bilgisayar ortamında gerçekleştirilmekte, çevirinin son kontrol aşamasında dahi bilgisayara başvurulmaktadır. Post-modernizm ile birlikte dinamik ve sürekli güncellenebilir nitelik taşıyan dijital metinlere rağbet artmıştır. Bu bağlamda tele-çeviri kavramı ortaya çıkmıştır. Frank Austermühl (2001) tele-çeviri terimini şu şekilde tanımlar: “Çevirmenleri tüm dünyadaki müşteriler ile iletişim kurabilecekleri ve çalıştıkları, yaşadıkları yere bağlı olmaksızın dünyanın farklı yerlerindeki müşteriler ile iş yapabilecekleri düşüncesinden doğan bir terimdir” (Austermühl’den aktaran Ersoy ve Balkul, 2012, s. 302). Teknolojik gelişmeler, çevirmen ve işveren arasındaki iletişimi kolaylaştırmış, yurtiçi yurtdışı olmak üzere coğrafi erişimi sağlayarak hızı artırmış ve teknolojik donanımına sahip herhangi bir yerden çeviri yapılabilir hale gelmiştir. “Çevirmenin öncelikle dikkat edeceği unsurlardan birisi işverenle sürekli olarak bağlantı halinde bulunması gerektiğidir. İşverenin istediği çevirmenin burada amacı konumuna gelir. Araştırma, çeviri ve kontrol aşamalarında çeviri sektöründeki bu amaç dikkate alınmaktadır” (Ertan, 2013, s.60). Yaşanan devingenlik, çeviri uygulamalarında sürekli değişime neden olmaktadır. Bu durum çevirmenlerin de teknolojik açıdan bilgilerini güncellemeleri gerektiği gerçeğini beraberinde getirmektedir. Çağın gereksinimine uygun olarak teknolojik gelişmelere sırtını dönen bir çevirmenin, çeviri sektöründe kendisine zor yer bulacağı açıktır. Bu nedenle çevirmen, çağın gerektirdiklerine kapıları kapamadan yeni uygulamalardan haberdar olmalı ve çeviri dünyasına bu uygulamaları kazandırabilmelidir.

Çevirmenlerin kullanımına sunulan çeşitli elektronik araçlar mevcuttur. Bunlar arasında önemli bir yere sahip olan çeviri belleklerine kaydedilen çeviriler, daha sonra başka çeviriler esnasında kullanılabilir. Çeviri bellekleri veri tabanlarında, kaynak ve erek metin birimleri yer almaktadır. Her yeni çeviride, kullanılacak veriler önceki kayıtlı verilerle karşılaştırılır. Tam eşleşme veya benzer verilerle eşleşme sağlanabilir. Benzer verilerle eşleşme durumunda tekrar gözden geçirme ve düzeltme gerekebilir. Çeviri bellekleri sistemlerinde yaygın olarak karşılaşılan eşleşme türleri arasında birebir eşleşme, tam eşleşme, bulanık eşleşme, sekme içi düzeyde eşleşme, terim düzeyinde eşleşme gösterilebilir. Bilgisayarlı çeviride ise otomatik çeviri gerçekleştiren bilgisayar yazılımları çevirmen müdahalesi gerektirmez.

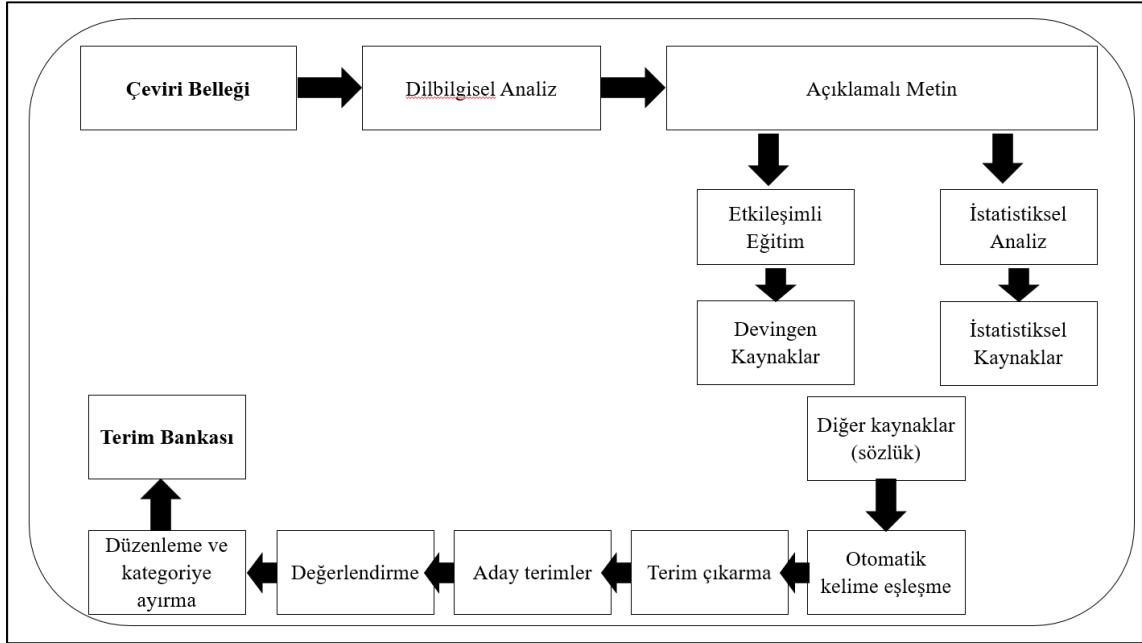
1992 yılında Trados şirketi tarafından Trados yazılımı ardından Deja Vu, Across, OmegaT, MultiTrans, Hearthsome gibi yazılımlar piyasaya sürülmüştür. Akabinde ise Wordfast, Anywhere, Memsource, Nubuto gibi bulut tabanlı yazılımlar üretilmiştir.

Terimbilim ve çeviribilim arasındaki ilişki muhtelif bilgiişlem araçlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Çeviri Belleği, Dili İşleme, Bilgisayarla Dil İşleme çevirinin doğasını değiştirecek yeni araçlardır. Uzmanlık metinleri veri tabanı ile terimleri tanıma veri tabanı ise terimbilimin doğasına katkı sağlayacaktır. Yazılımlar aracılığıyla optik karakter tanıma (OCR), doğal dil işleme (NLP) ve veri depolama süreçlerinde ilerleme sağlanarak derlem çalışmalarıyla geniş ölçekli terim bankaları kullanılmaya başlanmış, dijital terim çalışmalarının kullanıcıya sunulma süresi kısalmıştır. Teknolojinin hızla gelişmesi sadece yeni kavramların adlandırılmasını değil, aynı zamanda kullanılan terimler üzerinde bir anlaşma sağlanmasını da gerektirmiştir.

Çoklu dil desteği sunabilen ve çevrimiçi veya çevrimdışı olarak kullanılabilen terim yönetim araçları, terim bankalarının oluşumuna da kaynaklık etmektedirler. Dijital olarak kullanıma sunulan terim sözlükleri böylelikle internet mecrasına taşınmış ve terim sözlüklerine kolay erişim imkânı doğmuştur. Mobil iletişim araçları dâhilinde terim sözlüklerini ve terim veri tabanlarını kapsayan yazılımların geliştirilmesiyle alandaki eksikliği giderecek yönde adımlar atılmaya başlanarak kullanıcıların ilgili yazılımlardan faydalanması sağlanmıştır.

Gelişen teknolojiyle birlikte terimbilim bilgiişlemden yararlanmaya başlamış, terimbilimin gelişmesine katkı sağlayan bilgisayar destekli çalışmaların akabinde bilgiişlem merkezli terim bankaları, çokdilli elektronik terim sözlükleri terimbilim alanındaki çalışmaların hız kazanmasına aracı olarak verimli çalışmalar yürütülmesine vesile olmuştur. Bilgiişlem ile terimbilim, terimişlem adı altında ortak bir düzlemde buluşmuştur. Metin tabanlı terimbilim, terimişlem kapsamında bilgiişlem uygulamalarına sıklıkla başvurulmaktadır. Terimişlem (terminotique) yaratım, yönetme, depolama ve başvurma süreçlerinden oluşmaktadır. Terimbilim ve yapay zekâ çalışmaları eş zamanlı olarak yürütülmüştür. Terimbilim ve varlıkbilim oluşumu da ilgili alandaki çalışmaları pekiştirici niteliktedir. Nitekim varlıkbilim, varlık ve genel var olma ilkeleri üzerine kullanılan bir kavramdır. Yapay zekâ çalışmaları bilgisayar destekli uygulamaları

beraberinde getirmiş, çıkış noktası askeri amaç olan bilgisayar destekli çeviri yazılımları, direkt sistem ve transfer sitemi olmak üzere iki aşamada gelişim göstermiştir. Bilgisayar destekli çeviri araçları arasında çeviri bellekleri, elektronik sözlükler, terim bankaları, terim yönetim ve çıkartma sistemleri, terim denetim programları yer almaktadır.

Şekil 2.3.4.1. Çeviri Belleğinden Terim Bankasına Geçiş Süreci

Şekil 2.3.4.1’de görüldüğü gibi Foo ve Merkel (2010) kelime hizalama aracılığıyla çeviri belleğinden terim bankasına geçiş sürecine değinmişlerdir (s. 168). Çeviri belleği ile dilbilgisel analiz gerçekleştirilir, etkileşimli eğitim devingen kaynakları, istatistiksel analiz istatistiksel kaynakları ortaya koyar, otomatik kelime eşleşme araçları ile terimler çıkarılarak aday terimler değerlendirilir, değerlendirme süreci tamamlanan aday terimler düzenlenip kategorilere ayrıldıktan sonra terim bankası kullanıma hazır hale gelir.

Terim yönetimi altında yapılacak işlemler şu şekilde sıralanır: çeviri esnasında kullanılacak bir terim listesi hazırlanmalı, terim araştırması yapılarak sözlükçe hazırlanmalı, tutarlılığı sağlamak için terim ve sözlükçe yönetim sistemlerinden faydalanılmalı, terim çıkarma araçları kullanılarak terim tespitinin ardından son aşamada terimler, tutarlılık ve doğruluk bakımından kontrol edilmelidir. Terim yönetim araçları, başta çevirmen olmak üzere, terimbilim uzmanları, dil mühendisi vb. gibi alan uzmanlarının görev ve sorumluluklarını hafifletmektedir. Terim yönetim sistemleri, terim

kaynaklarını depolayan ve şifreleyen yazılımlardır, terimlerin güncellenmesine de imkân tanımaktadır.

Terim ve çeviri yönetimi, bilgisayar destekli çeviri araçları aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu bağlamda çeviride tutarlılığın sağlanması için çeviri belleği ile terim belleği entegre çalışmaktadır. Terim belleklerinde tanım, kullanım alanı mevcuttur. Terim belleğine önceden yüklenen veriler, çeviri sürecinde gerekli olduğunda belirir ve terimin karşılığı çevirmenin onayına sunulur.

Terim yönetimi ile terim bankaları kavramları birbirleriyle genellikle karıştırılmaktadır. Çevirmenlerin sorumlulukları arasında arama motorlarını, derlem analiz araçlarını ve terim çıkarma araçlarını etkin kullanabilme, farklı formatlarda oluşturabilme, bilgisayar destekli çeviri aracının nasıl kullanılacağını bilme, makine çevirisinin imkânlarını anlayabilme ve bu süreçlere uyum sağlayabilme yer alır.

Makine çevirisi, bir dilden başka bir dile çeviri yaparken kullanılan bilgisayar yazılımıdır. Çeviri belleği, çevirmene daha önce yapılmış çevirilerden öneriler sunar. Makine çevirisi ve çeviri belleği terim yönetimine benzer bir biçimde yaklaşır. Her ikisi de doğru terimi bulmaya imkân tanır ve çevirmenin güvenli bir şekilde çevirisini gerçekleştirmesini sağlar. Çevirmen ile terim uzmanının arasındaki farkı ortaya koymak gerekirse, çevirmen fazla araştırmaya zaman harcamadan en kısa sürede doğru terime erişme çabasıdadır. Terim uzmanı ise terimlere karşılık ararken fazla mesai harcayabilmektedir.

Müşteriden veya alanın uzmanlarından alınan terimler yüksek güvenilirlikte, diğer profesyonel çevirmenler tarafından doğrulanan terimler orta güvenilirliktedir. Bir terim üzerinde ne kadar çevirmen hem fikir ise, o terimin doğru olma olasılığı o derece yüksektir. Yazılım aracılığıyla çıkartılan terim listesi, müşteri, çevirmen tarafından denetimi yapılmamış terimler ise düşük güvenilirliktedir. Terimlerin ne derece güvenilir olduğunu bilmekle yükümlü olan çevirmenin terim veri tabanına dayalı çeviri belleğini ve çeviriyi son aşamada kontrol edebilecek yetkinliğe sahip olması beklenir.

Çeviri araçlarıyla terim kullanım sürecinin ihtiva ettiği aşamalar aşağıda sıralanmaktadır:

- terim veri tabanı, düzenleme aracından ayrıdır fakat içerisine entegre edilmiştir.
- çok sayıda çevirmen, çeviri projesine başlamadan önce terim listelerini kullanıma açar.
- terim veri tabanları sürekli olarak güncellenmektedir.

Post-edit, makine çevirisiyle gerçekleşen çevirinin insan müdahalesiyle kontrol edilmesi, düzeltilmesi, iyileştirilmesidir. Post-editörlük kavramı, çeviri sektöründe yer alacak yeni pozisyona atfedilmektedir. Türkiye’deki post-editörlerin hangi yetilere sahip olması gerektiği üzerinde durulması gereken konulardandır. Post-editörlerin çevirmenlerin yerini alıp almayacağı konusu da tartışılmaktadır. Nitekim ileride çevirilerin büyük bir kısmının bu yöntemle yapılması beklenmektedir. Hem dil bilen hem de bilgisayar programcılığı bilgisine ve kod yazabilme yetisine sahip kişilere atfedilen dil mühendisliği de gelişen teknolojinin getirdiği yeni uzmanlık alanıdır.

Makineleşmenin çeviri sektörüne etkileri arasında çevirmenlerin iş ağını genişletmesine imkân tanınması, çevirmenler arası iletişimi ve işbirliğini güçlendirmesi, çevirmen ile işveren arasındaki ilişkiyi hızlandırması, çeviri bölümleri eğitim programlarında teknolojiye daha fazla yer verilmesi görüşleri hâkimdir.

Terim çalışmalarında bilgisayar kullanımı aşamasında beliren temel zayıflıklar aşağıdaki faktörlerle ilgilidir (Alcina, 2008):

- bilgisayar kaynaklarının iş yöntemlerine entegre edilmemesi
- kaynakların kendi aralarındaki uyum sorunu
- sürekli olarak insan müdahalesinin zorunlu kılınması nedeniyle her bir kaynak tarafından erişilebilir sınırlı bilgisayar işleme derecesi
- insanlar ve bilgisayarlar arasında pürüzsüz bir ara yüzün bulunmamasından dolayı doğal dil ile iletişim kurmaya bağlı güçlükler
- metin tarayıcıları gibi donanım öğelerinin yetersizliği (s. 166).

Terim yönetim sistemleri, terimlerin bir araya getirilmesi, gerekli değişikliklere tabi tutulması ve gerektiğinde kullanılması maksadıyla tasarlanmış yazılımlardır. Tek dilli ya da çok dilli verilerden terimler derlenebilir. Kaynak/hedef dilde tek dilli ve çok dilli denetim yapılabilir. Terim yönetimi, bilgisayar destekli çeviri araçları yardımıyla sağlanır. Makine çevirisi, içerik yönetim sistemi, kişisel bilgi yönetimi gibi sistemlerde

kullanılabilir. Terim yönetim sistemi masaüstü, sunucu/istemci sistemi veya web temelli olarak geliştirilerek kullanıma sunulabilir.

2.3.5. Bilgisayar Destekli Çevirinin Makine Çevirisinden Farkı

Temel amacı kelimenin anlamını vermek olan makine çevirisi, makine aracılığıyla çevirinin gerçekleşmesi mahiyetini taşır. Makine çevirisi ile yapılan çeviriler, bilgisayar destekli çeviri araçları ile yapılan çevirilerden farklılık taşır. Bu nedenle aralarındaki ayrımın titizlikle vurgulanması ve karıştırılmaması gerekmektedir. Makine çevirisinde, çeviri ara yüzü vasıtasıyla çevirmen müdahalesi gerektirmeyen bilgisayar programı çeviriyi gerçekleştirir. Bilgisayar destekli çeviri araçlarında ise çevirmen tarafından daha önce yapılan ve kontrolden geçen çeviriler depolanır, güncel çeviri metni ile arasında benzerlik tespit edildiğinde önce yapılan ve sistemde kayıtlı olan çeviri bellekten getirilerek tekrar kullanılabilir. Nitekim makine çevirisinde bir metin belirli bir algoritma ile bilgisayar tarafından çevrilir. Bilgisayar destekli çeviri ise insan tarafından gerçekleştirilen çevirilerin bilgisayar ortamında saklanarak depolanan verilere gerektiğinde tekrar erişim sürecini kapsamaktadır.

Zamandan tasarruf edilmesini sağlayan ve üretkenliği artıran bilgisayar destekli yazılımlar sayesinde çevirmenlerin mesleki yeterlilikleri bakımından sahip oldukları kazanımlara aşağıda sıralanan maddeler örnek gösterilebilir:

- Çeviri belleğinde yer alan tam ve bulanık eşleşmeleri otomatik olarak getirir. Veri tabanı özelliği çevirilerin kaybolmasını önler.
- Kaynak ve erek metinleri cümlelere, segmentlere ayırarak görünürlüğü artırır.
- Çevirmen tarafından metin düzenleme yazılımlarıyla dosya biçimlerini kolayca düzenlemeyi mümkün kılar.
- Belirli bir terimin daha önce nasıl kullanıldığını görerek tutarlılığı artırır.
- Sözlükçe eklenti özelliği ile terimsel hataların önüne geçilerek terim tutarlılığı sağlanır.
- Otomatik tamamlama özelliğine ve ön izleme özelliğine sahiptir.
- İnternet bağlantısı mevcut olan her yerden erişim sağlanan bulut sistemi, çeviri imkânı sunar.

- Dosyalar uzaktaki bir sunucuda saklanır ve daha sonra kolayca üzerinde çalışılmaya devam edilebilir.
- Aynı dosyada çok sayıda çevirmenin ortak çalışabilmesine olanak tanır.
- Belgelerin tümünde bul/değiştir yapabilme hususu mevcuttur.
- Çok büyük dosyaları kolayca bölebilme olanağı sunar ve çok dosyalı çalışmalarda karışıklığı ortadan kaldırarak proje yöneticilerinin yönetim görevini kolaylaştırır.
- Bilgisayar destekli çeviri yazılımına sahip olmayan kişilere inceleme amacıyla çeviri gönderilebilir.
- Çevirinin son aşamasında denetim, düzeltme, onay özellikleri mevcuttur.

Makineler, insanlara nazaran daha hızlıdır. Milyonlarca kelimeyi, cümleyi hafızasında depolayabilir. İnsanların aksine hiç şikâyet etmezler ve yorulmazlar. Bilakis yeni bir sistem kurmak saniyelerini alır.

2.3.6. Yerelleştirme

Bilgisayar teknolojisinin gelişim göstermesiyle 1980’li yıllardan itibaren yerelleştirme endüstrisi adı altında yeni bir alan doğmuştur. Günümüzde yerelleştirme yerine yerlileştirme, lokalizasyon sözcüklerinin de kullanımı benimsenmiştir. Kaynak kitle için geliştirilen ürünlerin hedef kitleye yönelik teknoloji aracılığıyla uyarlanması, çevrilmesi yerelleştirme olarak tanımlanmakta ve yabancı bilgisayar yazılımlarının çeviri aracılığıyla yerel hale getirilme sürecini kapsamaktadır. Görsel yerelleştirme; diyalog kutuları, menüler ve yazılım ürünü ya da web sitelerindeki görsel unsurlar dâhil grafiksel kullanıcı ara yüzünün çevrilmesi ve yerelleştirilmesi sürecidir.

Analiz aşaması, hazırlık aşaması, çeviri aşaması, test ve kalite kontrol aşaması gibi süreçler sonucunda gerçekleştirilen yerelleştirme hizmetlerini oluşturan alt süreçler proje yönetimi, yazılım mühendisliği, masaüstü yayıncılık, kalite kontrol ve terim yönetimi olarak belirtilebilir. Dunne’nin de ifade ettiğı üzere “yakın zamana kadar yerelleştirme bir meslek ve sektör olarak faaliyet göstermezken (...) kendi çapında bir sektör oluşturarak günümüzde yıllık ortalama 8,8 milyar Amerikan doları getirisine sahip, hızla gelişim gösteren bir sektör olarak varlığını sürdürmektedir” (Dunne’den aktaran Öztürk, 2013, s.35). Yerelleştirme sektörü çok sayıda çevirmene ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle

birçok çeviri bölümünün eğitim programlarında çeviri teknolojileri ve yerelleştirme derslerine yer verilmeye başlanmıştır.

Küreselleştirme ve Yerelleştirme Derneği, GALA (Globalization & Localization Association), yerelleştirme konusunda yetkin kurumlardan biridir. GNOME, <https://www.gnome.org/> sitesinde çeviri kapsamında yerelleştirme sürecine değinilmiş, kılavuz bir proje hazırlanmıştır. Twitter, yerelleştirme çalışmalarını kullanıcılar aracılığıyla yürütmektedir. Twitter Çeviri Merkezi, kullanıcılarına bir sözleşme imzalatarak gönüllülük çerçevesinde kitle kaynak yoluyla çeviri gerçekleştirilmektedir. Yerelleştirme projelerinde sıklıkla kullanılan araçlar arasında SDL Passolo, Alchemy Catalyst, Alchemy Localization Suite, Microsoft Applocale, RC Wintrans, Lingobit Localizer, Sisualizer, Multilizer yer almaktadır. Yerelleştirme açısından terim yönetimi son derece önemlidir. Yerelleştirilecek ürün, hedef kitlenin dilsel ve kültürel koşullarına uyum sağlayabilmelidir. Yazılımların kısa sürede yeni sürümlerinin çıkması, terim yönetimini zorunlu kılmaktadır. “Chandler ve Deming (2011) video oyunlarının dünya pazarındaki payının yıllık tahmini 31,6 milyar dolar olduğunu ve bu rakamın her yıl yaklaşık %10 arttığını belirterek örneklemektedirler” (Şahin, 2013, s.91-92). Yerelleştirme; terimler sözlüğü geliştirilmesini kapsayan hazırlık aşaması, yazılımın çevrilmesini gerektiren dilsel araştırma ve çeviri görevi, multimedya (çoklu ortam) dosyalarının yerelleştirmesine imkân tanıyan mühendislik görevleri, tutarlılığın denetlenmesine tekabül eden süreçlerden oluşmaktadır.

- Çevrimdışı yazılım yerelleştirme araçları: Alchemy Catalyst, SDL Passolo, Susilizer.
- Çevrimiçi yazılım yerelleştirme araçları: Nubuto, NubutoWEB, SDL Trados, MemoQ, Across.
- Uygulama (aplikasyon) yerelleştirme araçları: X-Code, Nubuto.

Tablo 2.3.6.1. Web Sitesi Yerelleştirme

Klasik Web Sitesi Yerelleştirme	Profesyonel Web Sitesi Yerelleştirme	Proxy Web Sitesi Yerelleştirme
Kaynak web sitesi bir Word veya Excel dosyasına aktarılır. Bilgisayar destekli çeviri aracı ile / dışında çeviri yapılır.	Kaynak web sitesi dosyaları doğrudan bir bilgisayar destekli çeviri aracı ile işlenir.	Kaynak web sitesi buluttan başka bir yere aktarılmaz.
İş akışı Pro veya Proxy çözümlerinden daha pahalı ve karmaşıktır.	İş akışı, klasik çözümden daha ucuz ve basittir.	İş akışı, Pro veya Proxy çözümlerinden daha pahalı ve karmaşıktır.
Web araçlarıyla çalışırken kodlama bilgisi gereklidir.	Kodlama gerekmez. İçerik Yönetim Sistemi (CMS) entegrasyonu mümkündür. Kod yazımından bağımsız olarak içerik güncellemeyi mümkün kılar.	Kodlama gerekmez.
Notepad ++, MS Word ve Excel klasik web sitesi yerelleştirme araçlarıdır.	Herhangi bir bilgisayar destekli çeviri aracı, Proxy, Onelink, GetLOC Profesyonel web sitesi yerelleştirme araçlarıdır.	Çevrimiçi bir yerelleştirme aracı ile çeviri yapılır.

Tablo 2.3.6.1’de görüldüğü gibi, yerelleştirme çeşitleri arasında el ile, proxy ve bilgisayar destekli, pseudo-yerelleştirme yani sözde yerelleştirme mevcuttur. El ile yerelleştirme: yerelleştirilebilir dosya kod düzenleyiciyle düzenlenir. Proxy ve bilgisayar destekli çeviri yerelleştirme: yerelleştirilebilir dosya bir proxy yerelleştirme aracıyla düzenlenir veya yerelleştirme dizeleri bir bilgisayar destekli çeviri aracı ile çevrilir. Kodlar araçlar ile değiştirilir. Pseudo-yerelleştirme yani sözde yerelleştirmede amaç, metnin uzunluğuna, akışına, düzen sorunlarına ve mantık sorunlarına ilişkin çözümler ortaya koymaktır. Yerelleştirilecek tüm metinlerin ayıklanması gerekir. Yerelleştirmede çevirinin kültüre, renklere, para birimine, sayılara, adreslere ve daha nice detaya uyarlanması söz konusudur. Diliçi yerelleştirme kapsamında tarih, saat ve telefon numaraları, resmi tatiller, para birimi değerlendirilebilir.

2.3.7. Terimlerde Standartlaştırma

Terimlerin tanıtılması ve benimsenmesi amacıyla yürütülen çalışma, standartlaştırma başka bir ifadeyle ölçünleştirme, ölçünleme, birörnekleştirme çalışmasıdır. Türk Standartları Enstitüsü 1955 yılında kurulmuş ve 1960 yılından bu yana resmi kamu kurumu niteliğinde görevini sürdürmektedir.

Her terim girişi önceden tanımlanmış kalite standartlarına uymalı ve uzmanlarla işbirliği içinde bir terminolog tarafından doğrulanmalıdır. Doğrulama işlemi, terim kalitesini sağlamaya ve terimleri korumaya yarar. “Terimbilimde ölçünleme terimi üç anlamda kullanılmaktadır: kurumsal (ya da resmi) ölçünleme, uluslararası ölçünleme ve alan içi ölçünleme” (Yaman, 2006, s. 67). Terimlerin standartlaştırılması, çeviri açısından da yadsınamayacak derecede önemlidir. Nitekim terimleri paylaşılabılır, kullanılabilir hale getirir. Bu kapsamda iki aşamadan bahsedilebilir. İlki, her referansın sabit ve tek hale getirilmesi, ikincisi ise anlamının standart ve tek hale getirilmesidir.

Standartlaştırma çalışmaları, her kavrama tek bir terim ile karşılık önermek amacıyla ortaya çıkmıştır. Terimcenin standartlaşması, her göstergenin teke indirgenmesi ve standartlaştırılmasından oluşan bir süreçtir. Ticari ve güvenlik kaygılar, terimlerde standartlaştırma yoluna gidilmesini elzem kılmaktadır. Nitekim kusursuz iletişimin olmazsa olmazı standartlaşmadır. Cabré (1999), standartlaştırma bağlamında kavramların teke indirgenmesi, terimlerin tanımı, eşseslilerin, eş anlamlıların indirgenmesi, adlandırmaların kalıcılığı, yeni terim oluşturma gibi süreçlerden bahsetmiştir. Karaman (2017) ölçünleştirme yöntemlerinden bahsettiği çalışmasında “sözcüklerin yeniden tanımlanması, var olan terimlerin yeniden tanımlanması, türetme, birleştirme, ödünçleme, sıkıştırma” (s.175-176) gibi yöntemlere değinmektedir.

Cabré’ye (1999) göre, “Standartlaştırma, genel konuşma dilinde yapılmaz; daha çok teknik metinler düzeyinde uzmanlık dillerinde uygulanmalıdır. Terimce standartlaştırılmışsa, kullanan kişilere, çevirmenlere değişmeyeceği konusunda güvence verilmelidir. Standartlaştırma işlemi, kullanıcılarının özellikle de çevirmenlerin katılımıyla gerçekleştirilmelidir” (s. 246). Terimlerin standartlaştırılması, çevirmene zaman kazandırır ve çevirilerin tutarlı olmalarını sağlar. Nitekim terimler kullanılabildiği ölçüde dildeki varlığını korur. Standartlaştırılmış terim bankalarının yararları arasında

kalite güvencesi, tedarikçilerin kaynak desteği, düşük çeviri maliyeti, yüksek kalite, gelecekte yeniden kullanım oranı, ileriye yönelik yatırımlar sıralanabilir.

Kalite güvencesi sürecinde standartlaştırılmış terim bankaları en önemli kaynaklar arasındadır. Hem ekonomik açıdan hem de nitelik açısından yararları önemli boyuttadır. Fakat standartlaştırılmış terim bankasına giden yol biraz engebelidir. Bu noktada uzun bir zaman gerekmekte ve tecrübeli terim uzmanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Standartlaştırılmış bir terim bankası, çeviri faaliyetlerinde kalite güvence süreçleri bakımından en önemli kaynaklardan biridir. 2005 yılında Yerelleştirme Endüstri Standartları Birliği (LISA) tarafından yapılan bir araştırmada, terminolojik tutarsızlık, terim yönetiminde en büyük sorun olarak kabul edilmiştir. Standartlaştırılmış bir terim bankası, tüm aktif dillerdeki çevirilerle, ideal olarak bir kuruluşun ihtiyaç duyduğu tüm ilgili kavramlar üzerinde bilgileri içeren terminolojik bir kaynak olarak görülmelidir.

Standartlaştırılmış terim bankasının bir kuruma sağladığı yararlar (Steurs, 2010, s.165):

- Şirket içi yazışma desteği
- Tedarikçiler için destek kaynakları (örneğin, çevirmenler)
- Kalite güvencesi
- Terim bankaları tedarik edildiğinde düşük çeviri fiyatları
- Daha düşük maliyetler (yeniden işleme gerek yok veya daha az)
- Geleceğe yönelik yatırımlar (makine çeviri sistemleri düzeldiğinde)
- İngilizce veya diğer diller için gerekli olan veriler.

Türk standartlarında “Terimbilim” kavramı yerine “Terminoloji” kavramının tercih edildiği görülmektedir. ISO standartlarında yer alan terimbilim ile ilgili maddelerin hemen altında Türk Standartlarına ait maddeler⁶ listelenmektedir:

İlkeler ve veri modelleri:

- **ISO 704 (2009)** Terminology work - Principles and methods

TS ISO 704 Terminoloji çalışması - İlkeler ve yöntemler

⁶ <https://intweb.tse.org.tr/Standard/Standard/StandardAra.aspx> adresinden edinilmiştir.

- **ISO 860 (2007)** Terminology work - Harmonization of concepts and terms
TS ISO 860 Terminoloji çalışması - Kavramların ve terimlerin uyumlaştırılması
- **ISO 1087-1 (2000)** Terminology work - Vocabulary - Part 1: Theory and application
TS 1198-1 ISO 1087-1 (2003) Terminoloji Çalışması - Terimler ve Tarifler
 Bölüm 1: Teori ve uygulama
- **ISO 1087-2 (2000)** Terminology work - Vocabulary - Part 2: Computer applications
TS 1198-2 ISO 1087-2 (2003) Terminoloji Çalışması - Terimler ve Tarifler
 Bölüm 2: Bilgisayar Uygulamaları
- **ISO 15188 (2001)** Project management guidelines for terminology standardization
TS ISO 15188 Terminolojinin standartlaştırılması için proje yönetim kılavuzu
- **ISO 12616 (2002)** Translation-oriented terminography
TS ISO 12616 Çeviri Odaklı Terminografi

Bilgisayar destekli terim çalışması:

- **ISO 12200 (1999)** Computer applications in Terminology - Machine-readable Terminology Interchange Format (MARTIF)
TS ISO 12200 Terminolojide bilgisayar uygulamaları - Makine tarafından okunabilen Terminoloji Değişim Biçimi (MARTIF)
- **ISO 12620 (2009)** Terminology and other language and content resources - Specification of data categories and management of a Data Category Registry for language resources
TS ISO 12620 Terminoloji ile diğer dil ve içerik kaynakları - Veri kategorilerinin belirlenmesi ve dil kaynakları için Veri Kategorisi Kayıt Defterinin yönetimi
- **ISO 16642 (2003)** Computer applications in Terminology - Terminological markup framework

TS ISO 16642 Terminolojide bilgisayar uygulamaları - Terminolojik işaretleme

- **ISO 26162 (2006)** Computer applications in Terminology - Design, implementation and use of terminology management systems

TS ISO 26162 Terminolojide bilgisayar uygulamaları - Terminoloji yönetim sistemlerinin tasarımı, uygulaması ve kullanımı

- **ISO 30042 (2008)** Systems to manage terminology, knowledge and content - TermBase eXchange (TBX)

TS ISO 30042 Terminoloji, bilgi ve içeriği yöneten sistemler - TermBase eXchange (TBX)

Terim veri tabanları terim uzmanlarının ve kullanıcıların bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak oluşturulur. Bu durumun doğal sonucu olarak, kayıt yapısı, veri kategorileri ve çalışma ortamı (yazılım) terim veri bankalarına göre değişiklik gösterir. Terim veri bankası bir kere oluşturulduktan sonra kayıtlar zahmetsiz ya da masrafsız bir şekilde ve kalite kaybı olmaksızın farklı yapılara dönüştürülebilir ya da farklı terim yönetim yazılımlarıyla birlikte kullanılabilir. Veri değişimi için birçok format geliştirilmiştir. Bunlardan en önemlileri MARTIF ve TBX standartlarıdır. Standart değişim formatlarına TBX (TermBase eXchange), TBX-Basic örnek gösterilebilir.

2.3.8. Terim Çalışmalarında Telif Hakları

Telif hakkı, kullanım ve dağıtım hakkının yasalarla kişilere atfedilmesidir. Terimler telif haklarıyla korunmaz, “kamu malı”dır fakat markalar ve hizmet işaretleri, basılı metinler koruma altındadır. Görseller, metinlerden daha sıkı korunmaktadır. Telif haklarının düzenleniş biçimi ülkelere göre değişiklik gösterebilir.

Uluslararası fikri mülkiyet hukuku Edebiyat ve Sanat Eserlerinin Korunmasına İlişkin Bern Sözleşmesi’ne, Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Anlaşması’na, WIPO-Telif Hakları Anlaşması’na dayanmaktadır. Türkiye üç sözleşmeyi de imzalamıştır. 5 Aralık 1951’de kabul edilen Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) halen yürürlükte olan 5846 sayılı kanundur.

Fikri mülkiyeti koruyan haklar ile terminolojik yöntemler ve terminolojik veriler arasında şüphesiz ilişki bulunmaktadır (Ateşman, 2015):

- Terminolojik veriler ve veri varlıkları hukuksal anlamda fikri mülkiyet olarak görülmelidir.
- Bu nedenle terminolojik verilerin değiştirilmesi ve kullanılması mülkiyet haklarının ihlaline neden olabilir (s.207).

Fikri mülkiyet hakkı bir eserin yaratılması ile başlar ve kayıt gerektirmez. Eserin yaratıcısının sahip olduğu süresi sınırlı bir haktır. Bern Sözleşmesi'ne göre bir eserin yaratıcısının ölümünden sonra en az 50 yıl bu hakkı devam etmekte; Almanya, Türkiye gibi kimi ülkeler bu süreyi 70 yıl olarak kabul etmektedir. Miras olarak aktarılabilen fikri mülkiyet hakkının koruma kapsamı ülkelere göre farklılık gösterebilir. Her eser bir fikri mülkiyet hakkına sahiptir. Copyright işareti ©, telif hakkı anlamına gelmektedir. Sadece gerçek kişilerin sahip olabildiği telif hakkı için tescil yapılması gerekmez, eserin yeterli yaratıcılık içermesi şartıyla otomatik olarak elde edilir, miras hariç başkasına devredilemez. Yasa metinleri gibi resmi metinler telif hakkı ile korunmaz. TSE gibi kuruluşların standartları resmi belge değildir ve korumaya tabidir.

Fikri mülkiyet hakkı, yazarın eser üzerinde sahip olduğu hakkı sadece miras yoluyla devredilebilmesidir. Sahiplenme hakkı ile yararlanma hakkı arasındaki ayrım önemlidir. Sahiplenme hakkı, eser sahibinin eserin kamuoyuyla paylaşılıp paylaşılmayacağını belirlemesi, eseri üzerinde onayı olmadan değişiklik yapılmasını engelleme hakkıdır. Yararlanma hakkı, eser sahibinin eserini çoğaltma, yayma, sergileme, yayınlama hakkıdır. Eser sahibi üçüncü kişilere eserinden yararlanma hakkı verebilir ve bunun karşılığında ücret talep edebilir. Telif hakkı hukuku kimi koşullarda kullanıcıların eser sahibinden izin almasına gerek kalmadan kullanmasına imkân tanır. Bu durumda eser sahibinin izni olmaksızın, herhangi bir ücret ödmeden eserlerden yararlanılabilir. Ancak eser sahibinin ismi ve kullanılan eser belirtilmelidir. Bilgisayar programları, Fikir ve Sanat Eseri Kanununa göre korunan eserler arasında yer almaktadır.

İnternette yayınlanmış bir metnin eser sahibinden izin almadan bilgisayarlı çeviri yazılımlarının öğretilmesi maksadıyla kullanılması telif hakkı ihlali olarak değerlendirilebilir. Veri tabanları özel bir korumaya sahiptir. Bir çevirinin telif hakkı ile

korunabilmesi için bir ya da birkaç çevirmen tarafından çevrilmiş olması gerekir. Bilgisayar çevirisi ürünleri korumaya tabii değildir. Nitekim telif hakkına yalnızca gerçek kişiler sahip olabilir. Korunmalı bir eserin sahibini veri tabanına alınmaktan koruyacak açık bir yasa mevcut değildir. Metinlerin çeviri belleklerine aktarılması ancak çeviri belleği bir veri tabanı eseriye mümkündür.

Kavramlar, belirtiler telif hakkı korumasına sahip değildir. Zira dil, sözcükler toplumun ortak mülkiyetindedir, korunma altına alınamaz. Terim standartlarında tanımların koruma altına alınamayacağı söylenir. Bu nedenle standartlarda yer alan tanımlar eser olamaz. Terim derlemlerinde, veri tabanlarında yer alan resimler, grafikler ve diğer görseller telif hakkı ile korunmuş olabilir. Verilerin seçiminde ve düzenlenişinde yeterli yaratıcılık düzeyine ulaşmış derlemler genel olarak veri tabanı eseri olarak sınıflandırılmalı ve telif hakkı ile korunmalıdır. Bu durumda birden çok gerçek ve tüzel kişinin ortak çalışmasıyla oluşan terim verilerine ait kullanım hakları çalışmaya başlamadan önce yazılı bir sözleşmeyle düzenlenmelidir.

Telif hakkıyla korunan terim kayıtlarının, terim derlemlerinin devralınması sahibinin izniyle mümkündür. Çeviri belleği, telif hakları yasasının tam koruması altındadır. Özel hazırlanan terim veri tabanları ve terimlikler söz konusu olduğunda telif hakkı sözleşmeyle belirlenir. Çevirmenlerin terim çalışmaları, çevirmenin mülkiyetindedir, çevirinin bir parçası değildir. Terim bankalarındaki verilerin gizliliği son derece önemlidir. Bu nedenle bilgilerin gizliliğine dikkat edilmeli ve ortak çalışmaların özel sözleşmelerle sınırları çizilmelidir. Terim çalışmalarında telif hakları başlığı altında verilen bilgilerin, Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında yer alan derste ayrıntılı olarak vurgulanması, çevirmen adaylarının telif hakları kapsamında hak ve sorumluluklar hususunda bilinç sahibi olmaları, çeviri eğitiminin temel hedefleri arasında yer almalıdır.

2.3.9. Gelişen Teknolojinin Akademiye, Çevirmenlere Mevcut ve Olası Etkileri

Çeviri teknolojileri alanında yaşanan son gelişmelerle, hem ürün hem de süreç kapsamında çeviribilim alanında değişikliklerle karşı karşıya kalınmaktadır. Çeviribilim öğretim programlarında yapılan düzenlemeler, gelişen teknoloji doğrultusunda

hazırlanan ğretim programlarının güncellenmesi, eviribilimin daha ayrıntılı ele alınmasını sağlamaktadır.

Demirel ve Görgüler (2018), dijital eviri alanında gelişen yeni eğilimler ile ilgili ders içeriğinin ilişkilendirilmesi sonucunda, kuramsal çalışmalarla dijital saha çalışmaları arasında etkileşimli bir eviri eğitimi alanının oluşturulmasını gündeme taşımışlardır. Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin artan mezun sayısı, eviri piyasasındaki rekabeti artıran etmenler arasındadır. Bu bağlamda yaşanan paradigma kayması karşısında eğitim alanında yenilikler yapılması, ders içeriklerinin günün koşulları neticesinde yeniden şekillendirilmesi gereği baş göstermektedir. Teknoloji, çevirmenlerin yerini alamaz fakat teknolojik gelişmeleri çok yakından takip eden çevirmenlerin diğer meslektaşlarının arasından sıyrılacağını belirtmekte fayda vardır.

Google Inc.'nin makine çevirisi hizmetini ücretsiz kullanıma aması eviri alanında yankı uyandırmış, insan beyninin çalışma sistemini temel alan nöral makine çevirisi yaklaşımıyla da ses getirmiştir. Özellikle Google Inc.'in seğtiği dokuz dil arasında Türkçenin de yer alması, küresel şirketlerin dil hizmetleri konusunda yatırım yapmak için Türkiye'yi cazip bir pazar olarak gördüğünü kanıtlamaktadır. Nöral makine çevirisi alanında yaşanan güncel gelişmeler, değişime ayak uyduramayan işletmeleri, evirmenleri tehdit edebilecek niteliktedir. Bu nedenle değişim rzgrına uyum sağlayabilen, kendini güncelleyebilen, niteliklerini artıran kişi ve kurumlar gelecekte de varlıklarını sürdürebilecektir.

Büyük bir yankı uyandıran makine çevirisi, gün geçtikçe daha da ilerleme kaydeden teknoloji ile çevirmenlerin çalışma biçimlerini de giderek değiştirecektir. Nitekim teknolojik gelişmeler, eviri süreçlerini doğrudan etkilemekte, bulut kullanımı, yapay zekâ çalışmaları artmakta, dil teknolojileri hızlanmaktadır. Teknoloji, eviri sektörünün tümüyle değişim içinde olmasını ve küreselleşmenin etkisiyle büyük ölçüde ilerleme kaydetmesini sağlamaktadır.

Teknolojiyle artan içerik ve ürün üretimini denetim altında tutmak için kalite kontrol yazılımları oluşturulacak ve standartlar getirilecektir. Giderek gelişme gösteren teknolojinin eviri sektörüne çok sayıda yenilik getireceği aşıkrdır. Nöral makine çevirisi sistemlerinin ortaya koyacağı metinlerin standartlarının belirlenmesi başat bir

öneme sahiptir. Gelişen teknoloji, çevirmenlik mesleğinin geleceği ile ilgili endişeleri ortaya çıkarmış, bu konu bilim insanları tarafından sıklıkla dile getirilmeye başlanmıştır. Günümüzde makine çevirisi sistemleri modern çeviri teknolojisi araçlarıyla entegre çalışmaktadır. Gelişim gösteren bu yeni süreçte çevirmenler çeviri yapmaktan ziyade makine çevirisinin ortaya koyduğu çevirileri düzelten kişi (post editör) konumuna gelmiştir.

Gelişen teknoloji, dünyanın herhangi bir yerinde bulunan çevirmenlerle dahi iletişim kurabilen farklı çeviri yazılımlarını kullanabilme becerisine sahip çevirmenlerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur. Yeni gelişen teknolojilerin çevirmenlerin işini ellerinden alması beklenemez fakat çeviri iş yükünü önemli ölçüde azaltmaya yardımcı olarak devingen bir süreci yaratırlar. Bu bağlamda teknolojik gelişmelerin yalnızca yazılı çeviri alanında değil sözlü çeviri alanında da yaşandığı belirtilebilir. Gelişen teknolojinin daha fazla iş imkânı sunacağı, çevirmenlerin rollerinin değişeceği ve yeni iş kapıları açacağı yönünde çeşitli görüşler mevcuttur. Oysa makine çevirileri, çevirmen mesleğini tehdit etmez. Zira çeviriye duyulan ihtiyacın azalması olası değildir. Çeviri mesleğinin ömrü ancak dil yok olursa son bulabilir. Nitekim makine, çevirmenlerin yerini alamaz sadece işlerini kolaylaştırır.

Sonuç olarak günümüzde de gelişmeye devam eden makine çevirisi sistemleri ile bağlamalı çeviriler de yapılabilecek konuma gelinmiştir. Bu teknolojiler çevirmenin işini elinden almak için değil, bilakis çevirmene yardımcı bir araç olarak geliştirilmeli ve üretilmelidir. Bu araçların ortaya koyacağı çevirilerin kalitesini belirleyen ve çevirmenleri makinelerden ayıran en önemli etmen, insan zekâsıdır. Günümüzde karşılaşılan yenilikler, ileride yaşanacak gelişmelerin habercisi olma niteliği taşır. Günümüz teknolojileri, ileriki yıllarda güncelliğini yitirebilir ve daha gelişmiş teknolojilere yerini bırakabilir. Bu durum çevirmenleri işinden edemez, ancak yoğun iş yükünden kurtarır. Çevirmenler kendi yaratıcılığını ortadan kaldırmadıkça çeviri varlığını koruyacak ve devingenliğini sürdürebilecektir.

2.4. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları ve Terim Yönetim Araçları

Bu bölümde bilgisayar destekli çeviri araçlarının gelişimi, uluslararası terim merkezleri, ulusal terim merkezleri, terimbilim alanında faaliyet gösteren uluslararası ve ulusal bloglar, bilgisayar destekli çeviri araçları, bilgisayar destekli terim yönetim araçları ve bilgisayar destekli terim çıkartma araçları irdelenecektir.

2.4.1. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının Gelişimi

Sürekli olarak gelişim gösteren çeviri sektörü, Bilgisayar Destekli Çeviri (BDÇ) araçlarını ortaya çıkarmıştır. BDÇ aracı, otomatik bir çeviri aracı değildir. Çevirmenler tarafından kullanılması amaçlanan ve proje yönetimini kolaylaştıran bir bilgisayar programıdır. Bu araçlar metni segmentlere böler. Çeviri bellekleri adı verilen segmentler, veri tabanlarında depolanarak istenildiğinde tekrar kullanılabilir.

Piyasada birçok farklı bilgisayar destekli çeviri aracı mevcuttur. En yaygın kullanılan yazılımlara SDL Trados, MemoQ, Wordfast, Memsources, OmegaT örnek gösterilebilir. Çeviri bellekleri, metin segmentlerini ve farklı bir dildeki eşdeğerlerini kapsayan bir veri tabanıdır. Tüm çeviriler veri tabanında kaydedilir. Bu bağlamda çeviri süreci hızlanır. Çeviri esnasında veri tabanında uygun bir eşleşme bulunursa önceki çeviriler yeniden kullanıma sunulur. Manuel olarak doğrulanması gereken bir işlemdir. Eşleşme bulunmaması durumunda bahsi geçen program çevirmenin yeni bir segment girmesini sağlar. BDÇ yazılımları, hacmi büyük çevirilerin kısa sürede çevrilmesine olanak tanır. Önceki çevirileri yeniden kullanmaya imkân veren bu yazılımlar, çevirmenin zamandan tasarruf etmesini sağlar, önceki çevirilere başvurarak çevirinin kalitesini artırır. Teknik alanda çevirileri standartlaştırarak çevirinin tutarlılığını güçlendirir. BDÇ yazılımları, müşteriler açısından tasarruflu olabilir. Nitekim çevirmenler, çeviri metnin eşleşme oranına bağlı olarak daha düşük ücretlendirme yapabilir. Çeviri belleklerinin kaybolma ihtimaline karşın güvenli bir bulutta depolanması son derece önemlidir.

Çeviri bellekleri çevirmene ihtiyaç duyar. Zira BDÇ araçlarına insan müdahalesinin gerekliliği kaçınılmazdır. Çevrimiçi otomatik çeviri araçları çevirmene ihtiyaç duymazken, BDÇ araçları için çevirmenler vazgeçilmezdir. Önceden çevrilmiş içeriklerden beslenen çeviri bellekleri bünyesinde yer alan ve daha önce çevrilmemiş

segmentler, manuel olarak çevirmen tarafından çevrilecektir. Çeviri araçlarına uyum sağlama sürecinin ardından kısa zamanda verimliliği artıran bu tür yazılımlar, nihai kontrolü gerçekleştirecek olan çevirmenin yaratıcılığına gölge düşüremez. Genellikle sınırlı özelliklere sahip bir ay ücretsiz deneme süresi sunan yazılımlar, deneme süresi dolunca lisans maliyeti kapsamında ücret talep ederler.

Her çevirmenin kendi ihtiyaçları ve çalışma alışkanlıkları doğrultusunda tercih edebileceği pek çok BDÇ aracı mevcuttur. Günümüzde bilgisayar destekli çeviri aracı kullanmayı bilmemek çeviri dünyasında bir eksiklik olarak görülmektedir. Nitekim çeviri büroları işe alım sürecinde bilgisayar destekli çeviri araçlarına hâkimiyeti gerekli kılmaktadır.

2.4.2. Uluslararası Terim Merkezleri

Bilim ilim için, ilim ise insanlık içindir. Bilim uluslararası çalışmalar neticesinde gelişir. Bilimin gelişme sürecinde önemli bir yer tutan terimler de bu süreçte mühim bir öneme sahiptir. Bu nedenle terimbilim alanında yürütülen çalışmalar uluslararası işbirliğine dayanmak durumundadır. Terimbilim alanında çalışmalar yürütmek üzere kurulmuş çok sayıda uluslararası kuruluşun varlığı bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Terim çalışmaları, dil ve kültürel engeller arasında doğru ve etkili iletişim kurmak için esastır, çevirmenler, tercümanlar ve yerelleştirme uzmanları için bir ön koşul, veri tabanlarındaki veya diğer kaynaklardaki bilgilere erişmek için vazgeçilmez bir unsurdur. Terim yönetimi, verimliliği, ürün- hizmet kalitesini ve kullanıcı memnuniyetini artırmayı amaçlayan iş süreçlerinin ayrılmaz bir parçası konumuna gelmiştir.

Terimbilim alanında uluslararası ve ulusal pek çok kurum ve kaynağın varlığından söz edilebilir. Bu kurum ve kaynaklara internet üzerinden erişim mümkündür. Fransa ve Kanada’da terimbilim alanındaki çalışmalar dil politikası olarak benimsenmiştir. Bu alanda Türkiye’ye nazaran daha fazla sayıda terimbilimsel çalışma ortaya koydukları belirtilebilir. İlgili konu yalnızca eğitim kurumlarına bırakılmamış, devlet kurumları da gereken katkıyı sağlamıştır. Fransa’nın terimbilim alanında çalışma yürüttüğü uluslararası kuruluşlar: Genel Terim Bilimi ve Neoloji Komisyonu (Commission Générale de Terminologie et de Néologie), Terminoloji ve Neoloji Merkezi (Centre de

Terminologie et Néologie), Uluslararası Terminoloji Ağı (International Network for Terminology - TermNet), Uluslararası Terminoloji Bilgi Merkezi (International Information Centre for Terminology - Infoterm), Avrupa Terminoloji Derneği (European Association for Terminology - EAFT).

Alanındaki terimlerin düzenlenmesini ve planlanmasını amaçlayan ilk uluslararası terim standardı kurumu olan Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC - International Electrotechnical Commission) Missouri'de 1904 yılında kurulmuştur. Terimbilim alanında bilimsel ve kurumsal açıdan gelişmiş ülkelerin başında gelen Fransa, İngilizcenin gittikçe artan baskısına karşı devlet kontrolünde bir dil politikası uygulamaya başlamıştır.

AFNOR: Fransız Standartları Enstitüsü (*Association Française de Normalisation*) 1926 yılında kurulmuştur. Fransızca Teknik Terimleri İnceleme Komitesi 1954 yılında kurulmuştur.

Infoterm: Uluslararası Terim Bilgi Merkezi (*International Information Centre for Terminology*) 1971 yılında UNESCO ile Avusturya Standartları Enstitüsü (ASI) arasındaki bir sözleşme temelinde kurulmuştur. Terim birliği açısından uluslararası kurumların faaliyetlerine iştirak edilmesi çok önemlidir. Infoterm'in geniş bir uygulama yelpazesıyla terimbilimi disiplinlerarası bir bilim olarak tanıtmayı, 1980'lerin ortasından beri terimbilim alanında birçok yeni kurum, kuruluş ve ağ oluşumuna yol açmıştır. ("Infoterm", 2019).

AFTERM: Fransız Terimbilim Birliği (*Association Française de Terminologie*) 1975 yılında kurulmuştur.

Genel Terim Bilimi ve Neoloji Komisyonu: (*Commission spécialisée de terminologie et de néologie*) 1996 yılında kurulmuştur. Toplam yirmi üyeden oluşmaktadır.

EAFT: Avrupa Terimbilim Derneği (*European Association for Terminology*) 1996 yılında Danimarka'da kurulmuştur. Terimbilim sektöründe faaliyet gösteren bir kuruluştur. Terimbilim ile ilgilenen kişi ve kuruluşları bir araya getirmek amaçları arasındadır. Fransızca kısaltması AET (*Association Européenne de Terminologie*), olarak

yabancı kaynaklarda geçmektedir. Terimler aracılığıyla çokdilliliği geliştirmek, bu sektörün tanıtımı için Avrupa platformu oluşturmak ve dil çeşitliliği konusundaki farkındalığı artırmak amacıyla kurulmuştur (“EAFT”, 2019).

SFT: Fransız Terimbilim Kurumu (*La Société Française de Terminologie*) Avrupa Terminoloji Derneği EAFT’nin üyesidir. 1999 yılında kurulmuştur.

TermNet: Uluslararası Terimbilim Ağı (*International Network for Terminology*) UNESCO öncülüğünde kurulan ve sloganı “Hiç bir bilgi terimsiz olamaz” (*There is no Knowledge without Terminology*) olan bu kurum, terimbilimsel ürünlerin oluşturulmasını ve pazarlanmasını amaç edinmiştir. Daha çok dünya çapındaki ticaret terimleri üzerine çalışmaktadır. (“TermNet”, 2019).

Telematik Uygulamalar (Telematics Applications): Telematik, telekomünikasyon ile enformasyon kelimelerinden türetilen bir kelimedir. Telematik teknolojisi aracın hedefine en kolay şekilde ulaşması için trafik ile ilgili yararlı bilgileri verir. Telematik sistemler ve uygulamalar, herhangi bir kaza anında araçta varsa hava yastıklarının ateşlenmesinde merkezi çağrı birimine bilgi verir, çalınan bir aracın takip edilmesini, kapısı kilitlenmiş bir otomobilin merkezden kapısının açılmasını sağlar. Otomatik para çekme makinesi, internet bankacılığı, finansal veriler, sesli e-posta, yolda rehberlik hizmetleri, hava durumu, trafik haberleri, müzik, bilgisayar oyunları telematik uygulamalar kapsamında değerlendirilebilir. Tüm bu alanlarda terimlerin sıklıkla kullanıldığı belirtilebilir.

ITS: Akıllı Ulaşım Sistemleri (*Intelligent Transportation Systems*) ulaşım koordinasyon merkezi, yolcular (seyahat edenler), taşıtlar ve yollardaki düzenlemeler olmak üzere dört sacayağı üzerinde durmaktadır. Akıllı ulaşım sistemlerinde terimlerin kullanımına sıklıkla rastlanmaktadır.

Terimbilim alanında faaliyet sürdüren kurumsal aktörler:

Birleşmiş Milletler: Çok dilliliğin korunmasında ve terim çalışmaları hususunda aktif rol oynamaktadır.

COGETERM: Genel Terminoloji ve Neoloji Komisyonu, terimbilime kazandırılacak yeni terimlere karar verir. Bu terimler FranceTerme adlı internet sitesinde

ve Journal Officiel adlı gazetede yayımlanır. Kanada, İsviçre gibi ülkeler, özellikle hukuk alanında terimlerin normalizasyonunun gerekliliğini erken fark etmişlerdir.

FRANTERM: Dilbilimciler ile terminologlardan oluşan bu kurum, Fransız dilini zenginleştirmeyi ve modern teknolojiler kullanarak diller arası diyalogu geliştirmeyi amaçlar, Fransız hükümeti ve çeşitli uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapar.

GIRSTERM: Kanada’da Laval Üniversitesi’nde kurulan bilimsel araştırma ve uygulamalı terimbilim çalışmaları yürüten disiplinlerarası bir gruptur.

ISONET: Uluslararası Standartlar Teşkilâtı (ISO) Bilgi Ağıdır.

TERMISTI: Belçika Terimbilim Araştırma Merkezi, 15 Eylül 2015’te ISTI (*Higher Institute of Translators and Interpreters of Brussels*), Brüksel Serbest Üniversitesi, Yeni Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümüne katılmıştır. Tradital Araştırma Merkezi, geleceğin mütercim-tercümanını yetiştirmekle ilgili farklı konulara odaklanan bağımsız bir araştırma grubu oluşturmuştur. Termisti Araştırma Merkezi, 1990 yılında Profesör Daniel Blampain ve Marc Van Campenhoudt tarafından kurulmuştur. Yürütülen çeşitli araştırma projeleri, merkezin çok dilli terminografik veri modelleme alanında öncü olmasını sağlamıştır. Termisti Araştırma Merkezi, 2008’den 2018’e kadar, on yıl boyunca, Frankofon Üniversiteler Ajansı (AUF) tarafından yaratılan Lexicology, Terminology, Translation (L.T.T.) ağına başkanlık etmiştir. Marc Van Campenhoudt’un öncülüğündeki bu merkez, Dünyadaki birçok araştırma merkezini ve yüzlerce araştırmacıyı bir araya getiren uluslararası bir kurum haline gelmiştir.

CRTT: Lumière Üniversitesi Lyon 2 bünyesinde Terminoloji ve Çeviri Araştırma Merkezi kurulmuştur.

CICT: Romanya Timișoara Politeknik Üniversitesi bünyesinde Terim Bilgi ve Araştırma Merkezi açılmıştır.

2.4.3. Ulusal Terim Merkezleri

Türkiye’de yürütülen terimbilim çalışmaları ile Fransa ve Kanada’nın benimsediği terimbilim çalışmaları kıyaslandığında birtakım farklılıklar ortaya çıkar. Zira Fransa ve Kanada’da terimbilim bir bilim dalı olarak benimsenmekte ve varlığını sürdürmekteyken Türkiye’de henüz gelişim sürecinde olduğu, bir uygulama kolu olarak faaliyetlerini yürütmeye çalıştığı belirtilebilir. Bu kapsamda terimbilimin eğitim öğretim alanında yaygınlaştırılması, terimbilim çalışmalarının ortaya konacağı ve tartışılacağı sempozyum, kongre toplantılarının düzenlenmesi Türkiye’deki terimbilim çalışmalarının gelişmesini sağlayacaktır.

Türkiye’de terimbilim alanında çalışmalar yürüten ve bu alana katkı sağlayan öncü kurumlar: Türk Dil Kurumu, Hacettepe Üniversitesi bünyesinde terim uygulama ve araştırma merkezi “TermTürk”, TIPPS, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi bünyesinde Sözlükbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi “SÖZMER”.

TIPPS (Terminoloji Bilgi Politikaları, Portal ve Hizmetler) projesi çerçevesinde çevrimiçi terim yönetimi sunucusu kurulmuş ve kamu kurumlarının bu hizmetten yararlanması sağlanmıştır.

Türkiye ile Avrupa Birliği arasında 2008 yılında “Sivil Toplum Diyalogunun Geliştirilmesi (STD-I)” projesi başlatılmıştır. Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık bölümü öncülüğünde “Kültürlerarası Diyalog ve Özel İletişim İçin Terminoloji” projesi yürütülmüştür. Yurtdışında yer alan üniversitelerde çeşitli etkinlikler düzenlenmiş ve proje kapsamında öğrencilerin bu etkinliklere katılımı sağlanmıştır. Sivil Toplum Diyalogu kapsamında yürütülen proje TermTÜRK ve TIPPS adlı projelerle sürdürülebilirlik kazanmıştır.

Dışişleri Bakanlığı, Bakanlıklar arasındaki terminoloji eşgüdümünü sağlamak ve “Kamu Kurumları Terminoloji Üst Kurulu” oluşturulması amacıyla çalışmalarını yürütmektedir.

TDK’nın Terim Bilim ve Uygulama Kolu: Lûgat (Sözlük) ve Terim Kolu, TDK’nin en etkin ve en tartışmalı çalışmaların odağı hâline gelmiştir. Lûgat ve İstilah Kolu (Terim ve Sözlük Kolu) terimlerin çokluğu, yaygınlığı göz önünde tutularak

1934'teki İkinci Türk Dil Kurultayı'nda Lûgat Kolu ve Terim Kolu olarak ikiye ayrılmıştır.

Türk Sözlükbilimi Derlemi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi bünyesinde çalışmalarını sürdüren Sözlükbilimi Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan bir derlemdir. 1 Kasım 2017 tarihinden itibaren kullanıma açılmıştır. Türk Sözlükbilimi Derlemi'ne tsd.ogu.edu.tr adresinden erişmek mümkündür. Bir uzmanlık alan derlemi olan TSD, 1932-2016 yılları arasında Türk Sözlükbilimi alanı ile ilgili yayımlanmış makale, bildiri, tez, haber ve bülten metinlerinden oluşmaktadır. Araştırmacılar TSD üzerinde arama motorunun sağladığı bütün imkânları kullanarak istedikleri terim ve sözcükleri arayıp terim veya sözcüklerin sıklıklarını tespit edebilir, bağlam dizinleri ve eşdizim yapılarını ortaya çıkartabilirler. Araştırmacılar TSD'ye katkıda bulunmak üzere metin yükleyebilir ve terim formunu doldurarak terim önerebilirler.

2.4.4. Terimbilim Alanında Uluslararası ve Ulusal Bloglar

Bu bölümde Terimbilim alanında faaliyet gösteren uluslararası ve ulusal bloglar derlenmeye çalışılmıştır. Gelişen çağın beraberinde getirdiği oluşumlara örnek olarak sözlükler dışında Çevirmen Dayanışması, Çeviride Kaybolanlar, Çeviri Blog gibi sosyal medya grupları mevcuttur.

Çeviri derneği: Çeviri derneğine akademisyenler, çevirmenler üyedir. Çeviri işletmeleri derneğinin üyeleri çeviri bürolarıdır. Çeviriyoruz.org, öğrenciler ile genç çevirmenleri kapsar. Bakanlar Kurulu Kararıyla Türkiye Çevirmenler Derneği (TUÇED) adını almıştır (“Çeviri derneği”, 2019).

Çevbir: Çevirmenler Meslek Birliği'dir. Serbest çalışan çevirmenlerin bir araya gelmesiyle oluşan bir birliktir. Kitap çevirmenleri tarafından kitap çevirmenlerinin haklarını korumak amacıyla kurulmuş ve açılımı “kitap çevirmenleri meslek birliği”dir (“Çevbir”, 2019).

Çevirmen dayanışma: Çevirmenlerin dayanışma (ÇEVDAY) yapılanmasıdır. İşbirliği ve yardımlaşma amacıyla bir araya gelen sosyal bir platformdur (“Çevirmen dayanışma”, 2019).

BIK Terminology: Terimler, teknik iletişimin ana bileşenlerinden biridir. İletişim kurmak için terimlere, isimlere ve kavramlara ihtiyaç duyulur. Barbara Inge Karsch, BIK Terminology’nin kurucusudur. 2010’dan beri Microsoft, Intel, Facebook, AB Konseyi ve diğerleri için terim eğitimi, terim geliştirme ve terim yönetim sistemlerinin uygulamalarını sağlamaktadır. Barbara çeviri alanında lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamlamış ve terim yönetimi alanında doktora düzeyinde araştırma yapmıştır. New York Üniversitesi’nde eğitmendir. Antwerp, Belçika’daki KU Leuven’de, Monterey’deki Middlebury Enstitüsü’nde ve Washington Üniversitesi’nde ders vermiştir. ABD ISO TC 37’ye delege olarak, Barbara, ISO 12616’nın (Çeviri Odaklı Terminografi) revizyonuna öncülük etmiştir (“BIK Terminology”, 2019).

Glossarissimo: (eski adıyla Traduttore Cerca Aiuto olarak bilinir), özellikle çevirmenler için tasarlanan, düzenli olarak güncellenen tek dilli ve çok dilli terim kaynakları içeren bir blogdur. Çok sayıda sözlüğe ek olarak, belirli konular hakkında derinlemesine bilgi sağlayan ve dil profesyonellerinin yararlı bulacağı çevrimiçi kaynakları (videolar ve makaleler) ve web sitelerini kapsar. Tek dilli, çok dilli kaynaklar ve terim listeleri sunar (“Glossarissimo”, 2019).

In my own terms: Avrupa Sertifikasyon ve Yeterlilik Kurumu (ECQA) sertifikasına sahip terim yönetim uzmanı Patricia Brenes tarafından oluşturulan bir blogdur. Bu blog, terimler hakkında daha fazla bilgiye sahip olmak isteyenlere yöneliktir. Terim öğretimini biraz daha eğlenceli hale getirme çabasıdadır. Yeni başlayanlar için mükemmel bir blog, aynı zamanda terimler hakkında yorum yapmak ve kaynak sağlamak isteyenler için de mükemmel bir sitedir (“In my own terms”, 2019).

ProZ.com: Çevirmen ihtiyacı duyan kişiler ile çevirmenleri buluşturan uluslararası bir çeviri sitesidir. Çeviri ilanlarına başvurmak için puan gereklidir. Ücret karşılığında özel üyelik yapılmaktadır. Kişisel sözlük oluşturma imkânı sunar. Bu sözlüklere, sitenin veri tabanına kaydolun herkes tarafından erişim sağlanabilmektedir (“ProZ.com”, 2019).

TermWiki: TermWiki farklı konular, diller ve kültürler arasında bilginin kullanımına teşvik eder. Bir terimin ne şekilde çevrildiğiyle ilgili sorulara TermWiki ile cevap bulunabilir. Kullanıcıların dünyadaki diğer kullanıcılarla birlikte terimleri aramasını, yüklemesini ve paylaşmasını sağlayan çevrimiçi bir terim portalıdır. Blossary, belirli bir konuyla ilgili terimleri düzenlemenin ve paylaşmanın yeni bir yoludur. 10.000’den fazla dil çiftinde terimlerin çevrilmesine imkân tanır. Ne kadar fazla terim olursa, profesyonel bir dilbilimci olarak o kadar çok kredi kazanılır ve daha fazla çeviri işi elde edilir. Bir terimi dünyadaki milyonlarca kullanıcıyla paylaşarak çevrimiçi görünürlük artırılır. Eş düzenlemeler, dünya çapında işbirliği, sürekli büyüyen ve güncellenmiş bir terim veri tabanının yanı sıra 100’den fazla dilde terimlerin çevirilerinin yapılmasına yardımcı olmaktadır (“TermWiki”, 2019).

Terminologia etc.: İtalyan terimbilim ve yerelleştirme uzmanı Licia Corbolante tarafından terimbilim, çeviri, yerelleştirme ve dille ilgili herhangi bir konu hakkında paylaşımda bulunmak için oluşturulan kişisel bir blogdur. Şu anda sadece İtalyanca dilinde paylaşım yapılmaktadır. 90’lı yılların başından beri yerelleştirme alanında çalışan Carbolante, özellikle Microsoft’ta, yerelleştirme standartlarını belirleme, hedef dil süreçleri geliştirme ve diller arasında en iyi uygulamaları sağlama konusunda faaliyet göstermiştir. Microsoft ürün ekiplerini ve yerelleştirme servis sağlayıcılarını desteklemekten sorumlu uluslararası bir terminolog ekibi ve dil uzmanı olan Microsoft Language Excellence’ta kıdemli terminolog olarak görev yapmıştır. Halen İtalya’da bağımsız bir terminolog ve yerelleştirme uzmanı olarak çalışmaktadır (“Terminologia”, 2019).

Terminometro: Terimbilim üzerine hazırlanmış çok dilli tematik portal sitesidir. Bu bakımdan Terminometro, terimbilim uzmanlarının, çevirmenlerin ve diğer dil uzmanlarının ihtiyaç duyduğu tüm bilgileri sağlar. Katalanca, İspanyolca, Fransızca, İtalyanca, Portekizce, Rumence olmak üzere altı dilde hizmet sunmaktadır (“Terminometro”, 2019).

Translators café: Çevirmenler, Tercümanlar ve Tercüme Büroları Rehberi niteliğindedir. TranslatorsCafé.com ziyaretçileri, uluslararası dilsel topluluktaki diğer

insanlarla iletişim kurma imkânına sahiptirler. Yararlı dilbilimsel haberlere ve kaynaklara erişim ve diğer dilbilimcilerle sohbet etme imkânı sunar (“Translators café”, 2019).

Translatorsbase.com - Freelance translators: Amacı, çeviri hizmetini pazarlamada ve yönetmede başarılı olacak araçlarla çevirmenlere ve çeviri ajanslarına yetki vermektir. Çevirmenlerin çevrimiçi bir proje yaratabileceği iş başvurusunda bulunabileceği, bilgi paylaşabileceği ve işbirliği yapabileceği bir çeviri pazarıdır. Translatorsbase.com Çeviri Portalları, özellikle çevirmenler ve çeviri büroları için tasarlanmış bir web sitesidir (“Translatorsbase.com”, 2019).

Traduttore Traditore!: İngilizce öğretmeni, çevirmen, Gülçin Acar, İstanbul Arel Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü (İngilizce) mezunudur. Yazılarının yayımlandığı blog: <https://gulcinacar.wordpress.com/> Blogun açılma amacı, yazılı çeviriye yönelik ve çeviri sektörüyle ilgili bilgiler vermek, bunlarla ilgili fikir alışverişinde bulunmaktır (“Traduttore Traditore”, 2019).

Translation village: Çeviri Köyü Projesi, serbest çevirmenleri ve çeviri alanında çalışanları yeni güncel süreçler hakkında tartışmaya, doğayla uyumlu bir ortama çağıran bir projedir. Birincisi Gökçeada’da, ikincisi İzmir, Şirince Nesin Matematik Köyü’nde düzenlenmiştir (“Translation village”, 2019).

Wordlo: Terimbilim, neolojizm gibi dillere pelesenk olmuş kelimeler ve çok daha fazlası hakkında yazılar içerir. Web içerik yöneticisi, Avrupa Sertifikasyon ve Yeterlilik Kurumu (ECQA) tarafından tevdi edilen terimbilim uzmanı sertifikasına sahip, terimbilim konusunda tutkulu ve yeniliğe açık bir terim uzmanı tarafından yönetilen bir terim sitesidir. Çok dilli terimleri sınıflandırır, organize eder ve yönetir. Yeni terimleri tanımlar. Tutarlılığı sağlamak için müşterinin tercihlerini yansıtan kılavuzlar oluşturur. Mevcut bilgisayar destekli çeviri araçlarının terim yönetimi için ayarlandığından emin olur. Herhangi bir terim sorununu hızlı ve verimli bir şekilde ele alır. Terim kaynaklarının erişimini ve kullanımını kolaylaştırır. Konu uzmanlarıyla işbirliği içinde terimlerin standartlaştırılmasını ve onaylanmış terimlerin kullanılmasını teşvik eder. Onaylanmış iş akışlarını takip ederek zaman, maliyet ve kaliteyi dikkate alarak projeleri yönetir. Her görev sonunda ilgili paydaşlara yapıcı geri bildirimlerde bulunur. Her projenin kalite kontrolünü yönetir. İlgili uzman kaynaklarını kullanarak terim listelerinin doğru ve

hatasız olmasını sağlar. Terim yönetimi ilke ve yöntemlerini, bu alandaki mevcut standartları bilir (ISO TC 37, ISO 704, ISO 12620 vb.). (“Wordlo”, 2019).

2.4.5. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları

Gelişen dünyanın beraberinde getirdiği kazanımlardan biri de bilişim teknolojileridir. Çeviride süreç son derece önemlidir. Zamana karşı yarışan çevirmen, bilgisayar destekli çeviri araçlarından haberdar olmak ve bu araçları yetkin kullanabilme vasfına sahip olmak durumundadır. Teknik konularda genel bir bilgi sahibi olmaları, çeviri sektöründeki konumlarını sağlamlaştıracaktır. Zira teknik, bilişim gibi alanlarda bilgiye sahip olmak, çevirmenler için gereklilik halini almıştır. Terim bankalarının rahatlıkla kullanılabilmesi için bilişim teknolojilerine de hâkim olmak gerekir. Bu bağlamda çevirmenler, düzenlenen eğitimlerden, internet üzerinde ücretsiz yayınlanan videolardan yararlanabilirler. Çok dilli özelliğe sahip terim bankaları, büyük şirketler tarafından şirket bünyesindeki çevirmenlerin işini kolaylaştırması amacıyla kullanılmaktadır. Şirketler, kullandıkları terim bankalarının düzenli olarak takibini sağlamak ve terim bankalarını güncelleştirebilmek için terim uzmanları ile çalışmaktadır.

Sürekli gelişen bu teknoloji çağında, her gün yeni araçlar ve programlar yayınlanmaktadır. İlk çeviri ortamı araçlarının ve terim yönetim araçlarının başlangıcından bu yana birçok unsur değişmiştir. Günümüzde farklı işlevlere sahip ve farklı amaçlar için kullanılan çok sayıda araç mevcuttur. Çeviri alanında en çok kullanılan forum platformlarında, kullanıcıların en son gelişmelere ayak uydurmasının oldukça zor olduğu belirtilmektedir. Doğru aracı seçmek kullanıcılar için kolay değildir.

Yıllar boyunca, terimbilim konusunda birçok makale yazılmış ve terim yönetim araçlarına yönelik karşılaştırmalı bir genel bakış açısı sunulmuştur. Gelişen ortam nedeniyle bu belgelerde tartışılan birçok araç kullanımdan kalkmıştır. Zira gelişen çağa uygun olarak sürekli güncellenmeleri zaruridir.

Across: Çevirmenler tarafından kullanılabilecek çeviri araçları arasında yer almaktadır. Çeviri bellekleri ve terim veri tabanları oluşturulmasına, yönetilmesine, belgelerin hizalanmasına olanak tanır. Öğrenciler için deneme sürümü mevcuttur (“Across”, 2019).

CafeTran Espresso: Çeviri belleklerini, sözlükleri yönetmeyi ve terim araştırmalarını senkronize etmeyi sağlayan bir araçtır. Çevirmenler için tasarlanmıştır, zaman kısıtlaması olmaksızın ücretsiz sürümü mevcuttur (“CafeTran Espresso”, 2019).

Déjà Vu X3: Déjà Vu, çevirmenin verimliliğini artırmak için tasarlanmış bir araçtır. Gelişmiş proje yönetimi özelliklerine sahiptir. Ücretsiz sürümü mevcuttur (“Déjà Vu X3”, 2019).

MemoQ: Bilgisayar destekli çeviri araçları arasında MemoQ ilk sıralarda yer almaktadır. Kilgray tarafından oluşturulmuştur. Çevirmenler ve çeviri işletmeleri ana kullanıcı grubu olarak kabul edilir. MemoQ, arayüz olarak da Trados’a oldukça benzer ve kullanımı kolaydır. Haricinde Atril Déjà Vu, Wordfast, OmegaT, Smartling gibi birçok araç da mevcuttur. Bu araçlar masaüstü ve tarayıcı tabanlıdır. Ücretsiz tarayıcı tabanlı bir araç kullanıldığında çeviri belleği (ÇB) ve terim bankası (TB) özelliklerinden yararlanılamaz ve genelde çeviri, bunu sağlayan şirketin tüm dünyaya açık çeviri belleğine kaydolur. Ücretsiz masaüstü yüklenirse ÇB ve TB özelliğinden faydalanılabilir. Deneme sürümü mevcuttur (“MemoQ”, 2019).

SDL Trados Studio/SDLX: Çevirmenlerin sıklıkla tercih ettiği bilgisayar destekli çeviri araçları arasında yer almaktadır. Alman Trados GmbH firması tarafından geliştirilmiş, bulut tabanlı çeviri yazılımıdır. 30 günlük deneme süresi sunmaktadır. (“SDL Trados”, 2019).

Wordfast (Classic & Pro): Wordfast Classic ve Wordfast Professional birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Profesyonel sürümü daha kapsamlı ve daha pahalıdır. Wordfast Classic, Mac ile de uyumludur. Trados çeviri aracıyla uyumlu olarak çalışır. “Satın almadan önce dene” politikasına sahiptir. Bazı kısıtlamalar ile ücretsiz deneme sunmaktadır. (“Wordfast”, 2019).

Çevirmenlerin ve çeviri bölümü öğrencilerinin sıklıkla tercih ettiği ücretsiz bilgisayar destekli çeviri araçları mevcuttur. Bu araçları ücretsiz olmaları bakımından tercih eden çok sayıda kullanıcının varlığından bahsetmek mümkündür.

ForeignDesk: 2002 yılından beri kullanılan Lionbridge’den açık kaynaklı bir yazılımdır. Belleklerin, terimlerin yönetimine imkân tanıyan çeviri ortamına yeni dosya

formatları eklenebilir. Proje yönetimi özelliği bulunmaktadır. Ücretsizdir (“ForeignDesk”, 2019).

OmegaT: Açık kaynak bilgisayar destekli çeviri aracıdır. Windows veya Mac ile çalışır. Latin olmayan alfabelere uyum sağlayabilen Openoffice, staroffice ve unicode gibi birçok formatı işleyebilir. Birkaç çeviri belleği ile birlikte kullanılabilir. Ücretsizdir (“OmegaT”, 2019).

Similis: Word belgelerinin çevrilmesi amacıyla çevirmenler ve çeviri bölümü öğrencileri tarafından ücretsiz olarak kullanılabilmektedir. Bağlantı gerektiren Similis aracılığıyla çeviri projeleri yürütülebilir, çeviri bellekleri oluşturulabilir. Günümüzde mevcut olan bellek formatlarının büyük çoğunluğunu tanır (“Similis”, 2019).

Wordfast Anywhere: Bağlantı gerektiren Wordfast, çeviri belleği ve terim yönetimi gibi özelliklere sahiptir (“Wordfast Anywhere”, 2019).

2.4.6. Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları

Günümüz çeviri dünyasında genellikle çeviri belleği uygulamalarının bünyesinde yer alan terim yönetim araçları özellikle teknik çevirilerde çevirmenlere büyük fayda sağlamaktadır. Belirli bir uzmanlık alanına ait terimlerin saklanmasına, geri çağırılmasına ve yeni terimlerin hafızaya kazandırılması suretiyle alan ile ilgili terimlerin güncellenmesine olanak sağlarlar. Çevirmenlerin her yeni çeviri eylemi esnasında terim araştırması yapmalarına gerek kalmamakla birlikte, bu araçların kullanımı ile erek metindeki terim tutarlılığı kolaylıkla sağlanabilir. Terim veri bankaları oluşturma aşamasında kullanılan teknolojik araçlar terminoloji yönetim sistemleri, terminoloji yönetim araçları, terim yönetim araçları gibi farklı kullanımlarla ifade edilmektedir. Tez kapsamında terim yönetim araçları ifadesi tercih edilmiştir.

Terim yönetimi; terimlerin saklanması, işlenmesi, derlenmesi ve sunulmasıyla ilgilenmektedir. Çeviride tutarlılığın sağlanması açısından terim belleklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Özel yazılımlarla geliştirilmiş, elektronik verilerin sisteme işlenmesiyle oluşturulan ve teknik metin çevirilerinin tutarlı olmasını sağlayarak çevirinin daha hızlı bir sürede tamamlanmasına imkân tanıyan terim yönetim sistemlerine çevirinin kalitesini iyileştirmede başvurulabilir. Terim yönetim sistemi (TMS), özellikle terminolojik verileri

toplamak ve bu verilere erişmek için tasarlanmış bir yazılım aracıdır. Çevirmenler, terminologlar, teknik yazarlar ve diğer kullanıcılar tarafından kullanılır.

Terim yönetim araçları, terimlerin bilgisayar aracılığıyla depolanmasını ve tekrar kullanılabilirliğini sağlayan yazılımlardır. Yazılı kaynaklarda 1960'lı yıllarda kullanılmaya başlandığı belirtilmektedir. Genellikle çeviri belleklerinin içerisinde yer alan uzmanlık alanlarına ait terimlerin saklanması, yeni terimlerin sistem içerisine kaydedilmesine ve terimlerin güncellenebilmesine imkân tanır. Çevirmenlerin çeviri sürecinde bu araçlara başvurmaları, terim tutarlılığını da sağlayacaktır. Terim veri bankaları müşteri memnuniyetsizliğine sebep olabilecek sorunların önüne geçer. Giderleri azaltan terim yönetimi, dilsel yönden kaliteyi artırarak çeviri sürecini hızlandırır.

Terim Yönetim Araçları⁷

Acrolinx: Yazım araçlarıyla bütünleşen, dil problemlerine dikkat çeken ve iyileştirme önerileri sunan içerik optimizasyon platformudur (“Acrolinx”, 2019).

AcrossTerm (Web): Terimlerin karşılıkları dâhil olmak üzere şirket terimleri için merkezi bir havuz görevi görür (“AcrossTerm”, 2019).

Airtable: Excel’e benzeyen sözlük yönetim sistemidir (“Airtable”, 2019).

Anylexic: Terim yönetimi programlarının yeni bir türüdür ve belirli bir uzmanlık alanına bağlı değildir. Terim yönetim sürecinin her aşamasında yardımcı olabilir: oluşturma, düzenleme, arama ve değişim (“Anylexic”, 2019).

ApSIC Xbench: Tek bir pakette sağlam kalite güvencesi ve terim yönetimi sunar. Dosyalar desteklenen onlarca bilgisayar destekli çeviri biçiminden herhangi birine yüklenir ve çeviri kalitesi bir üst seviyeye taşınır. Memsource’a bağlantı verir. 30 günlük deneme sürümü mevcuttur (“ApSIC Xbench”, 2019).

AQUILA: Terminolojik verilerin yönetimini sağlayan bir sistemdir. Velizy-Villacoublay-FRANSA.

⁷ Bölüm 2.4.6’da yer alan teknolojik araçların bir kısmı <http://recremisi.blogspot.com/p/online-terminology-tools.html> adresinden derlenmiştir. Erişim adresleri kaynakçada yer almaktadır.

Corpus BYU Corpora: Mark Davies tarafından yaratılmış derlem tabanlı bir araçtır.

DANTERM: Kopenhag merkezlidir. İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve İskandinav dillerinde terimleri kapsar (“DANTERM”, 2019).

DICAUTOM: 1964 yılında oluşturulmuş, terimler sözlüğüdür.

Eurodicautom: Avrupa Komisyonu’nun öncü terim bankalarındandır. Komisyon üyeleri ve çevirmenlerin kullanması amacıyla 1975 yılında hazırlanmıştır. 2007 yılında ise *Inter-Active Terminology for Europe* (IATE) terim bankasının içerisinde yer almaya başlamıştır. Birçok konu alanında terimleri ve kısaltmaları içerir. Tüm AB dillerinde terim seçeneği sunmaktadır.

Eurowordnet: Avrupa Birliği’nin dillerini kapsayan bir ağ sistemidir. Eurowordnet’in bazı uygulamaları ücretsizken, veri tabanının tümüne ücretli erişim sağlanabilmektedir.

evoTerm: Merkezi olarak depolanan ve internet üzerinden kullanılabilen terim platformudur. Test etmek için demo sürümü mevcuttur (“evoTerm”, 2019).

Flashterm: Terim yönetim aracıdır (“Flashterm”, 2019).

Intragloss Home: Intragloss, profesyonel bir sözlük üreticisidir (“Intragloss Home”, 2019).

Interpreters’ Help: Konferans çevirmenleri tarafından kullanılır (“Interpreters’ Help”, 2019).

I-Term: Kullanıcıların bir web tarayıcısı aracılığıyla kavramlar hakkında bilgilerin saklanması, yapılandırılmasını ve aranmasını sağlayan terim yönetim aracıdır. DANTERM merkezi tarafından geliştirilen bu araç, ISO da dâhil olmak üzere bir dizi kamu ve özel kuruluş tarafından benimsenmiştir. Terim yönetim araçlarının klasik özelliklerine ek olarak I-Term, içeriğinde yer alan kavramları düzenleyen grafiksel bir konsept modelleme aracı sunar (“I-Term”, 2019).

LEXIS: Almanca-İngilizce, Almanca-Fransızca, Almanca-İtalyanca, Almanca-İspanyolca dil çiftlerinde terimleri kapsar.

Lexical databases and corpora: Jen Smith tarafından oluşturulan Kuzey Karolina Üniversitesi (UNC Chapel Hill), dil grubu tarafından düzenlenen derlem bağlantılarının listesini sunar.

LogiTerm Web: Kullanıcı dostu bir Web arayüzü sunar. Terim veri tabanı için terim kayıtları Web arayüzü veya Microsoft Word’de oluşturulabilir, değiştirilebilir ve görüntülenebilir (“LogiTerm Web”, 2019).

MetaTaxis: Ücretli olarak kullanılabilecek programların arasında yer almaktadır (“MetaTaxis”, 2019).

MultiTrans Prism Terminology Management System: MultiTrans Prism Terim Yönetim Sistemi, kullanımı kolay tamamen TBX uyumludur ve zamandan, paradan tasarruf edilmesini sağlayan birçok otomatik özelliğe sahiptir. MultiTrans Prism araç takımı ile entegre edildiğinde, çeviri projesinin başlangıcında terim tutarlılığı sağlayabilir ve tamamlanmış çevirilerin doğruluğu onaylanmış kelime bilgisine göre kontrol edilebilir. Bu durum, tutarlılığının korunmasında insan hatası faktörünü ortadan kaldırır.

PROFILEX: Çeviriye yardımcı araçlar arasında yer almaktadır. Dil çiftlerinde yer alan kelimeleri bir araya toplar. Hangi özel alana ait olursa olsun, Fransızca-İngilizce, İngilizce-Almanca, İspanyolca-İngilizce dil çiftlerinde tüm terimleri depolar. Her madde başı, kaynak terim ve erek terim olmak üzere yapılandırılmıştır. Heilbronn-ALMANYA.

qTerm TM: Web tabanlı terim yönetimi yazılımıdır. Terimleri tanımlar ve karşılıklarını verir. Ayrıca bağlam, dil ve kullanım dâhil olmak üzere her bir terimin kullanımına ilişkin ayrıntılı bir açıklama sağlar (“qTerm TM”, 2019).

QuickTerm: SDL MultiTerm ve Acrolinx veritabanına dayanan terim yönetim sistemidir. QuickTerm ekibinin SDL MultiTerm verilerine dayanan şirket çapında karmaşık terminoloji iş akışları geliştirmesini ve terminoloji yaşam döngüsünü verimli bir şekilde yönetmesini sağlar (“QuickTerm”, 2019).

SDL Multiterm: SDL MultiTerm Masaüstü, SDL’nin masaüstü terim yönetim aracıdır. Tüm kurumsal terminolojiyi yönetmek için bağımsız bir masaüstü araç olarak kullanılabilir. SDL Trados, %80’den fazla pazar payına sahip çeviri belleği teknolojisi için küresel pazar lideridir. Bu durum, teknolojiyi çeviri endüstrisinde fiili standart haline

getirmektedir. Eğitim merkezleri bu yazılımın eğitimini vermekte ve çoğu profesyonel çevirmen kullanımına aşinadır. Çeviri belleği yazılımının öncülerinden biri olan Multiterm, 1990 yılında Trados tarafından piyasaya sürülmüştür. Güncel sürümü çevirmenler ve şirketler arasında popüler bir terim yönetim aracıdır. Trados'un 2005 yılında SDL tarafından alınmasıyla birlikte, aracın adı SDL MultiTerm olarak değiştirilmiştir. SDL Multiterm masaüstü, SDL Trados Studio'nun çeviri ortamına da entegre edilebilir. SDL Multiterm dönüştürücü, önceden işlenmiş bir terminoloji tablosundan terminolojiyi çıkarır. SDL Multiterm çıkarıcı, derlemde terimleri çıkarmak için kullanılan bağımsız bir araçtır. Yapılan çevirileri saklayan ve otomatik olarak yeniden kullandıran Trados, bir tür sermaye birikimi sağlar. Bellekte çevirileri biriktikçe yeni çeviri projeleri daha süratli tamamlanır.

SilvaTerm: Uluslararası Orman Araştırmaları Organizasyonu Birliği'nin (IUFRO), orman terimleri projesi olan SilvaVoc tarafından yapılan ormancılık terimleri veri tabanıdır. İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca, İtalyanca, Portekizce, Macarca, Svahili, Japonca dillerinde kullanım imkânı sunmaktadır ("SilvaTerm", 2019).

Tap Forms Organizer: İşte, evde veya hareket halindeyken gereksinimlerinizi karşılamak için tasarlanmış özelleştirilebilir bir veri tabanı uygulamasıdır.

Taas - Terminoloji Çalışması için Bulut Hizmetleri: Çok dilli ve işbirliğine dayalı hizmetler sunar ("Taas – Terminoloji", 2019).

TermStar: Merkezi, tek kaynaklı veri depolamayı kullanarak elektronik sözlükler oluşturmak, yönetmek ve görüntülemek için en uygun çözümdür. Açık sistem mimarisi, yapılandırılmış veri depolama ve entegrasyon kolaylığı sunar.

Termbases: Çok dilli terim kaynaklarını oluşturmak ve yönetmek için oluşturulmuş web tabanlı yazılımdır.

TERMCAT: 1985 yılında hazırlanmış, Katalanca terimleri içerir. Katalanca dilinde terim merkezi olan TERMCAT, 1985 yılında Katalonya Hükümeti ve Katalan Araştırmaları Enstitüsü tarafından kurulmuştur. TERMCAT'in misyonu, uzmanlar ve kullanıcılar ile kalıcı diyalog içerisinde sürekli, yenilikçi, kaliteli araç ve kaynakların yaratılması yoluyla Katalan terimlerin hem uzman sektörlerle hem de topluma

entegrasyonunu sağlamaktır. Tüzüğü uyarınca, TERMCAT kendi temel yasal statüsüne sahip bir konsorsiyumdur, Katalonya Hükümeti tarafından temel finansman kaynağı olan Katalan Araştırmaları Enstitüsü terimlerin standartlaştırılmasında referans rol oynar. TERMCAT, Katalonya Hükümeti Kültür Bakanlığı'na bağlıdır ("TERMCAT", 2019).

TermWeb: Ülkeden ülkeye ve dünyadaki tüm temas noktalarında çeviri ve marka eşitliği tutarlılığını sağlar ("TermWeb", 2019).

Term Wiki Toolbar: Hızlı bir şekilde terim aranabilir, ücretsizdir. Birkaç dakika içinde kurulabilir, terim yönetim ihtiyaçları için kullanılan bir araçtır.

TermWikiPro: Küresel işletmelerin işlerini hızlandırmasına yardımcı olmak için tasarlanan güvenli, bulut tabanlı bir terim yönetim sistemi olan TermWiki Pro, geliştirme ve çeviri maliyetlerini azaltırken gelişmiş içerik kalitesi için çözümler sunar ("TermWikiPro", 2019).

TermeX: Çeviriye yardımcı araçlardan biridir. Metinsel verilerin değişimi için başka bir yazılımla birlikte eş zamanlı çalışabilir. Gonderange-LÜKSEMBURG ("TermeX", 2019).

TEXAN: Çeviriye yardımcı bir yazılımdır. Aynı alana özgü verilerin tümünü kapsayan terimceye sahiptir. Amsterdam-HOLLANDA ("TEXAN", 2019).

TippyTerm: Tüm MS Windows sistemleri için üretilmiştir ve kullanımı kolaydır ("TippyTerm", 2019).

TManager: Terim listelerini otomatik olarak analiz etmek, özelleştirmek ve yönetmek için Visual Basic'te tasarlanmış Microsoft Excel tabanlı terim yönetim aracıdır. T-Manager ayrıca WorldServer GMS ve Systran's Machine Translation (MT) sözlükleri gibi üçüncü taraf araçlardan alınan terimlerle de kullanılabilir ("TManager", 2019).

Tshwaneterm: tTerm, terim listelerinin derlenmesi için kullanıma hazır uluslararası bir yazılım uygulamasıdır. Zamandan ve paradan tasarruf edilmesini sağlar ("Tshwaneterm", 2019).

TourisTerm: Organizasyonun beş resmi dilinde (Arapça, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca) bulunan Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) terim veri tabanıdır.

Ayrıca çevrimiçi referanslara ve diğer faydalı bilgilere bağlantı verir (“TourisTerm”, 2019).

UniTerm Terim Yönetim Sistemi: Profesyonel kurumsal terim listelerini ve özel dil sözlüklerini oluşturmak, düzenlemek ve yönetmek için tasarlanmış bir sistemdir. Günümüz terim yönetim sistemlerinin gereksinimleri üzerine geliştirilen UniTerm, benzersiz bir işlevsellik kümesi sunmaktadır (“UniTerm Terminoloji”, 2019).

Web Tabanlı Global İngilizce Corpusu: GloWbE (“globe” şeklinde telaffuz edilir), 450 milyon Çağdaş Amerikan İngilizcesi derlemi ve 400 milyon Amerikan Tarihi derleminden oluşur.

WebTerm: Her bir hedef pazara yönelik doğru terimleri bulmak için tüm katılımcılar bağlanmak durumundadır. Yorum yapma işlevleri, kullanıcıların var olan veya istenen terimler hakkında hızlı ve kolay bir şekilde not almalarını sağlar. Bu geri bildirim ek olarak terminologlar arama sorguları hakkında ayrıntılı istatistikler çıkarabilirler. Serbestçe yapılandırılabilen veri listeleri, giriş doğrulamaları ve filtre işlevlerine sahip kapsamlı veri modelidir. Terim sorgularıyla ilgili ayrıntılı kullanım istatistikleri sunar. Birden fazla veritabanı ve veritabanı sunucusu için paralel destek sunar. Her an güncel ve onaylanmış terimlere dünya çapında erişim mümkündür. Microsoft Word ve Adobe FrameMaker’dan doğrudan erişim ve internet bağlantısı olmadan asenkron erişim sağlanabilir (“WebTerm”, 2019).

Wordbee: Giderek daha fazla dikkat çeken bulut bilişim, çeviri sektöründe yer alan dijital yazışmalarda, proje yöneticileri ve müşteriler arasındaki iletişimi büyük ölçüde kolaylaştırabilir. Geleneksel bilgisayar programlarının çoğu, Microsoft ve Google’ın yazılım devleri de dâhil olmak üzere bulut tabanlıdır. Çeviri endüstrisinde, çoğu araç masaüstü uygulaması gerektirmektedir. 2008 yılında kullanıma sunulan araç, bulut tabanlı bir çeviri platformudur (“Wordbee”, 2019).

Arama Motorları

2lingual: Google Arama’yı iki ayrı dilde kolaylaştıran kullanışlı, çift dilli arama motorudur (“2lingual”, 2019).

Dicts.info: Ücretsiz çevrimiçi terim araçları arasında yer almaktadır (“Dicts.info”, 2019).

Glosbe: Çok dilli çevrimiçi sözlüktür. İnternet üzerinden ücretsiz olarak erişime açık çeviri belleğidir (“Glosbe”, 2019).

Magic Search: Bu çok dilli arama motoru ile tek bir tıklamayla birden fazla kaynak (sözlükler, şirket, makine çeviri motorları, arama motorları) aranabilir (“Magic Search”, 2019).

Memidex: Basit bir arayüz, otomatik önerme, yetişkinlere göre filtreleme, sık güncelleme, göz atılabilir bir indeks, mobil cihazlar için destek, ses ve etimoloji için milyonlarca harici referans bağlantısı içeren ücretsiz çevrimiçi sözlüktür (“Memidex”, 2019).

Power Thesaurus: Hızlı, kullanışlı ve kapsamlı çevrimiçi eş anlamlılar sözlüğüdür. Kitle kaynaklıdır, yani yazar topluluğu tarafından oluşturulduğu anlamına gelir (“Power Thesaurus”, 2019).

QwickUp: Çevrimiçi arama servislerine (sözlük, vb.) erişim sağlar (“QwickUp”, 2019).

Vocabulary.com: Arama motorudur (“Vocabulary.com”, 2019).

Wordnik: Birden fazla kaynaktan gelen tanımları sunar (“Wordnik”, 2019).

Wordfinder: Çevrimiçi veya çevrimdışı olarak arama yapılabilir. Evde, işte veya yolculukta olmanıza bakılmaksızın, sözlüklere her zaman erişilebileceği anlamına gelir (“Wordfinder”, 2019).

YourDictionary: Çevrimiçi eş anlamlılar sözlüğüdür. Uzmanlık tanımları ve ilgili makaleler de dâhil olmak üzere bilgilere hızlı erişim imkânı sunar (“YourDictionary”, 2019).

Çeviri Bellekleri Tabanlı

Linguee: Çevrimiçi sözlüktür ve iki dilli çok sayıda metni bir araya getiren bir çeviri aracıdır. Almanca, İngilizce, İspanyolca, Fransızca, Portekizce olmak üzere beş farklı dil tercihi sunar. Ardından Çince ve Japonca dilleri de eklenmiştir (“Linguee”, 2019).

TAUS Verileri: Paylaşılan çeviri belleklerini temel alan bir bulut platformudur. Bellek 2130 dil çifti ve toplam 52.923.096.600 kelime sayısına sahiptir (“TAUS”, 2019).

MyMemory: En kapsamlı çeviri belleklerinden, ücretsizdir. Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler’den çeviri belleklerini (TM) toplamak ve etki alanına özgü çok dilli web sitelerini hizalamak üzere oluşturulmuştur (“MyMemory”, 2019).

TMLookup: Çeviri belleklerinde ve sözlüklerde arama yapmak için kullanılan ücretsiz bir araçtır. Milyonlarca giriş içeren büyük çeviri belleklerini ve çok dilli veri tabanlarını yönetebilir. Çeviriye yardımcı araçlardan biridir. Çevirmenin daha önce oluşturduğu terim listelerinin kullanılmasına imkân tanır. Amsterdam-HOLLANDA (“TMLookup”, 2019).

WordNet: Eş anlamlıları birleştiren ve sözcük birimlerini anlamsal ve sözcüksel ilişkilerine göre gruplandıran İngilizce veri tabanıdır. Kullanıcılar web sitesinden ücretsiz olarak indirebilir veya çevrimiçi sürümünü kullanmayı tercih edebilir (“WordNet”, 2019).

Derlem Tabanlı

Keyword tool: Kullanıcılarının Google arama kutusuna yazdıkları anahtar kelimeleri sunan derlem tabanlı araçtır (“Keyword tool”, 2019).

Ludwig.guru: Güvenilir kaynaklardan oluşan bir kurumdan kelime veya cümle bulmanıza yardımcı olan derlem tabanlı dil arama motorudur (“Ludwig.guru”, 2019).

Monco: Derlem tabanlı arama motorudur. Monco veri tabanı her gün yaklaşık 8 milyon kelime artmaktadır (“Monco”, 2019).

Sketch Engine: Kelime eskizlerini ve bir kelimenin gramer özelliklerini içeren bir derlem sorgu sistemidir (“Sketch Engine”, 2019).

WebCorp: World Wide Web’e derlem olarak erişime izin veren bir araçtır. Doğru verilere ulaşılacak geniş bir metin koleksiyonudur (“WebCorp”, 2019).

Diğer Araçlar

BibClassify: High Energy Physics sözlüğü üzerinde geliştirilen bir modüldür. CERN ve DESY⁸ işbirliğiyle geliştirilmiştir (“BibClassify”, 2019).

Dandelion dataTXT: Web tabanlı çok dilli bir araçtır (“Dandelion dataTXT”, 2019).

Diatopix: Kullanıcıların kelime, terim veya ifadelerin coğrafi kullanımını grafiksel olarak görmelerini sağlayan ücretsiz bir araçtır. Web, sonuçları arama dilinin konuşulduğu ana ülkelere göre ortaya koyar ve ayırır (“Diatopix”, 2019).

Extractor: Farklı dillerde anahtar kelimeleri çıkartmak için oluşturulmuş ticari bir yazılımdır. Kanada Ulusal Araştırma Konseyi’nde geliştirilmiştir.

Inspiration: Terim yönetim aracıdır. Kullanıcılar otuz günlük ücretsiz deneme sürümünden yararlanabilir (“Inspiration”, 2019).

KwicKwic: Dilbilimciler için basit ama güçlü bir arama aracı olarak tasarlanmış, ancak diğer birçok alanda da kullanılabilir (“KwicKwic”, 2019).

Language Portal of Canada: Kanada Dil Portalı, birçok ücretsiz kaynağa sahiptir. Aynı zamanda her iki resmi dilde de etkili bir iletişim kurmayı amaçlamaktadır (“Language Portal of Canada”, 2019).

PerfectIT: Microsoft Word belgelerindeki yazım hatalarının bulunmasına yardımcı olur. Yazım denetimi veya dilbilgisi denetiminin keşfedemeyeceği hataları bulur. Büyük harf kullanımı, kısaltma tanımları, başlıkların büyük harf ile kullanımı, noktalama işaretleri ve uluslararası yazım değişikliklerini kontrol eder (“PerfectIT”, 2019).

Görsel Sözlükler

Visuwords: Çevrimiçi olarak kelimelerin anlamlarını ve diğer kavramlarla ilişkilerini veren görsel bir sözlüktür (“Visuwords”, 2019).

Visual Thesaurus: Görsel eş anlamlılar sözlüğüdür (“Visual Thesaurus”, 2019).

⁸ Deutsches Elektronen-Synchrotron, Almanya’da maddenin yapısını araştırmak için kullanılan partikül hızlandırıcılarını çalıştıran ulusal bir araştırma merkezi.

Hizalama araçları

YouAlign: Kullanıcılar arşivlenmiş belgelerden yararlanabilir. YouAlign cümle düzeyinde hizalanmış belge ve çevirilerini içerir. TMX dosyaları oluşturabilir (“YouAlign”, 2019).

LF Aligner: Macar çevirmen András Farkas tarafından geliştirilmiştir. Çevirmenlerin metinlerden ve çevirilerinden çeviri bellekleri yaratmalarına yardımcı olur. Otomatik cümle eşleştirir (“LF Aligner”, 2019).

Konkordans

AntConc: Windows, Mac ve Linux uyumlu, ücretsiz bir programdır. Japonya’da Wasada Üniversitesi’ndeki Bilim ve Mühendislik, İngiliz Dili Eğitim Merkezi’nden Profesör Laurence Anthony tarafından geliştirilen kelime analizi için kullanılabilecek bir araçtır (“AntConc”, 2019).

Le Migou: OLST (Observatoire de linguistique Sens-Texte) araştırma grubu üyeleri tarafından derlenmiş, kullanıcıların dil şirketlerine danışmasını sağlayan çevrimiçi programdır. OLST 1997 yılında Montreal Üniversitesi Dilbilim ve Çeviri Bölümü’nce kurulmuştur. Öncelikle Igor Mel’çuk tarafından ardından Alain Polguère ve Marie-Claude L’Homme tarafından yönetilmiş, şu an ise başında Patrick Drouin bulunmaktadır. Dilbilim teorilerinden anlam-metin teorisini savunan OLST bünyesinde dilbilim, terimbilim ve eğitbilim alanında çalışmalar yürütülmektedir. Le Migou’ya giriş ücretsizdir (“Le Migou”, 2019).

TextSTAT: Metin analizi için çok dilli bir programdır. Gönderilen metinlerle birlikte hem derlem hem de kelime sıklığı listeleri üretir. TextSTAT çevrimiçi olarak ücretsiz indirilebilir (“TextSTAT”, 2019).

TradooIT: Logosoft tarafından sunulan, kullanıcıların bir çeviri belleği sisteminde kendi bağlamlarında karakter dizileri aramasını veya bir terim bankasında terimleri bulmalarını sağlayan iki dilli bir programdır. Québec, Logosoft’un yazılımıdır. İngilizce, Fransızca, İspanyolca dillerinde beta sürümüne internet üzerinden erişilebilir (“TradooIT”, 2019).

TransSearch: Kullanıcıların Fransızca, İngilizce veya İspanyolca dillerinde arama yapabileceği bir programdır. Ayrıca kaynak terim ve karşılığını bağlam içinde gösterir. Kullanıcılar ilk kayıt olduklarında beş günlük ücretsiz deneme alırlar ancak daha sonra ödeme yapmaları gerekir (“TransSearch”, 2019).

WeBiText: Kullanıcılar kaynak ve hedef dili seçer ve bunlardan sadece Kanada Hükümeti web sitelerini içeren çok sayıda şirkete erişebilir. Bu araç yalnızca sınırlı bir süre için ücretsizdir. Ottawa Üniversitesi tarafından 2007 yılında web üzerinden kullanıma sunulan çiftdilli bir yazılımdır. Alain Désilets, Benoit Farley ve Marta Stojanovic tarafından geliştirilmiştir. Otuz farklı dilde arama imkânı sunar (“WeBiText”, 2019).

WordSmtih Tools: Metinlerde bulunan sözcüklerle ilgili istatistiksel bilgileri çıkarır ve birkaç dosya türünü işleyebilir. Çevrimiçi olarak ücretsiz kullanılabilir (“WordSmtih Tools”, 2019).

Meta Arama Motorları

Mamma: Arama motorudur (“Mamma”, 2019).

Metacrawler: Google, Yahoo, Yandex’den arama sonuçları verir (“Metacrawler”, 2019).

Soovle: Özelleştirilebilir bir arama motorudur (“Soovle”, 2019).

Ontoloji Tabanlı

BabelNet: Geniş kapsamlı çok dilli ontoloji aracıdır (“BabelNet”, 2019).

Terim Sözlükleri

GDT: Büyük Terimler Sözlüğü, Fransızca ve İngilizce başta olmak üzere diğer dillerde de arama imkânı sunan bir terim bankasıdır. Çift dilli özelliğinin yanı sıra Fransızca tanım ve İngilizce karşılıkları vermektedir (“GDT”, 2019).

Glossary Links: Veritabanı, kategori, dil ve anahtar kelime aramasına sahip 1400 farklı sözlük içerir (“Glossary Links”, 2019).

Lexicool.com: İnternette serbestçe kullanılabilen iki dilli ve çok dilli sözlüklerin tümünü içeren bir dizindir. Aralık 2000 tarihinden beri kullanılan ve özellikle

çevirmenlere yönelik hazırlanan çevrimiçi bir sözlüktür. Çiftdilli ve çokdilli sözlükler barındırır. 8000 sözlük, 70 farklı dil olmak üzere çevrimiçi çeviri imkânı sunmaktadır. Konusuna göre tasnif edilmiş terim sözlüklerine sahiptir (“Lexicool.com”, 2019).

MetaGlossary: 2.000.000’den fazla terimin, ifadenin ve kısaltmanın tanımlanmasını sağlar (“MetaGlossary”, 2019).

TermCoord Glossary Links: Sözlükleri konularına göre sınıflandırılmıştır. Hukuk, tıp, tüketici hakları, insan hakları, ekonomi gibi çeşitli alanları kapsayan terimler sözlüğüdür (“TermCoord”, 2019).

Terminoloji Araç Çubukları ve Eklenti Araç Çubukları

Term Wiki Toolbar: Hızlı bir şekilde terim aranabilir, ücretsiz bir araçtır. Birkaç dakika içinde kurulabilir, terim yönetim ihtiyaçları için kullanılan bir araçtır.

Intelliwebsearch: Ücretsiz bir yazılım programıdır. Metni seçip ardından bir tuş bileşimine basarak birden fazla çevrimiçi ve yerel kaynağı sorgulamanıza olanak tanır (“Intelliwebsearch”, 2019).

DictionaryBoss Toolbar: DictionaryBoss Araç Çubuğu, kullanışlı web araması sunar.

Term-minator: Araç çubuğunda, Google’ın ve diğer birçok web sitesinin aynı anda arama yapmasını sağlayan yenilikçi bir arama işlevi bulunur.

Proz Toolbar: KudoZ ve diğer ProZ.com kaynaklarını anında aramak için KudoZ araç çubuğuna bir terim yazılması yeterlidir.

Microsoft Word için EuroTermBank Eklentisi: 27 Avrupa dillerinde, 2 milyonun üzerinde terim girişine sahiptir.

EuroTermBank: 133 yerel kaynaktan toplanan verileri, 2 650 976 terim, 221 512 tanım, 33 farklı dil içermektedir. EuroTermBank projesi yeni Avrupa Birliği’ne üye ülkelerindeki terimbilim çalışmalarının uyumlaştırılması ve birleştirilmesine, diğer Avrupa Birliği ağlarından deneyim aktarılmasına ve ülkelerin verilerinin biriktirilmesine odaklanmaktadır. Tutarlı, uyumlu ve kolay erişilebilir bir terim yönetim sistemidir. Avrupa Birliği’nde ve tüm dünyada çok dilliliğin sağlanmasında son derece önemli bir

güçtür. EuroTermBank doğrudan Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya ve Polonya'ya yönelik olsa da, proje diğer yeni AB üye ülkeleri ile AB dışındaki ilgili ülkelere açıktır. Ayrıca, işbirliğine dayalı ilişkiler kurarak, veri alışverişi mekanizmalarını ve prosedürlerini tasarlayıp uygulayarak terimbilimsel verilerin mevcut ulusal ve AB terim veri tabanlarıyla değişimini sağlar ("EuroTermBank", 2019).

Terminotix toolbar: Kullanıcıların doğrudan Word'den sorgu başlatmasını sağlayan ücretsiz bir araç çubuğudur. Doğrudan Word'den kullanılabilen on üç veri tabanına erişim sağlar ("Terminotix toolbar", 2019).

WordWeb: Tek bir tıklamayla terimler aranabilir. Çevrimiçi kullanım imkânı sunmaktadır ("WordWeb", 2019).

WordWeb Pro 8: Eş anlamlılar sözlüğüdür ("WordWeb Pro", 2019).

Terim Veri Tabanları

BTML: Romen dillerini kapsayan çok dilli terim bankasıdır. Dünya'nın en büyük üç terim bankasından biridir.

FAOTerm Portalı: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü terim portalıdır. Birleşmiş Milletler uzmanlık kuruluşlarından biri olan FAO, gıda ve terim gibi çeşitli faaliyet alanlarıyla ilgili kavramları, terimleri ve tanımları saklamak, yönetmek ve güncellemek için oluşturulmuştur. Bilgi alışverişini artıracak ve iletişimi kolaylaştıracak bir mekanizma olarak birkaç dilde tek bir arama penceresi sunmaktadır ("FAO", 2019).

FranceTerme: Komisyonun terim veri tabanıdır (Fransa). Bilim ve teknoloji endüstrisi ile ilgili çok sayıda alanı kapsar ("FranceTerme", 2019).

InterpretBank: Çevirmenler için özel olarak tasarlanmış terim yönetim aracıdır. Sözlüklerin oluşturulmasına ve aranmasına yardımcı olur ("InterpretBank", 2019).

IATE: Avrupa için Etkileşimli Terminoloji, Avrupa Birliği'nin uluslararası terim veritabanıdır. AB'ye özgü terimlerin toplanması, yayılması ve yönetimi için 2004 yazından bu yana AB kurum ve kuruluşlarında kullanılmaktadır. Proje, tüm AB terim kaynakları için web tabanlı bir altyapı sağlamak, bilgilerin kullanılabilirliğini ve standardizasyonunu artırmak amacıyla 1999 yılında başlatılmıştır. 23 resmi AB dilinde 8,7 milyondan fazla terim içermektedir. Terimler Avrupa kurumlarından çevirmenler

tarafından sunulur, sonrasında terminologlar tarafından doğrulanır. Çevrimiçi olarak ücretsiz kullanılabilir. IATE içerisindeki terim sözlükçeleri zip formatında ücretsiz olarak indirilebilir. Avrupa Birliği'nin resmi dillerini kapsamaktadır. 2007 yılından beri çevrimiçi erişim imkânı sunmaktadır ("IATE", 2019).

ONTERM: Ontario Hükümeti için bilgi sağlayan iki dilli terim veri tabanıdır. Ayrıca resmi coğrafi isimler veri tabanı bulunmaktadır ("ONTERM", 2019).

TERMDAT: Çeviri için çok yönlü, çok dilli, kapsamlı bir sözlüktür ("TERMDAT", 2019).

Terminonaute: Kullanıcıların terimbilim ile ilgili otuz iki kaynak ve hedef dilde terimlere erişimini sağlayan bir arama motorudur.

TERMIUM: Kanada, Ottawa merkezli bir kuruluştur. Kanada'nın çift dilli olması terimbilim çalışmalarının gelişmesini sağlamıştır. 1970 yılında *Université de Montréal*'e bağlı olarak oluşturulan terim bankasının ardından 1976 yılında yine aynı üniversite bünyesinde devletin ve özel sektörün destekleriyle *Termium* kurulmuştur. Bu kurumda yüzden fazla terimbilimci çalışmaktadır. Konu alanı sınıflamalarına bağlı olarak bilgisayar ortamında terim fişlerinin hazırlanması kurumun temel faaliyetidir. Kurumun internet sayfasında bu terim fişlerinin nasıl hazırlanması gerektiği konusunda bilgiler ve ayrıca terimbilim ile ilgili bir de kurs modülü yer almaktadır. *Termium*'un kayıtlarında halen 3.600.000 civarında terim kaydı fişlenmiş durumdadır ve bunlar internet üzerinden üyelik yoluyla hizmete sunulmuştur. Geniş kapsamlı terim veri tabanına sahiptir. *Termium*, Fransız Dili Dairesi ile işbirliği yaparak eşgüdümlü çalışmalar yürütmektedir.

TERMIUM Plus: Kanada Hükümeti'nin ücretsiz olarak erişime sunduğu veri bankasıdır. Tercüme Bürosu'nun dil uzmanları tarafından Fransızca, İngilizce ve İspanyolca dillerindeki kayıtlara ek olarak çeviri için on dört elektronik kaynak bulunmaktadır ("TERMIUM Plus", 2019).

Tertel: İnternet üzerinden mevcut terim veri tabanları arasında birlikte çalışabilirlik sistemine sahiptir. Tertel, ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından tanınmaktadır.

Unterm: Birleşmiş Milletler terim veri tabanıdır. Birleşmiş milletlere ait bilgiler altı resmi dilde sunulmaktadır. Almanca ve Portekizce veriler de girilmiştir. Birleşmiş

Milletler’de çalışanlar arasında kullanılmak üzere Birleşmiş Milletlerle ilgili konularda iletişimi kolaylaştırmak amacıyla oluşturulmuş bir veri tabanıdır. Altı resmi BM dilinin (İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Mandarin ve Arapça) her birinde teknik ve özel terimleri içerir (“Unterm”, 2019).

WTOTERM: Dünya Ticaret Örgütü’nün terimlerini kapsayan bir veri tabanıdır. İngilizce, Fransızca, İspanyolca dillerinde olmak üzere 10.000’den fazla terim içeren Wtoterm düzenli olarak güncellenmektedir. Uluslararası ticaret alanına ilişkin terimleri kapsar (“WTOTERM”, 2019).

Tematik Çok Dilli Terim Veri Tabanları

Microsoft Dil Portalı: (IT) Temel Microsoft terimlerinin çevirilerini bulmak için kullanılan iki dilli bir arama portalıdır. İngilizce terimler de dâhil olmak üzere, 100 dile çevrilmiş 25.000 tanımlanmış terim içerir (“Microsoft Dil Portalı”, 2019).

Multilingual REACH and CLP terminology database ECHA-term: (Kimya) Sağlık ve Tüketiciyi Koruma Enstitüsü terim veritabanı (JRC-IHCP), Avrupa Komisyonu (“Multilingual REACH”, 2019).

Webopedia: (İnternet) Bilgisayar ve İnternet teknolojisi ile ilgili kelime, kelime öbekleri ve kısaltmalar için kullanılan ücretsiz çevrimiçi sözlüktür. Webopedia, sade bir dille anlaşılması kolay tanımlar sağlar ve mümkün olduğunda ağır jargon kullanılmasını önler (“Webopedia”, 2019).

WIPO Pearl: (İstatistiksel, yasal, teknik, patent) WIPO’nun çok dilli terminoloji portalı, patent belgelerinden elde edilen bilimsel ve teknik terimlere erişim sağlar (“WIPO Pearl”, 2019).

2.4.7. Bilgisayar Destekli Terim Çıkartma Araçları

Bilgisayar desteği ile çalışan otomatik terim çıkartma araçları zaman kaybını önler. Çevrimiçi terim çıkartma araçları, terimlerin dilsel veya istatistiksel rutin ve algoritmalara dayalı bir web servisi aracılığıyla bir metinden çıkarılmasını sağlar. Bazı metinler göz önüne alındığında, birincisi ile ilgili terimler listesini döndürür. Terimler çeşitli biçimlerde döndürülebilir ve çeşitli amaçlarla kullanılabilir: makine çevirisi sisteminin

özelleştirilmesi; çeviri sürecini desteklemek (çok dilli terim yönetimi); anahtar sözcükler, etiketler ve meta etiketler olarak ayıklanan terimleri kullanarak bir web sitesi görünürlüğü elde edilir.

AlchemyAPI: Verileri analiz etmek, içeriği indekslemek, etiket bulutları oluşturmak, anahtar kelimeleri çıkarmak için karmaşık istatistiksel algoritmalar ve doğal dil işleme teknolojisini kullanır. Çıkarılan meta veriler XML, JSON, RDF ve Microformats rel-tag formatlarında döndürülebilir. Desteklenen diller: Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca, İspanyolca, İsveççe, Portekizce, Rusça.

Anchovy: Açık sözlüksel biçimlendirme dili (GlossML) formatına dayanan ücretsiz çok dilli terim çıkartma aracıdır (“Anchovy”, 2019).

Araya Bilingual Terminology Extraction: İstatistiksel temelli terim çıkartma hizmeti sunar.

fivefilters: Web servisi aracılığıyla kolay terim çıkarmayı sağlayan ücretsiz bir yazılımdır. Bir metin verildiğinde, ilk önce en alakalı olan terimler listesi JSON formatında döndürülür. Yahoo’nun terim çıkartma hizmetine ücretsiz bir alternatiftir. Desteklenen diller: İngilizce (“Fivefilters”, 2019).

Maui - indexer: Maui, metin belgelerindeki ana konuları otomatik olarak tanımlar. Ayrıca, anahtar sözcüklerin belge metninden nasıl çıkarılabileceğini de gösterir. Desteklenen dosya formatları: metin, PDF, Microsoft Word (“Maui – indexer”, 2019).

OneClick Terms: Terim çıkartma aracıdır. OneClick Terms, terim çıkartma işlevine kolay erişim sağlayan basit bir terim çıkartma arabirimidir. Sketch Engine teknolojisi ile güçlendirilmiştir (“OneClick Terms”, 2019).

Terminology Extraction by Translated: Verilen bir belgedeki kelimelerin sıklığı ve dil başına 100 milyon kelimelik bir derlem arasındaki istatistiklerini, maksimum olabilirlik tahmini yapar ve ters belge frekansını kullanır. Çevirmen tarafından yapılan terim çıkartma, bir anahtar kelimenin bir dokümanla ne kadar alakalı olduğuna dair daha iyi bir tahmin vererek, geleneksel arama motorlarında (Google’da) arama sonuçlarını iyileştirmek için de kullanılabilir. Desteklenen diller: İngilizce, İtalyanca, Fransızca. Desteklenen dosya formatları: .txt. (“Terminology Extraction”, 2019).

TerMine: Özellikle biyo-medikal alan için geliştirilmiştir. Teknik terimler bilgi madenciliği için çok sayıda belgenin bulunduğu biyo-tıbbi alanda önemlidir. Biyomedikal literatürde terimlerin sayısı (örneğin, genlerin, proteinlerin, kimyasal bileşiklerin, ilaçların, organizmaların vs.) artmaktadır. Metinler analiz etmek istediğiniz metni en üstteki metin penceresine girerek; bilgisayarınızın sabit diskinden bir metin dosyası (*.txt veya *.pdf) belirleyerek; Web kaynağının URL'sini girerek yüklenebilir (*.html veya *.pdf). Desteklenen diller: tüm Unicode uyumlu diller (“TerMine”, 2019).

TermoStat Web: Dilsel ve istatistiksel yöntemleri kullanan bir terim çıkartma aracıdır. TermoStat ücretsizdir, ancak kullanıcıların kayıt olmaları gerekir (“TermoStat Web”, 2019).

TerminologyExtractor: Microsoft Word belgesi, HTML, Zengin Metin Biçimi ve düz metin dosyalarından sözcük ve sıralama listelerini ayıklayan bir araçtır (“TerminologyExtractor”, 2019).

TermTreffer: Terim çıkartma aracıdır. Terim yönetim araçlarıyla birlikte kullanılabilir. TermTreffer, Hollandalı bir şirket olan Gridline tarafından geliştirilmiş ve Nederlandse Taalunie tarafından bir araştırma deneyi olarak tasarlanmıştır. Yalnızca Hollandaca terimleri çıkarmak için kullanılabilir ve bu nedenle yalnızca Hollandaca’da oluşan karakterleri destekler. Çıktı her zaman tek dillidir (“TermTreffer”, 2019).

Termflow: Terim çıkartma araçları arasında yer alır (“Termflow”, 2019).

Topia term extraction: Hibrit bir terim çıkartma aracıdır.

Vocab Grabber: Herhangi bir metni analiz eder, en kullanışlı kelime listelerini oluşturur ve bu kelimelerin bağlam içinde nasıl kullanıldığını gösterir. VocabGrabber, daha sonra sıralanabilen, filtrelenen ve kaydedilebilen metinden bir sözcük listesi oluşturur. Listedeki herhangi bir kelimeyi seçerek, Visual Thesaurus haritasının bir anlık görüntüsünü, bu kelimenin tanımlarını ve metindeki kelimenin örneklerini görmek mümkündür. Desteklenen diller: İngilizce. Desteklenen dosya formatları: tüm formatlar (“Vocab Grabber”, 2019).

WordFish: Standart derlem ve terim çıkartma aracıdır (“WordFish”, 2019).

2.5. Çeviri Eğitiminde Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı

Ürün yaşam döngüsündeki terim çalışması; planlama, geliştirme, tedarik, üretim, belgelendirme, çeviri/uluslararasılaştırma, pazarlama, dağıtım, lojistik, uygulama, servis, üretim sonu gibi aşamalardan oluşmaktadır. Gümüş, Şavlı ve Taş Yücelsin (2010), “Avrupa Ortak Başvuru Metni ile Avrupa Birliği’nin AB ülkeleri arasında hareketlilik, eğitim kurumları arasında işbirliği, öğrenci, öğretmen, uzman ve yöneticilere yardımcı olma, dil öğretim programlarını geliştirme, dil öğrenimini belgelendirme” gibi amaçlara ulaşmayı hedeflediğine değinmişlerdir (s.167).

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (CECRL), terimleri elde etmek amacıyla kelimeleri öğrenmek için çeşitli teknikler sunar. Uzun süreli hafızada kalmaları için kelimelerle yoğun çalışılması gerektiğine değinir. Bu amaçla CECRL şunları önermektedir (Alcina, 2008):

- Özellikle öğrenmenin başlangıcında anımsatıcı süreçlerin kullanılması faydalıdır.
- Terimler anlamsal açıdan bağlam içinde öğrenilebilir, çeşitli şekilde tanımlanmalarında fayda vardır. Örneğin; hiyerarşilerine, önemlerine, büyüklük derecelerine göre sınıflandırılırlar.
- Sonunda öğrencilerden bir metin çerçevesi oluşturması istenebilir. Bu öneriler, yeni terimlerin uzun süreli hafızada yer etmesi gerektiği ilkesine dayanmaktadır. Bu nedenle öğrencileri teşvik etmek ve özerkliklerini geliştirmelerine imkân tanımak önemlidir (s. 143).

Terimbilim çalışmasında dikkate alınacak sorular aşağıda listelenmektedir:

- Terim yönetim aracı hangi dilleri desteklemelidir?
- Kendi aracınızı oluşturmak mı yoksa hazır bir araç mı satın almak istiyorsunuz?
- Sunucu veya web tabanlı bir araca mı ihtiyacınız var?
- Terim yönetim aracı, bilgisayar destekli çeviri aracınızla ne kadar uyumludur (donanım ve yazılım gereksinimleri, güvenlik)?
- Terim yönetim aracı kurulumu ve bakımı için hangi mali kaynaklar ve personel kaynakları mevcut?
- Terim yönetim aracına kaç kişi erişebilmelidir (erişim hakları)?
- Mevcut terim sözlükleri / girdileri araca alınabilir mi?
- Terim sözlükleri / girdileri araçtan başka bir dosyaya çıkartılabilir mi?
- Terim veri tabanının hedef kitlesi kimdir?

- Terim veri tabanı kurum çalışanları tarafından veya tüm çeviri bölümü öğrencileri tarafından kullanılacak mı?
- Web tabanlı bir arayüz gerekli mi? Terime, kurumun intraneti aracılığıyla erişilebilecek mi?

Kockaert ve Steurs tarafından editörlüğü yapılan *Handbook of Terminology* adlı kitapta Bauer (2014) terimbilim alanındaki projelerin yönetiminde izlenecek adımları şu şekilde sıralamaktadır:

- terim ile ne yapmak istiyorsunuz? (amaçlar)
- amaçlara ulaşabilmek için gidilen yollar nelerdir? (çalışma programı)
- terminoloji projesi kime hitap edecek? (hedef grup)
- amaçlar nasıl gerçekleştirilecek? (araçlar, kaynaklar, zaman çizelgesi)
- programınızın sonuçlarını nasıl ölçeceksiniz? (değerlendirme) (s. 327).

Terim çalışmaları düzenli olarak planlanmalı ve izlenmelidir. Planlama tematik ihtiyaçlara, özel çeviri ile ilgili ihtiyaçlara veya özel kullanıcı gereksinimlerine dayanabilir. Terimler, nicel göstergelere (örneğin, oluşturulan ve güncellenen girdi sayısı) ve nitel göstergelere (girdilerin uygunluğu, kaynakların kalitesi) uygun olarak değerlendirilmelidir.

Projenin planlanmasında doğru kişilere yetki vermek proje başarısı için hayati önem taşır. Bu noktada teknik yazar, içerik ve belge yönetimi, çevirmenler, terim uzmanları, ürün yönetimi, yazılım geliştirme, müşteri ve personel eğitimi, tedarik, satın alma, pazarlama ve halkla ilişkiler proje yönetimi hedef gruplarıdır.

Şahin (2013), terim yönetimi sürecinde öncül görevleri sıralamaktadır: “İlk aşamada bir belge bütüncesi oluşturularak uzmanlara danışılmalı, terim yönetim sistemi test edilip kurulduktan sonra sisteme yönelik kullanıcı eğitimleri verilmeli daha sonra veri modelleme geliştirilmeli, gelecekte yapılacak terim yönetim uygulamaları için genel kılavuz oluşturulmalıdır” (s.65). Terim yönetim araçları ile hazırlanan terim veri tabanı yayınlanır, erişim yetkileri tanımlanır, ardından dışarıya verme biçimleri belirlenir ve terminolojik verilerin değişimi sağlanır.

Bauer'e (2014) göre, teslim hazır terim projesinin veri modeli ve veri kalitesi açısından önemli özellikleri (s.335) tablo 2.5'de sunulmuştur:

Tablo 2.5. Terim Derlemi

Veri Modeli	Terim Derlemi	Veri Kalitesi
veri kaydı yapısı		güvenilirlik
verinin taneselliği		süreklilik
veri kategorileri		onay süreci
değiştirilebilirlik		kullanıcı geri bildirimi
veri bütünlüğü		

Bauer (2014) terim derlemine değinerek, veri modeli ve veri kalitesi kapsamında süreci değerlendirmiştir.

Kaynak metinlerde, çevirilerde, istatistiksel yöntemlerle ve dilbilimsel yöntemlerle terimbilimsel verilerin kontrolü sağlanabilir. Terim kontrol programları ya da çeviri belleklerinin ek bileşenleri mevcut çevirileri, terim listelerinden sapmaları kontrol eder. Bu programlar iki dilli dosyaları ya da birbirine paralel iki ayrı dosyayı okuyabilir. Terim kontrol programı, kontrol edilen dosyadaki hataları otomatik olarak bildirir. Hata bildirimleri gözden geçirilerek hatalar tek tek düzeltilir. Bazı bağımsız programlar sınırlı da olsa otomatik düzeltme işlevlerine sahiptir.

Hangi işletim sistemi ile çalışılacağı, terim yönetim sisteminin hangi bağlamda, nasıl kullanılacağı, kaç dil ile ve hangi diller ile destekleneceği, bellek kapasitesi, multimedya dosyalarının yönetilip yönetilemeyeceği, verilere kaç kişinin erişebileceği, mevcut terim kayıtlarının aktarılıp aktarılmayacağı, aktarılması durumunda hangi formatların kullanılacağı terim çalışmalarının öncesinde planlanması gereken hususlardır. En son aşamada ise terim veri tabanı içeriklerinin kontrolü gerçekleştirilerek kalite raporları sunulur. Böylelikle terimbilim çalışmalarında kalite güvence süreçleri tamamlanmış olur.

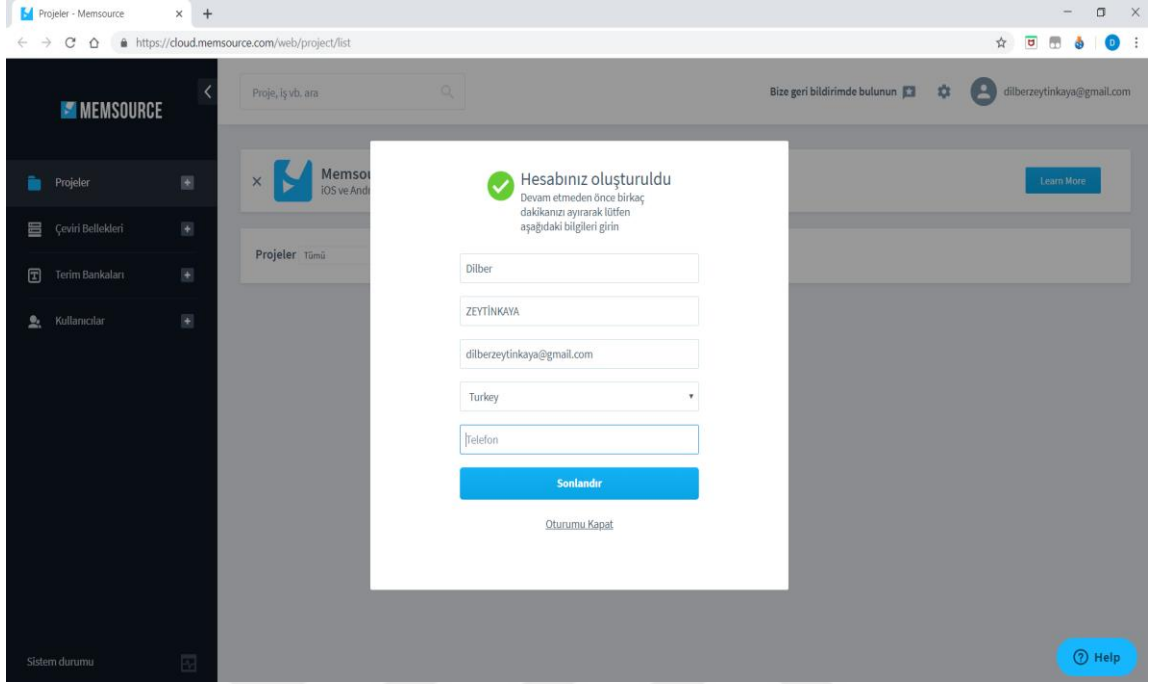
2.5.1. Memsorce Terim Yönetimi Aracının Çeviri Eğitiminde Kullanımı

Memsorce, 2010 yılında David Canek tarafından Prague’da kurulan web tabanlı bilgisayar destekli çeviri aracıdır. Tarayıcı üzerinden çalıştığı için her platformdan (mac, windows, linux vs.) ve her tarayıcıdan kullanılabilir. Paylaşımlı projeler de yürütülebilir. 2011 yılında Memsorce Cloud özel bir sürüm ileri sürmüştür. 2012 yılında kullanıma açılmış, 2013 yılında Memsorce kârlı bir çeviri aracı haline gelmiştir. 2014 yılında çeviri projelerinin %40’ı makine çevirisiyle desteklenmiş, 2015 yılında Memsorce API Japon ekibi tarafından gönderilen tüm müşteri isteklerinin %50’si kurulmuş, 2016 yılında müşteriler bir ay içinde 1 milyar kelime yüklemeye başlamış, 2017 yılında şirket, 40 - 80 çalışanı ikiye katlamıştır. Memsorce ile yaklaşık 24 milyar kelime işlenmiş, 2018 yılında yapay zekâ ile güçlendirilmiştir.

Memsorce aracı üç bölümden oluşmaktadır:

- Memsorce UI: Proje Yöneticilerinin projeler yaratabileceği ve bakımını yapabileceği web tabanlı bir ortam.
- Memsorce Mobile App: Uygulama üzerinde, hareket halindeyken çeviri projelerinizi yönetebilirsiniz. Android ve iOS cihazlardan ücretsiz indirilebilir.
- Memsorce Editörü: Masaüstü editörü uygulaması ücretsiz indirilebilir ve web editörüne Memsorce ile erişilebilir.

Modül 1: Proje Oluşturma

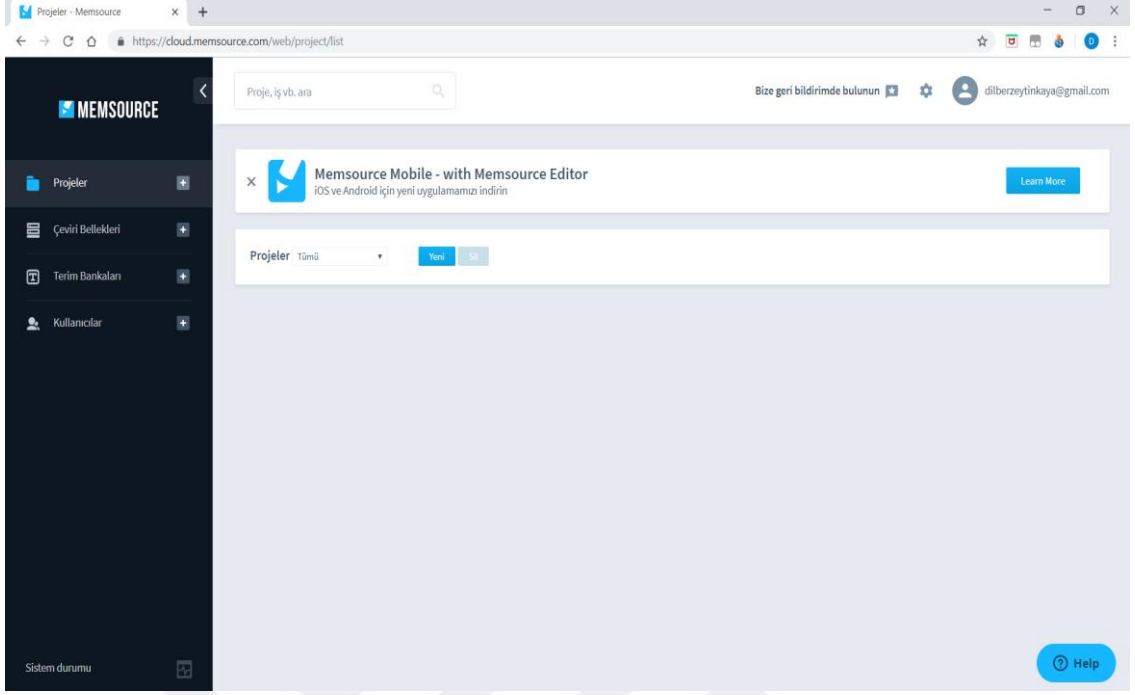

⁹Resim 2.5.1.1. Memsorce

Adım 1: Resim 2.5.1.1’de görüldüğü gibi öncelikle memsource.com adresinden oturum açılması gerekir. Henüz bir Memsorce hesabı olmayanlar için ücretsiz bir deneme oluşturulabilir.

Google Chrome, Firefox veya Safari tarayıcılarının kullanımı önerilir. Google Chrome, Firefox, Safari, Microsoft Edge ve Internet Explorer’ın son iki sürümünün tümü desteklenir.

⁹ Bölüm 2.5.1’de yer verilen görsellerin telif hakkı Memsorce’a aittir.

Resim 2.5.1.2. Memsources

Resim 2.5.1.2’de görüldüğü gibi Hesabınıza giriş yaptıktan sonra, oluşturulan tüm projelerin bir listesi olan Projeler sayfasına otomatik olarak yönlendirilirsiniz. Bu sizin ilk projeniz ise liste boş olacaktır.

Adım 2: Bir proje oluşturmak için, Projeler sayfasındaki Yeni kutucuğuna tıklayabilir ya da soldaki gezinme panelindeki (+) işaretini kullanabilirsiniz. Bu Proje Oluşturma ekranını açacaktır.

Adım 3: Aşağıdaki zorunlu alanların doldurulması istenir.

Ad: proje adı oluşturulmalıdır.

Kaynak Dil: proje başına sadece bir kaynak dil seçilebilir.

Hedef Diller: bir projede sınırsız sayıda hedef dil olabilir.

Teslim Tarihi, Durum, Not ve Sipariş Emri No. alanlarını doldurmak isteğe bağlıdır, daha sonra da doldurulabilir.

Not: Ayarlar bölümüne sağ üst köşede bulunan dişli sembolünden erişilir ve (Analiz, Dosya Yeniden Adlandırma, Dosya İçerik Aktarma Ayarları, Erişim ve Güvenlik, Kalite

Güvencesi, Proje Durum Otomasyonu, Segmentasyon, TM Eşleşme Bağlamı ve Optimizasyonu, Ön çeviri), gerekirse ayarlayabileceğiniz diğer seçenekler de bulunur.

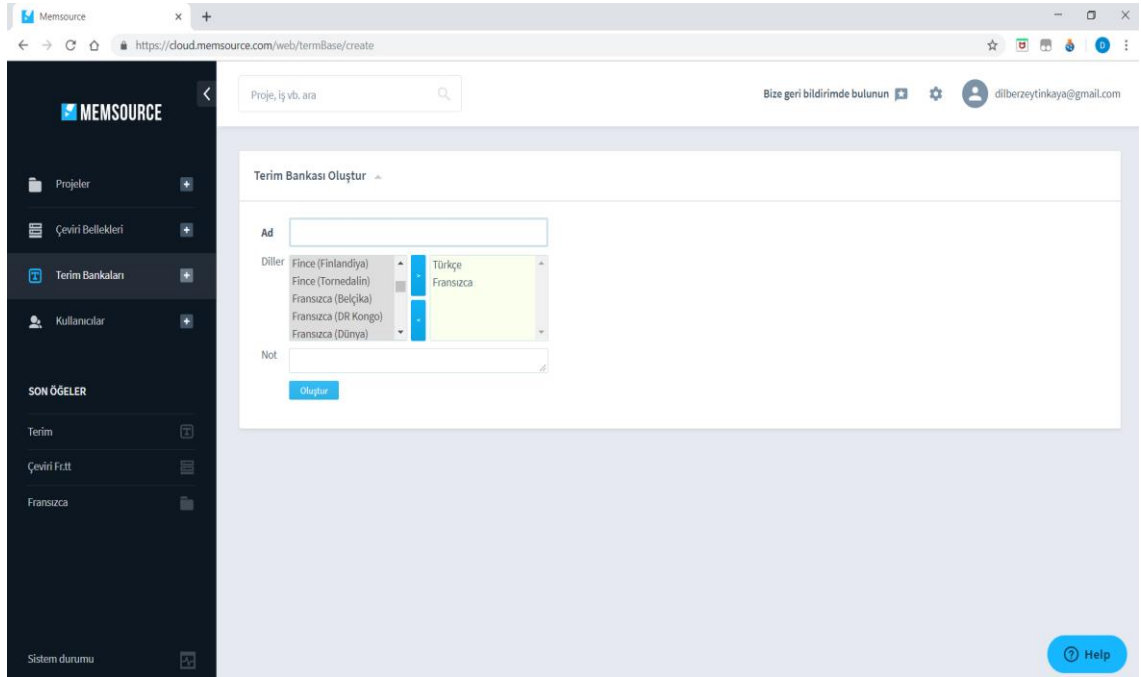
Proje ayarlarının çoğu daha sonra belirlenebilir. Kaynak dil ilk aşamada seçilir. Hedef Dil veya Hedef Diller daha sonra eklenebilir ancak kaldırılamaz. İş akışı adımları eklenebilir ancak kaldırılamaz.

Programın ayrıca Araçlar, Kuruluş, Abonelik, Yönetim, Proje Ayarları, Proje Metaverileri, Otomasyon, Ücretlendirme, Entegrasyonlar, Kullanıcı Ayarları bulunmaktadır.

Adım 4: Projenizin kurulumunu tamamlamak için Ayarlar bölümünün altındaki “Yarat” kutucuğuna tıklanır.

Adım 5: Bir sonraki sayfada İşler adlı bir bölüm göreceksiniz. Projeye çeviri kapsamında yeni dosyalar eklemek için, bu bölümdeki “Yeni” kutucuğu seçilir.

Adım 6: Önceden projeniz için hazırlanmış bir çeviri belleği veya terim bankaları varsa, Çeviri Bellekleri veya Terim Bankaları’nın yanındaki Seç kutucuğunu tıklatarak bunları Proje sayfasına ekleyebilirsiniz. Yeni bir çeviri belleği veya terim bankası oluşturmak için “Yeni Oluştur” kutucuğuna tıklanır.

Resim 2.5.1.3. Memsources

Modül 2: Çeviri Belleği Oluşturma ve Yönetme

Bir çeviri belleği, orijinal kaynak metin bölümlerinden ve bu bölümlerin her birinin çevirilerinden oluşan bir veri tabanıdır. Bu bölümler cümleler, paragraflar, başlıklar vb. olabilir. Bir çift kaynak ve çeviri bölüme “çeviri birimi” denir. Gerçek zamanlı olarak bir çeviri birimi oluşturulur ve kaynak metin hedef dile çevrildiğinde çeviri belleğinde saklanır.

Tercümanlar, çeviri sürecini hızlandıran ve maliyetleri düşüren çevirileri yeniden kullanabilirler. Çeviri bellekleri ayrıca çevirilerin tutarlı olmasını sağlamaya yardımcı olur. Farklı çevirmenler aynı proje üzerinde aynı müşteri için çalıştığında oldukça yararlıdır.

Projeniz için hazırlamış olduğunuz bir çeviri belleğiniz olsa bile, sizinkini projeye yüklemeyen önce Memsource’da bir tane oluşturmanız gerekir. Aşağıda, Memsource’da yeni bir çeviri belleği oluşturma adımlarını bulacaksınız.

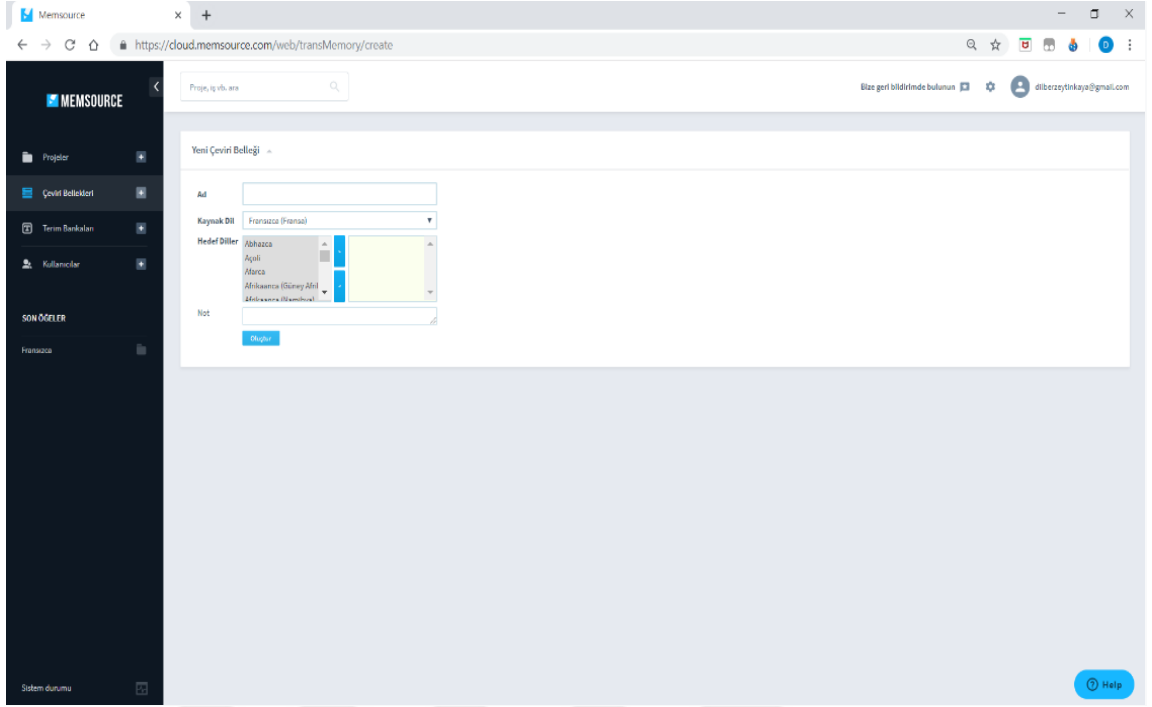
Adım 1: Resim 2.5.1.8’de görüldüğü gibi, çeviri belleği oluşturmak için Çeviri Bellekleri sayfasındaki “Yeni Oluştur” kutucuğunu kullanabilir veya gezinti panelindeki artı işaretini (+) kullanabilirsiniz.

Adım 2: Aşağıdaki zorunlu alanların doldurulması gereklidir.

Ad: yeni çeviri belleğinize bir ad verin. Bunu daha sonra başka projeler için de kullanabileceğinizi unutmayın, bu nedenle sadece bu projeye özgü olması gerekmez.

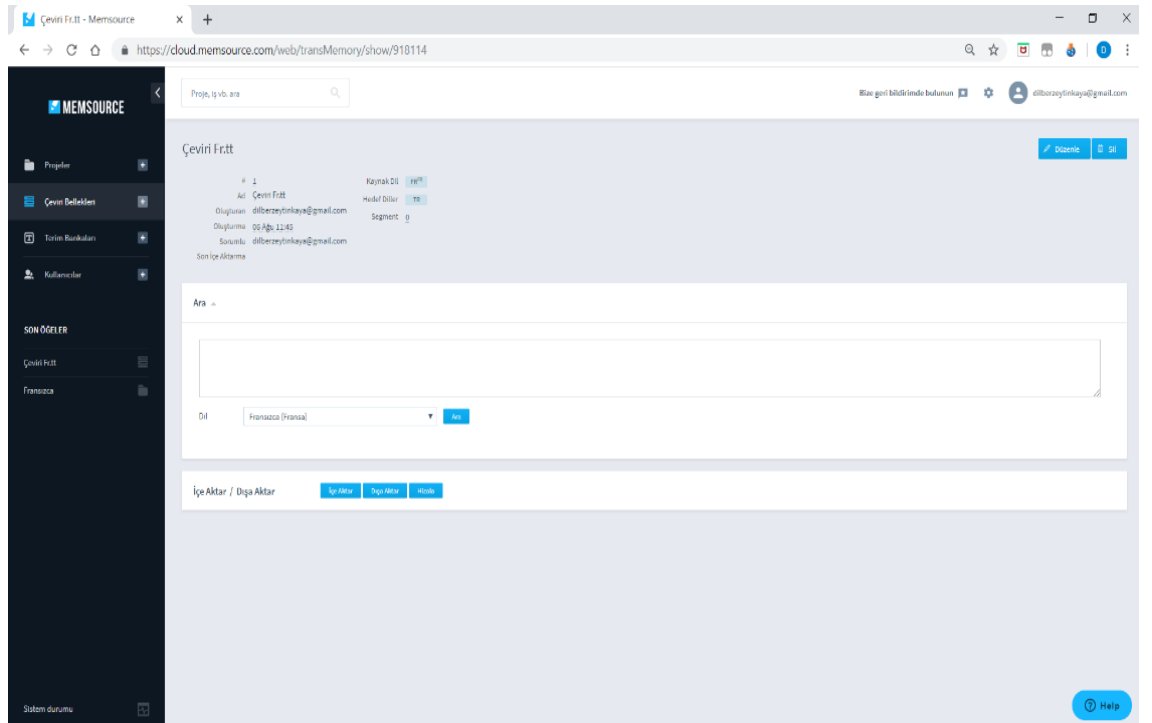
Kaynak dil: belgenizin orijinal dilidir. Her çeviri belleği için yalnızca bir kaynak dil seçilebilir.

Hedef dil: çevireceğiniz dildir. Çeviri belleğinde sınırsız sayıda hedef dil olabilir.

Resim 2.5.1.4. Memsources

Adım 3: Çeviri belleğinizin kurulumunu tamamlamak için alttaki “Oluştur” kutucuğuna tıklayın. Bu sizi tekrar Proje sayfasına yönlendirecektir.

Resim 2.5.1.5. Memsources

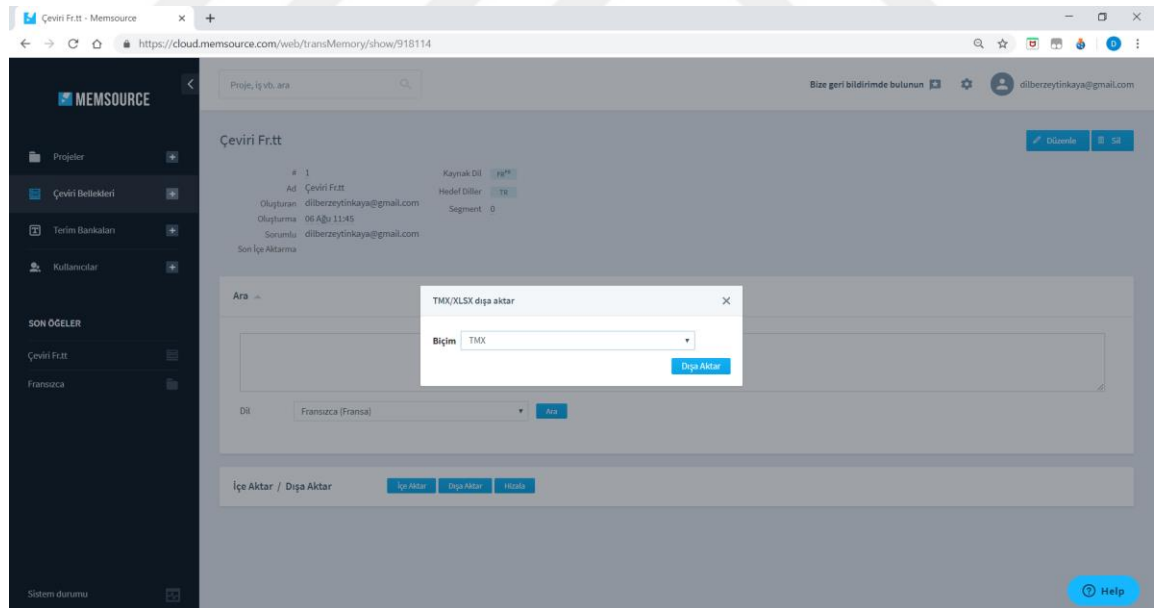
Resim 2.5.1.5’de görüldüğü üzere, Çeviri Bellekleri bölümünün artık başlığında (1) yazdığını göreceksiniz. Bu bölümü genişletmek ve yeni çeviri belleğinizi görmek için ok işaretine tıklayın. Projeniz için daha önce Memsource dışında bir çeviri belleği hazırladıysanız, şimdi yüklemeye hazırsınız demektir.

Adım 4: Mevcut çeviri bellekleri, TMX veya XLSX¹⁰ formatları kullanılarak Memsource’a aktarılabilir. Bunu yapmak için, önce Adım 1 ve Adım 3’de oluşturduğunuz çeviri belleğine tıklayın. Bu sayfada üç bölüm olacaktır: Ara, Al / Ver ve İlgili Projeler. İç / Dış Aktar bölümünde İç Aktar adı verilen bir kutucuk olacaktır. Bu kutucuğa tıkladığınızda aşağıdaki açılır pencereyi göreceksiniz:

Dosya Seç’i tıklayın ve çeviri belleğinizi alın. Bu adımı, bu projeye eklemek istediğiniz tüm çeviri bellekleri için tamamlayın.

Not: Bu bölümde ayrıca bir çeviri belleği oluşturmak için kullanabileceğiniz Dış Aktar ve Hizala adında bir kutucuk bulunur.

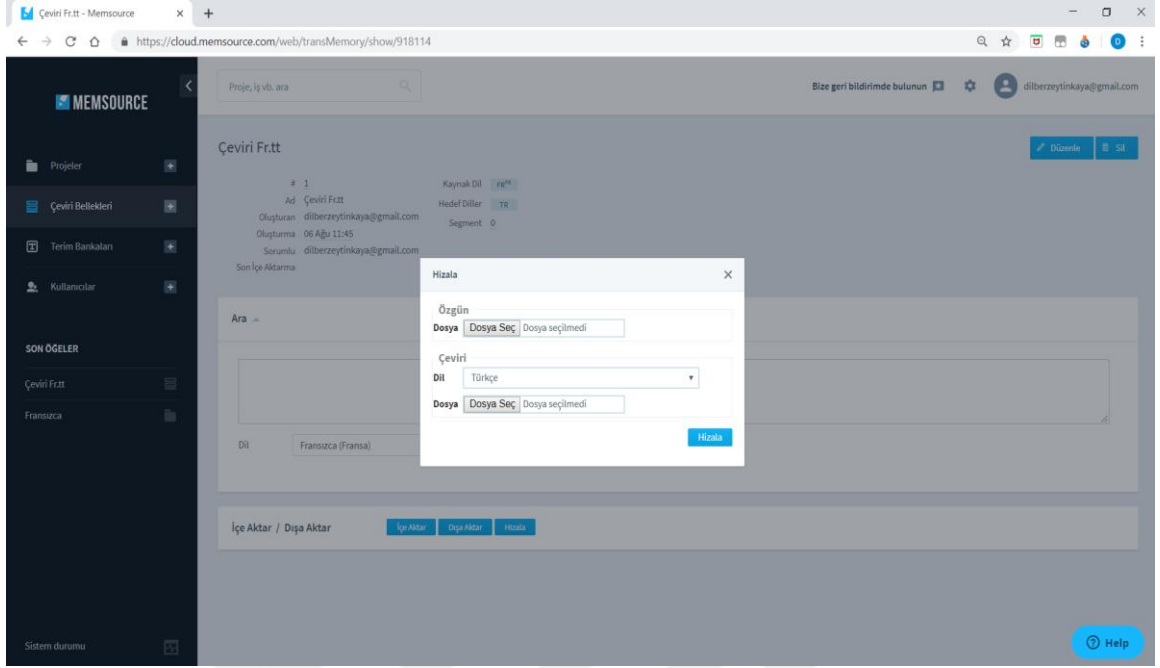
Dış Aktar’a tıkladığınızda Resim 2.5.1.6’daki açılır pencereyi göreceksiniz:

Resim 2.5.1.6. Memsource

¹⁰ Microsoft Excel, Microsoft Office’te bulunan elektronik tablo yazılımı

Hizala'ya tıkladığınızda Resim 2.5.1.7'deki açılır pencereyi göreceksiniz:

Resim 2.5.1.7. Memsorce

Hizalama özelliğini kullanmak için, kaynak dilinizde orijinal bir belgeye ve hedef dilinizde aynı belgeye ihtiyacınız olacaktır. Çeviri belleğinizi oluşturmak için iki belgeyi hizalayabilirsiniz.

Adım 5: Bir projede çeviri belleğini kullanmak için söz konusu Projeye gidin, Çeviri Belleği bölümüne gidin ve Seç'i tıklayın.

Adım 6: Memsorce Editör'de bu projedeki işler üzerinde çalışan herkes çeviri belleğindeki sonuçlara gerçek zamanlı olarak erişebilir. Ayrıca, Editörlerden birindeki bir segmenti onaylamak, çeviriyi otomatik olarak çeviri belleğine kaydeder. Bunlar gelecekte benzer çevirilerde öneriler olarak ortaya çıkacaktır.

Modül 3: Terim Bankaları Nasıl Oluşturulur ve Nasıl Kullanılır?

Terim bankası, çevirilerdeki terim tutarlılığını sürdürmeye yarayan terim veri tabanıdır.

Çeviri belleğine ek olarak, projenize bir terim bankası da eklemek isteyebilirsiniz. Terim bankası, çevirilerinizde terminoloji tutarlılığının korunmasına yardımcı olan bir sözlük veya terim veri tabanıdır.

Adım 1: Terim bankaları sayfasındaki Yeni kutucuğunu kullanarak veya gezinme panelindeki artı işaretini (+) tıklayarak terim bankası oluşturabilirsiniz.

Resim 2.5.1.8. Memsources

Resim 2.5.1.8’de görüldüğü üzere, “terim bankası oluştur” başlığı altında ad, diller ve not kısmı yer almaktadır. Terim bankasının adını ilgili boşluğa yazmanız gerekmektedir. İstedığınız dilleri seçip en altta yer alan “Oluştur” kutucuğuna tıklayarak terim bankasını oluşturabilirsiniz.

Adım 2: Aşağıdaki zorunlu alanların doldurulması gerekir.

Yeni terim bankasına bir ad verin. Bunu daha sonra başka projeler için de kullanabileceğinizi unutmayın. Terim bankaları belirli dil çiftleri için oluşturulmaz ve çeşitli diller içerebilir.

Adım 3: Terim bankanızın kurulumunu tamamlamak için altta yer alan “Oluştur” kutucuğuna tıklayın.

Adım 4: Mevcut terim bankaları, TBX veya XLSX dosya formatında içe aktararak kaydedilebilir. Bir dile terim bankası eklemek için projenizin “Terim Bankaları” bölümüne gidin. Burada, projenizdeki her dilin dil kodlarını ve Memsources’da oluşturduğunuz terim bankası adını göreceksiniz. Önceden oluşturulmuş bir terim bankası eklemek için Memsources’da oluşturduğunuz terim bankasının adını tıklayın.

Çeviri belleği ile yaptığınız gibi, İçe Aktar kutucuğuna tıklayın. Dosya Seç’e tıklayın ve terim bankasını seçin. Ardından İçe Aktar’ı tıklayın.

Terim bankası eklendiğinde, Memsources Editör’deki bu projedeki işler üzerinde çalışan herkes terim temelinde mevcut terimlere erişebilir.

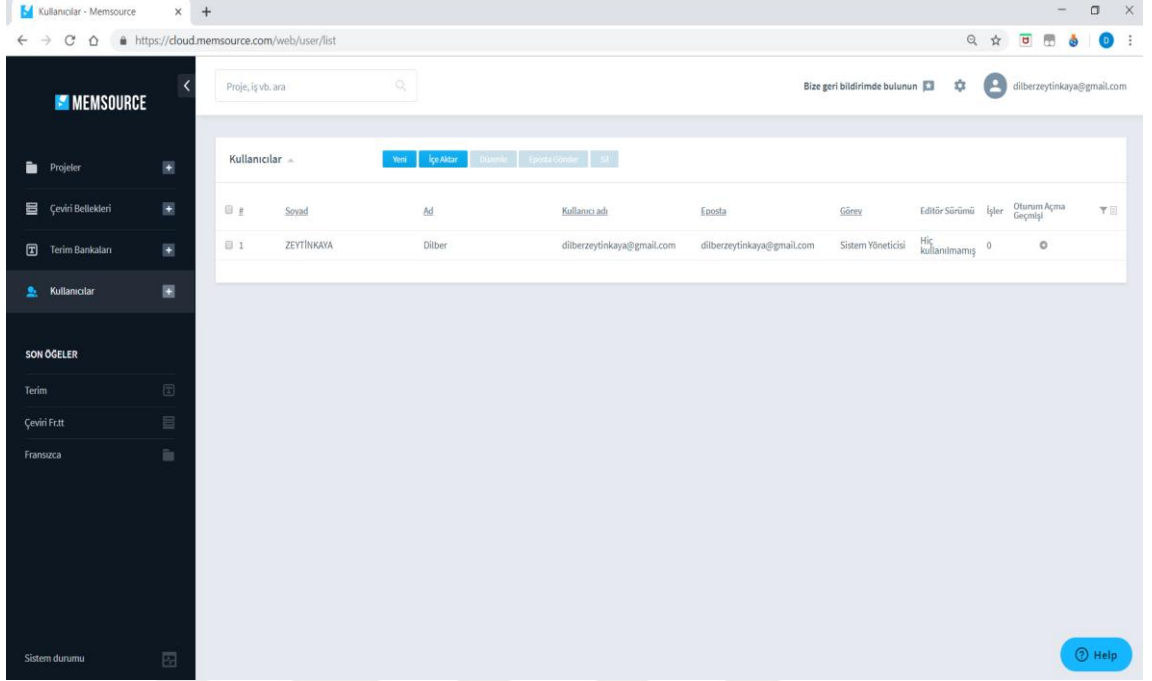
Ayrıca Memsources Editör’den terim bankasına yeni terimler ekleyebilirsiniz, ardından Araçlar’ı seçin ve Terim Ekle’yi tıklayın.

Modül 4: Kullanıcılar Nasıl Oluşturulur ve Yönetilir?

Not: Kişisel bir hesabınız varsa yeni kullanıcılar ekleyemezsiniz. Başka kullanıcılar eklemeniz gerekirse, hesabınızı yükseltmeniz gerekir.

Çeviri kaynaklarınızı ekledikten sonra, Proje Yöneticileri, Dilbilimciler, Satıcılar vb. kullanıcı oluşturabilirsiniz.

Adım 1: Yeni bir kullanıcı oluşturmak için Kullanıcılar bölümüne gidin ve Yeni kutucuğuna tıklayın veya gezinti panelindeki artı işaretini (+) seçin. Kullanıcılar penceresine ilk tıkladığınızda, önceden ayarlanmış bir kullanıcının (kendiniz) olacağını unutmayın.

Resim 2.5.1.9. Memsorce

Adım 2: Yeni bir kullanıcı eklemek için aşağıdaki zorunlu alanların doldurulması gerekir.

Ad: Yeni kullanıcı adınızı girin.

Soyad: Soyadınızı girin.

E-posta: e-posta adresinizi girin. Projelerle ilgili bildirimler göndermek ve kullanıcılarınızın tamamlanması gereken işleri bilmesi için buna ihtiyacınız olacak.

Kullanıcı adı: Burada benzersiz bir kullanıcı adı oluşturun. Aynı kullanıcı adına sahip iki Memsorce kullanıcısı olamayacağından, kullanıcı adı zaten kullanılıyorsa bir uyarı mesajı belirir.

Şifre: Kullanıcı için bir şifre belirleyin. Bu şifre geçici olacak ve kullanıcıya ilk kez giriş yaptığında şifreyi değiştirmesi istenecek.

The screenshot shows the 'Kullanıcı Oluştur' (Create User) page in the Memsources application. The sidebar on the left contains navigation links for 'Projeler', 'Çeviri Bellekleri', 'Terim Bankaları', and 'Kullanıcılar'. The main content area is titled 'Kullanıcı Oluştur' and contains a form with the following fields: 'Ad', 'Soyad', 'Eposta', 'Kullanıcı adı', 'Parola', 'Parolayı Tekrar Gir', 'Görev' (a dropdown menu), 'Saat Dilimi' (a dropdown menu with 'Europe/London' selected), a checkbox for 'Tüm Memsources bültenlerine kaydol' (checked), and a 'Not' field. An 'Oluştur' button is located at the bottom of the form. The top of the page shows the Memsources logo, a search bar, and a user profile icon with the email 'dilberzeytinkaya@gmail.com'.

Resim 2.5.1.10. Memsources

Adım 3: Uygun Rolü seçin.

Tüm kuruluşların en az bir yöneticiye sahip olmaları gerekir.

Proje Yöneticisi hesapları, Yönetici hesaplarıyla neredeyse aynıdır, ancak kullanıcı hakları, erişim ve görünürlük seviyesini sağlayacak şekilde özelleştirilebilir.

Dilbilimci hesapları çevirmenler için tasarlanmıştır ve hiçbir proje yönetimi özelliği içermez.

Belirli projeler üzerinde yakın işbirliğine izin vermek için kuruluşunuz dışındaki kullanıcılara konuk hesabı sağlanabilir.

Adım 4: Yeni kullanıcının terim bankası veya çeviri belleğinizdeki tüm terimleri düzenlemesine izin vermek, makine çevirisinin kullanımını etkinleştirmek ve kullanıcıyı Etkin olarak ayarlamak gibi ek ayarlar belirleyebilirsiniz.

Adım 5: Kullanıcı hesabının kurulumunu tamamlamak için alttaki “Oluştur” kutucuğuna tıklayın.

2.5.2. Nubuto Terim Yönetimi Aracının Çeviri Eğitiminde Kullanımı

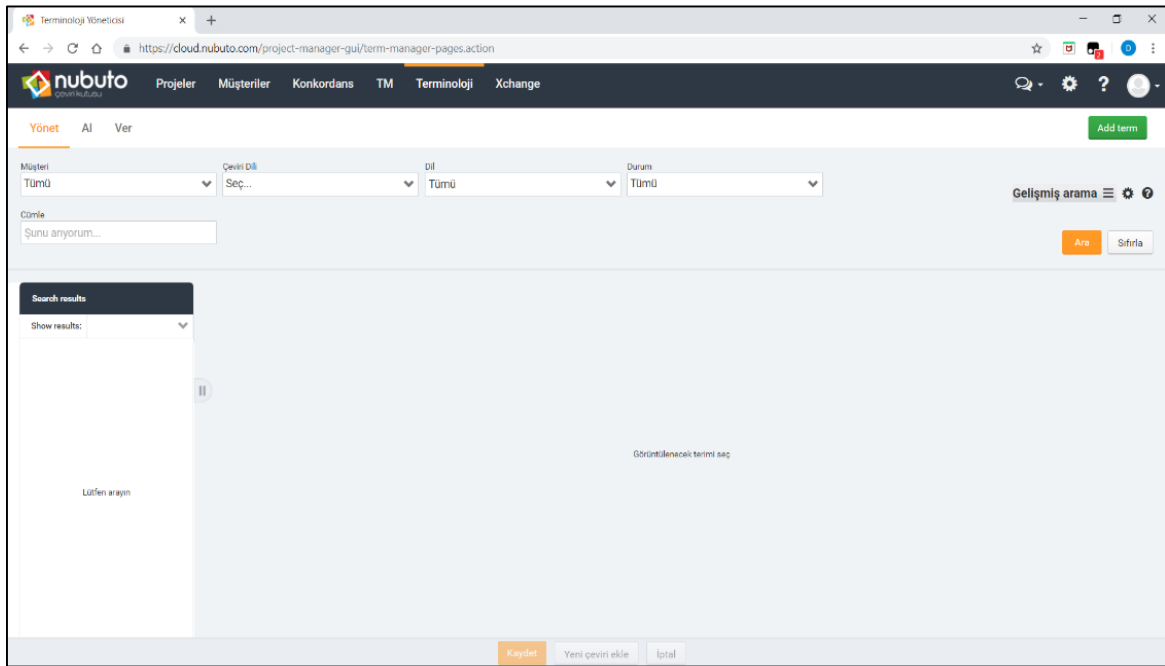
Dragoman Çeviri ve XTM Teknoloji tarafından geliştirilen, 150'den fazla dili destekleyen Nubuto, yeni nesil dil teknolojileri arasındaki yazılımlardan biridir. Nubuto Türkçe kullanım imkânı sunmaktadır. Türk İngiliz ortak yatırımı olan Nubuto'nun gelişiminde Macar, Leh, İsveçli, İtalyan, İrlandalı ve Taylandlı mühendisler ile dilbilimciler yer almıştır.

Program kurulum gerektirmez, tarayıcı üzerinde çalışır. Firefox, Safari, Chrome gibi tarayıcılardan erişmek mümkündür. Arayüzü birçok dile çevrilmiş ve çok sayıda dili desteklemektedir. iOS ve Android aracılığıyla mobil olarak cep telefonu ile çeviri projeleri yönetilebilir. Böylelikle aynı proje farklı cihazlar üzerinden tamamlanabilir. 150'den fazla dosya formatında çalışmayı mümkün kılar. Birçok platform ile entegre olabilme özelliği sahiptir. Nubuto kullanan diğer kişi ve kurumlar ile çeviri projesi hakkında görüşmek, yazışmak mümkündür. XLIFF dosya formatı ile farklı bilgisayar destekli çeviri araçlarıyla proje alışverişi yapılabilir. Akıllı segment kilitleri, eşleşmeleri segmente otomatik yazma ve belleği temizleme özellikleri bulunmaktadır. Çeviri projeleri, bellekleri veya terim listeleri sınırlı değildir. Her bilgisayara tek tek yazılım kurmakla zaman kaybetmekten ziyade bulut sistemlere geçilmesi önerilebilir. Çok dilli, mobil, uyumlu, ekip çalışmasına yatkın, güvenli ve hızlı bir çeviri aracıdır.

Unibuto, ücretsiz öğrenci lisanslarının ortak adıdır. Çeviri öğrencilerinin kullanımına sunulmaktadır.

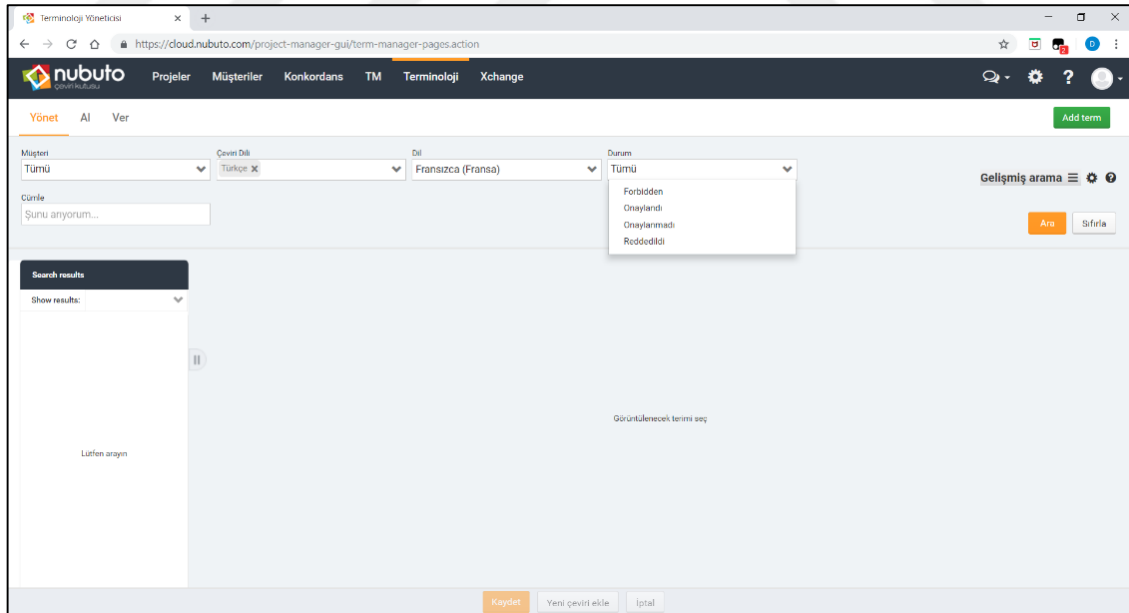
Nubuto Çeviri Kutusu'nda üst köşede Projeler, Müşteriler, Kullanıcılar, Gelen Kutum, Konkordans¹¹, TM, Terminoloji, Yapılandırma, Xchange sekmeleri yer almaktadır. Terminoloji sekmesi, terimlerin saklanıp sınıflandırıldığı alandır.

¹¹ Bir kelimeyi daha önce yapılan çeviriler içinde aratarak çeviride tutarlılığı sağlar. Önceki çevirilerde bağlam içinde nasıl kullanıldığı görülebilir.

¹²Resim 2.5.2.1. Nubuto

Resim 2.5.2.1’de görüldüğü üzere Terminoloji sekmesini açınca altında sol köşede Yönet, Al, Ver sekmeleri ortaya çıkmaktadır.

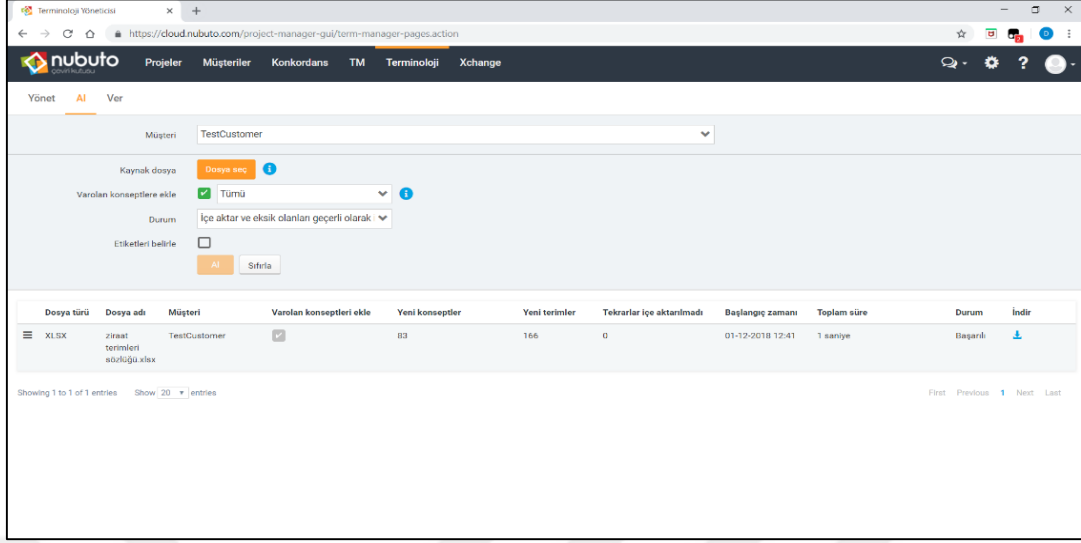
Resim 2.5.2.2. Nubuto

¹² Bölüm 2.5.2’de yer verilen görsellerin telif hakkı Nubuto’ya aittir.

Resim 2.5.2.2’de görüldüğü üzere, Yönet sekmesi altında çeviri dili, kaynak dil tercihi yapılmalıdır. Bu kısımda terim yönetimi gerçekleştirilir. Terimler müşteriye, dile veya onay durumuna göre filtrelenerek aranabilir. Ara butonuna tıklanarak hiçbir filtre uygulamadan tüm terim listesi görüntülenebilir.

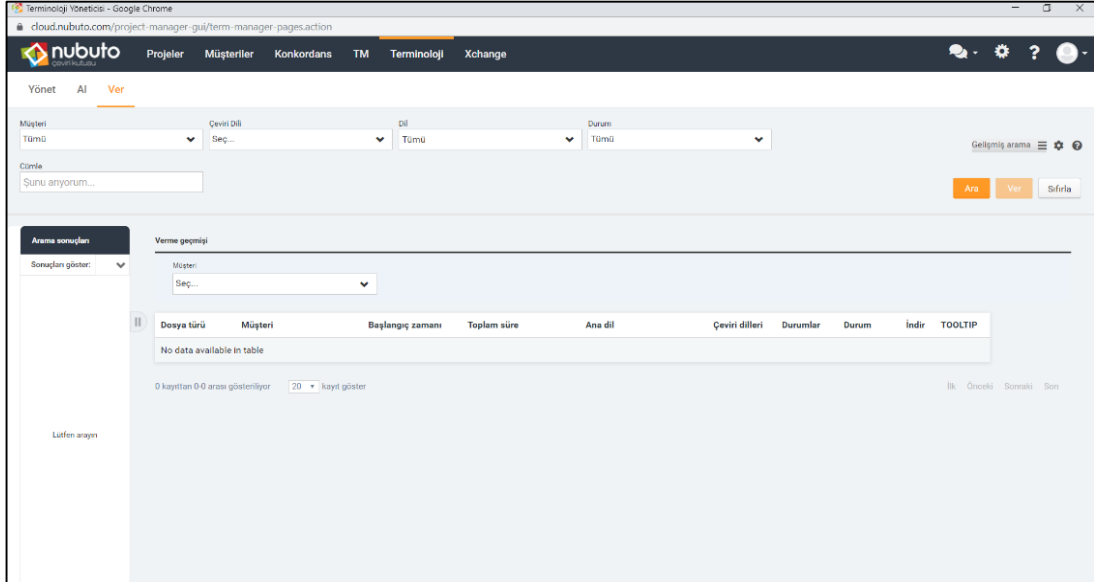
Resim 2.5.2.3. Nubuto

Resim 2.5.2.3’de görüldüğü üzere, sisteme terim dosyası eklenmiştir. Terim bölmesinde onaylanan terimler listelenmektedir. Bu kısımda ayrıca önerilen terim, önerilen notlar, bağlam, kısaltma ve notlar bölümleri yer almaktadır. Çeviriler bölümünde ise Türkçe terime karşılık gelen Fransızca terim yer almaktadır. Kontrol sürecinden geçen terimler onaylanarak sisteme kaydedilir. Listedeki terim düzenlenmek üzere bir terim seçilir. Seçilen terime yeni bir karşılık girilebilir, terim silinebilir, yapılan değişiklikler kaydedilebilir.

Resim 2.5.2.4. Nubuto

Resim 2.5.2.4’de görüldüğü üzere, AI sekmesi altında Müşteri, Kaynak dosya, Varolan konseptlere ekle, Durum, Etiketleri belirle seçenekleri belirlemektedir. Bu kısımda terimlerin içeri alınması söz konusudur. İçeri alınan terimleri eklemek için bir müşteri seçilmelidir. Dosya seç butonuna tıklanarak içeri alınmak istenen dosya seçilir ve İçeri Aktar butonuna tıklanır.

Resim 2.5.2.5. Nubuto

Resim 2.5.2.5’de görüldüğü üzere, Ver seçeneğine tıklandığında terim çıkartma işlemi gerçekleştirilir. Proje oluştururken, Terim çıkartmayı başlat seçeneği, Ayarlar bölümünde görünür durumdadır. Proje oluşturulduktan ve dosya analizi tamamlandıktan sonra, Projenin açılır menüsünden Çıkarılan terimler seçilir. İndirilen Excel dosyası düzenlenerek terim listesi tamamlanır. Çıkarılan terimlerin çeviri karşılıkları girilir. Düzenlenen, silinen, karşılığı verilen terimler içeri alma kısmındaki aşamalarla içeri alınabilir.

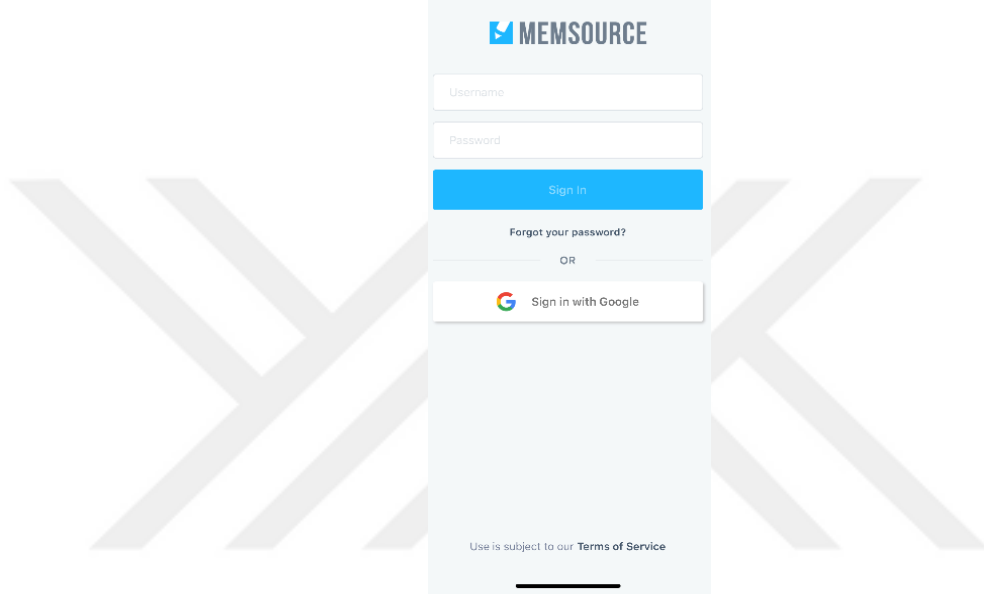
2.5.3. Mobil Çeviri Teknolojileri

Mobil elektronik cihazlarda mobil işletim sistemleri kullanılmaktadır, günümüzde yaygın olarak kullanılanlar İOS ve Android olmak üzere sınıflandırılabilir. iOS ilk ismi iPhone OS işletim sistemi olan Apple firmasının 2007 yılında kullanıma sunduğu mobil cihazlar için geliştirdiği işletim sistemidir. Öncelikle sadece iPhone için geliştirilmiştir. Daha sonra iPod ve iPad cihazlarında da kullanıma sunulmuştur. Ana gelişim noktası MAC OS’dur. Uygulamayı yüklemek için App Store ve iTunes kullanılmalıdır. Nubuto, MySDL Trados, Memsources mobil destekli çeviri araçlarına örnektir. Google çeviri, Konuş & çevir – çevirmen, İTranslate – Çeviri, Sesli sözlük çeviri, Tarama & Çeviri + metin kapmak, Sesli çevirmen, Tercüman !!!, İTranslate converse, Çevirici – sesli çeviri, SayHi Çeviri, Diyalog – çevirme konuşma, Çeviri programı, Microsoft çevirmen, Tercüman – çevirmen, TextGrabber 6 – real time OCR, Çek ve çevir – çevirmen, Çevirmen – metin ve konuşmaları çevir, Konuş çeviri ve toplu tercüman, Sesli çevirmen, Konuş ve çevir, İTranslate Voice, Herşey Çeviri, T – Zone canlı çeviri gibi mobil destekli araçlarla çeviri gerçekleştirilebilmektedir.

Google Play, Google tarafından yönetilmektedir. Google Play Store, android işletim sistemi kullanan akıllı cep telefonlarının uygulama indirme mağazasıdır. Android cihazlar, Google Play üzerinden uygulamalara ve oyunlara erişim sağlayabilirler. Ücretli ve ücretsiz uygulamalar Google Play Store vasıtasıyla telefona yüklenir. Ücretsiz olan mobil çeviri araçları ve mobil çeviri sözlükleri direkt yüklenebilirken ücretli olanlar için kredi kartı bilgisiyle satın alma işlemi gerçekleştirilmelidir.

2.5.3.1. Memsorce Mobil

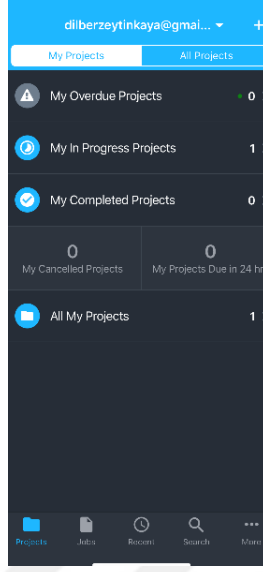
App Store ve Google Play üzerinden Memsorce mobil ücretsiz indirilebilir. Memsorce hesabı bulunan kişiler tarafından Memsorce üzerinde yer alan projelere her yerden erişmek mümkündür. Telefon veya tablet üzerinden çeviri projeleri yürütülebilir. Mobil için Memsorce çeviri belleklerini, terim veritabanlarını kullanarak çeviri imkânı sunması bu aracı kullanışlı kılmaktadır.

¹³Resim 2.5.3.1. Memsorce Mobil

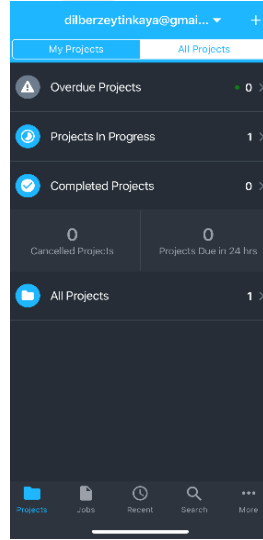
Resim 2.5.3.1’de görüldüğü üzere, Memsorce mobil’e elektronik posta adresiniz ve şifreniz ile giriş yapabilirsiniz. E-mail adresiniz kullanıcı adınız olarak tanımlanmaktadır. Google, gmail hesabı kullanılarak da giriş yapma imkânı sunmaktadır.

¹³ Bölüm 2.5.3’de İOS işletim sistemi üzerinden yer verilen resimlerin telif hakkı Memsorce’a aittir.

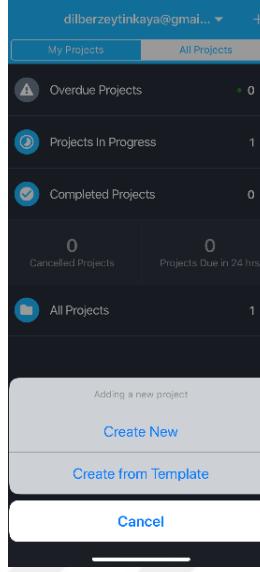
Resim 2.5.3.2. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.2’de görüldüğü üzere, Projelerim ve Tüm Projeler menüleri yer almaktadır. Projelerim menüsü altında Gecikmiş Projelerim, Devam Eden Projelerim, Tamamlanmış Projelerim sekmeleri bulunmaktadır. Ayrıca İptal edilen Projelerim ve 24 Saat İçinde Bitmesi Gereken Projelerim sekmelerine de sahiptir.

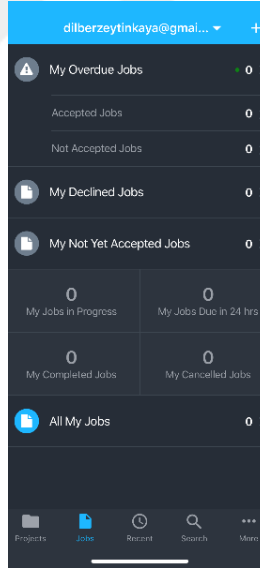
Resim 2.5.3.3. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.3’de görüldüğü üzere, ekranın alt kısmında Projeler, İşler, Son İşlemler, Ara, Daha Fazlası sekmeleri bulunmaktadır.

Resim 2.5.3.4. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.4’de görüldüğü üzere, yeni proje eklemek amacıyla sağ üst köşede bulunan + ikonuna basıldığında Yeni Oluştur, Şablondan Oluştur ve İptal seçenekleri görünmektedir.

Resim 2.5.3.5. Memsources Mobil

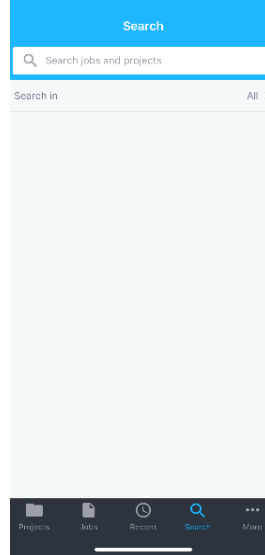
Resim 2.5.3.5’de görüldüğü üzere, ekranın alt kısmında yer alan İşler’e basıldığında Gecikmiş İşlerim’in hemen altında Kabul Edilen İşlerim ve Kabul Edilmeyen İşlerim, Reddedilen İşlerim ve Henüz Kabul Edilmeyen İşlerim yer almaktadır. İşlemdeki İşlerim,

24 Saat İçinde Bitmesi Gereken İşlerim, Tamamlanan İşlerim, İptal Edilen İşlerim yer almaktadır.

Resim 2.5.3.6. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.6’da görüldüğü üzere, Son İşlemler’e basıldığında En Son Üzerinde Çalışılan İş ile ilgili olmak üzere Bitiş Tarihi, Müşteri ve İş Gerçekleştiren Kişinin Bilgileri listelenir.

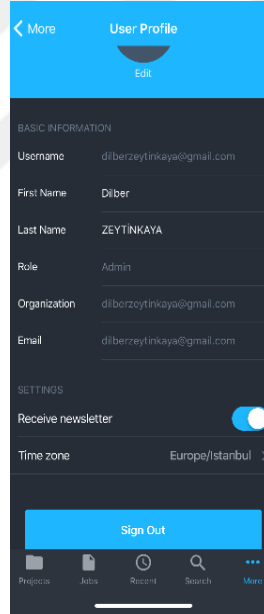
Resim 2.5.3.7. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.7’de görüldüğü üzere, ekranın alt kısmında yer alan Ara sekmesi aracılığıyla çeviri işleri ve projeleri aranabilir.

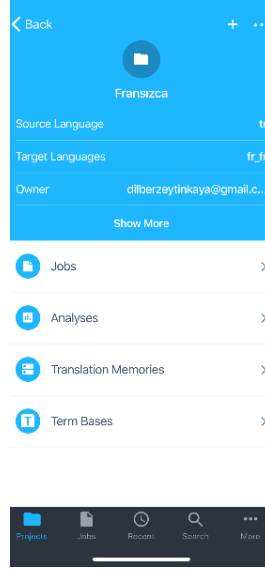
Resim 2.5.3.8. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.8’de görüldüğü üzere, Daha Fazlası sekmesine basıldığında Kullanıcı Profili, Geribildirim Gönder ve Yardım seçenekleri görünmektedir.

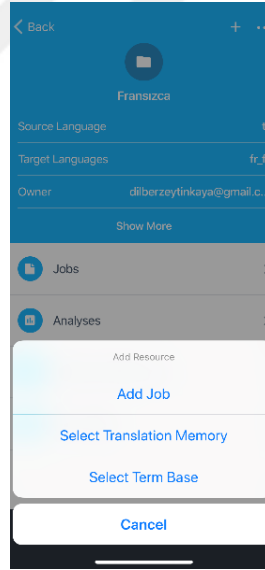
Resim 2.5.3.9. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.9’da görüldüğü üzere, Kullanıcı Profili başlığı altında Kullanıcı Adı, Ad, Soyad, Görev, Kurum, Email gibi bilgiler yer almaktadır.

Resim 2.5.3.10. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.10’da görüldüğü üzere, ekranın alt kısmında yer alan Projeler’e basıldığında proje sayfası açılır. Kaynak Dil, Hedef Dil tercihleri belirlenir. İlgili ekranda İşler, Analizler, Çeviri Bellekleri, Terim Veritabanları sekmeleri açılmaktadır.

Resim 2.5.3.11. Memsources Mobil

Resim 2.5.3.11’de görüldüğü üzere, ilgili proje ekranında sağ üst köşede yer alan + işaretine basıldığında İş Ekle, Çeviri Belleği Ekle, Terim Veritabanı Seç ve İptal seçenekleri ortaya çıkmaktadır.

2.6. Çeviri Eğitiminde Terimbilim

Bu bölümde çeviri eğitiminde Terimbilimin yeri sorgulanacak, Türkiye’de çeviri eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının lisans programlarında Terimbilim dersine yer veren devlet ve vakıf üniversiteleri listelenecek, Türkiye’deki Çeviribilim yüksek lisans ve doktora programlarında terimbilime yönelik derslere yer verilip verilmediği üzerinde durulacak ve terimbilim ders içeriği ile öğretim planı önerilecektir.

2.6.1. Terimbilimin Çevirideki Yeri ve Önemi

Terimlerin çevirisi, terimbilimsel bilgi birikimini gerekli kılmaktadır. Özel alan bilgisi gerektirmesi çevirmeni zorlayan etmenlerden biridir. Teknik çevirilerin yapılabilmesi için özel alanlarda terim sistemleri oluşturulmalıdır. Teknik çeviriler, Katharina Reiss’in anlatımcı, işlemsel, işitsel araçlı ve bilgilendirici olmak üzere dört gruba ayırdığı metin türlerinden bilgilendirici metinler kapsamında değerlendirilir. Belirlenen metin türlerine yönelik çeviri süreci takip edilir. Nitekim çeviride doğru terim tercihi elzemdir. Bu nedenle her bir bilim dalına yönelik hazırlanacak terimciler, çevirmenlerin birincil başvuru kaynakları arasında yer alacaktır.

Teknik metinlerin en büyük özelliği, uzmanlık alanı bilgisi gerektirmesidir. Terimlerin farklı uzmanlık alanlarında farklı anlamlara gelmesi çeviride sorunların yaşanmasına neden olabilmektedir. Bu minvalde her uzmanlık alanına yönelik terim sözlükleri veya terim veri bankaları oluşturulması çeviri sorunlarına bir çözüm olarak sunulabilir.

Teknik çeviri, bilim, sanat, teknik gibi özel alan uzmanlık alanlarında yazılmış kaynak metinlerin erek metne aktarılmasıdır. Teknik çeviri, derinlemesine kaynak ve terim araştırması ile çeviri süreci esnasında edinilen bilgileri bütünleştirme çabası gerektirir. Bu alanda başvurulabilecek yegâne kaynaklar, terim bankaları, terim sözlükleri, çevirmenin daha önceki çeviri sürecinde oluşturduğu bireysel terim veri bankalarıdır. Teknik çevirinin en büyük zorluğu, kaynak dildeki teknik ifadenin erek dilde karşılığının bulunmamasında gizlidir. Terimbilimin esas amacı, teknik çevirmenlere kaynak sunmak, çeviri süreçlerini kolaylaştıracak ürünler ortaya koymaktır. Teknolojik ve teknik gelişmelere bağlı olarak terimcilerin sürekli olarak yenilenmesi, güncellenmesi beklenir.

Terimbilim uzmanı, terimlerin oluşumu, kullanımı ile ilgilenen, terimsel verileri inceleyen, standartlaştırma çalışmalarıyla terimlerin yaygınlaştırılması hususunda çalışmalar yürüten bilim insanıdır. Terimbilim uzmanları ile çevirmenler belirli noktalarda birbirlerinden ayrılırlar. Çevirmenin odak noktası dil iken, terimbilimci dili kavramsal açıdan bir dizge olarak benimser. Terimbilim statik bir süreci, çeviribilim ise dinamik bir süreci ihtiva eder.

Çevirmenlerin terimbilimin temel ilke ve uygulamaları konusunda bilgi sahibi olmaları önem teşkil etmektedir. Zira çeviri esnasında terimbilim uzmanı gibi uygun terimlere karşılık vermeleri beklenir. Bazı terimleri karşılamada güçlük çekilmesi durumunda terim oluşturma yöntemine başvurulabilir. Çevirmenler tarafından erek dile uygun bir terim seçmek için hem metinsel hem de teknik açıdan bağlamın dikkate alınması mühimdir. Çevirmenlerin teknik çeviri alanında eğitim almaları, Office yazılımlarına hâkim olmaları son derece önemlidir. Bu bağlamda ileri düzeyde bilgisayar kullanımı bilgisi gerekmektedir. Söz konusu çalışma dillerinde dilsel yeterlilik ve dilsel yaratıcılık vazgeçilmezdir. Bu noktada özel alan bilgisinin gerekliliği kaçınılmazdır. Çeviri sürecinde kullanılacak en uygun terimbilim ilkeleri; terim oluşturma, terimleri standartlaştırma, terimlerin özel alanda yapılandırma ve bilgisayar destekli çeviri sistemlerinde terim kullanımıdır.

Çeviribilimi salt alan ve uygulamalı alan olmak üzere ikiye ayıran James S. Holmes, salt alanı da kuramsal ve betimleyici alan olmak üzere ikiye, kuramsal alanı ise genel çeviri kuramları ve kısmi çeviri kuramları olmak üzere ikiye ayırmıştır. Kısmi çeviri kuramları; araç bağımlı kuramlar, alan bağımlı kuramlar, düzey bağımlı kuramlar, metin türü bağımlı kuramlar, zaman bağımlı kuramlar ve problem bağımlı kuramlar olmak üzere sınıflandırılmaktadır. “Araç bağımlı kuramlar çerçevesinde insan çevirisi ile ilgili kuramlar, bilgisayar çevirisi ile ilgili kuramlar ve bilgisayar destekli insan çevirisi ile ilgili kuramlar” (Koş’dan aktaran Balkul, 2015, s. 31) üç başlık altında toplanmıştır.

Uygulamalı çeviribilim kapsamında çeviri teknolojileri önemli bir yer tutmaktadır. Çeviri teknolojileri kapsamında ise otomatik çeviri araçları ve bilgisayar destekli çeviri araçları bulunmaktadır. Özerk makine çevirisi ve ağı bağlı makine çevirisi, otomatik çeviri araçları kapsamında değerlendirilmektedir. Bilgisayar destekli çeviri araçları içerisinde çeviri araçları (çeviri bellekleri, terim yönetim araçları), dilbilimsel araçlar (dil bağımlı araçlar: sözlükler, terim bankaları; dil bağımsız araçlar: bütünceler, optik karakter tanımlayıcılar) ve yerleştirme araçları (belge yönetimi, proje yönetimi) sıralanabilir. Bu

bağlamda terim yönetim araçları, bilgisayar destekli çeviri araçları kapsamındaki çeviri bellekleri içerisinde yer almaktadır.

Bilgisayar destekli çevirinin kullanılabileceği çeviri türleri arasında teknik çeviri, tıp çevirisi, hukuk çevirisi, finans çevirisi, web sitesi çevirisi, oyun çevirisi, yaratıcı çeviri sayılabilir. Terim yönetiminde veri tabanının nerede (hangi sunucularda) depolanacağı, teknik desteği kimin sağlayacağı, verilerin nasıl yedekleneceği, kimlerin teknik eğitim ve terimbilim alanında eğitim vereceği ve kimlerin bu eğitimi alacağı, eğitimin dışarıdan gelecek eğitmenler tarafından mı verileceği dikkate alınması gereken hususlar arasındadır.

Terim yönetim uzmanı, düzeltmen, danışman, kalite sorumlusu, proje yöneticisi, VT (veri tabanı) yöneticisi, araç geliştirici, ürün yöneticisi, satış uzmanı, standartlaştırıcı, dil planlayıcı, öğretim üyesi gibi terimbilim alanında çeşitli meslek gruplarının varlığından söz etmek mümkündür.

Terimbilime yönelik en az bir terim yönetim aracına hâkimiyet, terimbilime yönelik eğitim modülleri geliştirebilme ve terimbilim alanında bilgi aktarımı terimbilim çalışmalarının gerektirdikleri arasındadır. Çeviri eğitime terimbilimin yanı sıra teknoloji eğitimi de dâhil edilmeli, çeviri eğitimi veren kurumlar, müfredatlarını çeviri piyasasının koşullarına göre şekillendirmelidir. Bu kapsamda çeviri eğitimi veren kurumlara büyük görev düşmektedir. Çeviri eğitiminin misyonu, farkındalık geliştirmenin yanı sıra sorun çözebilme becerisine sahip çevirmenler yetiştirmek ve terimbilim uzmanı, dil mühendisi olarak mesleğini sürdürebilecek nitelikte çevirmenlerin eğitime katkı sağlamaktır.

Terimbilim alanında geniş genel kültür, esnek düşünme tarzı, sorun çözebilme yetisi, güçlü iletişim becerisi, kültürlerarası düşünme yeteneği ve sosyal yeterlilik sahip olunması beklenen gereklilikler arasında yer almaktadır. Terimbilim dersinin nasıl işlenmesi gerektiği, nasıl işlendiği, hangi deneyimlerin uygulamaya konulduğu ve nasıl uygulandığı konusunda düşünmenin vakti gelmiştir. Disiplin geçtiğimiz yıllarda büyük ölçüde değişmiş, yeni uygulamalar ve yöntemler yeni modeller tasarlama gereğini tetiklemiştir. Bu nedenle amaç, konu alanına bağlı olarak terimbilim alanındaki eğitim gereksinimlerinin analizi; öğretim programını tasarlarlarken aranan hedefler ve mesleki profile bağlı olarak öğrenciler tarafından edinilmesi gereken yeterlilikler; terimbilimin teorik ve pratik içeriklerinin öğretme-öğrenme yöntemleri, öğrenciler tarafından

gerçekleştirilen alıştırmalar, sanal öğrenme modellerine göre hazırlanan dersler; öğretim programları (müfredat) içeriklerinin tasarlanması, düzenlenmesi; terimbilim eğitimi, terim uzmanlarının bugünün toplumundaki rolü ve profili, diğér meslek alanlarında terim becerileri; terimbilim eğitimindeki son eğilimler, yenilikler, ders verenlerin sınıf deneyimleri, sanal ortamlardaki deneyimlerin öğrenimi, müfredata yeni içerikler ekleme, farklı program ve ülkelerde konu olarak terimbilim, terimbilim eğitiminden sorumlu öğretim elemanın profil; sınıfta kullanılan bilgisayar destekli araçlar ve kaynaklar gibi eğitimle ilgili hususların dâhil olduğı eğitim deneyimlerini bir araya getirmektir.

2.6.2. Türkiye’de Çeviri Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumları

Türkiye’de dört yıllık lisans düzeyinde çeviri eğitimi veren ilk çeviri bölümleri 80’li yılların başlarında Boğaziçi ve Hacettepe Üniversiteleri tarafından kurulmuştur. 1983-1984 eğitim-öğretim yılında Yabancı Diller Yüksek Okulu bünyesinde kurulan Boğaziçi Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü, lisans düzeyinde eğitim veren Türkiye’nin ilk çeviri bölümlerindendir. 1982-1983’te Hacettepe Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü, 1992 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Bölümü kurulmuştur. 1993-1994’te Bilkent Üniversitesi’nde dört yıllık iki yabancı dilli (İngilizce - Fransızca) çeviri eğitimi verilmeye başlanmıştır. 1994-1995 eğitim-öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Çeviri Bölümü bünyesinde kurulan Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı’nın lisans eğitimine başlaması ile üniversitelerde ilk defa lisans düzeyinde Almanca çeviri eğitimi sunulmaya başlanmıştır.

1991-1992 eğitim-öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans programı açılırken, aynı yıl Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağılı Konferans Çevirmenliği Yüksek Lisans Programı eğitime başlamış ancak bir dönem sonra akademik personel yetersizliği nedeni ile eğitimini durdurmak zorunda kalmıştır. 1993-1994 yılında Boğaziçi Üniversitesi’nde Yazılı Çeviri Yüksek Lisans Programı eğitime başlarken, aynı yıl İstanbul Üniversitesi’nde Çeviribilim Yüksek Lisans Programı açılmış ve ilk öğrencilerini almıştır. Yine 1993-1994 yılında Bilkent Üniversitesi’nde ön lisans düzeyinde iki yıllık uygulamalı İngilizce-Türkçe çevirmenlik programı açılmıştır. Bu alanda Türkiye’deki ilk doktora programı ise 1994-1995 yılında Boğaziçi Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü tarafından açılmıştır. Ardından Mersin Üniversitesi Almanca Mütercim-Tercümanlık Bölümü (1996) ve Kırıkkale Üniversitesi Fransızca Mütercim-Tercümanlık

Bölümü (1998) kurulmuştur. 2006 yılında Marmara Üniversitesi Almanca, Fransızca, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümleri, Yabancı Diller Meslek Yüksekokulu'na bağlı olarak kurulmuş, 2008 yılında ise Fen-Edebiyat Fakültesi'ne geçerek faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. 2017-2018 eğitim-öğretim yılı itibarıyla üç bölüm Mütercim-Tercümanlık Bölümü çatısı altında Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı olarak birleştirilmiştir.

Günümüzde Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin bir kısmının öğretim programlarında terimbilimle ilgili derslere lisans ve lisansüstü düzeyde yer verildiğini belirtmek mümkündür. Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarında farklı terimsel adlandırmalar mevcuttur. Aynı terimsel ada sahip bölümlerin ders içerikleri farklılık göstermektedir.

2.6.2.1. Devlet Üniversiteleri

YÖK'ün kullanıma sunmuş olduğu Yükseköğretim Program Atlası temel alınarak 2018 yılına ait veriler incelenmiş ve Türkiye'de devlet, vakıf olmak üzere eğitim veren Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri aşağıda listelenmiştir.

Türkiye'de Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümü olarak eğitim veren devlet üniversiteleri:

- Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Bölümü
- Amasya Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) (Arapça)
- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi¹⁴, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, İngilizce, Fransızca, Çince ve Arapça Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı
- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (Arapça)
- Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilim (İngilizce)

¹⁴ Mayıs 2018 tarihi itibarıyla Gazi Üniversitesi bünyesinden ayrılarak kurulmuştur.

- Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü (İngilizce, Fransızca, Türkçe)
- Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, ¹⁵Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı
- Ege Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı (İngilizce), Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı (Almanca)
- Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi¹⁶, Çeviribilim Bölümü
- Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (Fransızca) Ana Bilim Dalı
- İstanbul Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı
- Kafkas Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Kafkas Üniversitesi (Türkçe/İngilizce/Fransızca), (Fen-Edebiyat Fakültesi)
- Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (Arapça)
- Kırıkkale Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (Arapça), Mütercim-Tercümanlık (Farsça)
- Kırklareli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, İngilizce Ana Bilim Dalı, Almanca Ana Bilim Dalı
- Mardin Artuklu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık Arapça Ana Bilim Dalı
- Marmara Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı,
- Mersin Üniversitesi, Çeviri Bölümü, Almanca Mütercim-Tercümanlık, Fransızca Mütercim-Tercümanlık

¹⁵ 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenci almamıştır.

¹⁶ 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenci almamıştır.

- Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü, Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (Rusça) Ana Bilim Dalı
- Selçuk Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce Mütercim-Tercümanlık ABD, Arapça Mütercim-Tercümanlık ABD, Çince Mütercim-Tercümanlık ABD, Rusça Mütercim-Tercümanlık ABD
- Siirt Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce), ¹⁷Mütercim-Tercümanlık (Arapça)
- Trakya Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü, Mütercim-Tercümanlık (Almanca) Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (Bulgarca) Ana Bilim Dalı, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) Ana Bilim Dalı
- Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Arapça Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı
- Yıldız Teknik Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Mütercim-Tercümanlık (Fransızca)

2.6.2.2. Vakıf Üniversiteleri

Türkiye’de Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümü olarak eğitim veren vakıf üniversiteleri:

- Atılım Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü (İngilizce)
- Başkent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- Beykent Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce), Mütercim-Tercümanlık (Rusça)
- Çankaya Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümü
- Haliç Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce, Fransızca, Türkçe)
- İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- İstanbul Arel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) (Arapça)

¹⁷ 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenci almamıştır.

- İstanbul Aydın Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) (Rusça) (Arapça)
- İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- İzmir Ekonomi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)
- KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (Arapça)
- Okan Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Çeviribilim, Arapça Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Çince Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Rusça Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı
- Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (Türkçe-Rusça)
- Yaşar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü (İngilizce)
- Yeditepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim (İngilizce)

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi¹⁸, Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümleri (Kırgızca-Türkiye Türkçesi, Rusça-Türkiye Türkçesi ve Kırgızca-İngilizce Programları)

2.6.2.3. KKTC Üniversiteleri

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde toplam üç adet Mütercim-Tercümanlık Bölümü ve bir adet Çeviribilim bölümü mevcuttur:

- Doğu Akdeniz Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü
- Girne Amerikan Üniversitesi, Beşeri Bilimler Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü
- Yakın Doğu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü
- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çeviribilim Bölümü

¹⁸ YÖK'e bağlı Türk - Kırgız üniversitesidir. Kampüsü Kırgızistan, Bişkek'te bulunmaktadır.

2.6.3. Lisans Programlarında Terimbilim Dersine Yer Vermeyen Üniversiteler

Lisans programlarında Terimbilim dersine yer vermeyen Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri devlet üniversiteleri, vakıf üniversiteleri ve KKTC'deki üniversiteler kapsamında gruplara ayrılarak sunulmuştur.

2.6.3.1. Devlet Üniversiteleri

- Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilim
- Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- Dokuz Eylül Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce-Almanca-Fransızca
- Kafkas Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce-Fransızca-Türkçe
- Marmara Üniversitesi, Almanca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı
- Sakarya Üniversitesi, Çeviribilim Bölümü, Almanca-İngilizce-Rusça
- Selçuk Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce-Arapça-Çince-Rusça
- Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce-Fransızca-Türkçe
- Siirt Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce-Arapça
- Trakya Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce-Almanca-Bulgarca
- Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Arapça Mütercim-Tercümanlık

2.6.3.2. Vakıf Üniversiteleri

- Aydın Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- Arel Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık
- Başkent Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- Beykent Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık, İngilizce – Rusça
- Bilkent Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık
- Haliç Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- İzmir Ekonomi Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık
- Okan Üniversitesi, Çeviribilim
- Yaşar Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık
- Yeditepe Üniversitesi, Çeviribilim

- Yeni Yüzyıl Üniversitesi, İngilizce Mütercim-Tercümanlık

2.6.3.3. KKTC Üniversiteleri

- Doğu Akdeniz Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık
- Girne Amerikan Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık
- Yakın Doğu Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık
- Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Çeviribilim

2.6.4. Lisans Programlarında Terimbilim Ders İçerikleri

Türkiye’de çeviri eğitimi veren üniversitelerin lisans öğretim programları karşılaştırmalı kapsamda incelenmeye çalışılmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı verileri dikkate alınmıştır. Karşılaştırmaya esas alınan ölçüt ise zorunlu ve seçmeli olmak üzere terimbilim ve bilgisayar destekli terim yönetim araçlarının öğretimini kapsayan derslerdir. Bu bağlamda her bölümün ders programları içeriksel açıdan değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır. İlgili dersin lisans öğretim programlarındaki yerine bakılarak değerlendirmeler yapılmıştır.

Üniversitelerin Çeviribilim veya Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde öğrencilerin terimbilim alanında yetilerini geliştirmek amacıyla Terimbilim adı altında bilgisayar destekli çeviri dersleri verilmektedir. Çeviribilimin önemli alt alanlarından biri olan çeviri eğitiminin gelişimi, profesyonel mütercim-tercüman yetiştirilmesine yönelik öğretim programlarının (müfredat) tasarımıyla bağlantılıdır. Zira gelişen çağın koşulları, çeviri eğitiminde değişikliğe gidilmesini zorunlu kılmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde, tezin genel araştırma alanı da çeviri eğitimi olduğu için, ülkemizde çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarında yer alan ders içerikleri incelenmiş ve terim yönetim araçlarına yer veren bölümlerde terimbilim dersleri tespit edilmiştir. Veri analizi esnasında terim yönetim araçları ile ilgili derslerin adları, bu derslerin içeriği, hangi yarıyıl da yer aldığı, zorunlu ya da seçmeli olarak genel dersler içerisindeki yerleri ve AKTS bilgileri tasnif edilmiştir¹⁹.

¹⁹ Tez kapsamında belirtilen ders içeriklerine ilgili üniversitelerin internet sitelerinden erişilmiştir. Ders içeriklerinin erişim adresleri kaynakçada yer almaktadır.

Tablo 2.6.4.1. Atılım Üniversitesi

Atılım Üniversitesi (Vakıf)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Fen-Edebiyat Fakültesi		ETI431 Terimbilim	Lisans	Seçmeli	7.yarıyıl	2 teorik
Mütercim-Tercümanlık Bölümü		Çalışmaları			4.sınıf	2 kredi
						5 akts

Tablo 2.6.4.1’de yer alan Atılım Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümünün sunduğu “Terimbilim Çalışmaları” adlı dersi başarıyla tamamlayabilen öğrenciler çevirmen gruplarının terim çalışmalarına katkı sağlayabilir ve çalışmaları denetleyebilir.

Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde “terimbilimin tanımı ve çeviride bu alanın rolüne ilişkin bilgi, terimbilimin teori, araştırma ve uygulamalı çalışmalarıyla ilgili gelişimi ve son durumu, terimbilim ve sözcükbilim arasındaki ilişki, nesne, kavram, terim ve tanım ilişkisi, eşdeğerlilik ve çeşitleri, tek dile yönelik terim oluşturma, çeviriye ilişkin terim oluşturma, birincil ve ikincil terim oluşturma” gibi konu başlıklarına yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.2. Çankaya Üniversitesi

Çankaya Üniversitesi (Vakıf)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık İngilizce		TINS 173	Lisans	Seçmeli	Güz	3 teorik
Ana Bilim Dalı		Sözcük Bilgisi ve Terminoloji I (Lexis and Terminology I)			1.yarıyıl	3 kredi 3 akts
		TINS 174	Lisans	Seçmeli	Bahar	3 teorik
		Sözcük Bilgisi ve Terminoloji II (Lexis and Terminology II)			2.yarıyıl	3 kredi 3akts

Tablo 2.6.4.2’de yer alan Çankaya Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) bölümünün sunduğu “Sözcük Bilgisi ve Terminoloji I” adlı dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler öğrendikleri sözcükleri doğru kullanabilirler. İlişkili kelime grupları ve anlamsal kelime yapısı, günlük dil, isimler, kısaltma, deyim ve deyişleri tanıyabilecekleri düzeyde dil becerilerini geliştirirler. Dersin odağı sözlük çalışmaları, ilişkili kelime

grupları, kelime türetme, anlamsal olarak sorun yaratan kelimeler, betimleme ve tanımlama çalışmaları, biçem (style) çalışmaları, deyişsel ifadeler, konuşma dilinde kullanılan kelimeler, isim, başlık ve kısaltmalar ile deyim ve sanatlı söyleyişlerdir.

Çankaya Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce) bölümünün sunduğu “Sözcük Bilgisi ve Terminoloji II” adlı dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler, belirli hedefler için sözcük öğrenmenin önemini anlayabilir. Öğrenme hızlarını artırabilecek sözcük edinme becerileri geliştirebilirler. Her bir beceri alanında etkili sözcük seçimi yapabilirler. Dersin odağı sözlük çalışmaları, ilişkili kelime grupları, kelime türetme, anlamsal olarak sorun yaratan kelimeler, betimleme ve tanımlama çalışmaları, biçem (style) çalışmaları, deyişsel ifadeler, konuşma dilinde kullanılan kelimeler, isim, başlık ve kısaltmalar ile deyim ve sanatlı söyleyişlerdir.

Tablo 2.6.4.3. Ege Üniversitesi

Ege Üniversitesi (Devlet)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı		10721702E11314 Terminology	Lisans	Seçmeli	6.yarıyıl 3.sınıf	5 akts
Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı		072100338 2013 Terminologisches wissen	Lisans	Zorunlu	6.yarıyıl 3.sınıf	3 teorik 3 kredi 5 akts

Tablo 2.6.4.3’de yer alan Ege Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Terminology” adlı dersin amacı çeviri aracılığıyla farklı uzmanlık alanlarından metinlerin irdelenmesidir. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde “terimce kavramı, terimce kavramının geçmişi, sosyal bilimler alanında kuram metinleri: dil ve biçem, terimce yönetim yazılımları, katılımcıların çevirisini gerçekleştirecekleri metinlerin seçilmesi, proje uygulaması ve haftalık raporların sunumu, katılımcı sunumları ve değerlendirme” gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.3’de yer alan Ege Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Terminologisches Wissen” adlı dersin amacı, öğrencinin çeviri eğitimi boyunca ve sonrasında Almanca-İngilizce-Türkçe alan terimlerini öğrenmesi ve farklı şekillerde kullanma yetisine sahip olmasıdır. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde sözcük oluşturma türlerini tanıtmak, alan terminoloji-sunumları:

bilgisayar, tarih, hukuk, tıp, edebiyat, felsefe, yemek, basın, çeviri, astronomi, coğrafya, mimarlık, film, müzik, dilbilim, eğitim, tiyatro, siyaset, şehir planlama, sanayi, ekonomi, spor gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.4.Hacettepe Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
(Devlet)						
Mütercim-Tercümanlık Almanca		MTB303	Lisans	Seçmeli	5.yarıyıl	3 teorik
Ana Bilim Dalı		Terimbilim			3.sınıf	3 kredi
						5 akts
Mütercim-Tercümanlık Fransızca		MTB310 Terim	Lisans	Seçmeli	6.yarıyıl	1 teorik
Ana Bilim Dalı		Çalışmaları			3.sınıf	2 uygulama
						2 kredi
						4 akts

Tablo 2.6.4.4’de yer alan Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Terimbilim” adlı dersin amacı, öğrenciye terminoloji çalışmasıyla ilgili kuramsal bilgi kazandırmaktır. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde Terimbilim nedir? Sözcük ve terim kavramları, belirtim ve tanım kavramları, kavram ve kavram sistemleri, terminolojik kayıt ve veri kategorileri, terim çalışması, proje geliştirme ve iş süreci, terim araştırmaları, terim yönetimi, bilgisayar destekli terim yönetim araçları gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.4’de yer alan Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Terim Çalışmaları” adlı dersin amacı öğrencilerin terminoloji projesi yürütebilecek bilgi ve becerileri kazanmasını sağlamaktır. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde “ders planının tartışılması, projelerin dağıtılması, MultiTerm yazılımının tanıtımı, otomatik terim çıkartma araçları ve uygulamalar, terim veri tabanlarının dışarıya verilmesi ve dışarıdan alınması, iyi tanım ve iyi kayıt örnekleri, terim kayıtlarının yayınlanması, uygulama çalışması, çalışmaların değerlendirilmesi” gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.5. İstanbul Üniversitesi

İstanbul Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
(Devlet)						
Mütercim-Tercümanlık	Almanca	MTAL3111	Lisans	Zorunlu	6.yarıyıl	2 teorik
Ana Bilim Dalı		Terimbilgisi			3.sınıf	2 kredi
		Almanca				4 akts

Tablo 2.6.4.5’de yer alan İstanbul Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalının sunduğu “Terimbilgisi” dersi içeriği incelendiğinde “Terim nedir?, terim sözlükleri hakkında bilgi, metin seçimi ve metinlerin alanlara göre tasnifi, hukuk metinleri ve terimleri, iktisat metinleri ve terimleri, tıp metinleri ve terimleri, psikoloji metinleri ve terimleri, arkeoloji metinleri ve terimleri, mimari metinleri ve terimleri, otomotiv metinleri ve terimleri” gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.6. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
(Vakıf)						
Mütercim-Tercümanlık	İngilizce	MTI 301	Lisans	Seçmeli	7.yarıyıl	3 teorik
Ana Bilim Dalı		Terimce			4.sınıf	3 kredi
		Yönetimi				5 akts

Tablo 2.6.4.6’da yer alan İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce bölümü tarafından sunulan “Terimce yönetimi” adlı dersin amacı terim bilinci ve terimce yönetimi konularında öğrencilere gerekli kuramsal bilgilerin öğretilmesi ve ilgili uygulamaların gerçekleştirilmesidir.

Tablo 2.6.4.7. Kırıkkale Üniversitesi

Kırıkkale Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS		
(Devlet)								
Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı		0114716 Terimbilim	Lisans	Zorunlu	Güz	2 teorik		
					7.yarıyıl	2 kredi		
					4.sınıf	5 akts		
Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı		0108720 Terimbilim ve Çeviri I	Lisans	Zorunlu	Güz	2 teorik		
					7.yarıyıl	2 kredi		
					4.sınıf	4 akts		
		0108820 Terimbilim ve Çeviri II			8.yarıyıl	2 teorik		
					4.sınıf	2 kredi		
						4akts		

Tablo 2.6.4.7’de yer alan Kırıkkale Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalının sunduğu “Terimbilim” adlı dersin amacı kuramsal ve uygulamalı terimbilimi hakkında bilgiler sunmaktır. Bilgisayar destekli terim veri tabanları oluşturma yöntemleri öğretilir. Terimbilim nedir?, terimbilimin tarihsel gelişimi, terimbilim ve sözcükbilim arasındaki ilişki, tek dile yönelik terim oluşturma, çeviriye ilişkin terim oluşturma, terminolojide bilgisayarın yeri ve rolü, terim çıkartma programları – SDL Multiterm Term Extraction, SDL Multiterm programı üzerinden terim çalışması gibi konulara yer verilmektedir.

Tablo 2.6.4.7’de yer alan Kırıkkale Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalının sunduğu “Terimbilim ve Çeviri I” adlı dersin amacı terimbilimin, çeviri ile olan ilişkisini irdelemektir. Terimbilim ve çeviri eylemi ele alınır. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelenmiş terim kavramı, terimlerin genel özellikleri, terimbilime giriş, terimbilimin diğer dil disiplinleriyle ilişkisi, terim yapma yolları, yapılarına ve anlamlarına göre terimler, terimlerin derlenmesi, terimbilim ve çeviri ilişkisi, terim çevirisi, çeviri yoluyla terim aktarım sorunlarına bakış, terimbilim çerçevesinde özel alan çevirisine bakış, çeviri yoluyla özel alan terimleri sözlüğü çalışmaları, özel alan terimlerine yönelik çeviri çalışmaları, terimsel çeviri çalışmaları gibi konulara yer verildiği görülmüştür.

Tablo 2.6.4.7’de yer alan Kırıkkale Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalının sunduğu “Terimbilim ve Çeviri II” adlı ders içeriği sisteme girilmediği için ilgili ders içeriklerine ulaşamamıştır.

Tablo 2.6.4.8. Kırklareli Üniversitesi

Kırklareli Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
(Devlet)						
Mütercim-Tercümanlık	Almanca	IMT15220	Lisans	Seçmeli	Bahar	2 teorik
Ana Bilim Dalı		Terim Bilgisi			4.yarıyıl	2 kredi
					2.sınıf	3 akts

Tablo 2.6.4.8’de yer alan Kırklareli Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Terim Bilgisi” adlı dersin içeriğinde etkin şekilde sözlük kullanmak, terimlerin ek ve köklerini belirlemek, terimlerin anlamlarını bağlama göre tahmin etme çalışmaları, Yunanca köklü sözcükler, Latince köklü sözcükler, metinler üzerinden bağlam çalışmaları, teknik metinler üzerinden terim çalışması yer almaktadır.

Tablo 2.6.4.9. Marmara Üniversitesi

Marmara Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
(Devlet)						
Mütercim-Tercümanlık	İngilizce	IMT 2111	Lisans	Zorunlu	3.yarıyıl	2 teorik
Ana Bilim Dalı		Terminology I			2.sınıf	2 kredi
						4 akts
		IMT 2112	Lisans	Zorunlu	4.yarıyıl	2 teorik
		Terminology II			2.sınıf	2 kredi
						4 akts

Tablo 2.6.4.9’da yer alan Marmara Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalının sunduğu “Terminology I” adlı dersin amacı tıbbi metinlerin anlaşılmasını ve tercümesini kolaylaştırmak için insan vücudu, tıbbi durumlar, tanı ve tedavi yöntemlerine ilişkin temel bilgileri öğrencilere kavrayabilecekleri düzeyde temin etmek ve desteklemektir. Dersin içeriği kapsamında tıbbi çevirinin önem ve hassasiyetinin kavranmasına yardımcı olacak açıklamalar; hücre seviyesinden sistemlere

kadar insan vücuduna ve işleyişine dair bilgiler ve bunlar ile ilişkili terimler aktarılmaktadır. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde tıp dili hakkında genel açıklamalar, tıbbi terimleri meydana getiren öğeler - genel bilgiler, hücre - yapısı, bileşenleri ve işlevleri, metabolizma, sinir sistemi, psikiyatri, duyu organları, kan, lenf sistemi, onkoloji, patoloji, radyoloji, nükleer tıp, farmakoloji gibi konuların hâkim olduğu görülmektedir.

Tablo 2.6.4.9’da yer alan Marmara Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalının sunduğu “Terminology II” adlı dersin amacı Mütercim-Tercümanlıkta terimbilim alanına genel bakış, belirli sahalarda temel terim bilgisi ve sözcük seçiminde farkındalık yaratmaktır. Kaynak ve erek metinlerde öğrencilerin karşılaşabilecekleri ekonomi, bankacılık, diplomasi, uluslararası ilişkiler, teknoloji, hukuk gibi çeşitli disiplinlere yönelik terimlerin yanı sıra öğrenilenlerin uygulamalar ile pekiştirilmesini sağlayacak alıştırmalar bu dersin içeriğini oluşturmaktadır.

Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde formlar, ekler, türevler; takım fiiller, ekonomi ve iş İngilizcesi terimleri, bankacılık terimleri, politika, diplomasi ve uluslararası ilişkiler terimleri, bilim ve teknoloji için terminoloji, bilim ve tıp terminolojisi, hukuk terminolojisi gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.10. Mersin Üniversitesi

Mersin Üniversitesi (Devlet)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı		CFM407	Lisans	Zorunlu	Güz	2 teorik
		Uzmanlık Alanı			7. yarıyıl	2 kredi
		Bilgisi ve Terim			4.sınıf	5 akts
		Çalışmaları I				
		CFM408	Lisans	Zorunlu	Bahar	2 teorik
		Uzmanlık Alanı			8. yarıyıl	2 kredi
		Bilgisi ve Terim			4.sınıf	5 akts
		Çalışmaları II				

Tablo 2.6.4.10’da yer alan Mersin Üniversitesi, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Uzmanlık Alanı Bilgisi ve Terim Çalışmaları I” adlı dersin amacı Türkçe ve Fransızca uzmanlık alanlarına yönelik temel

bilgileri ve terimleri sunmaktır. Farklı uzmanlık alanlarına yönelik metinler incelenmektedir.

Tablo 2.6.4.10’da yer alan Mersin Üniversitesi, Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı tarafından sunulan “Uzmanlık Alanı Bilgisi ve Terim Çalışmaları II” adlı ders kapsamında “dış ticaret, ekonomi bağlamındaki Fransızca metinlerin incelenmesi ve temel alan bilgilerinin verilmesi, ticari sözleşme örneklerinin incelenmesi, dış ticaret ve ekonomi terimler sözlüğü çalışması, Avrupa Birliği antlaşma metinlerinde geçen kavram ve terimler için terimler sözlüğü çalışması, hukuk alanında metinlerin incelenmesine” yer verilmektedir.

Tablo 2.6.4.11. Yıldız Teknik Üniversitesi

Yıldız Teknik Üniversitesi (Devlet)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/kredi/AKTS
Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Mütercim-Tercümanlık Fransızca		MTF1152 Terimbilim	Lisans	Zorunlu	1.yarıyıl	2 teorik
					Bahar	2 kredi
						4 akts
		BDE5104 Teknik çeviri- Terimbilim İlişkileri	Yüksek lisans	Seçmeli	1.yarıyıl	3 teorik
					Güz	3 kredi
						7,5 akts

Tablo 2.6.4.11’de yer alan Yıldız Teknik Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca bölümü tarafından sunulan “Terimbilim” adlı dersin amacı teknik çeviri için terimceler hazırlamayı öğretmektir. Öğrenci kolektif ve programlı çalışır, terimce hazırlar, veri bankalarında araştırma yapar, sektör araştırmaları yapar, farklı bilgisayar programları kullanır. Haftalık ayrıntılı ders içeriği incelendiğinde çeviri türleri, Teknik metin nedir? Terim nedir? Terimbilim nedir? Terim yazımı nedir? Terimişlem nedir? Teknik çeviri nedir? Araştırma teknikleri nelerdir? Teknik metin üzerinde terim bulma çalışmaları, teknik metinlerin okunarak terimlerinin bulunması, tablo oluşturarak terim incelemesi gibi konulara yer verildiği görülmektedir.

Tablo 2.6.4.12. Amasya Üniversitesi

Amasya Üniversitesi (Devlet)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)		İMT307 Terim Çalışmaları	Lisans	Zorunlu	5.yarıyıl 3. sınıf	

Tablo 2.6.4.12’de görüldüğü gibi, Amasya Üniversitesi Terim Çalışmaları adlı dersi sunmaktadır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 05.04.2017 tarihli toplantısında Amasya Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu bünyesinde Mütercim-Tercümanlık İngilizce Bölümü, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı açılması kararı verilmiştir. 2018-2019 akademik yılında 41 öğrenci ile eğitim-öğretim çalışmalarına başlamıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 02.05.2018 tarihli toplantısında Amasya Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu bünyesinde Mütercim-Tercümanlık Arapça Bölümü, Mütercim-Tercümanlık Arapça Ana Bilim Dalı açılması kararı verilmiştir. 2018 tarihi itibarıyla henüz üçüncü sınıflara yönelik aktif olarak eğitim verilmemesinden dolayı ders içeriklerine ulaşılamamıştır.

2.6.5. Lisans Programlarında Çeviri Teknolojileri ve Teknik Çeviri

Bu bölümde Türkiye’de Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin lisans programlarında Terimbilim dersinin yanı sıra çeviri teknolojileri, bilgisayar çevirisi, çeviri araçları gibi derslere ayrıca yer veren bölümler 2018-2019 eğitim-öğretim yılı verileri dikkate alınarak listelenmektedir.

Tablo 2.6.5.1. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ /kredi/AKTS
	İngilizce Mütercim- Tercümanlık	UZBİL 101 Bilgi ve İletişim Teknolojileri I	Lisans	Zorunlu	1.sınıf 1.yarıyıl	2 teorik 2 kredi
		MTI 314 Bilgisayar Destekli Çeviri Yöntemleri	Lisans	Zorunlu	3.sınıf 6.yarıyıl	3 teorik 3 kredi

Tablo 2.6.5.2. Amasya Üniversitesi

Amasya Üniversitesi (Devlet)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Yabancı Diller Yüksekokulu Mütercim-Tercümanlık (İngilizce)		İMT210	Lisans	Zorunlu	2.sınıf	
		Çeviri Araçları				
		İMT308	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	
		Çeviri Teknolojileri				
		İMT411	Lisans	Seçmeli	4.sınıf	
		Bilgisayar Çevirisi				

Tablo 2.6.5.3. Atılım Üniversitesi

Atılım Üniversitesi (Vakıf)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Fen-Edebiyat Fakültesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü		ETI314	Lisans	Seçmeli	3.sınıf	2 teorik
		Çeviride Bilgisayar Teknolojileri Kullanımı			6.yarıyıl	2 uygulama 3 kredi 5 akts

Tablo 2.6.5.4. Boğaziçi Üniversitesi

Boğaziçi Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama/ kredi/AKTS
Çeviribilim		TR 203 IT for Translators	Lisans	Zorunlu	2.sınıf	3 teorik
					3.yarıyıl	4 kredi
		TR 215 Tech. Translation	Lisans	Zorunlu	2.sınıf	3 teorik
					3.yarıyıl	4 kredi

Tablo 2.6.5.5. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
	İngilizce Mütercim-Tercümanlık	MTT417 İnternet Uygulamalı Çeviri I	Lisans	Seçmeli	4.sınıf	3 teorik
					7.yarıyıl	3 kredi 4 akts
		MTT420 İnternet Uygulamalı Çeviri II	Lisans	Seçmeli	4.sınıf	3 teorik
					8.yarıyıl	3 kredi 4 akts

Tablo 2.6.5.6. Çankaya Üniversitesi

Çankaya Üniversitesi (Vakıf)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı		Çeviride Bilgi Teknolojileri	Lisans	Zorunlu	Güz	3 teorik
					3.yarıyıl	3 kredi
						5 akts

Tablo 2.6.5.7. Dokuz Eylül Üniversitesi

Dokuz Eylül Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık İngilizce-Almanca-Fransızca		IMT 2004 Çevirmenler İçin Bilişim Teknolojileri	Lisans	Zorunlu	2.sınıf	3 teorik
					4.yarıyıl	6 akts
		IMT 3105 Bilgisayar Destekli Çeviri Çalışmaları	Lisans	Seçmeli	3.sınıf	3 teorik
					5.yarıyıl	4 akts

Tablo 2.6.5.8.Hacettepe Üniversitesi

Hacettepe Üniversitesi (Devlet)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı		MTB 202 Çeviri Araçları	Lisans	Seçmeli	4.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 6 akts
Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı		BEB 650 Temel Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı	Lisans	Zorunlu	6.yarıyıl	2 uygulama 1 kredi 1 akts
		MTB 321 Çevirmenler İçin Bilim ve Teknik	Lisans	Seçmeli	5.yarıyıl	3 teorik 3 kredi 5 akts
		MTB 308 Bilgisayar Çevirisi	Lisans	Seçmeli	6.yarıyıl	2 teorik 2 kredi 4 akts

Tablo 2.6.5.9. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi (Vakıf)	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı		MTI 201 Çeviri Teknolojileri I	Lisans	Zorunlu	3.yarıyıl	1 teorik
					4.yarıyıl	2 uygulama 2 kredi 3 akts
		MTI 202 Çeviri Teknolojileri II	Lisans	Zorunlu	3.yarıyıl	1 teorik
					4.yarıyıl	2 uygulama 2 kredi 3 akts

Tablo 2.6.5.10. Marmara Üniversitesi

Marmara Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Almanca Mütercim- Tercümanlık Ana Bilim Dalı		AMT3125 Übersetzungstechnologie I	Lisans	Seçmeli	3.sınıf 5.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		AMT3126 Übersetzungstechnologie II	Lisans	Seçmeli	3.sınıf 6.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		AMT3123 EU Terminologie	Lisans	Seçmeli	3.sınıf 5.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		AMT4127 CAT- Anwendungen I	Lisans	Seçmeli	4.sınıf 7.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		AMT4128 CAT- Anwendungen II	Lisans	Seçmeli	4.sınıf 8.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		AMT4131 Fachübersetzen: Technik I	Lisans	Seçmeli	4.sınıf 7.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		AMT4132 Fachübersetzen: Technik II	Lisans	Seçmeli	4.sınıf 8.yarıyıl	2 teorik 3 kredi 3 akts
		İngilizce Mütercim- Tercümanlık Ana Bilim Dalı	Lisans	Zorunlu	3.sınıf 5.yarıyıl	3 teorik 5 kredi 5 akts
		IMT2129 Special Topics in Translation: Information Technologies and Translation I	Lisans	Seçmeli	2.sınıf 3.yarıyıl	2 teorik 4 kredi 4 akts

	IMT2130 Special Topics in Translation: Information Technologies and Translation II	Lisans	Seçmeli	2.sınıf	2 teorik
				4.yarıyıl	4 kredi
					4 akts
Fransızca Mütercim Tercümanlık Ana Bilim Dalı	FMT 3121 Informatique I	Lisans	Seçmeli	3.sınıf	2 teorik
				5.yarıyıl	2 kredi
					4 akts
	FMT 3122 Informatique II	Lisans	Seçmeli	3.sınıf	2 teorik
				6.yarıyıl	2 kredi
					4 akts
	FMT3111 Traduction Spécialisée: Economie	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	2 teorik
				5.yarıyıl	4 kredi
					4 akts
	FMT3106 Terminologie de l'UE	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	2 teorik
				6.yarıyıl	4 kredi
					4 akts

Tablo 2.6.5.11. Sakarya Üniversitesi

Sakarya Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Çeviribilim Bölümü		AMT 223	Lisans	Seçmeli	2.sınıf	2 teorik
		Bilgisayar Destekli Çeviri I			3.yarıyıl	2 kredi
						4 akts
		AMT 224	Lisans	Seçmeli	2.sınıf	2 teorik
		Bilgisayar Destekli Çeviri II			4.yarıyıl	2 kredi
						4 akts
		AMT 408	Lisans	Seçmeli	4.sınıf	4 teorik
		Teknik Çeviri			7.yarıyıl	4 kredi
						5 akts

Tablo 2.6.5.12. Selçuk Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık		Bilgisayar	Lisans		3.sınıf	3 teorik
		Destekli			5. yarıyıl	3 kredi
		Çeviri				6 akts

Tablo 2.6.5.13. Siirt Üniversitesi

Siirt Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık		IMT433	Lisans	Seçmeli	4.sınıf	2 teorik
		Çeviride Özel			7.yarıyıl	2 kredi
		Konular: Teknoloji				4 akts

Tablo 2.6.5.14. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
Mütercim-Tercümanlık	İngilizce-Fransızca-Türkçe	MÜT3015	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	2 teorik
		Çeviri			5.yarıyıl	
		Teknolojileri I				
		MÜT3016	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	2 teorik
		Çeviri			6.yarıyıl	
		Teknolojileri II				

Tablo 2.6.5.15. Trakya Üniversitesi

Trakya Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
	Mütercim-Tercümanlık	BİL 117 Temel Bilgi Teknolojileri I	Lisans	Zorunlu	2.sınıf	2 teorik
					3.yarıyıl	2 uygulama
						3 kredi
						3 akts
		BİL 118 Temel Bilgi Teknolojileri II	Lisans	Zorunlu	2.sınıf	2 teorik
					4.yarıyıl	2 uygulama
						3 kredi
						3 akts
		SAT 207 Çeviride Bilgi Teknolojileri I	Lisans	Seçmeli	2.sınıf	2 teorik
					3.yarıyıl	2 kredi
						3 akts
		SAT 208 Çeviride Bilgi Teknolojileri II	Lisans	Seçmeli	2.sınıf	2 teorik
					4.yarıyıl	2 kredi
						3 akts
		SAT 305 Teknik Metinler Çevirisi I	Lisans	Seçmeli	3.sınıf	2 teorik
					5.yarıyıl	2 kredi
						3 akts
		SAT 306 Teknik Metinler Çevirisi II	Lisans	Seçmeli	3.sınıf	2 teorik
					6.yarıyıl	2 kredi
						3 akts

Tablo 2.6.5.16. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Bölüm	Dersin kodu ve adı	Dersin Seviyesi	Ders türü	Sınıf ve Yarıyıl	Teorik/uygulama /kredi/AKTS
	Arapça Mütercim-Tercümanlık	BİL 115	Lisans	Zorunlu	1.sınıf	2 teorik
		Bilgisayar I			1.yarıyıl	1 uygulama
		BİL 116	Lisans	Zorunlu	1.sınıf	2 teorik
		Bilgisayar II			2.yarıyıl	1 uygulama
		ARP 311	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	3 teorik
		Teknik Çeviri I			5.yarıyıl	4 akts
		ARP 310	Lisans	Zorunlu	3.sınıf	3 teorik
		Teknik Çeviri II			6.yarıyıl	4 akts

2.6.6. Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programları Kapsamında Terimbilim

Türkiye’de eğitim veren devlet ve vakıf üniversitelerine bağlı yüksekokulların Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programları kapsamında Terimbilim odaklı derslere yer verilmediği görülmektedir. Terimbilim ile ilişkili olabilecek Temel Bilgisayar, Teknik Çeviri, Bilgisayar Destekli Çeviri gibi dersler sunulmaktadır. Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programları devlet ve vakıf üniversiteleri kapsamında gruplara ayrılarak aşağıda listelenmiştir.

2.6.6.1. Devlet Üniversiteleri

- Ardahan Üniversitesi, Ardahan Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programı, ETP213 Technical Translation-I, ETP214 Technical Translation-II adlı dersler sunulmaktadır.
- Giresun Üniversitesi, Espiye Meslek Yüksekokulu, Yabancı Diller ve Kùltürler Bölümü, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programı, Temel Bilgisayar-I, Temel Bilgisayar-II adlı dersler sunulmaktadır.
- Munzur Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, Tunceli Meslek Yüksekokulu, Yabancı Diller ve Kùltürler Bölümü, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programı, COM101 Bilgisayar I, COM102 Bilgisayar II, ETP213 Teknik Çeviri I, ETP214 Teknik Çeviri II adlı dersler sunulmaktadır.

- Karabük Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu
- Kastamonu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu
- Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü
- Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu

2.6.6.2. Vakıf Üniversiteleri

- Avrasya Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik
- Çağ Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programı, TRN210 Çevirmenler İçin Bilişim Teknolojileri adlı ders sunulmaktadır.
- Gelişim Üniversitesi, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik, ICP231 Computer-Assisted Translation adlı ders sunulmaktadır.
- İstanbul Medipol Üniversitesi, Meslek Yüksekokulları, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik, ATE2110994 Çevirmenler İçin Bilgi Teknolojileri adlı ders sunulmaktadır.
- İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik
- Nişantaşı Üniversitesi, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik
- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Mütercim Tercümanlık
- Safranbolu Meslek Yüksekokulu, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Programı
- Ufuk Üniversitesi, Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik

2.6.7. Türkiye’deki Çeviribilim Yüksek Lisans Programları ve Terimbilim

Türkiye’deki Çeviribilim yüksek lisans programlarında Terimbilim veya Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının öğretimine yönelik derslerin yeri 2018-2019 eğitim-öğretim yılı dikkate alınarak dersin kodu ve adı, verildiği yarıyıl bilgileri kapsamında listelenmeye çalışılmıştır.

- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi: Çeviri ve Kültürel Çalışmalar, Yüksek Lisans Programı
- Atılım Üniversitesi: Çeviribilim Yüksek Lisans Programı
- Boğaziçi Üniversitesi: Yazılı Çeviri Yüksek Lisans Programı
- Dokuz Eylül Üniversitesi: İngilizce Mütercim-Tercümanlık Tezli Yüksek Lisans Programı

Bahar yarıyılında MÜİ 5198 Uzmanlık Alanı adlı ders sunulmaktadır.

- Doğuş Üniversitesi: Çeviribilim Yüksek Lisans - Çeviri ve Çeviri Teknolojileri Yüksek Lisans Programı

Güz yarıyılında ELIT 531 Uygulamalı Çeviri Teknolojileri I, Bahar yarıyılında ELIT 532 Uygulamalı Çeviri Teknolojileri II ve ELIT 534 Terimce Yönetimi adlı dersler sunulmaktadır.

- Ege Üniversitesi: Almanca Mütercim-Tercümanlık - Tezli Yüksek Lisans Programı

Güz yarıyılında 9230015112015 Çeviride Özel Konular adlı ders sunulmaktadır.

- Hacettepe Üniversitesi: İngilizce Mütercim-Tercümanlık Yüksek Lisans Programı

Güz yarıyılında İMT631 Terminoloji Yönetimi, bahar yarıyılında İMT628 Bilimsel Ve Teknik Metin Çevirisi adlı dersler sunulmaktadır.

- İstanbul Üniversitesi: Çeviribilim, Tezli Yüksek Lisans Programı

Güz yarıyılında CVBI7037 Uzmanlık Alanları ve Çeviri, bahar yarıyılında CVBI7054 Terimce Çalışması ve Çeviri, CVBHP Çeviride Bilgi Teknolojileri adlı dersler sunulmaktadır.

- İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi: Çeviribilim (İngilizce) Tezsiz Yüksek Lisans Programı

Güz yarıyılında TRE535 Terminology Management adlı ders, bahar yarıyılında TRE522 Applied Translation Technologies adlı ders sunulmaktadır.

- Kırıkkale Üniversitesi: Fransızca Mütercim-Tercümanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

FMT 600 Özel Uzmanlık Konuları ve FMT 516 Bilgisayar Destekli Çeviri ve Çeviride Yeni Teknolojiler adlı ders sunulmaktadır.

- Mersin Üniversitesi: Çeviri Yüksek Lisans Programı

- Okan Üniversitesi: Çeviribilim Tezli Yüksek Lisans Programı

- Sakarya Üniversitesi: Çeviribilim Yüksek Lisans Programı

- Yıldız Teknik Üniversitesi: Çok Dilli Sözlü Çeviri Tezsiz Yüksek Lisans Programı

2.6.8. Türkiye’deki Çeviribilim Doktora Programları ve Terimbilim

Türkiye’deki Çeviribilim doktora programlarında Terimbilim veya Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının öğretimine yönelik derslerin yeri 2018-2019 eğitim-öğretim yılı dikkate alınarak dersin kodu ve adı belirtilerek listelenmeye çalışılmıştır.

- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi: Çeviri ve Kültürel Çalışmalar Doktora Programı (Tezli)
Computer Assisted Translation ve Technical Translation and its Applications adlı dersler sunulmaktadır. Bilgisayar Destekli Çeviri ile Teknik Çeviri ve Uygulamaları adlı derslere yer verilmektedir.
- Boğaziçi Üniversitesi: Çeviribilim Doktora Programı (Tezli)
TR 680-689 Special Topics in Translation Studies: Çeviri Çalışmalarında Uzmanlık Alanları adlı ders sunulmaktadır.
- Dokuz Eylül Üniversitesi: Çeviribilim Doktora Programı (Tezli)
- Doğuş Üniversitesi: Çeviribilim Doktora Programı (Tezli)
- Mersin Üniversitesi: Çeviribilim Doktora Programı (Tezli)
- Sakarya Üniversitesi: Çeviribilim Doktora Programı (Tezli)
Bahar yarıyılında CEV 622 Uygulamalı Çeviribilim adlı ders sunulmaktadır.
- Yıldız Teknik Üniversitesi: Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Doktora Programı (Tezli)
Güz yarıyılında MTF6119 Çeviri Sosyolojisi ve Dijital Ortam Çeviri Pratikleri ve MTF6117 Türkçede Çeviribilim Terimcesinin Oluşumu adlı dersler sunulmaktadır.
- İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi: Çeviribilim (İngilizce) Doktora Programı (Tezli)
Bahar yarıyılında TRE626 Cloud Translation ve TRE628 Special Topics in Translation Studies adlı dersler sunulmaktadır.

2.6.9. Terimbilim Ders İçeriği ve Öğretim Planı Önerisi

Terimbilim eğitimi, bilişsel bir perspektif ile geliştirilen öğrenme yöntemlerinin öğretme-öğrenme sürecine yansımalarını, öğretim elemanlarının gelişimlerini planlamalarını sağlayarak en uygun pedagojik stratejileri seçmelerine olanak tanıyan ilkeler ve eğitim yöntemleri sunar.

“Eğitim öğretim programlarının düzenlenmesinde konu tasarımı, planlaması, hedefler, içerikler, metodoloji (yöntem), kaynaklar ve değerlendirme gibi eğitim sürecinin tüm eksenlerinin bütünleşmesi söz konusudur” (Alcina, 2008, s. 4):

- Hedefler: Öğretim faaliyetlerinden elde edilen sonuçlardır. Öğretim yöntemlerini, öğrencilerin öğrenme etkinliklerini ve performans değerlendirme sistemlerini belirlemek için kriterler sağlar. Hedefler, ne öğretileceğini içerir.
- Metodoloji: Eğitim stratejilerini ve öğretme-öğrenme sürecini yürütmek için kullanılacak kaynakları içerir. Öğrenci sayısını ve seviyesini, konunun uzunluğunu, planlanan etkinlikleri, altyapı ve kurumsal bağlamla ilgili diğer faktörleri göz önünde bulundurmak gerekir.
- Değerlendirme: Öğretme-öğrenme sürecinin kontrol edilme şeklini ve öğrencilerin öğrenme sonuçlarının ölçülmesini ifade eder.

Türkiye’de devlet ve vakıf olmak üzere çeviri eğitimi veren Çeviribilim ve Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin müfredatları incelenmiştir. İncelemeler neticesinde çoğu üniversitede bilgisayar destekli çeviri, çeviri teknolojileri adı altında dersler sunulduğu anlaşılmış, Terimbilim dersine ise sınırlı sayıda bölümün yer verdiği ortaya konmuştur. Terimbilim dersinin yalnızca teoride kalmaması, uygulamaya dönük eğitim sunulması dersten alınacak verimi artıracaktır. Kuramsal teorik bilgilerin yanı sıra uygulama ile de başarı oranlarının artırılması öngörülmektedir.

Teknik çeviri gibi çoğu çeviri derslerinin öncesinde Terimbilim dersinin verilmesi öğrencileri teknik çeviri gibi derslere hazırlayacaktır. Bu minvalde Terimbilim dersinin birinci sınıfta, ikinci sınıfta ve üçüncü sınıfta verilmesi önerilebilir. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara göre öğretim elemanlarının çoğunluğu Terimbilim dersinin üçüncü sınıfta verilmesini, öğrencilerin çoğunluğu Terimbilim dersinin birinci sınıfta verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu kapsamda her bölümün kendi öğretim programlarını dikkate alarak Teknik Çeviri derslerine de hazırlık olması maksadıyla Terimbilim dersini uygun yıl aralığında vermeleri önerilmektedir.

Terimbilim dersinin işleniş süresi güz yarıyılında 2 saat teorik, 2 saat uygulama; bahar yarıyılında 2 saat teorik, 2 saat uygulama toplamda haftada 4 saat olmak üzere tasarlanmaktadır. İlgili dersin öğretim programında zorunlu ders kapsamında yer alması önerilmektedir.

Tablo 2.6.9.1. Terimbilim I

	Ders İçerikleri
1. Hafta	Terim, Tanım, Kavram, Belirtim, Terimce, Terimbilim nedir? Terim ile Sözcük, Kavram ile Belirtim, Gösteren ile Gösterilen
2. Hafta	Terimbilim ile Sözcükbilim İlişkisi Eşdeğerlilik ve Terimbilim Çalışmaları İlişkisi
3. Hafta	Terimbilimin Tarihsel Gelişimi Batı Dünyasında Terimbilim-Türkiye’de Terimbilim
4. Hafta	Terimbilim Alanında Benimsenen Yaklaşımlar Terimbilimin Öncüleri
5. Hafta	Teknik metin nedir? Teknik çeviri nedir? Uzmanlık Alanı Çevirisi ile Teknik Çeviri Arasındaki Farklar
6. Hafta	Araştırma Teknikleri Nelerdir? Terimbilimde Araştırma Yöntemleri Teknik Metin Üzerinde Terim Bulma Çalışmaları
7. Hafta	Terimlerin Genel Özellikleri Türkiye’de Terim Üretme Yöntemleri Terimbilim Uzmanları ve Görevleri
8. Hafta	Ara Sınav
9. Hafta	Terim Çalışmalarının Temel İlkeleri Terimlerin Derlenmesi
10. Hafta	Çift Dilli ve Çok Dilli Terminolojik Çözümlemeler Dokümantasyon Çalışmaları
11. Hafta	Terim Sözlüklerinin Hazırlanma Süreçleri Terim Yönetim Süreci Terim Kayıtlarının İşlenmesi
12. Hafta	Terimlerde Standartlaştırma (Ölçünleştirme - Ölçünleme)
13. Hafta	Terim Çalışmalarında Telif Hakları
14. Hafta	Bilgisayar Öncesi ve Sonrası Çeviri Aşamaları Geçmişten Günümüze Makine Çevirisi
15. Hafta	Makine Çevirisi Yaklaşımları
16. Hafta	Yarı Yıl Sonu Sınavı

Tablo 2.6.9.1’de Güz yarıyılında 2 saat teorik, 2 saat uygulama olmak üzere sunulması önerilen Terimbilim I adlı dersin haftalık ders içerikleri yer almaktadır. Marmara Üniversitesi’nin akademik takvimi dikkate alınmış ve 16 hafta olarak planlanan ders içerikleri aşağıda listelenmiştir.

Tablo 2.6.9.2. Terimbilim II

	Ders İçerikleri
1. Hafta	Terimbilimin Çevirideki Yeri ve Önemi Teknolojinin Terimbilime Katkıları Çeviri Teknolojilerine Genel Bir Bakış
2. Hafta	Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının Gelişimi Bilgisayar Destekli Çevirinin Makine Çevirisinden Farkı
3. Hafta	Uluslararası Terim Merkezleri Ulusal Terim Merkezleri
4. Hafta	Terimbilim Alanında Faaliyet Gösteren Uluslararası ve Ulusal Bloglar
5. Hafta	Ücretli Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları
6. Hafta	Ücretsiz Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları
7. Hafta	Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları Bilgisayar Destekli Terim Çıkartma Araçları
8. Hafta	Ara Sınav
9. Hafta	Mobil Çeviri Teknolojileri
10. Hafta	SDL Multiterm - Çeviri Eğitiminde Kullanımı
11. Hafta	Memsources - Çeviri Eğitiminde Kullanımı
12. Hafta	Nubuto - Çeviri Eğitiminde Kullanımı
13. Hafta	Wordfast Anywhere - Çeviri Eğitiminde Kullanımı
14. Hafta	Google Translator Toolkit ve Diğer Araçların Çeviri Eğitiminde Kullanımı
15. Hafta	Terim Çalışması - Proje
16. Hafta	Yarı Yıl Sonu Sınavı

Tablo 2.6.9.2’de ise Bahar yarıyılında 2 saat teorik, 2 saat uygulama olmak üzere sunulması önerilen Terimbilim II adlı dersin haftalık ders içerikleri yer almaktadır. Marmara Üniversitesi’nin akademik takvimi dikkate alınmış ve 16 hafta olarak planlanan ders içerikleri aşağıda listelenmiştir.

Tablo 2.6.8.1’de ve Tablo 2.6.8.2’de sunulan Terimbilim I ve Terimbilim II adlı ders içerikleri Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümünde görevli öğretim elemanlarına öneri olarak sunulmuştur. Günün koşullarına göre haftalık ders içerikleri üzerinde değişiklik yapılması mümkündür. Ders içerikleri gelişen çağın beraberinde getirdiği yeniliklere istinaden tekrar planlanarak güncellenebilir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümü, araştırma bağlamında incelenen konunun hangi yöntemlerle analiz edildiğini kapsamaktadır. Bu bölümde araştırma modeli, evreni ve örneklemini belirtilmiş, veri toplama araçları ile toplanan verilerin çözümlenmesinde tercih edilen yöntemlere yer verilmiştir. Araştırma kapsamında çalışmanın kuramsal zeminini oluşturan bölümde nitel veri analizi, uygulama zeminini oluşturan bölümde ise nicel veri analizi gerçekleştirilerek karma yöntem araştırmasına uygun bir şekilde bulgular yorumlanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

“Karma yöntem araştırması, felsefi varsayımları ve kuramsal çerçeveleri içeren farklı araştırma desenlerinin kullanılmasını, nitel ve nicel verilerin toplanmasını ve bu iki veri türünün bütünleştirilmesini kapsayan bir araştırma yaklaşımıdır” (Creswell, 2009/2017, s. 4). Tez kapsamında hem nicel anket sonuçlarının değerlendirilmesi hem de nitel görüşme formlarına dair verilerin incelenmesi için nitel ve nicel araştırma yöntemleri bir araya getirilmiş karma yöntem araştırma modeli tercih edilmiştir. “Karma yöntem araştırması, bir araştırma problemini araştırırken, nicel veya nitel yaklaşımların tek başlarına yaptığından daha fazla delil ortaya koyar” (Creswell ve Plano Clark, 2006/2018, s. 14). Nitekim öğretim elemanları ile öğrencilerin bakış açısının değerlendirilmesi söz konusudur. Öğretim elemanı görüşleri, öğrenci görüşleri ve öğretim programı (müfredat) analizi çalışmanın üç sacayağını oluşturmaktadır.

Öğretim programı (müfredat) analizinde gerekli olan verilerin incelenmesi sürecinde ise betimsel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme çalışması yürütülmüştür. Bu kapsamda yükseköğretimdeki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim programları incelenmiş ve Terimbilim derslerine yer verilip verilmediği araştırılmıştır.

Hem açık hem kapalı uçlu sorular, istatistiksel ve metin analizini gerekli kılar. “Genel seviyede karma yöntem nitel ve nicel araştırmaları birleştirme gücüyle beraber her iki yaklaşımın sınırlılıklarını minumuma indirmesi sebebiyle tercih edilir. Eğer araştırmacının nicel ve nitel verilere ulaşma şansı var ise en ideal yaklaşımdır. İşlemsel seviyede ise araştırma sorularının daha iyi anlaşılması için faydalı bir stratejidir” (Creswell, 2009/2017, s. 218). Elde edilen veriler arasında çapraz yorumlama gerektirir.

Yakınsayan paralel karma yöntem deseni, açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni, keşfedici sıralı karma yöntem deseni, dönüştürücü, iç-içe ya da çok aşamalı desen olmak üzere farklı karma yöntem araştırma türleri mevcuttur. Karma boyutu, zaman boyutu, vurgu boyutu dikkate alınmalıdır. Karma yöntem araştırmasını yürütmeden önce nitel ve nicel araştırmaların geçerlilik-güvenirlik analizlerine, veri toplama tekniklerine hâkim olmanın yanı sıra analizlerde yardım alınacak yazılımların kullanımının bilinmesi de elzemdir. “Açıklayıcı sıralı karma yöntemler, araştırmacının ilk olarak nicel çalışmayı yürütüp sonuçları analiz etmesi, sonrasında bu sonuçları nitel araştırmayla daha detaylı bir şekilde açıklamak için tekrar yapılandırmasını içeren bir desendir” (Creswell, 2009/2017, s. 15).

Bu tez araştırmasında açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni kullanılmıştır. “Açıklayıcı desen, içinde araştırmacının nicel bir aşamayı yöneterek başladığı bir karma yöntem desendir. İkinci nitel aşama, ilişkili sonuçları daha derin açıklama amaçlarıyla uygulanır ve desene adını veren de bu bulguları açıklamaya odaklanmadır” (Creswell ve Plano Clark, 2006/2018, s. 79). Nitel bulguları keşfetmeyi ve detaylı bir şekilde açıklamayı amaçlayan bu desende araştırma, sıralı bir yaklaşımla iki veri tabanının ilişkilendirilmesi ve birbiri üzerine inşa edilmesiyle düzenlenir. Bu yaklaşımda zamanlama nitel veri toplama işleminin nicel veri toplamayı takip etmesiyle gerçekleşir.

3.2. Evren, Örneklem ve Çalışma Grubu

3.2.1. Nicel Aşama

Araştırmanın evreni, Türkiye’deki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri öğretim elemanlarından ve öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğretim elemanları nezdinde uygulanacak olan anketin örneklemine, Türkiye’deki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim elemanları oluşturmaktadır.

Öğrenciler nezdinde uygulanacak olan anketin örneklemine, müfredatında Terimbilim dersine yer veren Abant İzzet Baysal, Atılım, Çankaya, Ege, Hacettepe, İstanbul, İstanbul 29 Mayıs, Kırıkkale, Kırklareli, Marmara, Mersin, Yıldız Teknik gibi üniversitelerin Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bölümlerin öğretim programlarındaki terimbilim ve terim yönetim araçlarına yönelik derslere ekseriyetle üçüncü ve dördüncü sınıfta yer verilmesi, örneklem üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden tercih edilme nedenidir.

Araştırmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinden mezun öğrencilere anket uygulanmamıştır.

Seçkisiz olmayan (rastlantısal olmayan) örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme tercih edilmiştir. “Örneklemin ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla bu alt gruplardan oluşturulan tabakalı amaçsal örnekleme yöntemine” (Büyüköztürk, 2012, s. 12) uygun olarak örneklem belirlenmiştir. Örneklem olarak özellikle çeviri bölümlerindeki öğretim elemanlarının seçilmesindeki sebep, çeviri bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının gerek çeviri teknolojilerinin kullanımı gerekse bu teknolojilerin öğretilmesi konusunda söz sahibi olmalarıdır.

3.2.2. Nitel Aşama

Nitel çalışmalarda araştırma sonuçlarını genelleme kaygısı olmadığından evren örneklem ilişkisinden farklı olarak çalışma grubu oluşturulmaktadır. Bununla birlikte nitel araştırma içerisinde nicel yaklaşımlardan yola çıkarak oluşturulmuş bazı örneklem yöntemleri de bulunmaktadır. Bu çerçevede bu çalışmada çalışma grubu; seçkisiz olmayan (rastlantısal olmayan) örnekleme sınıfından amaçlı örneklemeden tabaka örnekleme yöntemi kullanılmıştır. “Tabaka örnekleme, sınırları saptanmış bir evrende alt tabakalar veya alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır. Burada önemli olan, evreni kendi içinde saf ve benzeşik bir olgu olarak kabul etmek yerine, evren içindeki alt tabakaların varlığından yola çıkarak evren üzerinde çalışmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 116). “Nitel araştırmaları karakterize eden küçük sayılı örneklemelerin dışında, kaç tane araştırma yeri ve katılımcıya sahip olunmalıdır? İlk olarak, örneklem büyüklüğünün kullanılan nitel desene bağlı olduğuna yönelik fikir akla yatkın olsa da bu soruya verilebilecek kesin bir cevap yoktur” (Creswell, 2009/2017, s. 189). Creswell (2009/2017), anlatı araştırması bir veya iki, fenomenoloji üç ila on, kuram oluşturma yirmi ila otuz kişiyi, durum çalışması için dört veya beş durumu dâhil etmek gerektiğinden bahseder.

Çalışmanın nitel aşaması kapsamında 3’ü Marmara Üniversitesi’nden, 1’i Sakarya Üniversitesi’nden, 2’si de Yıldız Teknik Üniversitesi’nden olmak üzere toplam 6 öğretim elemanı ve Marmara Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık bölümünde öğrenim gören 4 öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık bölümünde öğrenim gören 2 öğrenci yapılandırılmış görüşme sorularını gönüllü olarak yanıtlamışlardır. Çalışma

grubu toplam 12 kişiden oluşmaktadır. İstanbul Üniversitesi'nde Terimbilim dersi veren öğretim elemanları çalışma grubuna dâhil edilmek istenmiş fakat kendilerinden olumlu bir yanıt gelmemesi göz önünde bulundurularak çalışmada gönüllülük esaslı ilkelerine riayet edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma grubunun belirlenmesinde araştırma kapsamında yanıtları aranan sorular dikkate alınarak ilgili alanda ders veren öğretim elemanları ve ilgili alanda ders alan öğrenciler tercih edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan katılımcılardan, görüşme formu aracılığıyla yazılı olarak ve görüşmeler yoluyla sözlü olarak da bilgi toplanmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğretim elemanlarına, ÖE1, ÖE2, ÖE3, ÖE4, ÖE5, ÖE6, öğrencilere ise, Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6 kodları verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Nicel Aşama

Veri toplama aracı olarak öğretim elemanlarına ve öğrencilere yönelik iki adet anket hazırlanmıştır. Bu iki anket, Halil İbrahim Balkul'dan bizzat onay alınarak 2015 yılında *“Türkiye’de Akademik Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Yerinin Sorgulanması: Müfredat Analizi ve Öğretim Elemanlarının Konuya İlişkin Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme”* başlıklı doktora tezinde kullandığı anket formunda yer alan bazı sorulardan esinlenilmiştir.

Anketin biri öğretim elemanlarına yönelik, diğeri ise öğrencilere yönelik hazırlanmıştır. Öğretim elemanlarına yönelik hazırlanan anket soruları öğrencilere de uyarlanmıştır. Üç bölümden oluşan anket, toplam 28 soru içermektedir. Demografik bilgiler edinmeyi amaçlayan sorulara da yer verilmiştir. Kapalı uçlu soruların birkaçına birden fazla seçeneği işaretlemeleri imkânı tanınmıştır. Anket kapsamında üçlü likert tipi sorular da yer almaktadır.

Öğretim elemanlarına ve öğrencilere anketi yanıtlamadan önce açıklama yazısı gönderilmiş ve anketin konusu, amacı, önemi açıkça belirtilmiştir. Türkçe olarak hazırlanan anket, ilgili öğretim elemanlarına ve öğrencilere gönderilmeden önce güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur.

3.3.1.1. Nicel Aşamanın Geçerliliği

Araştırmanın geçerliğini sağlayabilmek için faktör analizi uygulanmaktadır. Örneklem büyüklüğü yeterliliğinin tespiti için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) istatistiği kullanılmaktadır. Açıklayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi ile nicel araştırmanın geçerliği sağlanmaya çalışılır. Araştırma kapsamında ölçek tercih edilmemiş, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır.

Tablo 3.3.1.1. Faktör Analizi Tablosu

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.741
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	829,949
	df	231
	Sig.	.000

Tablo 3.3.1.1’de görüldüğü üzere, anketin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. KMO ve Barlett Testleri, örneklemde elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını ölçmek amacıyla yapılmıştır. KMO .741 ve Barlett Testi değeri 829,949 olarak bulunmuştur. Bu durum, örneklemde analiz için yeterli olduğunu gösterir. 0 ile 1 arasında değer alan KMO, 1’e ne kadar yakınsa örneklem faktör analizine o kadar uygundur. 0,50’den yüksek çıkması beklenen KMO değeri .741 çıkmıştır. Bu durumda Barlett Testi anlamlı çıkmıştır. Elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olduğu belirtilebilir.

3.3.1.2. Nicel Aşamanın Güvenirliği

Test-tekrar-test güvenirlik analizi, madde-toplam puan korelasyonuna yönelik madde analizi ve alt-üst gruplara (iç tutarlılık) yönelik madde analizi ile nicel araştırmanın güvenirliği ortaya konabilir.

İki uygulamada kişilerin anketteki tüm sorulara verdiği yanıtlara ait ortalama puanları arasında fark olup olmadığını ortaya koymak amacıyla “Bağımlı Gruplarda t Testi” uygulanabilir. Bulgulara göre iki ölçüm sonucuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığı kanaatine varılabilir ($p > 0.05$). Tekrarlanan ölçümler sonrası benzer sonuçların elde edilmesi ve ortalamalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmaması ölçeğin güvenirliğini göstermektedir.

Uzman görüşüne başvurularak aşağıda belirtilen değişiklikler yapılmıştır.

II. Bölümde yer alan dördüncü ve beşinci sorulardaki “Bazen” seçeneğinin hangi sırada yer alması gerektiğini belirtmiştir. Evet, Hayır, Bazen şeklinde sıralanan yanıt uzman görüşü sonrası Evet, Bazen, Hayır şeklinde sıralanmıştır. III. Bölümde yer alan ikinci ve üçüncü sorunun birleştirilerek seçeneklerin tekrar gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda seçenekler düzenlenmiş ve tablo oluşturulmuştur. III. Bölümde yer alan beşinci soruda Terimbilim dersinin teorik ve uygulama olmak üzere kaç saat verilmesi gerektiği sorusu tablo oluşturularak yöneltilmiştir. III. Bölümde yer alan altıncı soruda verilen üç seçenek ikiye düşürülmüştür. Nitekim birden fazla seçenek işaretlemelerine imkân veren bir soru olması sebebiyle üçüncü seçeneğe ihtiyaç yoktur.

Öğretim elemanlarına yönelik hazırlanan anketin kişisel bilgiler kısmına “unvan” sorusu eklenmiştir. Anketlerin güvenilirlik analizi kapsamında konu ile ilgili farkındalığı ölçmek amacıyla II. Bölümde iki soru sonradan eklenmiştir. Bunlardan ilki “BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz?”, diğeri ise “Daha önce BDTY araçlarını kullandınız mı?”. III. Bölümde yer alan üçüncü soruda lisans düzeyine yer verilirken, dördüncü soruda yüksek lisans ve doktora düzeyinde terimbilim derslerinin hangi yıl ve yarıyıllarda yer alması gerektiği maddesi tablo haline getirilmiştir. Tablo dönem bazında genişletilmiştir. II. Bölümde yer alan on üçüncü soruya “BDTY araçlarını tanımamak” maddesi eklenmiştir. II. Bölümde yer alan on dördüncü soruya “atölyelere katılarak”, “çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla” gibi farklı maddeler eklenmiştir.

3.3.2. Nitel Aşama

Görüşme (mülakat) türleri; yapılandırılmamış görüşme, yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmış görüşme olmak üzere sınıflandırılmaktadır. Bu araştırmada yapılandırılmış görüşme tercih edilmiştir. Yapılandırılmış görüşmede çalışma grubunda yer alan her kişiye aynı sorular aynı sırada sorulur ve bu soruların dışına çıkmak mümkün değildir.

Açımlayıcı sıralı karma yöntem araştırma modelinin ikinci basamağı olan nitel basamakta yapılandırılmış görüşme formu soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan sorulara yönelik sonda sorular oluşturularak yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuş ve iki uzman görüşüne sunulmuştur. Her iki uzmanın görüşü alındıktan sonra öğretim elemanlarıyla ve öğrencilerle pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ön görüşmelerden elde edilen bulgular ışığında nitel veri toplama aracı son şeklini almıştır.

Görüşmeler için öncelikle çalışma grubunda yer alan kişilere e-posta yoluyla ulaşılmıştır. Görüşmelerin gerçekleştirilmesi için öğretim elemanlarının ofislerine yapılacak ziyaretlerin zamanlaması planlanmıştır. Görüşmeler, çalışma grubundan izni alınarak ses kayıt cihazı ile yapılmıştır. Ses kayıt cihazı ile kayıt alınmasını kabul etmeyen katılımcıların görüşmeleri araştırmacı tarafından not edilmiştir. Katılımcılar ile ilgili detaylı demografik bilgiler kendi istekleri doğrultusunda kurumsal etik endişesi nedeniyle verilmemiştir. Ayrıca görüşme sırasında katılımcının haklarını korumak amacıyla kişisel bilgiler sorulmamıştır. Katılımcıların isminin gizli tutulacağına dair teyit verilerek doğru bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. En son aşamada kişiler kodlanarak analiz edilmiştir.

3.3.2.1. Nitel Aşamanın Geçerliği

Geçerlilik, araştırmacının olguyu doğrudan ve tarafsız olarak sunmasıdır. “Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır” (Yıldırım, Şimşek, 2018, s. 270). Nitel araştırmalarda geçerlilik, araştırılan olgunun olabildiğince objektif bir şekilde gözlenmesi anlamını taşımaktadır. Elde edilen verilere nasıl ulaşıldığına dair sonuçların ayrıntılı bir biçimde vurgulanması nitel araştırmalar için geçerliliğin önemli bir ölçütüdür. Nitel aşamanın geçerliliği kapsamında inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik kavramlarına değinmek gerekir. İnandırıcılık kapsamında araştırmacıdan verilerin nesnel olarak toplandığını, sonuçları nesnel bir yorumla ortaya koyduğunu, sonuçların benzer ortamlarda geçerli olduğunu kanıtlaması beklenir. Verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması süreçlerinde tutarlılığın ön planda tutulması araştırmacının inandırıcılık kapsamında geçerliğini ortaya koymaktadır. Alan uzmanlarının yapılan çalışmaya eleştirel gözle bakarak incelemesi ve araştırmacıya geri bildirimde bulunması araştırmacının inandırıcılığının artmasını sağlar. Bu sebeple araştırmada kullanılan verilerle ilgili tüm süreçlerde konu hakkında iki uzman ile fikir alışverişinde bulunulmuştur. “Aktarılabilirlik, dış geçerliğe yönelik nitel bir analog olup çıkarımların belirli bir gönderici bağlamdan belirli bir alıcı bağlama aktarılabilirliğidir” (Teddlie ve Tashakkori, 2007/2015, s. 32). Aktarılabilirliği artırmak amacıyla bu çalışmanın her bir aşaması okuyuculara ayrıntılı olarak sunulmuştur. Nitel araştırmada tutarlılığın sağlanması için “tutarlık incelemesi” yapılması önerilmektedir. Teyit edilebilirlik kavramı çerçevesinde ise ulaşılan sonuçların nitel araştırmacı tarafından teyit edilmesi beklenir.

Veri analizi sonrasında, geçerlik komitesi kurularak kodlar, temalar ve kategorilerin geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Geçerlik komitesinde nitel araştırma deneyimi olan, eğitim alanından bir öğretim üyesi ve bir araştırma görevlisi yer almaktadır. Verilerin kodlanmasındaki tutarlılık, birbirine benzer ilişki türlerinin farklı çalışan gruplarında görülmesidir. Bir öğretim üyesi tarafından nitel araştırma süreci kontrol edilmiştir. Nitel araştırmalarda uyulması gereken özerkliğe saygı, doğruluk, gizlilik hakkı gibi etik ilkelere uymaya özen gösterilerek araştırmanın her aşamasında etik ilkelere riayet edilmiştir.

3.3.2.2. Nitel Aşamanın Güvenirliği

Güvenirlik, başka araştırmacıların da sonuçları anlamlandırması, tutarlı ve güvenilir bulmasıdır. Güvenirlik, iç ve dış güvenilirlik olarak incelenmektedir. İç güvenilirlik, farklı araştırmacıların aynı verilerle aynı sonuçlara ulaşp ulaşmayacağı ile ilgilidir. Dış güvenilirlik, sonuçların benzer ortamlarda aynı sonuçlara ulaşılması ile ilgilidir. Bu araştırma kapsamında edinilen verilerin başka bir araştırmacı tarafından incelenmesine imkân tanımak için elde edilen veriler saklanmaktadır.

Veri toplama aşamasında tarafsız olmaya dikkat edilerek uygun kişilerin katılımı hedeflenmiştir. Verilerin analizinde uzman görüşüne başvurulmuş, araştırmacı ile uzmanın ulaştığı veriler karşılaştırılarak çalışmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

3.3.3. Öğretim Programı Analizi

Ülkemizde çeviri eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının ilgili bölümlerinin ders içeriklerinin incelenmesi betimleyici bir araştırma çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu kapsamda nitel bir araştırma modeli olan doküman inceleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırılan konu hakkında ortaya konan doküman incelemesinde eğitim-öğretim programları (müfredat), ders içerikleri, “nitel araştırmalarda gözlem ve görüşme gibi diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanıldığında verinin çeşitlendirilmesi amacına hizmet edecek ve araştırmanın geçerliğini önemli ölçüde arttıracaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 190).

Araştırmada nitel olarak doküman inceleme yöntemi kullanılmış ve Türkiye’deki Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin ders programları dikkate alınarak Terimbilim dersine yönelik envanter toplama çalışması gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde

çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarında yer alan ders içerikleri incelenmiş ve terim yönetim araçlarına yer veren bölümlerde Terimbilim dersleri tespit edilmiştir. Veri analizi esnasında Terimbilim ve terim yönetim araçları ile ilgili derslerin adları, bu derslerin içeriği, hangi yarıyıldan yer aldığı, zorunlu ya da seçmeli olarak genel dersler içerisindeki yerleri ve AKTS bilgileri tasnif edilmiştir.

YÖK'ün kullanıma sunmuş olduğu Yükseköğretim Program Atlası esas alınıp, 2018 yılına ait veriler incelenmiş ve Türkiye'de devlet, vakıf olmak üzere eğitim veren Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri belirlenmiştir. Daha sonraki aşamada ilgili bölümlerin ders içeriklerine tek tek ulaşılarak Terimbilime yönelik dersler tasnif edilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

3.4.1. Nicel Aşama

Türkiye'de çeviri bölümlerinde görev yapan öğretim elemanlarına terim yönetim araçlarının kullanımı üzerine Google Belgeler üzerinden hazırlanan anket uygulanmıştır. Böylelikle katılımcıların anketi çevrimiçi yanıtlamaları sağlanmıştır. İlgili bölümlerin öğretim elemanları ile daha önce Terimbilim dersi alan öğrencilerin mail adresleri ayrıca listelenmiş ve Google Formlar üzerinden hazırlanan anketi yanıtlamaları istenmiştir. Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri öğretim elemanları ve öğrencilerinin bilgisayar destekli terim yönetim araçlarının kullanımı üzerine görüşlerini ortaya koymak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmıştır.

Çevrimiçi hazırlanan anket, elektronik posta yoluyla farklı şehirlerdeki öğretim elemanlarına gönderilen link aracılığıyla kolaylıkla yanıtlanmıştır. Böylelikle anket verileri verimli ve hızlı bir şekilde toplanmıştır. Ardından veriler, IBM SPSS Statistics 26 programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

Verilerin analizinde, araştırmaya katılanların demografik özellikleri, Terimbilim dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla karşılaştırmalı frekans dağılımları incelenmiş ve veriler tablo şeklinde aktarılmıştır.

Anket uygulamasının en önemli hedefi, ülkemizde Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının genel manada çeviri teknolojilerinin, özelde ise Terimbilim dersi ile terim yönetim araçlarının kullanımı ve akademik çeviri eğitiminde öğretimi üzerine görüşlerini saptamaktır. Anket uygulaması,

öğretim elemanlarının gerek kendilerinin terimbilime ve terim yönetim araçlarına bakış açısını göstermeyi, gerekse bu araçların öğretimi ve çeviri dünyasında olması gereken yerini saptamaya yönelik geliştirdikleri uygulamaları pedagojik açıdan irdelemeyi amaçlamaktadır.

Bir diğer aşamada, daha önce terimbilime yönelik ders alan öğrenciler tespit edilmiş ve Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri öğrencilerinin Terimbilim dersi ile bilgisayar destekli terim yönetim (BDTY) araçlarının kullanımı üzerine görüşlerini belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır. Daha önce terimbilime yönelik ders alan öğrenciler tespit edilmiş, anket sonuçları bu bağlamda değerlendirilmiştir.

Bu çalışma genel manada terim yönetim araçlarının eğitimini konu edindiğinden dolayı, bu konuda yapılacak bir anket uygulamasının çalışma grubu, terim yönetim araçlarını hem kullanım hem de eğitim seviyelerinde temsil edecek bir kitle içerisinden seçilmelidir. Bu bağlamda atılacak olan ilk adım, ülkemizdeki çeviri bölümlerinde görevli öğretim elemanlarına ulaşmaktır. Böylelikle hedef öğretim elemanlarına ulaşmak için aşağıdaki yöntemlere başvurulmuştur.

İlk olarak araştırmacı kişisel bağlantılarını devreye sokarak çeviri bölümlerinde görevli öğretim elemanlarına ulaşmıştır. Daha sonra kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak kişisel bağlantılarla ulaşılan öğretim elemanlarının tanıdıkları diğer öğretim elemanlarını ankete katılmaya davet etmeleri beklenmiştir. Anketin hedef kitleye ulaşabilmesi için kullanılan diğer bir yöntem ise, çeviri bölümlerinin web siteleri taranarak hedef öğretim elemanlarının iletişim bilgilerinin temin edilmesidir. Bu bağlamda izlenen son veri toplama yöntemi ise web sitelerinde elektronik posta bilgileri bulunmayan öğretim elemanlarının iletişim bilgilerine Facebook ve Academia.edu gibi sosyal medya araçları aracılığıyla ulaşılmasıdır.

Araştırma sonucunda çeviri bölümlerinde görevli öğretim elemanları tespit edilmiş, elektronik posta adreslerine anket gönderilmiştir. Anket, 21.11.2018 ve 21.01.2019 tarihleri arasında iki ay süreyle yayında kalmıştır. Anketi yanıtlamayan öğretim elemanlarına hatırlatma mesajı gönderilmiştir. Toplam 390 öğretim elemanına anketi yanıtlamaları için mail gönderilmiş, 33 öğretim elemanı anketi gönüllü olarak yanıtlamıştır.

Anket uygulamasının diğer çalışma grubu olan öğrencilere ise şu şekilde ulaşılmıştır: ilgili bölüm başkanlarından üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin mail adresleri talep

edilmiş ve anket örnekleme yer alan öğrencilerin elektronik posta adreslerine gönderilmiştir. Bazı bölüm başkanları öğrencilerin mail adreslerini araştırmacıyla paylaşmak yerine anket linkini öğrencilere kendileri iletmıştır.

Araştırma sonucunda çeviri bölümlerinde üçüncü ve dördüncü sınıfta okuyan öğrenciler tespit edilmiş, bölüm başkanlarından onay alındıktan sonra elektronik posta adreslerine anket gönderilmiştir. Anket, 26.11.2018 ve 21.01.2019 tarihleri arasında iki ay süreyle yayında kalmış, anketi yanıtlanmayan öğrencilere hatırlatma mesajı gönderilmiştir. Toplam 131 öğrenci anketi yanıtlamıştır.

3.4.2. Nitel Aşama

2018-2019 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde araştırma kapsamında uygun örnekleme ile altı öğretim elemanı ve altı öğrencinin katılımıyla bir kısmı ile yüz yüze görüşme, bir kısmı ile de elektronik posta yoluyla yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın problem durumuna açıklama kazandırabilecek nicel sonuçların nedenini açıklamada nitel takip verilerinin üretilmesi sürecinde, katılımcılarla derinlemesine fenomenolojik görüşmeler yürütülmüştür. Bu görüşmelere yapılandırılmış bir görüşme formu rehberlik etmiş ve formun uzman görüşüne sunulmasıyla geçerlik, güvenilirlik kaygıları en aza indirgenmeye çalışılmıştır. Bu süreçte birkaç katılımcıyla pilot görüşmeler gerçekleştirilmiş, katılımcıların isimleri gizli tutularak takma isimlere başvurulmuştur.

Görüşmelerin analizi NVivo 11 yazılım paketine aktarılması ile belirli bir sistematik çerçevede yürütülmüştür. Nitel verilerin analizi, tematik analiz ile gerçekleştirilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik kaygısını en aza indirmek için alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin örneklerle desteklenmesi için doğrudan alıntılara yer verilerek bulgular ortaya konmuştur. Çalışma grubunda yer alan 12 kişi ile yapılandırılmış görüşmeler 04 Nisan 2019 - 17 Haziran 2019 tarihleri arasında tamamlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

3.5.1. Nicel Aşama

33 öğretim elemanının ve 131 öğrencinin anket sorularına verdikleri yanıtlar geçerli anket verileri olarak kaydedilmiştir. Elde edilen veriler, IBM SPSS Statistics 26

programına aktarılmıştır. Ankete verilen yanıtların yüzde ve frekans değerleri alınarak veriler tablo haline getirilmiştir. Veri analiz sürecinin diğer safhasında, ikili testlere tabi tutulması gereken anket soruları arasında ilişki analizleri gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler, istatistiksel olarak anlamlı ya da anlamsız ilişki testleri olarak gruplandırılmıştır.

İki yönlü Ki-kare testine tabi tutulan anket sorularından elde edilen Pearson (p) değeri $p>0,05$ ise, anket soruları arasında istatistiksel olarak bir anlamlılığın olmadığını gösterir. Elde edilen Pearson (p) değeri, $p<0,05$ ise, anket soruları arasında istatistiksel olarak bir ilişki olduğunu gösterir.

Öğretim elemanlarının yanıtları doğrultusunda ortaya konacak ilişki temaları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının, unvanları ile terim yönetim araçlarını kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılanların yaşları ile terim yönetim araçları kullanıp kullanmamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terimbilime yönelik ders verirken kendilerini rahat hissedip hissetmemeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminin çeviri bölümleri müfredatlarında yer alması gerekip gerekmediği konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretimi konusunda akademik bir bilinçlenme olup olmadığı konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminde etkili bir üniversite-sektör işbirliği konusunda aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görev yaptıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının çeviri edincine olumlu katkısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğrencilerin yanıtları doğrultusunda ortaya konacak ilişki temaları şu şekilde sıralanmaktadır:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının ne amaçla kullanıldığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile lisans düzeyinde eğitim alıp almadıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile terimbilime yönelik ders verirken kendilerini rahat hissedip hissetmemeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminin çeviri bölümleri müfredatlarında yer alması gerekip gerekmediği konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretimi konusunda akademik bir bilinçlenme olup olmadığı konusunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının öğretiminde etkili bir üniversite-sektör işbirliği konusunda aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim aldıkları üniversite ile terim yönetim araçlarının çeviri edincine olumlu katkısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Ankete verilen yanıtlar ki-kare testi ile tablo haline getirilmiş, ilişki analizleri ile yorumlanmıştır.

3.5.2. Nitel Aşama

Nitel verilerin analizinde MAXqda, Atlas.ti ve QSR NVivo olmak üzere üç çeşit popüler bilgisayar destekli nitel veri analizi programları kullanılabilmektedir. “Bu tür yazılımların en önemli yararı, araştırmacıya sistematik, tam, esnek ve hızlı kodlama olanağı vermesidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018, s. 264). Bu araştırmada QSR NVivo kullanılmıştır. “NVivo ilk kez 1981 yılında ortaya çıkmıştır” (Kabakçı-Yurdakul, 2016, s. 33). Elde edilen yanıtlar, NVivo 11 programına aktarılmıştır. Bu programın tercih

edilmesinin nedeni, nitel araştırma yöntemine göre verileri analiz etmesi ve güvenilirliği artırmasıdır. Nitel veri analizinde kodlama süreci, çözümlemeyi başlatır. Ardından temalar oluşturulur ve yorumlanır. Nitel veri analizi sürecinde araştırmacı ve uzman ortaya çıkan farklılıkları gidermeye çalışmışlardır.

Görüşme verilerinin analizinde verilerin belirlenmesi, verilerin betimlenmesi, verilerin alıntılarla örneklendirilerek yorumlanması, gereken verilerin görselleştirilerek sunulması ve sonuçların ortaya konması gibi aşamalar izlenmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Bu bölümde nicel ve nitel araştırma kapsamında elde edilen bulgular tablo ve grafiklerle desteklenerek ortaya konmuştur.

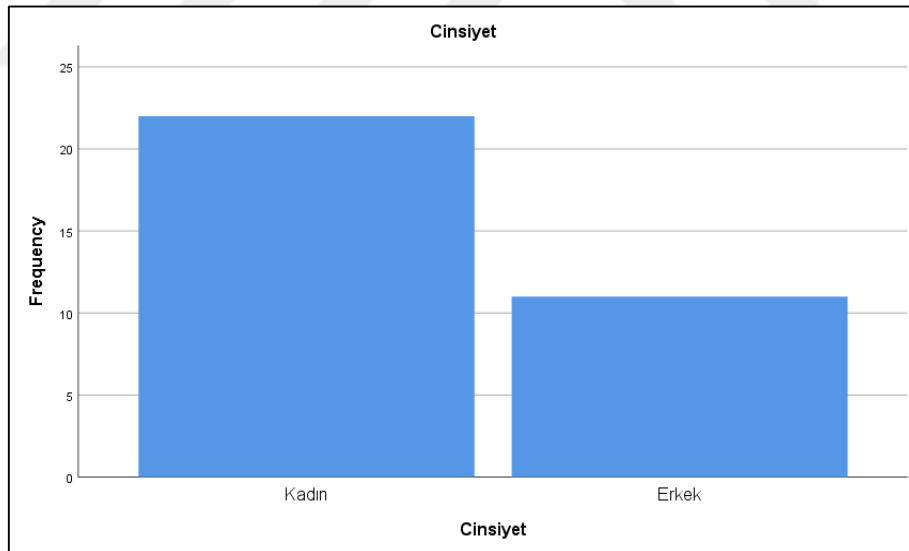
4.1. Nicel Araştırma Kapsamında İstatistiksel Bulgular

4.1.1. Öğretim Elemanlarına Yönelik Frekans Tabloları ve Grafikler

Öğretim elemanlarının ankete verdiği yanıtlar doğrultusunda frekans (sıklık) tabloları ve grafikleri bu bölümde sunulmuştur.

Tablo 4.1.1.1. Cinsiyet Dağılımı Frekans Tablosu

		Cinsiyet			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	Kadın	22	66,7	66,7	66,7
	Erkek	11	33,3	33,3	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

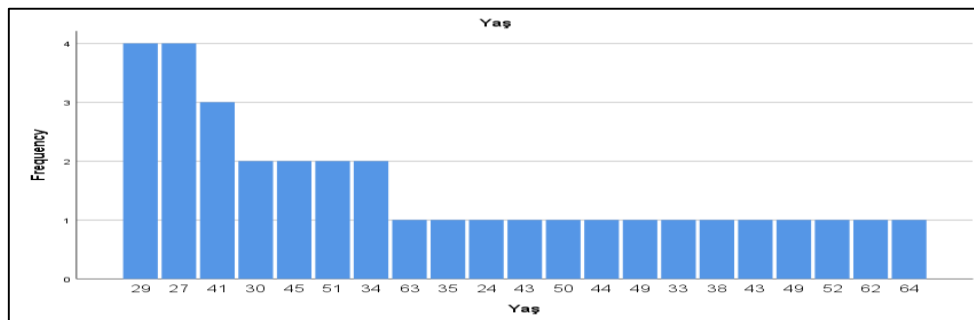

Grafik 4.1.1.1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 4.1.1.1’de görüldüğü gibi, ankete katılan öğretim elemanlarından %66,7’si kadın, %33,3’ü ise erkektir.

Tablo 4.1.1.2. Yaş Dağılımı Frekans Tablosu

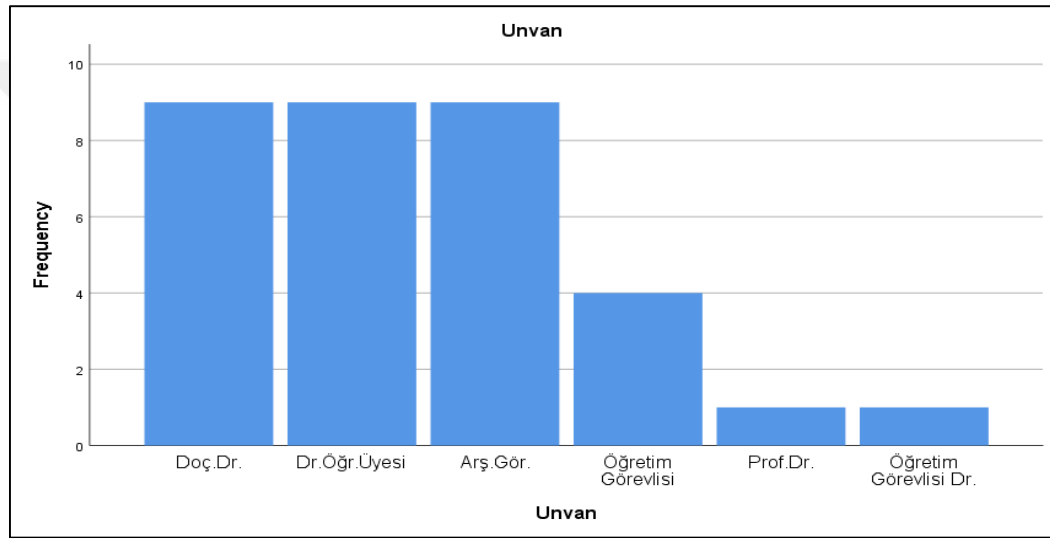
		Yaş			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	29	4	12,1	12,1	12,1
	27	4	12,1	12,1	24,2
	41	3	9,1	9,1	33,3
	30	2	6,1	6,1	39,4
	45	2	6,1	6,1	45,5
	51	2	6,1	6,1	51,5
	34	2	6,1	6,1	57,6
	63	1	3,0	3,0	60,6
	35	1	3,0	3,0	63,6
	24	1	3,0	3,0	66,7
	43	1	3,0	3,0	69,7
	50	1	3,0	3,0	72,7
	44	1	3,0	3,0	75,8
	49	1	3,0	3,0	78,8
	33	1	3,0	3,0	81,8
	38	1	3,0	3,0	84,8
	43	1	3,0	3,0	87,9
	49	1	3,0	3,0	90,9
	52	1	3,0	3,0	93,9
	62	1	3,0	3,0	97,0
	64	1	3,0	3,0	100,0
Total		33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.2. Yaş Dağılımı

Tablo 4.1.1.2’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının yaş dağılımı 24 ile 64 yaşları arasında değişiklik göstermektedir. %12,1’i 29 ve 27 yaşlarında, %9,1’i 41 yaşındadır. Öğretim elemanlarının yaş ortalaması 39,9’dur.

Tablo 4.1.1.3. Unvan Dağılımı Frekans Tablosu

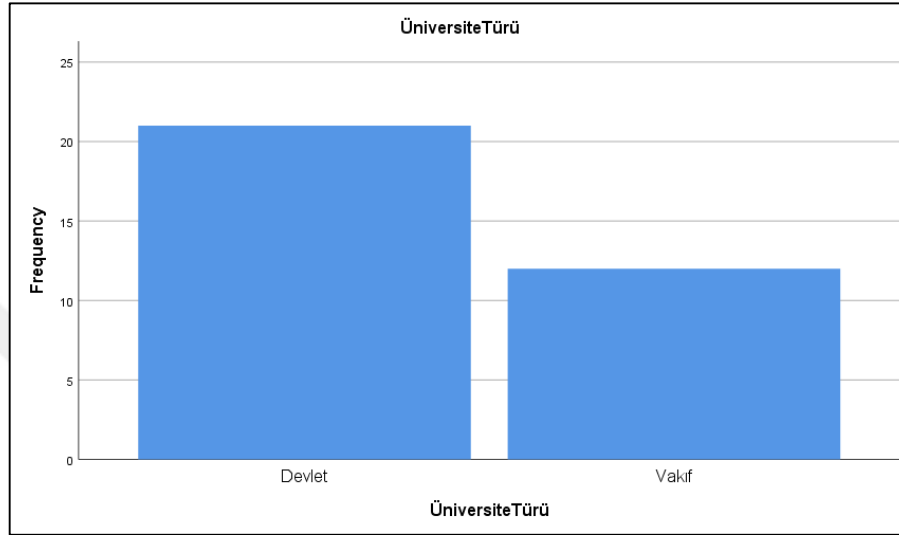
		Unvan			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	Doç.Dr.	9	27,3	27,3	27,3
	Dr.Öğr.Üyesi	9	27,3	27,3	54,5
	Arş.Gör.	9	27,3	27,3	81,8
	Öğretim Görevlisi	4	12,1	12,1	93,9
	Prof.Dr.	1	3,0	3,0	97,0
	Öğretim Görevlisi Dr.	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.3. Unvan Dağılımı

Tablo 4.1.1.3’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %27,3’ü Doç. Dr., Dr. Öğr. Üyesi ve Arş. Gör., %12,1’i Öğretim Görevlisi, %3,0’ü ise Prof. Dr. ve Dr. Öğretim Görevlisidir.

Tablo 4.1.1.4. Üniversite Türü Dağılımı Frekans Tablosu

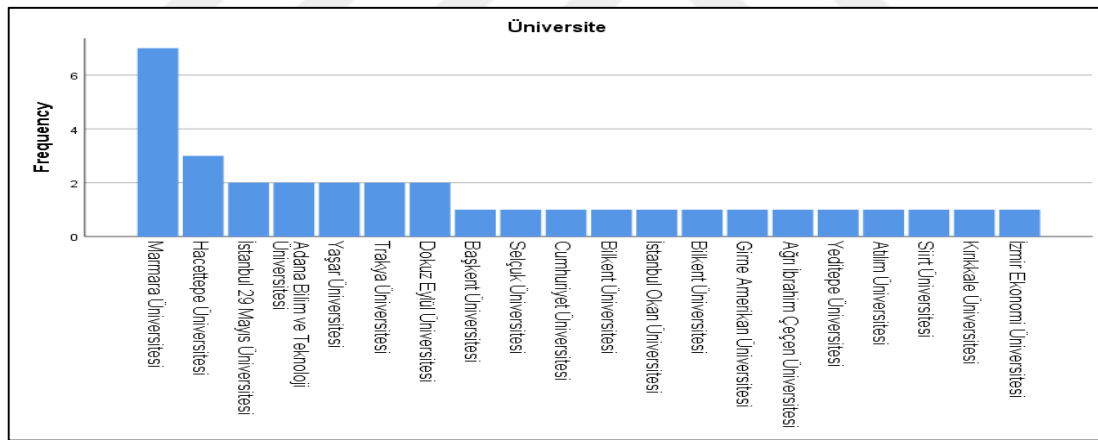
		Üniversite Türü			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	Devlet	21	63,6	63,6	63,6
	Vakıf	12	36,4	36,4	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.4. Üniversite Türü

Tablo 4.1.1.4’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının görev yaptığı üniversitelerin %63,6’sı devlet üniversitesi, % 36,4’ü ise vakıf üniversitesidir.

Tablo 4.1.1.5. Üniversite Dağılımı Frekans Tablosu

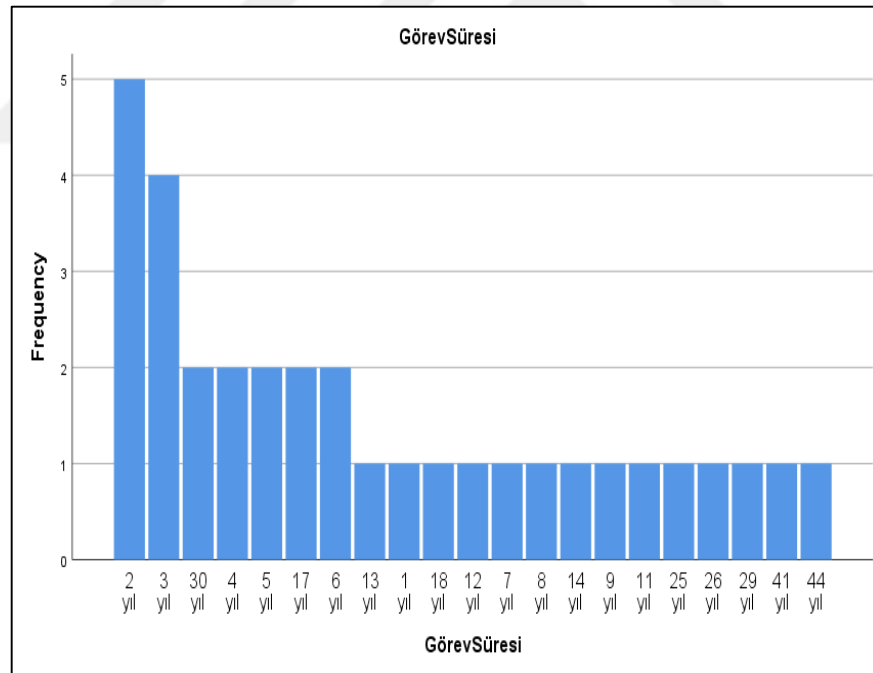
	Üniversite		Valid Percent	Cumulative Percent
	Frequency	Percent		
Valid	Marmara Üniversitesi	7	21,2	21,2
	Hacettepe Üniversitesi	3	9,1	30,3
	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	2	6,1	36,4
	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	2	6,1	42,4
	Yaşar Üniversitesi	2	6,1	48,5
	Trakya Üniversitesi	2	6,1	54,5
	Dokuz Eylül Üniversitesi	2	6,1	60,6
	Başkent Üniversitesi	1	3,0	63,6
	Selçuk Üniversitesi	1	3,0	66,7
	Cumhuriyet Üniversitesi	1	3,0	69,7
	Bilkent Üniversitesi	1	3,0	72,7
	İstanbul Okan Üniversitesi	1	3,0	75,8
	Bilkent Üniversitesi	1	3,0	78,8
	Girne Amerikan Üniversitesi	1	3,0	81,8
	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	3,0	84,8
	Yeditepe Üniversitesi	1	3,0	87,9
	Atılım Üniversitesi	1	3,0	90,9
	Siirt Üniversitesi	1	3,0	93,9
	Kırıkkale Üniversitesi	1	3,0	97,0
	İzmir Ekonomi Üniversitesi	1	3,0	100,0
	Total	33	100,0	

Grafik 4.1.1.5. Üniversite Dağılımı

Tablo 4.1.1.5’de görüldüğü gibi, ankete katılan öğretim elemanlarının %21,2’si Marmara Üniversitesi, %9,1’i Hacettepe Üniversitesi, %6,1’i İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi bünyesinde görev yapmaktadır. %3,0’ü ise Başkent Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, İstanbul Okan Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Girne Amerikan Üniversitesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi bünyesinde görevlerini ifa etmektedirler.

Tablo 4.1.1.6. Görev Süresi Dağılımı Frekans Tablosu

		Görev Süresi			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	2 yıl	5	15,2	15,2	15,2
	3 yıl	4	12,1	12,1	27,3
	30 yıl	2	6,1	6,1	33,3
	4 yıl	2	6,1	6,1	39,4
	5 yıl	2	6,1	6,1	45,5
	17 yıl	2	6,1	6,1	51,5
	6 yıl	2	6,1	6,1	57,6
	13 yıl	1	3,0	3,0	60,6
	1 yıl	1	3,0	3,0	63,6
	18 yıl	1	3,0	3,0	66,7
	12 yıl	1	3,0	3,0	69,7
	7 yıl	1	3,0	3,0	72,7
	8 yıl	1	3,0	3,0	75,8
	14 yıl	1	3,0	3,0	78,8
	9 yıl	1	3,0	3,0	81,8
	11 yıl	1	3,0	3,0	84,8
	25 yıl	1	3,0	3,0	87,9
	26 yıl	1	3,0	3,0	90,9
	29 yıl	1	3,0	3,0	93,9
	41 yıl	1	3,0	3,0	97,0
	44 yıl	1	3,0	3,0	100,0
Total		33	100,0	100,0	

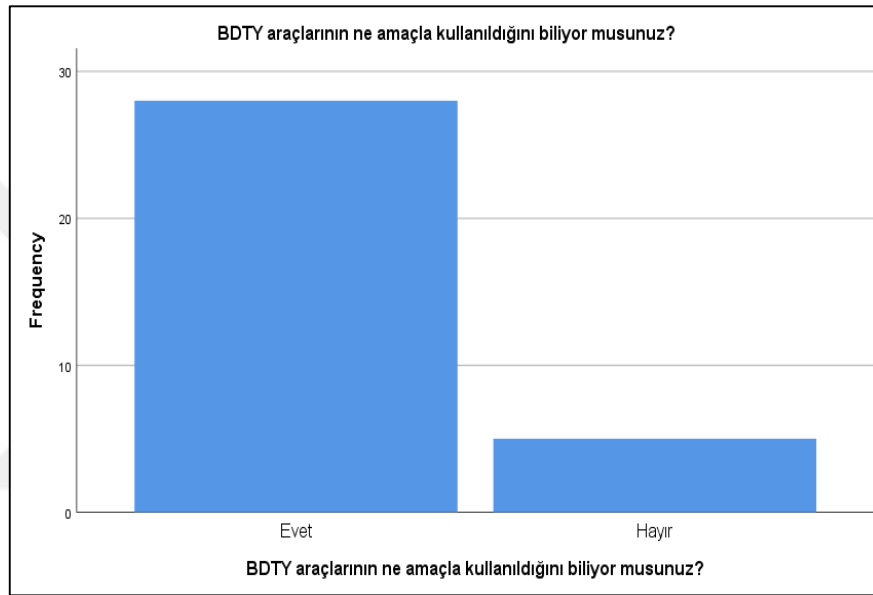
Grafik 4.1.1.6. Görev Süresi

Tablo 4.1.1.6’da görüldüğü gibi, ankete katılan öğretim elemanlarının görev süresi, 2 yıl ile 44 yıl arasında değişiklik göstermektedir. Anketi yanıtlayanların % 15,2’si 2 yıl

olarak, % 12,1'i ise 3 yıl olarak görev sürelerini belirtmişlerdir. % 6,1'i 30 yıl, 4 yıl, 5 yıl, 17 yıl ve 6 yıldır öğretim elemanı olarak görev yaptığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.7. BDTY Kullanım Bilgisi Frekans Tablosu

BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz?				
		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	Evet	28	84,8	84,8
	Hayır	5	15,2	15,2
	Total	33	100,0	100,0

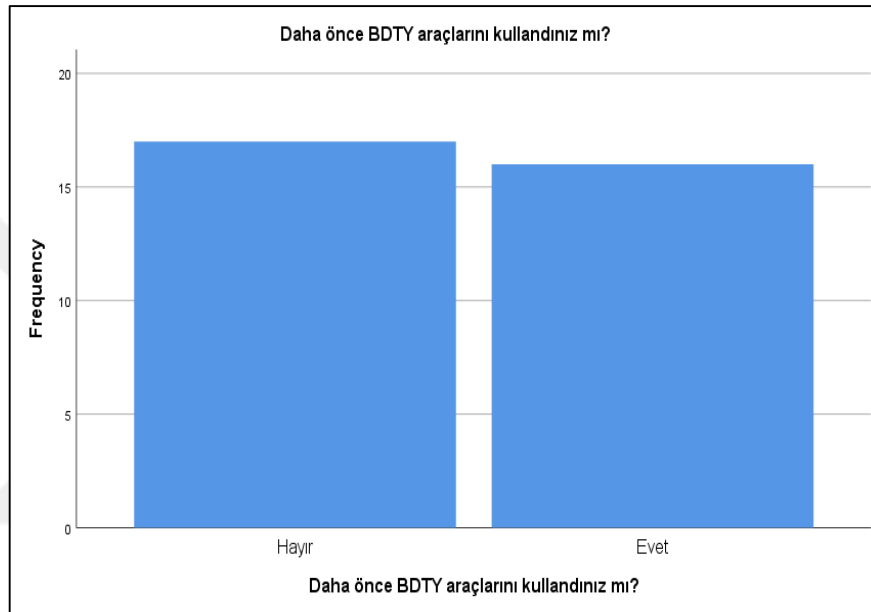

Grafik 4.1.1.7. BDTY Kullanım Bilgisi

Tablo 4.1.1.7’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %84,8’i BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bildiğini belirtirken, %15,2’si ne amaçla kullanıldığını bilmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.8. BDTY Kullanımı Frekans Tablosu

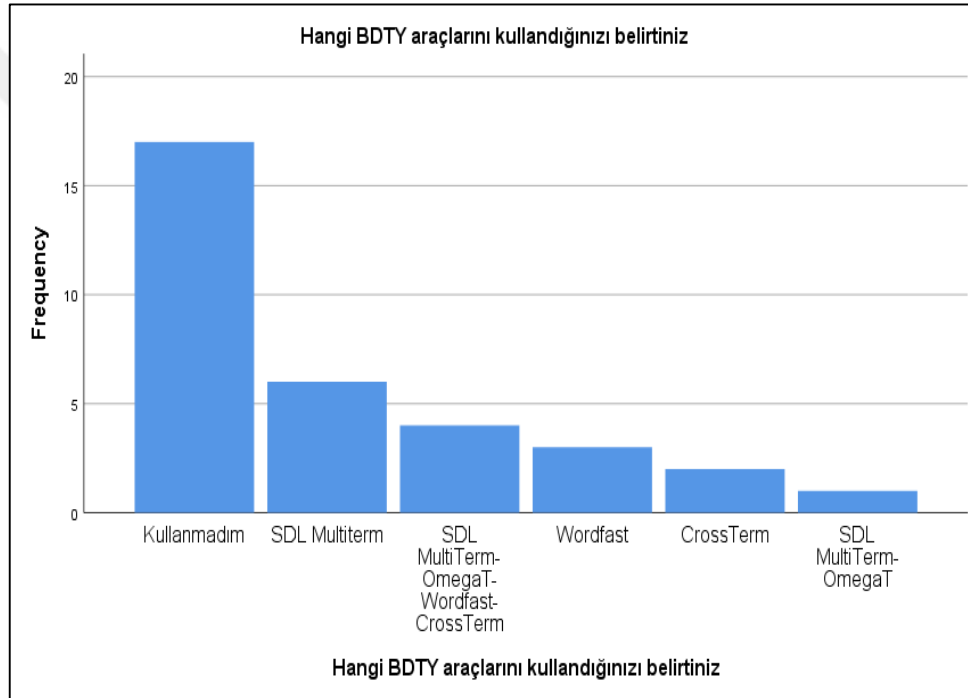
Daha önce BDTY araçlarını kullandınız mı?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hayır	17	51,5	51,5	51,5
	Evet	16	48,5	48,5	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.8. BDTY Kullanımı

Tablo 4.1.1.8’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %51,5’i daha önce BDTY araçlarını kullanmadığını, %48,5’i ise daha önce BDTY araçlarını kullandıklarını belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.9. Kullanılan BDTY Araçları Frekans Tablosu

Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz					Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	Kullanmadım	17	51,5	51,5	51,5
	SDL Multiterm	6	18,2	18,2	69,7
	SDL MultiTerm- OmegaT- Wordfast-CrossTerm	4	12,1	12,1	81,8
	Wordfast	3	9,1	9,1	90,9
	CrossTerm	2	6,1	6,1	97,0
	SDL MultiTerm-OmegaT	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

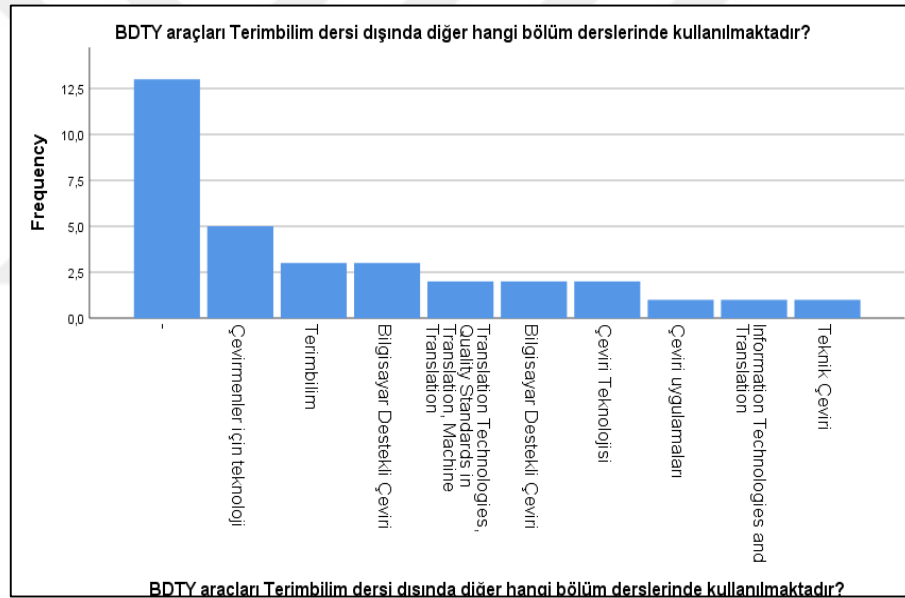
Grafik 4.1.1.9. Kullanılan BDTY Araçları

Tablo 4.1.1.9’da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %51,5’i daha önce BDTY araçlarını kullanmadığını belirtmiştir. %18,2’si SDL Multiterm kullandığını belirtirken, %12,1’i SDL MultiTerm- OmegaT-Wordfast-CrossTerm, %9,1’i Wordfast, %6,1’i CrossTerm, %3,0 ise SDL MultiTerm-OmegaT araçlarını kullanmayı bildiğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri Frekans Tablosu

BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?

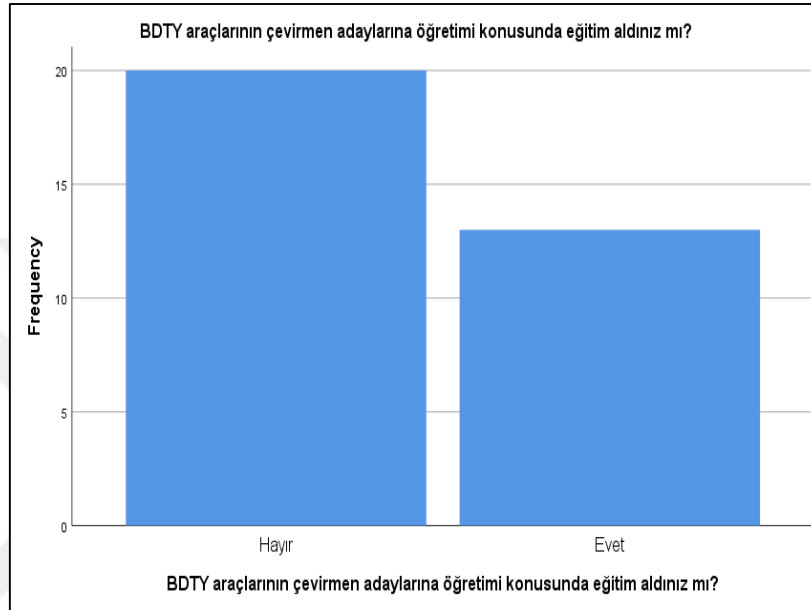
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	-	13	39,4	39,4	39,4
	Çevirmenler için teknoloji	5	15,2	15,2	54,5
	Terimbilim	3	9,1	9,1	63,6
	Bilgisayar Destekli Çeviri	3	9,1	9,1	72,7
	Translation Technologies, Quality Standards in Translation, Machine Translation	2	6,1	6,1	78,8
	Bilgisayar Destekli Çeviri	2	6,1	6,1	84,8
	Çeviri Teknolojisi	2	6,1	6,1	90,9
	Çeviri uygulamaları	1	3,0	3,0	93,9
	Information Technologies and Translation	1	3,0	3,0	97,0
	Teknik Çeviri	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri

Tablo 4.1.1.10’da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %39,4’ü bu soruyu yanıtlamamıştır. %15,2’si çevirmenler için teknoloji dersinde, %9,1’i bilgisayar destekli çeviri derslerinde BDTY araçlarının kullanıldığını belirtmiştir. %6,1’i Translation Technologies, Quality Standards in Translation, Machine Translation, Bilgisayar Destekli Çeviri, Çeviri Teknolojisi derslerinde, %3,0’ı ise Çeviri Uygulamaları, Information Technologies and Translation, Teknik Çeviri gibi derslerde terim yönetim araçlarının kullanımına yer verildiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.1.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim Frekans Tablosu

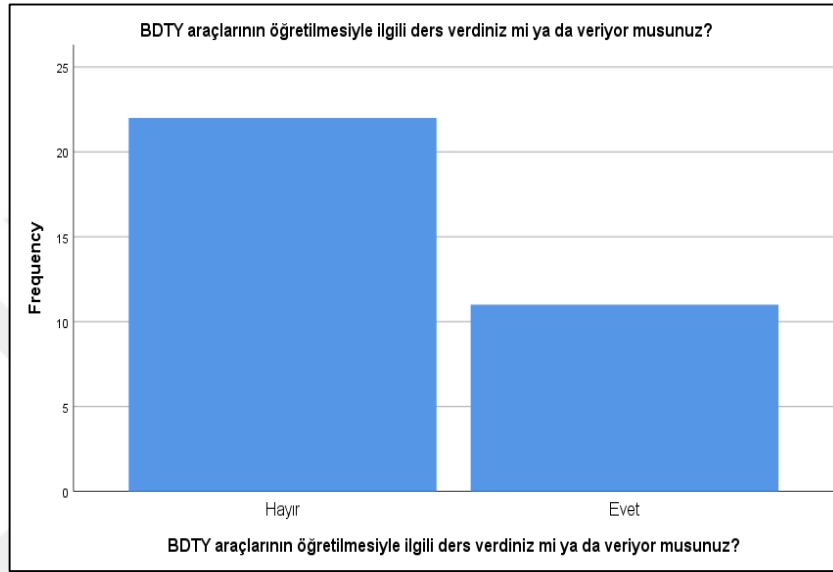
BDTY araçlarının çevirmen adaylarına öğretimi konusunda eğitim aldınız mı?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hayır	20	60,6	60,6	60,6
	Evet	13	39,4	39,4	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim

Tablo 4.1.1.11’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %60,6’sı BDTY araçlarının öğretimi konusunda eğitim almadığını, %39,4’ü ise daha önce söz konusu alanda eğitim aldığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.12. BDTY Araçlarının Öğretimiyle İlgili Ders Frekans Tablosu

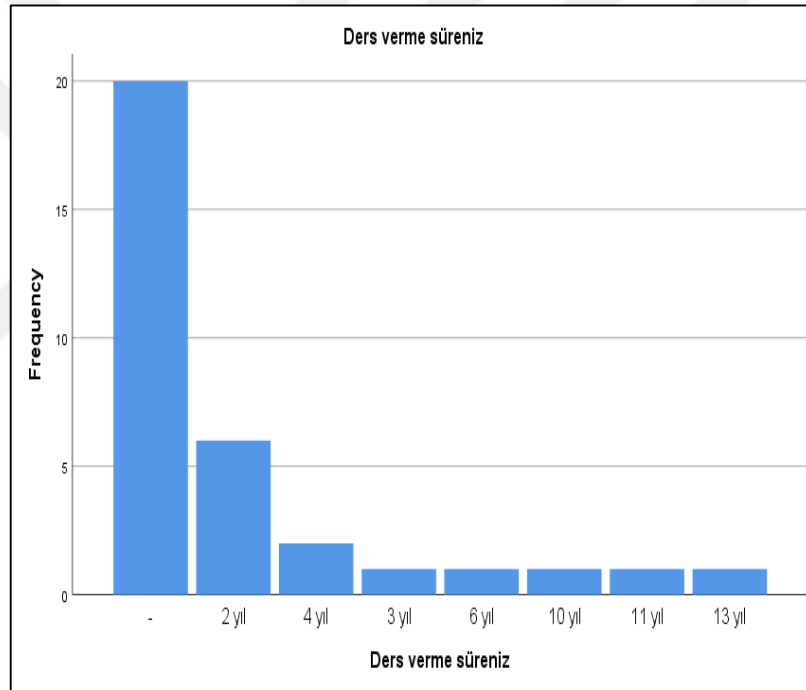
BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili ders verdiniz mi ya da veriyor musunuz?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hayır	22	66,7	66,7	66,7
	Evet	11	33,3	33,3	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.12. BDTY Araçlarının Öğretimiyle İlgili Ders Dağılımı

Tablo 4.1.1.12’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %66,7’si BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili ders vermediğini belirtirken, %33,3’ü ise daha önce BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili ders verdiğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.13. Ders Verme Süresi Frekans Tablosu

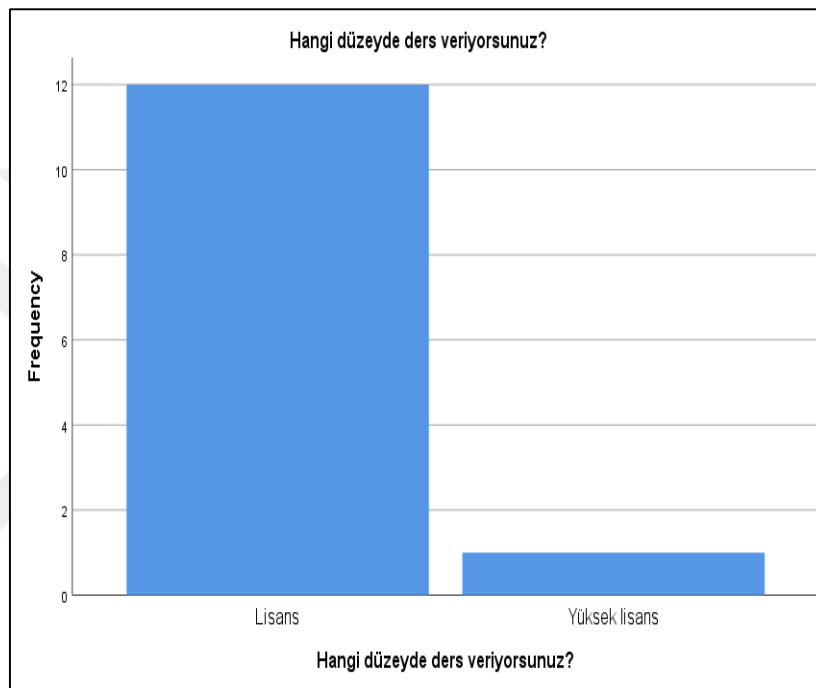
		Ders verme süreniz			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	-	20	60,6	60,6	60,6
	2 yıl	6	18,2	18,2	78,8
	4 yıl	2	6,1	6,1	84,8
	3 yıl	1	3,0	3,0	87,9
	6 yıl	1	3,0	3,0	90,9
	10 yıl	1	3,0	3,0	93,9
	11 yıl	1	3,0	3,0	97,0
	13 yıl	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.13. Ders Verme Süresi

Tablo 4.1.1.13’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %60,6’sı daha önce Terimbilim dersi vermediği için bu soruda tarih bilgisi verememiştir. %18,2’si 2 yıl, %6,1’i 4 yıl, %3,0’ü ise 3 yıl, 6 yıl, 10 yıl, 11 yıl, 13 yıl boyunca ders verdiklerini belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.14. Ders Verme Düzeyi Frekans Tablosu

		Hangi düzeyde ders veriyorsunuz?			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	Lisans	12	36,4	92,3	92,3
	Yüksek lisans	1	3,0	7,7	100,0
	Total	13	39,4	100,0	
Yanıtsız		20	60,6		
Total		33	100,0		

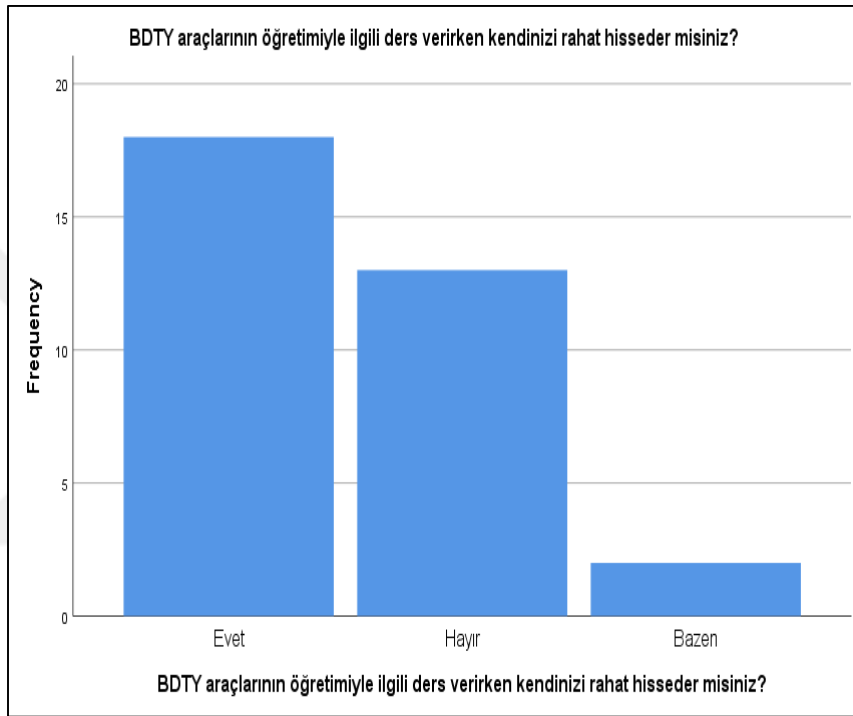
Grafik 4.1.1.14. Ders Verme Düzeyi

Tablo 4.1.1.14’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %92,3’ü lisans düzeyinde, %7,7’si ise yüksek lisans düzeyinde ders verdiğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.15. Ders Verirken Rahat Hissetme Düzeyi Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili ders verirken kendinizi rahat hisseder misiniz?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	18	54,5	54,5	54,5
	Hayır	13	39,4	39,4	93,9
	Bazen	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.15. BDTY Ders Verirken Rahat Hissetme Düzeyi

Tablo 4.1.1.15’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %54,5’i BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili ders verirken kendilerini rahat hissettiğini belirtirken, %39,4’ü kendilerini rahat hissetmediklerini ifade etmiş, %6,1’i ise ilgili soruya bazen yanıtını vermiştir.

Tablo 4.1.1.16. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	31	93,9	93,9	93,9
	Fikrim yok	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

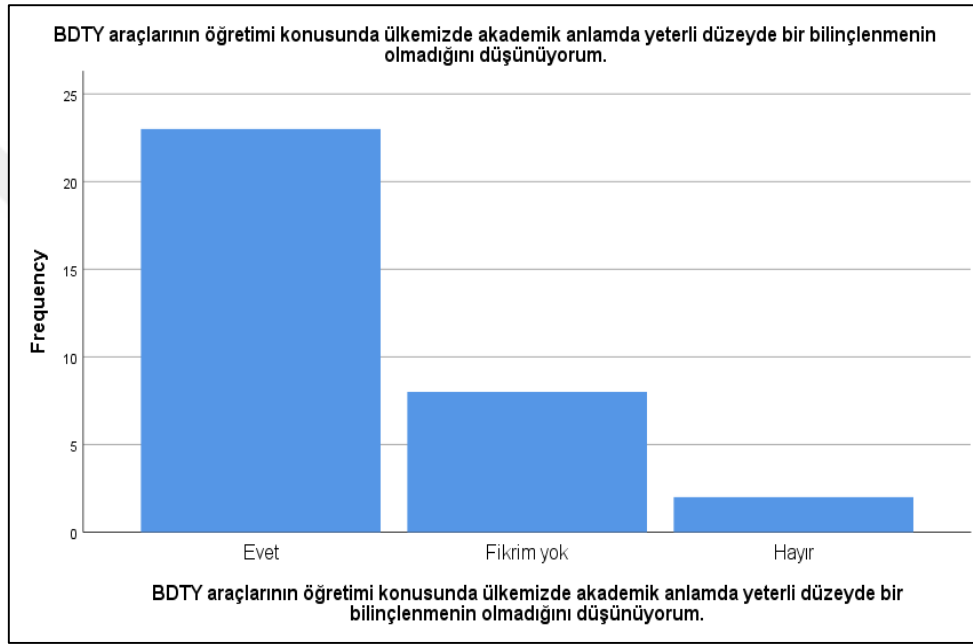
Grafik 4.1.1.16. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri

Tablo 4.1.1.16’da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %93,9’u BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşündüğünü belirtmiştir. Anketi yanıtlayanların %6,1’i ise “fikrim yok” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 4.1.1.17. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	23	69,7	69,7	69,7
	Fikrim yok	8	24,2	24,2	93,9
	Hayır	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

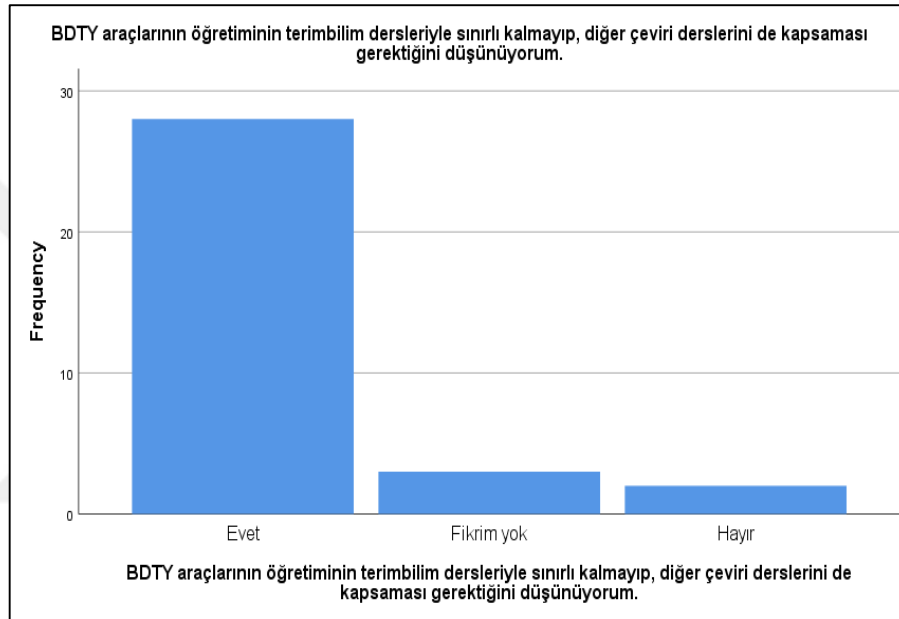
Grafik 4.1.1.17. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi

Tablo 4.1.1.17’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %69,7’si BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünmekte, %24,2’si fikrinin olmadığını ileri sürmekte, %6,1’i ise yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.1.1.18. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	28	84,8	84,8	84,8
	Fikrim yok	3	9,1	9,1	93,9
	Hayır	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

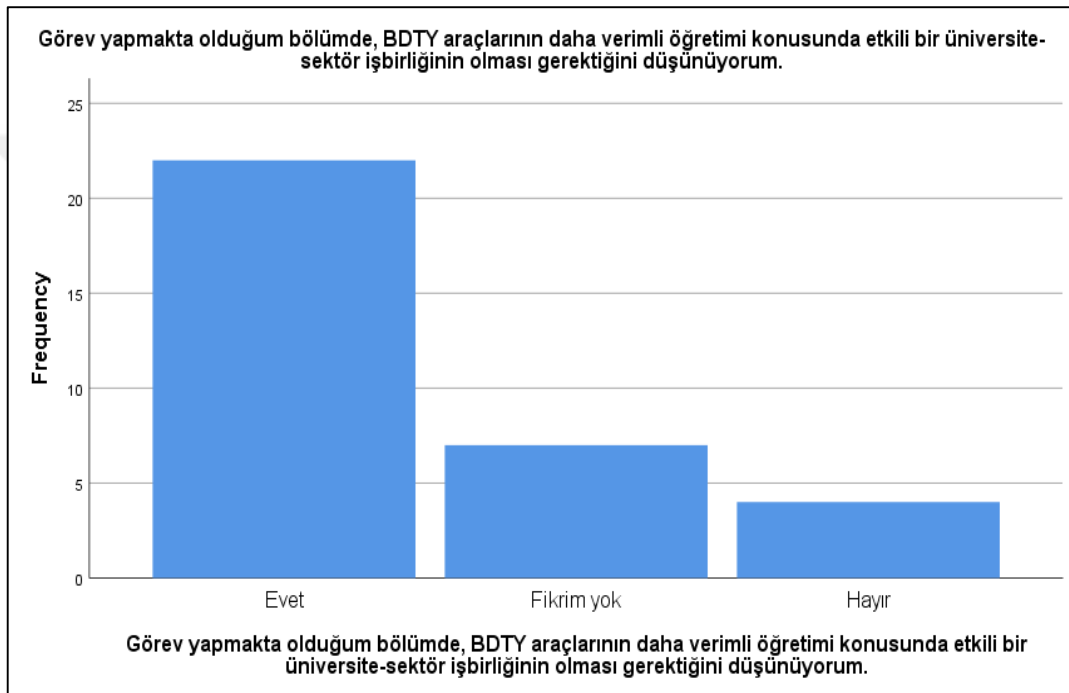
Grafik 4.1.1.18. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri

Tablo 4.1.1.18’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %84,8’i BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünmekte, %9,1’i fikrinin olmadığını belirtmekte, %6,1’i ise BDTY araçlarının öğretiminin diğer çeviri derslerini kapsamı gerekmediğine değinmiştir.

Tablo 4.1.1.19. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği Frekans Tablosu

Görev yapmakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	22	66,7	66,7	66,7
	Fikrim yok	7	21,2	21,2	87,9
	Hayır	4	12,1	12,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

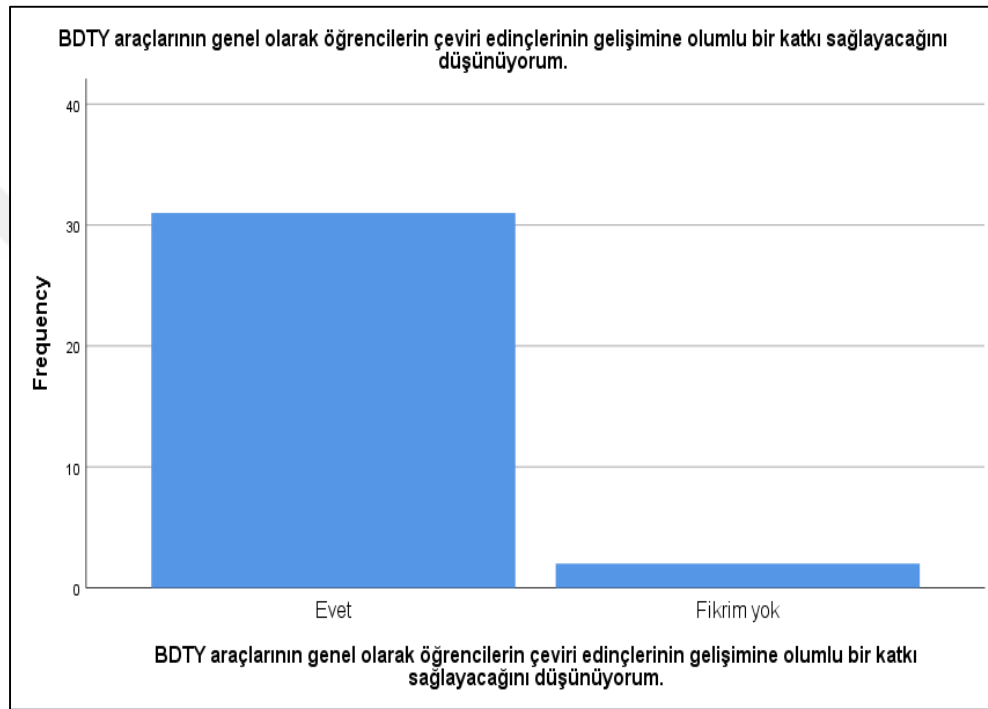
Grafik 4.1.1.19. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği

Tablo 4.1.1.19’da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %66,7’si BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.1.20. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı Frekans Tablosu

BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağlayacağını düşünüyorum.

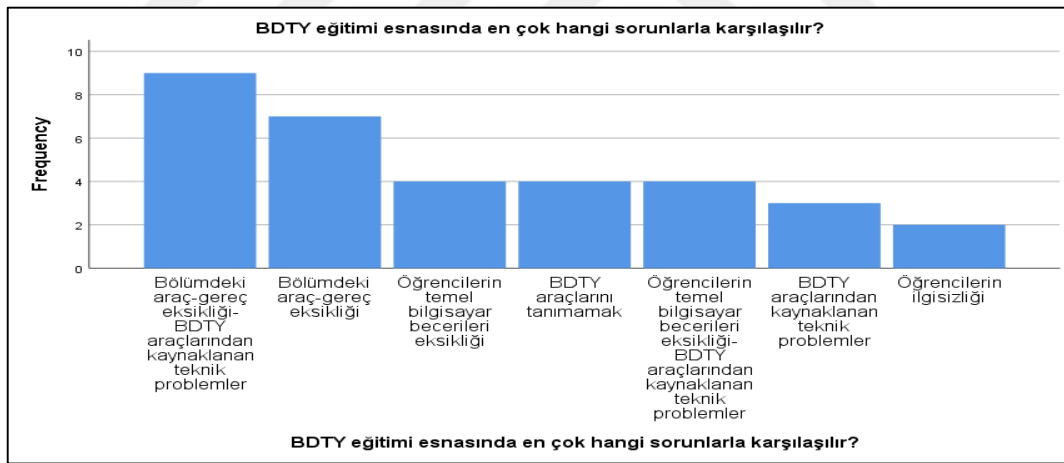
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	31	93,9	93,9	93,9
	Fikrim yok	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.20. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı

Tablo 4.1.1.20’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %93,9’u BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağlayacağını düşünmekteyken %6,1’i bu konuda fikirlerinin olmadığını beyan etmiştir.

Tablo 4.1.1.21. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar Frekans Tablosu

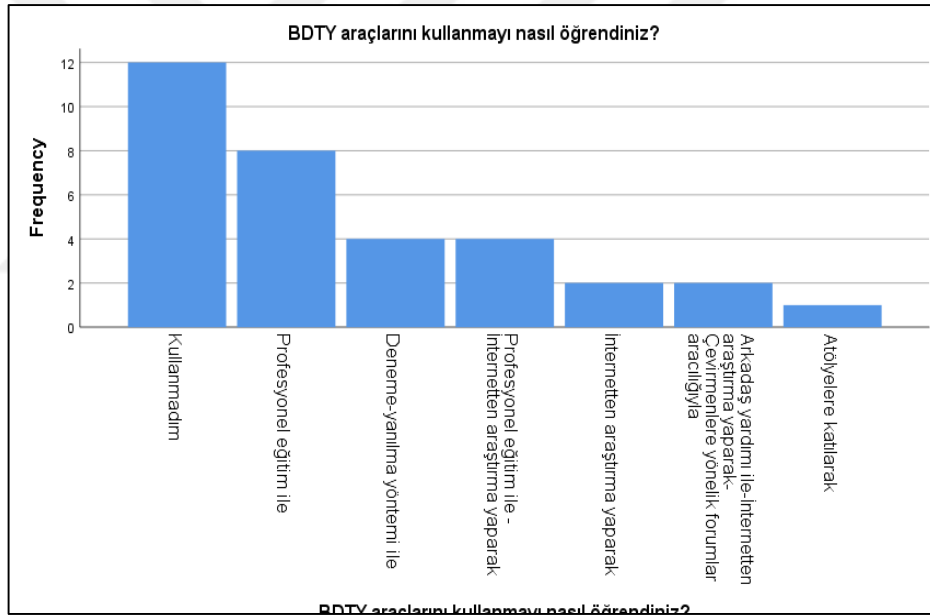
BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılır?		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Bölümdeki araç-gereç eksikliği- BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler	9	27,3	27,3	27,3
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği	7	21,2	21,2	48,5
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği	4	12,1	12,1	60,6
	BDTY araçlarını tanımamak	4	12,1	12,1	72,7
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği-BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler	4	12,1	12,1	84,8
	BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler	3	9,1	9,1	93,9
	Öğrencilerin ilgisizliği	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.21. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar

Tablo 4.1.1.21’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %27,3’ü bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, %21,2’si bölümdeki araç-gereç eksikliği, %12,1’i öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, %12,1’i BDTY araçlarını tanımamak gibi nedenlerle BDTY eğitimi esnasında karşılaşıldığını belirtmiştir. %9,1’i BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, %6,1’i öğrencilerin ilgisizliğini ileri sürmüştür.

Tablo 4.1.1.22. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli Frekans Tablosu

BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kullanmadım	12	36,4	36,4	36,4
	Profesyonel eğitim ile	8	24,2	24,2	60,6
	Deneme-yanılma yöntemi ile	4	12,1	12,1	72,7
	Profesyonel eğitim ile - İnternette araştırma yaparak	4	12,1	12,1	84,8
	İnternette araştırma yaparak	2	6,1	6,1	90,9
	Arkadaş yardımı ile-İnternette araştırma yaparak-Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	2	6,1	6,1	97,0
	Atölyelere katılarak	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

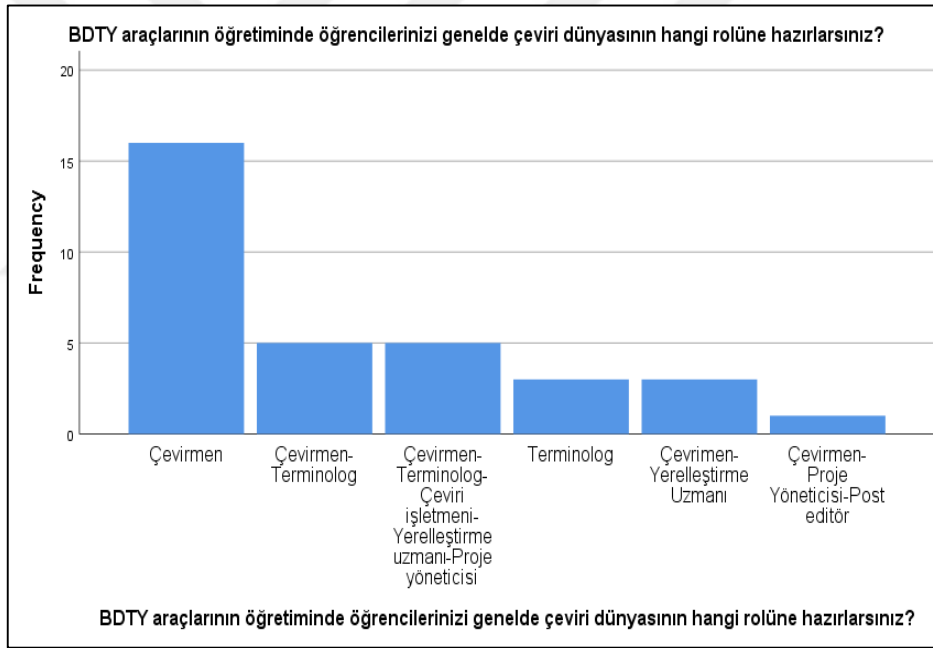
Grafik 4.1.1.22. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli

Tablo 4.1.1.22’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %36,4’ü BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmediğini, %24,2’si profesyonel eğitim ile %12,1’i deneme-yanılma yöntemi ile BDTY araçlarını kullanmayı öğrendiklerini belirtmiştir. %6,1’i internette araştırma yaparak, Arkadaş yardımı ile-İnternette araştırma yaparak-Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla, %3,0’ü Atölyelere katılarak BDTY araçlarını kullanmayı öğrendiklerini vurgulamıştır.

Tablo 4.1.1.23. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretiminde öğrencilerinizi genelde çeviri dünyasının hangi rolüne hazırlarsınız?

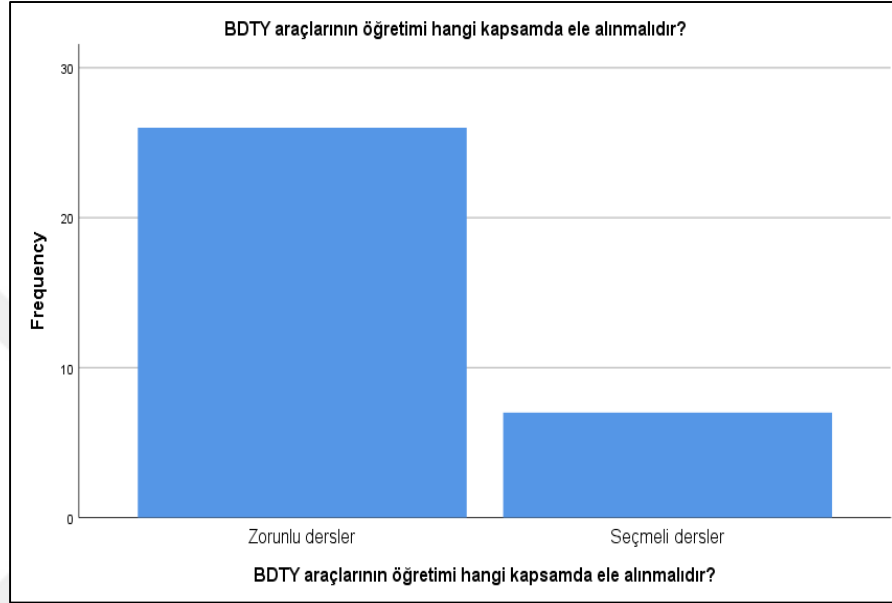
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Çevirmen	16	48,5	48,5	48,5
	Çevirmen-Terminolog	5	15,2	15,2	63,6
	Çevirmen-Terminolog-Çeviri işletmeni-Yerelleştirme uzmanı-Proje yöneticisi	5	15,2	15,2	78,8
	Terminolog	3	9,1	9,1	87,9
	Çevirmen-Yerelleştirme Uzmanı	3	9,1	9,1	97,0
	Çevirmen-Proje Yöneticisi-Post editör	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.23. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller

Tablo 4.1.1.23’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının %48,5’i BDTY araçlarının öğretiminde öğrencilerini genelde çeviri dünyasının Çevirmen rolüne hazırladıklarını belirtmiştir. %15,2’si Çevirmen ve Terminolog rolüne, %15,2’si Çevirmen-Terminolog-Çeviri işletmeni-Yerelleştirme uzmanı-Proje yöneticisi rollerine, %9,1’i Terminolog ve Çevirmen-Yerelleştirme Uzmanı, %3,0’ü Çevirmen-Proje Yöneticisi-Post editör rollerine hazırladıklarını belirtmiştir.

Tablo 4.1.1.24. BDTY Araçlarının Öğretimi Frekans Tablosu

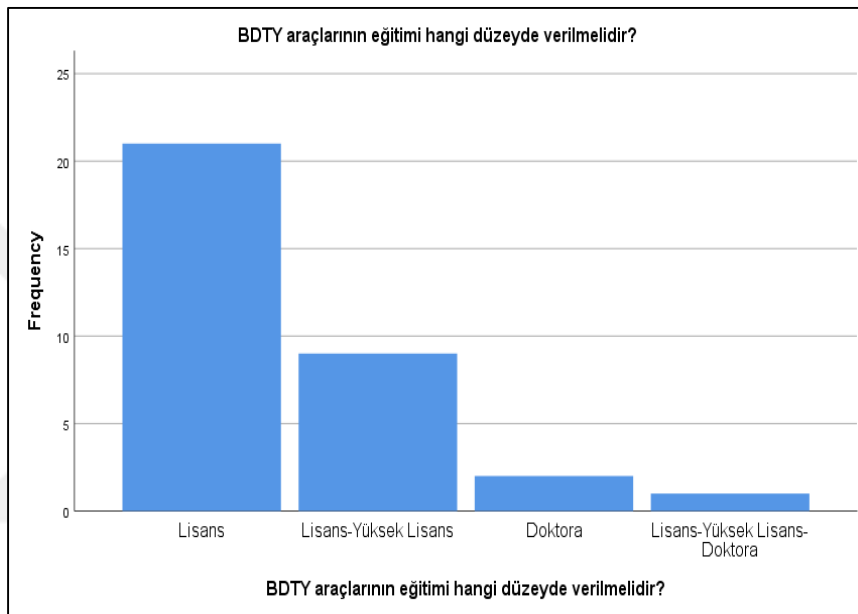
		BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Zorunlu dersler	26	78,8	78,8	78,8
	Seçmeli dersler	7	21,2	21,2	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.24. BDTY Araçlarının Öğretimi

Tablo 4.1.1.24’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %78,8’i BDTY araçlarının öğretiminin zorunlu dersler, %21,2’si ise seçmeli dersler kapsamında ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.1.25. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi Frekans Tablosu

BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lisans	21	63,6	63,6	63,6
	Lisans-Yüksek Lisans	9	27,3	27,3	90,9
	Doktora	2	6,1	6,1	97,0
	Lisans-Yüksek Lisans-Doktora	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.25. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi

Tablo 4.1.1.25’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %63,6’sı lisans, %27,3’ü lisans ve yüksek lisans, %6,1’i doktora, %3,0’ı ise lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde BDTY araçlarının eğitimi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.1.26. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyılar Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında ve hangi yarıyılta yer almalıdır?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3.yıl GÜZ-3.yıl BAHAR	8	24,2	24,2	24,2
	2.yıl GÜZ	5	15,2	15,2	39,4
	2. yıl BAHAR	5	15,2	15,2	54,5
	2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR - 4.yıl GÜZ - 4.yıl BAHAR	4	12,1	12,1	66,7
	2.yıl GÜZ-2.yıl BAHAR	3	9,1	9,1	75,8
	3.yıl GÜZ	2	6,1	6,1	81,8
	4.yıl GÜZ-4.yıl BAHAR	2	6,1	6,1	87,9
	1.yıl GÜZ	1	3,0	3,0	90,9
	1.yıl BAHAR	1	3,0	3,0	93,9
	3.yıl BAHAR	1	3,0	3,0	97,0
	3.yıl GÜZ-3.yıl BAHAR-4.yıl GÜZ-4.yıl BAHAR	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.26. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyılar

Tablo 4.1.1.26’da görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %24,2’si 3.yıl güz ve bahar yarıyıllarında, %15,2’si 2.yıl güz ve bahar yarıyıllarında BDTY araçlarının öğretiminin gerçekleşmesi gerektiği görüşündedir. %12,1’i 2.yıl güz - 2.yıl bahar - 3.yıl güz - 3.yıl bahar - 4.yıl güz - 4.yıl bahar yarıyıllarında, %9,1’i 2.yıl güz-2.yıl bahar, %6,1’i 3.yıl güz ve 4.yıl güz-4.yıl bahar, %3,0’ü ise 1.yıl güz, 1.yıl bahar, 3.yıl bahar, 3.yıl güz-3.yıl bahar-4.yıl güz-4.yıl bahar yarıyıllarında ilgili eğitimin verilmesi gerektiği görüşünü savunurlar.

Tablo 4.1.1.27. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyıllar Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi yarıyılta yer almalıdır?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yüksek lisans 1.yıl GÜZ- Doktora 1.yıl GÜZ	18	54,5	54,5	54,5
	Yüksek lisans 1.yıl GÜZ	9	27,3	27,3	81,8
	Yüksek lisans 1.yıl BAHAR- Doktora 1.yıl BAHAR	4	12,1	12,1	93,9
	Yüksek lisans 1.yıl Güz - Yüksek lisans 1.yıl BAHAR - Doktora 1.yıl GÜZ - Doktora 1.yıl BAHAR	2	6,1	6,1	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

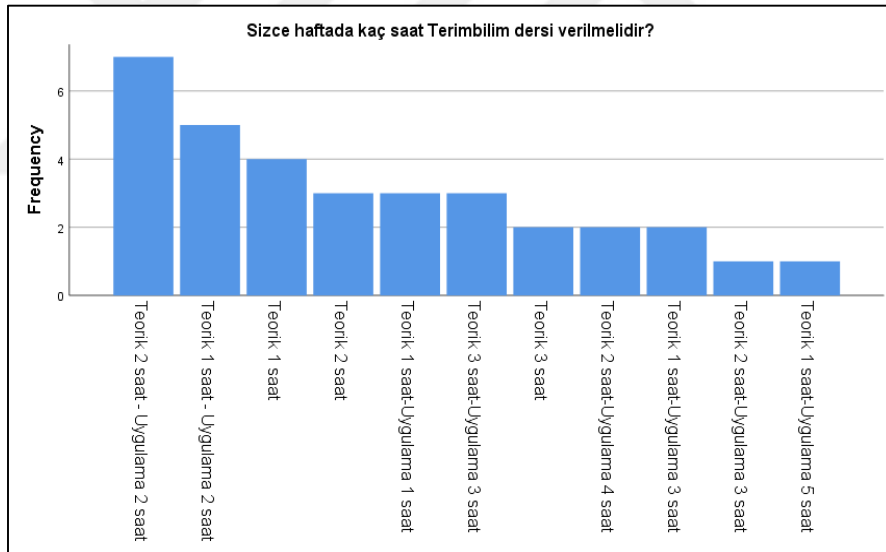

Grafik 4.1.1.27. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyıllar

Tablo 4.1.1.27’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %54,5’i yüksek lisans 1.yıl güz-doktora 1.yıl güz, %27,3’ü yüksek lisans 1.yıl güz döneminde BDTY araçlarına yönelik eğitim verilmesi gerektiği görüşündedir. %12,1’i Yüksek lisans 1.yıl bahar-doktora 1.yıl bahar dönemlerinde ilgili eğitimin verilmesi gerektiğini belirtirken %6,1’i ise yüksek lisans 1.yıl güz - yüksek lisans 1.yıl bahar - doktora 1.yıl güz - doktora 1.yıl bahar olmak üzere ilgili eğitime yer verilmesi hususunda görüşlerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.1.28. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri Frekans Tablosu

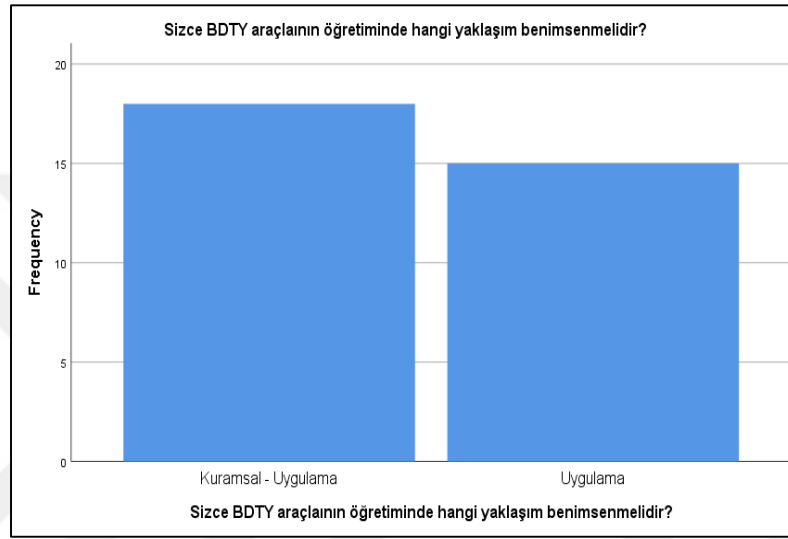
Sizce haftada kaç saat Terimbilim dersi verilmelidir?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Teorik 2 saat - Uygulama 2 saat	7	21,2	21,2	21,2
	Teorik 1 saat - Uygulama 2 saat	5	15,2	15,2	36,4
	Teorik 1 saat	4	12,1	12,1	48,5
	Teorik 2 saat	3	9,1	9,1	57,6
	Teorik 1 saat-Uygulama 1 saat	3	9,1	9,1	66,7
	Teorik 3 saat-Uygulama 3 saat	3	9,1	9,1	75,8
	Teorik 3 saat	2	6,1	6,1	81,8
	Teorik 2 saat-Uygulama 4 saat	2	6,1	6,1	87,9
	Teorik 1 saat-Uygulama 3 saat	2	6,1	6,1	93,9
	Teorik 2 saat-Uygulama 3 saat	1	3,0	3,0	97,0
	Teorik 1 saat-Uygulama 5 saat	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.28. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri

Tablo 4.1.1.28’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %21,2’si Teorik 2 saat - Uygulama 2 saat, %15,2’si Teorik 1 saat - Uygulama 2 saat Terimbilim dersi verilmesi gerektiğini düşünmektedir. %12,1’i Teorik 1 saat, %9,1’i Teorik 2 saat, Teorik 1 saat-Uygulama 1 saat ve Teorik 3 saat-Uygulama 3 saat, %6,1’i Teorik 3 saat, Teorik 2 saat-Uygulama 4 saat, Teorik 1 saat-Uygulama 3 saat, %3,0’ü Teorik 2 saat-Uygulama 3 saat ve Teorik 1 saat-Uygulama 5 saat Terimbilim dersi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.1.29. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım Frekans Tablosu

		Sizce BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kuramsal - Uygulama	18	54,5	54,5	54,5
	Uygulama	15	45,5	45,5	100,0
Total		33	100,0	100,0	

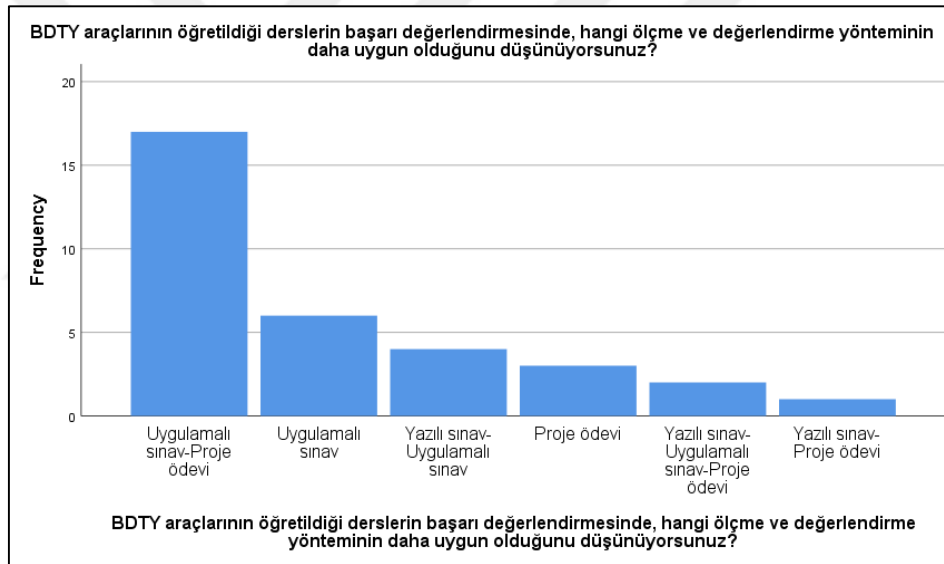
Grafik 4.1.1.29. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım

Tablo 4.1.1.29’da görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %54,5’i hem kuramsal hem de uygulama, %45,5’i ise uygulama yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.1.30. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Uygulamalı sınav-Proje ödevi	17	51,5	51,5	51,5
	Uygulamalı sınav	6	18,2	18,2	69,7
	Yazılı sınav-Uygulamalı sınav	4	12,1	12,1	81,8
	Proje ödevi	3	9,1	9,1	90,9
	Yazılı sınav-Uygulamalı sınav-Proje ödevi	2	6,1	6,1	97,0
	Yazılı sınav-Proje ödevi	1	3,0	3,0	100,0
	Total	33	100,0	100,0	

Grafik 4.1.1.30. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri

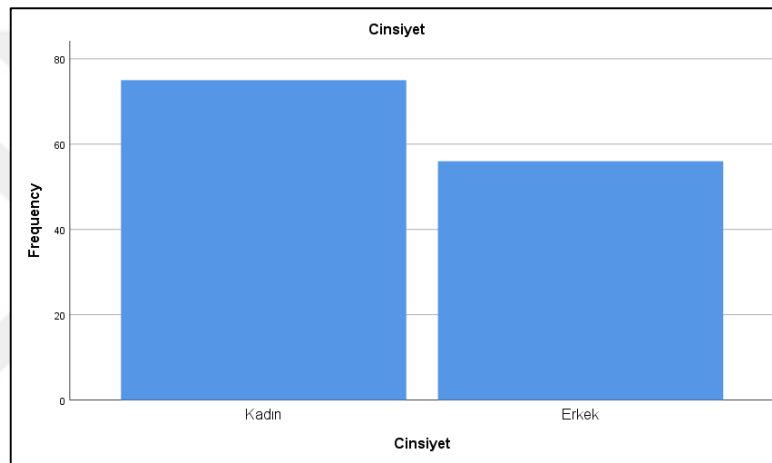
Tablo 4.1.1.30’da görüldüğü gibi, BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirmesinde anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %51,5’i Uygulamalı sınav ve Proje ödevi, %18,2’si Uygulamalı sınav, %12,1’i Yazılı sınav ve Uygulamalı sınav, %9,1’i Proje ödevi, %6,1’i Yazılı sınav, Uygulamalı sınav ve Proje ödevi, %3,0’ü ise Yazılı sınav ve Proje ödevi ile başarı değerlendirmesi yapılması gerektiğini savunmaktadır.

4.1.2. Öğrencilere Yönelik Frekans Tabloları ve Grafikleri

Öğrencilerin ankete verdiği yanıtlar doğrultusunda frekans (sıklık) tabloları ve grafikleri bu bölümde sunulmuştur.

Tablo 4.1.2.1. Cinsiyet Dağılımı Frekans Tablosu

		Cinsiyet			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	Kadın	75	57,3	57,3	57,3
	Erkek	56	42,7	42,7	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

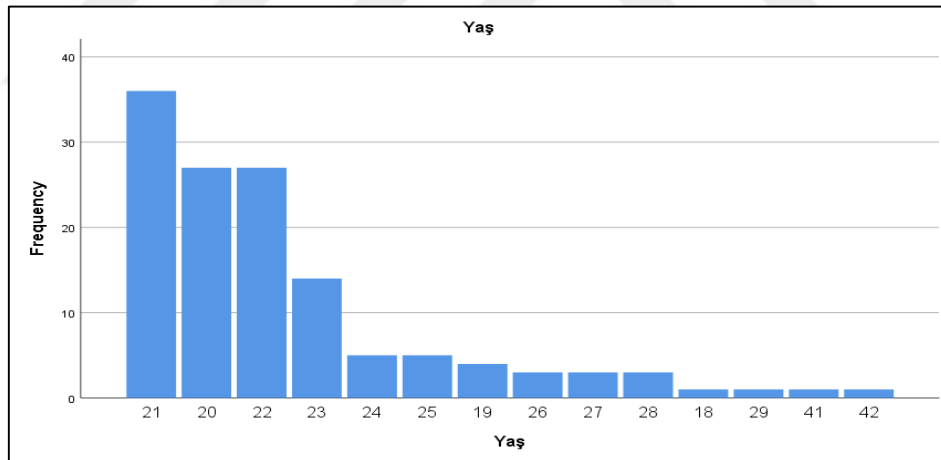

Grafik 4.1.2.1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 4.1.2.1’de görüldüğü gibi, ankete katılan 131 öğrencinin %57,3’ü kadın, %42,7’si ise erkektir.

Tablo 4.1.2.2. Yaş Dağılımı Frekans Tablosu

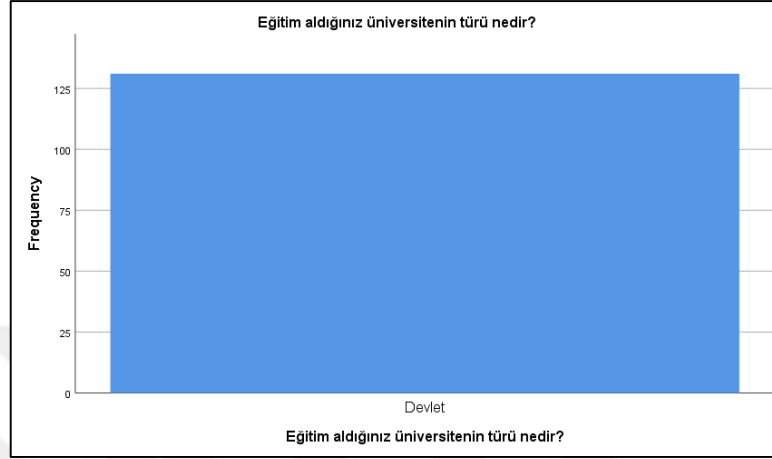
		Yaş			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	21	36	27,5	27,5	27,5
	20	27	20,6	20,6	48,1
	22	27	20,6	20,6	68,7
	23	14	10,7	10,7	79,4
	24	5	3,8	3,8	83,2
	25	5	3,8	3,8	87,0
	19	4	3,1	3,1	90,1
	26	3	2,3	2,3	92,4
	27	3	2,3	2,3	94,7
	28	3	2,3	2,3	96,9
	18	1	,8	,8	97,7
	29	1	,8	,8	98,5
	41	1	,8	,8	99,2
	42	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.2. Yaş Dağılımı

Tablo 4.1.2.2’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin yaş dağılımı 18 ile 42 yaşları arasında değişiklik göstermektedir. %27,5’i 21 yaşlarında, %20,6’sı 20 ve 22 yaşlarında, %10,7’si 23 yaşlarında, %3,8’i ise 24 ve 25 yaşları arasındadır. Anketi yanıtlayan öğrencilerin genel yaş ortalaması 22’dir.

Tablo 4.1.2.3. Üniversite Türü Dağılımı Frekans Tablosu

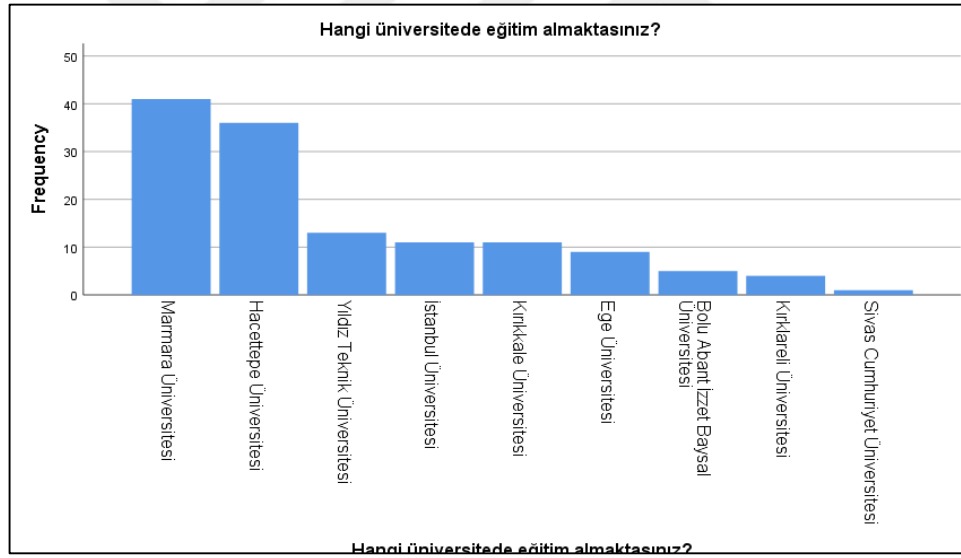
		Eğitim aldığınız üniversitenin türü nedir?			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	Devlet	131	100,0	100,0	100,0

Grafik 4.1.2.3. Üniversite Türü Dağılımı

Tablo 4.1.2.3’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin tamamı devlete bağlı üniversitelerde öğrenim görmektedir.

Tablo 4.1.2.4. Üniversite Dağılımı Frekans Tablosu

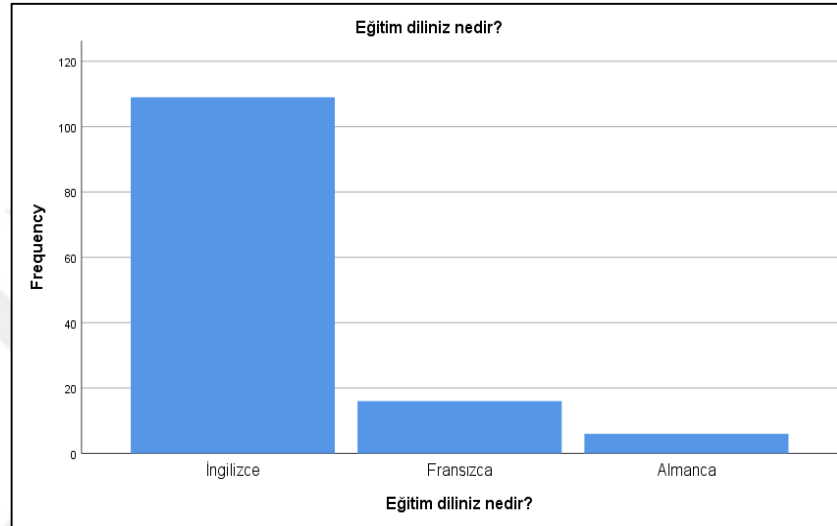
		Hangi üniversitede eğitim almaktasınız?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Marmara Üniversitesi	41	31,3	31,3	31,3
	Hacettepe Üniversitesi	36	27,5	27,5	58,8
	Yıldız Teknik Üniversitesi	13	9,9	9,9	68,7
	İstanbul Üniversitesi	11	8,4	8,4	77,1
	Kırıkkale Üniversitesi	11	8,4	8,4	85,5
	Ege Üniversitesi	9	6,9	6,9	92,4
	Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5	3,8	3,8	96,2
	Kırklareli Üniversitesi	4	3,1	3,1	99,2
	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.4. Üniversite Dağılımı

Tablo 4.1.2.4’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %31,3’ü Marmara Üniversitesi’nde, %27,5’i Hacettepe Üniversitesi’nde, %9,9’u Yıldız Teknik Üniversitesi’nde, %8,4’ü İstanbul Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi’nde, %6,9’u Ege Üniversitesi’nde, %3,8’i Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi’nde, %3,1’i Kırklareli Üniversitesi’nde, %0,8’i ise Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nde öğrenim görmektedir.

Tablo 4.1.2.5. Eğitim Dili Dağılımı Frekans Tablosu

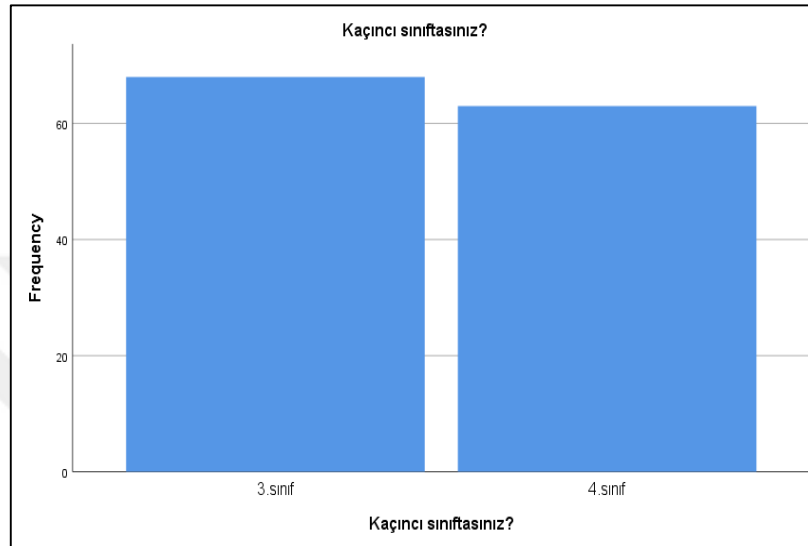
		Eğitim diliniz nedir?			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	İngilizce	109	83,2	83,2	83,2
	Fransızca	16	12,2	12,2	95,4
	Almanca	6	4,6	4,6	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.5. Eğitim Dili Dağılımı

Tablo 4.1.2.5’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %83,2’si İngilizce, %12,2’si Fransızca, %4,6’sı Almanca dillerinde eğitim almaktadır.

Tablo 4.1.2.6. Sınıf Dağılımı Frekans Tablosu

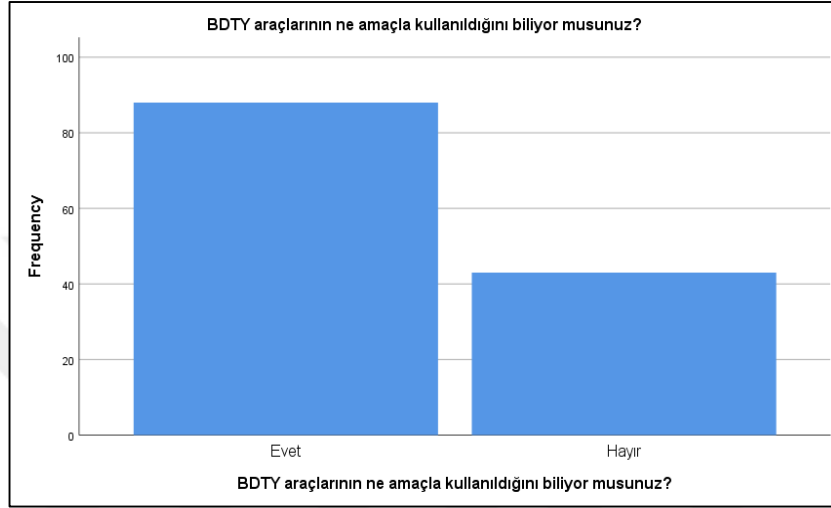
		Kaçınıcı sınıftasınız?			Cumulative
		Frequency	Percent	Valid Percent	Percent
Valid	3.sınıf	68	51,9	51,9	51,9
	4.sınıf	63	48,1	48,1	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.6. Sınıf Dağılımı

Tablo 4.1.2.6'da görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %51,9'u 3.sınıf öğrencisi, %48,1'i ise 4.sınıf öğrencisidir.

Tablo 4.1.2.7. BDTY Kullanım Bilgisi Frekans Tablosu

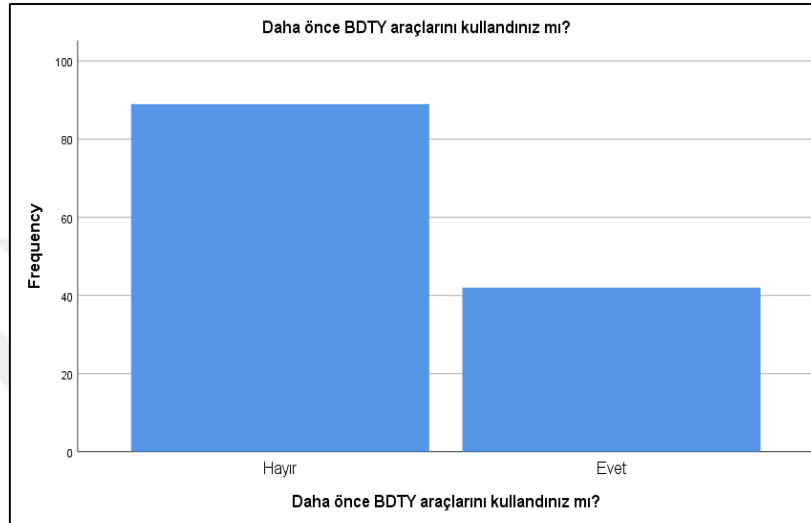
		BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	88	67,2	67,2	67,2
	Hayır	43	32,8	32,8	100,0
Total		131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.7. BDTY Kullanım Bilgisi

Tablo 4.1.2.7’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %67,2’si BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bildiğini belirtirken, %32,8’i ne amaçla kullanıldığını bilmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.8. BDTY Kullanımı Frekans Tablosu

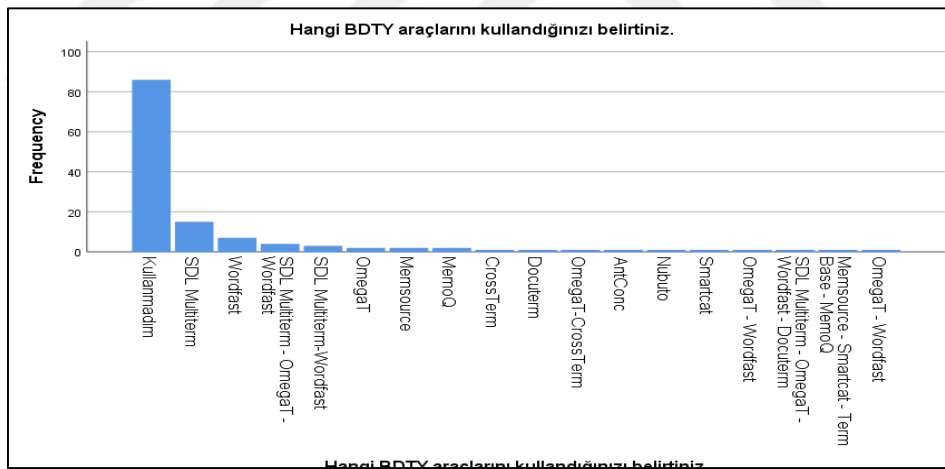
		Daha önce BDTY araçlarını kullandınız mı?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hayır	89	67,9	67,9	67,9
	Evet	42	32,1	32,1	100,0
Total		131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.8. BDTY Kullanımı

Tablo 4.1.2.8’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %67,9’u daha önce BDTY araçlarını kullanmadığını, %32,1’i ise kullandığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.9. Kullanılan BDTY Araçları Frekans Tablosu

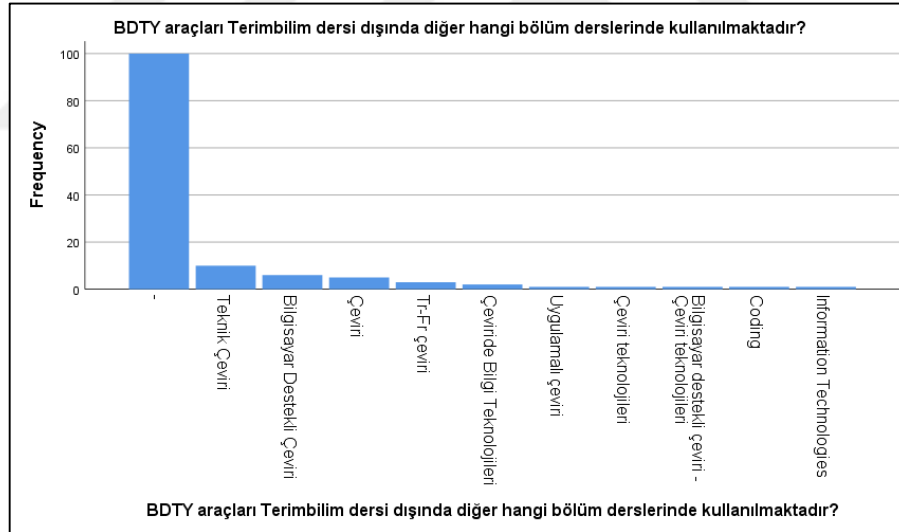
Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz.					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kullanmadım	86	65,6	65,6	65,6
	SDL Multiterm	15	11,5	11,5	77,1
	Wordfast	7	5,3	5,3	82,4
	SDL Multiterm - OmegaT - Wordfast	4	3,1	3,1	85,5
	SDL Multiterm-Wordfast	3	2,3	2,3	87,8
	OmegaT	2	1,5	1,5	89,3
	Memsources	2	1,5	1,5	90,8
	MemoQ	2	1,5	1,5	92,4
	CrossTerm	1	,8	,8	93,1
	Docuterm	1	,8	,8	93,9
	OmegaT-CrossTerm	1	,8	,8	94,7
	AntConc	1	,8	,8	95,4
	Nubuto	1	,8	,8	96,2
	Smartcat	1	,8	,8	96,9
	OmegaT - Wordfast	1	,8	,8	97,7
	SDL Multiterm - OmegaT - Wordfast - Docuterm	1	,8	,8	98,5
	Memsources - Smartcat - Term Base - MemoQ	1	,8	,8	99,2
	OmegaT - Wordfast	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.9. Kullanılan BDTY Araçları

Tablo 4.1.2.9’da görüldüğü gibi, öğrencilerin %65,6’sı daha önce BDTY araçlarını kullanmadığını belirtmiştir. %11,5’i SDL Multiterm, %5,3’ü Wordfast, %3,1’i ise SDL Multiterm - OmegaT – Wordfast kullandıklarını belirtmiştir. %2,3’ü SDL Multiterm-Wordfast, %1,5’i OmegaT, Memsources, MemoQ, %0,8’i ise CrossTerm, Docuterm, OmegaT-CrossTerm, AntConc, Nubuto, Smartcat, OmegaT - Wordfast, SDL Multiterm - OmegaT - Wordfast - Docuterm, Memsources - Smartcat - Term Base - MemoQ, OmegaT – Wordfast araçlarını kullanmaktadır.

Tablo 4.1.2.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri Frekans Tablosu**BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?**

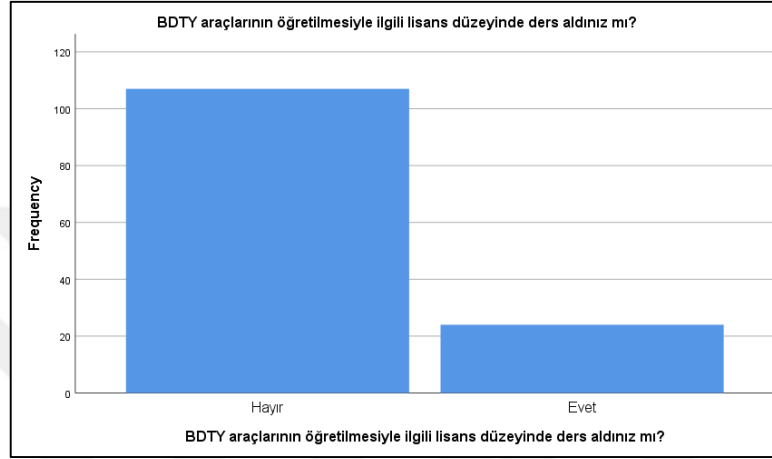
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid -	100	76,3	76,3	76,3
Teknik Çeviri	10	7,6	7,6	84,0
Bilgisayar Destekli Çeviri	6	4,6	4,6	88,5
Çeviri	5	3,8	3,8	92,4
Tr-Fr çeviri	3	2,3	2,3	94,7
Çeviride Bilgi Teknolojileri	2	1,5	1,5	96,2
Uygulamalı çeviri	1	,8	,8	96,9
Çeviri teknolojileri	1	,8	,8	97,7
Bilgisayar destekli çeviri - Çeviri teknolojileri	1	,8	,8	98,5
Coding	1	,8	,8	99,2
Information Technologies	1	,8	,8	100,0
Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.10. Terimbilim Dersi Dışındaki Bölüm Dersleri

Tablo 4.1.2.10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin %76,3'ü bu soruyu yanıtlamamıştır. %7,6'sı Teknik çeviri dersinde, %4,6'sı Bilgisayar Destekli Çeviri dersinde, %3,8'i Çeviri dersinde, %2,3'ü Türkçeden Fransızcaya Çeviri dersinde, %1,5'i Çeviride Bilgi Teknolojileri dersinde, %0,8'i ise Uygulamalı çeviri, Çeviri teknolojileri, Bilgisayar destekli çeviri - Çeviri teknolojileri, Coding, Information Technologies derslerinde BDTY araçlarının kullanıldığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim Frekans Dağılımı

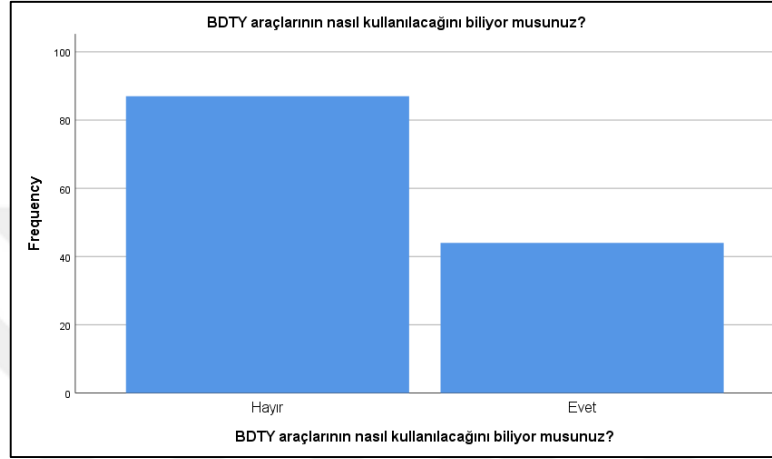
BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili lisans düzeyinde ders aldınız mı?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hayır	107	81,7	81,7	81,7
	Evet	24	18,3	18,3	100,0
Total		131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.11. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Eğitim

Tablo 4.1.2.11’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %81,7’si lisans düzeyinde BDTY araçlarına yönelik eğitim almadığını belirtirken %18,3’ü ilgili alanda eğitim aldığına değinmiştir.

Tablo 4.1.2.12. BDTY Araçlarının Kullanım Bilgisi Frekans Tablosu

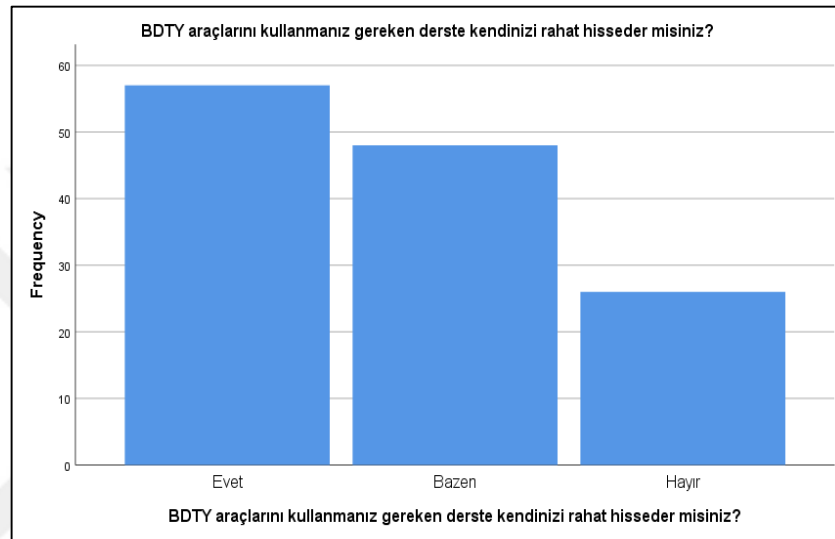
BDTY araçlarının nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Hayır	87	66,4	66,4	66,4
	Evet	44	33,6	33,6	100,0
Total		131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.12. BDTY Araçlarının Kullanım Bilgisi Dağılımı

Tablo 4.1.2.12’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %66,4’ü BDTY araçlarını kullanmayı bilmediğini, %33,6’sı ise bildiğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.13. Rahat Hissetme Düzeyi Frekans Tablosu**BDTY araçlarını kullanmanız gereken derste kendinizi rahat hisseder misiniz?**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	57	43,5	43,5	43,5
	Bazen	48	36,6	36,6	80,2
	Hayır	26	19,8	19,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.13. Rahat Hissetme Düzeyi

Tablo 4.1.2.13’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %43,5’i BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili derste kendilerini rahat hissettiğini, %36,6’sı bazen rahat hissettiğini, %19,8’i ise rahat hissetmediğini belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.14. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu

BDTY araçlarının kullanımının ve öğretiminin çeviri eğitiminde yer alması gerektiğini düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	112	85,5	85,5	85,5
	Fikrim yok	19	14,5	14,5	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.14. Çeviri Bölümlerinin Müfredatında BDTY Araçlarının Yeri

Tablo 4.1.2.14’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %85,5’i BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşündüğünü, %14,5’i ise bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.15. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	93	71,0	71,0	71,0
	Fikrim yok	33	25,2	25,2	96,2
	Hayır	5	3,8	3,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

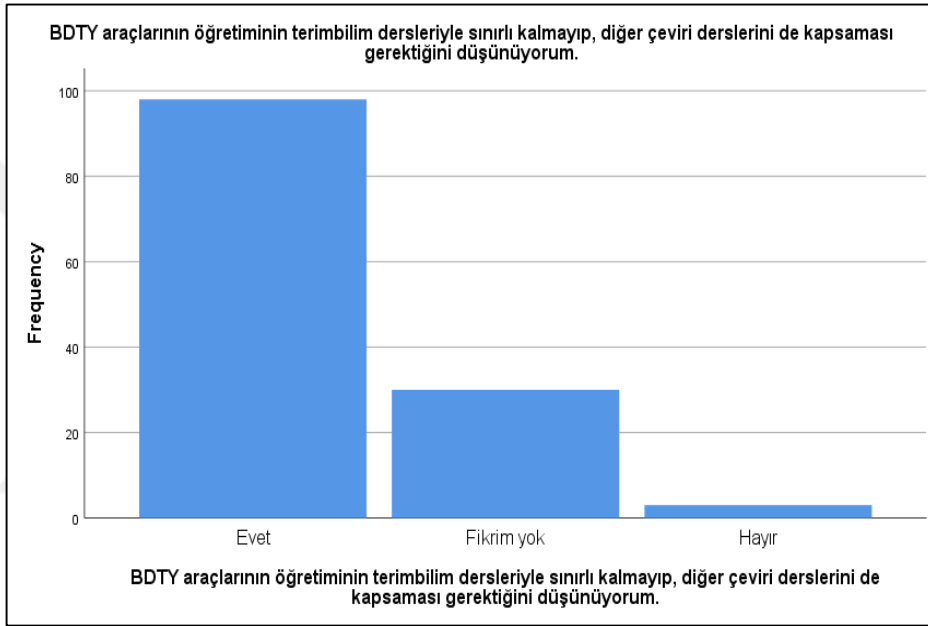
Grafik 4.1.2.15. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Bilinçlenme Düzeyi

Tablo 4.1.2.15’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %71,0’i BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını, %25,2’si fikrinin olmadığını belirtmiş, %3,8’i ise BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olduğunu düşünmektedir.

Tablo 4.1.2.16. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	98	74,8	74,8	74,8
	Fikrim yok	30	22,9	22,9	97,7
	Hayır	3	2,3	2,3	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

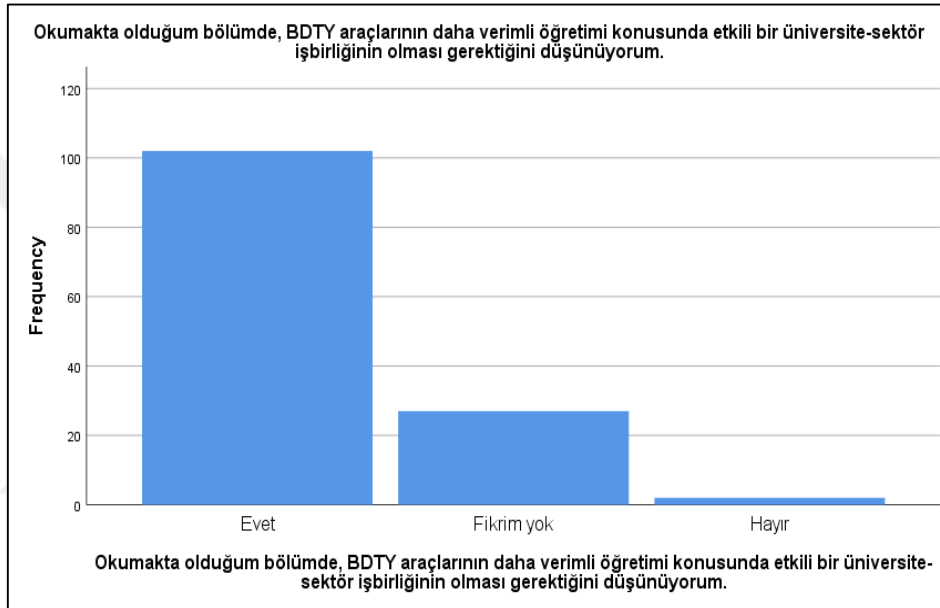
Grafik 4.1.2.16. Diğer Çeviri Derslerinde BDTY Araçlarının Yeri

Tablo 4.1.2.16’da görüldüğü gibi, öğrencilerin %74,8’i BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünmekte, %22,9’u fikir beyan etmemiş, %2,3’ü ise bu konuda olumsuz görüş ortaya koymuştur.

Tablo 4.1.2.17. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği Frekans Tablosu

Okumakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	102	77,9	77,9	77,9
	Fikrim yok	27	20,6	20,6	98,5
	Hayır	2	1,5	1,5	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

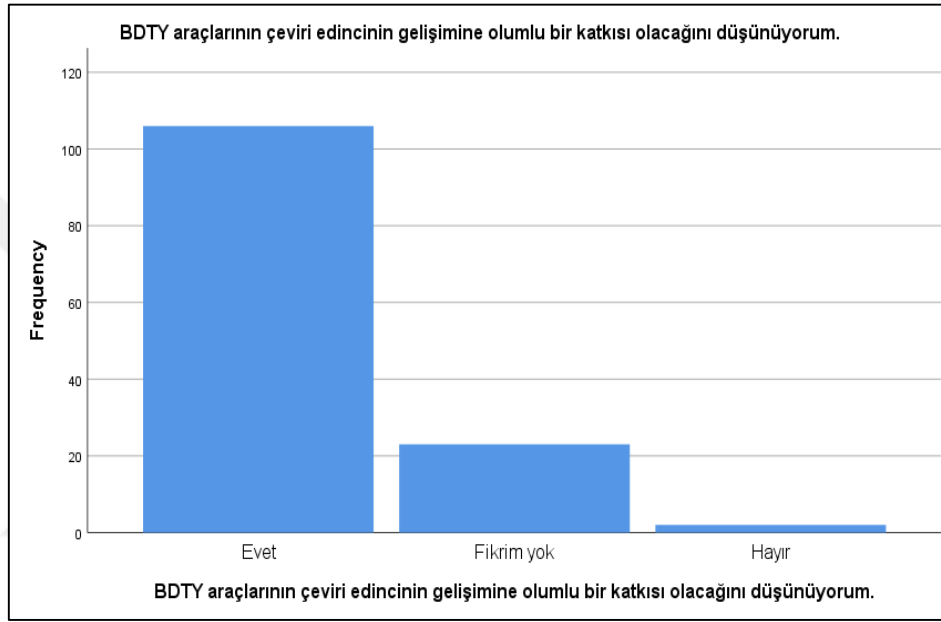
Grafik 4.1.2.17. Üniversite-Sektör İşbirliğinin Gerekliliği

Tablo 4.1.2.17’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %77,9’u BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini belirtirken %20,6’sı fikrinin olmadığını, %1,5’i ise üniversite-sektör işbirliği konusunda olumsuz görüş beyan etmiştir.

Tablo 4.1.2.18. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı Frekans Tablosu

BDTY araçlarının çeviri edincinin gelişimine olumlu bir katkısı olacağını düşünüyorum.

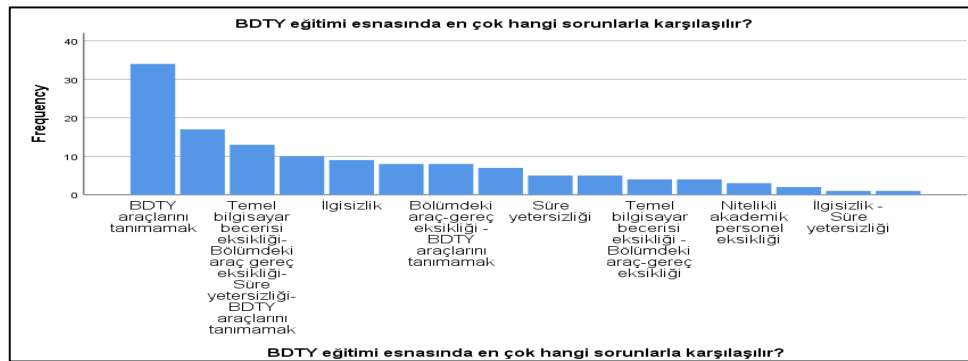
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	106	80,9	80,9	80,9
	Fikrim yok	23	17,6	17,6	98,5
	Hayır	2	1,5	1,5	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.18. Çeviri Edincinin Gelişimine Katkısı

Tablo 4.1.2.18’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %80,9’u BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağlayacağını, %17,6’sı bu konuda fikri olmadığını, %1,5’i ise BDTY araçlarının öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine katkı sağlamayacağını belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.2.19. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar Frekans Tablosu

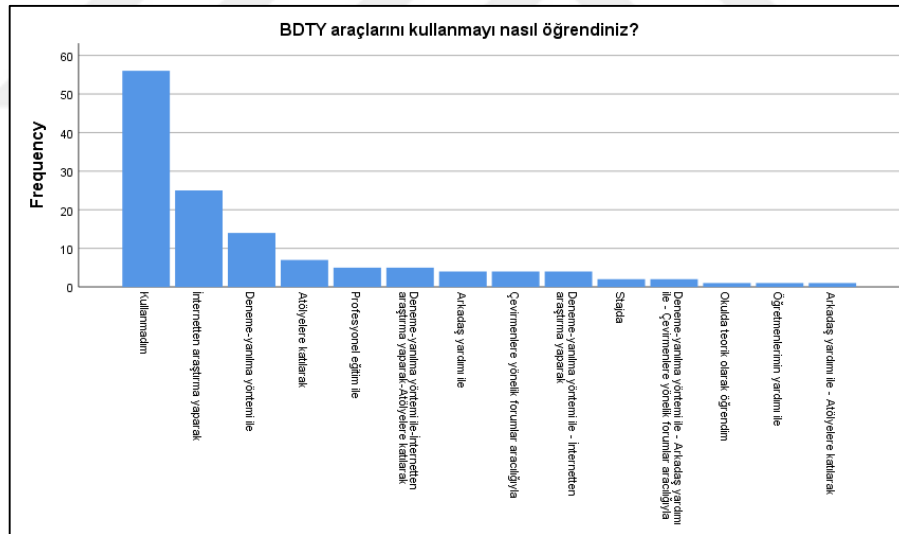
BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılır?					Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	BDTY araçlarını tanımamak	34	26,0	26,0	26,0
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği	17	13,0	13,0	38,9
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği- Bölümdeki araç gereç eksikliği-Süre yetersizliği-BDTY araçlarını tanımamak	13	9,9	9,9	48,9
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği - Bölümdeki araç-gereç eksikliği - BDTY araçlarını tanımamak	10	7,6	7,6	56,5
	İlgisizlik	9	6,9	6,9	63,4
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği	8	6,1	6,1	69,5
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği - BDTY araçlarını tanımamak	8	6,1	6,1	75,6
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği - İlgisizlik - Süre yetersizliği - BDTY araçlarını tanımamak	7	5,3	5,3	80,9
	Süre yetersizliği	5	3,8	3,8	84,7
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği- BDTY araçlarını tanımamak	5	3,8	3,8	88,5
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği - Bölümdeki araç-gereç eksikliği	4	3,1	3,1	91,6
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği - BDTY araçlarını tanımamak	4	3,1	3,1	94,7
	Nitelikli akademik personel eksikliği	3	2,3	2,3	96,9
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği - İlgisizlik - BDTY araçlarını tanımamak	2	1,5	1,5	98,5
	İlgisizlik - Süre yetersizliği	1	,8	,8	99,2
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği - İlgisizlik	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.19. BDTY Eğitimi Esnasında Karşılaşılan Sorunlar

Tablo 4.1.2.19’da görüldüğü gibi, öğrencilerin %26,0’ı BDTY araçlarını tanımamak, %13,0’ı Bölümdeki araç-gereç eksikliği gibi nedenlerle BDTY eğitimi esnasında karşılaşıldığını belirtmiştir. %9,9’u Temel bilgisayar becerisi eksikliği-Bölümdeki araç gereç eksikliği-Süre yetersizliği-BDTY araçlarını tanımamak gibi sorunlarla karşılaşıldığını belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.20. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli Frekans Tablosu

		BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz?			Cumulative Percent
		Frequency	Percent	Valid Percent	
Valid	Kullanmadım	56	42,7	42,7	42,7
	İnternetten araştırma yaparak	25	19,1	19,1	61,8
	Deneme-yanılma yöntemi ile	14	10,7	10,7	72,5
	Atölyelere katılarak	7	5,3	5,3	77,9
	Profesyonel eğitim ile	5	3,8	3,8	81,7
	Deneme-yanılma yöntemi ile-İnternetten araştırma yaparak-Atölyelere katılarak	5	3,8	3,8	85,5
	Arkadaş yardımı ile	4	3,1	3,1	88,5
	Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	4	3,1	3,1	91,6
	Deneme-yanılma yöntemi ile - İnternetten araştırma yaparak	4	3,1	3,1	94,7
	Stajda	2	1,5	1,5	96,2
	Deneme-yanılma yöntemi ile - Arkadaş yardımı ile - Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	2	1,5	1,5	97,7
	Okulda teorik olarak öğrendim	1	,8	,8	98,5
	Öğretmenlerimin yardımı ile	1	,8	,8	99,2
	Arkadaş yardımı ile - Atölyelere katılarak	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

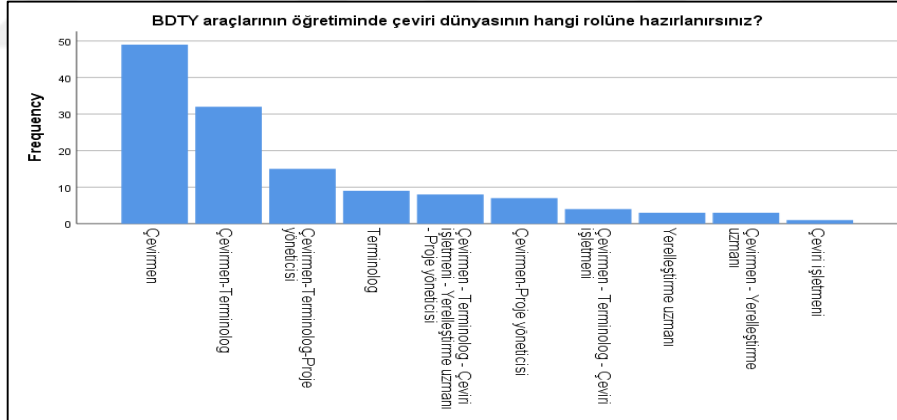
Grafik 4.1.2.20. BDTY Araçlarının Öğrenim Şekli

Tablo 4.1.2.20’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %42,7’si BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmediğini, %19,1’i İnternetten araştırma yaparak, %10,7’si Deneme-yanılma yöntemi ile, %5,3’ü Atölyelere katılarak, %3,8’i Profesyonel eğitim ile, Deneme-yanılma yöntemi ile-İnternetten araştırma yaparak-Atölyelere katılarak, %3,1’i Arkadaş yardımı ile, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla BDTY araçlarını kullanmayı öğrendiklerini belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.21. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretiminde çeviri dünyasının hangi rolüne hazırlanırsınız?

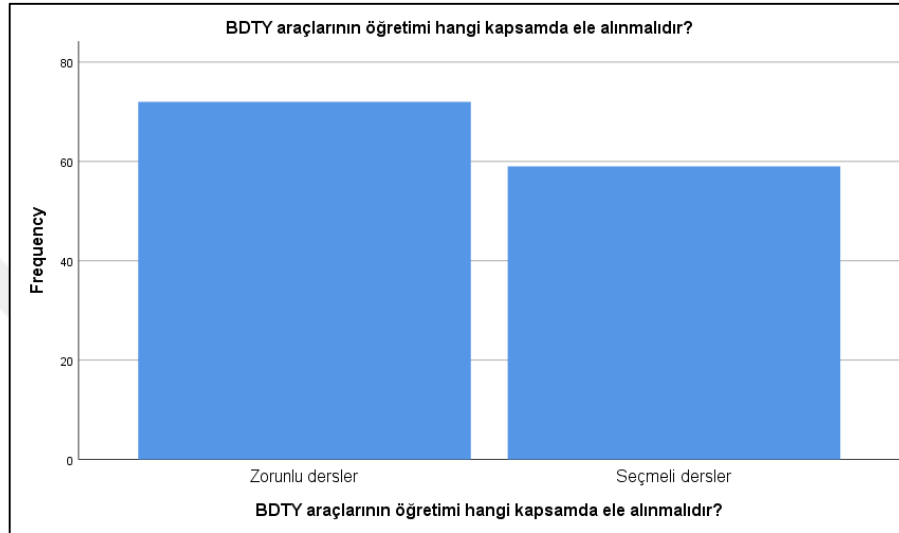
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Çevirmen	49	37,4	37,4	37,4
	Çevirmen-Terminolog	32	24,4	24,4	61,8
	Çevirmen-Terminolog-Proje yöneticisi	15	11,5	11,5	73,3
	Terminolog	9	6,9	6,9	80,2
	Çevirmen - Terminolog - Çeviri işletmeni - Yerelleştirme uzmanı - Proje yöneticisi	8	6,1	6,1	86,3
	Çevirmen-Proje yöneticisi	7	5,3	5,3	91,6
	Çevirmen - Terminolog - Çeviri işletmeni	4	3,1	3,1	94,7
	Yerelleştirme uzmanı	3	2,3	2,3	96,9
	Çevirmen - Yerelleştirme uzmanı	3	2,3	2,3	99,2
	Çeviri işletmeni	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.21. BDTY Araçlarının Öğretiminde Roller

Tablo 4.1.2.21’de görüldüğü gibi, öğrencilerin %37,4’ü BDTY araçlarının öğretiminde öğrencilerini genelde çeviri dünyasının Çevirmen rolüne hazırladıklarını belirtmiştir. %24,4’ü Çevirmen ve Terminolog rolüne, %11,5’i Çevirmen-Terminolog-Proje yöneticisi rollerine hazırladıklarını belirtmiştir.

Tablo 4.1.2.22. BDTY Araçlarının Öğretimi Frekans Tablosu

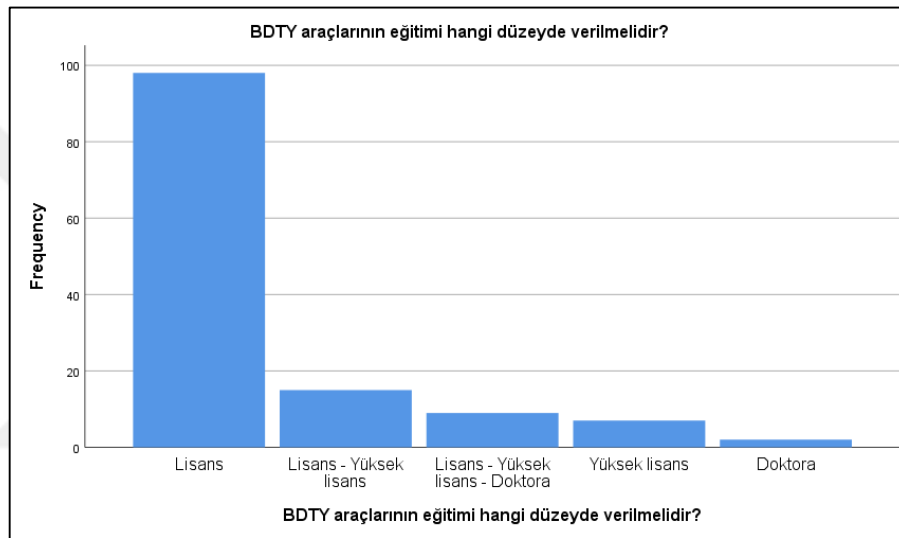
BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Zorunlu dersler	72	55,0	55,0	55,0
	Seçmeli dersler	59	45,0	45,0	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.22. BDTY Araçlarının Öğretimi

Tablo 4.1.2.22’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %55,0’ı BDTY araçlarının öğretiminin zorunlu dersler, %45,0’ı ise seçmeli dersler kapsamında ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4.1.2.23. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi Frekans Tablosu

BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Lisans	98	74,8	74,8	74,8
	Lisans - Yüksek lisans	15	11,5	11,5	86,3
	Lisans - Yüksek lisans - Doktora	9	6,9	6,9	93,1
	Yüksek lisans	7	5,3	5,3	98,5
	Doktora	2	1,5	1,5	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.23. BDTY Araçlarının Eğitim Düzeyi

Tablo 4.1.2.23’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %74,8’i lisans, %11,5’i lisans ve yüksek lisans, %6,9’u lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde BDTY araçlarının eğitimi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.2.24. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyılar Frekans Tablosu

Sizce BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında ve hangi yarıyılıda yer almalıdır?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR - 2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR	18	13,7	13,7	13,7
2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR	16	12,2	12,2	26,0
2.yıl GÜZ	15	11,5	11,5	37,4
3.yıl GÜZ	12	9,2	9,2	46,6
2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR	9	6,9	6,9	53,4
2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR	7	5,3	5,3	58,8
3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR - 4.yıl GÜZ - 4.yıl BAHAR	7	5,3	5,3	64,1
3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR	6	4,6	4,6	68,7
1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR	3	2,3	2,3	75,6
1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR - 2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR - 4.yıl GÜZ - 4.yıl BAHAR	3	2,3	2,3	77,9
4.yıl GÜZ - 4.yıl BAHAR	3	2,3	2,3	80,2
1.yıl BAHAR - 2.yıl BAHAR - 3.yıl BAHAR - 4.yıl BAHAR	3	2,3	2,3	82,4
3.yıl BAHAR	3	2,3	2,3	84,7
2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR - 4.yıl GÜZ - 4.yıl BAHAR	3	2,3	2,3	87,0
1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR - 2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR	2	1,5	1,5	93,1

Grafik 4.1.2.24. Lisans Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yıl ve Yarıyılar

Tablo 4.1.2.24’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %13,7’si 1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR - 2.yıl GÜZ - 2.yıl BAHAR yarıyıllarında, %12,2’si 2.yıl BAHAR - 3.yıl GÜZ - 3.yıl BAHAR yarıyıllarında BDTY araçlarının öğretiminin gerçekleşmesi gerektiği görüşündedir.

Tablo 4.1.2.25. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyılar Frekans Tablosu

Sizce BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi yarıyılta yer almalıdır?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yüksek lisans 1.yıl GÜZ / Doktora 1.yıl GÜZ	52	39,7	39,7	39,7
	Yüksek lisans 1.yıl GÜZ - BAHAR / Doktora 1.yıl GÜZ - BAHAR	51	38,9	38,9	78,6
	Yüksek lisans 1.yıl BAHAR / Doktora 1.yıl BAHAR	11	8,4	8,4	87,0
	Yüksek lisans 1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR / Doktora 1.yıl GÜZ - 1.yıl BAHAR	7	5,3	5,3	92,4
	Yüksek lisans 1.yıl BAHAR / Doktora 1.yıl GÜZ	6	4,6	4,6	96,9
	Yüksek lisans 1.yıl BAHAR / Doktora 1.yıl BAHAR	4	3,1	3,1	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

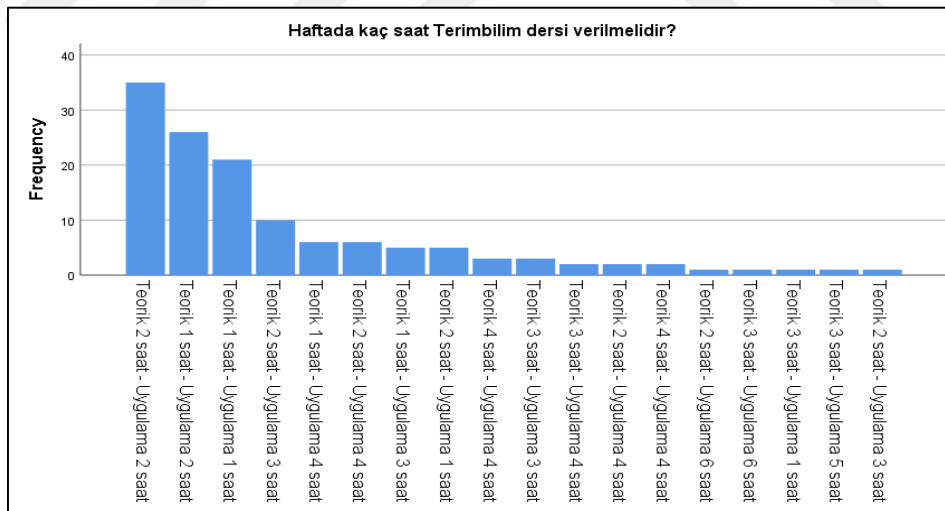

Grafik 4.1.2.25. Yüksek Lisans ve Doktora Düzeyinde BDTY Araçlarının Öğretileceği Yarıyılar

Tablo 4.1.2.25’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %39,7’si Yüksek lisans 1.yıl GÜZ / Doktora 1.yıl GÜZ, %38,9’u Yüksek lisans 1.yıl GÜZ - BAHAR / Doktora 1.yıl GÜZ - BAHAR döneminde BDTY araçlarına yönelik eğitim verilmesi gerektiği görüşündedir.

Tablo 4.1.2.26. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri Frekans Tablosu

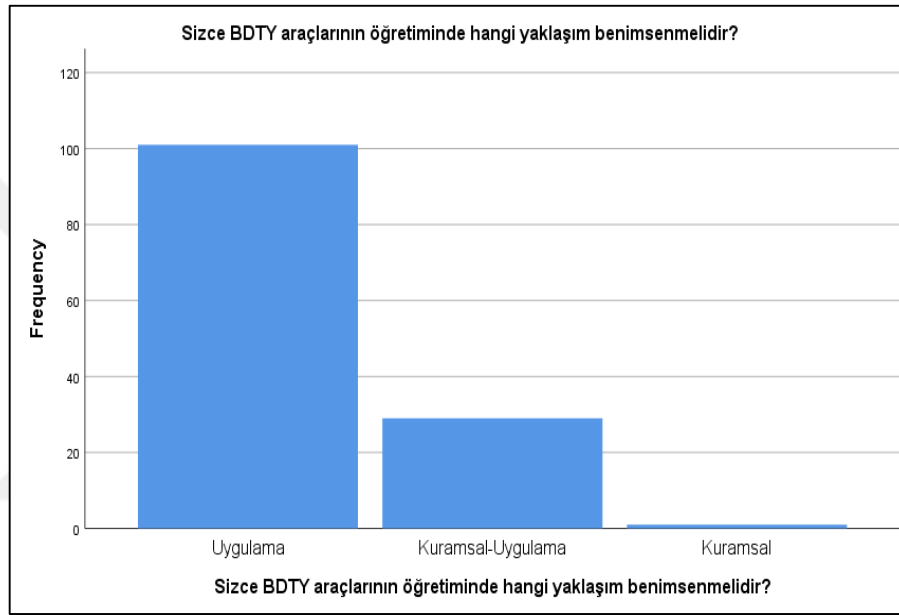
		Haftada kaç saat Terimbilim dersi verilmelidir?			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Teorik 2 saat - Uygulama 2 saat	35	26,7	26,7	26,7
	Teorik 1 saat - Uygulama 2 saat	26	19,8	19,8	46,6
	Teorik 1 saat - Uygulama 1 saat	21	16,0	16,0	62,6
	Teorik 2 saat - Uygulama 3 saat	11	7,6	7,6	70,2
	Teorik 1 saat - Uygulama 4 saat	6	4,6	4,6	74,8
	Teorik 2 saat - Uygulama 4 saat	8	4,6	4,6	79,4
	Teorik 1 saat - Uygulama 3 saat	5	3,8	3,8	83,2
	Teorik 2 saat - Uygulama 1 saat	5	3,8	3,8	87,0
	Teorik 4 saat - Uygulama 4 saat	5	2,3	2,3	89,3
	Teorik 3 saat - Uygulama 3 saat	3	2,3	2,3	91,6
	Teorik 3 saat - Uygulama 4 saat	2	1,5	1,5	93,1
	Teorik 2 saat - Uygulama 6 saat	1	,8	,8	96,9
	Teorik 3 saat - Uygulama 6 saat	1	,8	,8	97,7
	Teorik 3 saat - Uygulama 1 saat	1	,8	,8	98,5
	Teorik 3 saat - Uygulama 5 saat	1	,8	,8	99,2
	Total	131			

Grafik 4.1.2.26. Terimbilim Haftalık Ders Saatleri

Tablo 4.1.2.26’da görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %26,7’si Teorik 2 saat - Uygulama 2 saat, %19,8’i Teorik 1 saat - Uygulama 2 saat, %16’sı Teorik 1 saat - Uygulama 1 saat, %7,6’sı Teorik 2 saat - Uygulama 3 saat Terimbilim dersi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.2.27. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım Frekans Tablosu

Sizce BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Uygulama	101	77,1	77,1	77,1
	Kuramsal-Uygulama	29	22,1	22,1	99,2
	Kuramsal	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

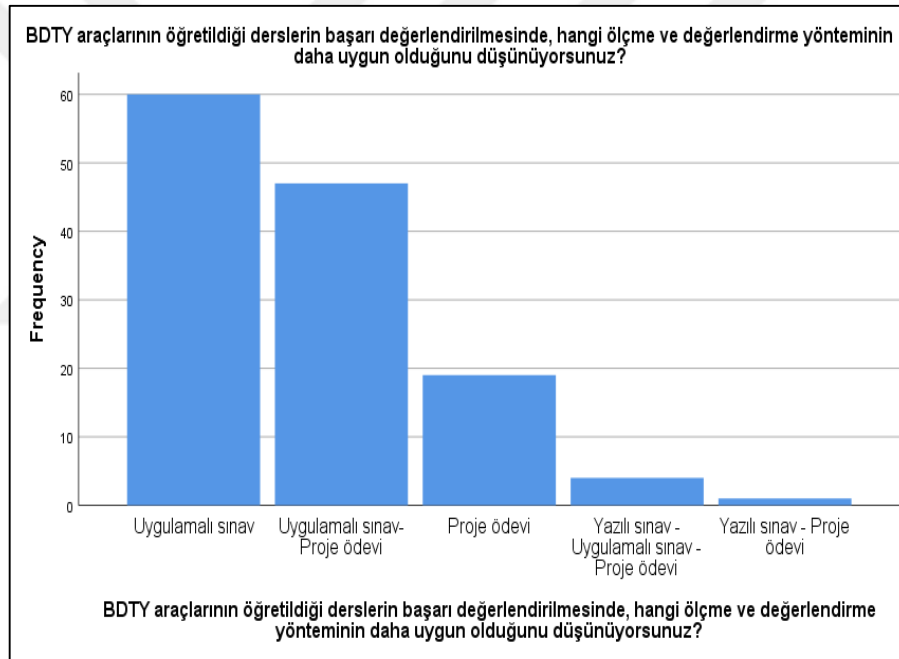
Grafik 4.1.2.27. BDTY Araçlarının Öğretiminde Benimsenmesi Gereken Yaklaşım

Tablo 4.1.2.27’de görüldüğü gibi, anketi yanıtlayan öğrencilerin %77,1’i uygulama, %22,1’i ise kuramsal ve uygulama yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 4.1.2.28. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Frekans Tablosu

BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirilmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Uygulamalı sınav	60	45,8	45,8	45,8
	Uygulamalı sınav-Proje ödevi	47	35,9	35,9	81,7
	Proje ödevi	19	14,5	14,5	96,2
	Yazılı sınav - Uygulamalı sınav - Proje ödevi	4	3,1	3,1	99,2
	Yazılı sınav - Proje ödevi	1	,8	,8	100,0
	Total	131	100,0	100,0	

Grafik 4.1.2.28. BDTY Araçlarının Öğretildiği Derslerin Başarı Değerlendirmesinde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri

Tablo 4.1.2.28’de görüldüğü gibi, BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirmesinde anketi yanıtlayan öğrencilerin %45,8’i Uygulamalı sınav, %35,9’u Uygulamalı sınav-Proje ödevi yapılması gerektiğini savunmaktadır.

4.2. Nicel Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular

4.2.1. Öğretim Elemanlarının Görüşlerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

Tablo 4.2.1.1. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Ne Amaçla Kullanıldığını Bilme Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz?	Evet	14	70,0	7	58,3	21	65,6
	Hayır	6	30,0	5	41,7	11	34,4
Toplam		20	100	12	100	32	100
X ² =,448, Sd=1 p=,703							

Tablo 4.2.1.1’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bilmeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=0,448$, $Sd=1$, $p>.05$). Buna göre devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bilme durumlarının aynı olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.1.2. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Kullanma Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
Daha önce BDTY araçlarımı kullandınız mı?	Evet	4	23,5	5	55,6	9	34,6
	Hayır	13	76,5	4	44,4	17	65,4
Toplam		17	100	9	100	26	100
X ² =2,626, Sd=1 p=,194							

Tablo 4.2.1.2’de görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile daha önce BDTY araçlarını kullanmaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=2,626$, $Sd=1$, $p>.05$). Buna göre devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının daha önce BDTY araçlarını kullanma durumlarının aynı olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.1.3. Öğretim Elemanlarının Hangi BDTY Araçlarını Kullandıklarına İlişkin Betimsel İstatistikler

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz.		6	28,6	3	25,0	9	27,3
	CrossTerm	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	CrossTerm, Nubuto TMS	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Kullanmadım	7	33,3	1	8,3	8	24,2
	SDL Multiterm	2	9,5	1	8,3	3	9,1
	SDL Multiterm, OmegaT	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	SDL Multiterm, OmegaT, CrossTerm	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	SDL Multiterm, OmegaT, Wordfast	1	4,8	3	25,0	4	12,1
	SDL Multiterm, OmegaT, Wordfast, CrossTerm	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	SDL Multiterm, online offline sözlükler	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Wordfast	2	9,5	0	0,0	2	6,1
	Wordfast, SDL Trados	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Toplam		21	100	12	100	33

Öğretim elemanlarının hangi BDTY araçlarını kullandıklarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.2.1.3’de verilmiştir. Kullanmayanların oranı %24,2’dir. En çok kullanılan BDTY aracının CrossTerm (%27,3) olduğu görülmüştür.

Tablo 4.2.1.4. BDTY Araçlarının Terimbilim Dersi Dışında Kullanıldığı Dersler

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?		5	23,8	5	41,7	10	30,3
	Bilgisayar Destekli Çeviri	4	19,0	1	8,3	5	15,2
	Bilimsel ve Teknik Metinler Çevirisi	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Bilmiyorum	2	9,5	0	0,0	2	6,1
	Çeviri teknolojileri	1	4,8	3	25,0	4	12,1
	Çeviri uygulamaları	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Çeviride Bilgi Teknolojileri	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Çeviride Bilgi Teknolojileri, Teknik Çeviri, Uzmanlık Alanı Çevirisi ya da Özel Alan Çevirisi	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Hiçbiri	3	14,3	0	0,0	3	9,1
	Teknik Çeviri	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Terimbilim	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Translation Technologies, Quality Standards in Translation, Machine Translation	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Yerelleştirme ve Proje Yönetimi	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Toplam	21	100	12	100	33	100

BDTY araçlarının Terimbilim dersi dışında kullanıldığı dersler ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 4.2.1.4’de verilmiştir. Buna göre Terimbilim dersi dışında en çok bilgisayar destekli çeviri (%15,2), çeviri teknolojileri (12,1) ve çeviride bilgi teknolojileri (%6,1) derslerinde BDTY araçları kullanılmaktadır.

Tablo 4.2.1.5. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Öğretimi İle İlgili Eğitim Alma Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının çevirmen adaylarına öğretimi konusunda eğitim aldınız mı?	Evet	6	28,6	7	58,3	13	39,4
	Hayır	15	71,4	5	41,7	20	60,6
Toplam		21	100	12	100	33	100
X²=2,824, Sd=1 p=,142							

Tablo 4.2.1.5’de görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile daha önce BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili eğitim alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=2,824$, $Sd=1$, $p>.05$). Buna göre devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının daha

önce BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili eğitim alma durumlarının aynı olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.1.6. Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Öğretimi İle İlgili Ders Verme Durumlarının Üniversite Türüne Göre Karşılaştırılması

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili ders verdiniz mi ya da veriyor musunuz?	Evet	6	28,6	5	41,7	11	33,3
	Hayır	15	71,4	7	58,3	22	66,7
Toplam		21	100	12	100	33	100
X ² =,582, Sd=1 p=,471							

Tablo 4.2.1.6’da görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili ders verme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=,582$, $Sd=1$, $p>.05$). Buna göre devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili ders verme durumlarının aynı olduğu söylenebilir.

Tablo 4.2.1.7. BDTY Araçlarının Öğretimi İle İlgili Ders Verme Süreleri

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
Eğer cevabınız EVET ise ders verme sürenizi belirtiniz.	2 yıl	3	14,3	2	16,7	5	15,2
	3 yıl	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	4 yıl	2	9,5	1	8,3	3	9,1
	6 yıl	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	10 yıl	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	11 yıl	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Cevap Yok	15	71,4	6	50,0	21	63,6
Toplam		21	100	12	100	33	100

BDTY araçlarının öğretimi dersi verme süresi ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 4.2.1.7’de verilmiştir.

Tablo 4.2.1.8. Öğretim Elemanlarının BDTY Öğretimi Derslerinde Kendilerini Rahat Hissetme Durumları

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili ders verirken kendinizi rahat hisseder misiniz?	Evet	8	38,1	9	75,0	17	51,5
	Hayır	11	52,4	2	16,7	13	39,4
	Bazen	2	9,5	1	8,3	3	9,1
Toplam		21	100	12	100	33	100

Tablo 4.2.1.8’de görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili derslerde kendilerini rahat hissetme durumları incelenmiştir. Her grupta yeterli katılımcı olmadığı için ki-kare testi yapılmamıştır. Betimleyici istatistiklere göre vakıf üniversitesinde görevli öğretim elemanları kendilerini daha rahat hissetmektedir (%75).

Tablo 4.2.1.9. BDTY Öğretiminin Müfredatta Yer Almasına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	19	90,5	12	100,0	31	93,9
	Fikrim yok	2	9,5	0	0,0	2	6,1
Toplam		21	100	12	100	33	100
X ² =1,881, Sd=1 p=,170							

$$X^2=1,881, Sd=1 p=,170$$

Tablo 4.2.1.9’da görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğine ilişkin fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=1,881$, $Sd=1$, $p>.05$). Buna göre devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşündükleri söylenebilir (%93,9).

Tablo 4.2.1.10. Öğretim Elemanlarının Ülkemizde BDTY Araçları Öğretimi İle İlgili Akademik Bilinçlenme Düzeyine İlişkin Görüşleri

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum.	Evet	16	76,2	7	58,3	23	69,7
	Hayır	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Fikrim yok	4	19,0	4	33,3	8	24,2
Toplam		21	100	12	100	33	100

Tablo 4.2.1.10’da görüldüğü üzere, devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olup olmadığı hakkında görüşleri incelenmiştir. Her grupta yeterli katılımcı olmadığı için ki-kare testi yapılmamıştır. Betimleyici istatistiklere göre öğretim elemanları BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünmektedir (%69,7).

Tablo 4.2.1.11. BDTY Araçları Öğretiminin Diğer Çeviri Derslerinde De Olması Gerektiği İle İlgili Görüşleri

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsaması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	17	81,0	11	91,7	28	84,8
	Hayır	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Fikrim yok	3	14,3	0	0,0	3	9,1
Toplam		21	100	12	100	33	100

Tablo 4.2.1.11’de görüldüğü gibi, devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının öğretiminin Terimbilim dersi dışında diğer çeviri derslerinde de olması gerektiği ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Her grupta yeterli katılımcı olmadığı için ki-kare testi yapılmamıştır. Betimleyici istatistiklere göre öğretim elemanları BDTY araçları öğretiminin diğer çeviri derslerinde de olması gerektiğini düşünmektedir (%84,8).

Tablo 4.2.1.12. BDTY Araçlarının Öğretimi Konusunda Etkili Bir Üniversite-Sektör İşbirliği Olması Gerektiği İle İlgili Görüşleri

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
Görev yapmakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	17	81,0	5	41,7	22	66,7
	Hayır	1	4,8	3	25,0	4	12,1
	Fikrim yok	3	14,3	4	33,3	7	21,2
Toplam		21	100	12	100	33	100

Tablo 4.2.1.12’de görüldüğü üzere, devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliği olması gerektiği ile ilgili görüşleri incelenmiştir. Her grupta yeterli katılımcı olmadığı için ki-kare testi yapılmamıştır. Betimleyici istatistiklere göre öğretim elemanları, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliği olması gerektiğini düşünmektedir (%66,7).

Tablo 4.2.1.13. BDTY Araçlarının Öğrencilerin Çeviri Edinçlerinin Gelişimine Olumlu Katkı Sağladığına İlişkin Görüşlerin Karşılaştırılması

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağlayacağını düşünüyorum.	Evet	19	90,5	12	100,0	31	93,9
	Fikrim yok	2	9,5	0	0,0	2	6,1
Toplam		21	100	12	100	33	100
X ² =1,881, Sd=1 p=,523							

Tablo 4.2.1.13’de görüldüğü üzere, öğretim elemanlarının devlet veya vakıf üniversitelerinde çalışmaları ile BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağladığına ilişkin fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur ($X^2=1,881$, $Sd=1$, $p>.05$). Buna göre devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağladığını düşündükleri söylenebilir (%93,9).

Tablo 4.2.1.14. Öğretim Elemanlarına Göre BDTY Eğitiminde En Çok Karşılaşılan Sorunlar

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılır?	BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler	0	0,0	2	16,7	2	6,1
	BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Bilmiyorum	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Bir sorun yok	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği	2	9,5	0	0,0	2	6,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, BDTY araçlarını tanımamak	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, Öğrencilerin ilgisizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak	2	9,5	0	0,0	2	6,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, Süre yetersizliği	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Eğitim vermiyorum bu konu hakkında	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği	0	0,0	3	25,0	3	9,1
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, BDTY araçlarını tanımamak	3	14,3	1	8,3	4	12,1
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problem, Öğrencilerin ilgisizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, Öğrencilerin ilgisizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Öğrencilerin ilgisizliği, BDTY araçlarını tanımamak	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Toplam	21	100	12	100	33	100

Öğretim elemanlarının BDTY eğitiminde en çok karşılaşılan sorunlar ile ilgili betimsel istatistikleri Tablo 4.2.1.14’de verilmiştir. Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, BDTY araçlarını tanımamak en sık karşılaşılan sorunlar olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.2.1.15. Öğretim Elemanlarının BDTY Araç Kullanımını Öğrenme Yolları

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
14- BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz?	Arkadaş yardımı ile İnternette araştırma yaparak, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Atölyelere katılarak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	çok ilgiliyim, çok ihtiyacım var ama vakit ayıramadım)	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Deneme-yanılma yöntemi ile	2	9,5	0	0,0	2	6,1
	Deneme-yanılma yöntemi ile Arkadaş yardımı ile, İnternette araştırma yaparak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Deneme-yanılma yöntemi ile Arkadaş yardımı ile, İnternette araştırma yaparak, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla, Atölyelere katılarak	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Deneme-yanılma yöntemi ile, Atölyelere katılarak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Deneme-yanılma yöntemi ile, İnternette araştırma yaparak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	İnternette araştırma yaparak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Profesyonel eğitim ile	1	4,8	5	41,7	6	18,2
	Profesyonel eğitim ile, Atölyelere katılarak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Profesyonel eğitim ile, Deneme-yanılma yöntemi ile	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Profesyonel eğitim ile, Deneme-yanılma yöntemi ile, Arkadaş yardımı ile, İnternette araştırma yaparak	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Profesyonel eğitim ile, Deneme-yanılma yöntemi ile, İnternette araştırma yaparak	2	9,5	0	0,0	2	6,1
	Profesyonel eğitim ile, Deneme-yanılma yöntemi ile, İnternette araştırma yaparak, Kurum içi eğitim	0	0,0	1	8,3	1	3,0
Öğrenmedim	8	38,1	3	25,0	11	33,3	
Toplam		21	100	12	100	33	100

Öğretim elemanlarının BDTY araç kullanmayı nasıl öğrendikleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 4.2.1.15’de verilmiştir. BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmeyenlerin oranı çok yüksektir (%33,3). Öğretim elemanları bu araçları kullanmayı profesyonel eğitim ile (%18,2), internetten araştırma yaparak (%3), deneme yanılma yolu ile (%6,1) ve atölyelere katılarak (%3) öğrenmektedirler.

Tablo 4.2.1.16. BDTY Araçlarının Öğretimi Öğrencileri Çeviri Dünyasının Hangi Rolüne Hazırlar İle İlgili Betimsel İstatistikler

		Üniversite Türü				Toplam	
		Devlet		Vakıf			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretiminde	Çevirmen	7	33,3	3	25,0	10	30,3
	Çevirmen, Çeviri işletmeni, Yerelleştirme uzmanı	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Çevirmen, Proje yöneticisi	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Çevirmen, Proje yöneticisi, Post-editör	0	0,0	1	8,3	1	3,0
	Çevirmen, Terminolog	4	19,0	2	16,7	6	18,2
	Çevirmen, Terminolog, Çeviri işletmeni, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	2	9,5	2	16,7	4	12,1
	Çevirmen, Terminolog, Yerelleştirme uzmanı	0	0,0	2	16,7	2	6,1
	Çevirmen, Terminolog, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	3	14,3	1	8,3	4	12,1
	Çevirmen, Yerelleştirme uzmanı	1	4,8	1	8,3	2	6,1
	Dil Tasarımcısı	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Terminolog, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	1	4,8	0	0,0	1	3,0
	Toplam	21	100	12	100	33	100

Öğretim elemanlarına göre BDTY araçlarının öğretimi öğrencileri çeviri dünyasının hangi rolüne hazırladığı ile ilgili cevaplarına ait betimsel istatistikler Tablo 4.2.1.16’da verilmiştir. Buna göre çevirmen (%30,3), Terminolog (%18,2) ve yerelleştirme uzmanı (%12,1) en çok verilen cevaplardır.

4.2.2. Öğrencilerin Görüşlerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların devam ettikleri üniversiteye göre farklılaşıp farklılaşmadığı ki-kare testi ile incelenmiştir.

Tablo 4.2.2.1. Öğrencilerin BDTY Araçları Farkındalıklarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz?	Evet	21	50	27	75	13	100	6	54,5	21	72,4	88	67,2
	Hayır	21	50	9	25	0	0,0	5	45,5	8	27,6	43	32,8
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
$X^2=14,128$; $Sd=4$, $p=.007^*$													

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.1’de görüldüğü gibi, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bilmeleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçları farkındalıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=14,128$, $Sd=4$, $p<.05$). Buna göre Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) öğrencilerinin tümü BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bilmektedir. Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %75’i, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %54,5’i, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ise %50’si BDTY araçlarının kullanım amaçlarını bilmektedir. Diğer üniversite öğrencilerinin de bu konudaki farkındalığı yüksektir (%72,4). Marmara Üniversitesi öğrencilerinin farkındalık seviyelerinin diğer üniversitelerdeki öğrencilere göre düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.2.2.2. Öğrencilerin BDTY Araçları Kullanmalarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Daha önce BDTY araçlarını kullandınız mı?	Evet	2	4,8	12	33,3	10	76,9	4	36,4	14	48,3	42	32,1
	Hayır	40	95,2	24	66,7	3	23,1	7	63,6	15	51,7	89	67,9
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
X ² =30,002; Sd=4, p=.000*													

$$X^2=30,002; Sd=4, p=.000^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.2.'de görüldüğü üzere, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin daha önce BDTY araçları kullanmış olma durumları ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin daha önce BDTY araçları kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=30,002$, $Sd=4$, $p<.05$). Buna göre Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) öğrencilerinin %76,9'u daha önce BDTY araçları kullanmıştır. Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %33,3'ü, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %36,4'ü, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ise %4,8'i daha önce BDTY araçları kullanmıştır. Diğer üniversite öğrencilerinin de daha önce BDTY araçları kullanma oranları düşüktür (%48,3). Marmara Üniversitesi öğrencilerinin daha önce BDTY araçları kullanma oranlarının diğer üniversitelerdeki öğrencilere göre daha düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4.2.2.3. BDTY Araçlarının Üniversitelerde Kullanılması İle İlgili Betimsel İstatistikler

		Üniversite										Toplam	
		Marmara Ü		Hacettepe Ü		Yıldız Teknk Ü		İstanbul Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz.	Kullanmadım	38	90,5	23	63,9	3	23,1	8	72,7	14	48,3	86	65,6
	AntConc	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	MemoQ	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	Memsources	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Memsources, Smartcat Term Base, MemoQ	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	OmegaT	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	2	1,5
	OmegaT, CrossTerm	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	OmegaT, memoQ	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	OmegaT, Wordfast	0	0,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	SDL Multiterm	3	7,1	3	8,3	2	15,4	0	0,0	2	6,9	10	7,6
	SDL Multiterm, Memoq	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	SDL Multiterm, OmegaT	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	SDL Multiterm, OmegaT, Wordfast	0	0,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	SDL Multiterm, OmegaT, Wordfast, DocuTerm	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	SDL Multiterm, OmegaT, Wordfast	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	SDL Multiterm, SDL Trados	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	SDL Multiterm, Wordfast, AntConc	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	SDL Multiterm, Wordfast, CrossTerm	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	SDL Multiterm, Wordfast, MemoQ	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	SDL Multiterm, Wordfast, Memsources	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	SDL Multiterm, Wordfast, Tradostan ve Memsources	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	smartcat	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Trados	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Trados, MemSource	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Wordfast	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	2	6,9	3	2,3
	Wordfast, CrossTerm	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	Wordfast, DocuTerm, Antconc	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Wordfast, Memsources	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	10,3	3	2,3
	Wordfast, Trados, memesource	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	XTM (Nubuto)	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131

Tablo 4.2.2.3.'de görüldüğü üzere, üniversitelerde hangi BDTY araçlarının kullanıldığı incelenmiştir. Buna ilişkin betimleyici istatistikler verilmiştir. Buna göre genel olarak üniversitelerde öğrencilerin BDTY araçları kullanma oranları düşüktür (%34,4). SDL Multiterm en çok kullanılan BDTY aracıdır (%7,6). Wordfast (%2,3) ve Memsources (%2,3), SDL Multiterm'den sonra en çok kullanılan BDTY araçlarıdır.

Tablo 4.2.2.4. Terimbilim Dersi Dışında BDTY Araçlarının Kullanımı İle İlgili Betimsel İstatistikler

		Üniversite										Toplam	
		Marmara		Hacettepe		Yıldız Tekn		İstanbul		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?	Cevap yok	29	69,0	20	55,6	0	0,0	1	9,1	6	20,7	56	42,7
	Bilmiyorum	9	21,4	6	16,7	1	7,7	4	36,4	6	20,7	26	19,8
	Bilgisayar Destekli Çeviri	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	17,2	5	3,8
	Birçok derste	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Coding	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Çeviri derslerinde	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	3	2,3
	Çeviri teknolojileri	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	2	1,5
	Çeviri Teknolojileri, Bilgisayar Destekli Çeviri	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Çeviri uygulamaları	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	Çeviri yapılan derslerde	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Çeviride Bilgi Teknolojileri	1	2,4	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	2	1,5
	Hiçbiri	0	0,0	10	27,8	1	7,7	3	27,3	3	10,3	17	13,0
	İhtisas, Çeviri Projesi, Bilim Teknik Çevirisi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Teknik çeviri	1	2,4	0	0,0	2	15,4	1	9,1	1	3,4	5	3,8
	Teknik Çeviri	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Teknik Çeviri, Fr Tr çeviri	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Teknik Çeviri, Fransız Yazını ve Uygarlığı	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
Teknoloji	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8	
Tr-Fr çeviri	0	0,0	0	0,0	5	38,5	0	0,0	0	0,0	5	3,8	
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100

Tablo 4.2.2.4’de görüldüğü gibi, üniversitelerde BDTY araçlarının Terimbilim dersi dışında hangi derslerde kullanıldığı incelenmiştir. Buna ilişkin betimleyici istatistikler verilmiştir. Buna göre, genel olarak üniversitelerde öğrenciler Terimbilim dersi dışında BDTY araçları kullanmamaktadır (%62,5). Öğrencilerin sadece %3,8’i Bilgisayar Destekli Çeviri dersinde BDTY araçları kullandıklarını belirtmiştir. Aynı şekilde öğrencilerin %3,8’i Teknik çeviri ve Tr-Fr çeviri derslerinde BDTY araçları kullandıklarını belirtmişlerdir. Çeviri derslerinde BDTY kullandığını ifade eden öğrenci oranı %2,3’tür. Çeviride Bilgi Teknolojileri dersinde BDTY araçları kullandığını ifade eden öğrenci oranı ise %1,5’tir.

Tablo 4.2.2.5. Öğrencilerin Lisans Düzeyinde BDTY Dersi Almalarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer		N	%
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili lisans düzeyinde ders aldınız mı?	Evet	3	7,1	5	13,9	3	23,1	2	18,2	11	37,9	24	18,3
	Hayır	39	92,9	31	86,1	10	76,9	9	81,8	18	62,1	107	81,7
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
$X^2=11,629, Sd=4, p=.020^*$													

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.5’de görüldüğü gibi, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin lisans düzeyinde BDTY araçları öğretilen ders almış olma durumları ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin lisans düzeyinde BDTY araçları öğretilen ders alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=11,629, Sd=4, p<.05$). Diğer üniversite öğrencilerinin lisans düzeyinde BDTY araçları öğretilen ders alma oranları en yüksektir (%37,9). Bundan sonra Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) öğrencilerinin %23,1’i lisans düzeyinde BDTY araçları öğreten ders almıştır. Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %13,9’u, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %18,2’si, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ise %7,1’i lisans düzeyinde BDTY öğreten ders almıştır.

Tablo 4.2.2.6. Öğrencilerin BDTY Araçlarını Kullanmayı Bilme Durumlarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer		N	%
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
BDTY araçlarının nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?	Evet	5	11,9	13	36,1	9	69,2	3	27,3	14	48,3	44	33,6
	Hayır	37	88,1	23	63,9	4	30,8	8	72,7	15	51,7	87	66,4
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100

$$X^2=19,360, Sd=4, p=.001^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.6’da görüldüğü gibi, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin BDTY araçlarını kullanmayı bilme durumları ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçlarını kullanmayı bilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=19,360$, $Sd=4$, $p<.05$). Buna göre Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) öğrencilerinin %69,2’si BDTY araçlarını nasıl kullanacaklarını bilmektedir. Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %36,1’i, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %27,3’ü, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ise %11,9’u BDTY araçlarının nasıl kullanılacağını bildiklerini belirtmiştir. Diğer üniversite öğrencilerinin BDTY araçlarının nasıl kullanılacağını bilme oranları %33,6’dır.

Tablo 4.2.2.7. Öğrencilerin BDTY Araçları Kullandıkları Derste Rahat Hissetme Durumlarının Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarını kullanmanız gereken derste kendinizi rahat hisseder misiniz?	Evet	12	28,6	22	61,1	4	30,8	8	72,7	11	37,9	57	43,5
	Hayır	17	40,5	6	16,7	1	7,7	1	9,1	1	3,4	26	19,8
	Bazen	13	31,0	8	22,2	8	61,5	2	18,2	17	58,6	48	36,6
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
$X^2=31,754$ Sd=8, p=.000*													

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.7’de görüldüğü gibi, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin BDTY araçları kullanmaları gereken derslerde kendilerini rahat hissetme durumları ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçları kullanmaları gereken derslerde kendilerini rahat hissetme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=31,754$, Sd=8, $p<.05$). Buna göre genelde tüm üniversitelerde öğrencilerin kendilerini rahat hissetme oranları düşüktür (%43,5). Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinin sadece %30,8’i BDTY araçları kullandıkları derste kendilerini rahat hissettiklerini belirtmiştir. Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %61,1’i, İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin %72,7’si, Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ise %28,6’sı BDTY araçları kullandıkları derste kendilerini rahat hissettiklerini belirtmiştir. Diğer üniversite öğrencilerinin BDTY araçları kullandıkları derste rahatlık oranları %37,9’dur. Marmara Üniversitesi öğrencilerinin BDTY araçları kullandıkları derste rahatlık oranlarının katılımcı diğer üniversitelerdeki öğrencilere göre çok düşük olması dikkat çekicidir. Marmara üniversitesi öğrencilerinin %40,5’i bu derslerde kendilerini rahat hissetmediklerini belirtmiştir.

Tablo 4.2.2.8. Öğrencilerin BDTY Araçları Öğretiminin ve Kullanımının Çeviri Eğitiminde Olmasına Dair Fikirlerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının kullanımının ve öğretiminin çeviri eğitiminde yer alması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	30	71,4	33	91,7	13	100	11	100	25	86,2	112	85,5
	Fikrim yok	12	28,6	3	8,3	0	0,0	0	0,0	4	13,8	19	14,5
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
X ² =11,891, Sd=4, p=.018*													

$$X^2=11,891, Sd=4, p=.018^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi

H.Ü: Hacettepe Üniversitesi

YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi

İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.8’de görüldüğü üzere, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin BDTY araçları öğretiminin ve kullanımının çeviri eğitiminde yer alıp almaması gerektiği ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçları öğretiminin ve kullanımının çeviri eğitiminde yer almasına dair fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=11,891$, $Sd=4$, $p<.05$). Buna göre genelde tüm üniversitelerde öğrencilerin BDTY araçları öğretiminin ve kullanımının çeviri eğitiminde yer alıp alması gerektiğini düşünme oranları yüksektir (%85,5). Bu oran Yıldız Teknik Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi öğrencileri arasında %100’dür. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri arasında %91’7dir. Ancak, her ne kadar Marmara Üniversitesi öğrencileri %71,4’ü BDTY araçları kullanımı ve öğretiminin çeviri eğitiminde yer alması gerektiğini düşünmelerine rağmen bu oran diğer üniversitelere oranla düşüktür. Marmara üniversitesi öğrencileri %28,6 oranında bir fikri olmadığını belirtmiştir. Bu oran istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmasına neden olmuştur.

Tablo 4.2.2.9. Öğrencilerin BDTY Öğretimi Konusundaki Akademik Bilinç Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum.	Evet	23	54,8	35	97,2	11	84,6	6	54,5	18	62,1	93	71
	Hayır	1	2,4	0	0,0	0	0,0	1	9,1	3	10,3	5	3,8
	Fikrim yok	18	42,9	1	2,8	2	15,4	4	36,4	8	27,6	33	25,2
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100

$$X^2=25,785, Sd=8, p=.001^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.9’da görüldüğü üzere, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin ülkemizde BDTY araçları öğretimi konusunda akademik bilinçlenme olup olmadığı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin bu konudaki fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=25,785$, $Sd=8$, $p<.05$). Buna göre genelde tüm üniversitelerde öğrenciler ülkemizde BDTY araçları öğretimi konusunda yeterli bir akademik bilinçlenme olmadığını düşünmektedir (%71). Bu oran Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinde %84,6 ve İstanbul Üniversitesi öğrencilerinde %54,5’tür. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri arasında %97,2’dir. Marmara Üniversitesi öğrencileri arasında ise %54,8’dir. Bu konuda yeterli bir bilinçlenme olduğunu düşünen öğrencilerin oranı sadece %3,8’dir.

Tablo 4.2.2.10. Öğrencilerin BDTY Öğretiminin Bütün Çeviri Derslerinde Olmasına Dair Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer		N	%
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamaması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	24	57,1	30	83,3	13	100	10	90,9	22	75,9	99	75,6
	Hayır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	2	1,5
	Fikrim yok	18	42,9	6	16,7	0	0,0	1	9,1	5	17,2	30	22,9
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100

$$X^2=22,792, Sd=8, p=.004^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.10'da görüldüğü gibi, farklı üniversitelere devam etmekte olan öğrencilerin BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamaması ile ilgili soruya verdikleri cevaplar karşılaştırılmıştır. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin bu konudaki fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=22,792$, $Sd=8$, $p<.05$). Buna göre genelde tüm üniversitelerde öğrenciler BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamaması gerektiğini düşünmektedir (%75,6). Farklılık bu düşüncenin ne kadar güçlü olduğu ile ilgilidir. Bu oran Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinde %100 ve İstanbul Üniversitesi öğrencilerinde %90,9'dur. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri arasında %83,3 ve Marmara Üniversitesi öğrencileri arasında ise %57,1'dir. BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalması gerektiğini ve diğer çeviri derslerini de kapsamamasına gerek olmadığını düşünen öğrencilerin oranı sadece %1,5'tir.

Tablo 4.2.2.11. Öğrencilerin BDTY Öğretiminde Üniversite-Sektör İşbirliği Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Okumakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum.	Evet	26	61,9	31	86,1	13	100,0	8	72,7	24	82,8	102	77,9
	Hayır	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	Fikrim yok	16	38,1	5	13,9	0	0,0	2	18,2	5	17,2	28	21,4
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100

$$X^2=23,043, Sd=8, p=.003^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.11’de görüldüğü gibi, öğrencilerin eğitim aldıkları üniversiteye göre terim yönetim araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünme durumları değerlendirilmiştir. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin bu konudaki fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=23,043$, $Sd=8$, $p<.05$). Buna göre genelde tüm üniversitelerde öğrenciler terim yönetim araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünmektedir (%77,9). Farklılık bu düşüncenin ne kadar güçlü olduğu ile ilgilidir. Bu oran Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinde %100 ve İstanbul Üniversitesi öğrencilerinde %72,7’dir. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri arasında %86,1 ve Marmara Üniversitesi öğrencileri arasında ise %61,9’dur. BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin gerekli olmadığını düşünen öğrencilerin oranı sadece %0,8’dir.

Tablo 4.2.2.12. Öğrencilerin BDTY Araçlarının Çeviri Edincine Katkısına Dair Perspektiflerinin Üniversitelere Göre Karşılaştırılması

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının çeviri edincinin gelişimine olumlu bir katkısı olacağını düşünüyorum.	Evet	26	61,9	32	88,9	13	100,0	9	81,8	27	93,1	107	81,7
	Hayır	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Fikrim yok	16	38,1	3	8,3	0	0,0	2	18,2	2	6,9	23	17,6
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100

$$X^2=21,873, Sd=8, p=.005^*$$

M.Ü: Marmara Üniversitesi
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi

Tablo 4.2.2.12’de görüldüğü üzere, öğrencilerin eğitim aldıkları üniversiteye göre terim yönetim araçlarının çeviri edincinin gelişimine olumlu bir katkısı olacağını düşünme durumları değerlendirilmiştir. Ki-kare testinin sonucuna göre farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin bu konudaki fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($X^2=21,873$, $Sd=8$, $p<.05$). Buna göre genelde tüm üniversitelerde öğrenciler terim yönetim araçlarının çeviri edincine katkısının olması gerektiğini düşünmektedir (%81,7). Farklılık bu düşüncenin ne kadar güçlü olduğu ile ilgilidir. Bu oran Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinde %100 ve İstanbul Üniversitesi öğrencilerinde %81,8’dir. Hacettepe Üniversitesi öğrencileri arasında %88,9 ve Marmara Üniversitesi öğrencileri arasında ise %61,9’dur. BDTY araçlarının çeviri edincinin gelişimine olumlu bir katkısı olmadığını düşünen öğrencilerin oranı sadece %0,8’dir.

Tablo 4.2.2.13. BDTY Eğitiminde En Çok Karşılaşılan Sorunlar İle İlgili Betimsel İstatistikler

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
13- BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılr?	BDTY araçlarını tanımamak	18	42,9	1	2,8	2	15,4	2	18,2	4	13,8	27	20,6
	Bilmiyorum	3	7,2	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	4	3,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği	1	2,4	3	8,3	2	15,4	0	0,0	1	3,4	7	5,3
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	1	2,8	1	7,7	2	18,2	3	10,3	8	6,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak, İlgili dersin açılması ya da derslerde öğretilmesi, kullanılması	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik	0	0,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik, BDTY araçlarını tanımamak	0	0,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	1	3,4	3	2,3
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik, Dersi verecek yeterlilikte hoca olmaması	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik, Süre yetersizliği	0	0,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	2	5,6	0	0,0	0	0,0	1	3,4	4	3,1
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, Süre yetersizliği	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	Bölümdeki araç-gereç eksikliği, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	2	5,6	0	0,0	0	0,0	2	6,9	5	3,8
	Eğitim almıyorum	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	İlgisizlik	1	2,4	2	5,6	1	7,7	0	0,0	0	0,0	4	3,1
	İlgisizlik, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	2	1,5
	İlgisizlik, Süre yetersizliği	1	2,4	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	İlgisizlik, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Karşılaşmadım.	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Süre yetersizliği	2	4,8	0	0,0	0	0,0	1	9,1	1	3,4	4	3,1
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği	2	4,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak	2	4,8	3	8,3	1	7,7	0	0,0	5	17,2	11	8,4
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği	1	2,4	2	5,6	1	7,7	0	0,0	0	0,0	4	3,1
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak	2	4,8	3	8,3	1	7,7	2	18,2	3	10,3	11	8,4
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarını tanımamak, Kullanım alanı. Tek bir dersle veya ev ödeviyle sınırlı kalan kullanımlar.	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	3	8,3	0	0,0	1	9,1	0	0,0	5	3,8
	Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, İlgisizlik, Süre yetersizliği, BDTY araçlarını tanımamak, +Nitelikli akademik personel kıtlığı +1 +Çeviriyle alakasız çeviribilim öğrencileri	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, Süre yetersizliği	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	2	1,5	
Temel bilgisayar becerisi eksikliği, İlgisizlik	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8	
Temel bilgisayar becerisi eksikliği, İlgisizlik, BDTY araçlarını tanımamak	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	2	1,5	
Temel bilgisayar becerisi eksikliği, Süre yetersizliği	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8	
Total	42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100	

BDTY eğitiminde en çok karşılaşılan sorunlar ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 4.2.2.13'te verilmiştir. BDTY araçlarını tanımamak en büyük sorun olarak ortaya çıkmıştır (%20,6). Bunu temel bilgisayar becerisi eksikliği izlemektedir (%84).

Tablo 4.2.2.14. Öğrencilerin BDTY Araçlarını Kullanmayı Nasıl Öğrendikleri İle İlgili Betimsel İstatistikler

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
14- BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz?	15 yıllık çevirmenlik geçmişimde in-house eğitimlerle, yardımlarla	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Arkadaş yardımı ile	0	0,0	0	0,0	1	7,7	1	9,1	0	0,0	2	1,5
	Arkadaş yardımı ile Atölyelere katılarak	0	0,0	1	2,8	1	7,7	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	Arkadaş yardımı ile İnternette araştırma yaparak	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	2	1,5
	Atölyelere katılarak	0	0,0	0	0,0	6	46,2	0	0,0	0	0,0	6	4,6
	Deneme-yanılma yöntemi ile	4	9,5	2	5,6	1	7,7	0	0,0	2	6,9	9	6,9
	Deneme-yanılma yöntemi ile Arkadaş yardımı ile	0	0,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	Deneme-yanılma yöntemi ile Arkadaş yardımı ile İnternette araştırma yaparak	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Deneme-yanılma yöntemi ile Arkadaş yardımı ile İnternette araştırma yaparak, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Deneme-yanılma yöntemi ile Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Deneme-yanılma yöntemi ile İnternette araştırma yaparak	2	4,8	4	11,1	0	0,0	0	0,0	1	3,4	7	5,3
	Deneme-yanılma yöntemi ile İnternette araştırma yaparak, Atölyelere katılarak	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Deneme-yanılma yöntemi ile İnternette araştırma yaparak, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	1	3,4	2	1,5
	Deneme-yanılma yöntemi ile İnternette araştırma yaparak, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla, Atölyelere katılarak	0	0,0	1	2,8	1	7,7	0	0,0	0	0,0	2	1,5
	İnternette araştırma yaparak	5	11,9	2	5,6	0	0,0	3	27,3	3	10,3	13	9,9
	İnternette araştırma yaparak, Derste	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	İnternette araştırma yaparak, Programı kurcalayarak	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	0	0,0	1	0,8
	Okulda teorik olarak öğrendim	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Öğrenmedim	27	64,3	18	50	1	7,7	5	45,5	9	31,0	60	45,8
	Öğretmenlerimin yardımı ile	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Profesyonel eğitim ile	1	2,4	1	2,8	0	0,0	1	9,1	1	3,4	4	3,1
	Profesyonel eğitim ile Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	1	2,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Profesyonel eğitim ile Deneme-yanılma yöntemi ile Arkadaş yardımı ile İnternette araştırma yaparak	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Profesyonel eğitim ile Deneme-yanılma yöntemi ile İnternette araştırma yaparak	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	2	1,5
	Profesyonel eğitim ile Deneme-yanılma yöntemi ile İnternette araştırma yaparak, Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Profesyonel eğitim ile Erasmusla gittiğim üniversitede ders alarak öğrendim	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Profesyonel eğitim ile İnternette araştırma yaparak	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	2	1,5
Stajda	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8	
Terimbilim dersinde	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8	
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
M.Ü: Marmara Üniversitesi													
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi													
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi													
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi													

Öğrencilerin BDTY araç kullanmayı nasıl öğrendikleri ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 4.2.2.14'te verilmiştir. BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmeyenlerin oranı çok yüksektir (%45,8). Öğrenciler bu araçları kullanmayı internetten araştırma yaparak (%9,9), deneme yanılma yolu ile (%6,9) ve atölyelere katılarak öğrenmektedirler (%4,6).

Tablo 4.2.2.15. BDTY Araçlarının Öğretiminin Çeviri Dünyasının Hangi Rolüne Hazırladığı İle İlgili Betimsel İstatistikler

		Üniversite										Toplam	
		M.Ü		H.Ü		YTÜ		İ.Ü		Diğer			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
15- BDTY araçlarının öğretiminde çeviri dünyasının hangi rolüne	Bilmiyorum	3	7,2	1	2,8	0	0,0	1	9,1	0	0,0	5	3,9
	Çeviri işletmeni	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Çevirmen	22	52,4	9	25,0	3	23,1	2	18,2	4	13,8	40	30,5
	Çevirmen, Çeviri işletmeni	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Çevirmen, Çeviri işletmeni, Proje yöneticisi	1	2,4	3	8,3	0	0,0	0	0,0	2	6,9	6	4,6
	Çevirmen, Çeviri işletmeni, Yerelleştirme uzmanı	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Çevirmen, Proje yöneticisi	1	2,4	1	2,8	2	15,4	0	0,0	1	3,4	5	3,8
	Çevirmen, Terminolog	6	14,3	6	16,7	2	15,4	1	9,1	3	10,3	18	13,7
	Çevirmen, Terminolog, Çeviri işletmeni	1	2,4	0	0,0	2	15,4	0	0,0	1	3,4	4	3,1
	Çevirmen, Terminolog, Çeviri işletmeni, Proje yöneticisi	0	0,0	2	5,6	0	0,0	1	9,1	0	0,0	3	2,3
	Çevirmen, Terminolog, Çeviri işletmeni, Yerelleştirme uzmanı	1	2,4	2	5,6	0	0,0	0	0,0	1	3,4	4	3,1
	Çevirmen, Terminolog, Çeviri işletmeni, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	1	2,4	3	8,3	1	7,7	1	9,1	2	6,9	8	6,1
	Çevirmen, Terminolog, Proje yöneticisi	1	2,4	2	5,6	2	15,4	1	9,1	2	6,9	8	6,1
	Çevirmen, Terminolog, Yerelleştirme uzmanı	2	4,8	1	2,8	0	0,0	1	9,1	3	10,3	7	5,3
	Çevirmen, Yerelleştirme uzmanı	2	4,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	4	3,1
	Çevirmen, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	0	0,0	0	0,0	1	7,7	0	0,0	0	0,0	1	0,8
	Terminolog	1	2,4	3	8,3	0	0,0	1	9,1	0	0,0	5	3,8
	Terminolog, Çeviri işletmeni	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Terminolog, Çeviri işletmeni, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,4	1	0,8
	Terminolog, Proje yöneticisi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	2	1,5
	Terminolog, Yerelleştirme uzmanı	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	9,1	1	3,4	2	1,5
	Terminolog, Yerelleştirme uzmanı, Proje yöneticisi	0	0,0	1	2,8	0	0,0	1	9,1	0	0,0	2	1,5
	Yerelleştirme uzmanı	0	0,0	1	2,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,8
Toplam		42	100	36	100	13	100	11	100	29	100	131	100
M.Ü: Marmara Üniversitesi													
H.Ü: Hacettepe Üniversitesi													
YTÜ: Yıldız Teknik Üniversitesi													
İ.Ü: İstanbul Üniversitesi													

Öğrencilerin BDTY araçlarının öğretiminde onları çeviri dünyasının hangi rolüne hazırladığı ile ilgili cevaplarına ait betimsel istatistikler Tablo 4.2.2.15'te verilmiştir. Buna göre çevirmen (%30,5), Terminolog (%13,7) ve yerelleştirme uzmanı (%5,3) en çok verilen cevaplardır.

4.2.3. Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerin Terim Yönetim Araçlarının Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması

Öğrenci ve öğretim elemanlarının BDTY araçlarına yönelik öğretimin çeşitli yönlerine ait görüşleri ki-kare testi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.2.3.1. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçlarının Zorunlu Öğretimine Dair Görüşlerinin Karşılaştırılması

		Grup					
		Öğrenci		Öğretim Elemanı		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır?	Zorunlu	72	55,0	26	78,8	98	59,8
	Seçmeli	59	45,0	7	21,2	66	40,2
Toplam		131	100	33	100	164	100
$X^2=6,222$; $Sd=1$, $p=.013^*$							

BDTY araçları öğretiminin zorunlu mu yoksa seçmeli mi olması gerektiğine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.1’de verilmiştir. Hem öğrencilerin (%55) hem de öğretim elemanlarının (%78,8) çoğunluğu BDTY araçlarının öğretiminin zorunlu olması gerektiğini düşünmektedir. Buna rağmen ki-kare testi sonuçlarına göre iki grubun görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($X^2=6,222$, $Sd=1$, $p<.05$). Buna göre öğretim elemanlarının BDTY araçları öğretiminin zorunlu olması gerektiği yönündeki düşünceleri öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha güçlüdür. Öğrencilerin %45’i öğretim elemanlarının ise %21,2’si BDTY araçları öğretiminin seçmeli derslerde ele alınabileceğini belirtmiştir.

Tablo 4.2.3.2. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Eğitiminin Hangi Düzeyde Verilmesine Dair Görüşlerinin Karşılaştırılması

		Grup					
		Öğrenci		Öğretim Elemanı		Toplam	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir?	Lisans	100	76,3	21	63,6	121	73,8
	Lisansüstü	6	4,6	0	0,0	6	3,7
	Lisans ve	25	19,1	12	36,4	37	22,6
	Lisansüstü						
Toplam		131	100	33	100	164	100

$$X^2=5,576; Sd=2, p=.062$$

BDTY araçları eğitiminin hangi düzeyde verilmesine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.2’de verilmiştir. Öğrencilerin (%76,3) ve öğretim elemanlarının (%63,6) çoğunluğu BDTY araçları eğitiminin lisans düzeyinde verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Her iki grupta bu eğitimin hem lisans hem de lisansüstü seviyede verilmesi gerektiğini düşünenler de vardır. Ancak, öğrenci ve öğretim elemanlarının bu eğitimin hangi seviyede verilmesi gerektiğine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($X^2=5,576$, $Sd=2$, $p>.05$).

Tablo 4.2.3.3. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Öğretiminin Lisans Programının Hangi Yılında Verilmesine Dair Görüşlerinin Karşılaştırılması

		Grup				Toplam	
		Öğrenci		Öğretim Elemanı			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında olmalıdır?	1. Sınıf	21	16,0	1	3,0	22	13,4
	2. Sınıf	33	25,2	12	36,4	45	27,4
	3. Sınıf	22	16,8	10	30,3	32	19,5
	4. Sınıf	6	4,6	1	3,0	7	4,3
	1 ve 2	10	7,6	1	3,0	11	6,7
	2 ve 3	19	14,5	1	3,0	20	12,2
	3 ve 4	9	6,9	3	9,1	12	7,3
	Her sınıfta olmalı	11	8,5	4	12,1	15	9,1
Total		131	100	33	100	164	100

BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyine çeviri eğitiminin hangi yılında olması gerektiğine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.3'te verilmiştir. Öğrencilerin %16'sı dersin 1. Sınıfta, %25,2'si 2. Sınıfta, %16,8'i 3. Sınıfta, %4,6'sı 4. Sınıfta verilmesi gerektiğini düşünürken %7,6'sı dersin 1. ve 2. Sınıflarda, %14,5'i 2. ve 3. Sınıflarda, %6,9'u 3. ve 4. Sınıflarda olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %8,5'i dersin lisans programının her yılında olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretim elemanlarının %3'ü dersin 1. Sınıfta, %36,4'i 2. Sınıfta, %30,3'i 3. Sınıfta, %3'ü 4. Sınıfta verilmesi gerektiğini düşünürken %3'ü dersin 1. ve 2. Sınıflarda, %3'ü 2. ve 3. Sınıflarda, %9,1'i 3. ve 4. Sınıflarda olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarının %12,1'i dersin lisans programının her yılında olması gerektiğini belirtmiştir. Her bir yıl tercihinin düşen öğretim üyesi sayısı yeterli olmadığı için öğrenci tercihleri ile öğretim elemanlarının tercihleri bu kategoride karşılaştırılmamıştır.

Tablo 4.2.3.4. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Lisans Düzeyinde BDTY Araçları Öğretimi İçin Yarıyıl Tercihleri

		Grup				Toplam	
		Öğrenci		Öğretim Elemanı			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında olmalıdır?	Bahar	18	13,7	6	18,2	24	14,6
	Güz	32	24,4	5	15,2	37	22,6
	Bahar ve/ya Güz	81	61,8	22	66,7	103	62,8
	Toplam	131	100	33	100	164	100

$$X^2=1,459; Sd=2, p=.482$$

BDTY araçları öğretiminin lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında verilmesine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.4'te verilmiştir. Öğrencilerin (%61,8) ve öğretim elemanlarının (%66,7) çoğunluğu BDTY araçları öğretiminin lisans düzeyinde bahar ve/veya güz döneminde verilebileceğini düşünmektedir. Her iki grupta bu öğretimin sadece bahar veya sadece güz döneminde verilmesi gerektiğini düşünenler de vardır. Ancak, öğrenci ve öğretim elemanlarının BDTY araçları öğretiminin lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında verilmesine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($X^2=1,459$, $Sd=2$, $p>.05$).

Tablo 4.2.3.5. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Yüksek Lisans Düzeyinde BDTY Araçları Öğretimi İçin Yarıyıl Tercihleri

		Grup				Toplam	
		Öğrenci		Öğretim Elemanı			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans düzeyinde hangi yarıyılında yer almalıdır?	Bahar	23	17,6	5	15,2	28	17,1
	Güz	90	68,7	27	81,8	117	71,3
	Bahar ve/ya Güz	18	13,7	1	3,0	19	11,6
	Toplam	131	100	33	100	164	100

$$X^2=3,335; Sd=2, p=.189$$

BDTY araçları öğretiminin yüksek lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında verilmesine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.5'de verilmiştir. Öğrencilerin (%68,7) ve öğretim elemanlarının (%81,8) çoğunluğu BDTY araçları öğretiminin yüksek lisans düzeyinde güz döneminde verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Her iki grupta bu öğretimin sadece bahar veya güz ve bahar döneminde verilmesi gerektiğini düşünenler de vardır. Ancak, öğrenci ve öğretim elemanlarının

BDTY araçları öğretiminin yüksek lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında verilmesine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($X^2=3,335$, $Sd=2$, $p>.05$).

Tablo 4.2.3.6. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının Doktora Düzeyinde BDTY Araçları Öğretimi İçin Yarıyıl Tercihleri

		Grup					
		Öğrenci		Öğretim Elemanı		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretimi doktora düzeyinde hangi yarıyıl da yer almalıdır?	Bahar	19	14,5	2	6,1	21	12,8
	Güz	94	71,8	30	90,9	124	75,6
	Bahar ve/ya	18	13,7	1	3,0	19	11,6
	Güz						
Toplam		131	100	33	100	164	100
X ² =5,356; Sd=2, p=.069							

BDTY araçları öğretiminin doktora düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında verilmesine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.6’da verilmiştir. Öğrencilerin (%71,8) ve öğretim elemanlarının (%90,9) çoğunluğu BDTY araçları öğretiminin doktora düzeyinde güz döneminde verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Her iki grupta bu öğretimin sadece bahar veya güz ve bahar döneminde verilmesi gerektiğini düşünenler de vardır. Ancak, öğrenci ve öğretim elemanlarının BDTY araçları öğretiminin doktora düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yarıyılında verilmesine dair görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($X^2=5,356$, $Sd=2$, $p>.05$).

Tablo 4.2.3.7. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarını Terimbilim Dersinin Teorik Kısımının Haftada Kaç Ders Saati Olması İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

		Grup					
		Öğrenci		Öğretim Elemanı		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Haftada kaç saat	1 saat	57	43,5	16	48,5	73	44,5
Terimbilim dersi	2 saat	57	43,5	13	39,4	70	42,7
verilmelidir? [Teorik]	3 saat	12	9,2	4	12,1	16	9,8
	4 saat	5	3,8	0	0,0	5	3,0
Toplam		131	100	33	100	164	100

$X^2=1,748$, $Sd=3$, $p=.626$

Tablo 4.2.3.7’de Terimbilim dersinin teorik kısmının haftada kaç ders saati olarak verilmesi ile ilgili öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan ki-kare testi sonucu yer almaktadır. Ki-kare testinin sonucuna göre öğrenci ve öğretim elemanlarının Terimbilim dersinin teorik kısmının haftada kaç ders saati olması ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($X^2=1,748$, $Sd=3$, $p>.05$).

Tablo 4.2.3.8. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarını Terimbilim Dersinin Uygulama Kısımının Haftada Kaç Ders Saati Olması İle İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması

		Grup					
		Öğrenci		Öğretim Elemanı		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Haftada kaç saat	1 saat	25	19,1	5	15,2	30	18,3
Terimbilim dersi	2 saat	62	47,3	16	48,5	78	47,6
verilmelidir? [Uygulama]	3 saat	21	16,0	9	27,3	30	18,3
	4 saat	23	17,6	3	9,1	26	15,9
Toplam		131	100	33	100	164	100

$X^2=3,243$, $Sd=3$, $p=.356$

Tablo 4.2.3.8’de Terimbilim dersinin uygulama kısmının haftada kaç ders saati olarak verilmesi ile ilgili öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini karşılaştırmak amacıyla yapılan ki-kare testi sonuçları yer almaktadır. Ki-kare testinin sonucuna göre öğrenci ve öğretim elemanlarının Terimbilim dersinin uygulama kısmının haftada kaç ders saati olması ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($X^2=3,243$, $Sd=3$, $p>.05$).

Tablo 4.2.3.9. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Dersi Öğretim Yaklaşımı Tercihlerinin Karşılaştırılması

		Grup				Toplam	
		Öğrenci		Öğretim Elemanı			
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir?	Uygulama	102	77,9	15	45,5	117	71,3
	Kuramsal ve	29	22,1	18	54,5	47	28,7
	Uygulama						
Toplam		131	100	33	100	164	100
X ² =13,541· Sd=1, p=.000*							

BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşımın benimsenmesi gerektiğine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.9’da verilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (%77,9) dersin öğretiminin uygulama ağırlıklı olması gerektiğini düşünmektedir. Ancak, öğretim elemanlarının çoğunluğu (%54,5) dersin hem teorik hem de uygulamalı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ki-kare testi sonuçlarına göre iki grubun görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($X^2=13,541$, Sd=1, $p<.05$). Buna göre öğrencilerin BDTY araçları öğretiminin uygulama ağırlıklı olması gerektiği yönündeki düşünceleri öğretim elemanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha güçlüdür. Öğrencilerin %22,1’i dersin hem teorik hem de uygulamalı olması gerektiğini ifade ederken, öğretim elemanlarının %45,5’i BDTY araçları öğretiminin sadece uygulamalı olması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 4.2.3.10. Öğrenci ve Öğretim Elemanlarının BDTY Araçları Dersinde Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Tercihlerinin Karşılaştırılması

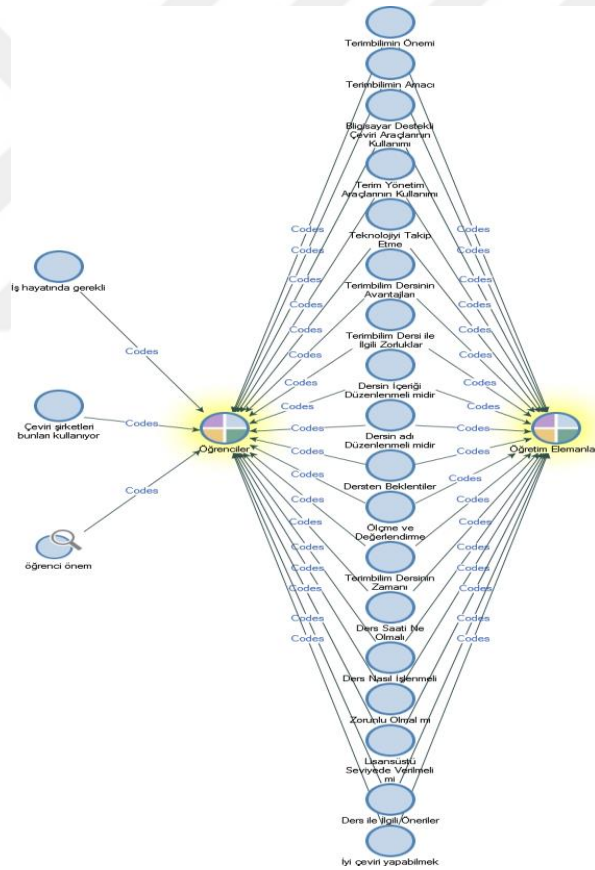
		Grup					
		Öğrenci		Öğretim Elemanı		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirilmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz?	Proje	19	14,5	3	9,1	22	13,4
	Uygulamalı	59	45	6	18,2	65	39,6
	Proje ve	46	35,1	18	54,5	64	39,0
	Uygulamalı						
	Yazılı ve Proje / Uygulama	7	5,3	6	18,2	13	7,9
Toplam		131	100	33	100	164	100
X ² =13,404; Sd=3, p=.004*							

BDTY araçlarının öğretimi dersinde hangi ölçme ve değerlendirme yaklaşımının benimsenmesi gerektiğine dair öğrenci ve öğretim elemanları görüşleri Tablo 4.2.3.10'da verilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu (%45) ölçme ve değerlendirmenin uygulama ağırlıklı olması gerektiğini düşünmektedir. Ancak, öğretim elemanlarının çoğunluğu (%54,5) ölçme ve değerlendirmenin proje ve uygulamalı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ki-kare testi sonuçlarına göre iki grubun görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($X^2=13,404$, $Sd=3$, $p<.05$). Buna göre öğrencilerin BDTY araçları öğretimi dersinde uygulamalı ölçme ve değerlendirme olması gerektiği yönündeki düşünceleri öğretim elemanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha güçlüdür. Öğrencilerin %35,1'i ölçme ve değerlendirmenin hem proje hem de uygulamalı olması gerektiğini ifade ederken, öğretim elemanlarının %18,2'si ölçme ve değerlendirmenin sadece uygulamalı olması gerektiğini belirtmiştir.

4.3. Nitel Araştırma Kapsamında Betimsel Bulgular

Öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşme formları NVivo 11 nitel veri analiz programı ile analiz edilmiştir. Öğrenci ve öğretim elemanlarının her bir görüşme sorusuna verdikleri cevaplar sürekli karşılaştırma metodu ile kodlanmıştır. Katılımcıların görüşleri benzerlik ve farklılıklarına göre irdelenmiştir. Öğrenci ve öğretim elemanlarından elde edilen veriler farklılık gösterdiğinde bulgular ayrı ayrı rapor edilmiştir. Görüşlerin aynı olduğu veya önemli bir farklılaşma göstermediği durumlarda katılımcı fikirleri tek başlık altında tartışılmıştır. Görüşme sorularına verilen cevaplar ile ilgili kelime bulutları ve kelime ağaçları üretilmiştir. Verinin uygun olduğu durumlarda ise ilgili grafikler üretilmiştir.

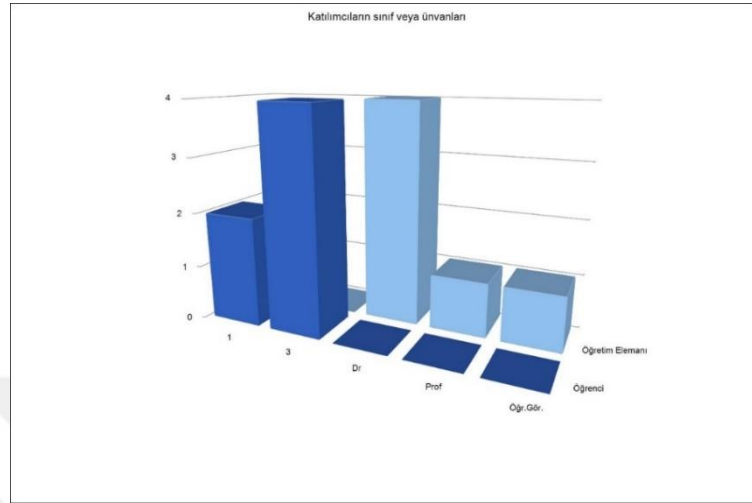
Şekil 4.1’de görüldüğü üzere, tüm katılımcılar birer vaka olarak incelenmiştir.

Şekil 4.1. Öğrenci ve Öğretim Elemanı Karşılaştırma

Şekil 4.1’de kodlanan vakalar örneklendirilmiştir. Katılımcılar kodlanan içerik yönünden karşılaştırılmış, ortak ve farklı görüşler doğrudan alıntılarla verilmiştir.

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin Terimbilim ve Çeviri Teknolojileri derslerini aldıkları; çalışma grubunda yer alan öğretim elemanlarının ise Terminoloji, Çeviride Bilgisayar Teknikleri, Teknik Çeviri, Terimbilim, Çeviri Teknolojileri gibi dersleri verdikleri Grafik 4.1’de sunulmuştur.

Grafik 4.2. Katılımcıların Sınıf veya Unvanları

Grafik 4.2 incelendiğinde çalışma grubunda birinci ve üçüncü sınıfta okuyan öğrencilerin ve Dr., Prof. Dr. Öğr. Gör. unvanına sahip öğretim elemanlarının yer aldığı görülmektedir.

4.3.1. Öğrencilere Göre Terimbilim Dersinin Önemi

Bütün katılımcı öğrenciler Terimbilim dersinin tercih edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Çevirmenlik mesleğinde terimlerin bilinmesi gerektiğini, şirketlerin bu yazılımları kullanabilen mezunları tercih ettiklerini ve bu yazılımların çevirmenlerin işlerini oldukça kolaylaştırabileceğini belirtmişlerdir. Bazı öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bir çevirmenin çeviri yapabilmesi için terimleri tanıması ve anlamlarını bilmesi gerekmektedir.” (Ö1)

“Terimbilim tüm çevirmenler için önemli bir ders olduğunu düşünüyorum ve iş hayatında bir artı olacağını düşünüyorum.” (Ö2)

“Artık günümüzde çoğu çeviri şirketleri bu tür programlarla çalışıyor, öğrenciler bu tür programları kullanmalı öğrenmek için.” (Ö3)

“Büyük çeviri şirketleri bu yazılımları kullanıyorlar. Çünkü bir tercümanın işini çok kolaylaştırıyor.” (Ö4)

“Terimbilim dersinin ne kadar önemli olduğunu ve derste gördüklerimizin iş hayatımızda lazım olacağını ve çalışmalarımızı kolaylaştıracağını farkına varacağız.” (Ö5)

Öğrencilerin Terimbilim dersinin önemini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıdadır:

Şekil 4.3. Terimbilim Dersinin Önemi İle İlgili Kelime Bulutu - Öğrenci

4.3.2. Öğretim Elemanlarına Göre Terimbilim Dersinin Önemi

Bütün katılımcı öğretim elemanları Terimbilim dersinin tercih edilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Terimbilim dersinin teknik çeviri için çok önemli olduğunu ve çevirmen yeterlikleri açısından vazgeçilmez olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğretim elemanlarının görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Terimbilim dersi tercih edilmelidir. Çünkü işletme, bankacılık ve ekonomi terimleri gibi özel alan terimleri işleniyor.” (ÖE1)

“Terimbilim çeviri eğitiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Günümüzde teknoloji destekli olmayan çeviriden bahsetmek mümkün değil.” (ÖE2)

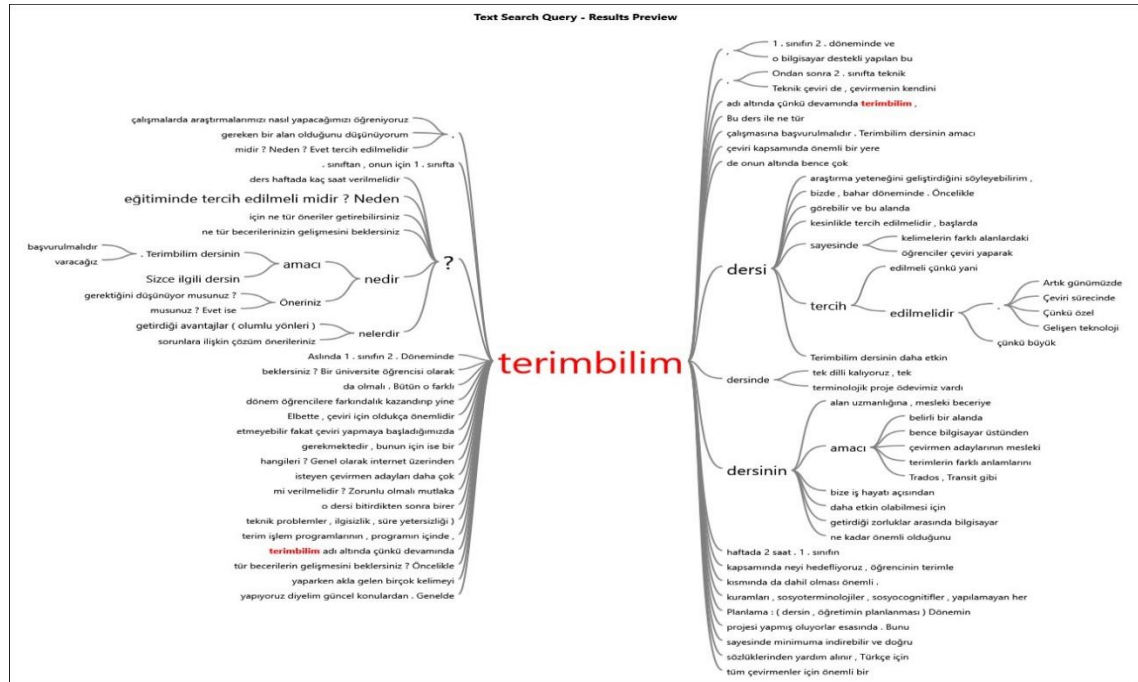
“Firmalar artık çok fazla bu teknolojilerle çalışıyor.” (ÖE3)

“Gelişen teknoloji ile birlikte günümüzde çeviri süreci baştan sona teknolojik vasıtalar üzerinden yürütülmektedir. Çağın gereksinimlerine uygun çevirmen yetiştirilmesi için çeviri edincinin bir parçası olan teknoloji edincinin bu dersler aracılığıyla geliştirilmesi gerekmektedir.” (ÖE4)

“Terim çalışmaları çok önemli. Öğrenciler teknik çeviri alanında yetiştiklerinde çok güzel araştırma yapıyorlar. Onlara kuramsal altyapı da veriyoruz, makale de okutturuyoruz. Teknik çeviri maddi anlamda her zaman iş bulabilecekleri ve para kazanabilecekleri bir alan olduğu için önem veriyoruz.” (ÖE5)

“Biz aslında Terimbilim dersini biraz teknik çeviriye hazırlık gibi veriyoruz. Uygulama boyutunda Excel devreye giriyor. Bütün öğrenciler kendilerine bir uzmanlık alanı seçiyorlar, dersi bitirdikten sonra birer terimbilim projesi yapmış oluyorlar. Genelde terimbilim dersinde tek dilli kalıyoruz. Terimlere karşılık bulmak birincil hedefleri olmuyor, o terimleri ilgili araştırma yapmak, terimin tanımına alanına terimin nasıl bir bağlam içinde kullanıldığına ulaşmak öncelikli hedefimiz oluyor.” (ÖE6)

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin önemi ile ilgili görüşlerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.6’da verilmiştir:

Şekil 4.6. Terimbilim Dersinin Önemi - Terimbilim

4.3.3. Öğrencilere Göre Terimbilim Dersinin Amacı

Bütün katılımcı öğrenciler Terimbilim dersinin amacının çeviri yazılımlarının kullanılmasını öğrenmek olduğunu ifade etmişlerdir. Mesleki gelişim ve iş bulma açısından bu yeterliklerin çok önemli olduğu düşünülmektedir. Bazı öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Terimbilim dersinin amacı bilgisayar üstünden yapılan çevirilerin nasıl yapılacağını göstermek ve iş hayatı için bir artı ve kolaylık sağlamak.”(Ö1)

“Terimbilim dersi sayesinde öğrenciler çeviri yaparak programı kullanıyorlar ve böylece öğreniyorlar, ileride iş hayatında bunun gibi programları kullanabilmeleri büyük bir artı olacaktır.” (Ö2)

“Terimbilim dersinin amacı Trados, Transit gibi çeviri yazılım programlarını öğretmektir.”(Ö3)

“Terimbilim dersinin amacı belirli bir alanda yapılan çalışmalarını kolaylaştırmak, sıralamak, doğru anlamak ve çevirebilmek.”(Ö4)

“Terimbilim dersinin amacı çevirmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sağlamak ve çeviri araçlarını kullanmalarını sağlamaktır.”(Ö5)

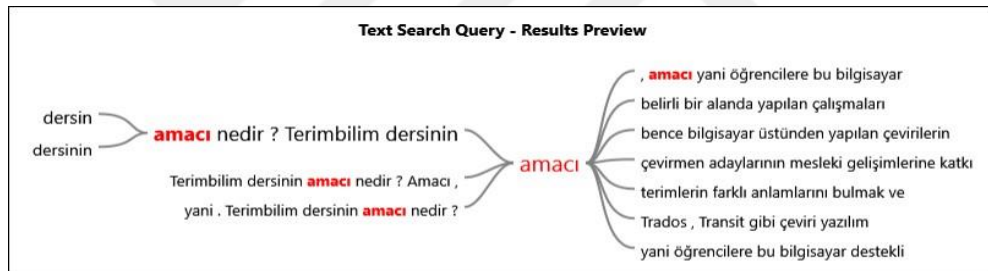
“Terimbilim dersinin amacı terimlerin farklı anlamlarını bulmak ve bir nevi terimleri tanımaktır.”(Ö6)

Öğretim elemanlarının Terimbilim dersinin amacını anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıdadır:

Şekil 4.8. Terimbilim Dersinin Amacı İle İlgili Kelime Bulutu - Öğretim Elemanı

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin amacı ile ilgili görüşlerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.9’da verilmiştir:

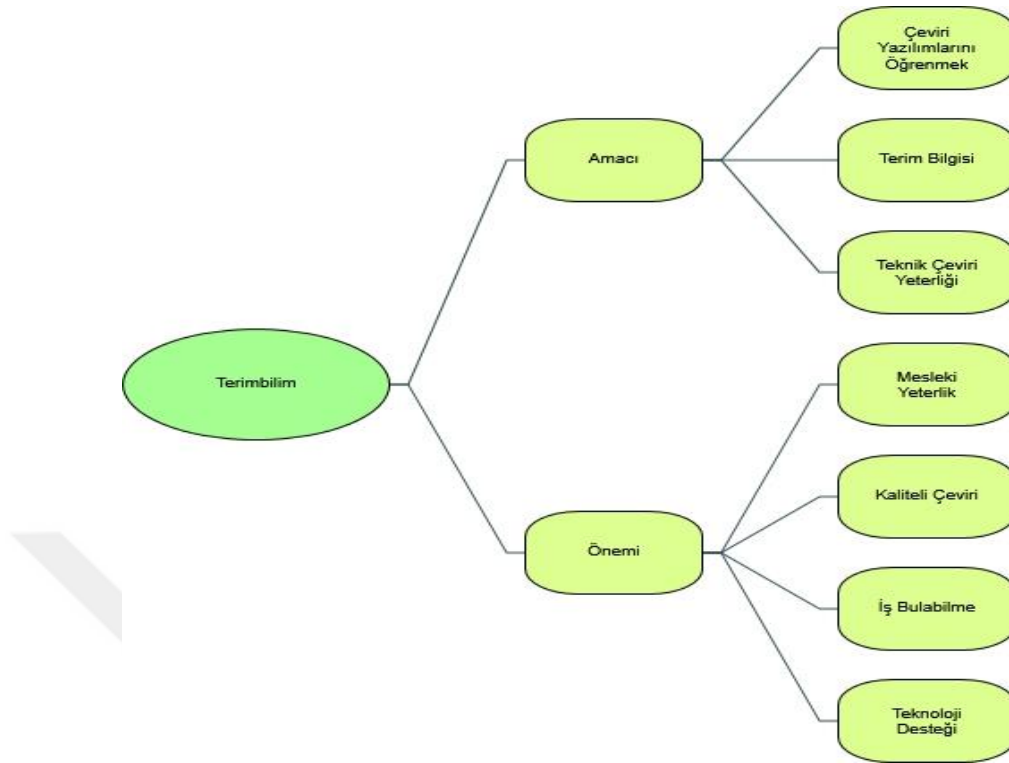
Şekil 4.9. Terimbilim Dersinin Amacı

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin amacını anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu Şekil 4.10’da verilmiştir:

Şekil 4.10. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Amacı İle İlgili Kelime Bulutu

Şekil 4.11, Terimbilimin amacı ve önemini göstermektedir.

Şekil 4.11. Terimbilim Dersinin Amacı ve Önemi Düşünce Haritası

Çalışma grubu tarafından çeviri yazılımlarını öğrenmek, terim bilgisi, teknik çeviri yeterliği terimbilimin amaçları arasında gösterilmiştir. Mesleki yeterlik, kaliteli çeviri, iş bulabilme, teknoloji desteği Terimbilim dersinin önemini ortaya koyar niteliktedir.

4.3.5. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarının Kullanımı

Katılımcılara derste bilgisayar destekli çeviri araçlarının kullanımı sorulmuştur. Bununla ilgili olarak öğrenciler derste veya atölyelerde bu teknolojileri kullandıklarını belirtmişlerdir. Marmara Üniversitesi'nden dört öğrenci derste kullandıklarını Yıldız Teknik Üniversitesi'nden diğer iki öğrenci ise atölyelerde kullandıklarını ifade etmiştir. Bu çeviri araçlarından en çok kullanılanı Trados'tur. Bunun yanı sıra Memsources ve Excel kullanıldığı belirtilmiştir. Bazı öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Genel olarak internet üzerinden terimbilim sözlüklerinden yardım alınır, Türkçe için ise TDK yeterince yardımcı olmuştur. Genel olarak derste bilgisayar destekli çeviri araçları kullanılmamıştır. Atölyelerde kullanıldı. Trados, Memsources.”(Ö1)

“Biz derste Trados’u öğreniyoruz.”(Ö2)

“Evet kullanılıyor. Trados’u öğreniyoruz.”(Ö3)

“Hayır kullanmadık.” (Ö4)

“Hayır, yer verilmiyor.” (Ö5)

“Hayır.” (Ö6)

Öğretim elemanları da derste terim yönetim araçlarının kullanıldığını belirtmiştir. Multiterm, Term Extracteur ve Excel kullanılan araçlar olarak sayılmıştır. Bir öğretim elemanı bu araçların hızlı yenilendiğini ve eski sürümlerin birçok bilgisayarda çalışmadığını ifade etmiştir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Multiterm, Term extracteur.” (ÖE1)

“Çeviri yönetim sistemlerinin bir parçası olan bu yazılımlara da bir bütünlük içerisinde yer verilmesi gerekmektedir, Multiterm ve Excel gibi.” (ÖE2)

“BDÇ araçlarının içinde yeri geçince öğretiyorum.” (ÖE3)

“İlk defa bu sene değindim aslında, çünkü önceki sene çalışmadı program bir şekilde benim bilgisayarım çalışmadı yani bu sürümler biraz sorunlu. Sürekli yenilendiği için, eskide kalıyor. Bu zorluklar arasında bunu söyleyebiliriz.” (ÖE4)

“Atölyelerde değiniliyor, kullanılıyor.” (ÖE5)

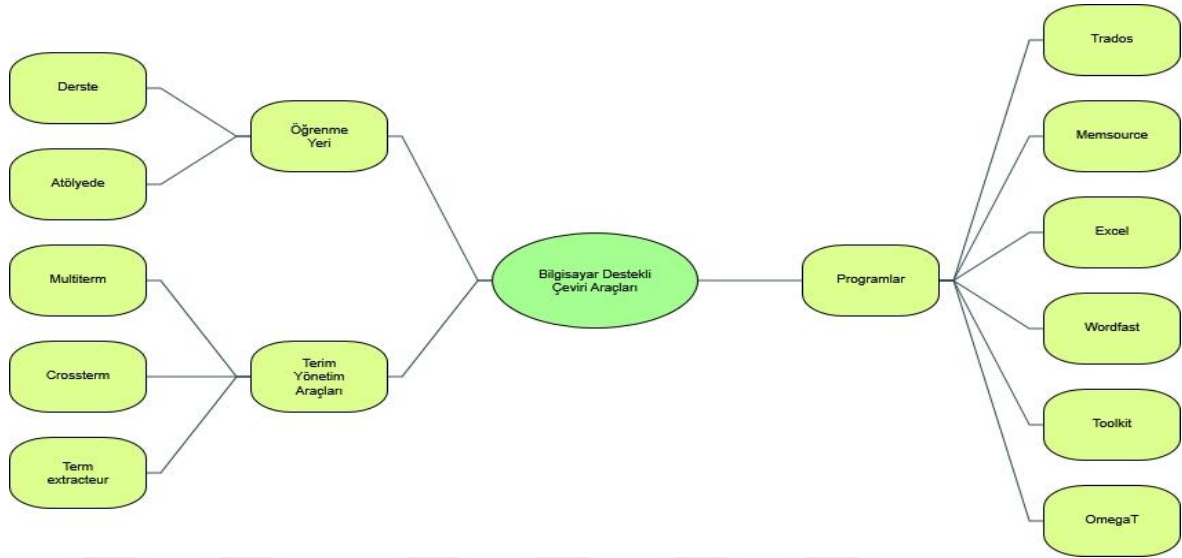
“Excel. Önce Türkçe kolon sonra İngilizce kolon oluşturarak Excel tablosunda terim listeleri oluşturdular. Türkçe, İngilizce, İngilizce tanım, İngilizce Cümlede kullanımını içeren terim veri tabanı oluşturdular.” (ÖE6)

Tüm katılımcıların derste terim yönetim araçlarının kullanımını anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

Şekil 4.13. Tüm Katılımcıların Derste Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı İle İlgili Kelime Bulutu

Şekil 4.14, bilgisayar destekli çeviri araçları kapsamında kullanılan programları, tercih edilen terim yönetim araçlarını ve bu araçların nerede öğrenildiğini listelemektedir.

Şekil 4.14. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları, Terim Yönetim Araçları Düşünce Haritası

Çalışma grubunda yer alan katılımcılar, bilgisayar destekli çeviri araçlarının derste ve atölye çalışmalarında öğrenildiğini belirtmişlerdir. Multiterm, Crossterm gibi terim yönetim araçlarını ve term extracteur gibi terim çıkartma araçlarını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışma grubunda gönüllü olarak yer alan Marmara Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi bünyesinde çalışan öğretim elemanları ile ilgili üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar dikkate alınarak bahsi geçen üniversitelerde bilgisayar destekli çeviri programları kapsamında Trados, Memsource, Excel, Wordfast, Toolkit, OmegaT kullanıldığını ortaya çıkmıştır.

4.3.7. Teknoloji Alanında Kişisel Gelişim

Katılımcı öğrenci ve öğretim elemanlarının kendilerini teknoloji alanında nasıl geliştirdikleri incelenmiştir. Öğrenciler teknoloji alanında kişisel gelişim için okul dışında eğitim veya seminerlere katılmadıklarını ve kendilerini genelde internette araştırarak ve okulda ilgili dersleri veya atölyeleri takip ederek geliştirmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin cevaplarına aşağıda yer verilmiştir:

“Özel olarak eğitimlere katılmıyorum, fakat teknoloji konusunda kendimi geliştirdiğime inanıyorum.” (Ö1)

“Evet, oldukça konferanslara katılmaya çalışıyorum.” (Ö2)

“Eğitilere katılmadım, fakat internet üzerinden araştırmalar yaptım.”(Ö3)

“Okulda ilgili dersleri seçiyorum.” (Ö4)

“Bölümümüzde birçok atölye mevcuttur. Atölyeler sayesinde geliştirebiliyoruz.” (Ö5)

“İnternette araştırma yaparak bireysel çaba göstererek.” (Ö6)

Öğretim elemanları teknolojik gelişmeleri internetten, konferans ve kitaplardan takip ettiklerini belirtmiştir. Bireysel çaba ön plana çıkmaktadır. Yurtdışında eğitim almak için maddi imkânların yetersizliği ifade edilmiştir. Yurtiçinde veya okuldaki eğitimleri sırasında bu konuda eğitim almadıklarını kendilerini geliştirmek için sürekli alternatif kanallar aradıklarını belirtmişlerdir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Konferanslarda terimler içeren kitaplar aldım. İnternette faydalanarak metinler buldum.” (ÖE1)

“İnternette araştırma yaparak, atölyelere katılarak.” (ÖE2)

“Bilhassa deneme yanılma yoluyla oldu ilk başta, fakat sonralarda genelde webinarlarla kendimi geliştirdim. Fiziksel olarak sınıf ortamında konuya ilişkin eğitim almadık. Genelde kendi okumalarımız ve uygulamalarımız yol gösterdi.” (ÖE3)

“Yapmaya çalıştım ama biraz zor... Burada çok fazla eğitim bulamadım. Yurtdışında var. Bilgisayar üzerinden kendi kendimi geliştirmeye çalışıyorum. Eğitimlere katılmak çok iyi olurdu.” (ÖE4)

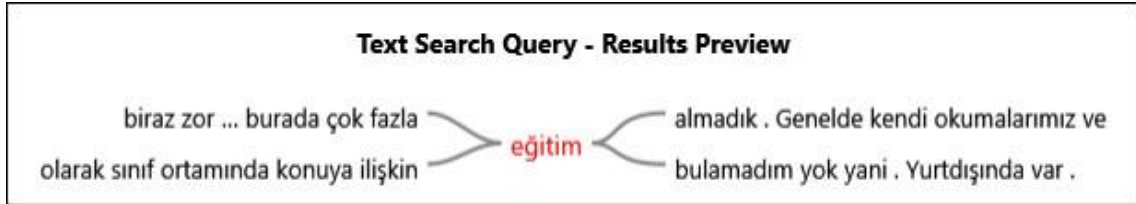
“Bireysel çabalarla, teknolojik gelişmeleri takip ederek ve fırsat buldukça konferanslara ve diğer etkinliklere katılarak”(ÖE5)

Tüm katılımcıların teknoloji yeterliklerini nasıl geliştirmeye çalıştıklarını anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu Şekil 4.15’de verilmiştir:

Şekil 4.15. Tüm Katılımcıların Teknoloji Alanında Kişisel Gelişim İle İlgili Kelime Bulutu

Tüm katılımcıların kendilerini teknoloji alanında nasıl geliştirdikleri ile ilgili görüşlerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.16’da verilmiştir:

Şekil 4.16. Teknolojik Yeterlik Sağlamada Bireysel Çaba ve Eğitim

4.3.8. Terimbilim Dersinin Faydaları

Katılımcı öğrenciler Terimbilim dersinde öğrendikleri programların mesleki yeterliklerini artıracığını belirtmişlerdir. Böylece daha kolay iş bulabileceklerini ve daha kaliteli tercümeleri daha kısa sürede yapabileceklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin cevaplarına aşağıda yer verilmiştir:

“Terimbilim dersinin bize iş hayatı açısından büyük avantajlar getirdiğine inanıyorum. Çoğu işverenin aslında bu özellikleri aradığı için avantajlı diye düşünüyorum.”(Ö1)

“İleride iş hayatında Trados gibi bir programla çalışmak zorunda kalındığında programı kullanabileceğim ve zorlanmayacağım.”(Ö2)

“Çeviri programlarının kullanımını öğrenerek daha kolay bir yolla çeviri yapmak.”(Ö3)

“Özel alan altında yapılan çalışmalarda zaman kazanma, detaylı bir araştırma ve doğru anlam çıkarma. Terim veri tabanı kullanma ve bunları oluşturma, bunları farklı yazılımlar üzerinde kullanma bakımından yararlı.”(Ö4)

“Terim yönetimi, zaman ve emek tasarrufu, meslek bilinci sağlar. Hızlı ve kaliteli çeviri süreci söz konusudur.”(Ö5)

Öğretim elemanları Terimbilim dersinin öğrencileri sektöre hazırladığını, mesleki ve kültürel birikimlerini artırdığını, çeviri pratiği kazandırdığını ve terminoloji yeterliklerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Çeviri sektörüne hazırlar. Daha hızlı çeviriler yapılmasını sağlayarak terminoloji bilgisini geliştirir. Çeviri sürecini kolaylaştırır.”(ÖE1)

“Çeviri yapma sürecini doğrudan kısaltması, mesleki ve kültürel anlamda her alanda katkısı olması oldukça olumludur.”(ÖE2)

“Terim çıkarma yöntemlerini öğrenmek, terminoloji edincini kazandırması ve terimce çıkarıp metnin kilit noktalarını öğrenmek, terimleri çıkarabilme, teknik açıdan gelişmeyi sağlaması olumlu yönleridir.”(ÖE3)

“Çeviri teknolojilerini tanıtır ve çeviri teknolojileri konusunda farkındalık sağlar.” (ÖE4)

“Öğrenciye pratiklik kazandırır. Çeviri dünyasının otomatik gereksinimi olması dolayısıyla sektör bilinci ve yetisi verir.” (ÖE5)

“Teknoloji olmazsa olmaz. Şu anda piyasada ihtiyaç neyse en azından ona biraz hazırlıyorum.” (ÖE6)

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin faydalarını anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

Şekil 4.17. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Faydaları İle İlgili Kelime Bulutu

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin faydaları ile ilgili görüşlerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.18’de verilmiştir:

Şekil 4.18. Terimbilim Dersinin Faydaları

4.3.9. Terimbilim Dersi ile İlgili Zorluklar

Katılımcı öğrenciler terimbilim ile ilgili kaynakların az olduğunu, derslerde teorik bilgiye çok yer verildiğini, uygulamaların yetersiz olduğunu, kullanılan programların pahalı olmasından dolayı bu programlara sadece üniversitede ulaşım sağlayabildiklerini ve evde program ile çalışma yapamadıklarını belirtmişlerdir. Programların öğrenilmesinin zor olduğunu ve bazı öğrencilerin yeterli bilgisayar becerilerine sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin cevaplarına aşağıda yer verilmiştir:

“Terimbilimi genel olarak yaygın bir bilim dalı olmadığı için bilgi edinmekte bazen sıkıntı yaşayabiliyoruz. Kuramsal bilgi üzerine aşıri odaklanılmaktadır.” (Ö1)

“Terimbilim dersinin getirdiği zorluklar arasında bilgisayar eksikliği, süre yetersizliği ve teknik sorunları görüyorum.” (Ö2)

“Programa alışmak biraz zamanımı aldı. Bunun dışında evde bu program olmadığında sadece üniversitede çalışabiliyoruz.” (Ö3)

“Programın pahalılığından dolayı sadece üniversite ortamında bunu kullanabilmek ve evde çalışma imkânının olmaması.” (Ö4)

“Programlar zor olduğu için ders iyi planlanmadığı ve çeşitli uygulamalar ile ilgi çekici hale getirilmediği zaman verimli geçmeyebilir.” (Ö5)

“Kuramsal kısım üzerine fazla yoğunlaşıp uygulamada eksik kalınması, öğretilen program sayısının artırılmaması ve genellikle sürecin tek program odaklı ilerlemesi. Uygulamanın az olması ve derslerin tek düzey sürmesi.” (Ö6)

Öğretim elemanları öğrencilerin teknoloji bilgi ve becerilerinin eksik olmasının Terimbilim dersinde dezavantaj olduğunu belirtmiştir. Yazılımların lisans problemleri, bölümdeki araç ve gereçlerin yetersizliği ve öğrencilerin evde pratik yapamamalarının ayrıca zorluk çıkardığı ifade edilmiştir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Bilmedikleri alanda ilk başta zorluk çekenler oluyor.” (ÖE1)

“Öğrencilerin teknoloji bilgi ve becerilerinin yetersiz olması, teknik yetersizlikler ve yazılımların lisans problemleri önemli zorluklardır.” (ÖE2)

“Öğrencilerin teknolojiye ilgi duymamaları önemli bir problemdir. İlgili araçlardan kaynaklanan teknik problemler. Mümkün olduğunda öğrencilerin evde de çalışabilecekleri açık kaynak kodlu yazılımlar tercih edilmeli.” (ÖE5)

“Bölümdeki araç-gereç eksikliği, teknik problemler.” (ÖE6)

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin dezavantajlarını anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

Şekil 4.19. Tüm Katılımcıların Terimbilim Dersinin Zorlukları İle İlgili Kelime Bulutu

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin zorlukları ile ilgili görüşlerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.20’de verilmiştir:

Şekil 4.20. Terimbilim Dersinin Zorlukları

4.3.10. Terimbilim Dersinden Beklentiler

Katılımcı öğrencilerin Terimbilim dersinden beklentilerine aşağıda yer verilmiştir:

“Terimbilim dersinin araştırma yeteneğini geliştirdiğini söyleyebilirim, çeviri yaparken akla gelen birçok kelimeyi terimbilim sayesinde minimuma indirebilir ve doğru kelimeyi seçebiliriz.”(Ö1)

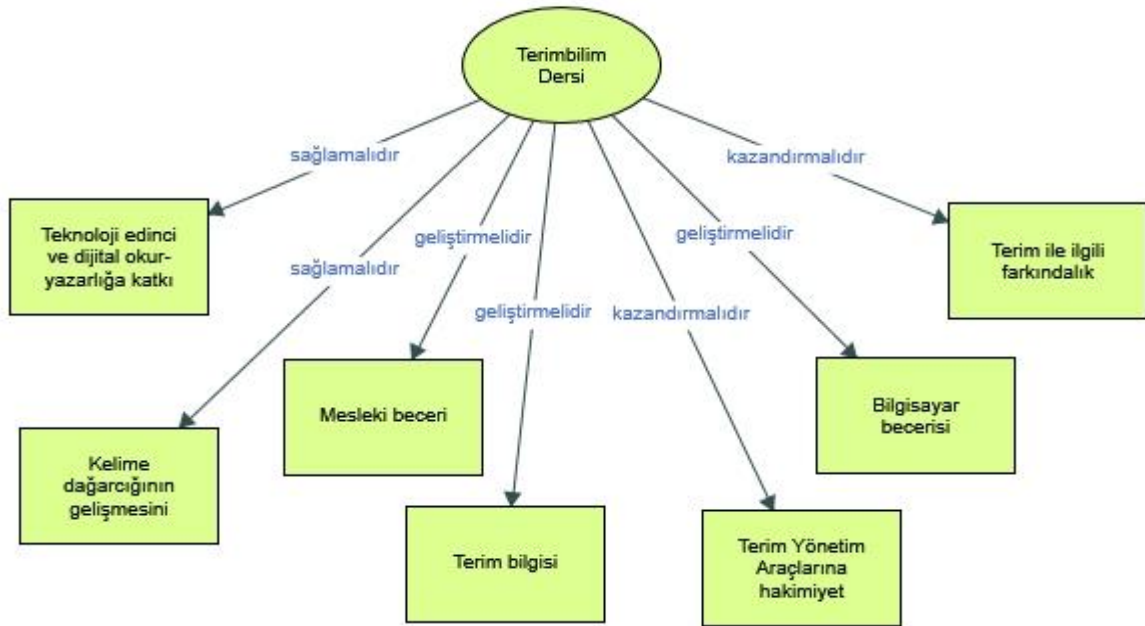
“Alandaki uzmanlığımın gelişmesini ve meslek hakkında daha bilinçli davranmayı beklerim.”(Ö2)

“Bu dersin mesleki becerime katkısı olmasını bekliyorum.”(Ö3)

“Bilgisayar bilgisi, terim bilgisi, mesleki becerisini geliştirmesini beklerim.”(Ö4)

“Mesleki beceri ve bilinçlenmeye katkıda bulunuyor. Terim yönetim araçlarına hâkimiyet kazandırır. Kelime dağarcığının gelişmesini sağlar, spesifik alanda hakimiyet, bilinç oluşturur.”(Ö5)

Şekil 4.22, Terimbilim dersinden beklentileri göstermektedir.

Şekil 4.22. Terimbilim Dersinden Beklentiler Düşünce Haritası

Terimbilim dersinin teknoloji edinci ve dijital okuryazarlığa katkı sağlaması, kelime dağarcığının gelişmesini sağlaması, mesleki beceriyi, bilgisayar becerisini ve terim bilgisini geliştirmesi, terim yönetim araçlarına hâkimiyet kazandırması ve terim ile ilgili farkındalık kazandırması beklenmektedir.

4.3.11. Terimbilim Dersinin Verilmesi Gereken Yarıyıl ve Haftalık Ders Saati

Öğrencilerin bazıları Terimbilim dersinin birinci sınıfta olması gerektiğini düşünmesine rağmen çoğunluğu üçüncü sınıfta verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Sadece bir öğrenci dersin ikinci sınıfın her iki yarıyılında verilmesi gerektiğini söylemiştir. Öğrenciler ayrıca genelde dersin haftada dört saat olması gerektiğini düşünmektedir. İki katılımcı haftada iki ders saatinin yeterli olduğunu belirtmiştir. Dersin hangi yarıyılta kaç ders saati şeklinde verilmesi gerektiğine dair öğrenci görüşleri örnekleri aşağıda verilmiştir:

“Bu dersin üçüncü sınıfın güz döneminde verilmeye başlanmasını düşünüyorum. Haftada dört saat verilmeli” (Ö1)

“Üçüncü sınıf ve sonrasında haftada dört saat” (Ö2)

“Üçüncü sınıfın her iki yarıyılta verilmelidir. Haftada iki saat yeterlidir.”(Ö3)

“Birinci sınıfta verilmesi öğrenciler için büyük bir avantaj. Haftada dört saat verilmeli” (Ö4)

“Bu ders ile birinci sınıfta karşılaşmamız mesleğe ve çeviriye güzel bir giriş oluyor. Haftada iki saat”(Ö5)

“İkinci sınıfın ilk ve ikinci dönemi olmalı. Haftada dört saat verilmeli”(Ö6)

Öğretim elemanları genel olarak Terimbilim dersinin ikinci sınıfta verilmeye başlanmasını ve ileriki yıllarda da devam etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Genelde haftada iki ders saati önermelerine rağmen bu ders saatini dersin iki veya daha çok yarıyıldan devam edeceğini varsayarak önermişlerdir. Haftada dört ders saati öneren öğretim elemanları da vardır. Dersin hangi yarıyıldan kaç ders saati şeklinde verilmesi gerektiğine dair öğretim elemanı görüşleri örnekleri aşağıda verilmiştir:

“İkinci sınıfta haftada iki saat verilmelidir.” (ÖE1)

“Birinci sınıfta güz, bahar olabilir veya ikinci sınıfın ilk döneminde de olabilir. Haftada iki saat” (ÖE2)

“Üçüncü ve dördüncü sınıflar boyunca verilmelidir. Haftada iki saat olmalıdır.”(ÖE3)

“İkinci sınıfta ve haftada dört saat olabilir.”(ÖE4)

“İkinci sınıf ilk veya ikinci yarıyıldan haftada iki saat verilmeli.”(ÖE5)

“Şimdi iki saat var. Bu aslında öğrencilerin kendi programı evde olsaydı iki saat yeterli olurdu ama olmadığı için sadece burada görüyorlar o yüzden bence yetersiz yani dört saat olmalı.”(ÖE6)

4.3.12. Terimbilim Ders İçeriğinin Düzenlenmesi

Bir katılımcı öğrenci dışında bütün öğrenciler dersin içeriğinin uygun, akıcı ve anlaşılabilir olduğunu ve herhangi bir düzenlemeye gerek olmadığını belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Ders içeriğinin düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü adım adım ve sistemli gidilmeyince anlamlı olmuyor.”(Ö1)

“Ders içeriği gayet zengin ve yeterliydi bana göre.”(Ö2)

“Ders içeriğinin düzenlenmesi gerektiğini düşünmüyorum.”(Ö3)

“Hayır. Ders içeriği dersi anlamamız açısından yeterli ve akıcı.”(Ö4)

“Hayır.”(Ö5)

“Hayır.”(Ö6)

Öğrencilerin Terimbilim dersinin zamanı ve haftada kaç ders saati olması gerektiğini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

Şekil 4.23. Terimbilim Dersinin Zamanı ve Ağırlığı - Öğrenci

Öğretim elemanları da bir kişi dışında genelde öğrenciler gibi ders içeriğinin düzenlemeye ihtiyacı olmadığını belirtmişlerdir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Evet, çünkü teknolojik gelişmelerde yaşanan hızlı değişimler yeni uygulama ve tekniklerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Yeni gelişmelere uygun olarak çeviri teknoloji derslerinin içeriği de sürekli yenilenmelidir.” (ÖE1)

“Hayır” (ÖE2)

“Hayır, gerekirse başka seçmeli dersler açılabilir.” (ÖE3)

“Şu an için hayır.” (ÖE4)

“Hayır.” (ÖE5)

Öğretim elemanlarının Terimbilim dersinin zamanı ve haftada kaç ders saati olması gerektiğini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

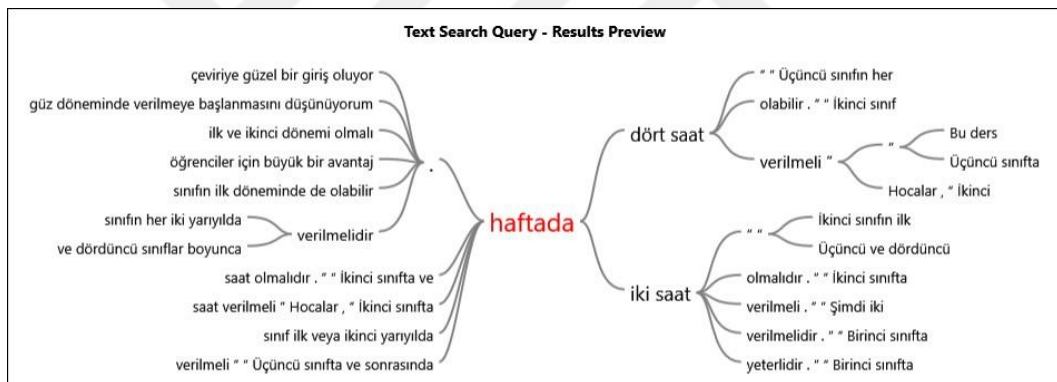
Şekil 4.24. Terimbilim Dersinin Zamanı ve Ağırlığı - Öğretim Elemanları

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin zamanı ve haftada kaç ders saati olması gerektiğini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

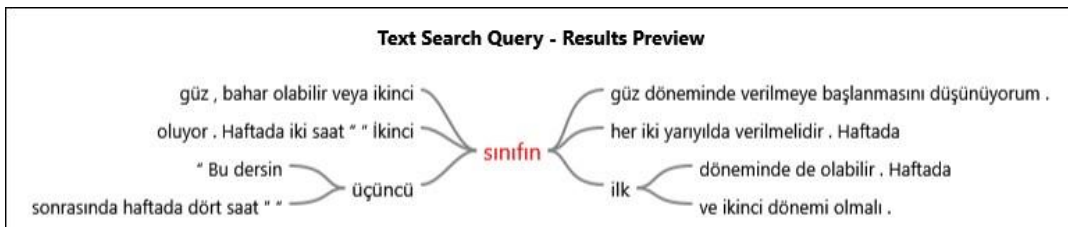
Şekil 4.25. Terimbilim Dersinin Zamanı ve Ağırlığı – Bütün Katılımcılar

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin haftada kaç ders saati olması gerektiği ile ilgili beklentilerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.26’da verilmiştir:

Şekil 4.26. Ders Saati

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin zamanı ile ilgili beklentilerini özetleyen kelime ağacı Şekil 4.27’de verilmiştir:

Şekil 4.27. Dersin Zamanı

4.3.13. Terimbilim Ders Adının Düzenlenmesi

Bir katılımcı dışında bütün katılımcılar ders adının uygun olduğunu ve herhangi bir düzenlemenin gerekli olmadığını belirtmiştir.

4.3.14. Terimbilim Dersinin Türü (Zorunlu/Seçmeli)

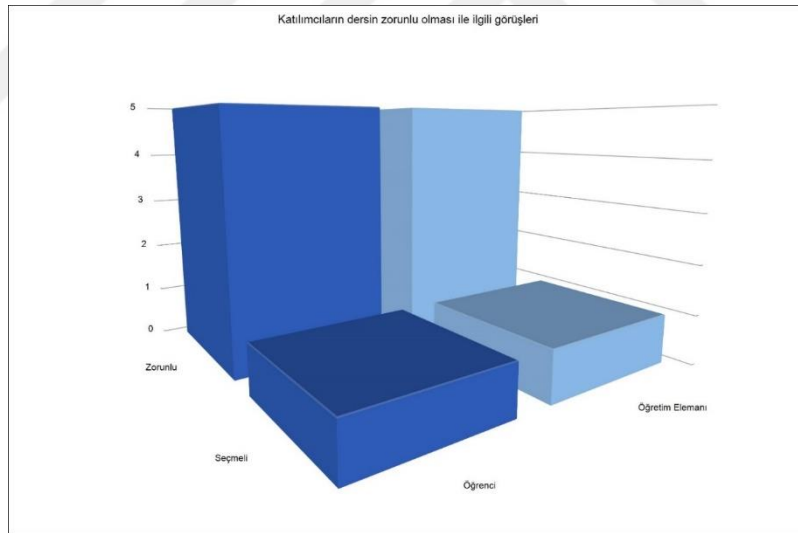
Katılımcı öğrenciler Terimbilim dersinin lisans seviyesinde zorunlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğrenci seçmeli olabileceğini belirtmiştir.

Öğretim elemanları da öğrenciler gibi Terimbilim dersinin lisans seviyesinde zorunlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğretim elemanı seçmeli olabileceğini belirtmiştir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Terimbilim mutlaka zorunlu olmalı. Çevirmenin kendini geliştirmesi gereken bir alan olduğunu düşünüyorum.”(ÖE1)

“Kesinlikle zorunlu olmalıdır.”(ÖE2)

Katılımcıların Terimbilim dersinin zorunlu olması ile ilgili görüşlerine ait grafik aşağıdadır:

Grafik 4.3. Terimbilim Ders Türü

4.3.15. Lisansüstü Seviyede Terimbilim Dersi

Katılımcı öğrenciler Terimbilim dersinin yüksek lisans ve doktora programlarında yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğrenci olmalıdır yerine olabilir ifadesini kullanmıştır. Olmaması gerektiğini düşünen öğrenci yoktur. Öğrencilerin cevaplarına aşağıda yer verilmiştir:

“Evet, yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer almalıdır.”(Ö1)

“Yüksek lisans düzeyinde yer almalıdır.”(Ö2)

“Evet, yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer almalıdır.”(Ö3)

“Yer alabilir.”(Ö4)

Öğretim elemanları da öğrenciler gibi Terimbilim dersinin lisansüstü programlarında olması gerektiğini belirtmiştir. Lisans seviyesi için ağır olan teorik bilgi ve farklı kuramların lisansüstü seviyede işlenebileceği ifade edilmiştir. Bazı öğretim elemanı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

“Evet almalıdır. Özellikle yerelleştirme yazılımları ile yapılacak uygulamalar yüksek lisans seviyesinde gerçekleştirilebilir.”(ÖE1)

“Yüksek lisansta bizde var.”(ÖE2)

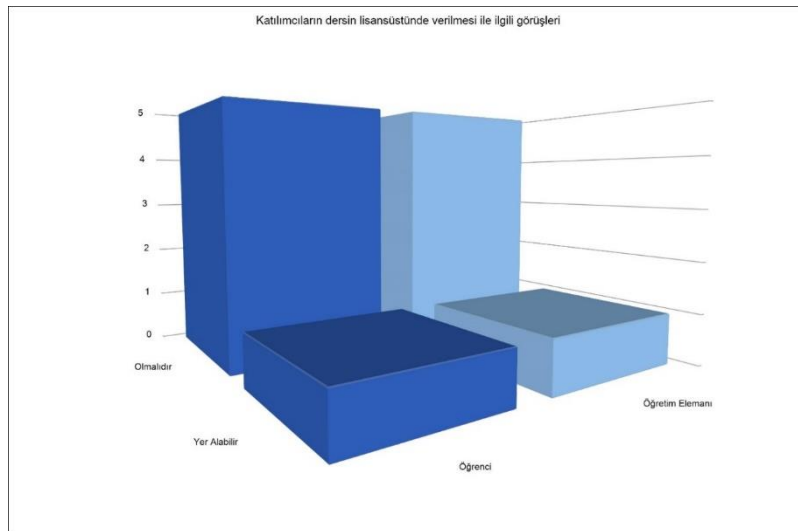
“Bilgisayar bölümüyle mesela ortak bir programın açılması ne kadar güzel olur.” (ÖE3)

“Kesinlikle lisansüstü düzeyde de olmalı.”(ÖE4)

“Olabilir. Oraya yönelmek isteyen öğrenci varsa mantıklı olabilir.” (ÖE5)

“Yüksek lisans ve doktora da olmalı. Lisans seviyesinde işlenemeyen bütün farklı terimbilim kuramları, doktora düzeyinde rahatlıkla yapılabilir. Şu an ki doktora programının içine dâhil edilebilir. İlgili yaklaşımlara daha detaylı bakılabilir.” (ÖE6)

Katılımcıların Terimbilim dersinin yüksek lisans seviyesinde verilmesi ile ilgili görüşlerine ait grafik aşağıdadır:

Grafik 4.4. Lisansüstü Seviyede Terimbilim Dersi

4.3.16. Kuramsal ve Uygulama Ağırlıklı Terimbilim Dersi

Öğrenciler Terimbilim dersinde kuramsal ve uygulamalı eğitimin birlikte işlenmesi gerektiğini ancak uygulamaya daha çok önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler ayrıca ölçme ve değerlendirmenin de uygulamaya dayalı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dersin nasıl işlenmesi gerektiği, ölçme ve değerlendirmeye dair öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Kuramsal ve uygulamalı eğitim birlikte yürümelidir. İki yöntem de eşit şekilde tercih edilmelidir.” (Ö1)

“Bu dersin işlenişinde uygulamalı eğitim tercih edilmelidir.” (Ö2)

“Uygulamalı eğitim olmalıdır.” (Ö3)

“Hem kuramsal hem de uygulamalı eğitim olmalıdır.” (Ö4)

“Yazılı sınav ve proje ödevi var. Hem yazılı hem uygulama sınavı. Ayrıca, her dönem bir proje ödevi var.” (Ö5)

“Tüm ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanılıyor aslında, yazılı sınavda uygulama da yapılıyor, proje ödevinin sonunda da bir sunum yapılıyor.” (Ö6)

Öğretim elemanları da öğrenciler gibi Terimbilim dersinde kuramsal ve uygulamalı eğitimin birlikte işlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak, öğrencilerden farklı olarak kuramsal temellerin öğrenilmesinin önemine daha çok vurgu yapmışlardır. Öğretim elemanları da ölçme ve değerlendirmenin uygulamaya dayalı proje ödevleri veya portfolyo dosyaları hazırlanması şeklinde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dersin nasıl işlenmesi gerektiğinin yanı sıra ölçme ve değerlendirmeye dair öğretim elemanı görüşleri örnekleri aşağıda verilmiştir:

“Dönemin başında hem teorik (kuramsal) hem de uygulamalı öğretim için haftalık planlama yapıyorum.” (ÖE1)

“Herhalde zaman içinde benim de bakış açım değişti. Bu sene biraz içerik güncellendi o anlamda. Bazı haftaları daha kısalttım. Teorik (kuramsal) öğretim ve uygulamalı eğitimi destekleyecek proje ödevleri veriyorum.” (ÖE2)

“Yıllık plan şeklinde belirliyorum. Kuramsal (teorik) bilgi ve pratikleri destekleyecek olan uygulamalı proje ödevleri içerikte yer alıyor.” (ÖE3)

“Ders içeriğini önceden veriyoruz. Kuramsal (teorik) ve uygulamalı eğitim içerikte yer alıyor.” (ÖE4)

“Öğrenciler vize notunu kendi istedikleri bir alanda yaptıkları seçerek ödevden alıyorlar. Beş tane uygulamalı ödev hazırlamak zorundalar. Bu çalışmalar için gerekli kuramsal altyapıyı da veriyoruz.” (ÖE5)

“Ben dersi daha çok uygulamalı eğitim şeklinde işliyorum.” (ÖE6)

Ölçme ve değerlendirme ile ilgili öğretim elemanı görüşleri aşağıda verilmiştir:

“İki vize bir final sınavı var. İki vizeden biri yazılı şeklinde hem kuramsal bilgiden hem de terim içeren metinleri çevirmekten yanı uygulamalı olarak sorumlu oluyorlar. İkinci vize uygulamalı proje ödevi şeklinde oluyor.” (ÖE1)

“Birinci vizede uygulamalı dosya hazırlıyorlar. Önceden konuyu veriyoruz, ondan sonra çeviri yapıyorlar, terimleri seçiyorlar, dosyayı veriyorlar.” (ÖE2)

“Uygulamalı sınav ve proje ödevi” (ÖE3)

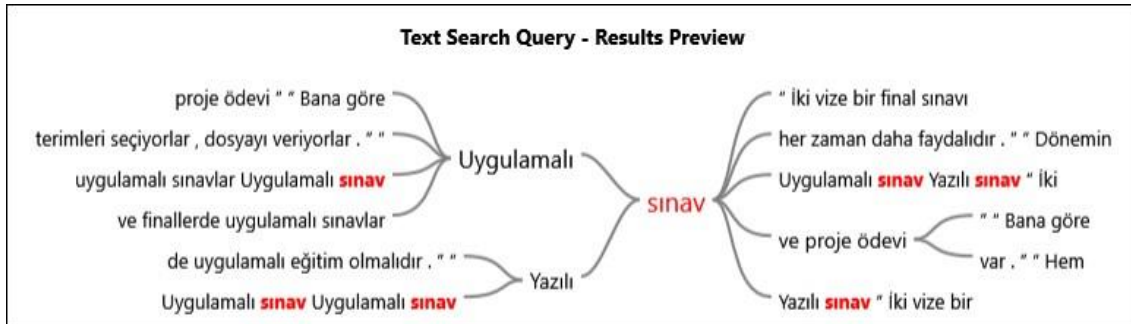
“Bana göre uygulamalı sınav her zaman daha faydalıdır.” (ÖE4)

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin nasıl işlenmesi gerektiğinin yanı sıra ölçme ve değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiğini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

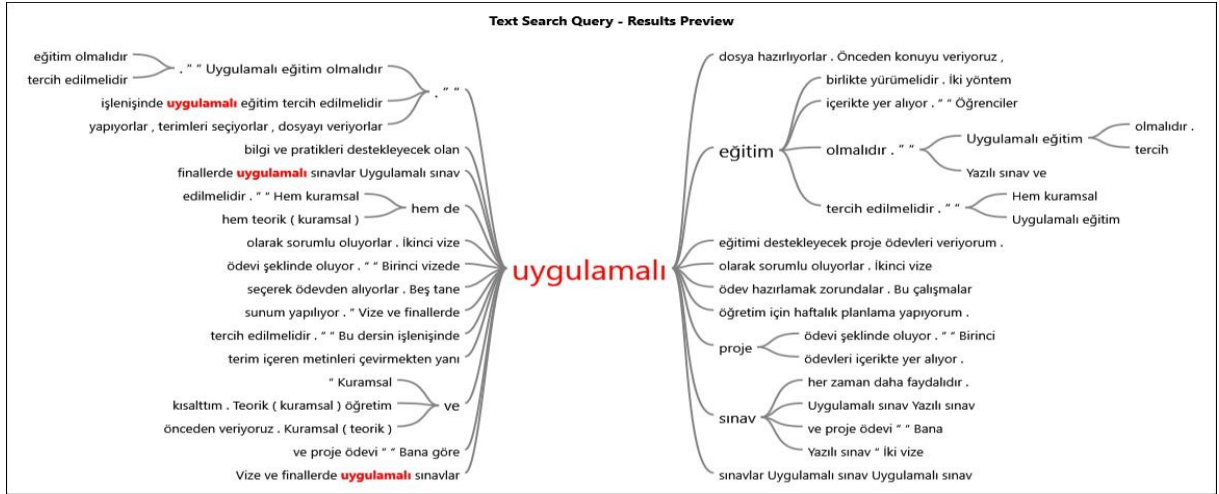
Şekil 4.28. Terimbilim Dersinin İşlenmesi ve Değerlendirilmesi

Tüm katılımcıların Terimbilim dersine yönelik ölçme ve değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiğini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime ağacı Şekil 4.29’da verilmiştir:

Şekil 4.29. Dersin İşlenişi – Ölçme ve Değerlendirme

Tüm katılımcıların Terimbilim dersinin nasıl işlenmesi gerektiğini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime ağacı Şekil 4.30’da verilmiştir:

Şekil 4.30. Dersin İşlenişi

4.3.17. Terimbilim Dersi ile İlgili Öneriler

Öğrencilere teknik veya sözlü çeviri alanlarında ilerleme imkânı sağlayacak düzenleme yapılmalıdır. Daha güncel programlar satın alınmalıdır. Teknik sorunların giderilmesi alt yapının sağlam olması gerekir. Uygulamalara daha çok yer verilmelidir. Derslerin öğrenci yeterliklerini gerçekten geliştirmesini sağlayacak uygulamalar olmalıdır. Aşırı kolay, çok yüzeysel sınav ve projeler öğrenciye katkı sağlamamaktadır. İş dünyasında karşılaşacağı problemleri çözebilecek düzeyde yeterliklere sahip öğrenci yetişmesi sağlanmalıdır. Öğrencilerin ders ile ilgili önerilerinden alıntılar aşağıda verilmiştir:

“Çevirmen adayı teknik çeviri alanında mı yoksa sözlü çeviri alanında mı devam etmek istediğini seçip o yönde eğitim almalıdır. Bu şekilde teknik çeviri alanında devam etmek isteyen çevirmen adayları daha çok terimbilim dersi görebilir ve bu alanda kendilerini daha çok geliştirebilirler.”(Ö1)

“İlgili dersin daha etkin olabilmesi için daha güncel programların satın alınmasını ve çeşitli çevirilerin yapılmasını öneririm.” (Ö2)

“Daha az teknik problem olursa, ders daha etkin işlenebilir. Gerçek proje ve çeviriler üzerinden örnek verilebilir.”(Ö3)

“Terimbilim dersinin daha etkin olabilmesi için dersin yarı uygulamalı olması gerektiğini düşünüyorum.”(Ö4)

“Yazılı ya da aşırı kolay uygulama sınavı ile öğrenciler bölümden mezun olup iş dünyasında zorluk yaşamaktadır. Öğrenciler sadece ismen bildiği programlar hakkında uzman kesilip sınavların kolay olmasından dolayı da olmayan ilgilerini de kaybetmektedir.”(Ö5)

Öğretim elemanlarına göre programlar en az iki yılda bir güncellenmelidir. Öğrencilerin çalışabilecekleri metinler sağlanmalıdır. Teknolojik altyapı ve donanım çok önemlidir. Öğretim elemanlarının kişisel gelişimi açısından sıklıkla yurtdışına çıkmaları sağlanmalıdır. Terim merkezlerinin kurulmaları için çalışmalar yapılmalıdır. Terimbilim dersi diğer dersler ile ilişkilendirilmeli ve bütüncül bir yaklaşım içerisinde yürütülmelidir. Öğretim elemanlarının ders ile ilgili önerilerinden alıntılar aşağıda verilmiştir:

“Yeni sürümler, en az iki yılda bir güncellenmelidir. Öğrencilerin ön çalışma yapabilecekleri metinler bulunmalıdır.” (ÖE1)

“Ders saati arttırılmalı. Teknolojik altyapının mutlaka yeterli olması gerekmektedir. Donanım çok önemli” (ÖE2)

“Mutlaka bir terim merkezinin kurulması lazım. Çok büyük eksiklik o.” (ÖE4)

“Bu ders, diğer bölüm dersleriyle entegre yürütülmelidir.” (ÖE5)

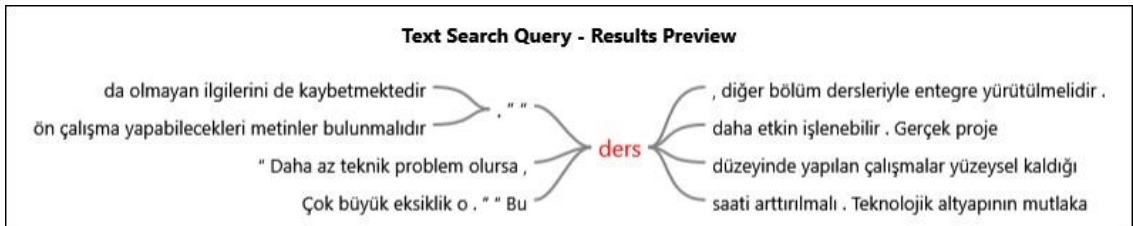
“Öğrencilere genel çeviri teknolojileri kullanım edinci vermeli, gereksiz ayrıntılara takılıp öğrencileri sıkmamalıdır. Makine çevirisi gerçeği de bu dersin bir parçası olmalıdır.” (ÖE6)

Tüm katılımcıların Terimbilim dersi ile ilgili önerilerini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime bulutu aşağıda verilmiştir:

Şekil 4.31. Terimbilim Dersi İle İlgili Öneriler

Tüm katılımcıların Terimbilim dersi ile ilgili önerilerini anlatırken sıklıkla kullandıkları kelimeleri gösteren kelime ağacı aşağıda verilmiştir:

Şekil 4.32. Ders İle İlgili Öneriler

4.4. Nicel ve Nitel Bulguların Karşılaştırılması

“Karma yöntem araştırmasında çıkarımlar, çalışmada nicel ve nitel aşamalardan ayrı ayrı elde edilenlerin yanı sıra nicel ve nitel aşamalardan birlikte elde edilenlerden çıkarılan sonuçlar veya yorumlardır ve üst-çıkartımlar olarak isimlendirilir” (Creswell, Plano Clark, 2006/2018, s. 227). Araştırmada elde edilen nicel ve nitel veriler bütünleştirilmiş, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen nicel verilerin analizi, nitel verilerin de katıştırılması bu bölümde değerlendirilmiştir. “Onwuegbuzie ve Teddie, veri analizi sürecindeki yedi basamak çerçevesinde karma yöntem veri analizi için bir model ele almışlardır: verileri indirgeme, verilerin gösterimi, verileri dönüştürme, ilişkilendirme, destekleme, karşılaştırma, bütünleştirme” (Creswell, Plano Clark, 2006/2018, s. 228). Açımlayıcı desen kapsamında öncelikle nicel veri toplanmış, nicel araştırma sorusuna en uygun olan analitik yaklaşımlar kullanılarak nicel veriler nicel olarak analiz edilmiştir. Ardından nicel bulgulara dayalı olan nitel aşamalar tasarlanmıştır. Nitel veri toplanmış, nitel ve karma yöntem araştırma sorularına en uygun olan analitik yaklaşımlar kullanılarak nitel veriler nitel olarak analiz edilmiştir. İlişkili bulguların nicel, nitel ve karma yöntem araştırma sorularına yanıtları yorumlanmıştır.

4.4.1. Terim Yönetim Araçlarının Kullanımı

Nicel Bulgular	Öğretim elemanlarının %51,5'i daha önce BDTY araçlarını kullanmadığını belirtmiştir. %18,2'si SDL Multiterm kullandığını belirtirken, %12,1'i SDL MultiTerm- OmegaT-Wordfast-CrossTerm, %9,1'i Wordfast araçlarını kullanmayı bildiğini belirtmiştir.	Öğrencilerin %65,6'sı daha önce BDTY araçlarını kullanmadığını belirtmiştir. %11,5'i SDL Multiterm, %5,3'ü Wordfast, %3,1'i ise SDL Multiterm - OmegaT – Wordfast kullandıklarını belirtmiştir.
Nitel Bulgular	Katılımcıların derste terim yönetim araçlarının kullanımı ile ilgili olarak üç öğrenci derste veya atölyelerde terim yönetim araçları kullandıklarını belirtmişlerdir. En çok kullanılan terim yönetim aracı Multiterm'dir. <i>“Evet, Multiterm.” (Ö2)</i> <i>“Bilgisayar destekli çeviri atölyelerinde yer verildi. Crossterm, multiterm.” (Ö3)</i> Öğretim elemanları da derste terim yönetim araçlarının kullanıldığını belirtmiştir. Multiterm, Term Extracteur ve Excel kullanılan araçlar olarak sayılmıştır. <i>“Multiterm, Term extracteur.” (ÖE1)</i> <i>“Çeviri yönetim sistemlerinin bir parçası olan bu yazılımlara da bir bütünlük içerisinde yer verilmesi gerekmektedir, Multiterm ve Excel gibi.” (ÖE2)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, en çok kullanılan terim yönetim aracı SDL Multiterm'dir.

4.4.2. Teknoloji Alanında Kişisel Gelişim

Nicel Bulgular	BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmeyenlerin oranı çok yüksektir (%33,3). Öğretim elemanları bu araçları kullanmayı profesyonel eğitim ile (%18,2), internetten araştırma yaparak (%3), deneme yanılma yolu ile (%6,1) ve atölyelere katılarak (%3) öğrenmektedirler.	BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmeyenlerin oranı çok yüksektir (%45,8). Öğrenciler bu araçları kullanmayı internetten araştırma yaparak (%9,9), deneme yanılma yolu ile (%6,9) ve atölyelere katılarak öğrenmektedirler (%4,6).
Nitel Bulgular	Katılımcı öğrenci ve öğretim elemanlarının kendilerini teknoloji alanında nasıl geliştirdikleri incelenmiştir. Öğrenciler teknoloji alanında kişisel gelişim için okul dışında eğitim veya seminerlere katılmadıklarını ve kendilerini genelde internette araştırarak ve okulda ilgili dersleri veya atölyeleri takip ederek geliştirmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. <i>“Evet, oldukça konferanslara katılmaya çalışıyorum.”(Ö2)</i> <i>“Bölümümüzde birçok atölye mevcuttur. Atölyeler sayesinde gelişebiliyoruz.” (Ö5)</i> <i>“İnternetten araştırma yaparak bireysel çaba göstererek.”(Ö6)</i> Öğretim elemanları teknolojik gelişmeleri internetten, konferans ve kitaplardan takip ettiklerini belirtmiştir. Bireysel çaba ön plana çıkmaktadır. Yurtdışında eğitim almak için maddi imkânların yetersizliği ifade edilmiştir. Yurtiçinde veya okuldaki eğitimleri sırasında bu konuda eğitim almadıklarını kendilerini geliştirmek için sürekli alternatif kanallar aradıklarını belirtmişlerdir. <i>“İnternetten araştırma yaparak, atölyelere katılarak.” (ÖE2)</i> <i>“Bireysel çabalarla, teknolojik gelişmeleri takip ederek ve fırsat buldukça konferanslara ve diğer etkinliklere katılarak”(ÖE5)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, öğretim elemanlarının ilgili araçları kullanmayı profesyonel eğitimin yanı sıra atölyelere katılarak, öğrenciler ise internetten araştırma yaparak öğrendiklerini belirtmişlerdir.

4.4.3. Terimbilim Dersi ile İlgili Zorluklar

Nicel Bulgular	Öğretim elemanlarının %27,3'ü bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, %21,2'si bölümdeki araç-gereç eksikliği, %12,1'i öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, %12,1'i BDTY araçlarını tanımamak gibi nedenlerle BDTY eğitimi esnasında karşılaşıldığını belirtmiştir. %9,1'i BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, %6,1'i öğrencilerin ilgisizliğini ileri sürmüştür.	Öğrencilerin %26,0'ı BDTY araçlarını tanımamak, %13,0'ı Bölümdeki araç-gereç eksikliği gibi nedenlerle BDTY eğitimi esnasında karşılaşıldığını belirtmiştir. %9,9'u Temel bilgisayar becerisi eksikliği-Bölümdeki araç gereç eksikliği-Süre yetersizliği-BDTY araçlarını tanımamak gibi sorunlarla karşılaşıldığını belirtmiştir.
Nitel Bulgular	Katılımcı öğrenciler terimbilim ile ilgili kaynakların az olduğunu, derslerde teorik bilgiye çok yer verildiğini, uygulamaların yetersiz olduğunu, kullanılan programların pahalı olmasından dolayı bu programlara sadece üniversitede ulaşım sağlayabildiklerini ve evde program ile çalışma yapamadıklarını belirtmişlerdir. Programların öğrenilmesinin zor olduğunu ve bazı öğrencilerin yeterli bilgisayar becerilerine sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir. <i>“Terimbilim dersinin getirdiği zorluklar arasında bilgisayar eksikliği, süre yetersizliği ve teknik sorunları görüyorum.”(Ö2)</i> <i>“Kuramsal kısım üzerine fazla yoğunlaşıp uygulamada eksik kalınması, öğretilen program sayısının artırılmaması ve genellikle sürecin tek program odaklı ilerlemesi. Uygulamanın az olması ve derslerin tek düzey sürmesi.”(Ö6)</i> Öğretim elemanları öğrencilerin teknoloji bilgi ve becerilerinin eksik olmasının terimbilim dersinde dezavantaj olduğunu belirtmiştir. Yazılımların lisans problemleri, bölümdeki araç ve gereçlerin yetersizliği ve öğrencilerin evde pratik yapamamalarının ayrıca zorluk çıkardığı ifade edilmiştir. <i>“Öğrencilerin teknoloji bilgi ve becerilerinin yetersiz olması, teknik yetersizlikler ve yazılımların lisans problemleri önemli zorluklardır.”(ÖE2)</i> <i>“Bölümdeki araç-gereç eksikliği, teknik problemler.”(ÖE6)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, BDTY araçlarını tanımamak en sık karşılaşılan sorunlar olarak ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının yazılımların lisans problemleri, bölümdeki araç ve gereçlerin yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

4.4.4. Terimbilim Dersinin Seviyesi

Nicel Bulgular	Öğretim elemanlarının %63,6'sı lisans, %27,3'ü lisans ve yüksek lisans, %6,1'i doktora, %3,0'ı ise lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde BDTY araçlarının eğitimi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.	Öğrencilerin %74,8'i lisans, %11,5'i lisans ve yüksek lisans, %6,9'u lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde BDTY araçlarının eğitimi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.
Nitel Bulgular	Katılımcı öğrenciler terimbilim dersinin yüksek lisans ve doktora programlarında yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğrenci olmalıdır yerine olabilir ifadesini kullanmıştır. Olmaması gerektiğini düşünen öğrenci yoktur. <i>“Evet, yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer almalıdır.”(Ö1)</i> Öğretim elemanları da öğrenciler gibi terimbilim dersinin lisansüstü programlarında olması gerektiğini belirtmiştir. Lisans seviyesi için ağır olan teorik bilgi ve farklı kuramların lisansüstü seviyede işlenebileceği ifade edilmiştir. <i>“Evet almalıdır. Özellikle yerelleştirme yazılımları ile yapılacak uygulamalar yüksek lisans seviyesinde gerçekleştirilebilir.”(ÖE1)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, lisans eğitiminin yanı sıra yüksek lisans ve doktora programlarında da Terimbilim dersinin verilmesi gerektiğine dair görüşler ortaya konmuştur.

4.4.5. Terimbilim Dersinin Türü (Zorunlu/Seçmeli)

Nicel Bulgular	Öğretim elemanlarının %78,8'i BDTY araçlarının öğretiminin zorunlu dersler, %21,2'si ise seçmeli dersler kapsamında ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir.	Öğrencilerin %55,0'ı BDTY araçlarının öğretiminin zorunlu dersler, %45,0'ı ise seçmeli dersler kapsamında ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir.
Nitel Bulgular	Katılımcı öğrenciler terimbilim dersinin lisans seviyesinde zorunlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğrenci seçmeli olabileceğini belirtmiştir. Öğretim elemanları da öğrenciler gibi terimbilim dersinin lisans seviyesinde zorunlu olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sadece bir öğretim elemanı seçmeli olabileceğini belirtmiştir. <i>“Terimbilim mutlaka zorunlu olmalı. Çevirmenin kendini geliştirmesi gereken bir alan olduğunu düşünüyorum.”(ÖE1)</i> <i>“Kesinlikle zorunlu olmalıdır.”(ÖE2)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, Terimbilim dersinin zorunlu dersler kapsamında sunulması gerektiği ortaya konmuştur.

4.4.6. Terimbilim Dersinin Haftalık Saati

Nicel Bulgular	Öğretim elemanlarının %21,2'si Teorik 2 saat - Uygulama 2 saat, %15,2'si Teorik 1 saat - Uygulama 2 saat Terimbilim dersi verilmesi gerektiğini düşünmektedir. %12,1'i Teorik 1 saat, %9,1'i Teorik 2 saat, Teorik 1 saat-Uygulama 1 saat ve Teorik 3 saat-Uygulama 3 saat, %6,1'i Teorik 3 saat, Teorik 2 saat-Uygulama 4 saat, Teorik 1 saat-Uygulama 3 saat Terimbilim dersi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.	Öğrencilerin %26,7'si Teorik 2 saat - Uygulama 2 saat, %19,8'i Teorik 1 saat - Uygulama 2 saat, %16'sı Teorik 1 saat - Uygulama 1 saat, %7,6'sı Teorik 2 saat - Uygulama 3 saat Terimbilim dersi verilmesi gerektiğini düşünmektedir.
Nitel Bulgular	Öğrencilerin bazıları Terimbilim dersinin birinci sınıfta olması gerektiğini düşünmesine rağmen çoğunluğu üçüncü sınıfta verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Sadece bir öğrenci dersin ikinci sınıfın her iki yarıyılında verilmesi gerektiğini söylemiştir. Öğrenciler ayrıca genelde dersin haftada dört saat olması gerektiğini düşünmektedir. İki katılımcı haftada iki ders saatinin yeterli olduğunu belirtmiştir. <i>“Bu dersin üçüncü sınıfın güz döneminde verilmeye başlanmasını düşünüyorum. Haftada dört saat verilmeli” (Ö1)</i> <i>“Üçüncü sınıf ve sonrasında haftada dört saat” (Ö2)</i> Öğretim elemanları genel olarak Terimbilim dersinin ikinci sınıfta verilmeye başlanmasını ve ileriki yıllarda da devam etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Genelde haftada iki ders saati önermelerine rağmen bu ders saatini dersin iki veya daha çok yarıyıl da devam edeceğini varsayarak önermişlerdir. Haftada dört ders saati öneren öğretim elemanları da vardır. <i>“İkinci sınıfta haftada iki saat verilmelidir.” (ÖE1)</i> <i>“Birinci sınıfta güz, bahar olabilir veya ikinci sınıfın ilk döneminde de olabilir. Haftada iki saat” (ÖE2)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, Terimbilim dersinin iki saat teorik iki saat uygulama olmak üzere haftada dört saat verilmesinin uygun olduğu kararna varılmıştır.

4.4.7. Terimbilim Dersinin Öğretim Yılı

Nicel Bulgular	Öğrencilerin %16'sı dersin 1. Sınıfta, %25,2'si 2. Sınıfta, %16,8'i 3. Sınıfta, %4,6'sı 4. Sınıfta verilmesi gerektiğini düşünürken %7,6'sı dersin 1. ve 2. Sınıflarda, %14,5'i 2. ve 3. Sınıflarda, %6,9'u 3. ve 4. Sınıflarda olması gerektiğini ifade etmişlerdir.	Öğretim elemanlarının %3'ü dersin 1. Sınıfta, %36,4'i 2. Sınıfta, %30,3'i 3. Sınıfta, %3'ü 4. Sınıfta verilmesi gerektiğini düşünürken %3'ü dersin 1. ve 2. Sınıflarda, %3'ü 2. ve 3. Sınıflarda, %9,1'i 3. ve 4. Sınıflarda olması gerektiğini ifade etmişlerdir.
Nitel Bulgular	Öğrencilerin bazıları Terimbilim dersinin birinci sınıfta olması gerektiğini düşünmesine rağmen çoğunluğu üçüncü sınıfta verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Sadece bir öğrenci dersin ikinci sınıfın her iki yarıyılında verilmesi gerektiğini söylemiştir. <i>"Bu dersin üçüncü sınıfın güz döneminde verilmeye başlanmasını düşünüyorum." (Ö1)</i> <i>"Üçüncü sınıfın her iki yarıyılında verilmelidir." (Ö3)</i> <i>"İkinci sınıfın ilk ve ikinci dönemi olmalı." (Ö6)</i> Öğretim elemanları genel olarak Terimbilim dersinin ikinci sınıfta verilmeye başlanmasını ve ileriki yıllarda da devam etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. <i>"İkinci sınıfta verilmelidir." (ÖE1)</i> <i>"Üçüncü ve dördüncü sınıflar boyunca verilmelidir." (ÖE3)</i> <i>"İkinci sınıfta olabilir." (ÖE4)</i> <i>"İkinci sınıf ilk veya ikinci yarıyılında verilmeli." (ÖE5)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, öğrenciler birinci sınıfta, öğretim elemanları ise ikinci ve üçüncü sınıfta Terimbilim dersinin verilebileceği görüşünü savunmaktadır.

4.4.8. Terimbilim Dersinin İşleniş Şekli ve Başarı Değerlendirmesi

Nicel Bulgular	BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirmesinde anketi yanıtlayan öğretim elemanlarının %51,5'i Uygulamalı sınav ve Proje ödevi, %18,2'si Uygulamalı sınav, %12,1'i Yazılı sınav ve Uygulamalı sınav ile başarı değerlendirmesi yapılması gerektiğini savunmaktadır.	BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirmesinde anketi yanıtlayan öğrencilerin %45,8'i Uygulamalı sınav, %35,9'u Uygulamalı sınav-Proje ödevi yapılması gerektiğini savunmaktadır.
Nitel Bulgular	Öğrencilerin Terimbilim dersinde kuramsal ve uygulamalı eğitimin birlikte işlenmesi gerektiğini ancak uygulamaya daha çok önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler ayrıca ölçme ve değerlendirmenin de uygulamaya dayalı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. <i>“Kuramsal ve uygulamalı eğitim birlikte yürümelidir. İki yöntem de eşit şekilde tercih edilmelidir.” (Ö1)</i> <i>“Hem kuramsal hem de uygulamalı eğitim olmalıdır.” (Ö4)</i> Öğretim elemanları da öğrenciler gibi Terimbilim dersinde kuramsal ve uygulamalı eğitimin birlikte işlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak, öğrencilerden farklı olarak kuramsal temellerin öğrenilmesinin önemine daha çok vurgu yapmışlardır. Öğretim elemanları da ölçme ve değerlendirmenin uygulamaya dayalı proje ödevleri veya portfolyo dosyaları hazırlanması şeklinde olması gerektiğini ifade etmişlerdir. <i>“Dönemin başında hem teorik (kuramsal) hem de uygulamalı öğretim için haftalık planlama yapıyorum.”(ÖE1)</i> <i>“Teorik (kuramsal) öğretim ve uygulamalı eğitimi destekleyecek proje ödevleri veriyorum.”(ÖE2)</i> Ölçme ve değerlendirme ile ilgili öğretim elemanı görüşleri aşağıda verilmiştir: <i>“Uygulamalı sınav ve proje ödevi”(ÖE3)</i> <i>“Bana göre uygulamalı sınav her zaman daha faydalıdır.”(ÖE4)</i>	

Nicel ve nitel bulgular karşılaştırıldığında, Terimbilim dersinin değerlendirmesinde uygulamalı sınav yapılmasının yanı sıra proje ödevleri verilmesi görüşü de hâkimdir.

BÖLÜM V: SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Türkiye’de çeviri eğitimi veren bölümlerin öğretim programlarında, Terimbilim, terim yönetim araçlarının öğretilmesiyle ilgili derslerin ne oranda temsil edildiğine değinilmiştir. Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümleri öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin terim yönetim araçlarının kullanımı ve bu araçların öğretilmesi üzerine görüşleri ortaya konmuştur. Terimbilim ve terim yönetim araçları ile ilgili derslerin öğretilmesinde göz önünde bulundurulması gereken pedagojik faktörler vurgulanmıştır. Öncelikle öğretim elemanlarının yanıtları ardından öğrencilerin yanıtları üniversitelere göre karşılaştırılmıştır. Son aşamada ise öğretim elemanları ile öğrencilerin BDTY araçlarının öğretilmesine ilişkin görüşleri karşılaştırılarak elde edilen sonuçlar listelenmiştir.

Öğretim elemanlarının verdiği yanıtların üniversitelere göre karşılaştırılması ile ilgili analizlerin sonucuna göre,

- Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını bilme durumlarının aynı olduğu söylenebilir.
- Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının daha önce BDTY araçlarını kullanma durumlarının aynı olduğu söylenebilir.
- En çok kullanılan BDTY aracının CrossTerm olduğu görülmüştür.
- Terimbilim dersi dışında en çok bilgisayar destekli çeviri, çeviri teknolojileri ve çeviride bilgi teknolojileri derslerinde BDTY araçları kullanılmaktadır.
- Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının daha önce BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili eğitim alma durumlarının aynı olduğu söylenebilir.
- Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanlarının BDTY araçlarının öğretimi ile ilgili ders verme durumlarının aynı olduğu söylenebilir.
- Betimleyici istatistiklere göre vakıf üniversitelerinde görevli öğretim elemanları kendilerini daha rahat hissetmektedir.
- Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanları BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğretim elemanları BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünmektedir.

- Öğretim elemanları BDTY araçları öğretiminin diğer çeviri derslerinde de olması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğretim elemanları, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliği olması gerektiğini düşünmektedir.
- Devlet ve vakıf üniversitelerinde çalışan öğretim elemanları BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağladığını düşünmektedir.
- Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği, Bölümdeki araç-gereç eksikliği, BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler, BDTY araçlarını tanımamak en sık karşılaşılan sorunlar olarak ortaya çıkmıştır.
- BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmeyenlerin oranı çok yüksektir. Öğretim elemanları bu araçları kullanmayı profesyonel eğitim ile, internetten araştırma yaparak, deneme yanılma yolu ile ve atölyelere katılarak öğrenmektedirler.

Öğrencilerin verdiği yanıtların üniversitelere göre karşılaştırılması ile ilgili analizlerin sonucuna göre,

- Farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçları farkındalıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.
- Farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin daha önce BDTY araçları kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.
- Üniversitelerde öğrencilerin BDTY araçları kullanma oranları düşüktür.
- Öğrenciler Terimbilim dersi dışında BDTY araçları kullanmamaktadır.
- Farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin lisans düzeyinde BDTY araçları öğretilen ders alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.
- Farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçlarını kullanmayı bilme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.
- Farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçları kullanmaları gereken derslerde kendilerini rahat hissetme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.
- Farklı üniversitelere devam eden öğrencilerin BDTY araçları öğretiminin ve kullanımının çeviri eğitiminde yer almasına dair fikirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

- Öğrenciler ülkemizde BDTY araçları öğretimi konusunda yeterli bir akademik bilinçlenme olmadığını düşünmektedir.
- Öğrenciler BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsaması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğrenciler terim yönetim araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğrenciler terim yönetim araçlarının çeviri edincine katkısının olması gerektiğini düşünmektedir.
- BDTY araçlarını tanımamak en büyük sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bunu temel bilgisayar becerisi eksikliği izlemektedir.
- BDTY araçlarını kullanmayı öğrenmeyenlerin oranı çok yüksektir. Öğrenciler bu araçları kullanmayı internetten araştırma yaparak, deneme yanılma yolu ile ve atölyelere katılarak öğrenmektedirler.

Öğretim elemanları ile öğrencilerin BDTY araçlarının öğretimine ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması ile ilgili analizlerin sonucuna göre,

- Hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının çoğu BDTY araçlarının öğretiminin zorunlu olması gerektiğini düşünmektedir.
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının çoğu BDTY araçları eğitiminin lisans düzeyinde verilmesi gerektiğini, bahar ve/veya güz döneminde verilebileceğini düşünmektedir.
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının çoğu BDTY araçları öğretiminin yüksek lisans ve doktora düzeyinde güz döneminde verilmesi gerektiğini düşünmektedir.
- Öğrenci ve öğretim elemanlarının Terimbilim dersinin teorik kısmının haftada kaç ders saati olması ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.
- Öğrencilerin çoğu dersin öğretiminin uygulama ağırlıklı olması gerektiğini düşünmektedir. Ancak, öğretim elemanlarının çoğunluğu dersin hem teorik hem de uygulamalı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ki-kare testi sonuçlarına göre iki grubun görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

- Öğrencilerin çoğunluğu ölçme ve değerlendirmenin uygulama ağırlıklı olması gerektiğini düşünmektedir. Ancak, öğretim elemanlarının çoğunluğu ölçme ve değerlendirmenin proje ve uygulamalı olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ki-kare testi sonuçlarına göre iki grubun görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Öğretim elemanları ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde; derslerde tercih edilen bilgisayar destekli çeviri araçlarının yeni sürümlerinin de takip edilerek en az iki yılda bir güncellenmesi gerektiği, Terimbilim dersinin diğer bölüm dersleriyle entegre yürütülmesi gerektiği, öğrencilere genel çeviri teknolojileri kullanım edincinin verilmesi ve makine çevirisi gerçeğinin de çeviri bölümlerinin öğretim programlarında yer alması gerektiği savları ortaya konmuştur. Devlet desteğiyle çok dilli veri bankaları oluşturulması ve ulusal terim merkezinin kurulması, yine devlet mekanizmasıyla işbirliği yapılarak teknolojik altyapının güçlendirilmesi görüşleri ortaya konmuştur.

Öğrencilerle gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde; teknik çeviri alanında devam etmek isteyen çevirmen adaylarının Terimbilim dersi seçerek bu alanda kendilerini daha fazla geliştirmeleri teknik sorunların önüne geçerek dersin daha etkin işlenmesini sağlayabilir. Makine çevirisi, bilgisayar destekli çeviri, yerelleştirme, terim yönetim sistemlerinin eğitim öğretim programlarında yer alması akademik düzeyde bilinçlenme sağlar. Gerçek proje ve çeviriler üzerinden örnekler verilerek bu kapsamda proje hazırlanabilir. Ortaya çıkan ürünü görmek ve ürünün yaygın kullanımına şahit olmak öğrencileri alanla ilgili çalışma yapmaya yönlendirebilir.

Öğretim elemanlarının anket sorularına verdiği yanıtlar neticesinde ulaşılan sonuçlar: Terimce çalışmalarını içeren dersler, dersin öğretim görevlisini teknolojiyi yakalama konusunda bilinçlendirir. Öğrenciler ise bu derslerdeki uygulamalar ile profesyonel hayata etraflıca hazırlanırlar. Terimbilim dersi, çevirmen ve editör adaylarının terim yönetim ve kullanımı hakkında doğru bilgiyle donanmalarına yardımcı olarak ufku açar. Öğrencide terim bilincini oluşturur, bir alana yönelik yerleşmiş terimlerin öğretimi ve karşılık bulunmayan terimler için terim türetme uygulamaları ile öğrencinin çevirmenlik becerilerine katkı sağlar. Çevirmen adaylarının terim kavramına ilişkin farkındalıklarını ve donanımlarını artırır. Öğrencilerin erken dönemde terim tutarlılığı konusunda bilgi ve farkındalık sahibi olmalarını üstelik özerk bir alanda uzmanlaşmalarını sağlar. Özel alanlara yönelik terimlerin öğretilmesi ile farkındalık oluşturulması, sözlük kullanımına

yönelik becerinin geliştirilmesi sağlanır. Öğrenciler ders kapsamında öğrendikleri bilgisayar destekli terim yönetim araçlarını diğer derslere de uygulayabilirler.

Öğretim elemanlarının anket sorularına verdiği yanıtlar neticesinde ortaya konan olumsuz görüşler arasında; terimce çalışmalarını içeren lisans derslerinin tümü proje bazlı olduğundan değerlendirme güçlüğü, öğretim programı iyi planlanmadığı ve çeşitli uygulamalar ile desteklenmediği sürece ders işlenişinin verimsiz geçmesi, öğrencinin çeviri eyleminin yalnızca terimlerle sınırlı olduğu yanlış görüşüne sahip olması, Mütercim-Tercümanlık öğrencilerinin yalnızca bu dersi alınca tüm çeviri projelerinde karşılaştıkları sorunları çözebilecekleri gibi bir ön yargıya kapılmalarına neden olması sıralanabilir.

Öğrencilerin anket sorularına verdiği yanıtlar neticesinde; aranılan doğru terimleri en kısa sürede bulabilmek için bilgisayar destekli terim yönetim araçlarını zorlanmadan kullanmaları gerektiği, çeviri yaparken kişisel terim veri tabanını oluşturabilmeleri gerektiği, uygulama ayağında detaylı ve büyük verilerle proje ödevleri hazırlayarak deneyim kazanmaları gerektiği, ilgili programları çevirmenlik mesleğinde aktif olarak kullanabilme becerisi elde etmeleri gerektiği, terimbilimin zorunlu ders olarak okutulması gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğrencilerin anket sorularına verdiği yanıtlar neticesinde ortaya konan olumsuz görüşlere örnek olarak, çok fazla teorik olması ve kuramsal bir sürü bilginin verilmesi, öğretilen program sayısının artırılmaması ve genellikle sürecin tek program odaklı ilerlemesi ve uygulamada eksik kalınması gösterilebilir.

Sonuç olarak Terimbilim dersi; meslek hayatına hazırlar, hızlı ve kaliteli çeviri süreci sağlar, terim edinci kazandırır, teknik açıdan gelişimi sağlar, meslek bilinci oluşturur, terim çıkartma yöntemlerini kazandırır, terimlerin daha iyi kavranmasını ve çeviride tutarlılığı sağlar. Alana daha hazır ve bilgili öğrenciler yetiştirilir, özel alan çevirisinde gelişme fırsatı sunarak hâkimiyet sağlar, bilinç oluşturur, kelime dağarcığını geliştirir, terim bilgisini artırır, çeviriye farklı ve profesyonel bir açıdan bakmaya yardımcı olur, mezunları iş hayatına hazırlayarak çeviri alanında öğrencilere ve çevirmenlere büyük bir destek sağlar.

5.2. Öneriler

Tez çalışması kapsamında yürütülen geniş çaplı literatür araştırması ile öğretim elemanları ve öğrencilerin gönüllü katılımlarıyla ortaya konan anket ve görüşme sonuçları neticesinde çeviri eğitimi alan öğrencilerin öğretim programlarında Terimbilim adlı dersin bulunmasının gerekliliği üzerinde durularak Terimbilim adlı derse yönelik içerik önerisi sunulmuştur.

Teknolojinin geldiği son nokta tartışılmaz üstelik teknoloji kullanımı vazgeçilmezdir. Dijital çağın beraberinde getirdiği yeniliklerin eğitim-öğretim ortamlarının da kendilerini güncellemeleri gerektiği gerçeğini su yüzüne çıkardığı aşikârdır. Bu minvalde kullanım oranı her geçen gün daha da artan teknolojik araçların ders materyali olarak kullanılabilir eğitim içeriklerine uyarlanması kaçınılmazdır. Nitekim teknolojinin mesleki gelişime olumlu etkileri yadsınamaz boyuttadır. Çeviri eğitimine Terimbilim dersinin yanı sıra teknoloji eğitimi de dâhil edilerek çeviri eğitimi veren kurumlar, müfredatlarını çeviri piyasasının koşullarına göre şekillendirmelidir.

Yürütülen araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda Terimbilim dersi ve terim yönetim araçlarının kullanımı bağlamında yaygın olarak tercih edilen terim yönetim araçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Dersin işleniş özelliği bakımından hem kuramsal hem de uygulamalı olarak sunulması önerilmektedir. Terimbilim I ve Terimbilim II adlı derslerin içerik önerileri dikkate alındığında çevirmen adaylarına çevirmenlik mesleklerinde uzmanlaşmalarına, çeviri alanında sahip oldukları bilişsel bilgilerinin de artmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Gelişen çağın beraberinde getirdiği yeniliklerden biri olan telefon gibi taşınabilir teknolojik araçların kullanımı oldukça yaygındır. Çeviri alanında kullanılmak üzere bu cihazlara mobil uygulamalar yüklenebilir. Bu bağlamda, Terimbilim I ve Terimbilim II adlı ders kapsamında çeviriyle ilgili mobil çeviri araçlarının uygulamalı olarak kullanımı hususunda bilgilendirme yapılması ve bu araçların ders materyali olarak ilgili derse entegre edilmesi önerilmektedir.

Çeviri eğitiminde Terimbilim dersi alan öğrenciler; çeviride terimbilimin önemini kavrar, uzmanlık alanlarında terim bankası oluşturabilecek donanıma ve terimlerin elektronik ortama aktarılması konusunda teknik bilgiye sahip olur. Mevcut terim bankalarını tanır ve kullanabilir. Teknik çeviri için terimce hazırlamayı öğrenir, terim ile sözcük, kavram ile belirtim arasındaki farkları bilir, terim duyarlılığı gelişir ve terim yönetim sürecinin farklı aşamalarını kavrar, terim standartlarını bilir. Terim yönetim

araçlarını, otomatik terim çıkartma araçlarını tanır ve kullanabilir. Kaliteli terim kaydı hazırlayabilir. Terimbilimde mevcut kuram ve yaklaşımlar hakkında bilinç kazanır. Uzmanlık alanlarındaki söylemin özelliklerine yönelik dil farkındalığı gelişir. Terim yönetimine ilişkin üst bakış kazanır.

Üniversitelerde çeviri eğitimi veren bölümlerin, öğrencilerini sektöre hazır bir şekilde mezun edebilecek düzeyde ve yeterlilikte eğitim imkânı sunması ve eğitim programlarında yer alan derslerin, mezunları geliştirecek nitelikte olması beklenmektedir. Tez kapsamında devlet, vakıf olmak üzere Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin ders programları incelendiğinde terimbilime yönelik derslere kimi üniversitelerde yer verildiği fakat her birinin farklı ders içeriklerine sahip olduğu dolayısıyla farklı kazanımlara işaret ettikleri görülmektedir. Ders içerikleri incelenen bölümlerde sunulan Terimbilim, Çeviri Teknolojileri gibi farklı adlara sahip derslerin teknoloji destekli çeviri yetisi kazandırmada yetersiz kaldığı ve bu kapsamda ilgili derslerle ilgili öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesi gerekliliği kendini göstermektedir. Mütercim-Tercümanlık, Çeviribilim gibi bölümlerde terim bankaları, terim yönetim araçları, çeviri bellekleri gibi içeriklerin sürece dâhil edilmesi terim çalışmalarına hız kazandıracaktır. Çeviri eğitimi veren bölümlerin eğitim programlarına Terimbilim ve terim yönetim araçlarının kullanımına yönelik dersler eklenmediği sürece uygulamadan uzak kalınacağı aşikârdır. Teknolojik ilerlemeler ile Terimbilim odaklı eğitsel çeviri uygulamaları arasındaki mesafenin kapatılması çeviri bölümü mezunlarının mesleklerini daha sağlam temellere dayalı olarak icra etmelerini sağlayacaktır.

Teknolojik gelişmeler çeviribilim alanına etki ederek çevirmenler arasındaki işbirliğini kolaylaştırmış, çevirmenlerin daha hızlı iş alma ve daha hızlı iş bitirme imkânı artmıştır. Bu bağlamda çevirmenler, açık ve özgür kaynak kodlu yazılımlara teşvik edilerek teknoloji alanında yeterlilik kazanabilirler. Gelişen teknolojiye ayak uyduramayanların dijital ayrımın eksik tarafında kalması önlenabilir. Bilinçli bir terimbilim politikası benimsenmeli ve terimbilimde standartlaşmayı sağlayacak yetkili bir kurum oluşturulmalı, alan uzmanları ile işbirliği sağlanmalıdır. Terim bilincinin oluşturulması, terimlerin standart hale getirilmesi, terimbilimi alanındaki yayınların önünün açılması elzem bir önem taşımaktadır.

TDK'ya bağlı Ulusal Terim Merkezi kurulabilir. Bu merkezde komisyonlar oluşturulmalı ve her dilden uzmanlar görev almalıdır. YÖK, TRT, MEB, TÜBİTAK gibi kurumların TDK ile işbirliği yapması, TDK ile yükseköğretim kurumlarının işbirliği

içinde olması son derece önemlidir. Terimbilim alanında yürütülen çalışmaların Türkçenin bilim dalı olarak gelişmesinin önünü açtığı belirtilebilir. Hem ulusal hem de uluslararası boyutta terimlere yönelik tez çalışmalarına ve araştırmalara devam edilmelidir. Türkiye'deki üniversitelerin de birbirleriyle ortak çalışmalar yürütmeleri beklenir. Çeviri eğitimi sunan bölümler, terimbilim alanında ders içi ve ders dışı etkinlikler, sempozyum, söyleşi, seminerler düzenleyebilir.

Çeviri eğitimi veren kurumlar, günün koşulları neticesinde öğretim programlarını güncellemeli, çevirmen adaylarını hem günün koşullarına hem de geleceğin koşullarına ayak uydurabilecek nitelikte yetiştirmelidir. Çeviri belleklerinin yanı sıra terim yönetim araçları, web sitesi ve yazılım yerelleştirmeleri gibi konuları kapsayan türde bir eğitim modeli oluşturmak önem taşımaktadır. Çevirmen adaylarına kendilerini sürekli bu değişime bağlı olarak yinelemeleri gerektiği bilgisi aşılmalı, çeviri bölümleri öğretim elemanları da teknolojik değişimin beraberinde getirdiği yenilikleri takip etmeli, terim yönetim sistemleri, terim veri bankaları, masaüstü yayıncılık programları, çeviriye yönelik bilgisayar programları gibi güncel uygulamaları tanıyıp kullanabilmelidir. Çevirmen adayları dört yıllık lisans eğitiminin ardından teknolojik koşullara ayak uydurabilecek donanım ve teknik araç-gereç kullanımı yetkinliğine sahip olmalıdır. Nitekim çeviri teknolojilerine yönelik dersler, çeviri bölümlerinin öğretim programlarında mihenk taşı olarak nitelendirilebilir. Kimi bölümlerin ise finansal nedenlerden ötürü teknolojik gelişmeleri öğretim programlarına dâhil edemedikleri bilinmektedir. Bu noktada ise üst mercilere başvurularak ilgili bölümlere yeterli ödenek ayrılması talep edilebilir.

Devlet her konunun üstesinden tek başına gelemeyebilir, bu bakımdan öğretim elemanlarına da birtakım görevler düşmektedir. Öğretim elemanlarının ilgili konuya eğilmesi ve öğrencileri bilinçlendirmesi birincil vazifeleri arasında yer almaktadır. Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde görevli öğretim elemanlarının çeviri teknolojileri alanında kendilerini geliştirmeleri, bilgilerini tazelemeleri, uygulamalı eğitime ağırlık vermeleri kendilerinden beklenenler arasındadır. Eğitim kurumları da yeni gelişmelere bağlı olarak çeviri dünyasının isteklerine cevap verebilmelidir. Eğitim programları modern çeviri sektörü dikkate alınarak şekillendirilmelidir. Öncelikle Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinde görev yapmakta olan öğretim elemanlarının çağın sorunları hakkında bilgi sahibi olmaları, çağın gerektirdiği yeniliklere açık olarak evrensel boyutta öğretim programlarının düzenlenmesinin

bilincinde olmaları ardından toplumsal boyutta ilgili bölüm öğrencilerine söz konusu yenilikleri aşılamları önem arz etmektedir.

Eğitim yaklaşımlarından akran eğitimi önerilebilir. Mesleki dayanışmayı geliştirmesi, sınıf içi iletişimi artırması bakımından tercih edilebilir bir eğitim sistemi olan akran öğretim modelinde öğrenciler grup içinde eşleşerek fikirlerini paylaşır, kavramları tartışarak pekiştirebilir ve öğrenebilir. Akran öğretimi yöntemi öğrencilerin başarılarına olumlu yönde bir katkı sağlayabilir ve başarı değerlendirme sürecine motivasyon, özgüven gibi faktörlerin de dahil edilmesi önerilebilir.

Ulusal terim politikası benimsenmesi hususunda üniversitelerde lisans, yüksek lisans, doktora düzeyinde terimbilim ile ilgili eğitim programları düzenlenmeli, ilgili alanda akademik çalışmalar yapılarak eğitim materyalleri hazırlanmalıdır. Bilim insanları, terimbilim alanında bir bilinç geliştirerek terim politikalarının uygulanması hususunda sorumluluk almalıdır. Hazırlanan örnek Terimbilim ders içeriği önerisinin eğitimcilere ve öğrencilere kolaylık sağlayarak yol gösterici olması beklenmektedir.

Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümlerinin öğretim programlarına Sözcükbilgisi, Kökenbilim gibi derslerin eklenerek eğitim sürecinin desteklenmesi beklenir. Böylelikle Terimbilim dersinin Teknik Çeviri, Özel Alan Çevirisi, Çevride Özel Konular ve Uzmanlık Alanı Çevirileri gibi derslere temel olması sağlanır.

Çeviri bölümlerine yirmi kişiden fazla öğrenci kontenjanı tanımlanmaması ve lisans öğretim programlarının revize edilerek çeviriye yardımcı ulusal araçlar geliştirilmesi önerilebilir. Bu amaçla özellikle Bilgisayar Mühendisliği bölümleri ile Çeviri bölümleri işbirliği içinde çalışabilir ve öğrenciler Bilgisayar Programcılığı alanında yan dal yapmaları konusunda teşvik edilebilir. İlgili alanda eğitimler veren kursların varlığına ihtiyaç duyulmaktadır.

Terim uzmanlığının meslek olarak benimsenmesi, profesyonel çeviri süreçleri bakımından öğrencilerde farkındalık oluşturmaları ve çeviri edinçlerini bu yönde geliştirmelerini sağlaması, çeviri eğitimi veren kurumların Terimbilim dersini müfredatlarına dâhil etmeleri gerekir. Zira bilinçli ve yetkin çevirmen yetiştirmek için öğrencilerin sadece dil çiftlerini bilmesi yetmez, bunun yanında interdisipliner çalışmalara da yönelip bilgi dağarcıklarını geliştirmeleri, çeviri ile ilgili diğer alanlara yönelik de fikir sahibi olmaları beklenir. Öğrencilerde her bir alan için terim bankaları üretme becerisi geliştirilmeli; özellikle Teknik Çeviri, Terimbilim gibi derslerde büyük

çaplı terim bankaları hazırlanabilir. Öğrencilerin veri tabanı oluşturabilme, verileri dizgesel bir yaklaşımla sınıflayabilme, veri giriş ara yüzlerini oluşturabilme, bu amaçla kod yazabilme gibi becerileri kazanmaları beklenir.

Çevirmen adaylarının kültürel ve etik değerlere sahip olması, mesleğinin gerektirdiği bilgi teknolojilerine hâkim olması, hak ve sorumlulukları nezdinde meslek bilincinin olması, yaşam boyu öğrenme bilinci edinerek öğrenme gereksinimlerinin farkında olması, uzmanlık alanlarına dair çeviri edinci kazanma yetisine ve terimbilim alanında gerekli olan teknolojik araçları etkin kullanabilme becerisine sahip olması, profesyonel olarak çeviri mesleğini yürüten çevirmenler ile iletişim kurarak bilgi alışverişinde bulunabilmesi, bilim ve teknolojideki gelişmeleri takip ederek kendini sürekli yenilemesi ve bu doğrultuda eğitimini yüksek lisans, doktora düzeyinde ilerletmesi beklenir. Eğitim süresince olabildiğince çeşitli konularda, kapsamlı çalışma yapılarak farklı alanlarda terim projesi çıkartılabilir. Derslerde yapılan çalışmaların üniversiteye uzun dönem fayda sağlayacak bir araca dönüştürülerek hayat bulması dersin önemini kavrama açısından faydalı olacaktır. Ortaya çıkan ürünü görmek ve ürünün yaygın kullanımına şahit olmak öğrencileri alanla ilgili çalışma yapmaya yönlendirebilir. Staj programları ile öğrenilenlerin pekiştirilmesi sağlanabilir. Alınan eğitimin ve kazandırılan becerilerin iş hayatında aktif olarak kullanılması için üniversite ve sektör iş birlikleri sağlanmalı, istihdama özen gösterilmelidir. Üniversitelerde mezun birlikleri oluşturulmalı ve üniversite hayatına yeni başlayan öğrencilere mezunlar ve uzmanlar tarafından tavsiyeler verilerek gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır.

Sonuç olarak tez kapsamında yürütülen anket istatistikleri, görüşme analizleri, literatür taraması ve öğretim programlarının incelenmesinden elde edilen veriler doğrultusunda, Çeviribilim, Mütercim-Tercümanlık bölümü öğrencilerinin dijital çağın gerektirdiği zaman yönetimi, eksiksiz proje teslimi gibi konularda gelişmeleri öğrencileri bir adım ileri taşıyacaktır. Bu bağlamda, Terimbilim I ve Terimbilim II adlı dersler kapsamında teknik alanda ilerlemelerine yardımcı olacak çeviri teknolojileri, makine çevirisi, terim yönetimi alanlarında teorik ve uygulamalı açıdan bilgi edinmeleri iş sektöründe karşılaşılabilecekleri tüm zorlukları rahatlıkla aşmalarını sağlayacaktır.

Terimbilimin çeviri ve teknoloji alanındaki önemini ortaya koyması bakımından ilgili alanın öğrencilerini ve öğretim elemanlarını alana bir adım daha yaklaştırmak amacıyla hazırlanan bu tezin ileriye dönük fayda sağlayacağı ve ilgili alanda yürütülecek çalışmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akşehirli, S. (2008). *Edebiyat Öğretiminde Terim Sorunu*. (Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İzmir. YÖK tez merkezinden edinilmiştir (231018).
- Alcina, A. (2008). Translation Technologies: Scope, Tools and Resources. *Target: International Journal of Translation Studies*. Vol. 20:1, 79-102. <https://doi.org/10.1075/target.20.1.05alc>
- Altay, A. (1999). Terimbilimin Çevirideki Önemi, *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi, Journal of Translation Studies*, Sayı: 9, 35-43.
- Aslan, E. (2019). *Makine Çevirisi*. İstanbul: Hiperyayın.
- Ateşman, E. (2015). *Terminoloji Çalışması En İyi Uygulamalar 2.0*. Yayına Hazırlayan: Deutscher Terminologie-Tag e.V. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Auger, P. (1989). Informatique et Terminologie: Revue Des Technologies Nouvelles, *Meta: Journal Des Traducteurs*, 34(3), 485-492. <https://doi.org/10.7202/001923ar>
- Auger, P., P. Drouin ve M. C. L'Homme (1991). Un Projet d'Automatisation des Procédures en Terminographie, *Meta* 36(1), 121-127. <https://id.erudit.org/iderudit/001921ar>
- Austermühl, F. (2001). *Electronic Tools For Translators*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Balkul, H. İ. (2015). *Türkiye’de Akademik Çeviri Eğitiminde Çeviri Teknolojilerinin Yerinin Sorgulanması: Müfredat Analizi ve Öğretim Elemanlarının Konuya İlişkin Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme*. (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. YÖK tez merkezinden edinilmiştir (393704).
- Bauer, S. C. (2014). Managing Terminology Projects; Concepts, Tools and Methods. Hendrik J. Kockaert, Frieda Steurs (Ed.), *Handbook of Terminology* içinde (s.327). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Bourdieu, P. (1986). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Richard Nice (Çev.). Londra ve New York: Routledge.

- Bourigault, D. ve Slodzian, M. (1999). Pour une Terminologie Textuelle, dans Enguehard (Ch.) et Condamines (A.), éd. : *Terminologie et intelligence artificielle, actes des 3es rencontres «Terminologie et intelligence artificielle»*, *Terminologies Nouvelles*, Sayı: 19, 29-32.
- Bowker, L. (2014). Terminology and Translation. Hendrik J. Kockaert, Frieda Steurs (Ed.), *Handbook of Terminology* içinde (s.307). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Boz, E. (2017). *Terim Biliminin Sorunlarına Dair*. Türk Dili Yılı Armağan Kitabı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Örneklem Yöntemleri. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 20 Haziran 2019 tarihinde <https://tinyurl.com/yeujan85> adresinden edinilmiştir.
- Cabré, T. M. (1999). *Terminology: Theory, Methods and Applications*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Cabré, T. M. (2003). *Theories of Terminology Their Description, Prescription and Explanation*, *Terminology Cilt: 9, Sayı: 2*, 163-199. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Chénard-Nantel, C. ve Guilloton, N. (1984). Terminologie et communication, *Meta*, 29 (2), 215–217. <https://doi.org/10.7202/002226ar>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni, Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. Selçuk Beşir Demir (Çev.). Ankara: Eğiten Kitap. (İlk baskı. 2009).
- Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. (2018). *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*. (3. Baskı). Yüksel Dede, Selçuk Beşir Demir (Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık. (İlk baskı. 2006).
- Çetiner, C. (2015). *Kırıkkale Üniversitesi İngilizce Mütercim-Tercümanlık Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin Çeviri Teknolojilerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çeviribilim Ana Bilim Dalı, Sakarya. YÖK tez merkezinden edinilmiştir (393708).
- Demirel, Z. E. ve Görgüler, Z. (2018). Yeni Medya Okuryazarlığı Odağında Çeviri Eğitimine Yönelik Sosyal Medya Tabanlı Ders İçeriği Örneği, *Synergies Turquie*, Sayı:11, 13-28.

- Demirkan, M., Zeytinkaya, D. ve Başkan, N. S. (2017). Eğitim Teknolojisinde Yeni Terminoloji Geliştirme ve Tutarlılık Sorunsalı, *III. Uluslararası Sözlükbilimi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları*, ISBN 978-605-9975-19-3, 550-560.
- Depecker, L. (2002). *Entre Signe et Concept: Éléments de Terminologie Générale*. Paris: Presses Sorbonne Nouvelle.
- Depecker, L. (2014). How to Build Terminology Science? Hendrik J. Kockaert, Frieda Steurs (Ed.), *Handbook of Terminology* içinde (s.34-35). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Eker, S. (2013). Modernleşme Sürecinde Türkiye’de Terimbilim Çalışmalarına Genel Bir Bakış, *Altaistics And Turkology. 6. Uluslararası Türk Dili Kurultayı: Ankara*.
- Ersoy, H. ve Balkul, H. İ. (2012). Teknolojik Gelişmelerin Çevirmen ve Çeviri Mesleği Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri: Çeviri Alanında Yeni Yaklaşımlar, *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, Cilt: 7, Sayı: 2, 295-307.
- Ertan, E. (2013). *Uzmanlık Alanları Çevirilerinin Tarihsel Süreci, Eğitimi, Önemi ve Çeviri Uygulamalarındaki Konumu*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Foo, J. ve Merkel, M. (2010). Computer Aided Term Bank Creation and Standardization, Building Standardized Term Banks Through Automated Term Extraction and Advanced Editing Tools. Frieda Steurs, Marcel Thelen (Ed.), *Terminology in Everyday Life* içinde (s.168). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Gaudin, F. (1993). *Socioterminologie. Des Problèmes Sémantiques Aux Pratiques Institutionnelles*. Rouen: Publication de l’Université de Rouen.
- Gouadec, D. (1993). *Terminologie & Terminotique: Outils, Modèles & Méthodes. Actes de la Première Université d’Automne en Terminologie. Rennes 2*. Paris: La Maison Du Dictionnaire.
- Gümüş, H., Şavlı, F. ve Taş Yücelsin, Y. T. (2010). TST-ID Avrupa Projesi Kapsamında Yabancı Dil Olarak Türk Dili ve Kültürünün Öğretimi, *III. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı Bildirileri*, 167-176.

- Gürlek, M. ve Şen, M. (2014). Türk Dili Çalışmalarında Terim Sorunu: Bir Durum Çalışması, *International Journal of Social Science*, Sayı: 29, 189-200.
- Kabakçı Yurdakul, I. (2016). *Nitel Veri Analizinde Adım Adım NVivo Kullanımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kageura, K. (2014). Terminology and lexicography. Hendrik J. Kockaert, Frieda Steurs (Ed.), *Handbook of Terminology* içinde (s.57). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Kahraman, M. (2017). Türk Dilinin Cumhuriyet Devri Terimsel Gelişim Sürecine Tarihi Bakış, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 2, 1289-1312.
- Karadağ, H. ve Gökdağ, B. A. (2016). *Ortak Türk Medeniyetinin Bir unsuru Olarak Ortak Terminoloji Üzerine Görüşler* (PowerPoint slaytı). 07 Şubat 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/ygq32kes> adresinden edinilmiştir.
- Karaman, B. İ. (2017). *Terimbilimi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Koçak, D. (2005). *Toplumsal Boyutta Terimbilim Çalışmaları: Fransa'daki Afnor Terim Birliği'nden Yola Çıkararak Türkiye'de Terimlerde Standartlaştırma Modeli Oluşturmak*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. TÜBESS üzerinden edinilmiştir (161458).
- Le Ray, J-M. (2019). 90 years on from Federico Pucci's Machine Translation Concept, 15 Mayıs 2019 tarihinde <https://tinyurl.com/ye5d3v38> adresinden edinilmiştir.
- L'Homme, M. C. (2004). *La Terminologie: Principes et Techniques*. Canada: Les Presses de l'Université de Montréal.
- L'Homme, M. C. (2005). Sur la notion de "terme". *Meta* 504, 1112-1132. doi: 10.7202/012064ar.
- Liczner, A. (2016). *Une contribution à l'amélioration des ressources terminographiques: étude terminologique fondée sur un corpus de textes de spécialité du domaine du droit de l'internet*. Thèse de doctorat en Langues et littératures étrangères à Lyon, dans le cadre de l'École doctorale Lettres, langues, linguistique, arts (Lyon), en partenariat avec Centre de recherches en terminologie et traduction (Bron, Rhône) (équipe de recherche) et de Université Lumière (Lyon). Theses.fr üzerinden edinilmiştir.

- Mareschal, G. (1988). Le Rôle de la Terminologie et de la Documentation dans l'Enseignement de la Traduction Spécialisée, *Les Presses de l'Université De Montréal, Meta*, 33(2), 258-266. doi : 10.7202/003573ar
- Mayar, M. P. (t.y.). Un Troisième Cycle en Terminologie? Pourquoi? Comment? Spécialisations de Métiers.
- Nakos-Aupetit, D. (1976). Les “Clients” du Terminologue, *Les Presses De l'Université De Montréal, Meta*, 21 (4), 256-258. <https://doi.org/10.7202/003689ar>
- Öztürk, E. (2013). *Yerelleştirme ve Çeviri: Çeviribilimde ve Çeviri Eğitiminde Yerelleştirmenin Konumu*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çeviribilim Ana Bilim Dalı, Çeviri Bilim Dalı, Sakarya. YÖK tez merkezinden edinilmiştir (339941).
- Özüçetin, Y. ve Mutlu, M. (2016). TBMM Müzakerelerinde Ortaya Koyduğu Düşünce ve Fikirleri İle Eğitimci Bir Milletvekili: İsmail Hakkı Baltacıoğlu, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, Cilt: 7, Sayı: 23, 135-151.
- Pala, İ. (1996). *Türkçe Kültürü*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Polat, S. (2016). *Örneğe Dayalı Makine Çeviri ve Çeviri Belleği Sistemi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı, Ankara. YÖK tez merkezinden edinilmiştir (444642).
- Raus, R. (2013). *La Terminologie Multilingue: La Traduction Des Termes de l'Égalité H/F Dans Le Discours International*. Brussels, Belgium: De Boeck Supérieur.
- Raley, R. (2003). Machine Translation and Global English. *The Yale Journal of Criticism*, Cilt: 16, Sayı: 2, 291–313. *Yale University and The Johns Hopkins University Press*.
- Rey, A. (1979). *La Terminologie: Noms et Notions*. Collection Que Sais-Je? Paris: P.U.F.
- Rey, A. (1995). *Essays on Terminology*. Juan C. Sager (Ed. Çev.). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Reynolds, P. (2014). Machine Translation, Translation Memory and Terminology Management. Hendrik J. Kockaert, Frieda Steurs (Ed.), *Handbook of Terminology* içinde (s.277-280). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

- Robinson, D. (2019). *Nasıl Çevirmen Olunur?* Sabri Gürses (Çev.). İstanbul: Çeviribilim Yayınları. (İlk baskı. 1997).
- Rondeau, G. (1984). *Introduction À la Terminologie*. 2e édit. Chicoutimi: Gaëtan Morin Edition.
- Sager, J. C. (1990). *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Sağlam, M. Y. (2007). Türkçe'deki Terim Sorunsalı, *Türkbilig*, 168-176.
- Sevimay, F. (2018). *Çeviri Bilirsin! Edebiyatın Gizli Kahramanlığı Hakkında Notlar*. İstanbul: Hep Kitap.
- Şahin, M. (2013). *Çeviri ve Teknoloji*. İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları.
- TDK. "Türk Dil Kurumu Sözlükleri". 14 Mart 2018 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Teddle, C. ve Tashakkori, A. (2015). *Karma Yöntem Araştırmalarının Temelleri*. Yüksel Dede, Selçuk Beşir Demir (Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık. (İlk baskı. 2007).
- Temmerman, R. (2000). Une Théorie Réaliste de la Terminologie: Le Sociocognitivism, *DIKI-KIDIRI (M.), Terminologie et Diversité Culturelle, Terminologies Nouvelles*, 21, 58-64.
- Timurtaş, F. K. (1996). *Diller ve Türkçemiz*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.
- Yaman, M. (2006). Çağdaş Terimbilim ve Kurumsal Çalışmalar, *İstanbul Üniversitesi Journal: Dilbilim*, 59-76.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yumru, D. (2010). Terim Üret(Me)Me Sorunu, *Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 39*, 10-19.
- Zeytinkaya, D. (2014). *Sözlük Kullanımının Yabancı Dilde Sözcük Öğrenimine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yabancı Diller Ana Bilim Dalı, Fransızca Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul. YÖK tez merkezinden edinilmiştir (372310).

Zülfikar, H. (2011). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. (İlk baskı. 1991).

Elektronik Kaynaklar

Ders İçerikleri

Amasya Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Bölümü Ders İçerikleri:

10 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/ydwfrm2u> adresinden edinilmiştir.

Atılım Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümü Ders İçerikleri:

12 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yf7z2gvk> adresinden edinilmiştir.

12 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yfeehjp5> adresinden edinilmiştir.

Çankaya Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

15 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yzcppto8> adresinden edinilmiştir.

15 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yfln4t5c> adresinden edinilmiştir.

15 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yzuqd7b4> adresinden edinilmiştir.

Ege Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

20 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yzvyazt2> adresinden edinilmiştir.

Ege Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

20 Kasım 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yfkd2xj8> adresinden edinilmiştir.

Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

10 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yemx7qx8> adresinden edinilmiştir.

Hacettepe Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

10 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yg99t5oh> adresinden edinilmiştir.

İstanbul Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

10 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yh6mz7at> adresinden edinilmiştir.

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

10 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yedxq7po> adresinden edinilmiştir.

Kırıkkale Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yzqup6co> adresinden edinilmiştir.

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yz9r39bx> adresinden edinilmiştir.

Kırıkkale Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yh7mndah> adresinden edinilmiştir.

Kırklareli Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Almanca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yfrlm9wf> adresinden edinilmiştir.

Marmara Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık İngilizce Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

16 Ocak 2019 tarihinde <https://tinyurl.com/ye899n2c> adresinden edinilmiştir.

16 Ocak 2019 tarihinde <https://tinyurl.com/yfnpm6b7> adresinden edinilmiştir.

Mersin Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Ana Bilim Dalı Ders İçerikleri:

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yhy6k28n> adresinden edinilmiştir.

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/yeu67gjh> adresinden edinilmiştir.

Yıldız Teknik Üniversitesi, Mütercim-Tercümanlık Fransızca Bölümü Ders İçerikleri:

24 Aralık 2018 tarihinde <https://tinyurl.com/ygdwyz2r> adresinden edinilmiştir.

Arama Motorları

- 2lingual. Erişim adresi: <https://www.2lingual.com/> (21.04.2019).
- Dicts.info. Erişim adresi: <https://www.dicts.info/> (21.04.2019).
- Glosbe. Erişim adresi: <https://tr.glosbe.com/> (21.04.2019).
- Magic Search. Erişim adresi: <http://magicsearch.org/> (21.04.2019).
- Memidex. Erişim adresi: <http://www.memidex.com/> (21.04.2019).
- Power Thesaurus. Erişim adresi: <https://www.powerthesaurus.org/> (21.04.2019).
- QwickUp. Erişim adresi: <https://www.kaleidoscope.at/en/terminology/quickterm/> (21.04.2019).
- Vocabulary.com. Erişim adresi: <https://www.vocabulary.com/> (21.04.2019).
- Wordfinder. Erişim adresi: <https://wordfinder.yourdictionary.com/> (21.04.2019).
- Wordnik. Erişim adresi: <https://www.wordnik.com/> (21.04.2019).
- YourDictionary. Erişim adresi: <https://www.yourdictionary.com/> (21.04.2019).

Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları

- Across. Erişim adresi: <https://www.across.net/en/products/terminology-management> (14.04.2019).
- CaféTran Espresso. Erişim adresi: <https://www.cafetran.com/> (14.04.2019).
- Déjà Vu X3. Erişim adresi: <https://atril.com/product/deja-vu-x3-free/> (14.04.2019).
- MemoQ. Erişim adresi: <https://www.memoq.com/> (14.04.2019).
- SDL Trados Studio/SDLX. Erişim adresi: <https://www.sdl.com/store/> (14.04.2019).
- Wordfast. Erişim adresi: <https://www.wordfast.net/> (14.04.2019).

Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları

- Acrolinx. Erişim adresi: <https://www.acrolinx.com/> (14.04.2019).
- AcrossTerm. Erişim adresi: <https://www.across.net/en/products/terminology-management> (14.04.2019).
- Airtable. Erişim adresi: <https://airtable.com/> (14.04.2019).
- Anchovy. Erişim adresi: <https://www.maxprograms.com/products/anchovy.html> (14.04.2019).
- AntConc. Erişim adresi: <http://www.laurenceanthony.net/software/antconc/> (14.04.2019).
- Anylexic. Erişim adresi: <https://anylexic.com/> (14.04.2019).
- ApSIC Xbench. Erişim adresi: <https://www.xbench.net/> (14.04.2019).
- DANTERM. Erişim adresi: <https://www.danterm.dk/> (14.04.2019).
- evoTerm. Erişim adresi: <http://www.evoterm.net/> (14.04.2019).
- Flashterm. Erişim adresi: <https://www.flashterm.eu/en/> (14.04.2019).
- Interpreters' Help. Erişim Adresi: <https://interpretershelp.com/> (14.04.2019).
- Intragloss Home. Erişim adresi: <http://intragloss.com/> (14.04.2019).
- I-Term. Erişim adresi: <https://www.danterm.dk/products/i-term-main.html> (14.04.2019).
- LogiTerm Web. Erişim adresi: <https://terminotix.com/index.asp?content=category&cat=4&lang=en> (14.04.2019).
- qTerm TM. Erişim adresi: <https://www.memoq.com/en/qterm-professional-terminology-management> (14.04.2019).
- QuickTerm. Erişim adresi: <https://www.kaleidoscope.at/en/terminology/quickterm/> (14.04.2019).
- SilvaTerm. Erişim adresi: <https://www.iufro.org/science/special/silvavoc/silvaterm/query-silvaterm-database/> (14.04.2019).

- Taas – Terminoloji. Erişim adresi: <http://www.taas-project.eu/> (14.04.2019).
- TERMCAT. Erişim adresi: <http://www.termcat.cat/en> (14.04.2019).
- TermeX. Erişim adresi: <http://takelab.fer.hr/termex> (14.04.2019).
- TermWeb. Erişim adresi: <https://interverbumtech.com/products-services/termweb/> (14.04.2019).
- TermWiki. Erişim adresi: <http://en.termwiki.com/> (14.04.2019).
- TermWikiPro. Erişim adresi: <https://pro.termwiki.com/> (14.04.2019).
- TEXAN. Erişim adresi: <https://texantranslation.com/> (14.04.2019).
- TippyTerm. Erişim adresi: <https://www.tippyterm.de/en/> (14.04.2019).
- TMLookup. Erişim adresi: <http://farkastranslations.com/tmlookup.php> (14.04.2019).
- TManager. Erişim adresi: <https://tmanager.tomas-travel.com/TManager/TManager.jsp#Login> (14.04.2019).
- Tshwaneterm. Erişim adresi: <https://tshwanedje.com/terminology/> (14.04.2019).
- TourisTerm. Erişim adresi: <http://www.unwto.org/WebTerm6/UI/index.xsl> (14.04.2019).
- UniTerm Terminoloji. Erişim adresi: <http://www.acolada.de/uniTerm.htm> (14.04.2019).
- Unterm. Erişim adresi: <https://unterm.un.org/UNTERM/portal/welcome> (14.04.2019).
- WTOTERM. Erişim adresi: <https://wto.sdlproducts.com/multiterm> (14.04.2019).
- WebTerm. Erişim adresi: <https://www.star-group.net/vi/downloads/webterm.html> (14.04.2019).
- Wordbee. Erişim adresi: <https://www.wordbee.com/computer-assisted-translation/> (14.04.2019).

Bilgisayar Destekli Terim Çıkartma Araçları

- Anchovy. Erişim adresi: <https://www.maxprograms.com/products/anchovy.html> (20.04.2019).
- Fivefilters. Erişim adresi: <https://fivefilters.org/term-extraction/> (23.04.2019).
- Maui - indexer. Erişim adresi: <https://code.google.com/archive/p/maui-indexer/> (23.04.2019).
- OneClick Terms. Erişim adresi: <https://terms.sketchengine.eu/> (23.04.2019).
- Terminology Extraction by Translated. Erişim adresi: <https://labs.translated.net/terminology-extraction/> (23.04.2019).
- TerMine. Erişim adresi: <http://www.nactem.ac.uk/software/termine/> (23.04.2019).
- TermoStat Web. Erişim adresi: <http://termostat.ling.umontreal.ca/> (23.04.2019).
- TermTreffer. Erişim adresi: http://www.termtreffer.nl/users/sign_in (23.04.2019).
- Termflow. Erişim adresi: <http://www.termflow.de/en/home.html> (23.04.2019).
- Vocab Grabber. Erişim adresi: <https://www.visualthesaurus.com/vocabgrabber/> (23.04.2019).
- WordFish. Erişim adresi: <http://www.wordfish.org/> (23.04.2019).

Çeviri Bellekleri Tabanlı

- Linguee. Erişim adresi: <https://www.linguee.com/> (22.04.2019).
- TAUS Data. Erişim adresi: <https://data-app.taus.net/> (22.04.2019).
- MyMemory. Erişim adresi: <https://mymemory.translated.net/> (22.04.2019).
- TMLookup. Erişim adresi: <http://farkastranslations.com/tmlookup.php> (22.04.2019).
- WordNet. Erişim adresi: wordnet.princeton.edu (22.04.2019).

Derlem Tabanlı

- Keyword Tool. Erişim adresi: <https://keywordtool.io/> (22.04.2019).
- Ludwig Guru. Erişim adresi: <https://ludwig.guru/> (22.04.2019).
- Monco. Erişim adresi: <http://monitorcorpus.com/> (22.04.2019).
- Sketch Engine. Erişim adresi: <https://www.sketchengine.eu/> (22.04.2019).
- WebCorp. Erişim adresi: <http://www.webcorp.org.uk/live/> (22.04.2019).

Diğer Araçlar

- Anchovy. Erişim adresi: <https://www.maxprograms.com/products/anchovy.html> (20.04.2019)
- Bibclassify. Erişim adresi: <https://cds.cern.ch/?ln=en> (20.04.2019)
- Dandelion dataTXT. Erişim adresi: <https://dandelion.eu/docs/api/datatxt/nex/v1/> (20.04.2019)
- Diatopix. Erişim adresi: <http://olst.ling.umontreal.ca/diatopix/?lg=fr> (23.04.2019).
- Extractor. Erişim adresi: <https://www.extractor.ca/> (20.04.2019)
- Inspiration. Erişim adresi: <http://www.inspiration.com/Freetrial> (23.04.2019).
- KwickKwic. Erişim adresi: <https://kwickkwic.software.informer.com/0.3/> (23.04.2019).
- Language Portal of Canada. Erişim adresi: <https://www.noslangues-ourlanguages.gc.ca/en> (23.04.2019).
- PerfectIT. Erişim adresi: <https://intelligentediting.com/> (23.04.2019).
- TermoStat Web. Erişim adresi: <http://termostat.ling.umontreal.ca/> (23.04.2019).
- TerminologyExtractor. Erişim adresi: <http://www.chamblon.com/terminologyextractor.htm> (20.04.2019)

Görsel Sözlükler

- Visuwords. Erişim adresi: <https://visuwords.com/> (22.04.2019).
- Visual Thesaurus. Erişim adresi: <https://www.visualthesaurus.com/> (22.04.2019).

Hizalama araçları

- YouAlign. Erişim adresi: <https://youalign.com/> (23.04.2019).
- LF Aligner. Erişim adresi: <https://sourceforge.net/projects/aligner/> (23.04.2019).

Konkordans

- AntConc. Erişim adresi: <http://www.laurenceanthony.net/software/antconc/> (22.04.2019).
- Le Migou. Erişim adresi: <http://olst.ling.umontreal.ca/ressources/corpus-du-migou/> (22.04.2019).
- TextSTAT. Erişim adresi: <http://neon.niederlandistik.fu-berlin.de/en/textstat/> (22.04.2019).
- TradooIT. Erişim adresi: <https://www.tradooit.com/> (22.04.2019).
- TransSearch. Erişim adresi: <http://tsrali.com/Main.aspx?cc=true> (22.04.2019).
- WeBiText. Erişim adresi: <http://www.webitext.com/> (22.04.2019).
- WordSmith Tools. Erişim adresi: <https://www.lexically.net/wordsmith/> (22.04.2019).

Meta Arama Motorları

- Mamma. Erişim adresi: <http://web.archive.org/web/20150712041407/https://mamma.com/> (22.04.2019).
- Metacrawler. Erişim adresi: <https://www.metacrawler.com/> (22.04.2019).
- Soovle. Erişim adresi: <https://soovle.com/> (22.04.2019).

Ontoloji Tabanlı

- BabelNet. Erişim adresi: <https://babelnet.org/> (15.04.2019).

Terim Sözlükleri

- GDT. Erişim adresi: <http://www.granddictionnaire.com/> (14.04.2019).
- Glossary Links. Erişim adresi: <http://termcoord.eu/glossarylinks/> (22.04.2019).
- Lexicool.com. Erişim adresi: <https://www.lexicool.com/> (22.04.2019).
- MetaGlossary. Erişim adresi: <https://www.metaglossary.com/> (22.04.2019).
- TermCoord Glossary Links. Erişim adresi: <https://termcoord.eu/glossary-of-terminology-management/> (22.04.2019).

Terminoloji Araç Çubukları ve Eklenti Araç Çubukları

- Intelliwebsearch. Erişim adresi: <https://www.intelliwebsearch.com/> (22.04.2019).
- EuroTermBank Add-In for Microsoft Word. Erişim adresi: <https://www.eurotermbank.com/> (22.04.2019).
- Terminotix Toolbar. Erişim adresi: <https://rogermckeeon.wordpress.com/2013/08/25/468/> (22.04.2019).
- TermWiki Widget. Erişim adresi: <http://en.termwiki.com/> (22.04.2019).
- WordWeb. Erişim adresi: <https://wordweb.info/free/> (22.04.2019).
- WordWeb Pro 8. Erişim adresi: <https://wordweb.info/free/> (22.04.2019).

Terim Veri Tabanları

- FAOTerm Portal. Erişim adresi: <http://www.fao.org/faoterm/en/> (15.04.2019).
- FranceTerme. Erişim adresi: <http://www.culture.fr/franceterme> (15.04.2019).
- IATE. Erişim adresi: <https://iate.europa.eu/home> (15.04.2019).
- GDT (Le grand dictionnaire terminologique). Erişim adresi: <http://www.granddictionnaire.com/> (15.04.2019).

- ONTERM. Erişim adresi: <https://www.sdc.gov.on.ca/sites/mgcs-onterm/Pages/splash.htm> (15.04.2019).
- TERMDAT. Erişim adresi: <https://www.termdat.bk.admin.ch/Search/Search> (15.04.2019).
- TERMIUM Plus. Erişim adresi: <https://www.btb.termiumpius.gc.ca/tpv2alpha/alpha-eng.html?lang=eng> (15.04.2019).
- UNTerm. Erişim adresi: <https://unterm.un.org/UNTERM/portal/welcome> (15.04.2019).
- WTOTERM. Erişim adresi: <https://wto.sdlproducts.com/multiterm> (15.04.2019).

Tematik Çok Dilli Terim Veri Tabanları

- Microsoft Language Portal. (IT) Erişim adresi: <https://www.microsoft.com/en-us/language> (22.04.2019).
- Multilingual REACH and CLP terminology database ECHA-term. (Chemistry). Erişim adresi: <https://echa-term.echa.europa.eu/MetaGlossary> (22.04.2019).
- Webopedia. (Internet). Erişim adresi: <https://www.webopedia.com/TERM> (22.04.2019).
- WIPO Pearl. (Statistical, legal, technical, patent). Erişim adresi: <https://www.wipo.int/reference/en/wipopearl> (22.04.2019).

Uluslararası Bloglar

- BIK Terminology. Erişim adresi: <http://bikterminology.com/> (12.04.2019).
- Glossarissimo. Erişim adresi: <https://glossarissimo.wordpress.com/> (12.04.2019).
- In my own terms. Erişim adresi: <http://inmyownterms.com/> (12.04.2019).
- ProZ.com. Erişim adresi: <https://www.proz.com/> (12.04.2019).
- TermWiki. Erişim adresi: <http://en.termwiki.com/> (12.04.2019).
- Terminologia etc. Erişim adresi: <http://blog.terminologiaetc.it/> (12.04.2019).

- Terminometro. Erişim adresi: <http://www.unilat.org/DTIL/Terminologie/Terminometro/fr> (12.04.2019).
- Translators café. Erişim adresi: <https://www.translatorscafe.com/cafe/searchjobs.asp> (12.04.2019).
- Translatorsbase.com - Freelance translators. Erişim adresi: <https://www.translatorsbase.com/> (12.04.2019).
- Wordlo. Erişim adresi: <http://recremisi.blogspot.com/> (12.04.2019).

Ulusal Bloglar

- Çevbir. Erişim adresi: <http://cevbir.org.tr/> (03.09.2019).
- Çeviri derneği. Erişim adresi: <http://www.ceviridernegi.org/> (03.09.2019).
- Çevirmen dayanışma. Erişim adresi: <http://cevmendayanisma.blogspot.com/> (03.09.2019).
- Traduttore Traditore! Erişim adresi: <https://cevlog.wordpress.com/> (03.09.2019).
- Translation village. Erişim adresi: <https://www.translationvillage.org/index.html> (03.09.2019).

Uluslararası Terim Merkezleri

- EAFT. Erişim adresi: <https://www.eaft-aet.net/en/home/> (14.04.2019).
- Infoterm. Erişim adresi: <http://www.infoterm.info/> (14.04.2019).
- TermNet. Erişim adresi: <https://www.termnet.org/> (15.04.2019).

Ücretsiz Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları

- ForeignDesk. Erişim adresi: <http://www.foreigndesk.co.uk/> (14.04.2019).
- OmegaT. Erişim adresi: <https://omegat.org/> (14.04.2019).
- Similis. Erişim adresi: http://lingua-et-machina.eu/lmeu/?page_id=390 (14.04.2019).
- Wordfast Anywhere. Erişim adresi: <https://www.wordfast.net/?go=anywhere> (14.04.2019).

EKLER

Ek 1: Güvenilirlik Analizi Kapsamında Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket

Çeviribilim/Mütercim-Tercümanlık Bölümleri Öğretim Elemanlarının Bilgisayar Destekli Terim Yönetim (BDTY) Araçlarının Öğretimi ve Terimbilim Dersi Üzerine Görüşleri

KİŞİSEL BİLGİLER	Maddelerle ilgili Değerlendirmeler
1- Cinsiyet ☐ KADIN ☐ ERKEK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
2- Yaşınız	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
3- Ünvanınız ☐ Arş.Gör. ☐ Arş.Gör.Dr. ☐ Dr.Öğr.Üyesi ☐ Doç.Dr. ☐ Prof.Dr.	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
4- Görev yaptığınız üniversitenin türü nedir? ☐ DEVLET ☐ VAKIF	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
5- Hangi üniversitede görev yapmaktasınız?	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
6- Görev sürenizi belirtiniz	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:

I. BÖLÜM – Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları Üzerine 1- Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ SDL Multiterm ☐ OmegaT ☐ Wordfast ☐ CrossTerm ☐ Docuterm ☐ Diğer	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
2- BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
3- BDTY araçlarının çevirmen adaylarına öğretimi konusunda eğitim aldınız mı? ☐ EVET ☐ HAYIR	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
4- BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili ders verdiniz mi ya da veriyor musunuz? ☐ EVET ☐ HAYIR	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
4- a. Eğer cevabınız EVET ise ders verme sürenizi belirtiniz.	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
4- b. Eğer cevabınız EVET ise hangi düzeyde ders verdiğinizi belirtiniz. ☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
5- BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili ders verirken kendinizi rahat hisseder misiniz? ☐ EVET ☐ BAZEN ☐ HAYIR	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:

6- BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
7- BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
8- BDTY araçlarının öğretiminin terim-bilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
9- Görev yapmakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
10- BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağlayacağını düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
11- BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği ☐ Bölümdeki araç-gereç eksikliği ☐ BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler ☐ Öğrencilerin ilgisizliği ☐ Süre yetersizliği ☐ BDTY araçlarını tanımamak ☐ Diğer	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:

12- BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Profesyonel eğitim ile ☐ Deneme-yanılma yöntemi ile ☐ Arkadaş yardımı ile ☐ İnternetten araştırma yaparak ☐ Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla ☐ Atölyelere katılarak ☐ Diğer	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
13- BDTY araçlarının öğretiminde öğrencilerinizi genelde çeviri dünyasının hangi rolüne hazırlarsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Çevirmen ☐ Terminolog ☐ Çeviri işletmeni ☐ Yerelleştirme uzmanı ☐ Proje yöneticisi ☐ Diğer	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
II. BÖLÜM – Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçlarının Öğretimi 1- BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır? ☐ Zorunlu dersler ☐ Seçmeli dersler	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
2- BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
3- Sizce BDTY araçlarının öğretimi akademik lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında ve hangi yarıyılta yer almalıdır? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) <table border="1" data-bbox="280 1523 1098 1630"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="2">1.yıl</th> <th colspan="2">2.yıl</th> <th colspan="2">3.yıl</th> <th colspan="2">4.yıl</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lisans</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 4- Sizce BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi yarıyılta yer almalıdır? <table border="1" data-bbox="280 1765 587 1935"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="2">1.yıl</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Yüksek Lisans</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Doktora</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		1.yıl		2.yıl		3.yıl		4.yıl			Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Lisans										1.yıl			Güz	Bahar	Yüksek Lisans			Doktora			Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
	1.yıl		2.yıl		3.yıl		4.yıl																																	
	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar																																
Lisans																																								
	1.yıl																																							
	Güz	Bahar																																						
Yüksek Lisans																																								
Doktora																																								

5- Haftada kaç saat Terimbilim dersi verilmelidir?							Uygun ☐ Uygun değil ☐
	1 saat	2 saat	3 saat	4 saat	5 saat	6 saat	Ekleme istedikleriniz:
Teorik							
Uygulama							
6- Sizce BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)							Uygun ☐ Uygun değil ☐
☐ Kuramsal ☐ Uygulama							Ekleme istedikleriniz:
7- BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirilmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)							Uygun ☐ Uygun değil ☐
☐ Yazılı sınav ☐ Uygulamalı sınav ☐ Proje ödevi ☐ Diğer							Ekleme istedikleriniz:

Ek 2: Güvenilirlik Analizi Kapsamında Öğrencilere Yönelik Anket

Çeviribilim/Mütercim-Tercümanlık Bölümleri Öğrencilerinin Bilgisayar Destekli Terim Yönetim (BDTY) Araçlarının Kullanımı ve Terimbilim Dersi Üzerine Görüşleri

KİŞİSEL BİLGİLER	Maddelerle ilgili Değerlendirmeler
1-Cinsiyetiniz ☐ KADIN ☐ ERKEK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
2-Yaşınız	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
3-Eğitim aldığınız üniversitenin türü nedir? ☐ DEVLET ☐ VAKIF	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
4-Hangi üniversitede eğitim almaktasınız?	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
5-Kaçıncı sınıftasınız?	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:

II. BÖLÜM – Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları Üzerine 1-Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ SDL Multiterm ☐ OmegaT ☐ Wordfast ☐ CrossTerm ☐ Docuterm ☐ Diğer	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
2- BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
3- BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili lisans düzeyinde ders aldınız mı? ☐ EVET ☐ HAYIR	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
4- BDTY araçlarının nasıl kullanılacağını biliyor musunuz? ☐ EVET ☐ HAYIR	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
5- BDTY araçlarının kullanıldığı derste kendinizi rahat hissedermisiniz? ☐ EVET ☐ BAZEN ☐ HAYIR	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:
6- BDTY araçlarının kullanımının ve öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun Uygun değil ☐ ☐ Ekleme istedikleriniz:

7- BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
8- BDTY araçlarının öğretiminin terim bilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
9- Okumakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
10- BDTY araçlarının çeviri edincinin gelişimine olumlu bir katkısı olacağını düşünüyorum. ☐ EVET ☐ HAYIR ☐ FİKRİM YOK	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
11- BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Temel bilgisayar becerisi eksikliği ☐ Bölümdeki araç-gereç eksikliği ☐ İlgisizlik ☐ Süre yetersizliği ☐ BDTY araçlarını tanımamak ☐ Diğer	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
12- BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Profesyonel eğitim ile ☐ Deneme-yanılma yöntemi ile ☐ Arkadaş yardımı ile ☐ İnternetten araştırma yaparak ☐ Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla ☐ Atölyelere katılarak ☐ Diğer	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
13- BDTY araçlarının öğretiminde çeviri dünyasının hangi rolüne hazırlanırsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Çevirmen ☐ Terminolog ☐ Çeviri işletmeni ☐ Yerelleştirme uzmanı ☐ Proje yöneticisi ☐ Diğer	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:

II. BÖLÜM – Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçlarının Öğretimi 1- BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır? ☐ Zorunlu dersler ☐ Seçmeli dersler	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
2- BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
3- Sizce BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında ve hangi yarıyılta yer almalıdır? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) <table border="1" data-bbox="280 824 1098 929"> <tr> <th></th> <th colspan="2">1.yıl</th> <th colspan="2">2.yıl</th> <th colspan="2">3.yıl</th> <th colspan="2">4.yıl</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> </tr> <tr> <td>Lisans</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> 4- Sizce BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi yarıyılta yer almalıdır? <table border="1" data-bbox="280 1064 584 1238"> <tr> <th></th> <th colspan="2">1.yıl</th> </tr> <tr> <th></th> <th>Güz</th> <th>Bahar</th> </tr> <tr> <td>Yüksek Lisans</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Doktora</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		1.yıl		2.yıl		3.yıl		4.yıl			Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Lisans										1.yıl			Güz	Bahar	Yüksek Lisans			Doktora			Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:
	1.yıl		2.yıl		3.yıl		4.yıl																																	
	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar	Güz	Bahar																																
Lisans																																								
	1.yıl																																							
	Güz	Bahar																																						
Yüksek Lisans																																								
Doktora																																								
4- Haftada kaç saat Terimbilim dersi verilmelidir? <table border="1" data-bbox="280 1308 884 1447"> <tr> <th></th> <th>1 saat</th> <th>2 saat</th> <th>3 saat</th> <th>4 saat</th> <th>5 saat</th> <th>6 saat</th> </tr> <tr> <td>Teorik</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Uygulama</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>		1 saat	2 saat	3 saat	4 saat	5 saat	6 saat	Teorik							Uygulama							Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																		
	1 saat	2 saat	3 saat	4 saat	5 saat	6 saat																																		
Teorik																																								
Uygulama																																								
5- Sizce BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Kuramsal ☐ Uygulama	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							
6- BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirilmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) ☐ Yazılı sınav ☐ Uygulamalı sınav ☐ Proje ödevi ☐ Diğer	Uygun ☐ Uygun değil ☐ Ekleme istedikleriniz:																																							

Ek 3: Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket

Çeviribilim/Mütercim-Tercümanlık Bölümleri Öğretim Elemanlarının Bilgisayar Destekli Terim Yönetim (BDTY) Araçlarının Öğretimi ve Terimbilim Dersi Üzerine Görüşleri

Bu anket, bilgisayar destekli terim yönetim (BDTY) araçlarının öğretimi ve terimbilim dersi üzerine görüşlerinizi tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Verdiğiniz yanıtlar bilimsel bir çalışmaya zemin oluşturacaktır. Kıymetli görüş ve önerilerinizi esirgemeyeceğimizi umuyorum. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür eder, saygılarımla sunarım.

* Gerekli

1. BÖLÜM - Kişisel Bilgiler

1- Cinsiyetiniz *

☐ ERKEK

☐ KADIN

2- Yaşınız *

Yanıtınız: _____

3- Unvanınız *

☐ Prof.Dr.

☐ Doç.Dr.

☐ Dr.Öğr.Üyesi

☐ Arş.Gör.Dr.

☐ Arş.Gör.

☐ Diğer: _____

4- Görev yaptığınız üniversitenin türü nedir? *

☐ DEVLET

☐ VAKIF

5- Hangi üniversitede görev yapmaktasınız? *

Yanıtınız: _____

6- Görev sürenizi belirtiniz. *

Yanıtınız: _____

II. BÖLÜM - Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları Üzerine

1-BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz? *

☐ EVET

☐ HAYIR

☐ Diğer: _____

2- Daha önce BDTY araçlarını kullandınız mı? *

☐ EVET

☐ Hayır

3- Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ SDL Multiterm

☐ OmegaT

☐ Wordfast

☐ CrossTerm

☐ Docuterm

☐ Flashterm

☐ Kullanmadım

☐ Diğer: _____

4- BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?

Yanıtınız: _____

5- BDTY araçlarının çevirmen adaylarına öğretimi konusunda eğitim aldınız mı? *

☐ EVET

☐ HAYIR

6- BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili ders verdiniz mi ya da veriyor musunuz? *

☐ EVET

☐ HAYIR

6- a. Eğer cevabınız EVET ise ders verme sürenizi belirtiniz.

Yanıtınız: _____

6- b. Eğer cevabınız EVET ise hangi düzeyde ders verdiğinizi belirtiniz.

- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

7- BDTY araçlarının öğretimiyle ilgili ders verirken kendinizi rahat hisseder misiniz? *

- ☐ EVET
- ☐ BAZEN
- ☐ HAYIR

8- BDTY araçlarının öğretiminin çeviri bölümlerinin müfredatında yer alması gerektiğini düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

9- BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

10- BDTY araçlarının öğretiminin terim-bilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

11- Görev yapmakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

12- BDTY araçlarının genel olarak öğrencilerin çeviri edinçlerinin gelişimine olumlu bir katkı sağlayacağını düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

13- BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılır? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Öğrencilerin temel bilgisayar becerileri eksikliği
- ☐ Bölümdeki araç-gereç eksikliği
- ☐ BDTY araçlarından kaynaklanan teknik problemler
- ☐ Öğrencilerin ilgisizliği
- ☐ Süre yetersizliği
- ☐ BDTY araçlarını tanımamak
- ☐ Diğer: _____

14- BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Profesyonel eğitim ile
- ☐ Deneme-yanılma yöntemi ile
- ☐ Arkadaş yardımı ile
- ☐ İnternette araştırma yaparak
- ☐ Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla
- ☐ Atölyelere katılarak
- ☐ Diğer: _____

15- BDTY araçlarının öğretiminde öğrencilerinizi genelde çeviri dünyasının hangi rolüne hazırlarsınız? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Çevirmen
- ☐ Terminolog
- ☐ Çeviri işletmeni
- ☐ Yerelleştirme uzmanı
- ☐ Proje yöneticisi
- ☐ Diğer: _____

III. BÖLÜM - Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçlarının Öğretimi

1- BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır? *

- ☐ Zorunlu dersler
- ☐ Seçmeli dersler

2- BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir? *
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

3- Sizce BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında ve hangi yarıyıl da yer almalıdır? *
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	1.yıl GÜZ	1.yıl BAHAR	2.yıl GÜZ	2.yıl BAHAR	3.yıl GÜZ	3.yıl BAHAR	4.yıl GÜZ	4.yıl BAHAR
Lisans	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4- Sizce BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi yarıyıl da yer almalıdır? *
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	1.yıl - GÜZ	1.yıl - BAHAR
Yüksek Lisans	☐	☐
Doktora	☐	☐

5- Sizce haftada kaç saat Terimbilim dersi verilmelidir? *

	1 saat	2 saat	3 saat	4 saat	5 saat	6 saat
Teorik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uygulama	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6- Sizce BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir? *
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Kuramsal
- ☐ Uygulama

7- BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirilmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz? *
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Yazılı sınav
- ☐ Uygulamalı sınav
- ☐ Proje ödevi
- ☐ Diğer: _____

GÖNDER

Google Formlar Üzerinden sızle şifre göndermeyin.

II. BÖLÜM - Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçları Üzerine

1-BDTY araçlarının ne amaçla kullanıldığını biliyor musunuz? *

- ☐ EVET
☐ Hayır

2- Daha önce BDTY araçlarını kullandınız mı? *

- ☐ EVET
☐ HAYIR

3- Hangi BDTY araçlarını kullandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ SDL Multiterm
☐ OmegaT
☐ Wordfast
☐ CrossTerm
☐ DocuTerm
☐ FlashTerm
☐ Kullanmadım
☐ Diğer: _____

4- BDTY araçları Terimbilim dersi dışında diğer hangi bölüm derslerinde kullanılmaktadır?

Yanıtınız: _____

5- BDTY araçlarının öğretilmesiyle ilgili lisans düzeyinde ders aldınız mı? *

- ☐ EVET
☐ HAYIR

6- BDTY araçlarının nasıl kullanılacağını biliyor musunuz? *

- ☐ EVET
☐ HAYIR

7- BDTY araçlarını kullanmanız gereken derste kendinizi rahat hisseder misiniz? *

- ☐ EVET
☐ BAZEN
☐ HAYIR

8- BDTY araçlarının kullanımının ve öğretiminin çeviri eğitiminde yer alması gerektiğini düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

9- BDTY araçlarının öğretimi konusunda ülkemizde akademik anlamda yeterli düzeyde bir bilinçlenmenin olmadığını düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

10- BDTY araçlarının öğretiminin terimbilim dersleriyle sınırlı kalmayıp, diğer çeviri derslerini de kapsamı gerektiğini düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

11- Okumakta olduğum bölümde, BDTY araçlarının daha verimli öğretimi konusunda etkili bir üniversite-sektör işbirliğinin olması gerektiğini düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

12- BDTY araçlarının çeviri edincinin gelişimine olumlu bir katkısı olacağını düşünüyorum. *

- ☐ EVET
- ☐ HAYIR
- ☐ FIKRİM YOK

13- BDTY eğitimi esnasında en çok hangi sorunlarla karşılaşılır? *

(Birden fazla seçeneğe işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Temel bilgisayar becerisi eksikliği
- ☐ Bölümdeki araç-gereç eksikliği
- ☐ İlgisizlik
- ☐ Süre yetersizliği
- ☐ BDTY araçlarını tanımamak
- ☐ Diğer:

14- BDTY araçlarını kullanmayı nasıl öğrendiniz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Profesyonel eğitim ile
- ☐ Deneme-yanılma yöntemi ile
- ☐ Arkadaş yardımı ile
- ☐ İnternette araştırma yaparak
- ☐ Çevirmenlere yönelik forumlar aracılığıyla
- ☐ Atölyelere katılarak
- ☐ Diğer: _____

15- BDTY araçlarının öğretiminde çeviri dünyasının hangi rolüne hazırlanırsınız? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Çevirmen
- ☐ Terminolog
- ☐ Çeviri işletmeni
- ☐ Yerelleştirme uzmanı
- ☐ Proje yöneticisi
- ☐ Diğer: _____

III. BÖLÜM - Bilgisayar Destekli Terim Yönetim Araçlarının Öğretimi

1- BDTY araçlarının öğretimi hangi kapsamda ele alınmalıdır? *

- ☐ Zorunlu dersler
- ☐ Seçmeli dersler

2- BDTY araçlarının eğitimi hangi düzeyde verilmelidir? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek lisans
- ☐ Doktora

3- Sizce BDTY araçlarının öğretimi lisans düzeyinde çeviri eğitiminin hangi yılında ve hangi yarıyıl da yer almalıdır? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	1.yıl GÜZ	1.yıl BAHAR	2.yıl GÜZ	2.yıl BAHAR	3.yıl GÜZ	3.yıl BAHAR	4.yıl GÜZ	4.yıl BAHAR
Lisans	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4- Sizce BDTY araçlarının öğretimi yüksek lisans ve doktora düzeyinde hangi yarıyıl da yer almalıdır? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	1.yıl - GÜZ	1.yıl - BAHAR
Yüksek Lisans	☐	☐
Doktora	☐	☐

5- Haftada kaç saat Terimbilim dersi verilmelidir? *

	1 saat	2 saat	3 saat	4 saat	5 saat	6 saat
Teorik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uygulama	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6- Sizce BDTY araçlarının öğretiminde hangi yaklaşım benimsenmelidir? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Kuramsal
- ☐ Uygulama

7- BDTY araçlarının öğretildiği derslerin başarı değerlendirilmesinde, hangi ölçme ve değerlendirme yönteminin daha uygun olduğunu düşünüyorsunuz? *

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Yazılı sınav
- ☐ Uygulamalı sınav
- ☐ Proje ödevi
- ☐ Diğer: _____

GÖNDER

Google Formlar Üzerinden e-posta şifre göndermeyin.

Ek 5: Öğretim Elemanlarına Yöneltilen Görüşme Soruları

Demografik bilgiler:

Unvan:

Kıdem:

Mezun olunan üniversite:

Görev yapılan üniversite:

Verilen dersin adı:

Kaç yıldır bu dersi veriyorsunuz?:

Görüşme Soruları

1- Terimbilim (Çeviride Bilgi Teknolojileri) (Çeviri Teknolojileri) (İnternet Uygulamalı Çeviri) (Teknik çeviri) dersi çeviri eğitiminde tercih edilmeli midir? Neden?

2- Bu dersin amacı nedir?

3- Derste bilgisayar destekli çeviri araçlarını kullanıyor musunuz? Evet ise hangileri?

4- Terim yönetim araçlarının (Multiterm vb.) öğretimine ayrıca yer veriyor musunuz? Evet ise hangileri?

5- Teknoloji alanında kendinizi nasıl geliştiriyorsunuz? (Alanla ilgili konferanslara katılıyor musunuz?)

6- İlgili dersin getirdiği avantajlar (olumlu yönleri) nelerdir?

7- İlgili dersin getirdiği zorluklar (olumsuz yönleri) nelerdir? Yaşanabilecek sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

8- Ders içeriğinin düzenlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Neden?

9- Ders adının düzenlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Evet ise öneriniz nedir?

10- Bu ders ile ne tür becerilerin gelişmesini beklersiniz?

11- Eğitim programlarının boyutlarını sınıf içi uygulamalarınıza nasıl yansıtıyorsunuz?

Sonda soru: Bu dersin öğretiminde göz önünde bulundurulması gereken pedagojik faktörler nelerdir?

- Dönemin başında haftalık ders içeriğini belirliyor musunuz?
- Hangi ölçme ve değerlendirme yöntemi kullanılmalıdır? (yazılı sınav, uygulamalı sınav, proje ödevi)
- Bu ders kaçınıcı sınıfta, hangi yarıyılta verilmelidir?
- Bu ders haftada kaç saat verilmelidir?
- Bu ders zorunlu mu seçmeli mi verilmelidir?
- Yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer almalı mıdır?

12- İlgili dersin daha etkin işlenebilmesi için ne tür öneriler getirebilirsiniz?

Ek 6: Öğrencilere Yöneltilen Görüşme Soruları

Demografik bilgiler:

Öğrencilere yöneltilen sorular:

Sınıf:

Öğrenim görülen üniversite:

Alınan dersin adı:

Görüşme Soruları

- 1- Terimbilim (Çeviride Bilgi Teknolojileri) (İnternet Uygulamalı Çeviri) dersi çeviri eğitiminde tercih edilmeli midir? Neden?
 - 2- Terimbilim dersinin amacı nedir?
 - 3- Terimbilim dersi ile ne tür becerilerinizin gelişmesini beklersiniz?
 - 4- Derste bilgisayar destekli çeviri araçları kullanılıyor mu? Evet ise hangileri?
 - 5- Terim yönetim araçlarının (Multiterm vb.) öğretimine ayrıca yer veriliyor mu? Neden?
 - 6- Teknoloji alanında kendinizi nasıl geliştiriyorsunuz? (Alanla ilgili eğitimlere katılıyor musunuz?)
 - 7- Terimbilim dersinin getirdiği avantajlar (olumlu yönleri) nelerdir?
 - 8- Terimbilim dersinin getirdiği zorluklar (olumsuz yönleri) nelerdir? (bilgisayar becerileri eksikliği, bölümdeki araç-gereç eksikliği, teknik problemler, ilgisizlik, süre yetersizliği) Yaşanabilecek sorunlara ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?
 - 9- Ders içeriğinin düzenlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Neden?
 - 10- Ders adının düzenlenmesi gerektiğini düşünüyor musunuz? Öneriniz nedir?
 - 11- Eğitim programlarının boyutları sınıf içi uygulamalarınıza nasıl yansıtılıyor?
- Sonda soru: Bu dersin öğretiminde göz önünde bulundurulması gereken pedagojik faktörler nelerdir?
- Dönemin başında haftalık ders içeriği belirleniyor mu?
 - Hangi ölçme ve değerlendirme yöntemi kullanılmalıdır? (yazılı sınav, uygulamalı sınav, proje ödevi)
 - Bu ders kaçınıcı sınıfta, hangi yarıyılta verilmelidir?
 - Bu ders haftada kaç saat verilmelidir?
 - Bu dersin işlenişinde kuramsal mı uygulama mı tercih edilmelidir?
 - Bu ders zorunlu mu seçmeli mi verilmelidir?
 - Yüksek lisans ve doktora düzeyinde yer almalı mıdır?
- 12- Terimbilim dersinin daha etkin işlenebilmesi için ne tür öneriler getirebilirsiniz?